

TRIBUNE

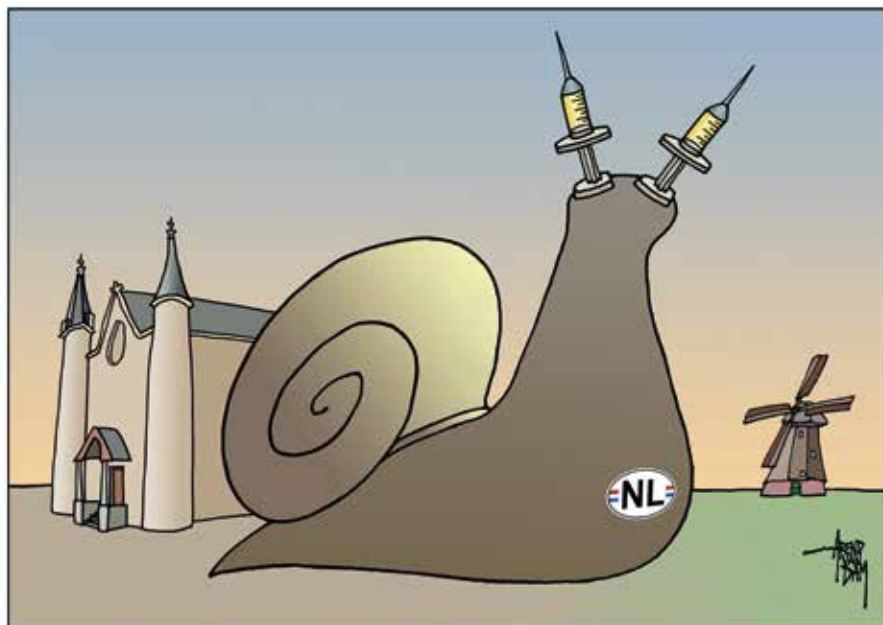
Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 1 • januari 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

**STERKE START
VAN DE CAMPAGNE**

**LILIAN MARIJNISSEN:
'SAMEN GAAN WE
HET VERSCHIL MAKEN!'**

**BELLEN IS HET
NIEUWE BUURTEN**

SLECHTBETAALDE BEZORGERS

TOON JE SOLIDARITEIT

Met een unieke brievenbus-sticker kun je nu je steun uiten aan post- en pakketbezorgers. Steeds hogere werkdruk en steeds lagere tarieven zet de bezorgers onder druk. Bestel snel een sticker en steun deze actie!

Kijk op: betaalbezorgersbeter.nl

ROOD

Sinds december is de relatie tussen jongerenorganisatie ROOD en de SP gewijzigd. Hieronder staat een korte toelichting. Een uitgebreidere versie is te vinden op SP-net.

Communistisch platform

Binnen onze partij is een zogenaamd 'communistisch platform' actief, met als doel de SP om te vormen tot een communistische partij. Het politieke programma en de werkwijze van dit platform verdragen zich niet met het doel, de beginselen en de statuten van onze SP. Op grond van strijdigheid met de lidmaatschapsvereisten van de SP is het lidmaatschap van zes leden die een prominente rol spelen binnen het communistisch platform beëindigd.

Relatie met ROOD

In de laatst gehouden algemene ledenvergadering van ROOD zijn twee van deze zes voormalige SP-leden in het ROOD-bestuur gekozen; een van hen als voorzitter. Het nieuwe ROOD-bestuur neemt helaas geen afstand van het communistisch platform. Dit was reden voor de partijraad, ons hoogste orgaan waarin alle afdelingsvoorzitters zitting hebben, om de ondersteuning van ROOD door de SP op te schorten.

Hoe nu verder?

Dat deze situatie heeft kunnen ontstaan trekt het partijbestuur zich zeer aan. Daarom vindt er nu een onderzoek plaats naar hoe dit zo heeft kunnen gebeuren en hoe we het tij ten goede kunnen keren. Een speciale commissie onder leiding van voormalig SP-Tweede Kamerlid Nine Kooiman voert dit onderzoek uit en komt uiterlijk 1 mei met haar bevindingen en een advies over het organiseren van jongeren binnen de SP. We hopen dat we zo snel mogelijk als SP en ROOD weer in gezamenlijkheid vooruit kunnen!

Ondertussen is er extra budget vrijgemaakt voor het ondersteunen van activiteiten door jongeren in afdelingen. Via secretariaat@sp.nl kunnen afdelingen hun ideeën en plannen hiervoor indienen. We willen dat jongeren zich thuis voelen in onze partij, actief zijn en de ruimte hebben. We willen dat jong en 'minder jong' samen die ene belangrijke partij vormen die we willen zijn.

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Sjoerd Banga, Robin Bruinsma
Maurits Gemmink, Wiebe Kiestra
Rob Nelisse, Anouk Pross
Karen Veldkamp

Foto omslag
Bart Hoogveld

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten NL86ZZZ403462460000. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Granulietdrama

Grote geld boven mens en milieu

6

Coronaproof congres

Partijdemocratie via de webcam

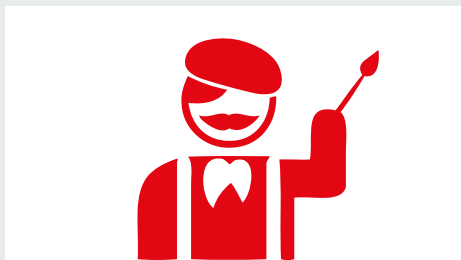
12

Onze kandidaten

Om trots op te zijn

16

Artikel 23

Toe aan een opfrisbeurt

20

Toeslagenaffaire

Wie neemt verantwoordelijkheid?

24

4 Actueel: Tijd voor een hoger minimumloon

23 Uitgelicht: Chaos en geweld in VS

28 LinksVoor: Theo van der Hoeven doet overal aan mee, behalve aan geouwehoer

29 Belbazen voor de campagne gezocht!

17, 18, 19, 26, 27 Nieuws

30 Prikbord

31 Puzzel

32 Theo de buurtconciërge

Vol op de campagne

De samenleving stond in 2020 op haar kop. De eerste maanden van 2021 lijken helaas nog niet veel anders te worden. Kinderen blijven thuis van school, winkels en horeca zijn gesloten en de ziekenhuizen kunnen het niet meer aan. In deze tijden zou je bijna vergeten dat er verkiezingen aankomen.

Ondertussen neemt de tweedeling in de samenleving toe. In de tien jaar dat de VVD van Mark Rutte aan de macht is, gesteund door onder andere CDA, PvdA en PVV, zijn er ziekenhuizen failliet gegaan, zijn de winsten voor grote bedrijven geëxplodeerd, de lonen achtergebleven en is een betaalbaar huis vinden vrijwel onmogelijk geworden. Het aantal daklozen is de afgelopen tien jaar verdubbeld.

De coronacrisis verdiept deze problemen. Dit zijn de gevolgen van politieke keuzes. Keuzes die nooit de onze zullen zijn. Dat kan en moet anders. Daarvoor is een grote SP harder nodig dan ooit. Voor al die mensen met onzekere contracten, zonder dak boven hun hoofd of die geen zorg meer kunnen krijgen. Voor al die mensen die voor ons allemaal werken, zoals in de zorg, bij de politie en in het onderwijs.

De campagne zal heel anders zijn dan andere jaren. Langs de deuren gaan is in deze tijd een stuk lastiger. Het dwingt ons ook om creatief te zijn, digitaal en op straat. Daar kunnen we elkaar bij helpen, bijvoorbeeld door goede ideeën te delen.

Ik vraag jullie om je ook in te zetten, zodat er een eerlijke keuze gemaakt wordt op 17 maart. Voor al die mensen die tegengewerkt worden door de overheid, of die zich zorgen maken of ze de huur kunnen betalen. Voor al die mensen die hard werken maar steeds de klappen moeten opvangen.

Samen kunnen we het verschil maken!
Kan ik op jullie rekenen?

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

EERLIJK INKOMEN

SPEERPUNT SP-CAMPAGNE

De strijd voor een eerlijk inkomen en een hoger minimumloon barst los. Andere partijen zien ook dat de lonen achterblijven. SP-lijsttrekker Lilian Marijnissen zal tijdens de verkiezingscampagne blijven hameren op de eis van hogere lonen: 'Met een grote SP in de Kamer én flinke druk uit de samenleving kunnen we afdwingen dat die partijen zich er ook aan houden en er echt wat gaat veranderen.'

LILIAN MARIJNISSEN IS helemaal klaar voor de verkiezingscampagne: 'De komende weken krijgen we nog meer dan anders de kans om te laten zien waar de SP voor staat.' Waar de SP voor staat? In elk geval voor een hoger minimumloon. En kiezers moeten weten:

alleen een grote SP is de garantie dat dat ook gaat gebeuren.

Strijd voor hogere lonen

Het is een van de speerpunten van onze campagne, legt Marijnissen uit: 'We zien dat

er steeds meer bijval komt voor een hoger minimumloon. In de samenleving, onder economen, bij andere politieke partijen. Dit is een strijd die wij al jaren en jaren voeren – de strijd voor hogere lonen en dus ook voor een hoger minimumloon. Het minimumloon wordt door de politiek vastgesteld. De lonen in het algemeen worden bepaald door de sociale partners, zoals het zo mooi heet.' De vakbonden en de werkgevers dus, die met een hogere ondergrens natuurlijk voor andere lonen ook hoger zullen uitkomen. En vergeet uitkeringen en de AOW niet, die gekoppeld zijn aan het minimumloon.

Marijnissen: 'Wij maken de analyse dat de lonen al heel lang achterblijven bij de winsten en de grote economische groei van de afgelopen jaren. Die winsten werden steeds onder de aandeelhouders verdeeld in plaats van onder de mensen die ervoor gewerkt hebben. Uit onderzoek van de Rabobank

In Amsterdam voerde de SP actie bij de Albert Heijn voor een beter loon voor winkelpersoneel.

ketbezorgers, een flink deel van de mensen die in de zorg werken. Nu in deze crisis het uiterste van hen wordt gevraagd, zou snel 10 procent extra meer dan terecht zijn.'

Ook de economie profiteert volgens Marijnissen: 'We zitten nu ook in een economische crisis. Juist dan is het van groot belang dat de bestedingen op peil blijven. Als je juist de mensen met weinig inkomen meer te besteden geeft, gaan ze dat geld meteen uitgeven – voor boodschappen, de kapper, noem maar op. Zo kun je het mkb helpen en de economie draaiende houden.'

'Aanmoediging'

Goede redenen genoeg dus. Maar het voorstel haalde het niet. Marijnissen trekt hier twee conclusies uit: 'Ten eerste. Als mensen een hoger minimumloon willen, moeten ze in maart stemmen op een partij die dat niet alleen in verkiezingstijd wil: de SP dus. Ten tweede: we moeten druk opbouwen. Dat betekent ons organiseren. Op 11 januari is een grote online bijeenkomst gehouden over onder andere het minimumloon naar 14 euro. Met Sander Heijne, een van de auteurs van het boek *Fantoomgroei*, waarin dezelfde analyse klinkt: de winsten stijgen wel maar de lonen niet. En met Zakaria Boufangacha, hoofdbestuurder van de FNV en verantwoordelijk voor de campagne van de vakbond voor een hoger minimumloon.'

Marijnissen verwijst ook naar de SP-gemeenteraadsfracties die er de afgelopen tijd voor hebben gezorgd dat gemeentes zich hebben uitgesproken voor een hoger minimumloon. En naar de poster-, krijt- en handtekeningenacties van SP'ers in heel het land om de hogere lonen op de agenda te krijgen. Dat helpt allemaal. Tijdens de verkiezingscampagne zet de SP er een paar tandjes bij om de druk op te voeren. Marijnissen over de genoemde ontwikkelingen: 'Een aanmoediging voor ons allemaal. We kunnen dit winnen!' •

tekst Diederik Olders
foto Maurits Gemink

Kijk op sp.nl/EerlijkeLonen11-1 voor een verslag van de bijeenkomst van 11 januari.

blijkt dat de besteedbare, reële inkomens al veertig jaar niet noemenswaardig stijgen. Dat is natuurlijk heel oneerlijk.'

Alvast 10 procent

Dat zeggen steeds meer partijen, gelukkig. 'Zéggen', benadrukt Marijnissen. Zij verwijst daarbij naar een Tweede Kamer-voorstel van de SP in december om het minimumloon alvast als eerste stap met 10 procent te verhogen: 'Als we alle verkiezingsprogramma's op elkaar leggen, dan zien we dat er een virtuele meerderheid is, een meerderheid op papier, voor een 10 procent hoger minimumloon. Dus wij hebben gezegd: als we het dáár dan toch al over eens zijn, waarom zouden we dan op de verkiezingen wachten? Op 1 januari kon het minimumloon verhoogd worden. Juist de mensen met een minimumloon werken vaak in wat nu een 'cruciaal beroep' heet. Dat zijn de medewerkers in de winkels en distributiecentra, dat zijn de pak-

Jannie Visscher
voorzitter SP

Droom waarmaken

2020 is voorbij. Een jaar dat totaal anders werd dan we hadden kunnen bedenken. Corona met alle gevolgen gooide al heel snel roet in het eten, ook voor onze SP. Bijeenkomsten werden gecancelled, plannen moesten telkens weer worden aangepast en heel vaak moesten we nieuwe manieren verzinnen om iets voor elkaar te krijgen.

Maar het is ons gelukt om als SP in actie te blijven: we verzonnen andere manieren om elkaar te ontmoeten, om mensen te bereiken en dingen voor elkaar te krijgen. Via de wekelijkse nieuwsbrief en livestream voor kaderleden houden afdelingen onderling contact en wisselen we ervaringen uit. Partijgenoten hebben allerlei creatieve manieren verzonnen om mensen te bereiken. Als partijbestuur voerden we een heel aantal congresopdrachten uit. Zo nam ons hoogste orgaan, de partijraad, afgelopen najaar besluiten over internationale samenwerking, de strijd tegen racisme en discriminatie, duurzaamheid en verbetering van onze interne samenwerking. Op het verkiezingscongres in december stelden de afgevaardigden ons verkiezingsprogramma definitief vast en zijn de kandidaten voor de Tweede Kamerverkiezingen gekozen. Het congres werd voor het eerst in ons bestaan online georganiseerd, vanuit onze nieuwe studio in partijkantoor De Moed. Verderop in deze Tribune staat een uitgebreid verslag.

2021 begint, het jaar van de Tweede Kamerverkiezingen. Ik droom ervan dat de kille neoliberale wind, die al jaren over ons land waait, na 17 maart gaat liggen. Dat we toegaan naar een socialistische samenleving waarin geen plaats is voor discriminatie, achterstelling en uitbuiting van mensen. Een samenleving waarin vrijheid, solidariteit en eerlijke kansen voor iedereen vooropstaan. Laten we die droom waarmaken. Door samen de schouders eronder te zetten en als nooit tevoren campagne te voeren voor een eerlijk Nederland.

VUILE LOBBY

Kamerlid Cem Laçin stond de afgelopen jaren geregeld met zijn poten in de (vervuilde) klei, vergezeld door lokale SP-activisten. Dat blijkt ook uit zijn vasthoudende rol in de politieke soap rond de stort van granuliet in natuurplas Over de Maas: 'De SP is het verlengstuk van mensen die zich zorgen maken over ons milieu.'

foto Maurits Gemmink

Cem Laçin: 'Als deskundigen in de Tweede Kamer niet meer in vrijheid kunnen spreken, ondermijnt dat onze democratie.'

‘De bemoeienis van Halbe Zijlstra toont aan dat de lijntjes tussen bedrijfsleven en ministerie te kort zijn’

AL JAREN DOET natuurplas Over de Maas in de Gelderse gemeente West Maas en Waal dienst als het afvoerputje van Nederland. Tot grote ergernis van omwonenden. In 2017 verdwenen er vrachtladingen verontreinigde grond en bagger uit België in het water. Twee jaar later verschenen er opeens schepen uit Amsterdam, afkomstig van het bedrijf Bontrup B.V. Deze granietimporteur kampt namelijk met bergen granuliet. Dat is een reststof die overblijft na de verwerking van graniet ten behoeve van de asfaltproductie. Bontrup wil er maar al te graag goedkoop vanaf.

SP-milieuwoordvoerder Cem Laçin volgt de beslommingen rond de Gelderse plas al een tijd op de voet: ‘Granuliet wordt in plassen gestort in het kader van “natuurontwikkeling”. Maar wat dat met de waterkwaliteit doet, daar is eigenlijk nog geen gedegen onderzoek naar gedaan. Er worden op voorhand conclusies getrokken en mogelijk weten we pas over tien jaar wat de echte gevolgen zijn. Dat is wat ons betreft de verkeerde volgorde.’

Aan iedere kilo granuliet wordt ongeveer 100 milligram polyacrylamide toegevoegd: een zogenaamd flocculant (chemisch bindmiddel) dat ervoor zorgt dat in het water gedumpt granuliet naar de bodem daalt. Als polyacrylamide afbreekt vormt deze stof een gevaar voor de volksgezondheid. Hoe groot de kans is dat dit flocculant afbreekt in een plas als Over de Maas is onbekend. Daarom pleit de SP er al geruime tijd voor om de granulietdump te staken.

Granuliet: grond of niet?

Sinds 2009 wordt granuliet door de overheid bestempeld als grond. Hierdoor is het toegestaan om het materiaal in de natuur te storten. Verschillende experts stellen echter dat granuliet geen grond is, maar een bouwstof. Milieutechnicus Jos Vink van onderzoeksinstituut Deltares omschreef het

‘Dit is de zoveelste zaak waaruit blijkt dat de overheid meer in dienst staat van de economie dan mens en milieu’

tijdens een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer als volgt: ‘In grond groeit een plantje en in granuliet niet.’

Uit speurwerk van onderzoeksprogramma Zembla bleek bovendien dat de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), de toezichthouder van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, in 2018 heeft geadviseerd dat granuliet niet zomaar in natuurplassen gestort mag worden. In een interne memo stelde de ILT dat een vergunning voor het storten van granuliet in de Honswijkerplas in de provincie Utrecht terecht was geweigerd, omdat granuliet niet als grond mag worden aangemerkt. Maar staatssecretaris Stientje van Veldhoven (Waterstaat, D66) bleef ook na deze onthulling van Zembla stug volhouden dat granuliet wel degelijk grond is.

Op schoot bij de asfaltlobby

Een geruchtmakende tweedelige Zembla-reportage (uitgezonden in januari en september 2020) toonde aan dat druk vanuit het bedrijfsleven en een zekere VVD-coryfee binnen het ministerie zwaarder wogen dan de zorgen van ambtenaren. Zo werd onthuld dat Bontrup had bedreigd om te stoppen met haar activiteiten als Rijkswaterstaat de granulietdump in Over de Maas niet zou faciliteren. Hiermee zou de aanleg van wegen tot stilstand komen. Tussen de 50 en 75 procent van de nodige steenslag (gebroken steen) voor het asfalt wordt namelijk geleverd door Bontrup. Pure chantage, vindt Laçin: ‘Door de verantwoordelijkheid voor zowel de vergunningverlening voor het storten van granuliet als voor het aanleggen van nieuw asfalt, heeft Rijkswaterstaat bovendien een dubbele pet op.’

Nadat twee vergunningaanvragen voor het storten van granuliet in Over de Maas waren afgewezen door Rijkswaterstaat Zuid-Nederland, werd oud-minister Halbe Zijlstra door Bontrup ingevlogen. Deze VVD-promi-

ent kent zowel de top van Rijkswaterstaat als die van de granietimporteur. Vandaag de dag is Zijlstra namelijk topman bij het internationale bouwbedrijf VolkerWessels: een belangrijke afnemer van de materialen van Bontrup.

Na tussenkomst van Zijlstra werd de directeur van Rijkswaterstaat Zuid-Nederland op het matje geroepen door de hoogste ambtenaar van het ministerie, Michèle Blom. Hierbij werd druk uitgeoefend om de vergunning alsnog af te geven. Al gauw werd er goedkeuring verleend voor de storting van 100.000 ton granuliet. Hierna leek het hek van de dam en werd de vergunde hoeveelheid geleidelijk opgehoogd naar 750.000 ton. In het tweede deel van de Zembla-reportage bleek bovendien dat Zijlstra maar een appje hoefde te sturen en Blom er vervolgens als de kippen bij was om te melden dat de vergunning voor Bontrup al in de pijplijn zat.

Rijkswaterstaat zat er drie nullen naast

Volgens Laçin toont deze dubieuze kwestie aan dat de belangen binnen Rijkswaterstaat beter van elkaar moeten worden gescheiden: ‘Vergunningverlening moet helemaal los staan van asfaltaanleg. Daarnaast moeten ministeries en bewindslieden zich niet ontvankelijk stellen voor druk van bijvoorbeeld een oud-minister of een bedrijf dat hen rechtstreeks benadert. Want dat die lijntjes te kort zijn, is in dit dossier wel heel duidelijk.’

Alsof de beerput niet diep genoeg kon, wist Zembla afgelopen najaar nog een zorgwekkend detail op te duiken. Voorafgaande aan de vergunningverlening moest Rijkswaterstaat namelijk de hoeveelheid polyacrylamide berekenen die in het slechtst denkbare scenario in de plas terecht zou komen. Men kwam uit op 0,0078 milligram (mg) per liter water: ver onder de gehanteerde grens van 2,04 mg per liter. Zembla ontdekte echter dat Rijkswaterstaat er maar liefst drie nul-

len naast zat: het werkelijke antwoord was namelijk 7,78 mg. Volgens de overheidsinstelling zou het gaan om een ‘fout op papier’. Laçin: ‘Maar deze foute berekening is wel gebruikt om de vergunningverlening te onderbouwen. Die bleek dus eigenlijk nergens op te slaan en dat is kwalijk.’

Door de onophoudelijke stroom aan sail-lante onthullingen van Zembla nam de politieke druk op het granulietdossier toe. Staatssecretaris Van Veldhoven gaf daarom afgelopen voorjaar voormalig topambtenaar Wim Kuijken opdracht om de besluitvorming over de granulietdump onder de loep te nemen. Hoewel Laçin de algemene conclusies van de commissie-Kuijken bijzonder mild vindt (‘dat het niet helemaal netjes is gegaan is natuurlijk een understatement’), voelt hij zich gesterkt door de conclusie dat private belangen een te doorslaggevende rol zijn gaan spelen bij de vergunningverlening. ‘Het is winst dat er nu erkend wordt dat de balans tussen publieke en private belangen hersteld moet worden’, concludeert het SP-Tweede Kamerlid. Een motie van Laçin die oproept om het publieke toezicht en de handhaving binnen het vergunningproces te versterken is afgelopen december aangenomen in de Tweede Kamer.

Niet achterover leunen

De echte kers op de taart is voor Laçin echter het feit dat de granulietdump in Over de Maas voorlopig is gestaakt, in afwachting van de resultaten van een extern onderzoek. ‘In 2018 vroegen wij in de Kamer al aandacht voor de dump van vervuilde bagger in deze plas. Met lokale bijeenkomsten en acties hebben wij dit probleem op de kaart gezet. Vervolgens kwam het probleem met de dump van granuliet en zijn omwonenden en de SP zich hiertegen blijven verzetten. Natuurlijk is er al heel veel granuliet in Over de Maas gestort, waardoor het eindresultaat

>

een wat bittere nasmaak heeft. We moeten als SP ook niet achterover gaan leunen en denken dat het nu allemaal geregeld is', benadrukt hij.

Laçin vervolgt: 'Keer op keer heb ik verantwoordelijk VVD-minister Cora van Nieuwenhuizen (Infrastructuur) gevraagd wat zij vindt van het handelen van Bontrup en Zijlstra. Heel lang hield zij vol dat er niks fout is gegaan. Pas bij het laatste debat gaf ze aan dat ze zelf niet zou hebben gehandeld zoals Zijlstra. Het is natuurlijk een partijgenoot, die zij niet als een baksteen wil laten vallen.' Het SP-Kamerlid maakt zich dan ook geen illusies dat er gauw schoon schip zal worden gemaakt binnen het ministerie.

Volgens Laçin is het granulietdossier de zoveelste zaak waaruit blijkt dat de overheid meer in dienst staat van de economie dan van mens en milieu. Hij ziet hierin een duidelijke verband met een andere kwestie waar hij zich de afgelopen jaren in mocht vastbijten: de uitbreiding van Lelystad Airport. 'Maar wat dit ook laat zien is dat de overheid – denk aan de toeslagenaffaire – niet transparant en onvolledig communiceert om fouten toe te dekken. Het zijn vasthoudende onderzoeksjournalisten die ervoor zorgen dat de informatie waar de

'In grond groeit een plantje en in granuliet niet'

Kamer recht op heeft toch boven tafel komt', vult hij aan.

Buiten de ivoren toren

Na bijna vier jaar in het parlement constateert Laçin dat de aandacht voor de kwaliteit van onze leefomgeving is toegenomen: 'Toen ik in 2017 als Kamerlid begon, was de heersende gedachte in het luchtvaartdossier nog: *the sky is the limit*. Mede dankzij onze inzet – zowel binnen als buiten het parlement – is dat denken echt gekanteld. Lelystad Airport is nog steeds niet geopend, terwijl dat drie jaar geleden al gepland stond. Met actiegroepen hebben we dat weten te stoppen.'

Afgelopen jaar maakte Laçin bekend zich niet verkiesbaar te stellen voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Warme herinneringen heeft hij aan de samenwerking met

lokale SP-vrijwilligers, waarmee hij geregeld in actie kwam tegen misstanden. Hij heeft er alle vertrouwen in dat deze activisten ook zijn opvolger op het milieudossier scherp zullen houden.

Laçin: 'De SP zit niet in het parlement als een doel op zich. Het is een middel om mensen een stem te geven. Ik heb dat gedaan voor mensen die in actie kwamen tegen de uitbreiding van Lelystad Airport, milieukwesties zoals granulietdump of de praktijken van bedrijven als Tata Steel of Chemours. Zo wilde ik mijn Kamerlidmaatschap ook invullen: niet in de ivoren toren, maar daarbuiten. De SP is het verlengstuk van al die mensen die zich zorgen maken. Aan die rol heb ik met trots invulling gegeven.' •

tekst Lesley Arp

BNNVARA BREEKT MET RAAD VOOR JOURNALISTIEK DOOR BONTRUP-KWESTIE

DE RAAD VOOR de Journalistiek is een orgaan dat klachten beoordeelt over journalistieke publicaties. Omdat Bontrup zich niet kon vinden in de conclusies van Zembla, trok het bedrijf bij de Raad aan de bel. Hierop oordeelde deze dat de veelbesproken reportage over granuliet 'eenzijdig, onevenwichtig en tendentius' was. Een van de voornaamste kritiekpunten van de raad was bijvoorbeeld dat een uitspraak van een voormalig milieuofficier – namelijk dat Bontrup met de granulietstort mogelijk strafbare feiten heeft gepleegd – door Zembla niet van genoeg context en duiding is voorzien.

Als reactie hierop liet omroep BNNVARA afgelopen december weten de Raad voor de Journalistiek niet langer te erkennen. Volgens de omroep wordt dit orgaan

namelijk te vaak ingeschakeld om 'met advocaten juridische geschillen uit te vechten, waarbij grote belangen en hoge schadeclaims op het spel staan'. BNNVARA is overigens niet het eerste medium dat de Raad de rug toekeert: eerder deden de Telegraaf, Elsevier, RTL Nieuws en tv-programma Nova het al.

Voor Laçin hebben de onthullingen uit de documentairereeks nauwelijks aan relevantie ingeboet: 'Dat het programma een bepaalde invalshoek heeft gekozen past binnen de journalistieke vrijheid. Door de informatieverzoeken van Zembla, op basis van de Wet openbaarheid van bestuur, heb ik bovendien veel documenten kunnen bekijken die de belangrijkste conclusie onderstrepen. Dat is: granuliet is geen grond maar een bouwstof en zou daarom niet gestort moeten

worden. Als zowel ambtenaren, deskundigen als milieuofficiërs tot die conclusie komen, dan is dat voor mij heel veel waard.'

Overigens weigerde Bontrup B.V. afgelopen voorjaar, ondanks een uitnodiging, deel te nemen aan een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over de granulietstort. 'Dan moet je ook niet achteraf gaan klagen dat je niet gehoord bent. Daarnaast heeft het bedrijf een oud-milieuofficier voor de rechter gesleept: niet alleen vanwege uitspraken die hij in het tv-programma heeft gedaan, maar ook tijdens de rondetafelsessie in de Tweede Kamer. Als deskundigen het gevoel krijgen dat ze in de Tweede Kamer niet meer in vrijheid kunnen spreken, omdat ze dan mogelijk voor de rechter worden gesleept, dan ondermijnt dat onze democratie', oordeelt Laçin. •

Minister Van Nieuwenhuizen ontving in Oss een dood plantje en een fles Maaswater.

SP WEST MAAS EN WAAL: 'DIT IS EEN GELDERS PROBLEEM'

In het voorjaar van 2017 ontving de gemeenteraad van West Maas en Waal voor het eerst signalen dat er 'spul in het water dreef', blikt SP-fractievoorzitter Willeke van Ooijen terug. Het raadslid werd in die periode uitgenodigd voor een geheim overleg met het college van burgemeester en wethouders. Buiten de afspraken om was er namelijk te veel zand uit Over de Maas afgegraven en vreemd materiaal in de plas gestort. Van Ooijen: 'De gemeente kwam er destijds achter dat Rijkswaterstaat en de provincie hier toestemming voor hadden gegeven. Het college wilde de werkzaamheden beter in de gaten gaan houden, maar niet echt in actie komen.'

Toen eenmaal in de publiciteit kwam dat er vervuilde bagger in de plas was gestort en een burgercollectief zich ging roeren, besloot de SP niet langer aan de geheime overleggen deel te nemen. 'We wilden immers onze handen vrij houden om actie te kunnen voeren. Dat gaat moeilijk als je allerlei zaken weet die je vervolgens niet naar buiten kunt brengen', aldus Van Ooijen.

Sinds die tijd staat het raadslid in nauw contact met Cem Laçin over de perikelen rond de plas. Het SP-Kamerlid was in 2018 aanwezig bij een bewonersbijeenkomst in het dorpje Alphen, georganiseerd door de SP West Maas en Waal. 'Er kwamen

ruim honderd mensen op af. Die gingen zich toch realiseren: er is hier iets aan de hand. We hebben omwonenden vervolgens opgeroepen om bij de provincie bezwaar te maken tegen de verlenging van de vergunning voor het ontzanden van Over de Maas. Want hoe meer zand er werd afgegraven, des te meer er in het water gestort mocht worden', vertelt Van Ooijen. Het gevolg van de vele bezwaren was dat de slibstort werd vertraagd en er meer controles werden uitgevoerd. Maar langzaam werd volgens het SP-raadslid ook duidelijk dat de macht om de stortingen echt aan banden te leggen niet bij de gemeente of provincie lag, maar bij het Rijk.

Alsof de problemen met vervuilde bagger niet erg genoeg waren, kwam in oktober 2019 aan het licht dat er granuliet in Over de Maas werd gedumpt. Van Ooijen: 'Wij hebben vervolgens een motie ingediend, die de wethouder verzocht om er bij de minister op aan te dringen om de stort van granuliet te staken tot bekend was wat de gevolgen zijn. Die motie is destijds door de hele gemeenteraad afgewezen. Een maand later kwam de granulietstort uitgebreid in de publiciteit en was iedereen in de raad er opeens tegen, en het college ook.'

Geen afvoerput

Afgelopen maart blokkeerde de SP-

afdeling de toegang tot Over de Maas, als symbolisch verzet tegen de aanhoudende granulietstort. Een vijftal actievoerders – waaronder Laçin – trok hierbij per boot te water. Op de wal stonden nog 25 mensen met leuzen als 'Ons water geen afvoerput'. Toen minister Van Nieuwenhuizen in september een bezoek bracht aan Oss, wachtte een flinke delegatie SP'ers uit de regio haar op met een dood plantje en een fles Maaswater.

Een maand later werd de stort van granuliet in Over de Maas opgeschort. Net als Laçin verkeert Van Ooijen echter niet in jubelstemming: 'De maximale hoeveelheid die ze mochten storten was al bereikt.' De impact van het jarenlange verzet in West Maas en Waal reikt volgens het raadslid echter verder dan de gemeentegrenzen: 'Het storten van afval in plassen speelt in heel Nederland en met name in Gelderland. Nu zullen gemeentes wel heel goed nadenken voordat ze toestemming geven om hun water vol te laten storten. Dat hebben we gelukkig wel bereikt. Als SP hebben we vooral geprobeerd mensen te informeren, bewust te maken en te activeren. In de provincie houden we ook de komende tijd de vinger aan de pols. Het zandwinproject Over de Maas is straks weliswaar afgerond, maar Gelderland ligt vol met plassen.' •

foto Bart Hoogveld

Lijsttrekker Lilian Marijnissen met op de achtergrond haar 'team' van kandidaten.

SP-geschiedenisles met Kees Slager.

Marijnissen belt aan bij Haags SP-lid Dirk van Oostaijen.

Hans van Leeuwen toont winnende foto's van de Paul Petersprijs.

HET 25E CONGRES VAN DE SP STERKE START VAN DE CAMPAGNE

De verkiezingscampagne is begonnen. Tijdens het congres op 12 december zijn het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst vastgesteld. Anders dan anders, maar inspirerend als altijd.

HET IS ALLEMAAL anders en toch herkenbaar. Het vijftiengste congres van de SP is voor het eerst – en hopelijk het laatst – helemaal digitaal georganiseerd. Met videoverbindingen en stem-programma's op de telefoon is de discussie gevoerd en afgerond. Gelukkig is ook veel het zelfde als anders. Mariska ten Heuw, SP-wethouder in Hengelo, is niet voor het eerst dagvoorzitter. In de professioneel ogende SP-studio in Amersfoort leidt Ten Heuw de afgevaardigden en genodigden door het programma. De partijvoorzitter Jannie Visscher spreekt zoals altijd de 'aanwezigen' toe. De discussie en stemmingen worden afgewisseld met filmpjes en andere intermezzo's. Bijvoorbeeld de historicus Kees Slager die in een aantal filmpjes vertelt over de succesvolle actie-geschiedenis van de SP. Een sinds enkele jaren vast onderdeel van congressen is de Paul Peters Fotoprijs voor sociale fotografie. Kunstenaar en SP'er Hans van Leeuwen vertelt over de geschiedenis van de prijs, die is ondergebracht bij de Zilveren Camera.

In haar toespraak stelt Jannie Visscher dat de tijd rijp is voor wezenlijke veranderingen: 'De coronacrisis heeft laten zien wie en wat er werkelijk toe doet. Dat de markt en concurrentie geen oplossing bieden, maar samenwerken en een sterkere overheid wel. Dat het nu echt tijd is voor een eerlijker Nederland. En dat dat potjandorie ook echt mogelijk is!' Ook legt Visscher kort verantwoording af over de opdrachten die door het vorige congres aan het Partijbestuur zijn meegegeven.

Talkshow Nine

Voormalig SP-Kamerlid Nine Kooiman verzorgt een aantal intermezzo's, in de vorm van interviews. Met SP'ers die recent belangrijke en succesvolle acties hebben gevoerd. Robert Bos bijvoorbeeld, afdelingsvoorzitter van SP-afdeling Zwolle. Bos vertelt over anderhalf jaar strijd voor een bushalte bij een verzorgingshuis. Met de bewoners én met succes. Kooiman spreekt ook met Renske Leijten, het SP-Kamerlid dat samen met de slachtoffers van de

laatste 3 foto's zijn stils uit het campagnefilmpje van de SP.

toeslagaffaire optrok. Daniël Boer van de SP in Alphen aan den Rijn vertelt aan Kooiman over de succesvolle acties om daar de huisartsenpost open te houden.

Afscheid

Na de verkiezingen neemt de SP afscheid van een aantal Tweede Kamerleden; vier mensen die nu Kamerlid zijn, staan niet meer op de lijst, althans niet op een verkiesbare plek. Met indrukwekkende filmpjes over hun betekenis voor de mensen die zij vertegenwoordigen, bedankt voorzitter Jannie Visscher deze vier helden. Sadet Karabulut, Henk van Gerven, Cem Laçin en Ronald van Raak ontvangen naast hulde een handkus en bloemen van Visscher: 'Heel erg bedankt, het ga jullie goed!'

Discussie over het programma

Ronald van Raak spreekt namens de programmacommissie. Hij legt het proces uit van het schrijven van het programma: 'Eerst hebben we informatie opgehaald bij leden en afdelingen. Wat moet de taal en toon worden, hoe dik moet het worden. Een eerste versie is naar alle afdelingen gegaan. Die is besproken in afdelingen en op regioconferenties. Daarvan zijn verslagen gemaakt. Op basis daarvan is 70 procent van de voorstellen aangepast. Op de laatste conceptversie zijn 600 amendementen gekomen. Dat zijn er veel. Dat is je goed recht, maar het betekent wel dat ik het in de antwoorden kort moet houden.'

Om die 600 amendementen te beargmenteren, hebben 38 afgevaardigden zich gemeld. Met twee minuten spreektijd per persoon komen natuurlijk lang niet alle amendementen aan bod; kwestie van je spreektijd strategisch gebruiken dus. In de tweede spreekronde melden zich nog maar 12 sprekers aan. Daarin speelt mee dat de congrescommissie na de eerste ronde het advies voor een zestal amendementen heeft gewijzigd van 'afraden' naar 'overnemen'. De discussie over het verkiezingsprogramma wordt in de SP vooral in de maanden voorafgaand aan het congres gevoerd. Het congres is altijd een kwestie geweest van 'de puntjes op de i zetten'. Maar dat betekent natuurlijk niet dat amenderen en inspreken geen zin heeft.

De stemming over het programma verloopt vervolgens geheel volgens de adviezen van de programmacommissie; het verkiezingsprogramma wordt, inclusief de laatste wijzigingen, door het congres vastgesteld.

Iets soortgelijks kan gezegd worden over de kandidatenlijst (zie pagina 16 van deze Tribune). Hiervoor meldde zich geen enkele afgevaardigde om in te spreken. De lijst is dan ook aangenomen door het congres - dat betekent dat elke kandidaat op de lijst meer dan de helft van de stemmen heeft gekregen.

Het verkiezingsprogramma is hier te lezen: sp.nl/programma2021

Toespraak Lilian Marijnissen

De traditionele toespraak van de lijsttrekker, met pittige uitspraken en bijbehorend applaus uit de zaal, moest dit keer anders ingevuld worden. We zijn er niet de partij naar

'AAN ZOOMEN BEN IK NU WEL GEWEND'

Rob Kolner uit Hengelo was vooraf bang dat een digitaal congres misschien wel een erg lange zit zou zijn. Maar uiteindelijk is hij erg tevreden: 'Er was een heel mooie afwisseling tussen sprekers en leuke filmpjes. Ook de interviews van Nine Kooiman waren goed.' Voor Rob is het deze dag niet alleen een kwestie van kijken. Namens zijn afdeling heeft hij ook het woord gevoerd: 'We hebben een voorstel gedaan om in het programma te zetten dat openbare plekken beter toegankelijk moeten worden voor gehandicapten. Dat heb ik via Zoom toegelicht. Ik werk nu al bijna een jaar vanuit huis dus dat ben ik wel gewend.'

Voor Rob is het belangrijk dat er recht wordt gedaan aan de partijdemocratie: 'Er zijn veel voorstellen vanuit de afdelingen aangenomen. Aan het einde van het congres zag het programma er heel anders uit dan toen we het eerste concept kregen. Dat laat zien dat de partijdemocratie haar werk heeft gedaan.' Nu het programma en de kandidatenlijst zijn vastgesteld gaat Rob met vertrouwen de campagne tegemoet: 'We moeten laten zien dat er een alternatief is voor het huidige beleid. Wij zijn daarvoor de goede partij, met de goede mensen en het goede programma.'

foto Anouk Pross

>>>

‘VOORDEEL: TUSSENDOR EEN BAKJE KOFFIE PAKKEN’

Machiel van Brussel is afgevaardigde namens de afdeling Meppel. Vlak voor het congres is Machiel verhuisd naar zijn nieuwe appartement. De laatste dozen zijn net aan de kant als hij plaatsneemt achter zijn laptop. Vergaderen via de webcam is hij inmiddels wel gewend, maar zo’n digitaal congres is toch apart: ‘Je mist wel dat je elkaar niet echt kan zien. De sfeer van een normaal congres ontbreekt. Natuurlijk is het wel een voordeel dat je tussendoor zo een bakje koffie kan pakken.’ Het digitale congres levert volgens Machiel ook positieve dingen op: ‘Ik kan me goed voorstellen dat het stemmen per app in de toekomst zal blijven. Het is erg makkelijk. Hoewel het stemmen door een briefje omhoog te steken toch ook wel z’n charme heeft.’

Het interview met Renske Leijten over de verschrikkelijke toeslagenaffaire en de verhalen over de gedupeerden raakt Machiel erg. Tegelijkertijd motiveert het hem ook om de komende weken vol de campagne in te gaan: ‘De huidige situatie maakt campagnevoeren lastig maar het biedt ook kansen. Ik heb me aangemeld als beller. Dat vind ik een heel goede aanvulling op de normale activiteiten. Ik heb er zin in!’

foto Sjoerd Banga

om een bandje met nep-applaus aan te zetten op gewenste plekken in Lilians speech. Dus deed lijsttrekker Lilian Marijnissen wat iedereen het meeste heeft gemist op het congres: zij ging bij de leden langs om samen een bakje koffie te drinken. Onderweg van Oss naar Den Haag en Landsmeer gaf ze haar politieke analyse van de stand van het land. Marijnissen: ‘De ideeën van de SP zijn ineens populairder dan ooit. Wij draaien niet naar links; wij *zijn* links. Dat waren we en dat blijven we. Laten we zorgen dat we zo groot worden dat ze niet meer om ons heen kunnen.’ Marijnissen weet wat het alternatief moet worden van het veelgenoemde oude normaal: ‘Dat zijn wij. Wij van de SP natuurlijk, maar ook wij allemaal. Alle mensen in dit land. Ons alternatief voor de markt is niet meer overheid en bureaucratie, maar meer solidariteit. En meer democratie. Dat krijg je alleen als de mensen het voor het zeggen hebben.’

Marijnissen eindigt in de studio in Amersfoort, waar zij de programma-

commissie en de kandidatencommissie bedankt. Zij roept de leden op om ervoor te zorgen dat niemand na 17 maart nog om de SP heen kan. Marijnissen: ‘Dat kunnen we alleen maar samen. Als we ons organiseren. Als we de strijd aangaan, overal. In de wijken, in de bedrijven, in de woningcorporaties, in het parlement – en, als we daar het verschil kunnen maken, ook in een regering. Wij zijn nergens bang voor!’ Over eventuele regeringsdeelname zegt zij: ‘De SP is geen aanschuif-partij. Regeren is voor ons nooit een doel, maar altijd een middel.’ Ze maakt het ook concreet: ‘Ik weet wel zeker dat er geen kabinet komt met de SP dat niks doet aan de markt in de zorg. Of waarin de zorgverleners niet eindelijk die eerlijke beloning krijgen. De SP zal meedoen aan een kabinet als daarmee fundamenteel de ongelijkheid in Nederland wordt verkleind.’ Marijnissen belooft een heel mooie campagne – coronaveilig natuurlijk – op straat en digitaal. •

tekst Robin Bruinsma, Diederik Olders en Xander Topma

Bianca Verwey, afgevaardigde en SP-raadslid in Hilversum, toont de stem-app vanuit haar gezellige congres-werplek.

foto Rob Nelisse

CONGRES ONDER DE KERSTBOOM

Lang hoef je niet te zoeken naar de woning van Heidi Bouhlel. In de voortuin staat een knalrode afvalbak met het logo van ROOD als blikvanger. Bovendien hangt er een zorgspandoek van onbescheiden formaat. Heidi maakt tijdens ons bezoek onomwonden duidelijk dat de jongerenafdeling Landsmeer zichzelf een paar jaar geleden heeft opgeheven. 'Ze voelden zich niet thuis bij ROOD.' Kennelijk zag ze geen reden om de vuilcontainer dan ook maar aan de kant te schuiven.

Heidi Bouhlel (41) is de afgevaardigde van Landsmeer. Daar werd ze vorig jaar voorzitter, na het overlijden van de populaire Ami Gest: 'We zijn er nog altijd niet overheen.' Ze heeft zich tot in de puntjes voorbereid. Met de laptop op een campingtafeltje voor haar neus, een geprinte lijst met alle wijzigingsvoorstellen en moties bij de hand en een zak met dropjes voor het grijpen wacht zij op haar inspreekbeurt. Tussendoor communiceert Heidi via haar smartphone met andere SP'ers.

Echtgenoot Samir (Sammie voor vrienden) verzorgt de koffie en bladert op de bank door magazines voor truckers. Af en toe werpt hij een blik op de tv, waarop de digitale SP-meeting ook is te volgen. Poes Twix, rood uiteraard, spint zich een slag in de rondte. Dat Heidi in het dagelijks leven bloemist is bij een supermarkt, is ook te zien aan de fraai opgetuigde kerstboom.

Recht op regionaal ziekenhuis

Als ze eindelijk aan de beurt is, moet iedereen even muisstil zijn. Ze stelt het congres voor om de toekomst van regionale ziekenhuizen te waarborgen: 'Sommige regio's zijn gewoon te groot voor één ziekenhuis.' Daarbij heeft ze de toekomst van

het BovenIJ ziekenhuis in gedachten. Het verzorgingsgebied van het BovenIJ omvat Amsterdam-Noord, Volendam en Landsmeer. De huisartsenpost in dit hospitaal ligt op een acceptabele afstand en dat moet zo blijven, vindt Heidi. 'Elke regio heeft daar, ongeacht de omvang, recht op.'

Verder pleit Heidi voor een tekstaanpassing in de paragraaf over het nationaal bomenplan van de SP. Er staat dat er voor iedere Nederlander een boom moet worden geplant, zij wil er 'voor iedere inwoner' van Nederland van maken, want niet alle inwoners zijn Nederlander. Deze interpretatie kan leiden tot een semantische discussie en daar voelt Mahir Alkaya van de programmacommissie niets voor, zo zal later bij de beantwoording blijken. Haar standpunt over regionale ziekenhuizen haalt Heidi via Renske Leijten wel binnen en daar toont ze zich verheugd over.

Tijdens de eindeloos lijkende stemming begint de maag van de geachte afgevaardigde te knorren. Wederhelft Sammie doet nog maar een bakkie en laat niet zonder trots weten dat hij de enige elektrische betonmixer ter wereld mag besturen. Als dan eindelijk de broodjes op tafel komen, vertelt Heidi iets over zichzelf. Ze werkt niet alleen als bloemist, ze is ook als lid van de vrijwillige brandweer verantwoordelijk voor de reanimatie van slachtoffers. 'Ik heb eerder ook staan blussen, hoor.' Ze verdient wat bij met een buurtloket voor pakjes van bezorgdiensten, heeft samen met Sammie drie kinderen en belandde via Ami Gest bij de SP. 'Ik ben vaak met hem langs de deuren gegaan.'

Liever een oude fabriek

Ami kon als geen ander mensen enthousiasmeren en slaagde erin Landsmeer een

eigen afdeling te bezorgen. Bij het oprichtingsfeest vijf jaar geleden was zowel Jan Marijnissen als Emile Roemer – zonder dat van elkaar wisten dat ze zouden komen. Een unicum. Wel verscheen er een keurig verzorgd boekje, vrijwel geheel volgeschreven door Heidi.

De afdeling Landsmeer telt inmiddels een vaste aanhang van 112 leden en zou, dat weet Heidi zeker, met gemak één of twee raadszetels kunnen veroveren. Maar er zijn nog onvoldoende geschikte kandidaten. Frustrerend is dat wel, geeft ze toe. Zelf heeft ze haar handen vol aan het voorzitterschap. Ze zou graag willen dat de SP meebestuurde in Landsmeer. 'Ik ben zelf dol op actie voeren. Daar ligt toch ons fundament en wij hebben al de nodige successen geboekt. Maar je ziet in andere gemeenten dat het ene goed kan samengaan met het andere. Dus wie weet zijn we in Landsmeer ooit zo ver.'

Als Heidi haar laptop aan het einde van de middag dichtklapt, kijkt ze tevreden terug op het eerste SP-congres op afstand in de geschiedenis. Ze heeft bewondering voor degenen die het technisch allemaal mogelijk hebben gemaakt, al gaat er natuurlijk niets boven een echt congres in een oude fabriek of theater. 'Je mist toch het echte contact, de ontmoetingen tussen de debatten door, alle SP'ers die je weer eens even kunt spreken. Die onderlinge contacten zijn belangrijk, het gevoel dat je het samen doet.'

Het was een goed congres, maar gezelligheid was ver te zoeken. Hoewel, bij Heidi en Sammie thuis was het aangenaam vertoeven.

foto Wiebe Kiestra

DE LIJST

Het congres heeft besloten: dit is de lijst waarmee we de campagne ingaan. De SP'ers die straks de tomaatzetels gaan bemensen. Het gaat niet om de poppetjes, zeggen we vaak in de SP. Maar met deze combinatie van ervaring en verversing hebben we een lijst kandidaten om trots op te zijn.

1

LILIAN MARIJNISSEN

Oss, 1985
Lijsttrekker en huidig fractievoorzitter
Tweede Kamerfractie

2

RENKE LEIJTEN

Haarlem, 1979
Kamerlid, woordvoerder Financiën, Europa
en de EU, de toekomst van de euro

3

MAHIR ALKAYA

Amsterdam, 1988 - Kamerlid,
woordvoerder Financiën, Handelsverdragen
en Ontwikkelingssamenwerking

4

MICHEL VAN NISPEN

Breda, 1982
Kamerlid, woordvoerder
Justitie en Sport

5

MAARTEN HIJCK

Amersfoort, 1983
Kamerlid, woordvoerder Zorg

6

SANDRA BECKERMAN

Groningen, 1983
Kamerlid, woordvoerder
Wonen, Buurten, Klimaat en
gevolgen Gaswinning

7

PETER KWINT

Amsterdam, 1984
Kamerlid, woordvoerder
Onderwijs, Cultuur en Media

8

BART VAN KENT

Den Haag, 1983
Kamerlid, woordvoerder
Sociale Zaken

9

JASPER VAN DIJK

Utrecht, 1971
Kamerlid,
woordvoerder Sociale Zaken

10

JIMMY DIJK

Groningen, 1985
Fractievoorzitter in Groningen
en medewerker bij de SP

11

SUNITA BIHARI

Apeldoorn, 1980
Medewerker Tweede Kamer-
fractie op Sociale Zaken.
Oud-medewerker jeugdzorg

12

HANNE DROST

Den Haag, 1987
Medewerker Tweede
Kamerfractie op Zorg
en Sport

13

NICOLE TEMMINK

Zwolle, 1987
Medewerker Tweede
Kamerfractie op Veiligheid
en Democratie

14

MURAT MEMIS

Eindhoven, 1988
Ondernemer en fractie-
voorzitter in Eindhoven

15

SARAH DOBBE

Arnhem, 1979
Oud-organizer voor de FNV en
persvoorlichter van de SP

16. Hans Boerwinkel (Doetinchem, 1965)
17. Fenna Feenstra (Groningen, 1970)
18. Nina de Ridder (Beverwijk, 1987)
19. Frank Futselaar (Zwolle, 1979)
20. Bert Peterse (Rotterdam, 1983)
21. Martijn Stoutjesdijk (Zaltbommel, 1989)
22. Tiers Bakker (Amsterdam, 1969)
23. Jordy Clemens (Heerlen, 1986)
24. Sara Murawski (Amsterdam, 1987)
25. Gerrie Elfrink (Arnhem, 1974)
26. Arnout Hoekstra (Vlaardingen, 1984)
27. Michel Verschuren (Breda, 1984)
28. Lieke van Rossum (Delft, 1982)
29. Lies van Aelst (Gorinchem, 1988)

30. Bram Roovers (Den Bosch, 1999)
31. Marloes Piepers (Nijmegen, 1981)
32. Erik Flentge (Amsterdam, 1967)
33. Hans van Hooft (Nijmegen, 1966)
34. Eric van den Broek (Boxtel, 1971)
35. Iris van de Kolk (Alphen aan den Rijn, 1993)
36. Sebastiaan van den Hout (Rijswijk, 1993)
37. Thomas van Halm (Leiden, 1994)
38. David de Vreede (Almere, 1990)
39. Arda Gerkens (Haarlem, 1965)
40. Spencer Zeegers (Uden, 1954)

41 - 48 regionale kandidaten

Twee lijstduwers ditmaal: vertrekkend Kamerlid Ronald van Raak en voormalig fractievoorzitter en nu burgemeester in Alkmaar, Emile Roemer.

49. Ronald van Raak (Amsterdam, 1969)
50. Emile Roemer (Boxmeer, 1962)

> LATE BREXIT-DEAL ZET NATIONALE PARLEMENTEN BUITEN SPEL

Volgens SP-Tweede Kamerlid Renske Leijten zet de overhaaste Brexit-deal van eind december de nationale parlementen buiten spel. Leijten zei hierover eind december: 'Een verdrag van 1300 pagina's en vele bijlagen, dat drie dagen geleden gesloten is, wordt binnen een week goedgekeurd. Dit verdrag heeft een grote impact op Nederland, de EU en Groot-Brittannië, dan is zo'n korte tijd een probleem, omdat het risico op ongelukken groot is.'

Al vier jaar geleden stemden de Britten om uit de EU te stappen, onder andere omdat de EU te weinig ruimte biedt aan landen. Nu wordt met deze ondemocratische haastklus de sleutel in handen gegeven van de Europese Commissie, vindt Leijten: 'Dat is toch precies de manier, waardoor mensen het idee hebben dat ze nergens meer over gaan?' •

> FEEST VOOR BUSHALTE

De bewoners van seniorencomplex 't Hoge Huis in Zwolle hebben er, samen met de SP, ruim een jaar actie voor moeten voeren maar het is gelukt: de bushalte voor hun deur is terug! Begin 2019 werd de halte geschrapt, waardoor bewoners hun verbinding met de buitenwereld verloren. Vele acties, een burger-initiatief en

constante inzet van de SP-gemeenteraadsfractie hebben ervoor gezorgd dat de bus weer voor de deur stopt. Bewoonster Kranenburg heeft samen met gedeputeerde Boerman van provincie Overijssel de halte feestelijk heropend. Nu kunnen de ouderen eindelijk weer zelfstandig op stap. •

> SP-WETHOUDER HOTSEKNOTST DOOR DE WIJK

De Boxtelse SP-wethouder Eric van den Broek ging begin december met de rollator op stap. Om zélf de toegankelijkheid van de trottoirs te testen bij seniorenwoningen- en complexen in Boxtel. Dit op uitnodiging van een bewoner, die samen met anderen een brandbrief schreef over de slechte situatie voor mensen die slecht ter been zijn. Van den Broek: 'Nadat ik de brief op mijn bureau heb gehad, heb ik meteen een corona-proof afspraak gemaakt met de schrijver van de brief. Afsproken werd om samen eens met een rollator de dagelijkse route van meneer te lopen. Het leverde veel gehotseknots op tijdens de wandeling.' Gehotseknots én actie, want Van den Broek heeft foto's gemaakt om er met de ambtenaren werk van te maken. •

> TIENDUIZENDEN EXTRA WONINGEN

Aanvankelijk wilde landbouwminister Carola Schouten (ChristenUnie) de stikstofuitstoot in de komende tien jaar met 26 procent terugdringen. Een commissie onder leiding van Johan Remkes adviseerde echter een afname van 50 procent in 2030. Op aandringen van de SP wordt deze halvering alsnog nagestreefd, maar dan in het jaar 2035. Futselaar maakt er geen geheim van dat hij het liefst meer ambitie had gezien. Aan de andere kant moet er volgens hem dringend iets gebeuren aan de enorme woningnood. 'In reactie op de uitspraak van de Raad van State heeft het kabinet, na heel lang wachten, de maximumsnelheid verlaagd. Dat heeft wat ruimte voor de bouw opgeleverd, maar het was geen permanente oplossing. Als we veel langer hadden gewacht met deze nieuwe wet, dan had dat geleid tot faillissementen en ontslagen in de bouw', benadrukt het SP-Kamerlid. Door de nieuwe stikstofwet kunnen er minstens tienduizenden extra woningen worden gebouwd. •

> WONINGBOUW NIET LANGER OP SLOT DOOR STIKSTOFWET

In mei 2019 velde de Raad van State een vernietigend oordeel over de Nederlandse aanpak om stikstof in kwetsbare natuurgebieden terug te dringen. De stikstofcrisis heeft vervolgens de bouw van nieuwe woningen in ons land nagenoeg tot stilstand gebracht. Om uit deze impasse te komen presenteerde de regering in december een nieuwe stikstofwet, die op steun van de SP kon rekenen. SP-woordvoerder Landbouw en Natuur Frank Futselaar: 'Door onze bijdrage aan de wet wordt de natuur beter beschermd en ontstaat er meer ruimte voor de bouw. Ook komen er op initiatief van de SP duizenden extra plekken in zorgbuurthuizen, waar mensen in hun eigen buurt oud kunnen worden. Bijkomend voordeel is dat er hiermee ook bestaande woningen vrijkomen voor jongeren.'

Tienduizenden extra woningen

Aanvankelijk wilde landbouwminister Carola Schouten (ChristenUnie) de stikstofuitstoot in de komende tien jaar met 26 procent terugdringen. Een commissie onder leiding van Johan Remkes adviseerde echter een afname van 50 procent in 2030. Op aandringen van de SP wordt deze halvering alsnog nagestreefd, maar dan in het jaar 2035. Futselaar maakt er geen geheim van dat hij het liefst meer ambitie had gezien. Aan de andere kant moet er volgens hem dringend iets gebeuren aan de enorme woningnood. 'In reactie op de uitspraak van de Raad van State heeft het kabinet, na heel lang wachten, de maximumsnelheid verlaagd. Dat heeft wat ruimte voor de bouw opgeleverd, maar het was geen permanente oplossing. Als we veel langer hadden gewacht met deze nieuwe wet, dan had dat geleid tot faillissementen en ontslagen in de bouw', benadrukt het SP-Kamerlid. Door de nieuwe stikstofwet kunnen er minstens tienduizenden extra woningen worden gebouwd.

'Niet weer gaan niksen'

De wet gaat gepaard met een investering van zes miljard in concrete maatregelen om de stikstofcrisis te lijf te gaan. Dit geld gaat onder andere naar versterking en herstel van de natuur, innovaties om de stikstofuitstoot te verminderen en het uitkopen van boerenbedrijven dicht bij natuurgebieden. Omdat het pakket aan investeringen nog niet in beton gegoten is, verwacht Futselaar hier nog de nodige discussie over. Zo wil de SP het liefst dat er ook wordt ingezet op uitbreiding van de natuur. Daarnaast wordt, op aandringen van de SP, de nieuwe stikstofwet om de twee jaar geëvalueerd. Futselaar: 'Als blijkt dat de tussentijdse doelen niet worden gehaald, dan moet het beleid worden aangescherpt. Door deze stok achter de deur kan het kabinet niet weer een paar jaar gaan niksen, zoals de afgelopen twintig jaar is gebeurd.'

> BROODNODIGE SOLIDARITEIT

Sinds de coronacrisis zijn de rijen voor voedselhulp gegroeid, ook in onze hoofdstad. Bij veel mensen is de nood zo hoog dat zij niet meer kunnen wachten op een beoordeling van de reguliere voedselbank. Hierdoor zijn initiatieven van vrijwilligers die maaltijden en voedselpakketten uitdelen als paddenstoelen uit de grond geschoten. Ook in het afdelingspand van de SP Amsterdam, aan de Laurierstraat. Daar worden sinds november etenswaren uitgedeeld aan hulpbehoevenden, in samenwerking met de Stichting Blijde Buren. Op initiatief van de SP kondigde het Amsterdamse stadsbestuur bovendien afgelopen december aan 750.000 euro vrij te maken voor voedselbanken gerund door buurtvrijwilligers.

De Amsterdamse socialisten maakten een rondgang langs verschillende vrijwilligersinitiatieven en ontdekten dat de vraag naar extra voedsel groot is. Er komen lang niet genoeg donaties binnen om iedereen te kunnen helpen. Ook ontbrak het sommige initiatieven aan voldoende broodnodige faciliteiten voor de voedselverstreking, zoals koelkasten en vriezers. Of persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals handgel en herbruikbare mondkapjes. SP-fractievoorzitter Erik Flentge verwacht daarom dat de vrijwilligers-initiatieven de vrijgemaakte 750.000 euro goed kunnen gebruiken: 'Laat ze zich melden, zodat praktische zaken als herbruikbare mondkapjes en koelkasten kunnen worden aangeschaft met geld van de gemeente. Zo kunnen we deze mooie initiatieven met betrokken vrijwilligers zo goed mogelijk steunen.'

foto Anouk Pross

Bedenker van het fonds en mede-indiener van het voorstel, SP-Kamerlid Henk van Gerven.

> ONAFHANKELIJK NATIONAAL GENEESMIDDELENFONDS STAP DICHTERBIJ

De Tweede Kamer heeft een voorstel van SP en CDA ondersteund waardoor geld wordt gereserveerd voor een fonds dat onderzoek moet gaan doen naar betaalbare geneesmiddelen. Dat fonds is nodig omdat er nu naar sommige cruciale medicijnen geen onderzoek wordt gedaan. Simpelweg omdat de farmaceutische industrie vindt dat er te weinig aan te verdienen valt.

SP en CDA willen dat medicijnen die voor veel mensen belangrijk zijn, worden doorontwikkeld en betaalbaar blijven. Het Onafhankelijk Nationaal Geneesmiddelenfonds is een belangrijke stap richting publiek geneesmiddelenonderzoek. Onderzoek waarbij niet het winststreven van de industrie maar het belang van de samenleving vooropstaat.

> PENSIOENBESTUURDER WUIJSTER IS GROOTSTE GRAAIER VAN 2020!

Ronald Wuijster heeft de oneervolle prijs voor de Grootste Graaier gewonnen. Deze pensioengraaier kreeg namelijk 682.649 euro van ons pensioengeld voor zijn werk bij pensioenuitvoerder APG. Dat is bijna 4 keer zo veel als het inkomen van de minister-president.

SP-Kamerlid Bart van Kent reikte de prijs coronaveilig uit: 'Met

recht krijgt deze pensioenbestuurder de titel Grootste Graaier van 2020. Hij haalt een bizar hoog bedrag binnen en dat terwijl gepensioneerden al meer dan tien jaar hun pensioen niet mee zien stijgen met de prijzen. Daarom vindt de SP dat pensioenbestuurders onder de Balkenende-norm, het loon van de minister-president, gebracht moeten worden.' •

> STERKERE LOKALE DEMOCRATIE

De SP in Doetinchem heeft het voor elkaar: ook in deze gemeente is het nu mogelijk een referendum te organiseren. SP-fractievoorzitter Hans Boerwinkel was initiatiefnemer. Boerwinkel: 'Een referendum zorgt aantoonbaar voor publiek debat, grotere betrokkenheid en draagvlak voor beleid.' De gemeenteraad én bewoners kunnen een referendum aanvragen. Een mooi kerstcadeautje voor de lokale democratie in de grootste gemeente van de Achterhoek. •

> GEVANGENISPERSONEEL: 'SAMENLEVING ONVEILIGER'

Tien jaar nadat de SP een groot onderzoek deed onder gevangenispersoneel, blijkt uit nieuw eigen onderzoek dat de problemen nog veel groter zijn geworden. Toegenomen werkdruk en minder kwaliteit van werk maken dat 70 procent van de ondervraagden aangeeft dat de samenleving hierdoor onveiliger is geworden. Vanwege de toenemende problemen overweegt 20 procent een andere baan te zoeken.

Volgens SP-Tweede Kamerlid Michiel van Nispen moet er snel iets gebeuren om de werkdruk te verlagen: 'We moeten onmiddellijk stoppen met het gebruik van meerpersooncellen en investeren in meer personeel. Zo kan het personeel weer toekomen aan basale taken, zoals celinspecties en het werken aan een goede resocialisatie van gedetineerden.' •

DE NIEUWE

In 1917 is met een grondwetsherziening het bijzonder onderwijs gelijkgesteld aan het openbaar onderwijs. Hiermee kwam een einde aan de schoolstrijd die bijna een eeuw heeft geduurd. Nu, meer dan 100 jaar later, is het beruchte artikel 23 van de grondwet toe aan een flinke modernisering. SP-Kamerlid Peter Kwint is aan slag in deze moderne schoolstrijd.

IN NEDERLAND ZIJN twee soorten onderwijs: openbaar en bijzonder. Bijzonder onderwijs wordt gegeven op basis van een levensovertuiging, godsdienst, een speciale onderwijsvisie of een combinatie daarvan. Openbare scholen worden georganiseerd door de overheid en worden beschouwd als neutraal als het gaat om levensbeschouwing.

Verankerd in de Grondwet

Sinds de grondwetsherziening van 1917 staat in artikel 23 opgeschreven hoe het onderwijs in Nederland geregeld is. Hierin staan vrijheden en rechten van ouders om een school naar eigen inzicht en (geloofs)overtuiging op te richten, maar ook de verplichting aan de overheid om ervoor te zorgen dat er in alle gemeenten voldoende openbaar onderwijs is. In het artikel staat ook dat de overheid al het onderwijs betaalt, ongeacht of dit op openbare of bijzondere grondslag georganiseerd is. Daar staat dan weer tegenover dat er voorwaarden kunnen worden gesteld aan de kwaliteit en inhoud van al het onderwijs en dat daarop gecontroleerd kan worden.

Onderwijs verdeelt

Het is nu meer dan een eeuw geleden dat artikel 23 tot stand is gekomen. Kwint vindt dat de keuzes van toen tot ongewenste resultaten hebben geleid: 'Omdat scholen worden ingericht volgens een eigen (geloofs)overtuiging, worden leerlingen van jongs af aan verdeeld op basis van hoe hun ouders in het leven staan. Het wordt nog erger als je meeweegt dat de eigen bijdrage van ouders bij sommige bijzondere scholen ontzettend hoog is. Dat maakt dat er ook in het onderwijs een tweedeling is op basis van inkomen. Dit terwijl we juist willen dat leerlingen van verschillende achtergronden elkaar in de klas tegenkomen.'

Leerling-weigering

In de praktijk kunnen leerlingen dus niet op elke school terecht. Openbare scholen mogen geen leerlingen

SCHOOLSTRIJD

weigeren. Dat is anders in het geval van bijzonder onderwijs. Zij mogen nu leerlingen weigeren die de (geloofs)richting van de school niet onderschrijven. In de praktijk heeft 5 procent van het bijzonder onderwijs een gesloten toelating. Dit is een doorn in het oog van SP-Kamerlid Peter Kwint: 'We betalen via de overheid met ons allen mee aan deze scholen. Er zijn scholen die een deurbeleid voeren en actief leerlingen weigeren en zelfs docenten ontslaan op grond van hun overtuiging of in sommige gevallen hun seksuele voorkeur. Dat is onacceptabel!'

Anti-homoverklaringen

Dit komt onder andere tot uiting in de identiteitsverklaringen die enkele – met name gereformeerde – scholen laten ondertekenen. Ouders verklaren hiermee dat hun kinderen de beginselen van de betreffende school onderschrijven. Het gaat dan ook om het nadrukkelijk afstand doen van homoseksualiteit. Ondertekenen ze de verklaring niet, dan mag de leerling niet naar de school.

Onlangs kwam Kwint hard in botsing met minister Slob van onderwijs over deze verklaringen. De minister zei tijdens een debat dat scholen de vrijheid hebben om deze 'antihomoverklaringen' door ouders te laten ondertekenen. Kwint is woedend over deze praktijk en diende met succes een voorstel in om er een punt achter te zetten: 'Ik ben blij dat het SP-voorstel is aangenomen om een einde te maken aan deze verklaringen. Scholen mogen geen leerlingen meer weigeren als ouders de identiteitsverklaring niet willen ondertekenen. Het is voor jongeren in orthodox gelovige kringen vaak al lastig genoeg om uit de kast te komen. Dan is een papertje waarin staat dat je ouders en je school jouw geaardheid afwijzen een molenstein om de nek van toch al kwetsbare kinderen.'

Iedereen is welkom

Een volgende nodige stap in de modernisering van artikel 23

is een acceptatieplicht voor het bijzonder onderwijs. De scholen zouden dan, net als in het openbaar onderwijs, geen leerlingen meer mogen weigeren. Een SP-voorstel om een acceptatieplicht in te stellen is recent ook door de Tweede Kamer aangenomen, maar de benodigde wetswijziging laat nog op zich wachten. Kwint: 'Het volgende kabinet moet nu met een wetsvoorstel komen om de acceptatieplicht in te stellen. We moeten nog maar afwachten wanneer dat gaat komen, want een eerste voorstel uit 2005 om dit te regelen is nog steeds niet door de Kamer behandeld. Het is ook afhankelijk van welke partijen er in het volgende kabinet zitten hoe slagvaardig hiermee om zal worden gegaan.'

Wijzigen of weggooien

Maar zou de simpele en snelle oplossing dan niet gewoon zijn om heel artikel 23 van tafel te vegen? Volgens Kwint is dat een lastig gegeven: 'Als we het onderwijsstelsel nu opnieuw zouden inrichten dan zou artikel 23 er wat mij betreft niet in staan. Het staat nu in de Grondwet. Dus als je het eruit wil halen dan ben je meerdere kabinetperiodes bezig, als het al lukt, en schieten leerlingen en ouders er ondertussen nog niks mee op. Daarom is het belangrijk dat we nu al met onze voorstellen de praktijk voor de leerlingen beter maken. De acceptatieplicht en afschaffing van de identiteitsverklaringen zijn twee forse eerste stappen.'

Internationaal gezien

Kijk je naar hoe andere landen hun onderwijs hebben ingericht dan is er nog een reden waarom directe afschaffing van artikel 23 een probleem met zich meebrengt. In landen als Frankrijk en Engeland wordt vanuit de overheid alleen openbaar onderwijs betaald. Tegelijkertijd is het recht op onderwijs naar eigen overtuiging en inrichting opgenomen in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het resultaat is een veel groter percentage privéonderwijs in die landen, omdat

het de enige manier is om een invulling te geven aan dat recht. Dit zorgt voor nog meer segregatie in het onderwijs. Ook leidt het tot financiering uit soms dubieuze bronnen. Hiermee loop je het risico dat ongewenste belangen en groepen invloed op scholen krijgen waar de overheid niet op kan toezien en controleren.

Verdere aanpassing nodig

Voor de volgende verkiezingen komt er nog een groot debat over onderwijs. Met de nieuwe wet voor burgerschapsonderwijs wordt er een verdere invulling gegeven aan voorwaarden waar scholen aan moeten voldoen. Bij alle scholen, ook die in het bijzonder onderwijs, kan dan worden getoetst of zij in lessen voldoende aandacht geven aan de rechtsstaat en verschillen in overtuiging en religie. Op initiatief van Kwint ligt er ook een voorstel om expliciet op te nemen dat het onderwerp verschillen in seksualiteit onderdeel is van de lessen. De onderwijsinspectie kan daarop toetsen en boetes uitdelen aan scholen die er onvoldoende aan voldoen of het zelfs tegenwerken.

Er strak bovenop

Met de aangenomen SP-voorstellen en het komende onderwijsdebat worden forse stappen gezet om artikel 23 te moderniseren. Het is aan een volgend kabinet om dit in de wet te verankeren. Hoe snel dat zal gaan en hoe daadkrachtig er zal worden opgetreden is afhankelijk van welke partijen na de volgende verkiezingen het kabinet vormen. Kwint: 'Wij laten niet los totdat de acceptatieplicht is ingesteld en segregatie in het onderwijs verleden tijd is. Onderwijs moet de plek zijn waar leerlingen van allerlei achtergronden samen in de klas zitten. Een grote SP na de volgende verkiezingen gaat daar voor zorgen.' •

tekst Xander Topma
beeld Pixabay

DE TOTSTANDKOMING VAN ARTIKEL 23

Hoe het onderwijs nu in de Nederlandse wet geregeld is, komt voort uit een schoolstrijd die bijna een eeuw heeft geduurd. Deze strijd ging over het recht om een eigen school op te richten en de financiering van de verschillende soorten onderwijs door de overheid.

1798 De Staatsregeling voor het Bataafsche Volk

De Bataafse Republiek omvatte het grootste gedeelte van wat nu Nederland is. De Staatsregeling 1798 kan worden gezien als de eerste Nederlandse grondwet. In deze regeling werd voor het eerst opgenomen dat onderwijsbeleid een nationale verantwoordelijkheid is.

1848 Grondwetsherziening van Thorbecke

De overheid kreeg in de Grondwet de verplichting om overal voldoende openbaar onderwijs te garanderen. Voor het eerst werd ook vrijheid van onderwijs in de wet opgenomen. Dit was de start van wat later bijzonder onderwijs zou gaan heten. In deze herziening betaalde de overheid alleen nog voor het openbare onderwijs. Je mocht nu een school oprichten, met een eigen invulling, maar die betaalde je dan ook zelf.

1901 Invoering van de leerplicht

Voor het eerst waren kinderen verplicht om onderwijs te volgen. Bij de invoering ging het om kinderen van 5 tot 12 jaar, later werd dit uitgebreid.

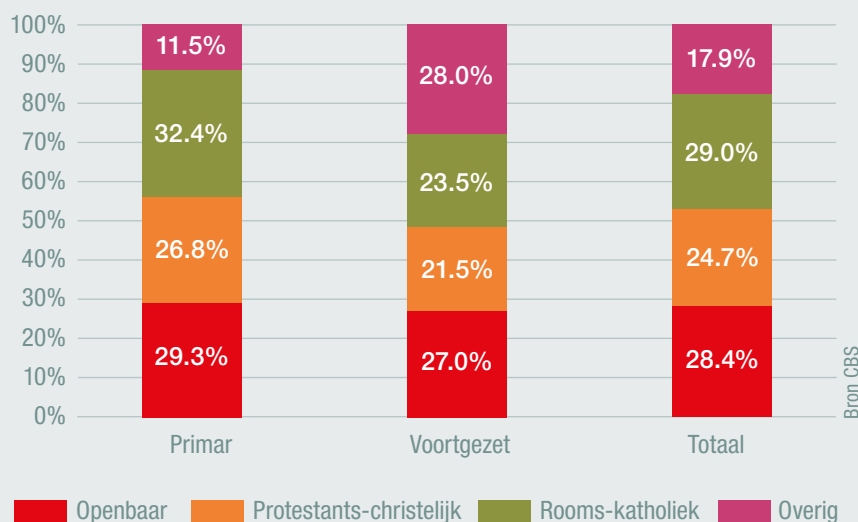

beeld Wikimedia CC

Artikel 192 uit 1917, met tekstcorrecties. Dit werd later artikel 23.

1917 Pacificatie: de gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs

Dit is de beslechting van bijna een eeuw schoolstrijd. In ruil voor het algemeen kiesrecht voor mannen werd artikel 23 (toen nog artikel 192) in het leven geroepen. Dit zorgde ervoor dat ook bijzonder onderwijs door de overheid zou worden betaald. Daar stond wel iets tegenover: de overheid kon vanaf nu voorwaarden stellen aan de kwaliteit van deze scholen en hier ook op controleren.

NEDERLANDS ONDERWIJS IN CIJFERS

Het bijzonder onderwijs is populair in Nederland. Zo'n twee op de drie scholen is bijzonder. Het overgrote deel daarvan is bijzonder onderwijs op religieuze of levensbeschouwelijke basis. Dat zijn bijvoorbeeld protestantse, rooms-katholieke of islamitische scholen. Een kleiner deel is algemeen bijzonder onderwijs. Hier gaat het onder andere om de vrije scholen, daltononderwijs of jenaplanscholen. •

WOORDEN ZIJN DADEN

6 januari was een historische dag in de Verenigde Staten. Het parlamentsgebouw is bestormd door Trump-aanhangers. Zij lijken te denken dat verkiezingen alleen eerlijk zijn als Trump wint. Net als deze extreemrechtse Proud Boys, tijdens een gelijktijdige demonstratie in Salt Lake City. De oorlogszuchtige taal van Trump en andere Republikeinen heeft haar uitwerking niet gemist.

foto Rick Bowmer / ANP

TOESLAGENAFFAIRE

MARIJNISSEN: 'GENOEG IS

De politieke gevolgen van de toeslagenaffaire zijn nog altijd niet duidelijk. Want nog steeds is de discussie over wie verantwoordelijkheid moet nemen niet klaar. Nog steeds zijn er onthullingen. En nog steeds moeten duizenden ouders wachten op compensatie.

OM MET DIE ONTHULLINGEN te beginnen: RTL-journalist Pieter Klein heeft een document onthuld waaruit blijkt dat de ministers wisten dat er mogelijk ook vergelijkbare problemen spelen bij andere toeslagen. Terwijl dat tijdens de verhoren in november nog met klem werd ontkend. SP-Tweede Kamerlid Renske Leijten ondervroeg dit najaar premier Rutte en toen beweerde deze dat hij niet was betrokken bij de uitvoering van de compensatie. Het door Klein onthulde document bewijst dat dat op zijn zachtst gezegd een halve waarheid is. Nog meer onthullingen van Klein laten zien dat de commissie-Donner (die de affaire al eens onderzocht en met heel slappe aanbevelingen kwam) in de woorden van Klein een cover-up was. Of wat te denken van een 'werkstructuur' waarin binnen de afdeling Toeslagen van de Belastingdienst werd afgesproken dat als ouders bij de rechter in beroep gingen, bepaalde bewijsstukken achtergehouden zouden worden voor de rechter. Schandalig natuurlijk. Net zo schandalig: de commissie-Donner wist hiervan, maar vond het niet de moeite waard het in haar rapport mee te nemen.

Nog steeds niet gecompenseerd

In december verscheen het rapport van de ondervragingscommissie die de toeslagenaffaire had onderzocht. Niet de commissie-Donner dus, maar de commissie (waar ook Renske Leijten in zat) die politici en ambtenaren ondervroeg afgelopen november. Voor die ondervraging had de commissie stukken opgevraagd. Daarin blijkt nu van alles weggelakt dat over nationaliteit ging. Om preciezer te zijn: Klein laat zien dat er zelfs over 'een nest Antillianen' en over 'zwartjes' werd gesproken. Zelfs nu nog probeert de Belastingdienst te verhullen wat allang is aangetoond, namelijk dat hun aanpak discriminerend was.

De onthullingen blijven komen. Op zich al erg genoeg. Maar het is natuurlijk afschuwelijk dat de mensen die hiervan het slachtoffer zijn, de ouders en hun kinderen, voor een groot deel *nog steeds niet* gecompenseerd zijn. Ministers en ambtenaren lijken meer tijd te besteden aan het verhullen van de problemen dan aan pogingen ze op te lossen.

Kerstactie

Het gevolg: in december was er opnieuw een kerstactie nodig voor de toeslagaffaire-ouders. Vorig jaar organiseerden ouders met hulp van de SP een actie om geld in te zamelen. Zodat de feestdagen niet wéér in het teken zouden staan van geen geld. Het was een succes en iedereen hoopte dat het een eenmalige actie zou zijn. Niet dus.

Dit jaar leverde de kerstactie 55.000 euro op. Belachelijk dat het nodig is, maar een mooi resultaat, vindt Lilian Marijnissen: 'Het is hartverwarmend om te zien hoe solidair Nederland is met deze ouders. Zij zijn vermorzeld door een monsterlijke machine die de overheid heet. Honderden gezinnen kunnen door deze actie, ondanks alles wat ze hebben meegemaakt, dit jaar toch genieten van een beetje een fijne en onbezorgde kerst.'

Meer dan 400 gezinnen hebben een kerstpakket gekregen, met daarin wat lekkers en bonnen om een mooie kerstmaaltijd op tafel te zetten en cadeaus te kopen voor de kinderen. 'Ik hoop van harte dat dit het laatste jaar is dat we deze actie moeten organiseren. Deze ouders verdienen een snelle, maar vooral ook eerlijke compensatie voor de ellende waar ze in zijn gestort door de overheid', aldus Marijnissen.

GENOEG!

Belastingdienst

foto Nico Garstman / ANP©

'Verrot systeem'

Zij spreekt zich ook uit over het zeer kritische rapport van de ondervragingscommissie: 'Het rapport is keihard. Dat is geheel terecht, want duizenden getroffen ouders én hun kinderen zijn vermalen in een monsterlijke machine die de overheid heet. Weer wordt heel Nederland met de neus op de feiten gedrukt: tien jaar Rutte heeft ons een verrot systeem opgeleverd waarin de overheid niet de bondgenoot van mensen is, maar de vijand.'

Marijnissen ergerde zich, net als veel mensen, aan de opstelling van de ondervraagden: 'Als je de (oud-)bewindspersonen en politici hoort lijkt de belastingdienstaffaire een soort natuurverschijnsel, maar hier is sprake van tien jaar collectief falen. Dit is niet naar boven gekomen omdat de Belastingdienst en het ministerie van Financiën hun fouten opbiechtten, maar dit is het harde werk van

journalisten en een paar Kamerleden. Hier hoort politieke verantwoordelijkheid te worden genomen. Genoeg is genoeg.'

Afrekenen in maart

Zoals gezegd, de discussie over de politieke verantwoordelijkheid is nog niet klaar. De verkiezingen in maart zijn in elk geval een uitstekend moment voor de kiezer om alvast af te rekenen met al die partijen die deze aanpak ingevoerd hebben, die niets deden toen de problemen zichtbaar werden. •

tekst Diederik Olders

Binnenkort in de Tribune een interview met Renske Leijten, het SP-Kamerlid dat een centrale rol speelt in de strijd voor rechtvaardigheid voor de slachtoffers van de toeslagen-affaire.

> HUURDERS ROTTERDAM EN SP VOORKOMEN ONNODIGE SLOOP

Het sloopgrage college van Rotterdam is een halt toegeroepen door de SP en huurders van de Fazantstraat en Vogelbuurt. Plannen om woningen tegen de grond te gooien zijn door een meerderheid van de gemeenteraad tegengehouden, na hevig verzet van bewoners. Maar liefst 216 woningen zijn gered door de opstand van de buurt.

Plannen van tafel

De SP was van meet af aan tegen de sloop. In eerdere vergaderingen riep de

fractie al op tot een plan B, om ervoor te zorgen dat de woningen behouden zouden blijven. Toen dat werd weggestemd is de partij met een enquête de wijk in gegaan. Om te peilen hoe de bewoners dachten over hun buurt. Maar liefst 99 procent van de ondervraagden gaven aan heel blij te zijn waar ze woonden. De bewoners zijn in verzet gekomen, organiseerden bijeenkomsten en hebben uiteindelijk samen met de SP de plannen succesvol van tafel weten te vegen.

Slecht voornemen elders

Ondertussen hangt de sloopkogel nog wel boven de Pompenburg/Doelstraat-flat, elders in de stad. Het college wil daar nog niet van de plannen afwijken. Daarom komen ook daar de bewoners in actie. Tijdens een eerste bijeenkomst zijn inmiddels ondersteuningsverklaringen opgehaald. Verdere actie moet ervoor zorgen dat ook dit slechte voornemen van het Rotterdamse college snel naar de prullenbak verdwijnt. •

> HUURACTIE EN -SUCCES MET SP GRONINGEN

Huurders uit verschillende Groningse wijken zijn samen met de SP op de bres gegaan voor verbeteringen aan hun woningen. In de wijk Vinkhuizen zijn daardoor, na jarenlange strijd, ruim zestig huurwoningen flink aangepakt. Huurders van de Iepenlaan en Lijster-

beslaan voeren ondertussen actie voor lagere energielasten, lagere huren en betere isolatie van hun woningen.

Twee jaar druk

Twee jaar geleden kwamen de bewoners uit Vinkhuizen bij de SP met verhalen over problematische woningen. Ze hadden al lange tijd last van schimmel, kou en achterstallig onderhoud. De SP is samen met bewoners langs de deuren gegaan, organiseerde bewonersavonden en stuurde een open petitie naar de woningcorporatie. Een lange adem was nodig, na twee jaar druk zetten gaat de corporatie eindelijk overstag. De woningen krijgen dubbelglas, nieuwe kozijnen, een nieuwe voordeur, en in sommige gevallen spouwmuurisolatie, zonnepanelen en mechanische ventilatie.

Eisen op tafel

Succes smaakt altijd naar meer en daarom ondersteunt de SP ook initiatieven in andere delen van de gemeente. Zo ook in de Iepenlaan en Lijsterbeslaan waar huurders in actie zijn gekomen voor lagere woonlasten, lagere energielasten en renovatie van woningen. Deze actie heeft er al voor gezorgd dat ze in gesprek zijn geweest met de woningcorporatie en het gemeentelijke energiebedrijf om hun eisen op tafel te leggen. Nu proberen de bewoners er samen met de SP voor te zorgen dat het niet bij praten blijft maar dat er ook stappen worden gezet door de corporatie. Ondertussen werkt de SP-fractie in de gemeenteraad aan plannen om de tarieven van gemeentelijk energiebedrijf WarmteStad te verlagen. •

> SP WINTERSWIJK EN ACTIEGROEP STOPPEN EXTREME VERVUILING KLEIPUT

Al jaren was het de SP en actiegroep ABK (Akte Behoud Kleiput) duidelijk dat de dumping van vuile grond in de lokale Kleiput grote milieuschade tot gevolg heeft. Maar wat voor de actiegroep en SP hartstikke helder was, wilde er bij de gemeente niet in. De gevolgen werden ontkend en de actiegroep en SP weggezet als onbetrouwbaar. Nu, na ruim twee jaar strijd, is de strijd rondom de Kleiput alsnog gewonnen. Uit een nieuw ecologisch onderzoeksrapport blijkt dat de vervuiling inderdaad ontzettend groot is. Eindelijk heeft het college de dumping stopgezet. Een prachtig succes na jaren druk vanuit de actiegroep en de SP! •

> BUS IN HEERLENS Wijk RIJDT WEER

Samen met buurtbewoners hebben SP-raadsleden Sita Bottenberg en Anita Hendriks ervoor gezorgd dat de bus weer terug is in de wijk Molenberg in Heerlen. Dat is het resultaat van acties vanuit de buurt die zijn ondersteund door de SP. Dat de bus de wijk weer aandoet is voor de actiegroep een mooie eerste stap. De blik is nu gericht op extra haltes in de buurt, zodat de lijn voor meer bewoners makkelijk te bereiken is. •

> SP-SUCCES: EXTRA GELD REDDINGSBRIGADE

Reddingsbrigades zorgen voor meer zwemveiligheid en spelen een belangrijke rol bij het voorkomen van verdrinkingen. Daar moet genoeg geld voor zijn. Omdat de reddingsbrigade afhankelijk is van de financiering van gemeenten en projecten, is er onvoldoende geld voor voorlichting over zwemveiligheid, innovaties en verdere professionalisering van het toezicht langs de Nederlandse stranden. SP-Tweede Kamerlid Michiel van Nispen had al eerder steun van de Kamer voor zijn voorstel voor voldoende budget voor zwemveiligheid. Maar in december werd duidelijk dat nu eindelijk ook daadwerkelijk extra geld wordt uitgetrokken. Van Nispen: 'Dit is een belangrijke stap op weg naar structurele financiering van de Reddingsbrigades.' •

SP-Kamerlid Bart van Kent:
'Deze mensen zijn terecht
boos op de overheid.'

foto Wiebe Kiestra

> SP EN CDA: REPAREER AOW-GAT ZELFSTANDIGEN

Door de verhoging van de AOW-leeftijd verliezen duizenden zieke zelfstandigen vanaf 65 jaar hun inkomsten. Zij hebben een arbeidsongeschiktheidsverzekering die maar tot hun 65e uitbetaalt. Dat is oneerlijk, omdat ze bij het afsluiten niet konden voorzien dat de AOW-leeftijd zou worden verhoogd. De SP heeft daarom samen met het CDA een plan ingediend om het gat voor deze zelfstandigen op te vullen. Met het plan kan minister Koolmees snel aan de slag, zodat deze mensen niet in de steek worden gelaten. •

foto SP Zutphen

Het begon in Zutphen met acties tegen de marktwerking.

> SP-WETHOUDER ZUTPHEN SCHAFT MARKTWERKING HUISHOUDELIJKE ZORG AF

Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 beloofde de SP in Zutphen om de marktwerking in de huishoudelijke hulp een halt toe te roepen. Door die marktwerking kunnen zorgbedrijven winst maken met gemeentelijk zorggeld. De medewerkers in de thuiszorg en patiënten draaiden daarvoor op, via ontslaggolven en ontmenselijking van de zorg.

Na de verkiezingen leverde de SP een wethouder die meteen aan het werk ging. Met succes! Wethouder Mathijs ten Broeke heeft het plan voor afschaffing van de marktwerking in de huishoudelijke zorg naar de gemeenteraad gestuurd. Als daar een meerderheid van stemmen wordt behaald is dit succes na jaren strijd toch maar mooi binnengehaald. •

LINKSVOOR **'IK LAAT MIJN JONGENS NIET BARSTEN'**

Theo van der Hoeven (bijna 71) uit Zoetermeer is gepensioneerd en zeker dertig uur per week als vrijwilliger in touw. 'Ik werk bij de kringloopwinkel van de Vincentius Vereniging Zoetermeer en bij de voedselbank, ben assistent-beheerder van een parochiehuis en al ruim 25 jaar actief SP-lid. Acties, flyeren, ik doe overal aan mee. Behalve aan besturen. Dat geouwehoer allemaal, daar heb ik geen zin in. Ik ben een man van de straat, ik gedij het best tussen de mensen.'

- › **Welke actie is je altijd bijgebleven?**
'Toen ik net SP-lid was, voerden we actie voor een supermarkt. Touwtrekken met de burgemeester en wethouders. Toen brak het touw! Zij vielen om en wij bleven staan. De krant schreef dat het college was gevallen in de Dorpsstraat, haha.'
- › **Wat deed je voor je pensionering?**
'Ik ben veertig jaar ambtenaar geweest. Bij de stadsreiniging, mooi werk. Ik gaf leiding aan jongens van de sociale werkplaats, we ruimden de rommel in de stad op. Een paar jaar voor mijn pensionering werd die hele afdeling opgedoekt, een particulier bedrijf moest het voortaan doen. Toen hebben we ook flink actie gevoerd, met de SP en de vakbond, voor een goed sociaal plan.'
- › **En, gewonnen?**
'Jazeker! Telkens als de SP het aankaartte in de gemeenteraad voerden wij buiten actie. Met wagens, leuzen, blokkades, noem maar op. De wethouder heeft nog geprobeerd me in te palmen, die wilde me inhuren als leidinggevende. Ik zei: daar heb ik geen zin in, ik laat mijn jongens niet barsten. We

zijn doorgegaan tot we onder meer tien jaar werkgarantie kregen.'

- › **Hoe heb je kerst gevierd in coronatijd?**
'Met mijn dochter. Een prachtmeid, ik ben zo trots op haar. Ik heb ook een kerstdorp gemaakt thuis. Met een grote kerstboom en een stalletje. Dat is nog van mijn schoonmoeder geweest, later gaat het naar mijn dochter. De beestjes zijn wel een beetje beschadigd, maar dat ben ik ook. Wie niet? Mijn vrouw is overleden, we hadden een goed huwelijk. Ik ken heren die ook alleen zijn en die vinden er geen klote meer aan. Je moet er zelf wat van maken.'

- › **Hoe doe je dat?**
'Ik ben actief en trek erop uit. Als je thuis blijft zitten komt er niemand. Het leven gaat door, pluk de dag. Maar ik kan dat makkelijk zeggen, ik heb het goed. Als je elk dubbeltje moet omdraaien is het leven stukken minder plezant. Er is zoveel onzichtbare armoede. Als je elke week bij de voedselbank een tas eten moet halen voor je gezin is het leven anders dan van een pensionado die zegt: het leven is mooi.' •

BELLEN IS HET NIEUWE BUURTEN

Sinds 23 november stuurt Zwollenaar Robert Bos het belteam van de SP aan: een club van zo'n 150 vrijwilligers. In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen zal dit team een sleutelrol spelen in de SP-campagne. Telefonisch campagne voeren, hoe werkt dat eigenlijk?

Robert Bos.

foto archief SP

beeld Pixabay

Robert: 'Nu we vanwege corona niet meer langs de deuren mogen, of op straat het gesprek aan kunnen gaan, is bellen *de* manier om in contact te komen met onze leden en sympathisanten. Twee avonden per week komen onze bellers in actie. Voor de lockdown van kracht was kwam het team gezellig in het SP-hoofdkantoor te Amersfoort bijeen om samen te bellen. Nu werken de vrijwilligers vanuit huis. Via het videobelprogramma wisselen we aan het eind van iedere belavond ervaringen en tips uit. Zo heb je toch dat team-gevoel, ook al kunnen we niet in levenden lijve samenkomen.'

'Meestal hebben we aan de telefoon heel leuke gesprekken, omdat we niet iets proberen te verkopen. De mensen die wij bellen hebben immers zelf hun gegevens achtergelaten, bijvoorbeeld omdat zij net als de SP lagere huren willen of een hoger minimumloon. We nodigen ze bijvoorbeeld uit voor campagnebijeenkomsten, zoals een driedelige reeks over de wooncrisis met ons Tweede Kamerlid Sandra Beckerman. Ook moedigen we mensen aan om met elkaar in contact te komen en lokale acties op poten te zetten. Al is dat nu wel iets uitdagender geworden door de coronacrisis.'

Telefoneren kun je leren

Vrijwilligers die nog niet eerder telefonisch campagne hebben gevoerd helpt Robert graag op weg: 'Voor hen organiseren wij

trainingen. Daarin leggen wij uit hoe het computerprogramma werkt: oftewel de *bel-tool* waarop de telefoonnummers en vragen verschijnen. Dit programma biedt beginnende bellers veel houvast. Ook gaan we tijdens de training in op gesprekstechnieken en hoe je naar mensen luistert. Want dat is eigenlijk belangrijker dan de vragen die gesteld moeten worden.'

'Overigens geven we als team ook ondersteuning aan lokale afdelingen. Bijvoorbeeld als SP-afdelingen hun leden willen vragen om een campagneposter voor het raam te hangen. Dan kunnen wij een lokale belcampagne ontwerpen, zodat zij hier zelf mee aan de slag kunnen gaan.'

Belbaas van de maand

In de eerste week van januari organiseerde het belteam een digitale nieuwjaarsbijeenkomst. Hierbij reikte partijvoorzitter Jannie Visscher de 'rode telefoon' uit, zo'n ouderwetse met draaischijf. Aan de beller die in december de meeste telefoongesprekken had gevoerd en leden had gemaakt: Ranko Toljaga uit Groningen. Ook SP-Tweede

Kamerlid Henk van Gerven was van de partij op de nieuwjaarsbijeenkomst. Robert: 'Henk is een van onze fanatiekste bellers. In zijn vrije tijd belt hij zo'n dertig mensen per week.'

tekst Lesley Arp

BELT U MEE?

Voor de campagne is de SP op zoek naar nieuwe vrijwilligers die het belteam willen versterken. Lijkt het u leuk om vanuit huis een steentje bij te dragen aan een eerlijker Nederland, samen met andere enthousiaste vrijwilligers uit het hele land? Of denkt u Henk van Gerven van de troon te kunnen stoten als belkampioen? Neem dan contact op met belteam-coördinator Robert Bos via telefoonteam@sp.nl of 088 – 243 55 86.

Vogelhuisjes

Kijk, daar word ik nou enthousiast van!! Het artikel in de Tribune van november over arbeidscentrum De Boei in Vlaardingen en het vogelhuisjesproject. Ik doe zelf namelijk ook aan arbeidsmatige dagbesteding, bij Koffiehuis Coffyn in Malden (bij Nijmegen). Ik weet dus hoe belangrijk het is dat deze werkplekken er zijn en wat het voor mensen betekent: je leert er veel, ontmoet anderen, het biedt structuur. Het is hartstikke leuk om ook mee te kunnen doen op je eigen manier en tempo. Aan iets moois te werken. In mijn geval werk ik in het koffiëatelier en verwerk ik de koffie die (midden) in onze zaak vers gebrand wordt. Zo maak ik bijvoorbeeld bestellingen klaar voor onze afnemers. Ik vind het ontzettend belangrijk dat er (meer) aandacht is voor mensen met een arbeidsbeperking. Want door het beleid van de afgelopen jaren is er voor mijn gevoel alleen maar bezuinigd: de Participatiewet, het verdwijnen van sociale werkplaatsen. Dit is niet goed!! Iedereen is belangrijk en moet op zijn eigen niveau mee kunnen doen, vind ik. Super dat de SP dit ondersteunt en op de agenda zet, en blijft doen. Ga zo door!

Petra Seerden

Toeslagenaffaire

Graag wil ik mijn mening geven over hoe de toeslagenaffaire zich zo kon ontwikkelen. Het kan ontstaan doordat de Belastingdienst in ultimo beschermd wordt tegen de burger die een terechte klacht heeft over fouten in het belastingrecht of de uitvoering hiervan. Ten eerste zal de belastinginspecteur op klachten reageren met het standaardantwoord dat zij niet de (foute) wetten maken, maar ze slechts klakkeloos uitvoeren. Ten tweede een bezwaar bij de bestuursrechter zal meestal ook zinloos zijn, omdat deze op grond van art. 120 van de Grondwet geen oordeel mag geven over de billijkheid of rechtvaardigheid van een belastingwet, maar alleen mag oordelen of deze volgens de letter van de wet is uitgevoerd door de belastingdienst. Ten derde een beroep doen op art. 63, de hardheidsclausule, zal ook zelden effect hebben omdat dit door de directie vaktechniek ministerie van Financiën beoordeeld wordt, oftewel twee handen op 1 buik of een slager die zijn eigen vlees keurt. Kortom alles werkt samen om de machtige overheid te beschermen tegen de kleine burger.

Gerrit Vermeer, Hoogezand

**DOORLOPENDE MACTHTIGING
BON OM LID TE WORDEN**

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____

roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____

adres + huisnr : _____

postcode : _____ woonplaats: _____

land : _____ geboortedatum: _____

email : _____

telefoon : _____ mobiel: _____

IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)* : _____
* geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)

plaats en datum : _____

handtekening : _____

Tribune januari 2021

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen af aan ROOD.

Stuur deze bon in een enveloppe zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

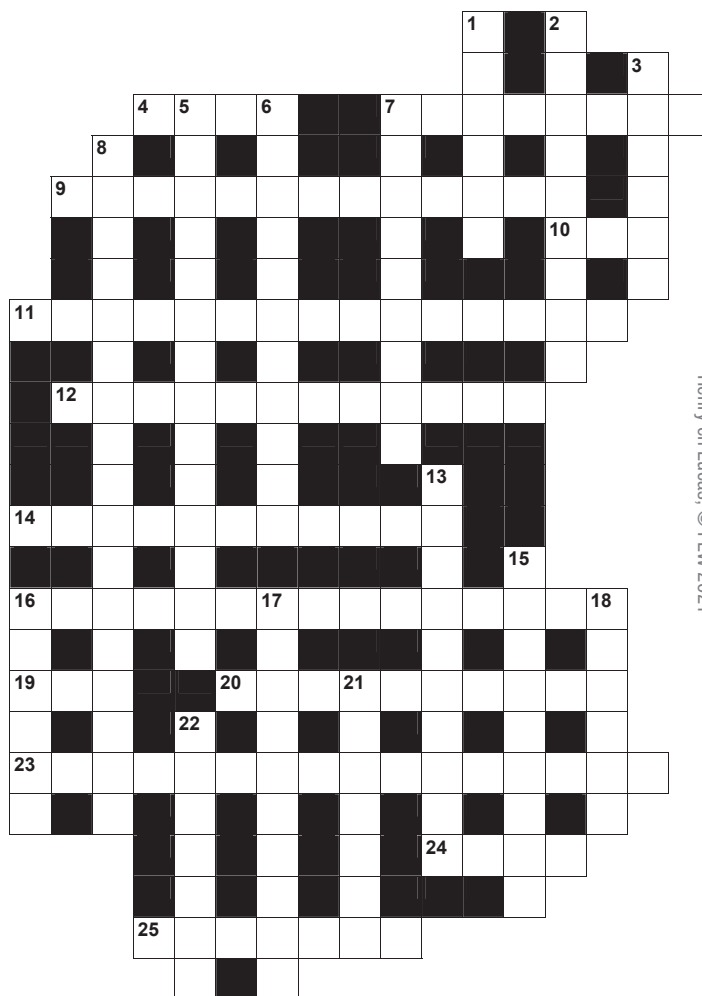
CRYPTOGRAM

Horizontaal

4 Rolt verward en provocatief rond op het internet. (4) - 7 Raspaard heeft (nog) geen adering gehad. (8 en 3,5) - 9 Aan de kim gaat een ster teloor. (13) - 10 Snelle muziekvorm. (3) - 11 In woonvorm voor ouderen is geestelijke aandoening verplicht. (15) - 12 (geen) Amoureuze verhouding met bedrijfspartner. (12) - 14 Er kan, aan het slot komend, niets meer bij. (11 en 3,8) - 16 Ze gaan uit elkaar, de tafel en het bed. (15) - 19 Houdt zich schuil tussen min en plus. Da's niks. (3) - 20 Gloeiend hete energie als resultaat van eruptie. (10) - 23 Ingrediënten genoeg. Maar de kok weet geenszins wat daarmee te doen. (2,5,3,6) - 24 Zo duur is uw voedsel. (4) - 25 Al kletsend op bezoek gaan in de wijken. (7)

Verticaal

1 Jammer, alleen Lucifer kan er mee vissen. (6) - 2 Het aantal herten neemt enorm in omvang toe (en de herten zelf ook). (9) - 3 Chef kan er mee naar de apotheek. (6) - 5 Toert onverdroten door oranje en rode landen. (14) - 6 Verdeelt de planeet in langwerpige stukken (en heeft het niet breed). (11) - 7 Boek in dichtvorm is nét van de pers. (9) - 8 Had Merlijn of Harry als docent. (17) - 13 Niet geschikt voor de pijp! Wel voor de neus? (10) - 15 Laatste rustplaats voor een overleden strijkinstrument. (9) - 16 Smeden zich relationeel aan uw wielen. (6) - 17 Vlekkerig filmdoek ook nuttig tegen virusdruppeltjes? (10) - 18 Is overeenkomstig naar. (6) - 21 Gaat te paard in een deel van dit regenwoud. (7) - 22 Harige zoogdiervariant van de gierhoop? (7)

Henry en Lucas, © FLW 2021

IMAGINAIRE WOORDENLIJST

Opricht: de bedoeling is een zo spitsvondig, interessant of verrassend mogelijke betekenis te vinden voor de 20 – goeddeels onbestaande - woorden onder 'Opgaven'. De meest originele inzendingen worden door de redactie als prijswinnaar bestempeld. Voorbeeld: Buitenees – Verdwaalde Hagenaar.

OPGAVEN

1) Ozonozel	8) N€uroosie	15) Stressverwervend
2) Naliefde	9) Boekenkat	16) Vroeg-of-laai bloeier
3) Papagraai	10) Knuffelpaalwerpen	17) Zelfdenktank
4) Antivolkpro	11) Ridiculinair	18) Koalitiebeer
5) Corontainer	12) Graaimob	19) Automagischtechnisch
6) DigiTourette	13) Hand-muis coördinatie	20) Weedzorg
7) Rechtontaard	14) VerkoopStint	

OPLOSSING DUOGRAM DECEMBER

OPLOSSING RUIMTE-TECH

Horizontaal

1) Traagschuim 4) Schokdempende 7) Brandweertuistrusting 10) Zonnepanelen 11) Joystick

Verticaal

2) GPS 3) Reddingsdeken 5) Pims 6) MRI 8) Tefal 9) Laptop

OPLOSSING VER WEG

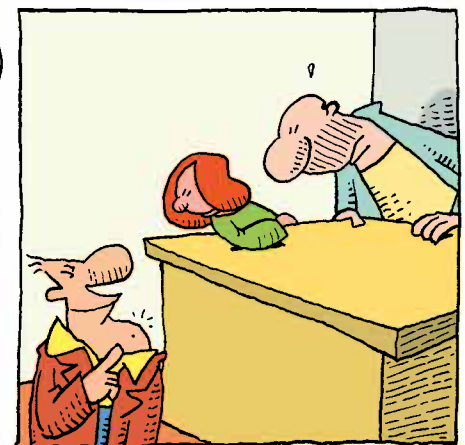
A) Curiosity C) Chang'e 3 E) Mars Express
G) Huygens I) Akatsuki K) Mangalyaan M) Voyager 1

TOTAALOPLOSSING DUOGRAM 2020
STERRENSTELSEL

De winnaar van de decemberpuzzel 2020 is Hans Meijers uit Heerlen.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 3 februari naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenststal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

TRIBUNE

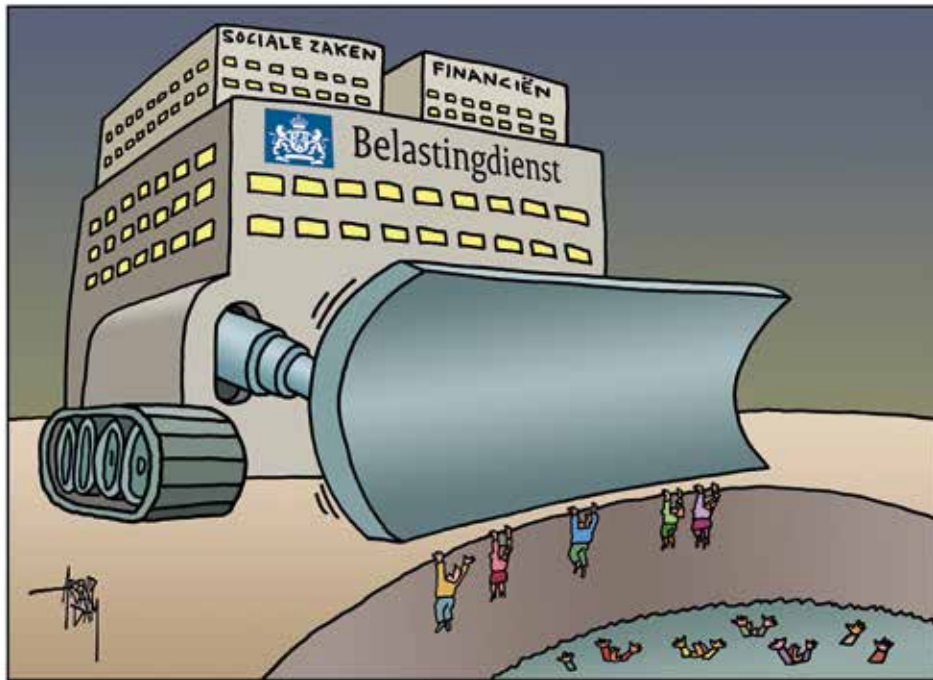
Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 2 • februari 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

CAMPAGNEPLEZIER

**RENSKE LEIJTEN:
'SP MAAKT MENSEN STERKER'**

HONGER IN DE HOOFDSTAD

ongekend onrecht

FLYERAARS WETEN VAN WANTEN

Het is winters koud. SP'ers die campagnevoeren kennen het dilemma: je handen warm houden of snel krantjes uitdelen? Met de SP-wanten kan het allebei. HANDig!

Voor maar €3 te bestellen in de SP-webshop: sp.nl/Z59

SORRY SKITI EN WIM!

Deze vrolijke foto gebruiken we voor de voorkant van de Tribune, maar daarvoor moesten we jullie er wel afsnijden. Daarom hier toch even de hele foto. Deze campagnevoerders van de SP-afdeling in oprichting Hardenberg regelden een enorme tomaat voor boven op hun tomaat-rode auto. Ze rijden daarmee rond en trekken zo enorm veel aandacht. Ook omdat de megafoon die Wim vasthoudt wordt ingezet om, rondrijdend, luid de campagneboodschap te verkondigen. Voor wie het dan nog niet heeft begrepen, legt de belettering op de auto het nog even uit: STEM SP!

foto Gerrit Brokelman

Van links naar rechts:
Skiti Németi, Lianne Oldenkamp,
Simon Zandvliet en Wim Romijn.

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Wiebe Kiestra, Karen Veldkamp

Foto omslag
Gerrit Brokelman

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAangeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

'We mogen echt trots zijn'

Toeslagenaffaire

6

Lokale helden

Voedselhulp in Amsterdam

10

Dag dokter Henk

'SP zit in mijn bloed'

20

Ontdekker atoomspionage

'Overall werd ik gevolgd'

24

- 4 Actueel: Doe mee met de campagne!
- 23 Coronaproof fakkeltocht voor Groningen
- 28 LinksVoor: Maureen Alkema, studente zonder podiumvrees

16, 17, 18, 19, 29 Nieuws

30 Prikbord

31 Puzzel

32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Vroeg of laat

SP'ers staan niet altijd vooraan als het geduld wordt uitgedeeld. Onrecht moet het liefst zo snel mogelijk de wereld uit. Maar politiek vergt soms een lange adem. De SP heeft zich altijd verzet tegen het neoliberalisme met zijn ieder-voor-zich-mentaliteit. Dertig jaar later nemen ook andere partijen er eindelijk afstand van. In woord althans.

Vroeg of laat krijgen we gelijk, al moeten we er soms lang op wachten. We strenden jaren voor een referendum. Ons wetsvoorstel daarvoor heeft nu een meerderheid in de Tweede en de Eerste Kamer! Omdat het om een grondwetswijziging gaat, moet het na de verkiezingen nogmaals door beide Kamers behandeld worden. Voor het referendum zou een grote SP dus heel goed zijn.

De veelbewogen strijd voor een verhoging van de zorgsalarissen hebben we ook gewonnen! Het leek soms een slechte soap, met wegnennende Kamerleden voor stemmingen. Maar 120.000 handtekeningen, de grootste online zorgactie in Nederland en talloze voorstellen later is er nu een meerderheid voor een eerlijke beloning van het zorgpersoneel.

Ook de toeslagenaffaire tart ieders geduld. De affaire aan het licht krijgen vergde talloze Kamervragen, acties, een SP-meldpunt voor gedupeerden en de tomeloze inzet van SP-Kamerlid Renske Leijten. Nog steeds is niet alles boven tafel, maar ook die strijd gaan we winnen. Alvast goed nieuws: er komt een onafhankelijk, ruimhartig fonds voor de kinderen van de getroffen ouders. Zij hebben geleden onder de ellende die de overheid over hun ouders uitstortte. Dat leed kan hiermee niet worden weggenomen, maar wel verzacht.

De verkiezingen komen al snel. Een grote SP is harder nodig dan ooit. Vroeg of laat krijgen we dan wel gelijk, maar we helpen onrecht liever vandaag de wereld uit dan morgen. Samen blijven we daarvoor strijden!

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

Nijmegen

Leeuwarden

Zutphen

DOE MEE!

Helpt u ook mee in de campagne?
Dat kan op allerlei manieren.

1. Meld u bij uw lokale SP-afdeling om daar te helpen
2. Hang de poster op die met deze Tribune wordt meegestuurd
3. Meld u aan om te helpen met het belteam via telefoonteam@sp.nl of (088) 243 55 86
4. Kijk naar de wekelijkse vrijdagavond-stream, om 19:00 uur: sp.nl/stream
5. Volg de SP op sociale media en deel berichten:

Bergen op Zoom

 [instagram.com/socialistischepartij](https://www.instagram.com/socialistischepartij)

 [facebook.com/socialistischepartij](https://www.facebook.com/socialistischepartij)

 [youtube.com/user/SPpolitiek](https://www.youtube.com/user/SPpolitiek)

 twitter.com/SPnl

 Meld u aan voor onze whatsapp-groep: zet 06 82 12 45 18 in uw contacten en stuur een bericht SP-AAN

 Zorg dat u het laatste nieuws hebt; meld u aan voor onze nieuwsbrief sp.nl/nieuwsbrief

Groningen

Groningen

Delft

Belteam

Doetinchem

Belteam

Nijmegen

Belteam

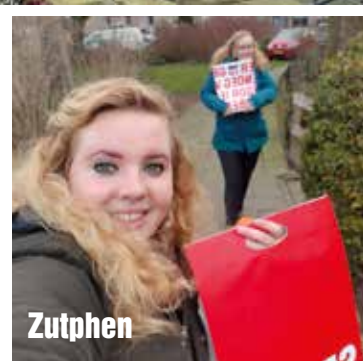
Heerhugowaard

Weert

Apeldoorn

Zutphen

Oss

Jannie Visscher
voorzitter SP

Plezier

Na 17 maart kan het echt beter en eerlijker worden in Nederland. Maar dan moeten mensen wel naar de stembus gaan en kiezen voor de SP. Dat gaat niet vanzelf: veel mensen zijn (nog) helemaal niet bezig met de verkiezingen. Aan ons de schone taak om mensen te overtuigen dat het wél anders en veel beter kan. Dat een eerlijker Nederland heel goed mogelijk is. En dat een grote SP daarvoor van cruciaal belang is.

Om dit voor elkaar te krijgen voeren we campagne. Met hoe meer SP'ers we dat doen, hoe meer mensen we bereiken. Campagne voeren doen we natuurlijk voor een goede verkiezingsuitslag. Maar dat is niet het enige. Want samen campagnevoeren verbindt ons ook – behalve nodig en nuttig is campagne voeren ook gewoon leuk om te doen.

Dat plezier in campagne voeren zit er vooral in dat je het samen doet! Gelukkig kan dat ook nu, ondanks alle beperkingen, nog steeds. Dat hebben we laten zien op onze eerste SUPERzaterdag op 30 januari. Na een gezamenlijke aftrap vanuit studio De Moed gingen we met SP'ers in het hele land op pad. Flyers in de brievenbus, aanbellen met een 1,5 meter-mat, rondrijden met een geluidswagen: het gebeurde allemaal. Tegelijkertijd is er digitaal geklopt en zijn er in twee uur tijd enkele honderden mensen opgebeld. Het gevoel van samen de schouders eronder werd versterkt door het delen van foto's in de Whatsapp-groep #SPindebuurt. Daar straalt ook het plezier vanaf: heel veel vrolijke gezichten.

Tot de verkiezingen is het elke zaterdag SUPERzaterdag. Ik wens ons allemaal heel veel plezier!

PS: Met vragen en reacties over de campagne kun je mailen naar verkiezingen@sp.nl

RENSKE LEIJTEN OVER DE TOESLAGENAFFAIRE

'DIT IS EEN SUCCES VAN DE SP-MENTALITEIT'

Renske Leijten is een van de gezichten van de SP. Haar vasthoudendheid en successen bij de toeslagenaffaire zijn volop in het nieuws. De behandeling van de gedupeerde ouders is volgens haar het gevolg van een neoliberale overheid: ‘De mensen die aankloppen bij de overheid én de mensen die daar werken, zijn vergeten.’

› **Laten we beginnen met de ouders van de toeslagenaffaire. Hoe gaat het met hen?**

‘Op het eerste gezicht goed. Mensen die niet zo doorhebben wat het met je leven doet als je jarenlang als fraudeur bent behandeld, zullen denken: ze zullen wel blij zijn. Er is 30.000 euro beloofd, er is een kabinet over gevallen. Maar het gaat niet goed met de ouders. De ouders met wie we actie hebben gevoerd – die als eerste hun nek uitstaken en die lieten zien dat het probleem groter was dan gedacht – die zitten nu in het compensatietraject.’

› **Hoe zat dat ook alweer?**

‘In maart is afgesproken dat de gedupeerden zouden worden gecompenseerd. Toen zei de regering nog dat het een kleine groep was, van tweeduizend ouders. Samen met de ouders heeft de SP toen duidelijk gemaakt dat het om een veel grotere groep gaat. In juni is de groep dan ook uitgebreid naar meer dan vijftienduizend mensen. Vijfduizend ouders zouden in 2020 hun geld terugkrijgen, plus een schadevergoeding. Voor de mensen die meer schade hadden – sommige verloren hun huis, kregen allerlei schulden, verloren hun carrière – was er een procedure om de werkelijke schade vergoed te krijgen. In die laatste fase is nog niemand aanbeland.’

› **Geen van die vijfduizend?**

‘Sterker nog: die vijfduizend mensen werden er minder dan vijfhonderd. De Belastingdienst heeft in 2020 meer aan accountants en hun eigen organisatiekosten uitgegeven dan aan het compenseren van ouders. Dat is diep tragisch. Ook heel frustrerend voor

mensen die zaakbehandelaar zijn geworden – zij waren aangenomen om die compensatie met de ouders te regelen. We weten nu dat de helft van die zaakbehandelaars alweer vertrokken is. Zij vertellen dat wat zij afspreken met ouders, door het management van de Belastingdienst ter discussie gesteld en gewijzigd wordt. En het gaat allemaal hartstikke traag. Frustrerend voor zaakbehandelaars, maar uitputtend voor die ouders! Iedere dag onzekerheid, iedere dag twijfel.’

› **Een aantal ouders heeft nu de eerste betaling gekregen.**

‘En dan zie ik gebeuren dat ze op dát moment onderuitgaan. Als jij en ik ineens 30.000 euro krijgen, dan gaan we bedenken wat voor belangrijks of leuks we daarmee kunnen doen. Voor die ouders is het echter juist een moment van herbeleving. Want ze realiseren zich: wat er is gebeurd, is onnodig geweest – *al die jaren die mij en mijn gezin zijn afgenomen, die krijg ik nooit meer terug*. En het was dus onterecht. Anderen durven het geld niet aan te raken, doodsbang dat ze het alsnog een keer moeten terugbetalen. Wat je ook ziet is dat deze mensen heel lang in de overleven-stand hebben gestaan. Nu moeten ze leren in de leven-stand te komen, en dat is moeilijk. Het lichaam zegt dan bijvoorbeeld: nu mag ik! Ze worden gewoon ziek, of blijken ziek te zijn. En deze coronatijd helpt niet: veel tijdelijke contracten die niet verlengd worden en kinderen thuis in een kleine woning. Het is klap op klap.’

› **Geldt dat voor alle ouders?**

‘Nee, er is natuurlijk ook goed nieuws. Er

zijn ouders die geen huis meer hadden en nu wel. Binnenkort krijgt een gezin in Alphen aan den Rijn een huis. Die waren door enorme betalingsachterstanden op een zwarte lijst gekomen, zouden nooit meer mogen huren bij de woningbouwcorporatie. Door strijd, ook van onze lokale afdeling daar, is dat nu toch gelukt. Dat is grandioos. Op 1 maart krijgen ze de sleutel en ik ga daar een dagje helpen klussen of verven. Of een ouder die eindelijk weer een dak boven haar hoofd heeft en die zich eindelijk weer mens voelt. Er zijn gelukkig ook lichtpuntjes.’

› **Toch wel apart, dat SP'ers lokaal nog aan de slag moeten om die mensen van zulke zwarte lijsten te krijgen.**

‘Ja, de gevolgen van het delen van gegevens tussen overheidsdiensten is echt de volgende ‘affaire’. De gevolgen van een onterecht vinkje achter je naam zijn heel ingrijpend. We staan pas aan het begin van het opschonen van dat soort systemen – niet alleen bij de Belastingdienst. De Tweede Kamer heeft op ons voorstel besloten dat alles bij de Belastingdienst opgeschoond moet worden en dat er op 1 maart een plan klaar moet zijn. En dat dat niet door de Belastingdienst zelf bedisseld mag worden, want daar hebben we nu even geen vertrouwen in. SP-afdelingen kunnen nu een belangrijke rol spelen om mensen bij elkaar te brengen en te steunen, dat is hard nodig.’

› **Het systeem van zwarte lijsten en risicoselectie moet op de schop wat jou betreft?**

‘Die risicoselectie is zo verkeerd. Er wordt gezegd: toeslagenaffaire is racisme. Ja, er wás racisme. Maar besef wel dat als we het

‘Het toeslagenstelsel is een neoliberale uitvinding’

foto Wiebe Kiestra

Renske Leijten wordt geïnterviewd met een van de kinderen uit toeslagenaffaire-gezinnen, tijdens een van de acties met de ouders, afgelopen zomer bij het Tweede Kamergebouw.

racisme eruit zouden halen, dat dan de toeslagenaffaire er nog zou zijn. Het *profilen* – het doelgericht zoeken op kenmerken die zouden duiden op fraude – was voor het grootste gedeelte gebaseerd op gezinsgrootte en op inkomen. Een alleenstaande moeder met meerdere kinderen en met een normale baan krijgt de hoogste kinderopvangtoeslag, een zogenaemde toekenning. Een hoge toekenning betekende: hoog risico.’

› **Op zich misschien logisch?**

‘Tot zover begrijpen we het nog. Wij zouden zeggen: mensen met een hoog risico, die help je. Want je wilt voorkomen dat ze in de problemen komen. Maar niet bij de Belastingdienst. Daar werd het omgedraaid. Deze mensen werden er uitgepikt en er werd tegen hen gezegd: toon maar aan dat je recht hebt op kinderopvangtoeslag. En dan was de opdracht: zoek bij deze ouders tot je een fout vindt. En dan: alle toeslagen terugvorderen. Dus, door een hoge – zeer noodzakelijke – kinderopvangtoeslag, was je eigenlijk op voorhand een fraudeur. Het erge is, en dat noemt de parlementaire onderzoekingscommissie ook de aantasting van de fundamente van de rechtsstaat, dat dan alle deuren dicht gingen: voor hulp bij de Belastingdienst (geen fraudeurs helpen!), bij de sociaal advocatuur (kregen geen vergoeding voor fiscale zaken), bij rechtbanken (een fraudeur ten opzichte van de Belas-

tingdienst, dat was een onbegonnen zaak) maar ook bij de Raad van State. Die zei zelfs er al die jaren van uit te zijn gegaan dat de overheid toch wel rechtmatig zou handelen en de zaken goed op orde zou hebben. Nu weten we dat mensen in 94 procent van de onderzochte situaties geen fraudeurstempel hadden mogen krijgen. Kortom: ze vonden mensen met hoge toeslagen verdacht, maar ze wisten dat ze hardwerkende, alleenstaande moeders met meerdere kinderen voor de bus gooiden. Het wordt in interne analyses gewoon genoemd. Daarom zeg ik ook altijd dat ze het ‘willens en wetens’ deden.

› **Maar waarom?**

‘Heel plat, denk ik. Door de hoogste toeslagen te pakken, haalden ze het snelst hun ‘targets’. Zo triest is het. In de periode 2010-2017 was het devies: bezuinigen op overheidsinstellingen. Wilde een overheidsdienst juist investeren, dan moesten ze dat van het ministerie van Financiën terugverdienen. Dus als de Belastingdienst 250 miljoen investeerde in fraudebestrijding, dan moeten ze ten minste dat bedrag binnenhalen. Kinderopvangtoeslagen zijn de hoogste toeslagen. Als je daarin de hoogste toekenningen pakt, dan ben je lekker snel klaar.’

› **Toch was er ook sprake van racisme, zeg je.**

‘Zeker, op twee manieren totaal. Door

nationaliteit in de analyse te gebruiken als indicator voor fraude en doordat ze in onderzoeken naar kinderopvangbureaus altijd even keken wie de klanten waren die ze aanpakten. En er zijn ook kwalificaties over mensen – in hun persoonlijke dossiers – die echt om te janken zijn. De Belastingdienst noteerde van alle mensen die ze er uitpikten de nationaliteit. En dát werd weer gebruikt om nieuwe risicoprofielen te maken. Nog erger was het bij de ouders die via een gastouderbureau werden aangepakt. Er is een – heel klein – aantal gastouderbureaus dat fraude heeft gepleegd. Maar de Belastingdienst ging al bij een vermoéden van fraude kijken naar het klantenbestand. Als ze dan zagen dat het vooral mensen waren met een Turkse achtergrond, dan dachten ze: die kunnen we wel aanpakken. Of in Den Haag waar veel Hindoestaanse ouders aangepakt werden met de redenering: in die cultuur wordt veel gefraudeerd... Dus daar zit dat etnisch profileren nog veel meer aan de oppervlakte.’

› **Het kabinet is gevallen. Wat helpt dat?**

‘Hiermee is er erkenning gekomen. De boodschap is: dit mag nooit meer. De weg is nu in principe vrij voor anderen om dit op te lossen. Het gekke is natuurlijk dat we vlak voor de verkiezingen zitten en de lijsttrekkers van VVD en CDA gewoon doorgaan. Asscher stopte wel als lijsttrekker van de PvdA. Terecht wat mij betreft.’

‘Ouders zijn doodsbang dat ze het alsnog een keer moeten terugbetalen’

› Anderen die het oplossen, zeg je.

Wat zou minister Leijten meteen na haar aantreden regelen?

‘Dan zou er een procedure komen waarbij ouders worden uitgenodigd: ze komen ’s ochtends binnen en aan het einde van de dag weten ze waar ze aan toe zijn. De ouders staan centraal, niet de systemen en processen van de Belastingdienst. Zij vertellen hun verhaal, achter de schermen zoeken ze het uit, voor de kinderen is wat leuker te doen, een kopje koffie erbij. De vraag wordt gesteld: welke problemen heb je nog meer? Met werk, huisvesting, gezondheid? Moet je bijvoorbeeld naar de tandarts omdat je je gebit vanwege de kosten jarenlang hebt verwaarloosd? Dat regelen we ook. Alles is geregeld aan het einde van de dag. Om dit mogelijk te maken moet je de Belastingdienst als beslisser over waar de ouders recht op hebben, ertussenuit halen.

En het is niet zo moeilijk. Is iemand ten onrechte tot fraudeur gemaakt? Helemaal compenseren. Is iemand met die foute profilering eruit gepikt? Compenseren. Dan is er nog een groep die wellicht een foutje heeft gemaakt en daarvoor te hard is gestraft. Ook compenseren. En dán is er nog een groep die wél echt meegewerkt heeft aan fraude. Daarvoor geldt dat je niet compenseert, maar wel kijkt naar de schade. Want die zijn wel hard geraakt. Stel je fraudeert met toeslagen (je vraagt aan en vangt onterecht geld) en je komt daarvoor voor een rechter, dan krijg je straf. Deze mensen hebben ook straf gekregen, maar via bestuursrecht, dus die kunnen al tien jaar bloeden voor een ernstige overtreding. Dat is disproportioneel. Dus zelfs voor die groep zeg je dan nu: het is mooi geweest. We zetten er een streep onder en ze krijgen een frisse start. Maar geen compensatie.’

› Nu zijn er twee meldpunten bij gekomen.

‘Ik kreeg bij mijn kinderopvangtoeslagmeldingen veel berichten over vergelijkbare problemen bij de gemeenten en het UWV. Jasper van Dijk heeft daarom meldpunten opgezet. Het is geen toeval. De overheid is

sinds de jaren negentig ingericht als productiemachine. Dan krijg je een verkeerde managementcultuur. Want het moet bij de overheid gaan over de inhoud. Maar nu let men alleen op het proces. Als dat goed is doorlopen, is er geen probleem, denken ze. Een voorbeeld is dat mensen die in de jeugdzorg werken maar vijf contactmomenten mogen hebben. Na vijf contactmomenten is het ‘traject geslaagd’. Dan kun je declareren. Maar dat gezin – waar het om zou moeten gaan – kan zomaar een zesde gesprek nodig hebben. De inhoudelijke inschatting, waar de mensen die het werk doen voor zijn, is eruit gehaald. De mensen die aankloppen bij de overheid én de mensen die het werk doen zijn vergeten.’

› Is dat de neoliberale overheid?

‘Onder andere. De gedachtegang is steeds meer geworden: de overheid is geen geluksmachine: mensen zijn individueel verantwoordelijk voor hun geluk. Als je dus bij de overheid aanklopt, ben je een uitvreter en waarschijnlijk een fraudeur. Deze manier van denken is bij Sociale Zaken in zwang gekomen toen Mark Rutte daar staatssecretaris was (2003). En heeft een grote vlucht genomen sinds hij premier is.’

› De SP wil van de toeslagen af?

‘Nou ja, we willen ze overbodig maken. Dus niet gewoon afschaffen en mensen het maar uit laten zoeken. Maar de huren verlagen, de zorgpremie inkomensafhankelijk maken en de kinderopvang gratis. Waarom hebben we het toeslagensysteem eigenlijk? Omdat collectieve voorzieningen, die er voor iedereen waren de markt op moesten: peuterspeelzalen, ziekenfondsen. Dan gaat de winst voor de voorziening. Daardoor wordt het onbetaalbaar voor een grote groep mensen. Omdat de overheid het niet meer wil reguleren – de markt lost het wel op – moest het opgelost worden via inkomenssteun. Individuele toeslagen dus. Dat gecombineerd met een mensbeeld dat zegt: mensen zullen wel proberen te profiteren. De overheid is er niet voor je als je even pech hebt en je baan kwijt bent.’

› Maar voor het bedrijfsleven is de overheid er wel?

‘Die prioriteiten zie je ook bij de Belastingdienst. Als er achterstanden waren bij het goedkeuren van belastingvoordelen voor bedrijven, dan werden er bakken met juristen aangenomen om het allemaal snel te regelen. Maar toen er achterstanden waren bij bezwaren van mensen die een toeslag niet of niet goed ontvingen, werden die bezwaren jaren in een kluis gelegd en soms gewoon vernietigd. De overheid zou er moeten zijn voor mensen die niet machtig zijn. Maar de overheid is er nu vooral voor mensen met macht en geld die het kunnen afdwingen. Want dat is het model, de overheid is er voor succesvolle mensen: belastingaftrek voor expats, voor de rijke gulle gever. Maar als je een toeslag nodig hebt, of als je zorgkosten aftrekt van je belastingen, dan is dat verdacht.’

› Veel SP'ers zijn trots op je. Je bent overal in het nieuws en Perspectief, de jongerenorganisatie van de ChristenUnie, kroonde je tot Engel van het Jaar. Had je dat gedacht toen je het dossier Belastingen op je nam?

‘Ik ging van de zorg naar belastingen en Europese Zaken. Allebei belangrijk, maar wel abstract. Ik miste het directe menselijke aspect wel in het begin. Maar nu is dat natuurlijk totaal anders. Mijn afdeling Haarlem zei: je krijgt nieuwe schoenen, voor het geval je te ver naast je eigen schoenen gaat lopen. Ik hou daarvan! Het is terecht ook, want ook al word ik nu gevierd, dit is een succes van de SP-mentaliteit. Wij luisteren naar mensen. We geven ze vertrouwen, organiseren ze om samen in actie te komen. We verenigen mensen en daarmee maken we mensen sterker. Samen sta je sterker tegen een Belastingdienst dan alleen. En als je je verenigt is alles mogelijk. SP-mentaliteit is ook: volhouden en elkaar steunen als het moeilijk gaat. Dit is niet mijn prestatie, dit is een SP-prestatie. En vooral ook een prestatie van al die dappere ouders. We mogen echt trots zijn.’ •

tekst Diederik Olders

Onder toezicht van vrijwilliger Diemer Roodenburg (in groene trui) wordt een partij spinazie geleverd aan SP-voedseldistributiepunt Laurierstraat.

VOEDSELHULP IN CORONATIJD

SOLIDARITEIT MOET JE DOEN!

Nu steeds meer professionele hulpverleners de straat hebben verruild voor een beeldscherm, draaien Amsterdamse buurtvrijwilligers Maureen Hubbard en Leila Azzam overuren. Ondanks extra geld vanuit de gemeente – op initiatief van de SP – blijft de bureaucratie een blok aan hun been. ‘Directe hulp is zoveel goedkoper.’

AL SINDS HET BEGIN van de coronacrisis zijn Maureen Hubbard en Leila Azzam druk in de weer met het samenstellen en uitdelen van voedselpakketten. ‘We begonnen klein, in Holendrecht. Toen we eenmaal pallets met voedsel van het ministerie van Defensie kregen, hadden we meer ruimte nodig. Via ons netwerk vonden we binnen een uur deze plek’, vertelt Hubbard vanuit een pand tegenover Ikea in Zuidoost. Het tekent de werkwijze van Hubbard en Azzam: aanpakken en dan zien we wel waar het schip strandt. ‘Het is in zee springen en leren zwemmen’, vat Azzam samen.

Hun Stichting Carabic zet zich al jaren in voor kwetsbare gezinnen in Zuidoost en helpt die om meer grip op het leven te krijgen. Toen Hubbard en Azzam werden opgebeld door gezinnen die zonder eten zaten, namen zij het initiatief voor de voedselbank. Aan het einde van de eerste week hadden er al tachtig families bij Carabic aangeklopt.

Hubbard: ‘We hadden toen alleen brood, fruit en groenten. En als je brood hebt, maar niets om erop te smeren, kom je toch dingen tekort. Met een flyer hebben we mensen in ons netwerk opgeroepen om houdbare spullen te doneren. Zo is het balletje gaan rollen.’

Inmiddels voorziet Carabic meer dan negenhonderd mensen van voedsel. Daarnaast staan er nog zevenhonderd op de wachtlijst: veelal arme ongedocumenteerden, die nergens terecht kunnen. Het feit dat sommige groepen Amsterdammers, waaronder mensen zonder verblijfspapieren, niet kunnen aankloppen bij de Voedselbank Amsterdam verklaart de grote vraag naar informele hulp. Immers, deze ‘officiële’ voedselbank hanteert allerlei toegangseisen, zoals het kunnen overleggen van legitimatie en bankafschriften.

Hard geraakt

Andere kwetsbare groepen die Carabic

signaleert zijn bijvoorbeeld zzp’ers die een gezin moeten onderhouden, mensen die in scheiding liggen en jongeren die op straat zijn beland. Azzam: ‘Veel mensen zijn te depressief om hun papieren bij elkaar te zoeken. Bij ons krijgen deze mensen wel meteen hulp. Bovendien winnen wij sneller hun vertrouwen omdat we laagdrempelig zijn. We luisteren naar mensen en proberen ze moed in te spreken. Ze krijgen het gevoel dat ze zich niet hoeven te schamen.’

De diversiteit van de groep Amsterdammers die aangewezen is op voedselhulp laat zien dat de hoofdstad buitengewoon hard wordt geraakt door de coronacrisis. Waar in Nederland gemiddeld 6,5 procent van de mensen op zoek is naar een baan, ligt dit percentage in Amsterdam inmiddels op 13 procent. Dit komt mede door de keiharde klappen die de horeca en het toerisme hebben moeten incasseren – sectoren die oververtegenwoordigd zijn in de hoofdstad. Daarnaast

‘Bij ons hoeven mensen zich niet te schamen’

Leila Azzam (midden) en Maureen Hubbard (rechts) sorteren hulpgoederen.

Vrijwilligers halen hulp-pakketten op om in hun netwerk te verspreiden.

‘Nu komt alle verborgen armoede tevoorschijn’

werkt bijna een kwart van de Amsterdamse beroepsbevolking op basis van een tijdelijk of flexibel dienstverband, waardoor de kans groot is dat zij in tijden van crisis als eerste de laan uit worden gestuurd.

Om de ergste sociaal-economische klappen het hoofd te bieden riep het Amsterdamse stadsbestuur tijdens de eerste coronagolf een noodkas in het leven. Op initiatief van de lokale SP-fractie werd uit deze noodkas 175.000 euro beschikbaar gesteld voor zowel de Voedselbank Amsterdam als informele hulpinitiatieven. Afgelopen december werd er nog eens 750.000 euro vrijgemaakt voor vrijwilligersinitiatieven die voedsel verstrekken. Het is de bedoeling dat zij met dit budget extra voedsel kunnen inslaan, maar ook andere praktische zaken kunnen regelen zoals transport, koelkasten, schoonmaakmiddelen en mondkapjes.

Oer-Hollandse bureaucratie

Je zou denken dat deze extra erkenning en steun een opsteker is voor vrijwilligersinitiatieven als Carabic. Maar de realiteit blijkt weerbarstiger. Dit komt met name doordat de gelden indirect worden verstrekt. Om de voedselvoorraad bij te vullen krijgt Carabic bonnen van het Rode Kruis, die ze bij Albert Heijn kunnen verzilveren.

Hubbard: ‘Wij zijn ontzettend blij met de goede samenwerking met het Rode Kruis, want zonder hen zouden we deze kwetsbare bewoners niet kunnen helpen. Maar het is ook een heel geregeld, want je moet de boodschappen zelf ophalen in plaats van dat je ze online kunt bestellen. Aan de andere kant kunnen we zo wel producten inkopen waar onze doelgroep het meeste behoefte aan heeft.’

Tegelijkertijd zit Carabic nog altijd opgescheept met de nodige logistieke problemen. Als voorbeeld verwijst Hubbard naar het afval dat achterblijft: ‘Dat moeten wij met onze eigen auto’s wegbrengen. We worden daar niet in ondersteund. We worden voor mijn gevoel nog steeds gezien als kleine, informele organisatie. Het vertrouwen gaat als eerste naar de grotere partijen. Dat is wel jammer.’

Heilige huisjes

Ook SP gemeenteraadslid Tiers Bakker, die zich in het Amsterdamse stadhuis hard maakte voor de extra 750.000 euro voor voedselinitiatieven, heeft kritiek op de uitvoering van de steunmaatregel. ‘Indirect verdient Albert Heijn aan die vouchers van het Rode Kruis. Een vrijwilligersinitiatief waar ik mee samenwerk, Stichting Blijde Buren,

kies er juist voor om overtollig voedsel bij de Jumbo op te halen. Een win-winsituatie. Het geld zou echt ten goede moeten komen aan de distributiepunten en ook verspilling moeten tegengaan’, vindt Bakker.

Het feit dat vrijwilligersinitiatieven zoals Carabic nu via de omweg van het Rode Kruis financiële hulp krijgen, heeft volgens Bakker vooral te maken met de wijze waarop de gemeente nu is georganiseerd. Zo was de 175.000 euro voor voedselinitiatieven die de SP in maart met een motie regelde, pas in de tweede lockdown beschikbaar gesteld.

‘Er moeten nog wat heilige huisjes omver worden geschopt. De gemeente is er nu nog niet op ingericht om dit soort initiatieven goed te helpen. Daarnaast krijgen ze te weinig steun van de professionele welzijnsorganisaties, omdat die in het huidige systeem met elkaar moeten concurreren. Terwijl we nu juist met samenwerking en solidariteit de sociale infrastructuur van onze stad moeten versterken. We moeten hulp dichterbij de mensen gaan organiseren’, concludeert Bakker.

Huiselijk geweld

Een belangrijke les van deze crisis is volgens Azzam dat directe hulp goedkoper is: ‘Het

geld gaat nu via de groothandel naar de organisaties en vervolgens naar de mensen. Zoveel lagen! Daardoor gaat veel geld op aan salarissen en kun je uiteindelijk minder mensen helpen.' Hubbard: 'Terwijl wij dit allemaal vrijwillig doen. En sinds het uitbreken van deze crisis zijn wij 24/7 op straat mensen aan het helpen.'

In een tijd waarin professionele hulpverleners en ambtenaren steeds meer vanuit huis werken, signaleert Carabic dat de crisis diepe sporen achterlaat bij kwetsbare gezinnen. 'We horen veel geluiden over huiselijk geweld. Kinderen zitten de hele dag thuis en mensen worden gestresst en agressief. Ze weten niet hoe ze aan hun geld moeten komen en zijn gewoon op', vertelt Hubbard. Alleen al door een luisterend oor te zijn voor Amsterdammers die even geen uitweg meer zien, nemen vrijwilligersorganisaties zoals Carabic de officiële instanties veel werk uit handen.

Soms gaat de telefoon van Hubbard om een uur 's nachts: 'Als iemand dringend hulp nodig heeft, dan zeg ik ook niet: bel me maar maandag om negen uur. En wij hebben ook gewoon kinderen, hè? Ik heb er vier, Leila vijf.'

Ook in hun persoonlijke omgeving zien ze de gevolgen van de crisis. Hubbard: 'Onze jongeren zitten ook zonder werk en wij ouders moeten financieel bijspringen. Daar staat ook niemand bij stil. Het is ook een ramp voor jongeren om stageplekken te vinden.' Gelukkig staat het Amsterdamse duo er niet alleen voor, maar kunnen ze rekenen op een team van zo'n twintig vrijwilligers. 'Het is alleen jammer dat we ze geen vergoeding kunnen geven', vindt Azzam. Afgelopen maand wonnen Hubbard en Azzam tot hun verrassing de Nieuw Amsterdam Prijs, voor de maatschappelijke bijdrage die Carabic tijdens de coronacrisis levert. 'Dat voelt toch als een stukje waardering', blikt Hubbard terug. Hoewel Hubbard en Azzam beiden SP-lid zijn, vinden ze het belangrijk om te benadrukken dat ook andere Amsterdamse gemeenteraadsfracties voor Carabic in de bres zijn gesprongen. 'DENK, de PvdA, D66, GroenLinks: ze zijn hier allemaal komen kijken, helpen en luisteren', vertelt Azzam. Ook is ze dankbaar voor hulp vanuit fondsen: 'Petje af voor het Oranjerfonds en het Kansfonds. Die hebben heel snel geschakeld om stichtingen zoals de onze te hulp te schieten.'

Van actieband tot distributiepunt

De voedselbank van Carabic begon als samenwerking met de Stichting Blijve Buren. Deze stichting haalt overtollig voedsel op bij supermarkten en verspreidt dit vervolgens onder mensen die het nodig hebben. Bakker: 'In de periode van de eerste lockdown bouwde een groep ongedocumenteerden uit West-Afrika een tentenkamp op in Garage Kempering te Amsterdam Zuidoost. Om de dag hebben SP-vrijwilligers hen samen met de Blijve Buren verse tomaten, aubergines en ander gezond voedsel gebracht.'

Het raadslid raakte zo geïnspireerd door voedselinitiatieven van onderop dat gaandeweg het idee ontstond om, met hulp van de Blijve Buren, ook het SP-actieband aan de Laurierstraat om te dopen tot distributiepunt. Sinds eind oktober staan zo'n vijftig à zestig Amsterdammers er iedere donderdag om twaalf uur in de middag klaar om hun pakketten op te halen. Op de vloer zijn pijlen aangebracht, zodat de hulpverlening zo 'coronaproof' mogelijk verloopt. Inmiddels is het actieband meerdere dagen per week opengesteld voor de distributie. Ook komen er allerlei organisaties over de vloer om voedsel dat overblijft op te halen voor hulp-

'We moeten hulp dichterbij de mensen gaan organiseren'

Honderden tassen met boodschappen staan klaar om opgehaald te worden. Eieren worden als laatste toegevoegd.

Gerda en hondje Sjaak halen een krat bij een van de uitgiftepunten.

‘De hoofdstad is extra hard geraakt door de coronacrisis’

behoevenden in hun eigen netwerk: denk aan vertegenwoordigers van de Ghanese kerk of daklozenprojecten.

Een toegewijde groep ROOD-vrijwilligers en ‘oude rot’ Diemer Roodenburg houden het uitgiftepunt aan de Laurierstraat draaiende. Roodenburg: ‘Omdat ons pand in de Jordaan staat, denken mensen al gauw dat in deze buurt alleen maar yuppen wonen. Nu komt alle verborgen armoede tevoorschijn. Omdat wij geen strenge voorwaarden stellen aan de hulp, kan ook de taxichauffeur om de hoek bij ons terecht. Als hij hulp wil van de officiële voedselbank, dan moet hij eerst zijn taxi verkopen. Die helpen je pas wanneer je echt aan de grond zit. Als SP laten we met dit initiatief zien dat we er voor iedereen zijn.’

‘De distributie van het voedsel vanuit de Laurierstraat gebeurt zo duurzaam mogelijk’, vertelt Roodenburg. ‘We hebben een composthoop gemaakt en we experimenteren nu met het kweken van oesterzwammen op koffiedik. Zo halen wij de natuur naar de stad en leren wij beter met afval om te gaan.’ Bakker: ‘De gemeente Amsterdam wil de meest circulaire stad ter wereld worden. Dat betekent dat we materialen en grondstoffen hergebruiken en geen afval

produceren. In ons distributiepunt doen wij dat concreet.’

Geïstitutionaliseerde armoede

Rijen voor de voedselbank, onderbetaalde maaltijdbezorgers die door weer en wind de stad doorkruisen en de ‘Appie’ die winst maakt als nooit tevoren: wie de ongelijkheid in Amsterdam wil zien, hoeft niet ver te zoeken. Bakker verwacht dat voedselinitiatieven de komende tijd nodig zullen blijven: ‘Voedselbanken bestaan al heel lang, maar het is ook geïstitutionaliseerde armoede. En als je met hulpverlening indirect de kas spekt van de Albert Heijn blijven de machtsverhoudingen ongewijzigd. Het mooiste zou zijn als mensen de voedseldistributie in eigen handen kunnen nemen, bijvoorbeeld door coöperaties op te richten. Dan kun je zelfs banen creëren.’

Ondertussen signaleren informele organisaties zoals Carabic als eerste welke problemen de stad nog te wachten staat zodra de gezondheidscrisis is verholpen. Zo valt het Hubbard op dat veel zzp’ers nu schulden opbouwen: ‘Als we al die mensen op de wachtlijst zetten voor schuldhulp, dan zijn we straks tien jaar verder. Ik denk dat er zeker wat schulden kwijtgescholden moeten worden. Door mensen jarenlang

te laten zwemmen in dure hulptrajecten springen de problemen over op de kinderen. Wij zien hier al kinderen verschijnen die hun emoties niet meer uiten.’

Azzam: ‘Het lukt de regering wel om Schiphol te redden, maar niet de mensheid. Mensen die jarenlang bakken geld hebben verdiend en aandelen of een geheime bankrekening hebben, worden wel gered. Wij wijzen met ons vingertje naar landen die zagezegd ondemocratisch zijn, maar hebben ons eigen huis nog niet eens op orde.’ •

tekst Lesley Arp
foto's Wiebe Kiestra

FOTO-TENTOONSTELLING

De foto's bij dit artikel zijn een eerste impressie van een fotoreeks over voedselinitiatieven in de hoofdstad. Deze zijn in beeld gebracht door fotograaf Wiebe Kiestra, op initiatief van de SP Amsterdam. De fotoreeks zal de komende weken zowel online als fysiek tentoongesteld worden. Houd voor meer informatie amsterdam.sp.nl in de gaten.

foto Maurits Gemmink

> AMSTERDAM GAAT MOGELIJK ZELF HUURWONINGEN OPKOPEN

Verhuurders van sociale huurwoningen betalen sinds jaren een extra belasting aan Den Haag: de verhuurderheffing. Daardoor zien zij zich gedwongen om huurwoningen te verkopen, om hun bedrijfsvoering gezond te houden. In Amsterdam is SP-wethouder Laurens Ivens het zat: er is

juist een tekort aan sociale huurwoningen in de hoofdstad. Het liefst ziet hij dat de verhuurderheffing wordt afgeschaft: 'De steun voor de verhuurderheffing brokkelt steeds meer af. Amsterdam is al jaren tegen, maar ook in Den Haag draaien steeds meer partijen bij. Het zou echt het

beste zijn voor Amsterdam als een volgende regering de belasting afschaft.' Als dat niet gebeurt, is Ivens bereid tot een grote omwenteling: dan gaat de gemeente huizen opkopen. Zo blijven de woningen beschikbaar voor sociale huur. •

> KLIMAATALARM

Op de zondag voor de verkiezingen, 14 maart, is er weer een klimaatmars. Maar dit jaar is het geen mars, maar een alarm. De SP sluit zich van harte aan bij het Klimaatalarm, georganiseerd door Milieudefensie. De eis: eerlijk klimaatbeleid, waarbij de vervuiler betaalt. Laat dat nou bijna letterlijk het eerste punt in het hoofdstuk **Een schone wereld** van het SP-verkiezingsprogramma zijn.

Geen grote klimaatmars dus, want dat is niet coronaproof, maar veel lokale en regionale acties en kleine manifestaties. Meld je bij je lokale SP-afdeling als je mee wilt doen en de stem voor eerlijk klimaatbeleid luider wilt laten horen. **Zet op 14 maart in je agenda: Klimaatalarm en de rest van de dag campagnevoeren!** •

foto Maurits Gemmink

> YES! BINNEN!

De SP regelt het. Lokaal, in de buurt, tijdens acties en in gemeenteraden en Provinciale Staten. Maar zeker ook in de Tweede Kamer. Als je ziet wat de SP al voor elkaar krijgt met nu 14 zetels, kun je je voorstellen wat een verkiezingswinst zou kunnen betekenen.

In de afgelopen maand alleen al...

foto Maurits Gemmink

Ook de Eerste Kamer stemde vóór de **referendumwet** van de SP. Al sinds de vorige eeuw wordt hierover gesproken; heel wat wetsvoorstellen zijn gesneuveld. Omdat de grondwet ervoor gewijzigd moet worden, moeten de Tweede en Eerste Kamer er na de verkiezingen nog een keer over stemmen. De strijd is niet klaar, maar deze enorme stap was decennialang ondenkbaar. SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak roept dan ook op om het referendum actief te steunen.

Ga naar doemee.sp.nl/referendum

De Tweede Kamer stemde voor het plan dat SP-Kamerlid Jasper van Dijk met het CDA indiende, namelijk dat de **sociale werkplaats terugkomt**. Een enorme overwinning, nadat in 2015 de sociale werkplaatsen gesloten werden. De SP voerde grote acties tegen de sluiting, ook omdat het alternatief – mensen met een beperking laten werken in reguliere bedrijven – niet werkte. De nieuwe naam: sociale ontwikkelbedrijven.

Dankzij de SP is **loonsverhoging voor zorgverleners** er eindelijk door. Er ging nogal wat aan vooraf. Acties met zorgpersoneel. Honderdtwintigduizend handtekeningen. Een beschamende vlucht van Kamerleden omdat ze er niet over wilden stemmen. Een meerderheid door een 'foutje' volgens de coalitie. Maar uiteindelijk is de druk toch te groot geworden: het SP-voorstel dat al meerdere keren werd ingediend is nu aangenomen.

Het kabinet viel over de toeslagenaffaire. Is dat een succes te noemen? Zo vlak voor de verkiezingen is het symbolisch, maar wel een heel belangrijk symbool. Het betekent erkenning van het leed dat is veroorzaakt onder de verantwoordelijkheid van deze en eerdere ministers en staatssecretarissen. Ook maakt het volgens SP-fractievoorzitter Lilian Marjijnissen de weg vrij voor een eerlijker Nederland: 'Het is nu aan de kiezer om te bepalen of de partijen en personen die deze schade hebben aangericht geloofwaardig genoeg zijn om dit te herstellen.'

foto Sandra Beckerman/SP

SP-Tweede Kamerlid Peter Kwint kreeg een meerderheid voor zijn voorstel om docenten op de **basis- en middelbare school gelijk loon** te geven. Die eis was de inzet van de door de SP gesteunde acties van PO in Actie: de grootste onderwijsstakingen ooit. Kwint: 'Een historische Kameruitspraak. Eindelijk krijgen de docenten, die al vier jaar hiervoor strijden, steun van een meerderheid van de politiek.'

foto Wiebe Kleistra

Er is een meerderheid voor **onderzoek naar gewapende steun** in Syrië. SP-Tweede Kamerlid Sadet Karabulut: 'Jarenlang heeft de SP aangedrongen op zo'n onderzoek.' Mensenrechtenschenders, oorlogsmisdadigers, jihadististen en bondgenoten van Al Qaida kregen Nederlandse steun. Karabulut: 'De Tweede Kamer is herhaaldelijk voorgelogen en misleid over dit uitermate dubieuze programma.'

> SP REGELT VACCIN-VERVOER

In Schagen heeft de gemeente op verzoek van de SP-fractie geregeld dat ouderen zonder eigen vervoer toch gevaccineerd kunnen worden. De priklocatie is namelijk in Alkmaar, een goede 15 kilometer verderop. •

> SHELL OP HET MATJE

Elk jaar lekken honderden miljoenen liters olie weg in de Nigerdelta in Nigeria. Met verschrikkelijke gevolgen voor de natuur en de bewoners. Een foto van een met olie vervuilde rivier stond jaren geleden op de voorkant van de Tribune, toen de SP activisten uitnodigde in de Tweede Kamer om de gevolgen van de oliewinning door Shell aan te kaarten. In 2008 begonnen vier Nigeriaanse boeren een rechtszaak tegen Shell, gesteund door Milieudefensie. De uitspraak is binnen: Shell moet de gemaakte rotzooi beter opruimen, nieuwe rotzooi voorkomen en drie van de vier boeren compenseren. Een belangrijke uitspraak; het is voor het eerst in de geschiedenis dat een Nederlandse rechter oordeelt dat Nederlandse multinationals niet zomaar weggkomen met milieuvervuiling en andere schade in het buitenland. •

> DOOR VOOR 14

SP'ers in heel het land steunden de actiedag van de FNV voor een minimumloon van 14 euro. Met krijt, zoals in Breda. Met een spandoek, zoals in Helmond. Of zelfs door een schoolgebouw te kraken dat al jaren leeg stond, in Rotterdam. Met die opvallende actie vroegen de actievoerders, gesteund door SP'ers, aandacht voor het probleem dat mensen met een minimumloon bijna niet meer in het centrum van de stad kunnen wonen.

Veel partijen zeggen 'iets' aan het minimumloon te willen doen, na de vele acties het afgelopen jaar. De SP heeft een plan om snel op 14 euro te zitten. En het minimum-jeugdloon af te schaffen, zodat je vanaf je achttiende gelijk loon voor gelijk werk krijgt. •

> PARDON?

Weet u het nog? Het generaal pardon? Zo'n 27.000 mensen die veel te lang klem zaten in de immigratie-bureaucratie, kregen alsnog een verblijfsvergunning door een besluit van de Tweede Kamer in 2007. Veertien jaar later blijken 11.000 van hen door een bureaucratische drempel wél een verblijfsstatus te hebben gekregen, maar geen paspoort. 'Wij willen geen tweederangs burgers zijn, wij willen meedoen', schrijft een van hen, Yosef, in een brief aan de krant en een e-mail aan SP-Kamerlid Jasper van Dijk. Van Dijk: 'Zonder paspoort ben je tweederangs burger in Nederland. Je mag niet stemmen, geen hypotheek afsluiten en je kan moeilijk naar het buitenland. Je kan niet meedoen en je leven staat stil.' VVD-staatssecretaris Broekers vindt het wel prima zo; Van Dijk niet. Met het CDA doet hij een voorstel om het voor die 11.000 mensen alsnog goed te regelen. •

> 'STOP PARTNERTOETS BIJ STEUN ZELFSTANDIGEN'

De regering laat veel zelfstandigen verplicht stoppen met werken, om zo de coronacrisis te bestrijden. Maar als je een partner hebt met inkomen dan krijg je als zelfstandige geen inkomensondersteuning. De SP heeft dit al keer op keer aan de orde gesteld. SP-Kamerlid Bart van Kent: 'Ben je bijvoorbeeld kapper, muzikant of schoonheidsspecialist en werkt je partner in de zorg of in de supermarkt? Dan krijg je van de regering nul euro aan inkomenssteun. Terwijl je door de coronamaatregelen wél moet stoppen met werken.' De partijen D66, VVD, CDA en ChristenUnie, die zich graag voordoen als de partijen voor zelfstandigen, stemden tot nu toe tegen de SP-voorstellen om de oneerlijke partnertoets te schrappen. •

> TREINSUCCES LEIDEN-UTRECHT

De SP in Zuid-Holland werkt al jaren aan verbetering van de treinverbindingen. Het nieuws dat tussen Leiden en Utrecht vier sprinters per uur zullen gaan rijden in de spits, is dan ook goed ontvangen. SP-fractievoorzitter in Provinciale Staten Lies van Aelst: 'Te vaak hoorden we dat het te druk was op dit traject met veel vertraging tot gevolg. De inzet van extra sprinters tijdens de spitsuren zal hierbij enorm helpen! De permanente oplossing moet echter wel uit dubbelspoor komen, dan is de nieuwe dienstregeling ook écht solide.' •

> IN MEMORIAM COR VERGEEER

foto: Hielco Kuipers Fotoproducties

Onze kameraad Cor Vergeer is niet meer in leven. Tijdens een rit op de fiets stopte zijn hart ermee. Zijn hart, dat hem bij zoveel sportieve prestaties had bijgestaan. Zijn hart dat hem drie keer de Elfstedentocht deed schaatsen, dat hem talloze schaats- en fietsprestaties hielp te leveren en dat hem de formidabele Joop Zoetemelk Classic deed organiseren.

Zijn hart zette altijd door - dat was symbolisch voor Cor, die met hart en ziel altijd doorzette en niet van opgeven wist. Ook niet waar het ging om compromisloos opkomen voor de belangen van gewone mensen. Meer dan twintig jaar was hij voor onze partij gemeenteraadslid in Leiden. En nog veel meer jaren zette hij zich met datzelfde hart en diezelfde ziel in voor een eerlijkere en socialere samenleving.

Hij stond aan het begin van onze Leidse afdeling en diende onze partij op tal van andere plekken; onder andere als partijbestuurslid en als mentor en inspirator van vele SP'ers. Hij is er terecht voor gelauwerd, zelfs met een koninklijk lintje. Maar de waardering van de mensen voor zijn inzet en inzichten was hem ontelbaar veel meer waard.

Cor heeft zich zijn hele leven ingezet, met hart en ziel, voor een fijn, leefbaar en solidair Nederland. Als politicus, als leraar, als sporter. En natuurlijk als man van zijn lieve Fenna, vader van Robert en Peter en opa. Wat een gemis, Cor, dat je hart nu niet meer kan kloppen. Maar wij blijven het horen! •

Tiny Kox

HENK VAN GERVEN

HUISARTS VERLAAT POLITIEKE PRAKTIJK

‘Ziekenhuisman’ Henk van Gerven gaat na bijna 14 jaar ‘met pensioen’ uit de Tweede Kamer. Op de valreep boekte de Osse huisarts er nog zijn laatste overwinning, met de redding van de afdelingen acute zorg in drie streekziekenhuizen. ‘In de spreekkamer zie je meteen resultaat, in de politiek moet je over een lange adem beschikken.’

MET HENK VAN GERVEN verdwijnt na de verkiezingen de enige huisarts in de Tweede Kamer. ‘Ik word dit jaar 66, het is tijd om plek te maken voor iemand van de jongere generatie.’ Hij hoopt vurig dat Hanne Drost, nummer 12 op de kandidatenlijst, hem opvolgt. ‘Hanne is verpleegkundige.’ Met haar zou de SP weer iemand uit het veld opstellen in de fractie.

De boerenzoon uit Oss is geboren en getogen in het dorpje Riethoven, in de Brabantse Kempen. Hij studeerde in de jaren zeventig medicijnen in Nijmegen. In 1977 sloot hij zich aan bij de SP. Zijn enthousiasme werd aangestoken door de actieve afdeling in de Keizer Karelstad, die er glansrijk in slaagde de daad bij het woord te voegen. Onder meer met de oprichting van een eigen huisartsenpraktijk, Ons Medisch Centrum. ‘Het was een eer om daaraan als huisarts mee te werken. Ik kon mij volledig vinden in de doelstellingen. Het was een laagdrempelige voorziening die meer aandacht schonk aan preventie, beperkt medicijngebruik nastreefde en bovenal de mens achter de patiënt wilde blijven zien. Precies zoals ik mijn taak in de eerstelijnszorg zag.’ Begin jaren tachtig verhuisde Henk van Gerven naar Oss, om in die gemeente aan de slag te gaan in Ons Medisch Centrum. Hij is er nog steeds voorzitter van het stichtingsbestuur, zoals hij ook leiding geeft aan het SP-bolwerk in het noordoosten van Brabant. Henk van Gerven combineerde waar mogelijk het werk als huisarts met de actieve politiek. Hij was Statenlid, raadslid en wethouder. In 2006 werd hij gekozen in de Tweede Kamer, met als specialiteiten de positie van artsen en ziekenhuizen. Overigens is zijn vrouw Ans Broersen raadslid voor de SP in Oss.

Niet dat hij ijdel is, maar Henk van Gerven wil graag even actueel goed nieuws melden om aan te tonen dat je vanuit de oppositie ook resultaten kunt boeken. Zeker als je samenwerkt met de plaatselijke bevolking. Hij kreeg een meerderheid van de Tweede Kamer achter een reddingsplan voor de acute zorg in het St. Jans Gasthuis in Weert. Zoals ook een motie voor behoud van dezelfde afdeling in het Streekziekenhuis Koningin Beatrix in Winterswijk werd aangenomen. In Weert werd het onheil trouwens voor de tweede keer in een paar jaar afgewend. Daar was wel een zeer succesvolle hand-tekeningactie voor nodig. ‘Het is geweldig dat een klein ziekenhuis aan de rand van het land een fatsoenlijk zorgaanbod kan blijven leveren. Ik hoop dat hiermee de kentering in gang is gezet. De SP maakt zich al jaren sterk voor volwaardige kleine ziekenhuizen. Ziekenhuizen die binnen twintig minuten bereikbaar zijn, over spoedeisende hulp en acute verloskunde beschikken en waar dag en nacht het licht brandt. Dit moeten wij landelijk regelen en dat kan door de zorgverzekeraars buitenspel te zetten en een nationaal zorgfonds in te stellen. Mij is er veel aan gelegen om reeds uitgekleden ziekenhuizen, zoals Bethesda in Hogeveen, St. Jansdal in Lelystad en Bravis in Bergen op Zoom en Roosendaal, weer op te tuigen en overeind te houden.’

Altijd in actie: hier met fysiotherapeuten tegen de macht van de zorgverzekeraars (2018).

foto Anouk Pross

Henk van Gerven pleitte al in 2019 via een initiatiefvoorstel voor efficiënte ziekenhuizen met tussen de 200 en 300 bedden, oftewel één basisziekenhuis per 100.000 inwoners. Hij probeerde toen ook een verplichte samenwerking tussen ziekenhuizen af te dwingen. Dat leek een vergeefse poging, totdat de coronacrisis toesloeg en ziekenhuizen voor elkaar in de bres sprongen.

‘De coronacrisis maakt duidelijk dat de markt uit het zorgstelsel moet worden gesloopt’

‘Het begon toen de Brabantse ziekenhuizen in rap tempo volliepen en patiënten elders moesten worden opgevangen. Nood breekt wet. Die samenwerking werd centraal afgedwongen, opeens was alle bureaucratische rimram uit de weg geruimd. Daarmee zijn we er natuurlijk nog lang niet. Het gevaar bestaat dat ze, als de crisis is overwonnen, weer in de oude situatie vervallen. Zoals na de economische crisis ook het geval was. Dat mag en hoeft niet te gebeuren als alle partijen doorpakken, de verzekeraars wijken voor een nationaal zorgfonds en de concurrentie uit het stelsel wordt gesloopt. De noodzaak daarvan is meer dan ooit zichtbaar en duidelijk. Dat geldt net zo goed voor de GGD. Een forse investering daarin is onafwendbaar. Daar zal niemand meer aan twifelen, mag ik toch aannemen. Corona heeft het nodige blootgelegd, om het zo maar te stellen.’

Henk van Gerven heeft alle ziekenhuizen van Nederland gezien. Hij overlegde met regelmaat met ziekenhuisdirecties, personeel en andere partijen over tal van zaken. Van het afstoten van taken, fusies en dreigende sluitingen tot specialisten in loondienst en protocollen. Zijn gesprekspartners vonden niet alleen een bevlogen politicus, maar ook iemand met een professionele deskundigheid tegenover zich.

‘Ik werd huisarts omdat ik individuele mensen wilde helpen. Het is een fantastisch vak. Je staat 24/7 aan in de zorg en leert jouw patiënten goed kennen. Je bouwt een band op en begeleidt hen bij wijze van spreken van de wieg tot het graf. Ik ben ruim twintig jaar huisarts geweest in Oss. Toen ik fulltime de politiek inging, heb ik de spreekkamer wel gemist. Daar zie je meteen resultaat, in de politiek moet je over een lange adem beschikken. Als huisarts verleen je gezondheidszorg op kleine schaal, als parlementariër probeer je voorwaarden te scheppen voor de allerbeste zorg op de grootste schaal. Voor beide functies moet je sociaal zijn ingesteld en ik mag wel stellen dat ik dat ben. Dat zit in me en dat heb ik van huis uit meegekregen. Mijn ouders ontbrak het bepaald niet aan maatschappelijk engagement. Ik heb het altijd als een voorrecht ervaren om huisarts én politicus te mogen zijn. De publieke zaak ligt mij na aan het hart. Voor mijn parlementaire werk kan ik mijn expertise als arts natuurlijk goed gebruiken, ik snap als ervaringsdeskundige hoe het systeem werkt, ik kan het doorgronden en analyseren, ik kijk voorbij de cijfers en kan niet vaak genoeg herhalen dat schaalvergroting tot verarming leidt.’

Op verkiezingscampagne voor de Provinciale Staten (1995). foto archief SP

Bij een steunactie voor stakende arbeiders van tapijtfabriek Desso (1977). foto Thijs Lavrijsen

Noem je de naam van Tweede Kamerlid Henk van Gerven, dan denk je automatisch aan de gezondheidszorg. Maar ook op andere terreinen ging hij er vol voor. Hij ontving in 2016 de Gebroeders Bruinsma Erepenging van de Vereniging tegen Kwakzalverij, maar werd net zo goed, in 2013, door Natuurmonumenten uitgeroepen tot Groenste Politicus van het jaar. Dat de SP van de zorg een speerpunt maakt, kan werkelijk niemand zijn ontgaan, maar blijft het milieu niet een beetje onderbelicht in het verkiezingsprogramma?

‘Geenszins. Dat de SP minder met natuur en milieu zou hebben, is pertinent niet waar. Je kunt in een verkiezingscampagne nu eenmaal niet alle programmapunten even nadrukkelijk benoemen, maar het klimaat doet voor onze partij niet onder voor de zorg. Ik herinner me nog heel goed wij ons met hand en tand hebben verzet tegen de rampzalige ecologische hoofdstructuur: het nationale natuurnetwerk van de toenmalige staatssecretaris Henk Bleker. Nu gaat het over de Klimaatwet. Daar is de SP een voorstander van, alleen denken wij anders over de te volgen route. De SP kiest voor klimaatrechtvaardigheid: wij distantiëren ons van de eco-elite en leggen de rekening neer bij het bedrijfsleven in plaats van bij de individuele Nederlander. Bij de grootste vervuilers dus.’

‘Ik wil er niet te veel over zeggen, het milieudossier is bij mijn collega Sandra Beckerman in zeer goede handen, zij komt binnenkort met een nieuw voorstel voor de verduurzaming van woningen en daar zal zeker in staan dat de verhuurdersheffing moet worden omgezet in een investeringsplicht, zodat de corporaties de mogelijkheid krijgen om sociale huurwoningen te verduurzamen. De huurders zelf zijn daartoe financieel niet in staat.’

Henk van Gerven zal de laatste zijn om te ontkennen dat er verbanden bestaan tussen de volksgezondheid en de milieuvervui-

ling. Hij was er in 2007 als de kippen bij, toen vanuit Herpen de Q-koorts om zich heen greep. Een bacteriële infectieziekte die van dieren, in dit specifieke geval vooral melkgeiten, op mensen kan overgaan. En dat gebeurde dan ook, met duizenden zieke slachtoffers en bijna honderd doden tot gevolg. Nog altijd worstelen Q-koortspatiënten met chronische vermoeidheid. Henk van Gerven streed te vuur en te zwaard voor een financiële tegemoetkoming. ‘Of luchtvervuiling Q-koorts veroorzaakt, wordt onderzocht. Wat vaststaat, is dat een slechte lucht onze weerstand aantast. Corona laaide het eerst fel op in dezelfde regio van Brabant waar destijds de Q-koorts uitbrak. Misschien waren de mensen daar vanwege verminderde weerstand bevattelijker voor het coronavirus. En is het toeval dat uitgerekend dat gebied verreweg de meeste varkens in ons land telt? Diepgravend onderzoek moet daarop de antwoorden geven.’

Henk van Gerven mag dan volgende maand met pensioen gaan, stoppen met politieke activiteiten doet de vitale 65-plusser zeker niet. ‘Uiteraard blijf ik alles volgen en ik ben ook vast van plan nóg meer afdelingen te bezoeken om mijn expertise over de politiek en de gezondheidszorg te delen. Ik trek altijd graag en met plezier door het land om met de SP-achterban te praten. Want de SP moet het hebben van de wisselwerking tussen de afdelingen, Den Haag en het hoofdkantoor in Amersfoort. Verder zie ik wel wat er nog op mijn pad komt. Dat daar actievoeren bij zal zitten, laat zich raden en ook dan ben ik van de partij. De activistische SP zit in mijn bloed.’ •

tekst Robin Bruinsma

Wie herinnert zich niet die indrukwekkende fakkeltochten in Groningen? In 2014, en nog een keer in 2018. Tegen de gaswinning en vóór eerlijke compensatie van de mensen in het aardbevingsgebied. Nog steeds wachten tienduizenden op compensatie. Daarom is de SP een nieuwe fakkeloptocht begonnen. Maar dan corona-proof.

Vierhonderd miljard euro aan gas is er opgepompt uit de Groningse grond. Maar nog steeds worden tienduizenden gedupeerden die boven op die grond wonen gesloopt, door ellende en loze beloften. Het houdt ook maar niet op: in januari 2021 zijn er alweer drie aardbevingen geregistreerd in het gebied.

Sandra Beckerman, SP-Tweede Kamerlid: *'Het kabinet is afgetreden door de toeslagenaffaire en dat is volkomen terecht. De parallellen tussen de ramp die het kabinet hier in Groningen heeft aangericht en de toeslagenaffaire zijn groot. Ook hier zijn mensen vermorzeld door de overheid. Het opstappen van het kabinet is slechts het begin. Nu moet de compensatie van de gedupeerden voorop staan. Bij de toeslagenaffaire en hier.'*

De eis: nu een einde aan de weerzinwekkende bureaucratie en het wantrouwen door de overheid tegenover slachtoffers. Eindelijk een fatsoenlijke crisisaanpak, door een eerlijke overheid die werkt voor Groningen. Om de eis kracht bij te zetten, verschijnen in het aardbevingsgebied kleurige fakkel en de leus *Strijd voor Groningen*. Een mooie manier voor Groningers om aandacht te vragen voor deze ramp én een mooie manier voor anderen om zich solidair te verklaren.

Steun de actie op doemee.sp.nl/strijd-voor-groningen
Op die site kan ook een poster worden gedownload.

ATOOMSPIONAGE

Het verhaal van klokkenluider Frits Veerman heeft alles weg van een avontuurlijk misdaadboek vol intrige, duistere belangen en onverwachte wendingen. Maar wat Veerman heeft meegemaakt is waargebeurd en de gevolgen hebben nog altijd een desastreuze impact op wereldschaal. Dit is het verhaal van een man die atoomspionage ontdekte en daarna werd vermoord door zijn eigen overheid.

BEGIN JAREN ZEVENTIG, het was de tijd van de Koude Oorlog, werkte Veerman voor het Fysisch Dynamisch Onderzoeksbureau (FDO) Stork in Amsterdam. Dit bedrijf was, zoals Veerman het noemt, een 'technologische speeltuin voor onderzoekers'. Vanuit het lab ondersteunden ze bedrijven en organisaties door middel van de meest verfijnde technologie van dat moment. Zo ook het bedrijf Urenco in Almelo, waar de eerste Nederlandse ultracentrifuge stond. Met een ultracentrifuge kan uranium worden verrijkt. Dat is te gebruiken voor nucleaire energie, zoals bedoeld in Almelo, maar ook voor wapendoeleinden. Heb je als land een ultracentrifuge dan maakt dat de weg vrij voor het produceren van atoombommen. Logisch dus dat de technologie van een ultracentrifuge topgeheim is.

Rare reactie

Het was ook rond die tijd dat Veerman een nieuwe collega kreeg: de in Pakistan geboren Abdul Qadir Khan. De eerste indruk was heel positief en al snel ontstond er een vriendschappelijke relatie. Veerman herinnert zich hun ontmoeting nog goed: 'Abdul was een heel aardige en open man. Net zoals bij alle andere nieuwe collega's gaf ik hem als kennismaking een Edammer kaasje. Abdul sprak vloeiend Nederlands en we kwamen er al snel achter dat hij veel dezelfde interesses had als ik.'

Veerman heeft altijd een grote liefde voor sterrenkunde gehad. Met zijn camera ging hij naar het observatorium om foto's te maken van het heelal. Dit heeft ertoe geleid dat zijn werkgever hem vroeg om een audiovisuele afdeling op te tuigen. In opdracht van collega's ging Veerman vanaf dat moment op pad om foto's te maken van verschillende machines en technieken. Zo

ook bij de ultracentrifuge in Almelo, waar collega Khan een maand of vijf aan heeft gewerkt.

Veerman is een reislustig type. Eerder al was hij via een andere collega achter het ijzeren gordijn beland, om met eigen ogen te zien hoe het daar was. Een zelfde soort reis wilde hij nu naar Pakistan maken. Al snel kwam hij daarover in gesprek met Khan: 'Ik vroeg hem of ik dan ook bij familie van hem kon verblijven. Hij reageerde toen heel raar. Abdul bood aan om mijn hele reis te betalen. Een paar weken later werd ik persoonlijk uitgenodigd door de Pakistaanse regering. Toen dacht ik: hier klopt iets niet.'

Zijn achterdocht groeide toen Veerman in 1973 op bezoek ging bij Khan en zijn vrouw. Wat hij daar zag kon hij nauwelijks geloven: 'Er lagen daar allemaal tekeningen van de ultracentrifuge. Tot in de kleinste details! Daarnaast lagen er ook nog allerlei geheime rapporten.' Nu wist Veerman het zeker: hier is spionage aan de gang. De relatie tussen de twee veranderde volledig.

Geen zuivere koffie

Voor andere collega's voerde Veerman nog opdrachten uit, bij Khan lag het vanaf dat moment anders, vertelt Veerman: 'Sinds dat bezoek heb ik opdrachten van Abdul afgehouden. Het was geen zuivere koffie. Zelf ben ik heel scherp op wat geheim is en hoe je daarmee om moet gaan. Omdat ik een bekende was mocht ik overal bij, dus dan moet je goed opletten. Abdul heeft er nooit iets over gezegd dat ik me anders opstelde.'

Maar hoewel Veerman vanaf dat moment geen opdrachten meer probeerde te doen voor Khan, waren er al wel die foto's van de ultracentrifuge. En daar was alles op te zien. Met zijn speci-

Door Khans spionage is Pakistan een kernwapenmacht geworden

IN TWENTE

‘Door toedoen van de Nederlandse overheid is topgeheime informatie verkocht’

alistische camera heeft Veerman de kleinste details vastgelegd. Precies wat je nodig hebt als je zelf een centrifuge wil bouwen. Khan had de foto's al in zijn bezit.

Omdat Veerman ervan overtuigd was dat zijn collega spioneerde en verspreiding van de informatie levensgevaarlijk was, trok hij aan de bel. Eerst bij Urenco zelf, daarna bij Stork. Tot zijn grote teleurstelling werd er niks met de meldingen gedaan: ‘Het was heel angstig. Ik zag met eigen ogen wat er gebeurde en niemand deed iets met mijn signalen. En dat terwijl de gevolgen zo enorm zijn.’

Ongestoord bleef Khan zijn gang gaan binnen het bedrijf. Tot hij in 1976 op vakantie ging naar zijn familie in Pakistan. Veerman weet het nog goed: ‘Abdul zou vier weken bij zijn familie op bezoek. Hij is alleen niet meer teruggekomen van die vakantie. Vanuit Pakistan stuurde hij me een fax waarin hij schreef dat hij daar zou blijven. Natuurlijk is toen zijn contract verbroken. Later stuurde hij me een brief dat hij problemen had met de lagering van een centrifuge en vroeg daarbij mijn hulp. Hier heb ik natuurlijk nooit op gereageerd, maar eindelijk had ik mijn bewijs zwart op wit.’

Toch was dit voor Stork, de werkgever van Veerman, geen reden om geen contact meer met Khan te onderhouden. Op zijn uitnodiging ging de directie van het bedrijf naar

Pakistan toe. Verheugd kwamen ze terug in Nederland met het nieuws dat Khan voor vele miljoenen aan technische apparatuur had besteld. Er werden zelfs groepen technische mensen uit Pakistan getraind bij de Nederlandse ultracentrifuge. En dat alles ondanks de vele waarschuwingen van Veerman.

BVD op bezoek

Dit was het moment waarop de Binnenlandse Veiligheidsdienst BVD, de voorloper van de AIVD, op kantoor kwam om te vragen naar Khan. Veerman vertelde alles. Over de spionage die al jaren aan de gang was, de verkoop van techniek aan Pakistan en het weggijken door het bedrijf. De BVD-medewerkers stonden versteld en de directie van Stork was woest op Veerman. Kort na het gesprek kreeg hij opeens te horen dat er voor hem geen fotografiewerk meer was. Met dit excuus werd Veerman ontslagen. Het dwong Veerman om zijn geliefde techniek te verlaten en te gaan werken voor het UWV.

De gevolgen van de zaak gingen nog verder dan alleen zijn ontslag, vertelt Veerman: ‘Eerst ben ik in de Bijlmer strafgevangenis vastgezet voor verhoor. Ik werd van mijn vrijheid beroofd en ik kreeg niet eens een advocaat! Later bleek dat ik door de veiligheidsdienst op een lijst ben gezet waar normaal gesproken criminelen met een internationaal opsporingsbevel op worden geplaatst. Hierdoor ben ik in Italië aangehouden door militairen in voertuigen, werd ik in Baltimore door de CIA verhoord en in Boedapest door de politie. Overal werd ik gevolgd en bij iedere stap vroegen ze wat ik aan het doen was.’

Toen SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak in 2006 in het parlement werd verkozen, ging hij zich direct bezighouden met de problemen van klokkenluiders. Bescherming was nog niet goed geregeld en dus ging van Raak aan de slag met het schrijven van een wet om dat voor elkaar te krijgen. Tijdens dit proces kwamen Veerman en van Raak met elkaar in contact en sindsdien werkten ze samen om de zaak vooruit te helpen.

Dit heeft ertoe geleid dat Veerman terecht kwam bij het Huis voor Klokkenluiders. Deze organisatie heeft onafhankelijk onderzoek verricht naar zijn zaak en in juli 2020 kwam na 45 jaar eindelijk het verlossende woord: Veerman heeft al die jaren gelijk

gehad. Zelfs bij de immer rationele Veerman kwam toen de emotie naar boven: ‘Het was een hele ontlading. Er viel toen heel veel spanning van me af en ik heb twee dagen op de bank gezeten om bij te komen.’

Inmenging van de CIA

De gevolgen van het weggijken en tegenwerken door de overheid zijn enorm gebleken. Pakistan heeft een atoomprogramma op weten te zetten door de ultracentrifuge uit Almelo na te bouwen. In eigen land wordt Khan als held gezien. Ook is inmiddels duidelijk dat de technologie is doorverkocht aan Iran, Noord-Korea, Irak en China. Daar staan nu ultracentrifuges die nagebouwd zijn van de Nederlandse plannen.

De reden waarom Khan al die tijd zijn gang heeft kunnen gaan is officieel nog steeds niet bekend. Oud-premier Ruud Lubbers heeft er in 2005 wel uitspraken over gedaan in het tv-programma Argos. Hij vertelde dat de spionage-activiteiten van Khan wel bekend waren bij de inlichtingendiensten maar dat de CIA aan de Nederlandse overheid heeft gevraagd om hem zijn gang te laten gaan. Ze wilden volgens Lubbers nagaan wat zijn activiteiten precies waren. Het zal in de geschiedenis niet veel vaker zijn voorkomen dat een verkeerde inschatting zoveel impact heeft gehad op de wereld.

Na de uitspraak van het Huis voor de Klokkenluiders is Van Raak ontzettend blij met het eerherstel van Veerman. Maar van Raak geeft ook aan dat er in Nederland nog een stap is te zetten: ‘Er moet nu ook inhoudelijk onderzoek worden gedaan naar de rol van de veiligheidsdiensten. Dat moet de toezichthouder doen, de CTIVD. Als dat rapport er ligt dan kan de Tweede Kamer er ook een debat over voeren. Het parlement kan dan een oordeel geven over wat er is gebeurd. Er moeten lessen van worden geleerd en door het kabinet moet er verantwoording worden afgelegd.’

Omdat van Raak na de verkiezingen van maart stopt met zijn werk als Kamerlid, zal hij het rapport niet meer zelf in het parlement kunnen bespreken: ‘Ik ben trots op de SP en op Frits dat we op dit punt, ondanks de tegenwerking, zijn doorgebroken. We hebben ontzettend lang volgehouden en er is al heel veel gelukt. Ik heb er alle vertrouwen in dat een ander SP-Kamerlid dit straks heel goed gaat voortzetten.’

HUIS VOOR KLOKKENLUIDERS HELPT TEGEN MISSTANDEN

De zaak van Veerman is niet uniek. Op meer plekken worden misstanden binnen bedrijven, organisaties en de overheid gesignaleerd door oplettende mensen. Om ervoor te zorgen dat deze misstanden boven tafel komen en de klokkenluiders worden beschermd, is het Huis voor Klokkenluiders opgericht.

SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak heeft zich jarenlang hard gemaakt voor de totstandkoming van deze organisatie: 'Hiervoor was er geen mogelijkheid om onderzoek te doen naar zaken zoals die van meneer Veerman. Eerst moesten we de wet voor bescherming van klokkenluiders aangenomen krijgen en daarna hadden we eindelijk groot succes met het Huis voor Klokkenluiders.'

Sinds 2016 kunnen klokkenluiders nu zelf met hun zaak bij het Huis voor Klokkenluiders aankloppen. Ze worden beschermd en de organisatie doet onafhankelijk onderzoek naar hun zaak. Hiermee is eindelijk erkenning gekomen voor de noodzakelijke rol van klokkenluiders bij het oplossen van misstanden. •

Documentaire

Het verhaal van Veerman is zo bijzonder dat er al meerdere boeken en artikelen over zijn verschenen. Inmiddels is er ook een documentaire over gemaakt. *In de ban van de bom* vertelt het verhaal van Veerman en is inmiddels op meerdere plaatsen vertoond. De ontvangst is positief, vertelt Veerman: 'Mensen die de film hebben gezien zeggen dat hij erg goed is. Zelf hoop ik vooral dat het de discussie aanwakkert over hoe Nederland hiermee om is gegaan. Dat andere landen Nederland hier nou ook eens echt op gaan aanspreken.'

De positieve uitspraak van het Huis voor Klokkenluiders heeft Veerman eeerherstel gegeven maar daarmee is de zaak voor hem nog niet afgedaan: 'Ik heb contact opgenomen met leden van het Europees Parlement en de met de Verenigde Naties. Nooit heeft Nederland zich hoeven te verantwoorden voor wat er is gebeurd en dat er door toedoen van onze overheid topgeheime informatie is verkocht. Ik vind het belangrijk dat dit alsnog gebeurt en dat er ook consequenties aan verbonden worden.'

Onlangs is Veerman ook lid geworden van de SP. Dat is gekomen door het toeslagenschandaal en de gedrevenheid van SP-Kamerlid Renske Leijten: 'Tienduizenden mensen zijn gedupeerd door hun eigen overheid. Ik kan daar niet tegen. Dat mag je nooit accepteren. Ik zag Renske op tv en in hoe ze dat doet herkende ik iets van mezelf. Toen ben ik lid geworden.' aldus Veerman.

De vergelijking met hoe de gedupeerden kapot zijn gemaakt door de overheid en hoe dat bij Veerman is gebeurd, is makkelijk te maken. Ook het doorzettingsvermogen is iets wat ze met elkaar gemeen hebben. Veerman: 'Al die tegenslag maakt mij strijdvastiger. Sommige mensen vragen waar ik de energie vandaan haal om door te zetten, maar dat doe ik voor de samenleving. Wat mij is aangedaan, mag nooit meer iemand overkomen.'

Veerman: 'Ken je rechten als inwoner van Nederland. Als er iets niet klopt, trek aan de bel. Het kan soms lang duren, maar als je gelijk hebt dan is het dat waard. Het is de enige manier om ervoor te zorgen dat de overheid er weer echt voor de inwoners is.' •

tekst Xander Topma

Foto: Maurits Gemmink

Het Nederlandse kernwapenbeleid voldoet niet aan de eisen van het VN-verdrag tegen kernwapens.

STOP DE KERNWAPENS

Om ervoor te zorgen dat het bezit van kernwapens wordt beperkt, bestaat sinds 1968 het non-proliferatieverdrag. Inmiddels hebben 191 staten, waaronder Nederland, het verdrag ondertekend. Hierdoor is het verboden om de technologie die nodig is voor het maken van kernwapens over te dragen aan andere landen. Door de klokkenluiderszaak van Veerman is duidelijk dat Nederland het verdrag ernstig heeft geschonden. Jarenlang was het een raadsel hoe Pakistan een kernmacht was geworden. Hiervoor is nog steeds geen verantwoording afgelegd door de overheid.

Sinds 22 januari van dit jaar is ook het VN-verdrag inzake het verbod op kernwapens in werking getreden. Dit maakt de ontwikkeling, het testen, gebruiken en bezit van kernwapens illegaal onder internationaal recht. Nederland heeft dit verdrag niet ondertekend en het huidige kernwapenbeleid voldoet ook niet aan de eisen van het verdrag. De SP wil, net als een grote meerderheid van de Nederlanders, dat dit verdrag alsnog ondertekend wordt. Ook moeten de Amerikaanse kernwapens van Nederlands grondgebied verdwijnen. SP-Kamerlid Saded Karabulut heeft daarom vragen ingediend waarmee ze het kabinet oproept om beide stappen te zetten. •

LINKSVOOR **NIET IN EEN HOKJE**

Maureen Alkema (22), fractie-ondersteuner van de SP Maastricht, woont in een studentenhuis in Cadier en Keer: 'Tijdens de lockdown heb ik gelukkig nog huisgenoten.' Ze heeft een mbo-acteursdiploma op zak, maar vond een bestaan als artiest wel erg onzeker. Daarom stroomde ze door naar de hbo-opleiding tot drama-therapeut. Van daaruit stapte ze over naar de universiteit Maastricht: 'Ik wil meer weten over politiek en beleid. Als ik zo'n debat met Renske Leijten zie over de toeslagenaffaire, dan raakt me dat heel erg.'

tekst Daniel de Jongh
foto Karen Veldkamp

› Wanneer ben je lid geworden van de SP?

'In 2018. Om de cultuurstandpunten, maar ook vanwege het hele sociale plaatje. En omdat de SP altijd al tegen invoering van het schandalige leenstelsel voor studenten was. Gelijke kansen en mogelijkheden voor iedereen vind ik zó belangrijk. Dat begint echt bij toegankelijk onderwijs.'

› Zelf heb je daarin nogal een sprong gemaakt.

'Ja, ik begon op het vmbo kader. Ergens wist ik altijd al dat er meer in zat. Maar als je dat van huis uit niet zo meekrijgt, is de weg wat langer. Je horizon verruimen en je eigen keuzes maken, dat gun ik iedereen. Alle kanten op, dus ook als je bijvoorbeeld een beroepsopleiding wil doen terwijl je ouders universiteit hadden verwacht. Praktisch opgeleiden hebben we ook hard nodig. Daar mag weleens wat meer maatschappelijke waardering voor komen. Je ziet het al aan het begin van het studiejaar. Voor de nieuwe lichte universiteitsstudenten wordt de hele stad op z'n kop gezet, voor mbo'ers niet.'

› Wat studeer je?

'Officieel heet het Liberal Arts and Sciences, een bacheloropleiding met grote keuzevrijheid in het vakkenpakket. Ik richt me vooral op politicologie en sociale wetenschappen, want beleid moet niet alleen om geld draaien. We zijn geen robots. Veel problemen passen niet in een hokje en kun je beter vanuit verschillende vakgebieden benaderen.'

› Wat was jouw SP-moment?

'Een protest met allemaal mensen met een scooter op de Markt in Maastricht. Tegen het voorstel van een 'scootmobiel-pool', een bezuinigingsmaatregel: alle scootmobielen inleveren en als je de deur uit wilt bel je die pool. Heel hip, volgens de wethouder, net een leenauto. Maar dat is toch geen vergelijking?!'

› Wat is de leukste rol die je ooit speelde?

'Hamlet! Maar ik vind bijna alles leuk. Als het maar niet te ingehouden is; ik ben heel beweeglijk. In improvisatie kan ik veel creativiteit kwijt. Ik hou ook heel erg van abstract, fysiek theater: haast een kruising tussen dans en theater.' •

> MELDPUNTEN EERLIJKE OVERHEID

De toeslagenaffaire staat helaas niet op zichzelf. De SP krijgt veel signalen dat bijstandsgerechtigden door de gemeente of het UWV in de problemen komen. De mense-lijke maat is, ook hier, al jaren zoek. De SP wil graag de ervaringen optekenen van mensen die hiermee te maken hebben. Daarom zijn er twee meldpunten geopend; een voor de bijstand en een voor het UWV. Beide meldpunten zijn te bereiken via sp.nl/Z5H

Foto Wiebe Kiestra

> SP-WETHOUDER SLOOPT WIPKIPPEN

In Nijmegen is de SP, net als in veel andere gemeenten, de partij die er met bewoners voor heeft gezorgd dat er op meer plekken speeltuinen kwamen. SP-wethouder Bert Velthuis heeft gemerkt dat de behoeften van mensen niet eeuwig hetzelfde blijven. Zo is er nu meer behoefte aan groene speeltuinen. Weg met de wipkip, welkom gras en wilgenhutje! Velthuis bedenkt dat natuurlijk niet zelf, maar heeft het aan bewoners gevraagd. Zo bleek ook dat in sommige buurten door een andere samenstelling eerder behoefte is aan een hangplek voor ouderen dan voor kinderen. Velthuis: 'Ik denk dan bijvoorbeeld aan jeu-de-boulesbanen, moestuintjes of kleine parkjes. Waar het mij om gaat, is dat bewoners plekken in hun buurt hebben waar ze elkaar met plezier kunnen ontmoeten.' •

> STUDENTEN HELPEN KINDEREN TIJDENS LOCKDOWN

SP-Kamerlid Peter Kwint deed samen met de VVD een voorstel om studenten én leerlingen te helpen. De Tweede Kamer ging akkoord. Nu kan geregeld worden dat studenten die leraar of sociaal werker willen worden, als baan of als stage jongeren kunnen gaan helpen die door de coronacrisis in de knel komen. Kwint: 'We horen allemaal de verhalen van leerachterstanden, van leerlingen die minder vaak inloggen voor lessen en soms zelfs helemaal niet komen opdagen. Sommige jongeren hebben meer stress, voelen zich eenzaam en worden depressief. Een student die docent wil worden maar nu toch geen stage kan lopen, kan wonderen verrichten door met een leerling thuis mee te kijken en wat te helpen. En voor jongeren waar zorgen over bestaan hoe het met ze gaat, kan iemand die therapeut of sociaal werker wil worden uitkomst bieden.' •

screenshot SP

> EERLIJKE ZORG

Op 25 januari was er een interessante online bijeenkomst over zorg, georganiseerd door de SP. Lilian Marijnissen sprak met zorgactievoerder Eefje van Keeken, met de voorzitter van zorgvakbond NU91 Stella Salden, met de Amsterdamse IC-chef Armand Girbes en met Jos de Blok van Buurtzorg. Hadden we beter voorbereid kunnen zijn op corona? Wat betekent het voor zorgmedewerkers?

Kijk de opname terug via sp.nl/Z5V

Op de vraag hoe het verder moet met de zorg na Corona, heeft de SP een manifest opgesteld, waar we zo veel mogelijk steun voor willen verzamelen. In het kort:

1. eerlijke beloning voor zorgmedewerkers
2. concurrentie uit de zorg, samenwerking erin
3. spoedwet tegen overbodige zorgbureaucratie
4. meer zorgverleners opleiden en ziekenhuizen heropenen
5. geen eigen risico.

Het uitgebreide manifest is terug te vinden op sp.nl/zorgmanifest

Schoolstrijd

In het artikel 'De Nieuwe Schoolstrijd' (Tribune januari) wordt gesuggereerd dat artikel 23, en met name het bestaan van scholen op levensbeschouwelijke grondslag, ervoor zorgen dat er in het onderwijs een tweedeling is op basis van inkomen. Dat klopt niet. In het zelfde artikel wordt ook het deurbeleid van sommige bijzondere scholen genoemd en natuurlijk de veelbesproken 'anti-homoverklaring' en voilà, bijzonder onderwijs is weer geframed als discriminerend en segregatie in de hand werkend. Mijn ervaring als onderwijsadviseur en de informatie die ik uit rapporten van de onderwijsinspectie haal, leert mij iets heel anders. Er is sprake van tweedeling in het onderwijs, zeker. De belangrijkste factor daarbij is, zeker in het basisonderwijs: verschillende groepen mensen leven in verschillende wijken. Ouders kiezen vooral voor een basisschool in de buurt. In een wijk met voornamelijk hoogopgeleiden heb je

basisscholen met voornamelijk kinderen van hoogopgeleide ouders. In een arme wijk voornamelijk kinderen van arme ouders. Segregatie naar opleidingsniveau neemt de laatste jaren zorgwekkend toe in het onderwijs; segregatie naar etnische en levensbeschouwelijke achtergrond neemt juist af. Gemiddeld doen de grootste stromingen binnen het bijzonder onderwijs (namelijk katholieke en protestants-christelijke scholen) het beter dan andere in het tegengaan van die segregatie. Zij voeren ook geen deurbeleid op levensbeschouwelijke criteria, zetten zich enorm in om de kansen van kinderen in achterstandssituaties te vergroten en doen het goed op het gebied van burgerschap.

Liesbeth Vroemen, Nijmegen

Toeslagen-affaire

Het is ontzettend goed dat Renske Leijten, samen met Pieter Omtzigt en natuurlijk met de ouders, het onrecht van de toeslagenaffaire heeft aangekaart. De grote vraag is nu: hoe zorgen we ervoor dat dit niet meer gebeurt. Het gaat regelmatig over de fraudejacht, maar als dat genoemd wordt gaat het stelselmatig over de armste mensen in plaats van de echte keizers van het belastingparadijs. Ook SP'ers hebben in de Tweede Kamer regelmatig fraudemisbruik aangekaart door te wijzen naar geld in het buitenland van mensen met een uitkering. Juist dit gedrag werkt die fraudejacht en racisme in de hand. Dus laten we zelf ook leren van de toeslagenaffaire en ons focussen op de relevante fraudejacht. Pak Shell, pak Unilever, maar blijf van onze klasse af.

Lotte van der Horst, Rotterdam

DOORLOPENDE MACHTINGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

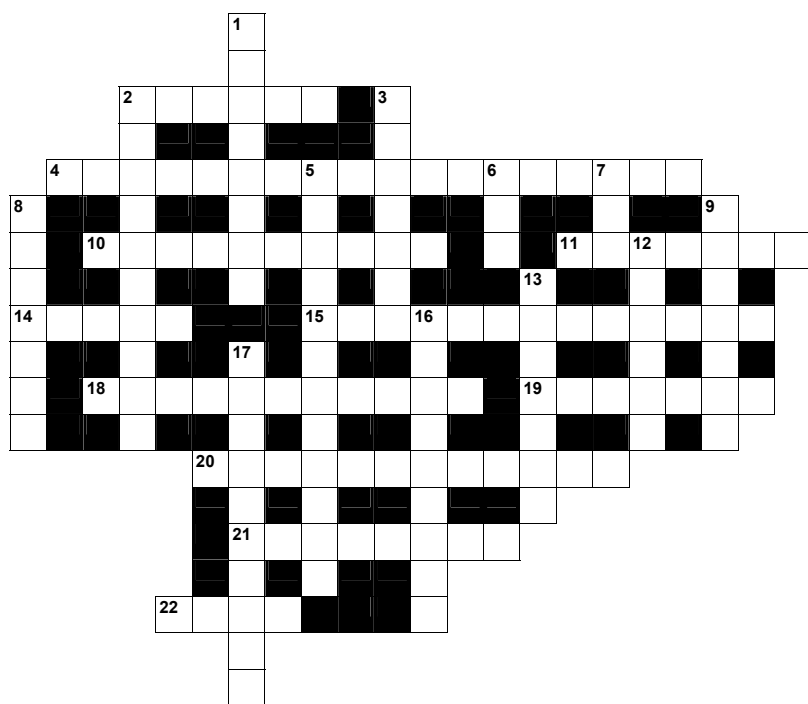
Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
 roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
 adres + huisnr : _____
 postcode : _____ woonplaats: _____
 land : _____ geboortedatum: _____
 email : _____
 telefoon : _____ mobiel: _____
 IBAN (rekeningnr.): _____ bank identificatie (BIC)*: _____
 plaats en datum : _____ *geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
 handtekening : _____

Tribune februari 2021

CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 2 Het is nu openbaar dat de misdaad is toegegeven. (6)
- 4 Lijm is een manier om ja te zeggen. (18)
- 10 Lesgeven gebeurt in gezelschap van geleerden. (10 en 5,5)
- 11 Methode waarop een filosoof een recept uitvoert. (7)
- 14 Apparaat kan, middels tv-programma, ook consumentenproblemen signaleren. (5)
- 15 Barman, het spookt in de borrel! (8,5)
- 18 In het epos zitten Aeneas en Odysseus in lockdown. (11)
- 19 Europees financier. (7)
- 20 Hooggeplaatst functionaris met goed uitzicht. (12)
- 21 Vervoer voor globetrottende baby. (8)
- 22 Geneesheer is, wanneer in de war, niet flexibel meer. (4)

Verticaal

- 1 (ongewenste) Tafelgasten met huidhonger? (8)
- 2 Wasmachine staat niet op de begane grond. (10)
- 3 Tiener is niet de oudste van het stel. (7)
- 5 Goed geplugd! De elpee heeft nauwelijks nog kleur. (12)
- 6 Matrijs voor zottigheid. (3)
- 7 Zij is binnenkort afgestudeerd. (3, ook afk.)
- 8 Vechtoefening met dennebomen. (7)
- 9 Kompel. (7)
- 12 In Belgische kustplaats is het nét niet vechten geblazen. (6)
- 13 Functie: cokedealer (in Rotterdamse winkelstraat). (7)
- 16 Diarree? Ik heb het er helemaal mee gehad. (9)
- 17 Proefversie van staatsvorm? (10)

OPLOSSING CRYPTOGRAM JANUARI 2021

Horizontaal 4) Trol 7) Volbloed 9) Zonsondergang 10) Rap 11) Seniorencomplex 12) Zakenrelatie 14) Voleindigen 16) Boedelscheiding 19) Nul 20) Lavastroom 23) Er niets van bakken 24) Kost 25) Buurten.

Verticaal 1) Helaas 2) Wildgroei 3) Recept 5) Riscicoreiziger 6) Lengtegraad 7) Versroman 8) Tovenarsleerling 13) Snuiftabak 15) Violkist 16) Banden 17) Spatscherm 18) Gemeen 21) Amazone 22) Beerput.

De winnaar van de januaripuzzel 2021 is Stan van Poelgeest uit Weesp. Els Lemmen krijgt een eervolle vermelding voor de mooiste oplossing van de imaginaire woordenlijst: Ridiculinair - kookgek

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 3 maart 2021 naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

O DIE NIEMEN

En wel 'synoniemen' ditmaal, woorden met een betekenis nabij die van een ander woord. Het gevraagde woord is telkens (vaak direct) herleidbaar uit de Hints. Lees deze (vaak cryptische) Hints, die in willekeurige volgorde staan. Plaats het gewenste synoniem op de juiste plek in de Tabel. Breng tot slot de letters die in de vakjes met cijferaanduiding staan over naar de 'Letters' tabel. Zo vormt u het oplossingswoord, wat u naar de redactie kunt sturen.

De 'lange ij' is één letter. Let op: vaak is dezelfde letter op meerdere (cijfer-)plaatsen te vinden. We geven vast een paar posities. Veel plezier!

HINTS

Horizontaal

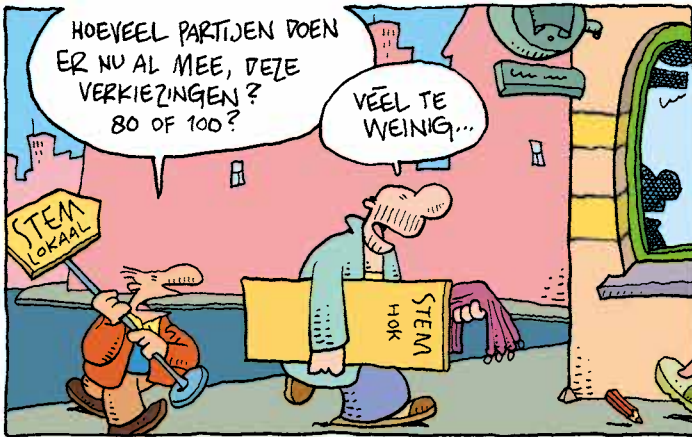
- Het is maar een voorstel. /
- Ik wens je de macht van spieren. /
- Verzekerd & aansprakelijk. /
- (G)een Vlaming? /
- In de belasting! /
- Ook een zetel is een ... /
- Deze keer niet de zuster die verzorgt. /

Verticaal

- Een vergadering is toch net iets anders dan een sessie. /
- Peil het onderzoek. /
- Wandelend gedeserteerd. /
- Er wordt sjiek gestemd. /
- Familieid werkt wat bij, maar niet voor je gezondheid. /
- De partij aanbidt 'samen'. /

Letters															
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

THEO DE BUURTCONCIERGE

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 3 • maart 2023 • € 1,75 • www.sp.nl

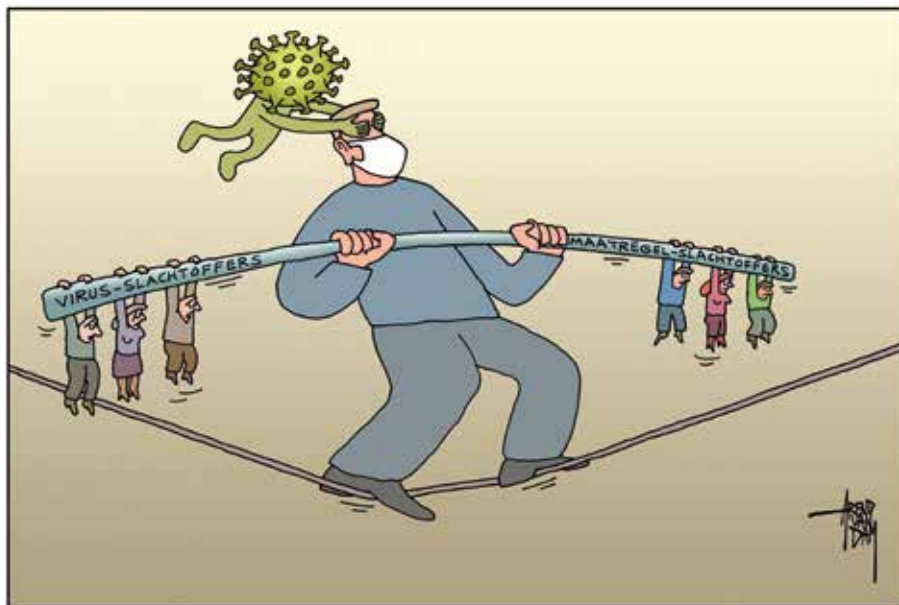
MET LILIAN OP CAMPAGNE

**'WIJ ZIJN
HET ORIGINEEL'**

**HET KAN IN HEERLEN:
ZORG ZONDER MARKT**

**LEVE DE SOCIALE
WERKPLAATSEN**

Arend van Dam

KOM ONLINE NAAR DE UITSLAGENAVOND!

Na een bijzondere campagne komen SP'ers graag bijeen op de uitslagenavond. Ook dit keer! Op woensdag 17 maart komen we *online* bij elkaar. Van 20.45 tot plusminus 21.45 uur is er een uitzending waarin we terugblikken op de campagne en live in gesprek gaan met partijgenoten in onze studio De Moed. In dit uur verwachten we ook de eerste exit-poll van de verkiezingsuitslag. Om 21:45 uur pauzeren we de livestream, tot het moment waarop de voorlopige verkiezingsuitslag bekend wordt gemaakt. Natuurlijk sluit lijsttrekker Lilian deze bijzondere uitslagenavond dan af met een toespraak. Mis het niet!

Woensdag 17 maart om 20.45 uur via sp.nl/uitslagenavond

CREATIEF MET LILIAN

Via de website haallilianinhuis.nl kun je met een smartphone of tablet Lilian in je eigen huiskamer langs laten komen. De SP blijft creatief als het om campagnevoeren gaat. En de mensen die er gebruik van maken ook! Want waarom zou je je beperken tot je huiskamer? Een paar voorbeelden van Twitter.

Sarah Dobbe had Lilian letterlijk op de koffie.

Dirk van Dam liet Lilian haar verhaal op zijn werkplek doen.

Bas Maes zorgde ervoor dat het speelgoed van 'junior' SP gaat stemmen.

Irma Koopmans kat Mac vond het ook gezellig dat Lilian langskwam.

Iris van de Kolk vond Lilian in haar gaming-kastje.

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHEIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Karen Veldkamp

Foto omslag
Ruud Rogier

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten NL86ZZZ403462460000. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgeideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Lilian Marijnissen
'Niet alleen links kletsen, ook doen'
6

SP'ers aan het roer
Heerlen durft te kiezen
10

Heropen die poorten!
SP-plan Sociale Ontwikkelbedrijven
14

Gekend onrecht
Slachtoffers gaswinning in de kou
20

- 4 Actueel: 'Ze slopen de rechtsstaat'
- 22 Zon voor iedereen: plan tegen energiearmoede
- 24 Vaders in beeld: Paul Peters Fotoprijs
- 28 LinksVoor: voor Roy Ahlers is vrijheid een volgetankte Volvo
- 29 Eerlijk delen: ons verkiezingsprogramma doorgerekend

- 17, 18, 19 Nieuws
- 30 Prikbord
- 31 Puzzel
- 32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Dat smaakt naar meer!

Huurders van een sociale huurwoning krijgen dit jaar geen huurverhoging. En de Tweede Kamer wil dat een leraar op de basisschool net zoveel gaat verdienen als een leraar op de middelbare school. Het correctief bindend referendum is een flinke stap dichterbij. Er komt een parlementaire enquête naar de toeslagenaffaire. De Tweede Kamer wil dat de salarissen voor zorgverleners stijgen. Het partnersverlof wordt verruimd naar 12 weken.

Al die goede SP-voorstellen zijn de afgelopen weken aangenomen. Dat smaakt naar meer: het kan dus echt anders. Na een jarenlange explosieve huurstijging lijkt het niet meer dan logisch dat de huren niet verder stijgen, zeker omdat de lonen al zo lang achterblijven. Maar daar is wel een lange strijd met huurders voor nodig, een strijd die nu stapje voor stapje gewonnen wordt.

Jarenlang werd de SP voor gek versleten omdat we bepleiten dat het minimumloon moet stijgen. Nu vindt zelfs de VVD het een goed idee. Of ze daar na de verkiezingen nog zo over denken? Een grote SP is de enige garantie dat we andere partijen aan deze belofte kunnen houden.

Het zijn gekke verkiezingen, nu de coronacrisis het gewone leven al een jaar lang vrijwel onmogelijk maakt. Het laat ook zien dat verandering noodzakelijk én mogelijk is. De rekening van de coronacrisis moet in de toekomst betaald worden. Laten we dat eerlijk doen. De aangenomen voorstellen van de afgelopen weken zijn slechts een voorproefje van hoe het eerlijker kan en moet. Die strijd voeren we al jaren. Samen met jullie en met iedereen die echte verandering wil. Nu, in deze campagne, en straks met een sterke SP na 17 maart. De strijd gaat door voor meer, veel meer!

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

RECHT VOOR IEDEREEN

Kun je in Nederland nog wel je recht halen? SP-Tweede Kamerlid Michiel van Nispen reageert op twee verontrustende nieuwsberichten van de afgelopen weken: 'De rechtsstaat wordt gesloopt.'

DE AGENTEN DIE BETROKKEN waren bij de dood van Mitch Henriquez worden verdedigd door een advocatenkantoor dat hiervoor minstens 1,3 miljoen euro declareerde. Daar is van alles mis mee, zegt SP-Kamerlid Michiel van Nispen. 'Vooropgesteld: iedereen verdient goede rechtshulp. Als politieagenten tijdens hun werk iets doen waarvoor ze vervolgd worden, hebben ze natuúrlijk recht op goede rechtshulp. Maar dit bedrag is wel heel hoog: wordt belastinggeld zo gemak-

kelijk uitgegeven aan dure advocaten? Er wordt ook nog eens heel geheimzinnig over gedaan, het kostte journalisten veel moeite om deze informatie boven te krijgen.'

'Niet in verhouding'

Maar dat is nog niet eens het grootste probleem, stelt van Nispen: 'Het echte probleem is natuurlijk dat het niet in verhouding staat tot de rechtshulp die gewone mensen kunnen krijgen. Met "gewoon" bedoel ik dan

‘Zeventig procent van de sociaal advocaten denkt aan stoppen’

mensen die niet rijk zijn en die niet bij de overheid werken.’ Die kunnen de uurtarieven van zulke advocaten immers helemaal niet betalen. Gelukkig bestaat er gesubsidieerde rechtsbijstand, ook wel bekend onder de naam toegevoegde advocaat of sociaal advocaat. Van Nispen: ‘Die wordt betaald met een puntensysteem. Dat was ooit gebaseerd op een fatsoenlijk uurloon – veel minder dan de commerciële tarieven, maar fatsoenlijk. Door jarenlange bezuinigingen komt het uurtarief nu zo laag uit dat veel sociaal advocaten ermee stoppen. Zeventig procent van de sociaal advocaten overweegt om ermee te stoppen.’

Behalve als het gaat over sociaal advocaten die rechten zijn gaan studeren met als droom sociale advocatuur, maakt Van Nispen zich niet eens zozeer zorgen om de advocaten: ‘Die vinden wel ander werk. Het echte probleem is toegang tot het recht. In sommige gevallen moeten mensen bij 35 kantoren langs voordat ze eindelijk een sociaal advocaat hebben.’

Eerder veroordeeld

Maar het kan nog erger. In februari kwam ook de onthulling dat de overheid ervoor zorgde dat toeslagenaffaire-ouders géén recht hadden op een sociaal advocaat. ‘De overheid bepaalt of je recht hebt op een sociaal advocaat. Bijvoorbeeld op basis van je inkomen. Maar in dit geval hebben we een enorm probleem. De overheid, de Belastingdienst in dit geval, bestempelt je ten onrechte tot fraudeur – en diezelfde overheid ontnemt je de mogelijkheid om dat met ondersteuning van een advocaat aan te vechten bij de rechter.’

Michiel van Nispen herkent het jarenlange VVD-beleid: ‘Zelfredzaamheid is het toverwoord. Met dat smoesje werd keihard bezuinigd op de toegang tot het recht. Mensen zouden het wel zonder advocaat kunnen opnemen tegen de Belastingdienst.’ Oud-staatssecretaris van Justitie Fred Teeven heeft in een interview toegegeven dat hij bezuinigde op sociale advocatuur om hogere straffen te krijgen. Als de verdediging geen tijd heeft voor een goede verdediging, worden mensen namelijk eerder veroordeeld en

harder gestraft. Van Nispen: ‘Afschuwelijk. Maar wat ook de reden is, of het nou strengere straffen, zelfredzaamheid of gewoon bezuinigen is: het is een heel slecht idee. Ze slopen de rechtsstaat.’

Tweedeling

Wat doet dit met de samenleving? ‘Simpel gezegd: we krijgen meer onrecht. Iedereen moet zijn of haar recht kunnen halen. Dat is vaak heel ingewikkeld, dus daar heb je een advocaat voor nodig. We hebben een tweedeling tussen de mensen die zelf een advocaat kunnen betalen of bij de overheid werken, versus de mensen die het zelf mogen uitzoeken. Het laat precies zien hoe VVD’ers denken. De SP zegt: recht is er voor iedereen. Toegang tot het recht móét gegarandeerd worden’, stelt Van Nispen.

Hij heeft heldere ideeën over hoe het dan wel moet: ‘Sociaal advocaten krijgen een fatsoenlijke beloning, rechtshulp is voor iedereen betaalbaar en in de buurt toegankelijk. Er komen overal Huizen van het Recht, waar mensen laagdrempelig over juridische problemen kunnen praten met een professional. De SP is bij de ontwikkeling van het Huis van het Recht veel dank verschuldigd aan de recent overleden rechter Ton Lennaerts. Ik zou hem de geestelijk vader van dat concept willen noemen. De SP is met zijn overlijden een waardevolle kameraad en adviseur kwijtgeraakt.’

In Heerlen is al het eerste Huis van het recht geopend; in andere gemeenten komen vergelijkbare initiatieven op. Van Nispen: ‘Veel zaken kunnen zo snel opgelost worden. Een de-escalerend gesprek kan een rechtszaak voorkomen. Maar de gang naar de rechter blijft je recht. Als het daarop aankomt, kan dat voor veel zaken ook gewoon in het Huis van het Recht, met een rechter die snel uitspraak doet.’ •

tekst Diederik Olders
foto Anouk Pross

Lees in het zomernummer van de Tribune in 2017 een interview met Ton Lennaerts over recht dicht bij huis: sp.nl/Z5F

Jannie Visscher
voorzitter SP

Mentaliteit

Terwijl ik dit schrijf is de campagne nog in volle gang en en zijn de verkiezingen nog twee weken weg. En al weet ik de uitslag nog niet, één ding weet ik wel. We hebben als SP’ers alle reden om trots te zijn.

In ons beginselprogramma Heel de Mens staat als een van onze hoofdtaken: “Het aandragen van en strijd voeren voor het verwerklijken van alternatieven voor de korte en langere termijn.” Op de bladzijde hiervoor noemt Lilian een aantal mooie SP-successen op het gebied van wonen, lonen en zorg. In onze strijd tegen het kapitalisme en voor een eerlijker economie hebben we een wetsvoorstel ingediend met als doel dat de werknemers van grote bedrijven een deel van de winst krijgen uitgekeerd. En natuurlijk knokken we samen met de FNV voor verhoging van het minimumloon naar 14 euro. Onze Renske Leijten noemt wat we hebben bereikt in de toeslagenaffaire een succes van de SP-mentaliteit.

Die mentaliteit hebben we ook laten zien in de verkiezingscampagne. We lieten ons niet tegenhouden door de coronabeperkingen, maar vonden creatieve manieren om mensen te bereiken. Ruim twee maanden gingen we op pad: letterlijk, per telefoon of digitaal. We hingen het land vol met posters en spandoeken, verspreidden honderdduizenden flyers en meer dan een miljoen verkiezingskranten. Onze kandidaten deden mee aan tientallen verkiezingsdebatten en Lilian bracht ons verhaal overtuigend in de landelijke media.

De SP-mentaliteit is er een van ‘geef nooit op’ en wij gaan net zo lang door tot we onze doelen van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit ook echt bereikt hebben. Maar we moeten onszelf ook gunnen dat we trots zijn op datgene wat we gerealiseerd hebben. Een schouderklopje voor onszelf.

LILIAN MARIJNISSEN

‘WIJ WETEN DAT VERANDERING NIET VANZELF KOMT’

Onder haar leiding behaalde de SP in de Kamer een indrukwekkende reeks successen. Ook namen steeds meer partijen onze ideeën over. Maar wie een eerlijker Nederland wil, zal volgens lijsttrekker Lilian Marijnissen op 15, 16 en 17 maart toch echt voor het origineel moeten gaan: 'Ruttes bewering dat Nederland een "diep socialistisch land" is, is natuurlijk onzin.'

‘Zolang we de SP-mentaliteit niet verliezen, kunnen we elke strijd winnen’

HET IS DE EERSTE KEER dat Lilian Marijnissen namens de SP de kar mag trekken in een campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen. Het is een verkiezingscampagne zonder grote bijeenkomsten, debatten in volle zalen of spontane ontmoetingen op markten en pleinen. Hoe anders was dat een paar jaar geleden, toen zij in campagnetijd zelfs haar huiskamer beschikbaar stelde om met mensen in gesprek te gaan. Een onwerkelijke verkiezingstijd vraagt om creatieve oplossingen. Naast een onophoudelijke stroom van interviews en tv-optredens lukt het haar toch om menig huiskamer te bezoeken – daarover later meer – en de Tribune bij te praten over de campagne.

› Hoe is het om voor het eerst als lijsttrekker de campagne in te gaan?

‘De vorige keren ging het – naast de Europese verkiezingen van 2019 – om lokale en regionale verkiezingen. Daar lag de nadruk veel meer op lokale thema’s en inzet van onze afdelingen en provinciale fracties. Daarnaast was er een enkel landelijk tv-optreden of debat. En dat is ook logisch, want het gaat dan ook om onze mensen in de gemeenten en provincies. Ik wilde zoveel mogelijk helpen. Dit keer voel ik me meer de trekker van de campagne. Het heet ook niet voor niets lijsttrekker natuurlijk, haha. Daardoor moet ik nu overal bij betrokken zijn, van de spotjes tot de flyers. Dat is druk, maar het is een grote eer om dat namens de partij te mogen doen.’

› Welke lessen neem je mee van de SP-lijsttrekkers die jou voorgingen: Jan Marijnissen, Agnes Kant en Emile Roemer?

‘Wat ik erg waardeer is dat mijn voorgangers altijd veel tussen de mensen hebben gestaan. Ik heb dat van dichtbij gezien met Emile bij de thuiszorgacties, toen ik zelf nog bij de FNV werkte. Datzelfde zag ik ook bij Agnes. Het is natuurlijk begonnen toen ik jong was en af en toe met mijn vader meeging. Ik zag hoe hij zijn gesprekken met mensen vervolgens vertaalde in acties en voorstellen in de Kamer. In contact zijn met de mensen, goed luisteren, samen optrekken en daar je daden op baseren. Dit is een belangrijke traditie in onze partij. Ik weet nog dat ik met mijn vader meeging naar een actie van medewerkers van

de post. De directie wilde niet naar buiten komen om met ze in gesprek te gaan. Dus zei mijn vader: kom, dan gaan we ze zelf wel opzoeken! Dat vonden die medewerkers wel mooi. En ik ook.’

› Helaas is onder de mensen zijn in deze campagne juist lastiger dan voorheen.

‘Klopt. Daarnaast lopen de debatten over de coronacrisis in de Tweede Kamer ook door. Het is heel erg jammer dat er dan minder tijd over is om de straat op te gaan. Die energie die dat geeft is zo fijn; dat mis ik nu enorm. Toch probeer ik, voor zover dat kan, zoveel mogelijk in gesprek te gaan met mensen. Bijvoorbeeld met arbeidsmigranten die voor de Tweede Kamer stonden om aandacht te vragen voor de uitbuiting en misstanden waar zij mee te kampen hebben. Of ik bezoek een verpleeghuis om met het personeel te praten. Ik zie dat er in veel afdelingen door onze vrijwilligers op veilige afstand wordt aangeboden bij mensen. Heel erg goed!’

› Voer je nu ook vaker campagne achter een beeldscherm?

‘Gelukkig zijn er een hoop mogelijkheden om digitaal met mensen in contact te komen. Bijvoorbeeld met de mensen waarmee wij actievoeren, zoals de gedupeerde ouders van de toeslagenaffaire. En omdat we allemaal zoveel mogelijk thuisblijven zijn de tv-debatten extra belangrijk in deze campagne. Maar door de coronacrisis ontstaan er ook goede en leuke initiatieven die tijdens eerdere campagnes nog weinig voorkwamen, zoals podcasts. Omdat hier meer de tijd voor wordt genomen ontstaat er vaak een lossere sfeer. Luister bijvoorbeeld eens naar de *Cor Potcast*, waarin mijn voetbalkennis op de proef werd gesteld, of de podcast *Met Groenteman in de Kast*. Daarnaast heb ik natuurlijk ook al enige tijd mijn eigen podcast, *Daarom is het goed*, waarin ik in gesprek ga met mensen die mij inspireren.’

› Toch heb je een bijzondere manier gevonden om bij mensen over de vloer te komen.

‘Op de website haallilianinhuis.nl kun je met je telefoon of tablet mij in iedere omgeving zetten die je maar wilt. Ik ben al in de leukste huiskamers en op de gekste plekken gespot! En dan vertel ik je vanaf die

plek hoe de SP zich inzet voor betaalbaar wonen, goede zorg, hogere lonen en een eerlijke overheid. Een serieuze boodschap, op grappige wijze gebracht. Alleen al het filmpje waarmee we deze site gelanceerd hebben heeft veel leuke reacties opgeleverd. Het is natuurlijk ook een mooie traditie in onze partij om voorloper te zijn als het gaat om campagnestunts. Iedereen kan zich vast nog wel de *viral movies* van mijn vader herinneren. En ik was al ooit een hologram! Maar ondanks alle online lol kan ik toch ook echt niet wachten tot we weer helemaal als vanouds acties op straat kunnen organiseren en gewoon in levenden lijve met mensen in gesprek kunnen gaan.’

› Niet alleen tv-debatten zijn in deze campagne belangrijker, maar ook de stemwijzers. Maar kun je daar blind op vertrouwen?

‘Stemwijzers zijn een laagdrempelige manier voor mensen om te kijken welke partij bij ze past of om te lezen wat partijen vinden. Maar stemwijzers missen vaak ook iedere nuance. Vragen als ‘is privacy of veiligheid belangrijker’ zijn nou eenmaal niet met een simpel antwoord af te doen. Veiligheid kan niet zonder privacy. Je moet echt de moeite nemen om de toelichtingen van de partijen te lezen om te zien wat daadwerkelijk bedoeld wordt. En partijen proberen het altijd zo gunstig mogelijk in de vullen, terwijl het ook vaak voorkomt dat ze in de Tweede Kamer iets heel anders beweren of stemmen. De SP raadt mensen daarom aan om ook te kijken naar wat partijen hebben gestemd op belangrijke thema’s, zoals betaalbaar wonen, eerlijke zorg en hogere lonen. Daarvoor hebben we de website eerlijkkiezen.nl gelanceerd.’

› Dus partijen doen zich vaak socialer voor dan ze zijn?

‘Een mooi voorbeeld is het standpunt van de VVD over de huren in een stemwijzer. Daarin werd opeens beweerd dat de VVD voor bevroering van de huren in de sociale huursector is, terwijl dat eerder niet zo was. Onze Sandra Beckerman heeft hun letterlijke toelichting uit de stemwijzer genomen en daar het woord ‘motie’ boven gezet. De VVD kon toen dus niet anders dan voor deze motie stemmen, waardoor de huren nu daadwerkelijk voor dit jaar bevroren zijn.’

› Er wordt weleens geroepen dat de politiek een ruk naar links heeft gemaakt, zelfs de VVD. Is dat echt zo?

‘Het is natuurlijk grote onzin als Rutte zegt dat we een “diep socialistisch land” zijn. In de tien jaar dat hij aan de macht is groeide de ongelijkheid, is het aantal daklozen verdub-

beld en nooit eerder waren er zoveel mensen aangewezen op de voedselbank. Het is daarom keihard nodig dat het minimumloon naar 14 euro gaat en de uitkeringen omhooggaan. En dat de huren omlaaggaan, de kinderopvang vier dagen per week gratis wordt en de zorgpremie inkomensafhankelijk. Zodat we de toeslagen niet langer nodig hebben. Dat krijgen we niet voor elkaar met partijen die nu wel links kletsen, maar na de verkiezingen weer hun eigen gang gaan. Daarvoor moet je bij het origineel zijn. Alleen met een grote SP heb je de garantie op echte verandering en een sociale regering.'

› **Hugo de Jonge wil van de marktwerking in de zorg af, zegt hij. Hoe geloofwaardig is dat uit de mond van een CDA-minister?**

'Wat Hugo de Jonge zegt en wat hij doet zijn nogal eens twee heel verschillende dingen gebleken. Als we kijken naar het afgelopen jaar zijn er grote fouten gemaakt met betrekking tot het coronabeleid. Onvoldoende beschermingsmiddelen voor mensen in de zorg, traag vaccinatiebeleid en een heel slechte spoedwet. Hugo de Jonge geeft elk jaar een interview waarin hij zegt dat we af moeten van de marktwerking in de zorg. Maar hij is vier jaar zorgminister geweest en heeft het niet geregeld.'

› **Een regering met de SP zal hoe dan ook socialer zal zijn dan een regering zonder de SP. Maar met welke partijen zouden we het beste kunnen regeren en met welke beslist niet?**

'Ja, wij zijn echt nodig als mensen een sociale regering willen. Een sociale regering met de VVD is nog heel ver weg, en dat geldt uiteraard ook voor de PVV en Forum voor Democratie. Samenwerking ligt het meest voor de hand met partijen die op veel thema's dicht bij ons staan: denk aan PvdA, GroenLinks, Partij voor de Dieren. Maar we hebben de afgelopen tijd ook goed samengewerkt met bijvoorbeeld het CDA, als het gaat om het heropenen van sociale werkplaatsen. Of met de ChristenUnie, om de misstanden met arbeidsmigratie aan te pakken. Maar al die partijen zijn geen garantie op een sociaal kabinet, dat zijn wij. Dus we moeten eerst zorgen dat we groot worden. De kiezer is nu aan het woord.'

› **Wat vind je van de uitlating van GroenLinks-leider Jesse Klaver dat hij "meer Lilian" wil?**

'Als Jesse meer Lilian wil dan moet hij op me stemmen op 17 maart, haha. Ik heb hem laatst in een interview gevraagd hoeveel tomatensponzen hij eigenlijk al heeft uitgedeeld. Maar zonder gekheid, samenwerken

op punten waar je het over eens bent is natuurlijk prima. Dat doen we ook volop. Maar er zijn ook verschillen. Daarnaast zou ik liever zien dat we de liberalen van D66 in zo'n samenwerking buiten de deur houden.'

› **Je strijdt voor eerlijke politiek. Waarom is de SP bij uitstek de partij die ervoor kan zorgen dat de overheid weer een bondgenoot van de mensen wordt?**

'Wij doen ons werk altijd met mensen, luisteren naar ze en komen samen in actie voor vooruitgang. De toeslagenaffaire heeft blootgelegd hoe onmachtig mensen kunnen zijn in een onrechtvaardig systeem. Dat ze nota bene tegenover hun eigen overheid kunnen komen te staan. En daarin ook nog eens – en dat is misschien wel het allerergste – heel lang niet gezien worden. Ik ben er trots op hoe wij, met Renske Leijten voorop, als partij samen met deze mensen dit onrecht aan het licht hebben gebracht.'

› **De SP boekte in de Kamer mooie successen: het bevroren van de huren, de invoering van het bindend correctief referen-**

dum, de verhoging van de salarissen in de zorg, de uitbreiding van het partnersverlof, de heropening van de sociale werkvoorziening, de komst van een parlementaire enquête naar de toeslagenaffaire... Maar hoe kunnen we er zeker van zijn dat die successen ook echt werkelijkheid worden?

'Een aantal van deze aangenomen SP-voorstellen wordt al uitgevoerd. Maar wij weten dat niets vanzelf gaat. Neem bijvoorbeeld de huren. Hoeveel strijd is er wel niet nodig geweest, samen met huurders, om de huren te bevroren? Aangenomen moties die niet werden uitgevoerd. Zelfs een motie van afkeuring in de Eerste Kamer die minister Ollongren aan haar broek kreeg, de eerste sinds 1875, zorgde er nog niet voor dat de huren werden bevroren. Telkens weer waren er nieuwe acties nodig om de druk weer verder te verhogen. En uiteindelijk hebben we gewonnen. Dat zegt twee dingen. Een: de aanhouder wint. Twee: actievoeren loont. Dat is de SP-mentaliteit. Zolang we die niet verliezen, kunnen we elke strijd winnen!' •

tekst Lesley Arp

foto Ruud Rogier

'Ik ben er trots op hoe wij, met Renske Leijten voorop, de toeslagenaffaire aan het licht hebben gebracht'

HEERLEN PAKT ARMOEDE EN ONGELIJKHEID AAN

‘EEN KWESTIE VAN WILLEN EN DURVEN KIEZEN’

Geen marktwerking, maar samenwerking! In Heerlen zetten SP-wethouders Jordy Clemens en Peter van Zutphen ferme stappen om de concurrentie uit de zorg te halen. Op naar een systeem waarin niet de financiële opbrengst, maar de inhoud centraal staat. Ook andere problemen gaan zij voortvarend te lijf: ‘Nog een reden om bij de verkiezingen SP te stemmen.’

IN DE VOORMALIGE Oostelijke Mijnstreek, grofweg de huidige stadsregio Parkstad, met Heerlen als grootste van de zeven deelnemende gemeenten, trekken twee SP-wethouders samen op tegen de sociale ongelijkheid. Jordy Clemens en Peter van Zutphen hebben al heel wat stappen gezet. Zo wijzen zij erop dat waar andere gemeenten wel meer dan honderd zorgaanbieders tellen, Heerlen het dankzij een bundeling van krachten met een aantal van slechts tien doet.

‘Een kwestie van willen en durven kiezen’, vat Jordy Clemens het geheim van het succes van Heerlen samen. Hij is als wethouder verantwoordelijk voor Onderwijs, Wonen en Jeugdzorg. Alle gemeenten in Nederland haptten naar adem toen het Kabinet-Rutte II op 1 januari 2015 de jeugdzorg decentraliseerde. Ze moesten voortaan de bijbehorende taken uitvoeren en tegelijkertijd fors bezuinigen. Ook Heerlen krabde zich achter de oren. Jordy Clemens, wethouder sinds 2014: ‘Heerlen had de moed om op zoek te gaan naar zorgaanbieders die bereid waren voor één partij te kiezen, die zich voortaan wilden concentreren op de te leveren zorg in plaats van een zo groot mogelijk rendement. Er waren voldoende instellingen die de meerwaarde onderkenden en inzagen dat goede jeugdzorg veel meer is dan de behandelingen sec. Wij, de gemeente, lieten het

vervolgens aan hen over om te bepalen wat de beste zorg is, waarbij de nadruk kwam te liggen op preventie. Het is dan natuurlijk mooi meegenomen dat je op deze manier ook nog eens kosten bespaart.’

Coöperaties

Uiteindelijk schoot op 1 januari 2019 Jong en Sterk (JENS) uit de startblokken. Zeven organisaties werken hierin samen aan jeugdzorg op buurtniveau (buurgemeenten Voerendaal en Landgraaf doen hierin mee met Heerlen). JENS organiseert activiteiten voor de jeugd, draagt zorg voor behandeling en begeleiding van jongeren met bijvoorbeeld een verslaving aan alcohol, drugs of gamen en biedt jongeren ruimte om elkaar te ontmoeten. JENS staat in nauw contact met de scholen en huisartsen. Deze doelgerichte aanpak van de ‘wat lichtere’ jeugdzorg vertoont meer samenhang tussen de diverse disciplines, is laagdrempelig én nog betaalbaar ook.

Ook de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is in Heerlen in de vorm van een coöperatie gegoten. Peter van Zutphen is namens de SP bezig aan zijn vijfde termijn als wethouder en alom geprezen om zijn expertise in sociale zaken. Hij gaf leiding aan het proces dat begin 2017 uitmondde in het samenwerkingsverband Stand-By.

‘Wij geloven in de zorgverleners, in de mensen die met de voeten in de klei staan’

‘Wij verzorgen de financiering en de tien deelnemende instellingen verlenen naar eigen inzicht de zorg, ondersteuning en adviezen. Ik moet er nog bij vertellen dat de indicatiestelling eruit is gehaald. En om ons vertrouwen in Stand-By te tonen, hebben wij het contract verlengd tot en met 2023. Hierdoor zijn zij ook veel eerder bereid zich door te ontwikkelen. Ze weten wat ze aan de gemeente hebben en wat ze van ons mogen verwachten. Door die collectieve invulling verloopt alles beter, sneller en goedkoper. Elders volgden ze een compleet andere koers met als gevolg dat de botte bijl er nu in moet. Essentieel is wat mij betreft ons geloof in de zorgverleners, in de mensen die met de voeten in de klei staan. Naast het eruit slopen van de marktwerking.’

Evenals bij JENS is de afstand tussen Stand-By en de cliënten klein. Zij kunnen op loop- dan wel fietsafstand terecht bij buurtpunten en sociale buurtteams voor hulp bij schulden, met relatieproblemen, voor vrijwilligerswerk, dagbesteding en passende cursussen.

Geen overlast op straat

Ook het beschermd wonen voor mensen met een psychische of fysieke beperking en de maatschappelijke opvang van daklozen en drugsverslaafden is een belangrijk aandachtspunt. Peter van Zutphen wil dit

binnen afzienbare tijd uitvouwen in een vergelijkbare constructie en uitbesteden aan een beperkt aantal instellingen. In de loop van dit jaar wordt alvast de nieuwe dag- en nachtopvang in gebruik genomen, voor maximaal dertig personen die 24-uurszorg en -begeleiding behoeven. In een voormalig kloostercomplex; de oude locatie voldeed niet meer. ‘Op de nieuwe plek krijgt iedereen een eigen kamer en er is buiten rondom het gebouw voldoende ruimte om te ontspannen.’ Dat omwonenden protesteerden neemt hij voor lief. ‘Ze hoeven niet bang te zijn voor overlast op straat.’

Ooit worstelde Heerlen met een gigantische drugsproblematiek. Vooral dankzij Peter van Zutphen en zijn toenmalige collega en SP-coryfee Riet de Wit werd de Operatie Hartslag een doorslaand succes – al zagen de twee wethouders zich eerst nog in 2004 gedwongen om af te treden na kritiek op de plannen voor de opvang van notoire drugsgebruikers. Twee jaar nadien gingen ze, na een klinkende verkiezingszege van de SP, weer als wethouders voortvarend verder waar ze waren gebleven.

Lange weg te gaan

Intussen staat Heerlen niet meer in de top 10 van gemeenten met de hoogste armoede en verminderde de dakloosheid substantieel, terwijl die landelijk verdubbelde. Ook de bijstandscijfers zijn al geruime tijd gunstiger dan het gemiddelde in Nederland. Maar Heerlen heeft nog een lange weg te gaan. ‘We staan nu op plaats 11, dat is met 350 gemeenten nog steeds geen beste positie’, zegt Jordy Clemens. ‘Wij komen van ver. De gevolgen van de mijnsluitingen werken lang door en er zal zeker nog een generatie overheen gaan voordat de achterstanden in de wijken zijn weggewerkt. Met een paar projectjes los je dit niet op, dit vergt een brede, structurele en stevige aanpak.’

Natuurlijk is Heerlen niet in staat alle problemen op eigen financiële kracht op te lossen. De hoop is gevestigd op een aanzienlijke geldinjectie van het rijk. Heerlen-Noord staat op een lijst met zestien kwetsbare ‘gebieden’ in vijftien gemeenten. Oud-waarnemend burgemeester Emile Roemer ondertekende daartoe vorig jaar zomer nog een manifest. Een beslissing over de verdeling van de middelen voor het opkrikken van de veiligheid, de gezondheid, het onderwijs, de woonsituatie en de openbare ruimte in kwetsbare buurten zal in de volgende kabinetsperiode worden genomen. ‘Nog een reden om bij de verkiezingen SP te stemmen.’

Het kind op 1

Heerlen doet wat het kan, zoals momenteel in een van de veertien wijken in Heerlen-Noord die de komende decennia nieuwe impulsen krijgen. De Sint Paulusschool voor basisonderwijs liep vijf jaar geleden leeg en zat ver onder de opheffingsnorm van 150 leerlingen. Onderwijswethouder Jordy Clemens greep in, kreeg het schoolbestuur achter zich en zag tot zijn grote genoegen het tij keren. Het aantal kinderen op de Sint Paulusschool steeg van 80 naar ruim 140. In de loop van dit jaar wordt het nieuwe schoolgebouw geopend. Dat zal, en dat tekent de zienswijze van het gemeentebestuur, ook onderdak bieden aan een kind- en buurtcentrum van JENS en de Wmo-coöperatie Stand-By. Goed voor de buurt, goed voor de bewoners, goed voor de leefbaarheid. Jordy Clemens: ‘Wij moeten af van de verschillen tussen de ene en de andere buurt. Het mag niet meer uitmaken waar je wiegje heeft gestaan, ieder kind heeft recht op gelijke kansen en een gelijke behandeling. Daarom zetten wij het kind op 1. Ieder kind moet de ruimte krijgen om de eigen talenten te ontdekken en te ontwikkelen.’

Het kroonjuweel als het om gezondheidszorg gaat, moet de door de gemeente aan te stellen mondzorgcoach voor de jeugd worden. Jordy Clemens: ‘Door corona worden de besprekingen helaas vertraagd, het is niet anders. Wij zijn in elk geval in overleg met de tandartsenkring en zorgverzekeraar CZ om er via een stappenplan voor te zorgen dat kinderen weer voor controle naar de tandarts gaan. Tandzorg voor kinderen is weliswaar gratis, maar in sommige buurten bezoekt de helft van de bewoners nooit een tandarts, uit angst voor de rekening. In veel gevallen gaan kinderen dan ook niet.’ ‘Met voorlichtingscampagnes, via de scholen en met een speciale mondzorgcoach hopen wij de ouders ertoe te bewegen om hun kinderen naar de tandarts te sturen. Het mag niet zo zijn dat je aan het gebit kunt zien uit welke buurt een kind komt. Geloof me als ik zeg dat een substantiële groep kinderen vanaf de geboorte achterloopt als het om de gezondheid gaat. Ze krijgen het vervolgens moeilijk op school en aansluitend in het vinden van een baan. Die ongelijkheid willen wij wegpoetsen.’

In dat streven naar gelijkwaardigheid op alle fronten wil Heerlen tevens investeren in het arbeidsmarktbeleid en de bestrijding van vroegtijdige schoolverlating. Bovendien zijn er concrete plannen voor een vakschool, refererend aan de ondergrondse vakschool

foto Ferdinand Feys / Flickr, artist: Millo

Muurschildering van de Italiaanse kunstenaar Millo in Heerlen-Noord.

van de steenkoolmijnindustrie destijds, voor leerlingen bij wie praktisch onderwijs beter past dan theoretisch onderwijs. Die praktijk-school moet aansluiten bij het aanbod van de bedrijven in de stadsregio Parkstad. Heeft Heerlen jaren geleden al het school-zwemmen voor basisscholieren heringevoerd, ook op culinair en cultureel vlak zal een inhaalslag worden gemaakt. Met extra aandacht voor gezond eten op de scholen en, als de coronacrisis is overwonnen, uitstapjes met de schoolbus naar culturele instellingen.

Het geheim

Peter van Zutphen en Jordy Clemens hebben beiden hun hart verpand aan Heerlen, al zijn ze er zelf niet geboren. Peter verkaste op zijn zeventiende van Geleen naar Heerlen omdat in die plaats de SP in 1972 actief werd. Hij was betrokken bij de oprichting van de afdeling. Jordy groeide op in het aangrenzende Voerendaal en verhuisde tijdens zijn studie geschiedenis naar Heerlen, omdat dit

‘de stad van de veranderingen’ was – en nog steeds is. ‘Er is veel om voor te strijden in het mooie Heerlen.’

Als je mag spreken over ‘het Geheim van Heerlen’, de sloop van de marktwerking uit de zorg en een scala aan sociale en maatschappelijke verbeteringen, wijzen zij op de dominante rol van de SP: met twee wethouders aan het roer, de grootste gemeenteraadsfractie en de lange bestuursperiode van de Heerlense SP.

En, in alle bescheidenheid: ‘Wij werken uitstekend samen met de coalitiepartijen en hun wethouders. Met de VVD, D66, het CDA en de Ouderen Partij Heerlen. Dat wij telkens weer de meerderheid van de gemeenteraad voor onze voorstellen weten te winnen, toont aan dat je in een brede coalitie veel kunt bereiken als je hetzelfde voor ogen hebt: het allerbeste voor de stad en zijn inwoners.’ •

tekst Robin Bruinsma

‘Het mag niet zo zijn dat je aan het gebit kunt zien uit welke buurt een kind komt’

AAN DE SLAG!

Met de invoering van de Participatiewet kwamen de Sociale Werkplaatsen in een impasse terecht. Werknemers waren de dupe. Samen met het CDA maakt de SP zich nu sterk voor een doorstart. Met trots presenteren wij het plan *Aan de slag in het Sociaal Ontwikkelbedrijf*.

VOOR DE PARTICIPATIEWET werd ingevoerd konden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt terecht bij Sociale Werkplaatsen. Met extra begeleiding konden ze in een vertrouwde, veilige omgeving op een zinvolle manier aan het werk, waar dat bij reguliere werkgevers niet lukte. In 2015 werden, met de Participatiewet, de poorten van deze werkplaatsen gesloten. Het credo vanaf toen: iedereen werkt zoveel mogelijk bij reguliere bedrijven. De instroom bij SW-bedrijven droogde op.

De SP heeft sinds jaar en dag geprotesteerd tegen de Participatiewet en pleit tegen het verdwijnen van de Sociale Werkplaatsen. Onlangs schreef SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk samen met CDA-collega René Peters een initiatiefnota. Met zogenoemde Sociale Ontwikkelbedrijven willen zij de Sociale Werkplaatsen heruitvinden en de poorten openzetten voor nieuwe instroom.

IBN in Veghel is een sociaal werkbedrijf dat al in de geest van de initiatiefnota werkt. Algemeen directeur Gielen zag vanaf 2015 een hele groep mensen tussen wal en schip verdwijnen: 'Ik zie dan meteen een collega voor me die in de catering werkte op ons kantoor in Uden. Typisch iemand die je verwacht bij een Sociale Werkplaats. Je zag van buiten dat er wel iets aan de hand was maar ze was altijd ontzettend vrolijk en vriendelijk en deed goed haar werk. Voor de invoering van de Participatiewet kregen we jaarlijks zo'n honderd tot tweehonderd mensen zoals zij binnen; daarna helemaal niet meer. Die groep is helemaal buiten beeld geraakt. Daarnaast kunnen we ook constateren dat de invoering van de Participatiewet gewoon een platte bezuiniging is geweest. Het is een illusie om te denken dat bedrijven iedereen

met een afstand tot de arbeidsmarkt opvangen. Daarvoor zijn wij nodig.'

Deze analyse van Gielen wordt ook ondersteund door een rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). In 2019 presenteerde het SCP een ronduit negatieve evaluatie van de Participatiewet. Conclusie: de wet berust deels op verkeerde aannames en de doelstellingen zijn nauwelijks behaald. Voor jonggehandicapten geldt zelfs dat hun positie op veel punten is verslechterd, aldus het rapport. Reden voor de FNV om te onderzoeken hoe het beter zou kunnen. Hun rapport vormt de basis voor de initiatiefnota van SP en CDA.

Het beste uit de mensen halen

Een jaar of twee geleden werd IBN uitgenodigd om mee te denken over het plan. Samen met een vertegenwoordiging van werkgevers, mensen vanuit de doelgroep en leden van de vakbond bespraken ze wat er misging in de praktijk. En hoe het beter zou kunnen. Gielen werkte van begin af aan enthousiast mee: 'Iedereen zit er vanuit een eigen achtergrond en met eigen ideeën. Ik vond het belangrijk dat we juist zouden kijken naar de overeenkomsten. Dat er iets moest gebeuren was wel duidelijk. Daarom is het ook zo leuk dat de SP en CDA dit samen hebben opgepakt. Die combinatie verwacht je niet direct.'

De bijeenkomsten resulteerden in de initiatiefnota *Aan de slag in het sociaal ontwikkelbedrijf*. De kern van het plan is een landelijk dekkend netwerk van Sociale Ontwikkelbedrijven. Mensen met een arbeidsbeperking hebben recht op toegang tot werk en bij iedere persoon moet goed worden gekeken hoe diegene zich het beste kan ontwikkelen.

Dat kan binnen het ontwikkelbedrijf zijn maar ook daarbuiten, met wat extra hulp. Anders dan bij de Participatiewet, hoort daar ook voldoende financiering door de overheid bij.

Kijk je naar de inhoud van de initiatiefnota en hoe IBN werkt dan is de geest van de nota al herkenbaar. Gielen: 'Wij gaan uit van een positieve benadering. We kijken eerst goed naar wie je bent en wat je talenten zijn. We kijken wat je wél kan en niet wat er in het verleden is mislukt. Afhankelijk van waar je goed in bent, ga je vervolgens aan de slag. Bijvoorbeeld in het groen, de ICT, assemblage of schoonmaak. Je krijgt daarbij een eigen ontwikkelopdracht. Zo werk je aan werknemersvaardigheden, zoals op tijd komen en omgang met collega's. Daarnaast ontwikkel je natuurlijk ook de vakvaardigheden om je werk goed te kunnen doen.'

BROMMERS KIEK'N

Een van de producten die bij IBN in elkaar worden gezet is de elektrische brommer van het merk Brekr. Een technisch hoogwaardig product, ontworpen in de Achterhoek. In tegenstelling tot sommige andere bedrijven heeft Brekr niet voor IBN gekozen vanwege de sociale insteek. Vooral de competenties van de werknemers, de korte lijntjes en het snel kunnen inspelen op de vraag waren doorslaggevend. Het ultieme bewijs van wat je kunt bereiken als je investeert in mensen en vertrouwt op hun inzet en talenten.

De waarde van werk

Voor die ontwikkeling is zelfvertrouwen bij de werknemer nodig. Volgens Gielen is het belangrijk om daar als werkgever actief mee aan de slag te gaan: 'Als iemand een aantal keer te laat komt dan leggen we daar niet de nadruk op, maar geven we juist complimenten als diegene wel op tijd is. Zo bouw je het vertrouwen op. Daarnaast doen we ook veel aan de aanpak van laaggeletterdheid, rekenen en computervaardigheden. Veel van de mensen die hier komen hebben min of meer traumatische ervaringen met school. Daarom leren ze hier in hun eigen tempo. Bij acht van de tien werknemers groeit daarvoor het zelfvertrouwen. Dit maakt dat ze ook kunnen groeien in hun werk.'

Volgens Gielen is werk niet alleen goed omdat er geld mee wordt verdiend. Het is vooral ook goed voor het welzijn van mensen:

'Iemand die werkt heeft, krijgt kleding van het bedrijf aan. Je bent niet alleen meer iemand, maar ook "iets". Je werkt in de schoonmaak, het groen, de assemblage of noem het maar op. Op verjaardagen kan je het hebben over je werk en je hebt gesprekken met collega's. Dat is van groot sociaal belang. Je ontwikkelt je niet alleen als werknemer maar ook als mens.'

Het imago van bedrijven als IBN is dat er veelal simpel werk wordt gedaan. In Veghel laten ze zien dat dit helemaal niet zo hoeft te zijn en dat het juist goed is om verschillend werk aan te kunnen bieden. Gielen: 'Binnen onze organisatie hebben we meerdere soorten afdelingen en daarbinnen ook werk met afwisselende moeilijkheidsgradaties. Sommige producten die we maken zijn ontzettend technisch en in andere gevallen

'We kijken naar wat je wél kan en niet naar wat er in het verleden is mislukt'

Algemeen directeur Maarten Gielen glundert als hij de productielijn van Brekr laat zien.

Ingewikkelde processen worden makkelijker gemaakt met schematische werkinstructies.

Bij IBN worden ook technisch hoogstaande producten gemaakt zoals de lampen van het Nederlandse merk Mooi.

is het werk eenvoudiger van aard. Afhankelijk van waar iemands talent ligt, maar ook hoe het op dat moment met diegene gaat, kunnen we schuiven tussen de afdelingen of naar bedrijven buiten de deur. Dat maakt dat we goed kunnen aansluiten bij wat er nodig is om het beste uit iemand te halen.'

Nog geen gelopen race

Voor een groot deel van de inkomsten is IBN nog afhankelijk van de werknemers die al voor de Participatiewet bij het bedrijf zijn geplaatst, via de Wet Sociale Werkvoorziening. Nu die stroom is opgedroogd, nemen volgens Gielen ook de inkomsten af: 'Tot nu toe is het ons nog altijd gelukt om uit de rode cijfers te blijven. Dat komt de laatste twee jaar door incidentele meevallers. In de Participatiewet is geen rekening gehouden met extra kosten, zoals bijvoorbeeld een nieuwe schafteek als er meer mensen in het groen komen te werken. Dat merken we in onze begroting. In de initiatiefnota zijn zulke kosten wel voorzien en dat moet straks worden geregeld in de uitvoering.'

Een ander pijnpunt is de harde scheidslijn tussen verschillende financiële regelingen. Gielen merkt op dat mensen daardoor in de praktijk niet op de plekken terechtkomen waar ze vooruit kunnen: 'Als iemand bijvoorbeeld dagbesteding heeft vanuit een zorgbudget maar eigenlijk ook in staat is om met wat hulp bij ons aan het werk te gaan, dan wordt die overstap nu eigenlijk niet gemaakt. Dat komt omdat er nog te institutioneel wordt gedacht en niet vanuit het belang van die persoon. Die financiering moeten we dus ook anders gaan regelen. Als bestuurders van verschillende instellingen hebben we daarom gesproken over hoe dat beter kan en hebben wij het idee opgevat om een pilot op te zetten. Het moet alleen niet bij bestuurders blijven liggen, want die praten vooral en dan gebeurt er niet zoveel.'

De Tweede Kamer heeft de initiatiefnota van de SP en het CDA omarmd. Nu is het aan een volgend kabinet om er uitvoering aan te geven. Gielen heeft goede hoop: 'Uiteindelijk hebben we ook gewoon structureel geld nodig om het goed te kunnen regelen. Daarbij moet niet het belang van de instelling maar van de mensen centraal staan. Het is natuurlijk nog geen gelopen race, maar de brede steun in de Tweede Kamer geeft mij het vertrouwen dat het nieuwe kabinet straks werk gaat maken van de nota.'

tekst Xander Topma
foto's Maurits Gemmink

> TOP OF THE POPS

Naar Vore heet de popnota van SP-Tweede Kamerlid Peter Kwint. De nota bevat alle goede ideeën die hij het afgelopen jaar in gesprekken met mensen uit de popsector heeft opgedaan: van betaalbare muziekscholen tot eerlijke afspraken met streamingplatforms. *Naar Vore* is genoemd naar het gelijknamige nummer van de Raggende Manne. Een eerbetoon aan de vorig jaar overleden Bob Fosko. Die schreef zelf nog mee aan de vorige popnota, vijftien jaar geleden. En dat naast al zijn andere inzet voor de SP. Kwint: 'Met dit uitgewerkte plan wil de SP twee dingen bereiken. Dat ons netwerk

van muziekscholen, jeugdcentra, kleine popzalen, grote podia en festivals in zijn geheel beschermd wordt. En dat wanneer je als muzikant en producer succesvol bent, je er ook je huur mee kunt betalen.' De afgelopen jaren zette Kwint zich onder meer in tegen de woekerhandel in concertkaarten, voor kleine popzalen en jongerencentra en voor een eerlijk inkomen voor muzikanten. Voor zijn inzet ontving hij begin maart de Gouden Tulpstekker, van popmuzikmakers-vereniging BAM Popauteurs. •

'Naar vore' is hier te lezen: sp.nl/Z5y

> CREATIEF MET KRIJT VOOR 14

In Veenendaal is de SP samen met de FNV aan de slag gegaan met stoepkrijt voor verhoging van het minimumloon naar 14 euro per uur. Voor de deur van twee supermarkten stond hun boodschap voor een eerlijk loon met grote letters te lezen voor het winkelend publiek. SP en FNV vinden dat de hoogte van het minimumloon nu te laag is om van rond te kunnen komen en voeren daarom samen actie. •

foto SP Veenendaal

foto Maurits Gemmink

foto Maurits Gemmink

IK STEM SP VOOR EEN MENSELIJKE OVERHEID

Renske Leijten, SP-kandidaat en Tweede Kamerlid

'Voor de toeslagen-ouders met wie ik vecht voor respect en een eerlijke compensatie, is de overheid een vijand geworden. We zien dat mensen in de bijstand ook onmenselijk behandeld worden. Het is geen toeval of een foutje, het is beleid. We hoeven dit niet te pikken! Een eerlijke overheid is bovenal menselijk.'

IK STEM SP VOOR RECHTVAARDIGHEID

Dulce Goncalves, 'toeslagen-ouder'

'Ik stem voor de partij die met mij en al die anderen heeft gestreden voor rechtvaardigheid. Honderd procent. Dat iedereen is opgestaan komt door de SP, geloof u mij. Niemand durfde, iedereen had het opgegeven. Ik voelde me levend begraven, maar ik kan weer ademen. Never nooit had ik gedroomd dat ik nog geld terug zou krijgen.'

Aan de doorbraak gingen huurderacties vooraf, zoals deze bij woonbedrijf Ieder1.

> ZUTPHENSE WONINGEN ZIJN OM IN TE WONEN

‘Een doorbraak’, noemt SP-fractievoorzitter Nils Müller in Zutphen het. En dat is terecht, ook al is Zutphen niet de eerste gemeente dit doet. Woningen in Zutphen mogen volgens een aangenomen SP-motie alleen gekocht worden door mensen die erin gaan wonen. Niet als een beleggings-object, wat de prijzen van koop én huur opdrijft. Dit moet vorm krijgen in een nieuwe verordening die het college gaat schrijven. Zeg maar de nieuwe regels voor verhuur en verkoop in de gemeente. Inclusief betere regels om illegale verhuur en slechte verhuurders aan te pakken. Müller: ‘Dat de gemeenteraad deze motie heeft aangenomen is geen kleinigheid. Het is een duidelijk signaal: in Zutphen zijn woningen om in te wonen; niet om er grof geld mee te verdienen.’ •

In Breda is het niet uitzonderlijk dat inwoners urenlang in de rij moeten staan om hun afval kwijt te kunnen bij de milieustraat. Omdat mensen zo lang moeten wachten en waarschijnlijk niet hebben gedacht aan overnachtingsspullen, deelde de lokale SP-afdeling tandenborstels uit om aandacht te vragen voor dit probleem. De extreem lange wachttijden bij de milieustraat zijn ontstaan doordat het

college van Breda heeft besloten om geld te vragen voor het ophalen van grofvuil. Volgens de SP zorgt de invoering van die maatregel er ook voor dat de kans op illegale afvaldumpingen toeneemt. Om ervaringen van inwoners op te halen en druk te zetten op het college voor verbeteringen, heeft de afdeling een digitaal meldpunt opgezet. •

> LINKS LEESPLEZIER IN DE MINIBIEB

In coronatijd wordt er weer extra veel gelezen. De SP in Zoetermeer is daar handig op ingesprongen en heeft de lokale minibiebs gevuld met eigen boeken. Alle Zoetermeesters kunnen nu op 21 plaatsen in de gemeente gratis de boeken *Kijk op deze tijd* en *Weet jij het al?* afhalen. Een superleuke manier om leesplezier en de ideeën van de SP te verspreiden! •

IK STEM SP VOOR EEN EERLIJKE ECONOMIE

Mahir Alkaya, SP-kandidaat en Tweede Kamerlid

‘Een economie waarin niet alleen topmanagers en aandeelhouders profiteren van de winst, maar de hele werkvloer. In die nieuwe economie moeten werknemers behandeld worden met meer respect. Dit betekent naast een hoger salaris en recht op winstdeling ook meer zeggenschap over hun werk.’

IK STEM SP VOOR EERLIJKE COMPENSATIE

Sandra Beckerman, SP-kandidaat en Tweede Kamerlid

‘De parallellen tussen de ramp die het kabinet in ‘mijn’ Groningen aanricht en de toeslagenaffaire zijn groot. Ook hier zijn mensen vermorzeld door de overheid. Er is ruim 400 miljard verdiend aan het gas, maar tienduizenden gedupeerden wachten nog steeds op compensatie. Deze ramp moet stoppen!’

IK STEM SP VOOR EERLIJK ONDERWIJS

Peter Kwint, SP-kandidaat en Tweede Kamerlid

‘Docenten verdienen een beter loon. En kinderen het best mogelijke onderwijs!’

foto SP Landsmeer

> VIER KEER EERLIJKER

De SP zorgde de afgelopen maand in de Tweede Kamer voor een aantal successen. Vier voorbeelden van hoe SP-parlementariërs de boel eerlijker maken.

EERLIJKER Huren van sociale huurwoningen worden bevroren

SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen: 'Dit is goed nieuws voor heel veel huurders.' Het aannemen van dit SP-voorstel betekent dat de huurverhoging op 1 juli voor sociale huurwoningen niet doorgaat. De SP wil huurverlaging, ook in de vrije sector. Maar dit is alvast een belangrijke eerste stap.

EERLIJKER Partnerverlof wordt uitgebreid

Op dit moment kan een partner maar vijf dagen doorbetaald verlof nemen na de geboorte van een kind. Daarnaast kan een partner vijf werkweken tegen 70 procent van het loon partnerverlof opnemen. Hiermee loopt Nederland achter op meerdere Europese landen. De SP stelde voor om het partnerverlof uit te breiden naar 12 weken. Het voorstel is aangenomen.

EERLIJKER Parlementaire enquête fraudebestrijding

Op initiatief van de SP komt er een parlementaire enquête naar de fraudebestrijding door overheidsdiensten. De SP, met Renske Leijten voorop, pleitte hier al langer voor. Marijnissen: 'De aanhouder wint. Nu kunnen we de beerput van de toeslagenaffaire écht openbreken. De ouders verdienen gerechtigheid en Nederland verdient een eerlijke overheid.'

EERLIJKER Delen van kennis en rechten van farmaceuten voor productie van coronavaccins

Een hele mond vol, maar het betekent dat het kabinet meer gaat doen om intellectuele eigendomsrechten van de farmaceutische industrie opzij te zetten en zo met meer productie iedereen toegang tot vaccins te geven. De SP stelde dit met D66 voor en kreeg de Kamer mee. De SP steunt ook het Europees Burgerinitiatief dat pleit voor toegankelijkheid van het vaccin. Ook u kunt dat steunen, met een ondertekening: noprofitonpandemic.eu/nl/

> ZORGVERLENERS IN HET ZONNETJE

Nog altijd zijn er zorgverleners die in deze coronatijd moeten werken met de verkeerde of te weinig beschermingsmiddelen. Ook krijgen ze nog steeds geen eerlijk loon voor het werk dat ze doen. Daarom is de SP Landsmeer naar drie zorginstellingen gegaan. Daar hebben ze met de zorgverleners gesproken over hoe zij hun werk nu ervaren. Ook uitten ze hun waardering, in de vorm van een presentje. •

IK STEM SP VOOR JONGEREN IN DE JEUGDZORG

Sunita Biharie, SP-kandidaat en voormalig jeugdzorgmedewerker

'Ik vind dat zij, hun ouders en de medewerkers niet de dupe mogen worden van bezuinigingen. Geldzorgen bij gemeenten leiden nu vaak tot slechtere jeugdzorg. Daarom moet de landelijke overheid er weer verantwoordelijk voor worden. Tijd om te luisteren naar de mensen om wie het gaat!'

foto Wynke Vissia

IK STEM SP VOOR RECHT VOOR IEDEREEN

Michiel van Nispen, SP-kandidaat en Tweede Kamerlid

'Betaalbaar recht en in de buurt.'

foto Chris en Marian

IK STEM SP VOOR ACTIE Jimmy Dijk, SP-kandidaat en scholingsmedewerker

'Voor alle mensen die in actie komen om hun werk-, leef- en woonomgeving te verbeteren.'

foto Chris en Marian

Zwartboek Groningen

‘Gekend onrecht’, zo typeert SP-Kamerlid Sandra Beckerman de ellende van slachtoffers van de gaswinning. Hun leed is immers al jaren bekend, maar de schade is nog altijd niet hersteld en gecompenseerd. Voor Zwartboek Groningen verzamelde zij de verhalen van bijna tweehonderd gedupeerden: ‘Het is tijd voor een crisisaanpak.’

SP-Tweede Kamerlid Sandra Beckerman strijdt al jaren voor de belangen van de gedupeerden van de gaswinning. Onlangs presenteerde zij in de Tweede Kamer het Zwartboek Groningen. Een collectie van de ervaringen van bijna tweehonderd Groningers die door aardbevingsschade hun huizen – en soms hun levens – kapot hebben zien gaan.

Het zwartboek laat zien hoe gedupeerden al jaren strijden voor compensatie en versterking van hun woning, maar door toedoen van de Nederlandse overheid nog steeds in onzekerheid leven. Een van hen is Cees Wildervanck. Samen met zijn vrouw woont hij in een oude landarbeiderswoning met aanbouw, in het buitengebied van Overschild (Gemeente Midden-Groningen). In 1986 werd hij verliefd op het huis en kocht het, niet wetende welke ellende er onder zijn voeten borrelde.

Van feest tot ramp

Begin jaren zestig werden er grote gasvoorraden ontdekt in de Groningse grond. Wildervanck woonde destijds in de stad Groningen en weet nog goed hoe blij iedereen was met dat nieuws: ‘We waren echt trots dat dit bij ons gebeurde. Het was een feest, met fakkels rond de Grote Markt, om te vieren dat er met de winning van aardgas was begonnen. Het is bijzonder om daaraan terug te denken als je weet hoeveel ellende eruit voort is gekomen.’

Misschien wel de belangrijkste reden waarom Wildervanck midden jaren tachtig zijn huidige woning kocht is het prachtige uitzicht op de omliggende velden. In 2012 zat hij samen met zijn vrouw van het uitzicht te genieten, toen de grond voor het eerst begon te schudden: ‘We keken elkaar

aan en vroegen ons af wat er gebeurde. In eerste instantie vonden we het eigenlijk best interessant. Zoiets hadden we niet eerder meegemaakt. Ik was er toen nog niet van doordrongen wat de gevolgen zouden zijn.’

Ondanks dat Wildervanck niet precies wist hoe hij de beving moest plaatsen, had hij wel meteen door dat er schade aan de woning was: ‘Her en der zag je al scheuren in de muren. Ik heb toen meteen foto’s gemaakt om het vast te leggen.’ Dat dit de eerste van vele bevingen zou zijn en het begin van een jarenlange strijd, kon Wildervanck toen nog niet bevroeden.

De grote klap

Niet veel later werd met een oorverdovend kabaal duidelijk hoe ernstig de situatie was. Midden in de nacht, om een uur of twee, diende met een harde knal de volgende beving zich aan. Wildervanck: ‘Dat was ontzettend angstaanjagend. In tegenstelling tot de eerste beving was daar ook niks interessants meer aan. De volgende dag ben ik grondig de schade gaan opnemen en heb ik de tweede melding gedaan bij de NAM.’

In plaats van een snelle oplossing ontstond een jarenlange strijd voor herstel en versterking van de woning. Wildervanck is daardoor beurtelings moedeloos en boos geworden: ‘Ik deed een verzoek om onderzoek te doen naar de staat van de fundering. De controleur liep vijf minuten rond – met zijn handen in zijn zakken – en zei dat de fundering wel goed was. Ze zijn gewoon op pad gestuurd om zo min mogelijk te compenseren. Het draaide om geld, niet om de bewoners.’

Doordat het herstel van de schade en de versterking van de woningen door twee

verschillende organisaties wordt gedaan, kwam Wildervanck in een bureaucratische tang terecht: ‘De instantie die mijn huis moet versterken wil dat niet doen voordat de fundering is hersteld. Ondertussen wil de organisatie die onderzoek doet naar de schade helemaal niet naar de fundering kijken. Ik zit er dus middenin en er gebeurt sinds 2013 wat dat betreft niks. Hierdoor is mijn vertrouwen in instanties en de overheid langzamerhand weggegaan en overgegaan in een diepgevoeld wantrouwen. Dat komt ook omdat de overheid zelf actief veroorzaker is van de problemen. De gaswinning werd lang doorgezet en eerst nog verhoogd. Ze saboteerden aantoonbaar de voortgang van schadeherstel! Je voelt je hierdoor machteloos en niet serieus genomen.’

Samen sterker

De jarenlange strijd heeft een grote wissel getrokken op het welzijn van Wildervanck en duizenden andere gedupeerden: ‘Sommige mensen zitten er echt helemaal doorheen. Veel slachtoffers zitten thuis met een burnout. Zelf heb ik dat in de jaren negentig al eens gehad. Bij nieuws over de aardbevingsschade kwamen dezelfde symptomen weer terug: buikpijn, misselijkheid, je ligt wakker. Toen ik weer een krantenbericht las en daar zo op reageerde, heb ik me een jaar teruggetrokken uit de werkgroep van ons dorp. Ik kon het niet meer aan.’

Om tegenmacht te kunnen bieden aan de grote instanties en elkaar te helpen, maakt Wildervanck (opnieuw) samen met andere gedupeerden onderdeel uit van de werkgroep van Overschild. Hier vinden ze elkaar en delen ze ervaringen: ‘In de werkgroep praten we veel met elkaar. Er vloeien soms

wij zijn groningen

ZWARTBOEK GRONINGEN

Sandra Beckerman: 'De verhalen in het zwartboek laten zien hoe mensen door de overheid en de NAM zijn vermorzeld.'

tranen maar het werkt ook helend. Doordat we elkaar vasthouden, hebben we een steviger positie in gesprekken met de instanties. Dat maakt ons sterk. Deze solidariteit zorgt ervoor dat ze ons minder makkelijk tegen elkaar kunnen uitspelen.'

Op de vraag of er nog perspectief is voor de gedupeerden blijft Wildervanck even stil. Duidelijk is dat de wonden diep zijn geslagen en het wantrouwen is logischerwijs groot. Toch haalt hij uit kleine dingen nog hoop: 'Onlangs werd ik gebeld door het bureau dat mijn huis moet gaan versterken. Ze wilden graag eens praten over hoe ze hun communicatie beter kunnen doen. Dan voel je je eindelijk weer eens serieus genomen. De erkenning van wat ons is aangedaan, dat is belangrijk. De enige manier om het goed te maken is uiteindelijk toch dat er na al die tijd echt werk wordt gemaakt van herstel en versterking van de huizen.'

Sandra Beckerman ziet dat hetzelfde: 'De verhalen van Wildervanck en al die anderen in het zwartboek laten zien hoe deze mensen door de overheid zijn vermorzeld. Den Haag weet dit al jaren maar er is nog altijd geen oplossing. De vergelijking met de toeslagenaffaire is dan ook snel gemaakt. Dit is gekend onrecht. Er moet nu snel één loket komen voor de gedupeerden, zodat er meteen kan worden gecompenseerd en versterkt. Alleen dan kunnen de bewoners deze ellende achter zich laten en kan er weer gewerkt worden aan vertrouwen. Als de SP een goede uitslag behaalt bij de verkiezingen, dan kunnen wij nog meer werk maken van een eerlijke overheid, waarbij de belangen van bewoners eindelijk voorop komen te staan.' •

tekst Xander Topma • foto Maurits Gemmink

GEEN HUISHOUDENS IN DE KOU,

In 2030 zullen naar schatting 1,5 miljoen huishoudens meer dan 10 procent van hun inkomen kwijt zijn aan energie. Zij hebben te maken met energiearmoede. De klimaatcrisis kan alleen worden opgelost als we gelijktijdig de ongelijkheid aanpakken. En met het plan Zon voor Iedereen, voor goedkope duurzame energie voor alle huishoudens, pakken we tegelijk ook de wooncrisis aan.

DOOR HET VERPLICHT thuisblijven heeft 26 procent van de Nederlanders een hogere energierekening dan voor de coronacrisis, blijkt uit een representatieve peiling van Maurice de Hond. Bovendien maakt 18 procent van de Nederlanders zich zorgen over de hoogte van de energierekening. Van de groep mensen met een lager inkomen is maar liefst een derde bezorgd.

Nederlanders kampten in 2019 in vergelijking met het voorgaande jaar met de hoogste stijging van de stroomrekening van heel Europa. Ook de gasprijzen voor huishoudens zijn de afgelopen jaren flink gestegen. Omdat de regering van plan is de belasting op gas te verhogen, is de verwachting dat huishoudens die veel gas verbruiken de komende jaren fors meer zullen betalen. Hoog tijd om het tij te keren. Daarom heeft SP-Tweede Kamerlid Sandra Beckerman het initiatiefvoorstel *Zon voor Iedereen* gelanceerd.

de schokkende conclusie: als jij zo doorgaat met stoken ben je meer geld kwijt aan ons dan aan de huur', vertelt hij tijdens een digitale SP-bijeenkomst. Omdat zijn energierekening zo'n 300 euro per maand bedroeg en de verwarming lager zetten nauwelijks hielp, schafte Van der Heijden twee jaar geleden een oliekachel aan. Zijn tochtige kozijnen zijn afgeplakt met ducttape.

De SP wil dit schrijnende probleem aanpakken door collectieve zonnepanelen op daken te plaatsen en woningen versneld te isoleren. Hiermee gaat de energierekening van huishoudens omlaag. Op slechts 4 procent van de daken die hiervoor geschikt zijn liggen nu zonnepanelen. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat we met zonnepanelen veel meer stroom zouden kunnen opwekken dan huishoudens nu gebruiken. Ook kunnen we hiermee veel mensen aan een baan helpen.

Bovendien stelt de SP niet alleen voor om zoveel mogelijk geschikte daken te voorzien van zonnepanelen, maar ook om deze energievoorziening in publieke handen te brengen. In verschillende Duitse en Engelse gemeenten is de privatisering van de energievoorziening al teruggedraaid. Het in publieke handen brengen van de energievoorziening biedt namelijk kansen om sneller over te schakelen op duurzame energie en tegelijkertijd energiearmoede tegen te gaan. Ook krijgen gemeenschappen op deze manier zeggenschap over de winsten.

Werkgelegenheid

Ook pleit de SP ervoor om 1,5 miljoen huizen en koopwoningen voor 2030 te isoleren en

Energie in eigen handen

Mensen met lagere inkomens wonen vaker in slecht geïsoleerde huizen, die nauwelijks warm te stoken zijn. Momenteel leven ongeveer 1 miljoen Nederlandse huishoudens in energiearmoede. Dit probleem zal de komende jaren alleen maar toenemen, zolang de regering geen actie onderneemt.

Haagse Vestia-huurder Frans van der Heijden gaat al sinds 2007 gebukt onder energiearmoede. 'Ik kreeg deze woning hartje zomer aangeboden. Maar later bleek dat de woning aan alle kanten tocht: het komt zelfs uit de vloer. Ik heb een onderzoek laten verrichten door mijn energieleverancier omdat Vestia niet mee wilde werken. Die kwam tot

MAAR ZON VOOR IEDEREEN

te verbeteren, zonder dat individuele huurders of woningeigenaren zich hiervoor in de schulden hoeven te steken. Dit zogeheten masterplan isolatie en woningverbetering levert naar verwachting tussen de 33.000 en 60.000 banen op. Daarnaast biedt het een oplossing voor mensen die in schimmelwoningen leven. De SP wil namelijk dat de slechtste woningen als eerste worden aangepakt. Nu groeit 1 op de 3 kinderen in Nederland op in een ongezond huis.

Maar er is meer nodig om de energierekening van huishoudens omlaag te brengen. Zo wil de SP dat huurders het recht krijgen om de verduurzaming van hun woning af te dwingen bij hun verhuurder. De huren van woningen met lage energielabels die niet worden verduurzaamd moeten wat de SP betreft worden bevroren of verlaagd. Zo voorkomen we energiearmoede en krijgen verhuurders een prikkel om hun woningen energiezuiniger te maken. Daarnaast moeten gemeenten weer de mogelijkheid krijgen om een lokale publieke energievoorziening op te zetten en duurzame energie collectief in te kopen. Door collectieve inkoop kan de energierekening van huishoudens met lage inkomens naar beneden.

Grote vervuilers

Een einde aan energiearmoede. Gezonde woningen. Groene banen. Een schonere aarde. De voordelen van het SP-voorstel lijken eindeloos. Maar hoe worden deze mooie ambities betaald? Sandra Beckerman stelt voor om de klimaatbelastingen eerlijker te maken, de steun aan fossiele bedrijven te stoppen en de verhuurderheffing (de belasting voor woningcorporaties) af te schaffen en deels te gebruiken voor verduurzaming. Zo gaan grote vervuilers hun eerlijke deel betalen, terwijl huishoudens en kleine ondernemers zoveel mogelijk worden ontzien. Huishoudens met een slecht geïsoleerde woning gaan er het meest op vooruit.

Dit zou een radicale ommezwaai zijn ten opzichte van het huidige klimaatbeleid. Momenteel wordt het grootste deel van de rekening hiervan namelijk bij huishou-

dens en het midden- en kleinbedrijf (mkb) neergelegd. Huishoudens zijn verantwoordelijk voor 20 procent van de uitstoot, maar betalen 33 procent van de rekening. De 12 grootste industriële vervuilers – waaronder Shell – zijn samen verantwoordelijk voor 22 procent van de uitstoot in ons land, maar betalen slechts 20 procent van wat de industrie bijdraagt aan de klimaatbelasting. Tachtig procent van het klimaatgeld voor huishoudens ging bovendien de afgelopen jaren naar mensen met de hoogste inkomens.

Beckerman: 'Uit de doorrekeningen van het Planbureau voor de Leefomgeving en het Centraal Planbureau blijkt dat wij de partij zijn die ervoor zorgt dat de energierekening van mensen met een laag of gemiddeld inkomen omlaaggaat, zonder dat zij zich in de schulden hoeven te steken voor de verduurzaming van hun huis. Ons plan is haalbaar en betaalbaar. En we pakken drie problemen in één keer aan: de wooncrisis, de klimaatcrisis en de ongelijkheid.'

Tijd voor collectieve maatregelen

Van alle landen in Europa wekt Nederland de minste duurzame energie op. Ook bij het behalen van andere klimaatdoelen, zoals het terugdringen van de CO₂-uitstoot, loopt Nederland achter. Een van de belangrijkste redenen van het falen van het Nederlandse klimaatbeleid is het feit dat de vervuiler niet betaalt. Het kabinet geeft meer geld uit aan het subsidiëren van fossiele brandstoffen dan aan klimaatbeleid.

Wat de SP betreft schreeuwt de klimaatcrisis juist om collectieve maatregelen. Of, in de woorden van de bekende klimaatactivist Naomi Klein: 'Na jaren recyclen, CO₂ compenseren en gloeilampen vervangen is duidelijk dat individuele actie nooit een toereikend antwoord op de klimaatcrisis zal zijn.' Kortom: tijd voor een rechtvaardig klimaatbeleid! •

tekst Lesley Arp

Bekijk ook de thema-stream van 1 maart over klimaatrechtvaardigheid: sp.nl/Z5t

Tochtende en vochtige schimmelwoningen zijn slecht voor het klimaat en voor de gezondheid van de bewoners

FOTO
PRIJS
**PAUL
PETERS**

THE LIFE OF FATHERS

BETROKKEN PAPA'S

'IK WIL MET DEZE FOTO'S het stereotiepe beeld van vaders met een allochtone achtergrond nuanceren. Zij zijn niet per definitie afwezig bij de opvoeding en ze hebben niet altijd kinderen bij verschillende moeders. Deze mannen doen hun best, nemen hun verantwoordelijkheid en bekommeren zich op hun manier om hun zonen en dochters.'

Marwan Magroun heeft de vierde editie van de Paul Peters Fotoprijs gewonnen. De 35-jarige Rotterdammer maakte diepe indruk op de jury met *The Life of Fathers*, een serie portretten in zwart-wit van biculturele vaders en hun kinderen. De Paul Peters Fotoprijs is een initiatief van de SP en de organisatie van de Zilveren Camera.

Voor de winnaar voelt de onderscheiding niet alleen als een erkenning van zijn talent, vertelt hij, maar ook en vooral als een kans om de aandacht te vestigen op een vergeten groep. Zelf groeide hij op zonder vader. Zijn Tunesische moeder moest de opvoeding en zorg voor haar drie kinderen combineren met vier baantjes. Marwan miste een vader-

figuur. Hij had in zijn jeugd vaak het gevoel er alleen voor te staan en ontwikkelde bindings- en verlatingsangst. Na de middelbare school ging hij naar de Hogeschool Rotterdam waar hij de opleiding Personeel en Arbeid volgde. Na zijn afstuderen ging hij aan de slag als administratief medewerker bij de Belastingdienst, maar de

manier waarop processen verliepen demotiveerde hem. Ook in een nieuwe functie als coördinator drukte het gesegregeerde klimaat op hem: 'Alle teamleiders waren wit.'

Op vakantie op het strand in Tunesië ontloek zijn liefde voor de fotografie. Maar zijn eerste camera kwam pas jaren later. Een

tussen rommel op straat gevonden analoge spiegelreflexcamera, zo eentje met een rolletje, die grondig moest worden opgelapt en waarmee hij de proef op de som nam. In 2016 tikte Marwan op Marktplaats een digitale camera op de kop. Daarna ging het snel. Zijn talent kwam onder meer aan het licht bij het fotoproject *Kracht van Rotter-*

EXPO EN DOCUMENTAIRE

Bij *The Life of Fathers* hoort een gelijknamige korte documentaire, ook van de hand van Marwan Magroun. Daarin zoekt hij zijn naar Tunesië teruggekeerde moeder op en spreekt hij met de door hem geportretteerde vaders. De documentaire is terug te vinden op 2Doc en NPO Start. Op Vaderdag (20 juni) zijn, onder corona-voorbehoud, de foto's en de film op een fysieke expositie te zien. Alle winnende inzendingen van de Zilveren Camera kunnen op de website van Museum Hilversum worden bekeken.

dam. 'In deze toch weer overwegend witte omgeving ging ik op zoek naar verbinding.'

Voor de nu met de Paul Peters Fotoprijs bekroonde reeks *The Life of Fathers* volgde hij Rotterdamse vrienden: vaders met een migratie-achtergrond. 'Deze vaders worden niet gezien en gehoord. Ik wil hen met mijn foto's een gezicht en een stem geven en het vaderschap herdefiniëren. In die zin zijn film en fotografie voor mij nog meer een middel dan een doel. Allochtoon, gay, transgender: je vindt vaders in alle geledingen van de

maatschappij en ze proberen er al worstelend allemaal het beste van te maken.' Marwan Magroun wordt, benadrukt hij, gefascineerd door het gewone. Door mensen en gebeurtenissen die dicht bij hem staan: 'In het alledaagse schuilt de schoonheid.' Hij werkt intuïtief en wil met zijn foto's een verhaal vertellen. Daarin is hij volgens de jury van de Paul Peters Fotoprijs overtuigend geslaagd: "The Life of Fathers overrompelt door zijn eenvoud en ontroert door zijn betrokkenheid en intimiteit. De serie levert, zeker met Black Lives Matter op het netvlies,

een belangrijke bijdrage aan ons collectieve geheugen. Dit zonder woorden vertelde verhaal verschaft nieuwe inzichten."

Overigens is hij ervan overtuigd dat hij was voorbestemd om fotograaf te worden. Onlangs werd in een archief een foto gevonden die de beroemde straatfotograaf Ed van der Elsken in Tunesië ooit heeft gemaakt van grootvader Magroun. 'En nu ben ik zelf fotograaf, het moest zo zijn.' •

tekst Robin Bruinsma

**FOTO
PLUS** **PAUL
PETERS**

De Paul Peters Fotoprijs, genoemd naar de in november 2017 overleden organisator én vaste fotografisch chroniqueur van de SP, is bedoeld voor sociaal geëngageerde fotografie en heeft de afgelopen jaren als separaat onderdeel van de Zilveren Camera in rap tempo aan betekenis gewonnen. Eerdere winnaars waren Selma van der Bijl, Ernst Coppejans en Sabine van Wechem.

LINKSVOOR **'BEETJE REURING GRAAG'**

Roy Ahlers (33) uit Klazienaveen is een enthousiaste gangmaker. Als bestuurslid en campagneleider is hij een spil in de SP-afdeling Emmen. Hij werkt bij de gemeentereiniging en volgt een opleiding tot makelaar. 'Een wereld van snelle jongens, zeg je? Haha, nou de jongens die geld verdienen als water zitten doorgaans niet hier in de regio. Ik wil mensen gewoon graag begeleiden bij de grootste aankoop van hun leven, ze de ergste rompslomp en zorgen uit handen nemen.'

tekst Daniël de Jongh
foto Karen Veldkamp

› Hoelang ben je al SP-lid?

'Sinds 2012. Thuis aan de keukentafel ging het vaak over politiek. Tussen aardappel en toetje bespraken we de hele wereld. Op een dag zei mijn pa: jij hebt zo'n grote bek, misschien moet je daar eens wat mee gaan doen.'

› Heb je zo'n grote mond dan?

'Nou, ik mag graag ergens tegenaan schoppen. Met goede onderbouwing, dat wel. Op het werk ook. In de kantine kan je in je koffie roeren en naar je telefoon blijven staren. Maar je kunt ook een discussie beginnen. Dat beetje reuring, daar houd ik van.'

› Hoe kom je je dagen door in coronatijd?

'Eerlijk is eerlijk, ik vind het moeilijk. Overdag ben ik druk met werk. Als ik thuiskom even een hapje eten en schoolwerk – als ik klaar ben is het al snel acht uur. Normaal ga ik dan nog sporten of ik spreek af met vrienden of familie, maar met die avond-

klok zit dat er nauwelijks nog in. Ik woon alleen, als ik niet uitkijk zie ik weinig mensen meer.'

› Wat zijn je hobby's?

'Achter mijn huis heb ik vier verschillende barbecues staan. Ik mag graag uitgebreid barbecuen met vrienden. Lekker sausjes, alles erop en eraan. *Never trust a skinny chef*, dat zou mijn motto kunnen zijn.'

› Wat is je favoriete plek op de wereld?

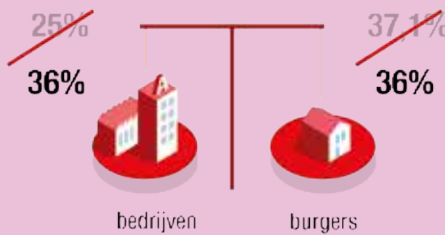
'De bestuurdersstoel van mijn auto. Ik hou van roadtrips: de weg ernaartoe is leuker dan de bestemming. Danny Vera uit de luidsprekers. Vrijheid is een volgetankte Volvo.' •

DE WINST VAN EERLIJK DELEN

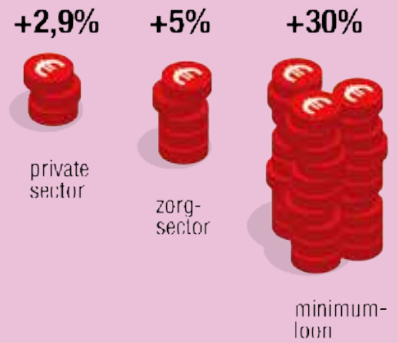
Investerings

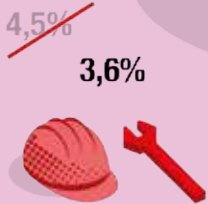
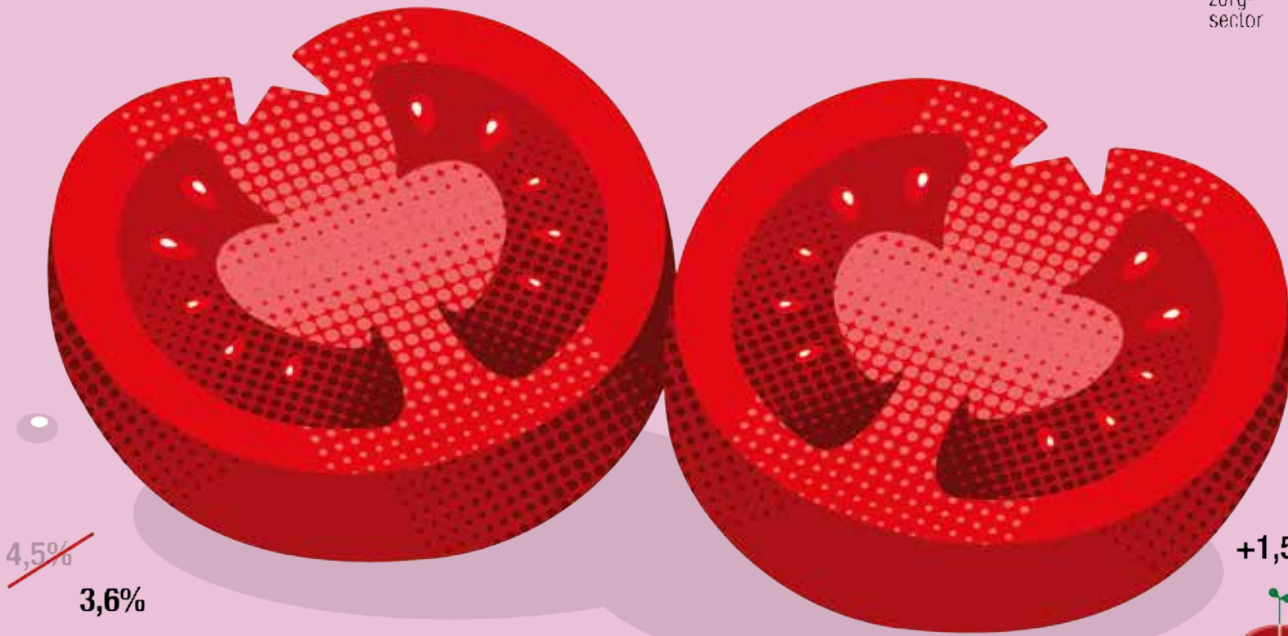
Winstbelasting grote bedrijven omhoog

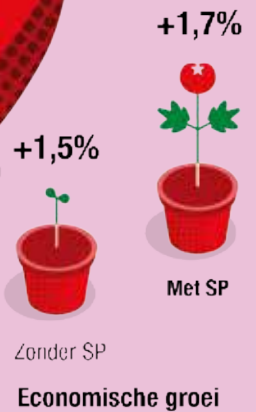
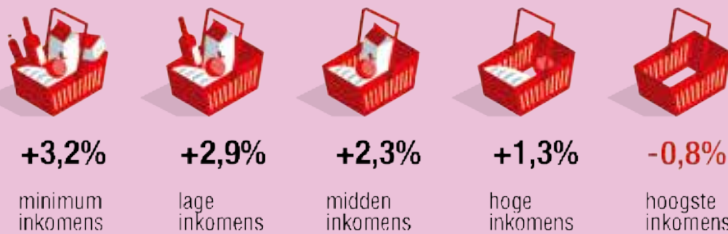
Inkomstenbelasting huishoudens omlaag

Loonstijging

Koopkrachtgroei

Economische groei

Werkloosheid

Een eerlijke samenleving waarin we de ongelijkheid aanpakken. Het verkiezingsprogramma van de SP bewijst dat het kan. Investeren in goede zorg, eerlijke lonen en betaalbaar wonen zorgt voor een economie die sneller groeit. Dat blijkt uit onderzoek van het Centraal Planbureau. Als de SP haar plannen mag uitvoeren gaan 4 op de 5 huishoudens erop vooruit. De lonen gaan flink omhoog. Het minimumloon met 30 procent naar 14 euro.

En daarmee stijgt ook de AOW. Schoolklassen worden kleiner, wonen weer betaalbaar en het eigen risico in de zorg schaffen we af. Eerlijker uit deze coronacrisis komen is haalbaar en betaalbaar als we de lusten en lasten delen. Als we bedrijven met hoge winsten en de hoogste inkomens een eerlijk deel laten betalen. Als we de vervuilers laten betalen voor hun schade aan milieu en klimaat. De plannen van de SP leveren niet alleen meer banen op, maar zorgen

ook voor meer koopkracht. Dat noemen wij: de winst van eerlijk delen. Dit is het moment om ons land eerlijker te maken. Een grote SP is de beste garantie voor het verkleinen van de tweedeling en een economie die werkt voor iedereen. Kijk voor meer informatie op sp.nl/eerlijkdelen. **Doe mee, stem ook SP.**

DOORLOPENDE MACTHTIGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
kenmerk : machtingig (in te vullen door SP):
reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
handtekening : _____

Tribune maart 2021

Stuur deze bon in een enveloppe zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtingig stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

PRIKBORD@SP.NL

of stuur een brief naar Redactie Tribune •
Snouckaertlaan 70 • 3811 MB Amersfoort

Ecologische hoofdstructuur

In het interview met scheidend Tweede Kamerlid Henk van Gerven (Tribune februari) merkt hij terecht op dat de SP ook goede ideeën heeft over natuur en milieu. Hij noemt hierbij: "Ik herinner me nog heel goed wij ons met hand en tand hebben verzet tegen de rampzalige ecologische hoofdstructuur (nationaal natuurnetwerk) van de toenmalige staatssecretaris Henk Bleker." Dat begrijp ik niet. De ecologische hoofdstructuur was een zeer verdedigbaar plan om geïsoleerde natuurgebieden met elkaar te verbinden. Dit plan kwam zeker niet uit de koker van Henk Bleker! Er was jaren aan gewerkt en het was al aangenomen door de Kamer. In het gedoogkabinet van Rutte 1 werd dit plan uitgekleeft (te duur) en afgeschoten door toenmalig staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie; Henk Bleker. Daar stonden Henk van Gerven en de SP toch niet achter? Ik ken de SP juist door hun actieve beleid om intensivering en schaalvergroting in de landbouw tegen te gaan! Om achter de denkbeelden van Henk Bleker te staan moest je wel echt rechts door de bocht! Ik hoop dat dit een redactioneel foutje is in de tekst,

want anders wordt mijn beeld van de SP danig vertroebeld!
Siemen Dijkstra, Dwingeloo

U heeft volkomen gelijk. De SP was een groot voorstander van het behoud en uitbreiden van de ecologische hoofdstructuur (EHS). In de tekst zijn helaas enkele cruciale woorden weggefallen. Er moest staan: "... de rampzalige afbraak van de ecologische hoofdstructuur (nationaal natuurnetwerk) door de toenmalige staatssecretaris Henk Bleker." Excuses en hopelijk is hiermee het beeld op de SP weer helder. – de redactie

NS bezuinigt op dienstverlening

De NS kondigt aan 2300 banen te schrappen, ondanks de vele protestacties van medewerkers. Zo blijven er van de 35 servicebalies nog maar 15 over, namelijk op grote en middelgrote stations. Op de minder grote loopt er dan soms nog wel een vraagbaak rond, maar op veel stations moet de reiziger het zelf

maar uitzoeken. Waarmee onveilige situaties kunnen ontstaan. Ons land telt ruim 2 miljoen mensen met een functiebeperking. Als blinde passagier maak ik bij het overstappen geregeld gebruik van de NS-reizigersassistentie, die prima functioneert. Maar straks wordt die op de meeste stations uitbesteed aan lokale taxibedrijven. Hoe dat gaat lopen qua tijdsplanning en deskundigheid is zeer de vraag. NS-medewerkers worden daarvoor specifiek getraind.

In Nederland is onderhand de helft van de bevolking 50+. Denk voorts aan reizigers met verstandelijke beperking, laaggeletterden, buitenlandse toeristen en mensen met makken die, aldus de NS, nu ook allemaal zelfredzaam moeten worden. Waar hadden we die mantra toch eerder gehoord? Tja, aan megalomane bouwwerken geen gebrek, maar waar blijft de menselijke maat?

Truus Jonker, Nijkerk

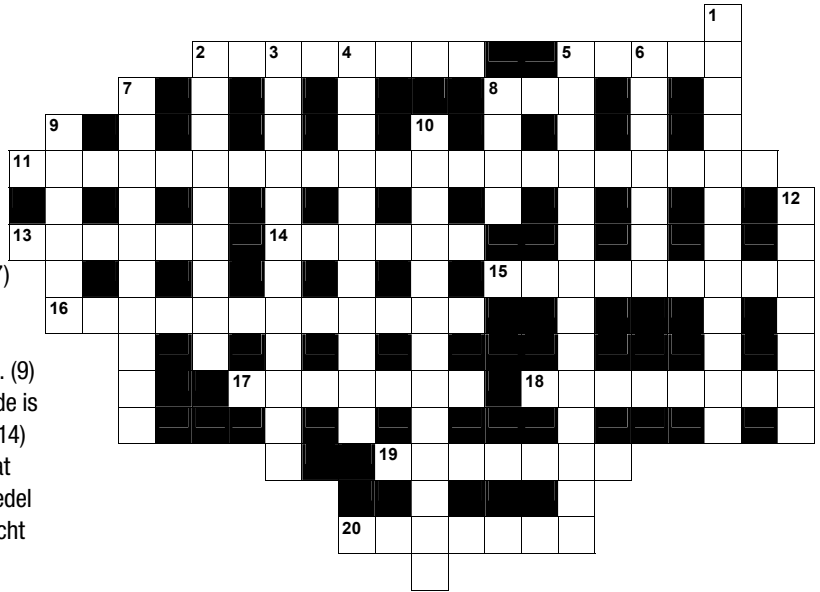
CRYPTOGRAM

Horizontaal

2 Beveiligingsmiddel voor een luchtkasteel? (8) - 5 Is dronken verdwaald bij het bowlen. Dat ruik je. (5) - 8 Voor dit onderdeel is het lichaam een gevangenis. (3) - 11 Begrip gaat openlijk te voet. (14,7) 13 Wordt vroeg of laat uitgegeven. (6) - 14 Is geaffecteerd ondergeschetten. (6) - 15 Trek(t) over de Alpen. (9) - 16 Weinig stress op dit stroomniveau. (12) - 17 Aldus is het feest geprezen. (7) 18 Woont (niet) in Vogeldorp. (8) - 19 Gemoedstoestand van een humeurig varken. (7) - 20 Entree gesloten? Je mag toch naar binnen. (7)

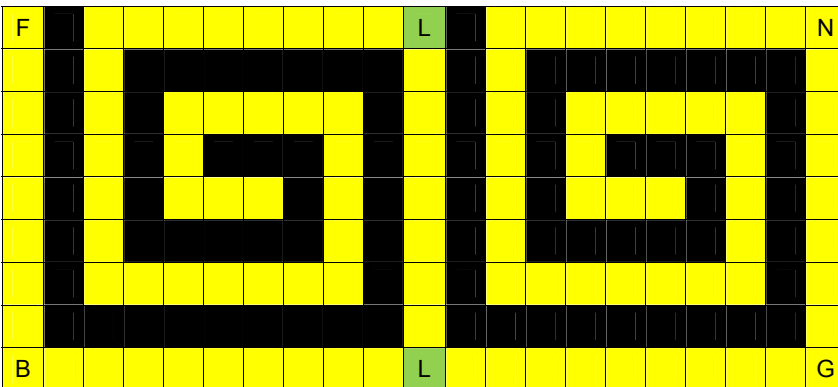
Verticaal

1 Ontsnappingsplan, opgesteld m.b.v. de KLM. (12) - 2 Inwonend spook. (9) 3 Feesten door tot ze, in de late uurtjes, té misselijk zijn. (12) - 4 Bekende is (geen) lichtend voorbeeld wat betreft de feiten. (11) - 5 a vs e = crash. (14) 6 Zo poëtisch is stopverf gebruikt. (7) - 7 Forum voor Standhouders gaat van de handel in de politiek. (10) - 8 Om te kraken: 3/15/4/5. (4) - 9 Onedel verbogen stukje deeg. (6) - 10 Topkok Amalia. (13) - 12 Muzikaal overzicht van uw zoekgedrag. (7)

DUBBEL-SPIRAALTJE

Anagrammatica! U begint linksboven. Vind eerst een 9-letter woord dat samengesteld kan worden uit alle individuele letters van de omschrijving onder '1' en plaats dit in de linkerbalk. Plaats dan een woord van 11 letters op de onderste regel, volgens '2'. Volg de spiraal (sla altijd 'linksaf'): het derde woord (gaat van onder naar boven, dan rechts-naar-links etc. Iedere laatste letter van een woord is de beginletter van het volgende. Deze Dubbelspiraal heeft een tweede 'krul'. Het derde woord van de spiraal links (omschrijvingen 1-10) is het beginwoord van de rechterspiraal (a-i), die 'bovenaan in het midden' begint (met een 'L'). Het derde woord (begin en eind een 'L') is een palindroom. Sla bij de groene vakjes weer linksaf voor het volgende woord. 6 'hoekletters' zijn al ingevuld.

Vanaf linksboven

- 1 Blief stuc
- 2 Bedel diesel
- 3 Egel vloog
- 4 Zit balend
- 5 At loten
- 6 In kunst
- 7 Stekt
- 8 Toorn
- 9 Ene
- 10 Lef

Vanaf Middenboven

- a Gogo level
- b Gracht huilt
- c Wei raggen
- d At aan roti
- e Je teint
- f At cokes
- g Me rus
- h Moeit
- l Lek
- j Mok

OPLOSSING TRIBUNE FEBRUARI CRYPTOGRAM

Horizontaal

2) Bekend 4) Bevestigingsmiddel 10) Onderwijzen 11) Bakwijze 14) Radar 15) Geestrijk vocht 18) Heldendicht 19) Bankier 20) Topambtenaar 21) Reislewieg 22) Arts.

Verticaal

1) Mee-eters 2) Bovenlader 3) Jongere 5) Grijsgedraaid 6) Mal 7) Dra 8) Sparren 9) Mijnheer 12) Knokke 13) Lijnbaan 16) Schijtziek 17) Democratie.

OPLOSSING O DIE NIEMEN 4

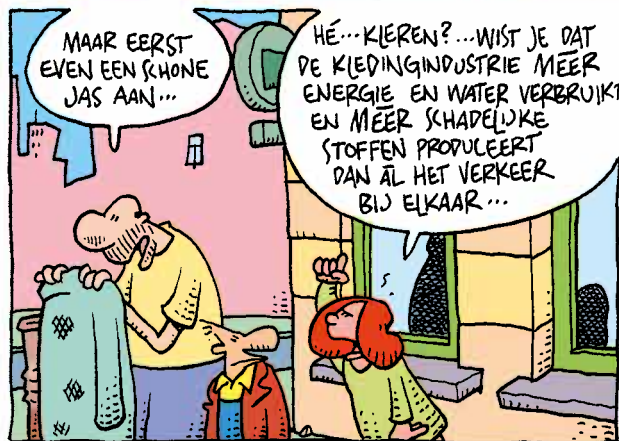
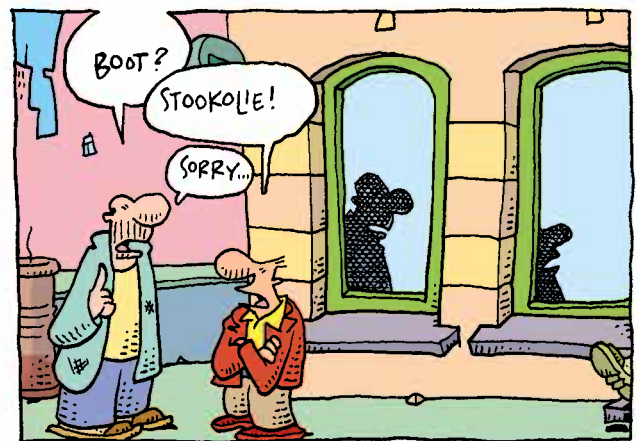
Woorden horizontaal boven-naar-onder: verantwoordelijk (aansprakelijk); verpleger (ziekenbroeder); motie (voorstel); zitplaats (zetel); heffing (belasting – inning- invordering); Belg (Vlaming); sterkte (macht).
Woorden Verticaal boven-naar-onder: voteren (stemmen); enquête (onderzoek – peiling); overgelopen (gedeserteed); groepering (partij); neveneffect (bijwerking); zitting (sessie – vergadering).

Eindoplossing: Verkiezingsdebat

De winnaar van de februaripuzzel 2021 is Jelle Schunselaar uit Arnhem.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 31 maart naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden. Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

TRIBUNE

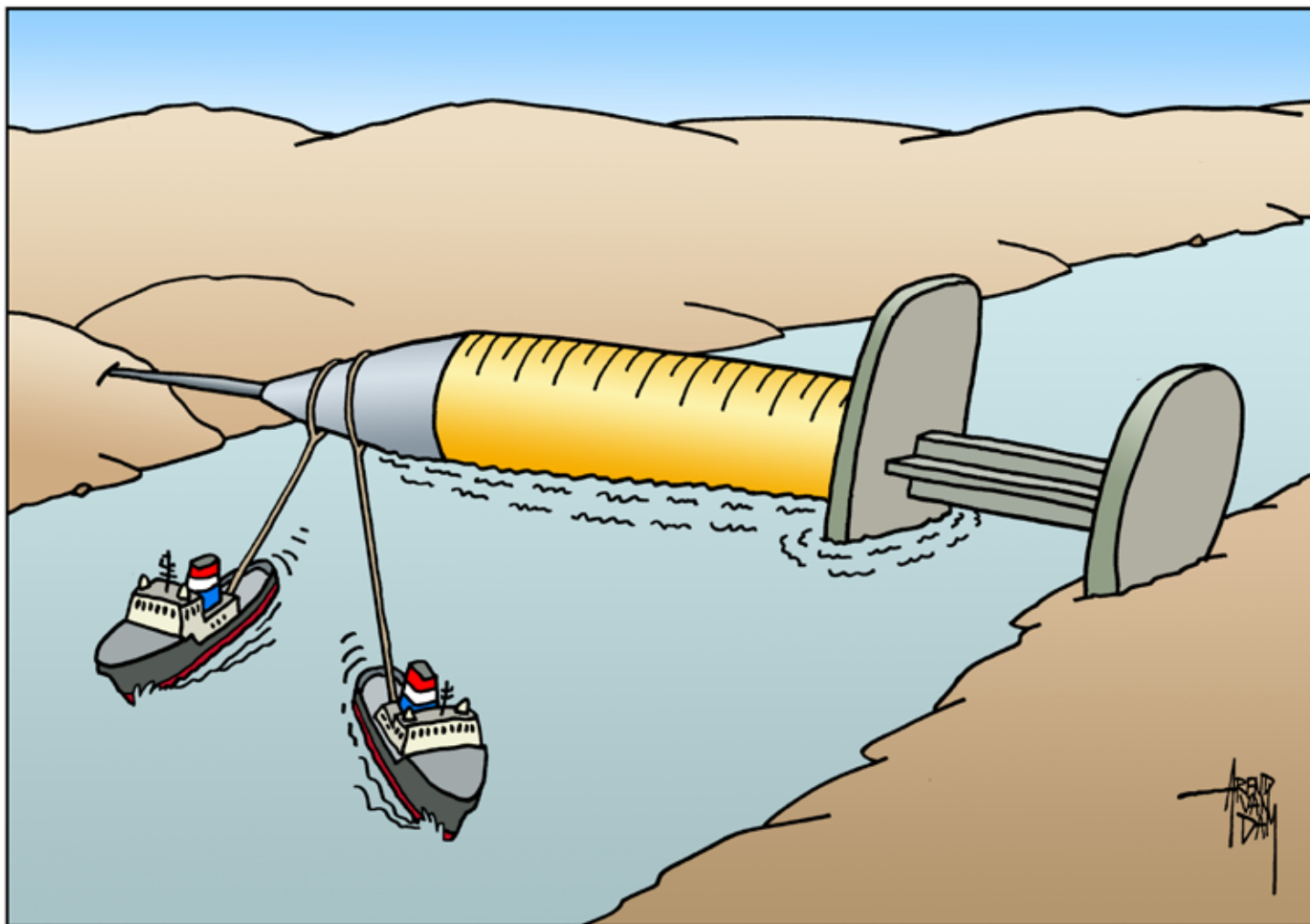
Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 4 • april 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

OMDAT JE HET WAARD BENT?
**'ASBEST IN
MAKE UP'**

VERKIEZINGEN: 9 ZETELS
ARNHEM WINT AFVALSTRIJD

Arend van Dam

SP-WEBSOP

Kijk eens op de webshop voor boeken, kleding en actiemateriaal.
shop.sp.nl

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN UITGAVE VAN DE SOCIALISTISCHE PARTIJ (SP) EN VERSCHIJNT 11 MAAL PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Wiebe Kiestra, Karen Veldkamp

Foto omslag
Istockphoto.com

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten [NL86ZZZ403462460000](https://www.nl86ZZZ403462460000). Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

IN DIT NUMMER

'Het is een dagkoers'

Verkiezingsuitslag 6

6

Jasper & Jimmy

Net wel / net niet Kamerlid

10

Wie mooi wil zijn...

Vuile cosmetica

12

'Sekswerk is werk'

Branche schreeuwt om steun

20

Rattenstad stemt 'ja'

Afvalreferendum Arnhem

26

- 4 Actueel: Tijd voor 'functie elders' Rutte
- 25 Uitgelicht: Rotterdam kampioen tegelwippen
- 28 LinksVoor: Ankie Petersen, een SP'er in de kazerne
- 29 Even voorstellen: jongerencoördinator Nathalie de Rooij

- 16, 17, 18, 19 Nieuws 30 Prikbord 31 Puzzel
- 32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Wij zijn de SP!

Onze partij is altijd onder de mensen. En ondanks de coronamaatregelen waren we dat ook in de afgelopen campagne. Vele afdelingen en honderden SP'ers gingen langs de deuren met de anderhalve-metermat, belden onze sympathisanten op en duwden honderdduizenden flyers door de brievenbussen. Tegen al die SP'ers wil ik zeggen: bedankt! Bedankt voor jullie oneindige inzet in een lastige periode.

De uitslag heeft ons geen winst gebracht, en ook andere partijen aan de linkerkant niet. Er lijkt een gure rechtse wind te gaan waaien, waar mensen de dupe van gaan worden. Van de vorige crisis weten we nog dat vooral de mensen die het toch al moeilijk hadden de rekening gepresenteerd kregen. Dat mag niet weer gebeuren. Een sterke SP is daarom keihard nodig.

Rutte en Kaag beloofden nieuwe politiek, maar ze gaan gewoon door met de oude. De transparantie waar ze de mond van vol hebben, is ver te zoeken. Machtspolitiek om de Tweede Kamer buitenspel te zetten en kritische Kamerleden de mond te snoeren. Dat zullen wij niet accepteren. Als grootste linkse partij is het aan ons om te zorgen dat de crisis straks niet betaald gaat worden door de mensen die de rekening van de vorige crisis nog voelen.

De afgelopen weken hebben honderden mensen zich aangemeld als lid; de stembussen waren op 17 maart nog niet dicht of de aanmeldingen stroomden binnen. Al deze mensen voelen de noodzaak om op te staan. Juist nu. Omdat ze weten wat er komen gaat met weer 4 jaar Rutte aan het roer.

Samen zullen we misstanden bestrijden en problemen aanpakken. In de buurt en in het land en overal waar dat nodig is. Want wij zijn de SP!

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

LILIAN MARIJNISSEN

‘AFREKENEN MET DEZE MACHTSPOLITIEK’

Mark Rutte is weer eens wat vergeten. En loog. En de demissionaire coalitiepartijen laten hem er weer mee weggomen. ‘Functie elders’ zou wat de SP betreft voor Rutte moeten gelden. Wie wil hem nog aan een meerderheid helpen? Marijnissen: ‘Wij zullen dat niet doen.’

EEN FOTO VAN DE NOTITIES van verkenner Kajsa Ollongren met daarop de woorden ‘Pieter Omtzigt functie elders’. Zo kwam aan het licht dat Rutte een poging heeft gedaan om een pas gekozen Tweede Kamerlid naar een andere functie weg te promoveren, zodat hij het nieuwe kabinet niet meer tot last zou zijn. Een week lang ontkende Rutte dat hij over Omtzigt had gesproken, tot er in gespreksverslagen zwart-op-wit te lezen viel dat dit wel degelijk het geval was. Een debat in de Tweede Kamer moest op 1 april opheldering geven over deze leugen van Rutte en wat dit betekent voor de formatie van het nieuwe kabinet.

Waar andere partijen in de Tweede Kamer nog opkeken van dit nieuws, was het voor SP-leider Marijnissen niet echt een verrassing: ‘Het is een lelijk inzichtje in de machtspolitiek van de VVD. Maar verbaasd waren wij als SP niet. Er is een heuse doctrine naar Rutte vernoemd. Dat is niet voor niks.’ Als voorbeelden noemt ze de Hawija-bombardementen waarbij is gelogen over burgerslachtoffers, de leugens van oud VVD-minister Zijlstra en het spontane gebrek aan herinneringen bij Rutte over contacten omtrent het afschaffen van de dividendbelasting.

‘Kaags nieuw leiderschap: oude wijn in nieuwe zakken’

hard: ‘Voor Rutte is de waarheid slechts een optie. Een leugen is pas een probleem als die uitkomt. De vraag waar het om moet gaan is of de kamer het echt serieus neemt en een grens wil trekken. Het gaat er om wie er nog bereid is om deze VVD met Rutte aan een meerderheid te helpen. Wij zullen dat niet doen. Het is tijd om af te rekenen met deze machtspolitiek.’

Voor de bühne

Een motie van afkeuring werd midden in de nacht aangenomen met alleen een tegenstem van de VVD. De ingediende motie van wantrouwen, een veel zwaarder middel waarbij Rutte direct zou moeten opstappen, werd verworpen doordat VVD, D66, CDA en CU tegen stemden. Met de hulp van deze partijen voelde Rutte zich voldoende gesteund om, ondanks een aangenomen en ongekend harde motie van afkeuring, toch door te gaan als demissionair minister-president.

Er is veel duidelijk geworden in het eerste debat van de nieuwe Tweede Kamer. Dat het ‘nieuw leiderschap’ van Sigrid Kaag een loze kreet was – of dat de D66-slogan ‘niemand laten vallen’ vooral op de leugenachtige Rutte sloeg. Dat de oude coalitie, inclusief het voor de bühne zeer verontwaardigde CDA, de kans op een doorstart niet wil verspelen. Herstel van het vertrouwen in de politiek zal niet vanuit Den Haag komen. Verandering zal van onderop moeten komen. Dat klinkt als een klusje waar de SP voor gemaakt is. •

tekst Xander Topma
foto Bart Maat / ANP©
beeldbewerking SP

Arrogantie van de macht

Het verweer van Rutte op de openbaring was dat hij zich niet kon herinneren over Omtzigt gepraat te hebben met de verkenner. Tijdens het debat noemde Marijnissen ook de uitspraak van Rutte dat niemand een verklaring over de gelekte notitie zou geven. Volgens de SP-fractievoorzitter is het onderdeel van een groter probleem: ‘Wat we hier zien is de arrogantie van de macht. Weigeren verantwoording af te leggen. Je eigenbelang boven dat van het land plaatsen. Dit mag de Kamer niet accepteren. Dit is geen ongelukje. Dit gaat om onze democratie.’ In haar eindoordeel is Marijnissen dan ook

Welkom nieuwe leden!

Ons land heeft voor de komende vier jaar de nieuwe volksvertegenwoordiging gekozen. De verkiezingsuitslag is voor ons een teleurstelling: verlies voor de SP en andere linkse partijen en veel zetels voor rechts. Reden voor ons om de verkiezingen en onze campagne grondig te evalueren. Dat gaan we doen met een enquête voor alle afdelingen, kiezersonderzoek door ons wetenschappelijke bureau en door gesprekken met mensen. Dat laatste vind ik erg belangrijk, dat hoort bij onze partij. Zoals Lilian ook al zei: ‘Onze partij is altijd onder de mensen.’ Sommige afdelingen zijn hier al mee gestart: direct na de verkiezingen gingen zij de wijken in waar we veel stemmen halen maar er nu ook veel verloren hebben. Zo kunnen we erachter komen wat mensen in andere partijen zien, wat wij niet (meer) hebben. Of waarom ze helemaal niet naar de stembus zijn gegaan.

Maar gelukkig valt er ook veel positiefs te melden: duizenden SP'ers hebben enthousiast campagne gevoerd, onze Lilian deed het heel goed en we hebben sinds de verkiezingen honderden nieuwe leden kunnen inschrijven. Opvallend is dat op de avond van de verkiezingen, nadat de eerste uitslag bekend was geworden, zich meteen nieuwe leden meldden. Zij willen meer doen dan alleen hun stem uitbrengen. Graag heet ik alle nieuwe leden van harte welkom!

Het is belangrijk dat we juist nu op volle kracht blijven strijden voor een rechtvaardige samenleving. Er valt zoveel te verbeteren als het gaat om de kloof tussen arm en rijk, kansen voor jongeren, klimaat, wonen, zorg, het toeslagenschandaal... Zoals Jimmy Dijk verderop in deze Tribune ook zegt: ‘Wij moeten meer dan ooit aan de bak en mogen de mensen nu het even tegenzit niet aan hun lot overlaten.’

RESULTAAT: VAN 14 NAAR 9 ZETELS

Een tegenvallend resultaat. Van 14 naar 9 zetels in de Tweede Kamer is geen reden tot feest. Een eerste voorzichtige analyse van partijsecretaris Arnout Hoekstra: 'Het is een dagkoers. Actuele thema's spelen een hoofdrol.'

Foto Maurits Gemmink

Net als de campagne was de uitslagenavond anders dan anders. Niet samen met partijgenoten met een drankje de smart delen, maar achter een schermje kijken naar Arnout Hoekstra, Maarten Hijink en Jannie Visscher die een eerste duiding van de uitslag gaven.

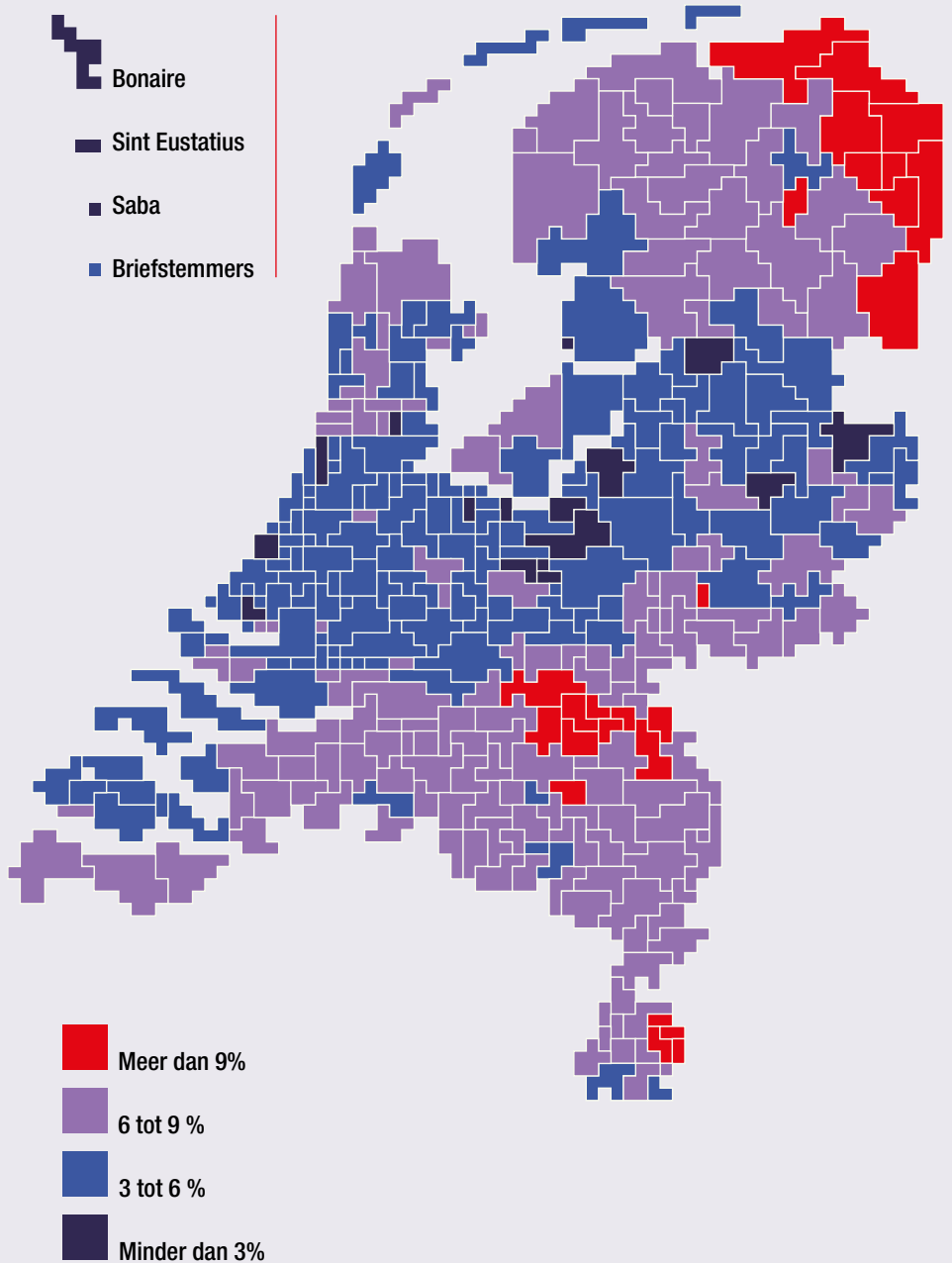
HOEKSTRA WIL VOORZICHTIG formuleren. Het is nu immers vooral aan de leden om de basis te leveren voor de analyse van de uitslag: 'We gaan op allerlei manieren nadenken hoe we het beste kunnen leren van deze uitslag. In het campagneteam wordt natuurlijk goed geëvalueerd. Het Wetenschappelijk Bureau van de SP heeft analyses uit kiezersonderzoeken bij elkaar gebracht en maakt hier een overzicht van. In de Tweede Kamerfractie is erover gesproken, op het partijkantoor. Maar het belangrijkste: de leden moeten hun zegje kunnen doen. De afdelingsvoorzitters hebben een vragenlijst gekregen voor het analyseren en evalueren van de campagne. Het zou goed zijn als ze dat in de afdeling bespreken met de leden. Het zou ook goed zijn als leden langsgaan bij stemmers om hen te vragen waarom ze wel of niet op de SP hebben gestemd. Het is altijd goed om de overwegingen van mensen zelf te horen.'

Eerste reacties

Anderhalve week na de verkiezingen was er een Partijraad, via zoom. Daar zijn al wat eerste analyses gegeven door afdelingsvoorzitters. Een paar voorbeelden. 'De uitslag van deze verkiezingen lag niet aan de campagne, die ging goed. Het ging om onze politieke strategie, of juist het ontbreken daarvan.' 'Wat mij betreft had de campagne nog iets langer mogen duren, want er zat steeds meer pit en steeds meer vaart in.' 'We doen het zeer slecht onder jongeren. Ons verhaal, de thema's die we aansnijden en de manier waarop we ons uiten lijken bij hen niet aan te slaan.' 'Het positieve verhaal dat Lilian heeft uitgedragen tijdens de campagne spreekt ons heel erg aan. Wij vonden dat echt een verfrissing. We moeten juist laten zien dat we bereid zijn om verantwoordelijkheid te willen nemen.'

GEMEENTE	PERCENTAGE
Aa en Hunze	7,1%
Aalsmeer	3,3%
Aalten	6,6%
Achtkarspelen	6,4%
Alblasserdam	5,1%
Albrandswaard	4,9%
Alkmaar	6,6%
Almelo	6,8%
Almere	6,3%
Alphen aan den Rijn	4,9%
Alphen-Chaam	5,3%
Altena	4,1%
Ameland	4,4%
Amersfoort	4,8%
Amstelveen	4,8%
Amsterdam	4,9%
Apeldoorn	5,5%
Arnhem	6,3%
Assen	9,1%
Asten	7,3%
Baarle-Nassau	6,7%
Baarn	4,0%
Barendrecht	4,6%
Barneveld	2,1%
Beek	6,6%
Beekdaelen	7,5%
Beemster	3,9%
Beesel	7,2%
Berg en Dal	7,8%
Bergeijk	6,1%
Bergen (L)	8,6%
Bergen (NH)	4,6%
Bergen op Zoom	6,8%
Berkelland	7,1%
Bernheze	10,2%
Best	7,1%
Beuningen	7,4%
Beverwijk	7,3%
Bladel	7,6%
Blaricum	3,4%
Bloemendaal	2,6%
Bodegraven-Reeuwijk	3,3%
Boekel	8,0%
Bonaire	2,5%
Borger-Odoorn	8,6%
Borne	6,3%
Borsele	4,6%
Boxmeer	10,9%
Boxtel	8,7%
Breda	6,0%
Brielle	6,0%
Bronckhorst	5,3%
Brummen	6,7%
Brunssum	10,6%
Bunnik	3,6%
Bunschoten	1,5%
Buren	4,4%
Capelle aan den IJssel	6,2%
Castricum	4,6%
Coevorden	6,9%

Cranendonck	7,3%	■
Cuijk	10,0%	■
Culemborg	5,0%	■
Dalfsen	4,3%	■
Dantumadiel	6,7%	■
De Bilt	4,0%	■
De Fryske Marren	5,8%	■
De Ronde Venen	3,4%	■
De Wolden	4,6%	■
Delft	5,4%	■
Den Helder	6,4%	■
Deurne	8,1%	■
Deventer	6,8%	■
Diemen	5,3%	■
Dinkelland	3,1%	■
Doesburg	10,1%	■
Doetinchem	8,0%	■
Dongen	7,3%	■
Dordrecht	6,5%	■
Drechterland	5,2%	■
Drimmelen	7,3%	■
Dronten	5,4%	■
Druten	8,8%	■
Duiven	6,6%	■
Echt-Susteren	6,7%	■
Edam-Volendam	3,2%	■
Ede	3,3%	■
Eemnes	4,2%	■
Eemsdelta	13,1%	■
Eersel	6,0%	■
Eijsden-Margraten	5,4%	■
Eindhoven	7,2%	■
Elburg	3,4%	■
Emmen	9,6%	■
Enkhuizen	8,0%	■
Enschede	7,5%	■
Epe	4,9%	■
Ermelo	3,6%	■
Etten-Leur	7,0%	■
Geertruidenberg	8,7%	■
Geldrop-Mierlo	7,9%	■
Gemert-Bakel	8,2%	■
Gennep	9,8%	■
Gilze en Rijen	7,9%	■
Goeree-Overflakkee	4,2%	■
Goes	5,5%	■
Goirle	8,1%	■
Gooise Meren	3,3%	■
Gorinchem	6,0%	■
Gouda	5,2%	■
Grave	9,3%	■
's-Gravenhage	4,1%	■
Groningen	7,6%	■
Gulpen-Wittem	6,4%	■
Haaksbergen	5,9%	■
Haarlem	5,7%	■
Haarlemmermeer	4,4%	■
Halderberge	7,7%	■
Hardenberg	4,9%	■
Harderwijk	3,7%	■

Hardinxveld-Giessendam	3,0%	■
Harlingen	8,2%	■
Hattem	4,7%	■
Heemskerk	6,6%	■
Heemstede	3,2%	■
Heerde	4,5%	■
Heerenveen	7,9%	■
Heerhugowaard	6,7%	■
Heerlen	12,1%	■
Heeze-Leende	5,9%	■
Heiloo	4,5%	■
Hellendoorn	5,4%	■
Hellevoetsluis	6,9%	■
Helmond	8,9%	■
Hendrik-Ido-Ambacht	4,5%	■
Hengelo	8,0%	■
's-Hertogenbosch	7,2%	■

Het Hogeland	9,5%	■
Heumen	6,6%	■
Heusden	7,4%	■
Hillegom	4,4%	■
Hilvarenbeek	6,3%	■
Hilversum	5,2%	■
Hoeksche Waard	5,2%	■
Hof van Twente	4,8%	■
Hollands Kroon	6,1%	■
Hoogeveen	7,1%	■
Hoorn	6,7%	■
Horst aan de Maas	7,4%	■
Houten	4,2%	■
Huizen	4,5%	■
Hulst	7,0%	■
IJsselstein	4,8%	■
Kaag en Braassem	4,2%	■

‘Wij moeten de komende jaren de strijd tegen de rechtse rotzakken gaan leiden, met een campagne die onze thema’s verbindt en die perspectief geeft op verandering.’

Hoekstra ziet wel een grote lijn in de analyses en reacties: ‘Wat mij opvalt is dat heel veel mensen toch een strategische stem geven. Nu gingen die naar D66. Ze zagen D66 als de meest linkse partij bij de tweestrijd met Rutte. Bij de Europese verkiezingen zagen we ook zoiets: PvdA’er Timmermans maakte kans om voorzitter van de Europese Commissie te worden en bezorgde de PvdA een enorme overwinning. Kortom, er wordt minder ideologisch en partijgebonden gestemd dan je zou hopen.’

Over een ding lijken de meesten het eens te zijn, zo bleek ook tijdens de partijraad: Lilian heeft het goed gedaan. Hoekstra: ‘Je ziet – zeker ook bij journalisten – steeds meer een afrekencultuur. De SP verliest zetels dus dan zal de lijsttrekker wel moeten opstappen. Maar ze deed het goed bij haar optredens in de campagne, was sterk in de debatten.’

Vogelhuisjestekort

Hoekstra wijst er ook op hoe snel peilingen veranderen: ‘Het is een dagkoers. Actuele thema’s spelen een hoofdrol. Nu was dat de avondklok. Was het, zoals een paar weken daarvoor, de toeslagenaffaire geweest, of zoals in de zomer de zorgmedewerkers, dan had de uitslag er ook anders uitgezien. Frustrerend voor al die mensen die keihard campagne hebben gevoerd.’

Er is heus ook goed nieuws. En dan hebben we het niet over de zure grap dat de SP nu weer de grootste op links is. Het goede nieuws is dat er een enorm vogelhuisjeste-

kort is. Nieuwe leden krijgen een SP-vogel-huisje en in de eerste 24 uur na de uitslag hadden zich al 100 nieuwe leden aangemeld. Twee weken later staat die teller al op 500. Wat zegt dat? Hoekstra: ‘Mensen vinden het jammer dat de SP niet groter is geworden en willen er wat aan doen. Aanpakken dus. Dat moet je hebben in de partij. Ik ben er ook trots op dat zoveel afdelingen ‘SP-stemmers bedankt’-posters hebben opgehangen. Ditmaal pas in de ochtend, in verband met de avondklok. SP’ers houden ook als er geen zeteltjes meer te winnen zijn contact met de mensen.’

Gemeenteraadsverkiezingen

De partijsecretaris wil de uitslag niet op corona schuiven: ‘De campagne was anders dan anders, maar alsnog zijn veel SP’ers op slimme manieren naar de mensen toe gegaan. Om dat te illustreren: we hebben toch nog 67.000 tomaatsponsjes en 150.000 SP-stempotloden weten uit te delen. En het feit dat we flink hebben geïnvesteerd in belteams, daar hebben we bij volgende campagnes ook wat aan.’

Personeel heeft het wel gevolgen voor de SP, maar Hoekstra legt uit dat er geen gedwongen ontslagen nodig zijn. Hij hoopt dat leden meedoen met de analyse van de uitslag, want we werken alweer toe naar de gemeenteraadsverkiezingen volgend jaar: ‘Sommige afdelingen doen een paar weken rustig aan om bij te komen, maar er zijn zeker ook afdelingen die juist nog harder aan de slag zijn gegaan. Bijvoorbeeld met de snel opgezette ledenwerfcampagne. En als je ziet wat SP’ers lokaal voor elkaar krijgen, heb ik ondanks de teleurstelling nu al zin in die campagne.’ •

tekst Diederik Olders

Robert Bos en Bert Sluijter van SP Zwolle waren vroeg uit de veren vanwege de avondklok.

GEMEENTE	PERCENTAGE
Kampen	4,5%
Kapelle	4,3%
Katwijk	3,0%
Kerkrade	9,3%
Koggenland	4,8%
Krimpen aan den IJssel	5,2%
Krimpenerwaard	4,3%
Laarbeek	9,0%
Landerd	10,7%
Landgraaf	10,2%
Landsmeer	5,5%
Langedijk	5,2%
Lansingerland	3,1%
Laren	2,9%
Leeuwarden	7,6%
Leiden	4,9%
Leiderdorp	4,8%
Leidschendam-Voorburg	4,5%
Lelystad	6,9%
Leudal	6,0%
Leusden	4,8%
Lingewaard	7,2%
Lisse	4,3%
Lochem	5,0%
Loon op Zand	7,3%
Lopik	3,4%
Losser	5,8%
Maasdriel	6,0%
Maasgouw	6,7%
Maassluis	5,5%
Maastricht	6,5%
Medemblik	5,3%
Meerssen	6,6%
Meierijstad	8,5%
Meppel	7,4%
Middelburg	5,6%
Midden-Delfland	2,9%
Midden-Drenthe	6,5%
Midden-Groningen	12,0%
Mill en Sint Hubert	9,7%
Moerdijk	7,2%
Molenlanden	3,5%
Montferland	6,8%
Montfoort	3,6%
Mook en Middelaar	6,2%
Neder-Betuwe	3,2%
Nederweert	6,8%
Nieuwegein	6,6%
Nieuwkoop	3,5%
Nijkerk	3,2%
Nijmegen	6,9%
Nissewaard	8,1%
Noardeast-Fryslân	6,3%
Noord-Beveland	5,3%
Noordenveld	7,1%
Noordoostpolder	5,1%
Noordwijk	4,4%
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	6,1%
Nunspeet	2,5%

foto SP Zwolle

Oegstgeest	3,1%	Stede Broec	6,8%	Wijchen	7,7%
Oirschot	7,0%	Steenbergen	7,4%	Wijdemerem	3,9%
Oisterwijk	6,5%	Steenwijkerland	6,2%	Wijk bij Duurstede	5,4%
Oldambt	13,5%	Stein	8,0%	Winterswijk	7,3%
Oldebroek	3,3%	Stichtse Vecht	4,2%	Woensdrecht	7,4%
Oldenzaal	5,7%	Südwest-Fryslân	6,1%	Woerden	3,5%
Olst-Wijhe	6,1%	Terneuzen	6,5%	Wormerland	7,6%
Ommen	4,1%	Terschelling	4,9%	Woudenberg	2,6%
Oost Gelre	5,9%	Texel	5,9%	Zaanstad	7,5%
Oosterhout	6,9%	Teylingen	4,1%	Zaltbommel	4,6%
Ooststellingwerf	8,3%	Tholen	4,6%	Zandvoort	4,5%
Oostzaan	7,0%	Tiel	6,4%	Zeewolde	3,8%
Opmeer	4,9%	Tilburg	7,5%	Zeist	3,8%
Opsterland	7,7%	Tubbergen	2,6%	Zevenaar	7,5%
Oss	13,8%	Twenterand	4,7%	Zoetermeer	5,9%
Oude IJsselstreek	8,0%	Tynaarlo	5,6%	Zoeterwoude	4,6%
Ouder-Amstel	4,0%	Tytsjerksteradiel	6,6%	Zuidplas	4,3%
Oudewater	3,2%	Uden	9,0%	Zundert	6,6%
Overbetuwe	5,4%	Uitgeest	5,4%	Zutphen	7,9%
Papendrecht	5,4%	Uithoorn	4,4%	Zwartewaterland	3,8%
Peel en Maas	6,0%	Urk	0,2%	Zwijndrecht	6,2%
Pekela	15,1%	Utrecht	3,2%	Zwolle	5,5%
Pijnacker-Nootdorp	3,8%	Utrechtse Heuvelrug	3,8%		
Purmerend	7,0%	Vaals	8,3%	Briefstempers	3,2%
Putten	2,1%	Valkenburg aan de Geul	6,3%		
Raalte	5,3%	Valkenswaard	8,3%		
Reimerswaal	3,3%	Veendam	12,5%		
Renkum	5,0%	Veenendaal	4,1%		
Renswoude	1,8%	Veere	3,6%		
Reusel-De Mierden	7,8%	Veldhoven	8,0%		
Rheden	7,7%	Velsen	6,3%		
Rhenen	3,6%	Venlo	6,8%		
Ridderkerk	5,9%	Venray	8,2%		
Rijssen-Holten	2,6%	Vijfheerenlanden	4,5%		
Rijswijk	4,9%	Vlaardingen	7,3%		
Roerdalen	7,1%	Vlieland	6,8%		
Roermond	6,5%	Vlissingen	7,6%		
Roosendaal	6,9%	Voerendaal	7,2%		
Rotterdam	5,9%	Voorschoten	3,9%		
Rozendaal	1,7%	Voorst	5,0%		
Rucphen	6,8%	Vught	6,7%		
Saba	1,1%	Waadhoeke	7,5%		
Schagen	6,0%	Waalre	5,8%		
Scherpenzeel	2,8%	Waalwijk	7,5%		
Schiedam	6,3%	Waddinxveen	4,1%		
Schiermonnikoog	4,7%	Wageningen	4,8%		
Schouwen-Duiveland	5,1%	Wassenaar	2,7%		
Simpelveld	8,0%	Waterland	4,3%		
Sint Anthonis	8,4%	Weert	6,8%		
Sint Eustatius	0,5%	Weesp	5,2%		
Sint-Michielsgestel	8,3%	West Betuwe	3,9%		
Sittard-Geleen	7,7%	West Maas en Waal	8,7%		
Sliedrecht	5,4%	Westerkwartier	6,7%		
Sluis	6,4%	Westerveld	6,0%		
Smallingerland	7,8%	Westervoort	8,5%		
Soest	3,6%	Westervolde	10,5%		
Someren	6,7%	Westland	3,1%		
Son en Breugel	5,5%	Weststellingwerf	7,7%		
Stadskanaal	10,8%	Westvoorne	4,3%		
Staphorst	1,6%	Wierden	3,0%		

UITSLAG TWEDE KAMER

partij	zetels	partij	zetels
VVD	34	CU	5
D66	24	SGP	3
PVV	17	DENK	3
CDA	15	JA21	3
SP	9	Volt	3
PvdA	9	50plus	1
GL	8	Bij1	1
FvD	8	BBB	1
PvdD	6		

Wie de gedetailleerde uitslag wil bekijken, kan bij de kiesraad terecht: sp.nl/aa2

GEEN 2 J'S VOOR DE SP IN TWEEDE KAMER

Het zou een mooi duo zijn geweest: J. van Dijk & J. Dijk. Maar nee, er komen geen 2 J's in de Tweede Kamer voor de SP. Zittend Kamerlid Jasper van Dijk behoudt als nummer 9 op de kandidatenlijst op het nippertje zijn positie, Jimmy Dijk valt als nummer 10 buiten de boot.

DE TWEE opgewekte heren, voor wie het glas altijd half vol is, blijven zich onverdroten inzetten voor een socialere samenleving. Jasper in het Haagse circuit, Jimmy in de stad Groningen. Ondanks de verkiezingsnederlaag zal volgens beiden de urgentie van de SP alleen maar groeien. 'Wij moeten meer dan ooit aan de bak en mogen de mensen nu het even tegenzit niet aan hun lot overlaten,' zegt Jimmy. Jasper voegt daaraan toe: 'Er is nog steeds plek voor en behoefte aan de SP, ook al doet de uitslag anders vermoeden. De zorg, de armoede en de nog altijd uitdijende kloof tussen arm en rijk, het toeslagenschandaal, volkshuisvesting... Ons land is nog lang niet waar het volgens onze partij zou moeten zijn. Er is nog heel veel om voor te strijden en ik twijfel geen seconde aan het draagvlak voor de SP.'

Jimmy Dijk is fractievoorzitter van de Groningse gemeenteraad, waarvan hij sinds 2010 lid is. Hij beseft terdege dat het land behoorlijk verrechtst, maar weigert zich daarbij neer te leggen. 'Kom op, zeg. De SP kan nog altijd een linkse volkspartij zijn. Maar wij zullen ons verhaal nóg beter moeten uitleggen. Het moet de kiezer duidelijk worden gemaakt welke alternatieven de SP te bieden heeft. Voor mij staat in dat krachtenveld solidariteit met stip op 1.'

Wonderbaarlijk

Jasper van Dijk maakt sinds november 2006 deel uit van de Tweede Kamer. Bij de vorige verkiezingen, in 2017, ging hij als nummer 14 ook al met de hakken over de sloop. Lachend: 'En nu ben ik er weer als laatste SP'er in gekomen. Ik wil mezelf zeker niet met Jezus Christus vergelijken, maar je mag toch wel spreken van een wonderbaarlijke wederopstanding. Direct na de eerste uitslagen bleef de SP steken op acht zetels en was ik 'dood' als Kamerlid. De volgende ochtend hadden we er opeens negen en ben ik... Je snapt wat ik bedoel. Een heel bijzondere ervaring, mag ik wel zeggen. En op de eerste plaats fijn voor de SP, die extra zetel. Bij de volgende verkiezingen moet de kandidatencommissie mij maar op plek 76 zetten.'

Jimmy Dijk zat op de uitslagenavond met zijn vriendin thuis op de bank in hun nieuwe woning. 'Ik zal zeker niet ontkennen dat het spannend was. Ik had er echt rekening mee gehouden dat ik het zou halen. Dat was gezien de fantastische campagne geen gekke gedachte. Helaas mocht het niet zo zijn. Dat vind ik op de eerste plaats teleurstellend voor de partij. Ik had het graag gedaan, het zou eervol zijn geweest, maar ik zat niet in

zak en as. Alle berichtjes van mensen die met mij meeleefden en mij graag aan de slag hadden zien gaan, vormen voor mij een extra aansporing om in Groningen te blijven vechten voor onze idealen.'

'Lilian heeft het formidabel gedaan'

Zowel Jasper als Jimmy pleit ervoor om rustig na te denken over de nieuwe positie van de SP en de tijd te nemen voor een grondige evaluatie. Al moet de SP-motor intussen wel in alle geleidingen op volle toeren blijven draaien.

Jasper: 'Er bestaat geen beter programma dan dat van ons en Lilian heeft het formidabel gedaan. Ik vermoed dat corona ons parten heeft gespeeld. De kiezers zijn voor de korte termijn gegaan. Ze willen boven alles gezond en wel door de crisis komen en

blijven opzoeken en ons verhaal vertellen. Onze logica is niet altijd hun logica, daar moet de partij zich van bewust zijn.'

Flink takenpakket

Zelf zal Jimmy Dijk als scholingsmedewerker SP'ers blijven trainen en op het juiste spoor zetten. 'Scholing op afstand blijft behelpen', geeft hij toe. 'Als er geen beperkingen meer zijn, kan ik onze cursisten weer recht in de ogen kijken. Hoe dan ook zullen wij als SP'ers elkaar moeten stimuleren. De afdelingen, de raads- en Statenleden, de Kamerfractie, de achterban en het partijkantoor. Alleen als wij er samen de schouders onder zetten, krabbelt de SP er weer bovenop. Neem maar van mij aan dat dat gaat lukken.'

'Rutte is ook weer niet onschendbaar'

pas dan ontstaat er ruimte om over echte veranderingen na te denken. Rutte heeft de boel aardig gemanaged en is daarvoor ruimhartig beloofd. Verder zal niemand ontkennen dat de rechtse partijen flink wat van onze thema's hebben gekaapt. Of ze daar veel van waarmaken, betwijfel ik ten zeerste. Voor een rechtvaardige maatschappij moet je toch echt bij de SP zijn en dat besef zal alleen maar groeien. Ach, wie weet. Misschien valt het kabinet wel over een jaar en nemen wij de boel over.'

Jimmy sluit zich daarbij aan: 'Tachtig tot negentig procent van het electoraat deelt veel van onze standpunten. De SP kan op ruime sympathie rekenen en nu is het zaak om de kiezers over de streep naar onze kant te trekken. Er is meer dan ooit behoefte aan gemeenschapszin. Het klopt wat Jasper zegt. Na een crisis kiezen de mensen voor zekerheid. Ze zijn tien jaar Rutte gewend en hebben liever even geen ingrijpende veranderingen. Overigens moeten we niet doen alsof Rutte en de VVD onschendbaar zijn. Met 35 zetels heb je bij lange na niet de meerderheid van de bevolking achter je. Nogmaals, je kunt er lang en breed over vergaderen, de SP was tijdens de campagne actief in alle wijken en buurten van Groningen en toch kregen wij telkens weer de indruk dat de mensen zich onvoldoende gehoord voelden. Wij zullen ze moeten

Jasper van Dijk heeft op zijn beurt alle vertrouwen in wat hij omschrijft als een goed ingewerkte fractie met drie vrouwen en zes mannen: 'Dus eigenlijk met twaalf leden, want onze vrouwen tellen voor twee.' Hij is zich bewust van de gevolgen van de verkleinde personele bezetting. 'Meer werk, een nog grotere uitdaging. Dat zijn de feiten. Het is onmogelijk om met negen fractieleden hetzelfde te doen als met veertien. Wij zullen keuzes moeten maken. Prioriteiten durven benoemen en minder op de vierkante centimeter opereren.' Voor hemzelf verandert er inhoudelijk wel het een en ander. Was hij de afgelopen vier jaar woordvoerder Sociale Zaken, integratie en migratie, bij de taakverdeling in de nieuwe fractie is hem de portefeuille Buitenlandse Zaken toebedeeld. 'Ik treed in de voetsporen van Sadet Karabulut, dat vind ik bijzonder eervol. Het is een belangrijk dossier, al is het alleen al omdat de SP als enige partij uiterst kritisch nadenkt over militaire missies.'

Minder Kamerleden, meer taken. Jasper krijgt er ook Defensie en Ontwikkelings-samenwerking bij en blijft verantwoordelijk voor het asielbeleid. 'Een flink takenpakket, maar ik zet mijn tanden erin en zal niet loslaten.'

tekst Robin Bruinsma • beeld Maurits Gemmink

Kinder make-up van Claire's

ASBEST IN COSMETICA

VERVUILDE SCHOONHEID

Dat het inademen van asbestvezels levensgevaarlijk is, is al zeventig jaar bekend. Sinds 1993 geldt er bovendien een verbod op de verkoop en import van asbest. Maar make-up met asbest ligt gewoon in de schappen van populaire winkelketens. Cem Laçin: 'De aanpak is onder de maat.'

IN 2017 DEED de Amerikaanse onderzoeker Sean Fitzgerald een schokkende ontdekking: er bleek asbest te zitten in make-up van Claire's. In dat jaar telde de winkelketen, populair bij kinderen en tienermeisjes, zo'n dertig winkels in Nederland. David de Vreede aarzelde geen moment. Hij was toentertijd technisch adviseur van het Comité Asbestslachtoffers en stapte naar aanleiding van de bevindingen van Fitzgerald naar de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Zijn oproep om de gevaarlijke kindermake-up uit de handel te halen was echter aan dovemansoren gericht. Daarom startte hij in samenwerking met televisieprogramma EenVandaag een onderzoek.

Vier jaar later duurt de strijd tegen gevaarlijke cosmeticaproducten nog altijd voort.

Babypoederschandaal

Hoe komt asbest in make-up terecht? Een hoofdbestanddeel van veel cosmeticaproducten is talk. Talk en de asbestsoort tremoliet zijn mineralen die in bodemlagen vaak bij elkaar in de buurt voorkomen. Tijdens het delven van talk wordt daarom regelmatig per ongeluk asbest mee opgegraven. Wanneer consumenten met asbest vervuilde make-up op hun gezicht aanbrengen, worden zij blootgesteld aan asbest. Asbestvezels zijn zeer klein en kunnen hierdoor diep in de longen terechtkomen. Blootstelling

aan losse asbestvezels vergroot de kans op kanker. De gevolgen openbaren zich echter doorgaans pas tientallen jaren later.

De wereldwijde ophef rond asbest in talkhoudende producten begon zo'n tien jaar geleden. 'In de Verenigde Staten was asbest ontdekt in babypoeder van Johnson & Johnson. Uit allerlei rechtszaken bleek dat de fabrikant dondersgoed wist dat er asbest in het product zat: uitermate verwijtbaar. Sindsdien zijn alle producenten van talkhoudende producten hartstikke goed op de hoogte van het risico op de aanwezigheid van asbest', vertelt dr. Yvonne Waterman. Zij is voorzitter van ECAV (Expertisecen-

Stills uit een kidstutorial van: youtuber Christen Dominique

De asbesthoudende producten worden, in strijd met de wet, nog steeds online en in de winkels aangeboden

trum Asbest en Vezels), de enige non-profit organisatie in Nederland die zich richt op onderzoek naar asbest en andere schadelijke vezels. Daarnaast is Waterman als jurist gespecialiseerd in asbest-gerelateerd aansprakelijkheidsrecht en beroepsziekten.

Ook HEMA en Douglas

Actualiteitenprogramma EenVandaag en David de Vreede gaven laboratorium Nomacon in 2018 opdracht om onderzoek te doen naar asbest in Claire's-make-up. Het werd in vier Claire's-producten aangetroffen. Daarop startte ook de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) een onderzoek en trof hierbij asbest aan in twee soorten poederdozen van de winkelketen. Hoewel Claire's Nederland de aanwezigheid van asbest in de make-up bleef ontkennen, dwong de ILT het bedrijf tot een veiligheidswaarschuwing in de landelijke dagbladen en een terugroepactie. Vervolgens meldde de Rijksoverheid het bij de Europese Unie, waarna er terugroepacties in veel lidstaten volgden.

Toenmalig SP-milieuwoordvoerder Cem Laçin drong er in de Tweede Kamer op aan om met asbest vervuilde cosmetica uit de schappen te halen. Op basis van Europese wetgeving is asbest in make-up verboden. De regering beloofde hierop strenger te gaan handhaven.

In de VS groeit het aantal rechtszaken tegen bedrijven wegens de gezondheidsrisico's van asbest in cosmetica. Sinds 2019 gebruikt Claire's daarom minder talk als grondstof voor cosmetica. Dit geldt ook voor andere grote producenten, zoals Chanel, L'Oréal en Revlon. Toch blijven er vervuilde producten opduiken in de schappen van populaire winkelketens.

In 2018 besloot ECAV in samenwerking met EenVandaag en een drietal geaccrediteerde laboratoria ook de cosmeticaproducten van andere winkelketens onder de loep te nemen. Dit onderzoek nam ruim 2 jaar in beslag. Hierbij werd asbest ontdekt in een blush van parfumerie Douglas en

een poederfoundation van HEMA. HEMA probeerde – tevergeefs – tot twee keer toe met een rechtszaak de tv-uitzending over dit onderzoek tegen te houden.

Pindakaas met nootjes

Beide ketens hielden de producten toch in de schappen, omdat deze 'schoon' uit de bus kwamen in tests waartoe zij zelf opdracht hadden gegeven. Volgens Waterman is dit mogelijk te verklaren door de gehanteerde onderzoeksmethode: 'ECAV heeft gebruikgemaakt van de nieuwste technologie om asbestvezels van talkvezels te onderscheiden. HEMA beweert dat onze rapporten maar van tafel moeten worden geveegd, omdat er in hun eigen onderzoeken geen asbest is ontdekt. Terwijl hun rapporten dezelfde juridische status hebben als die van ons.' Bovendien kan asbest onregelmatig over een product verdeeld zijn. Waterman: 'Neem een pot pindakaas met nootjes. Het is alsof je er een lepeltje uithaalt waar geen nootjes in zitten en vervolgens roept dat er in de hele pot geen nootjes zitten. Maar

Het RIVM schat het aantal asbestdoden in Nederland op 1200, mogelijk zijn het er zelfs nog veel meer

dat de nootjes niet gelijkmatig verdeeld zijn neemt niet weg dat ze wel degelijk in de pot zitten.'

In reactie op de nieuwe onthullingen stelde minister voor Medische Zorg Tamara van Ark (VVD) dat het uit de schappen halen van asbesthoudende make-up staande praktijk was. Laçin: 'De minister wist dat deze producten nog steeds in de winkels lagen, maar greep niet in.' Afgelopen februari nam de Kamer een motie van de SP aan die de minister oproept de producten alsnog zo snel mogelijk uit de handel te halen.

Lange neus

Om de toezichthoudende instanties aan te sporen in actie te komen, stuurde ECAV handhavingsverzoeken naar de arbeidsinspectie, de ILT en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). De stichting verzocht hierbij niet alleen te handhaven op de verkoop van asbesthoudende cosmetica door HEMA en Douglas, maar ook om de arbeidsomstandigheden bij de Nederlandse talkproducent Elementis en de afnemers onder de loep te nemen.

Tot grote verbazing van Waterman zijn alle verzoeken afgewezen: 'De arbeidsinspectie trekt onze bewijsstukken in twijfel, aan de hand van contact met TNO. Terwijl dit een van de organisaties is die tests heeft uitgevoerd in opdracht van HEMA. TNO is bovendien niet een soort hogere instantie, TNO heeft exact dezelfde accreditatie als laboratoria die wij hebben ingeschakeld. De NVWA verwijst naar de asbestvrij-verklaringen van HEMA en Douglas, maar rept met geen woord over onze bewijsstukken. Dit is toch een rechtsstaat onwaardig?' Reden voor ECAV om zowel de minister als de Tweede Kamer aan te schrijven. 'Van Ark heeft beloofd kordaat op te treden tegen asbest in make-up, maar de NVWA maakt gewoon een lange neus', constateert Waterman.

Eigen vlees

David de Vreede, vandaag de dag wethouder namens de SP in Lelystad en afdelingsvoorzitter in Almere, was tot oktober 2020 voorzitter van ECAV. Hij wijst erop dat de overheid een plicht heeft tot handhaven wanneer door een derde partij bewijs wordt aangeleverd. Een plicht die nu in feite wordt geschonden door de inspectiediensten. Dat blijkt ook uit de officiële reactie van Van Ark op de motie-Laçin, die op 18 maart naar de Tweede Kamer werd gestuurd. 'Bij signalen en handhavingsverzoeken gaan ze aan de fabrikant of leverancier vragen of er geen asbest in de producten zit. Als die zegt dat ze voldoen aan de regels is het goed. Zo mag de slager zijn eigen vlees keuren', aldus De Vreede.

Wat verklaart de lakse houding van de minister en de inspectiediensten? Laçin vermoedt dat de regering winkelketens zoals HEMA en Douglas niet te veel voor de voeten wil lopen. 'Natuurlijk hebben deze

bedrijven het door corona nu wat lastiger, maar dat mag hierin geen rol spelen. De asbesthoudende producten worden, in strijd met de wet, nog steeds online en in de winkels aangeboden. Dat laat maar weer zien dat het kabinet kiest voor de grote bedrijven en niet voor de mensen', concludeert het voormalig Kamerlid.

Volgens Laçin is er de afgelopen jaren bovendien te veel bezuinigd op inspectiediensten zoals de NVWA: 'Er is te weinig capaciteit, waardoor deze organisaties vaak achter de feiten aanlopen. Dat blijkt nu ook uit de grote problemen die er zijn met het handhaven in slachthuizen. De inspectiediensten komen steeds vaker pas in actie als onderzoeksjournalisten en non-profitorganisaties misstanden aan het licht hebben gebracht.'

Jaren alarm om asbest

De SP heeft een lange geschiedenis in de strijd tegen asbest. Met het MilieuAlarm-

foto gemeente Lelystad

David de Vreede

foto Maurits Gemmink

Wanneer consumenten met asbest vervuilde make-up op hun gezicht aanbrengen, worden zij blootgesteld aan asbest

team stelde oud-Kamerlid Remi Poppe diverse milieuschandalen aan de kaak, ook op het gebied van asbestvervuiling. Voormalig SP-Senator Bob Ruers was in de jaren negentig een van de initiatiefnemers van het Comité Asbestslachtoffers (CAS). Als letselschadeadvocaat stond hij slachtoffers bij die kanker hadden gekregen door blootstelling aan asbest op de werkvloer.

De gevaren van asbest voor de gezondheid zijn al zo'n zeventig jaar bekend. Nog steeds zit er echter asbest in veel gebouwen. Volgens een schatting van het RIVM overlijden er jaarlijks 1200 Nederlanders aan de gevolgen van blootstelling aan asbestvezels. Een onafhankelijk internationaal onderzoek gaat zelfs uit van meer dan 4600 Nederlandse asbestdoden per jaar, vanwege de grote onderregistratie van asbestgerelateerde longkankerslachtoffers. Sinds 1993 geldt er een verbod op de verkoop en import van asbest. 'Maar het idee dat er hierdoor geen asbest

meer is in onze maatschappij is volkomen onjuist', benadrukt Waterman. Laçin: 'Als je vervolgens bedenkt dat we – terecht – miljarden steken in verkeersveiligheid, omdat er jaarlijks rond de zeshonderd verkeersdoden vallen, kun je enkel concluderen dat de aanpak van asbest echt onder de maat is.'

Vergrootglas of telescoop

Wat moet er gebeuren om consumenten beter te beschermen tegen asbest? De Vreede: 'Er moet ten eerste striktere wet- en regelgeving komen voor producten die van nature asbest kunnen bevatten. Maar ook moet er een gestandaardiseerde norm komen voor het onderzoek naar talk, want iedereen doet dat nu op een andere manier. Door met een betere en modernere techniek te werken ontdekt ECAV vaker asbest in talk dan de bedrijven. Het is alsof zij met een vergrootglas kijken en ECAV met een telescoop.'

Momenteel wordt er zowel gewerkt aan een aanscherping van het asbestverbod uit 1993, met name als het gaat om producten waar asbest van nature in aanwezig kan zijn, als aan een nieuwe norm voor onderzoek naar asbest in talk. Dit is in belangrijke mate een verdienste van ECAV. De Vreede benadrukt echter dat het vrijwel onmogelijk is om talk 100 procent asbestvrij te krijgen: 'Dat maakt het zo enorm onwenselijk dat talk wordt gebruikt als grondstof voor make-up. Niet voor niets is een bedrijf als Claire's hier uiteindelijk mee gestopt. Om de aanwezigheid van asbest in onze maatschappij terug te dringen heb je echter een lange adem nodig. Die hebben wij. Maar zodra die strengere wet er komt, verwacht ik dat we daarmee mensenlevens kunnen redden.' •

tekst Lesley Arp

> AAN DE SLAG!

Op de laatste dag van maart is de SP-Tweede Kamerfractie geïnstalleerd. Met wat minder mensen moeten de taken opnieuw worden verdeeld. Ze zijn er klaar voor! De fractie kon niet als één groep op de foto. Ook bij de beëdiging werd er coronaproof in groepen gewerkt.

BART VAN KENT

Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

RENSKE LEIJTEN

Algemene Zaken,
Binnenlandse Zaken,
Economische Zaken
en Klimaat

MAARTEN HIJINK

Zorg

PETER KWINT

Onderwijs, Cultuur,
Wetenschap, Media
en Jeugdzorg

LILIAN MARIJNISSEN

Fractievoorzitter

JASPER VAN DIJK

Buitenlandse Zaken,
Europa,
Ontwikkelings-
samenwerking,
Defensie,
Asiel en migratie

SANDRA BECKERMAN

Wonen, Ruimtelijke
Ordening, Milieu,
Gaswinning en
Landbouw

MAHIR ALKAYA

Financiën, Rijksuitgaven,
Belastingen en Verkeer

MICHIEL VAN NISPEN

Justitie, Politie,
Sport en Presidium

foto's Wiebe Kiestra

foto Joshua Versijde

> BEZEM DOOR VEEGPRIVILEGE

Woon je op het zand of op het veen? In Den Haag snappen ze die vraag. De wijken met rijkere bewoners vind je meer op zandrijke grond; wijken met armere bewoners vind je er meer op veengrond. Volgens sommigen verwijzen de kleuren van de Haagse vlag er ook naar: geel voor zand en groen voor veen. Tot voor kort maakte de gemeente Den Haag een soortgelijk onderscheid tussen gebieden in de stad: sommige gebieden werden beter schoongemaakt dan andere. Het maakte uit in welk gebied je woonde of de stad 'hofstadkwaliteit' leverde of 'residentiekwaliteit'. Kort door de bocht: als je in een armere, dichter bevolkte

wijk woonde, werd je straat minder goed schoongehouden.

SP'er Rick Hoefsloot is hiertegen in actie gekomen en samen met bewoners organiseerde de SP ophef. De wethouder heeft daarop toegezegd om met dit onderscheid te stoppen. Wat is gevierd met de uitreiking van een – zeer toepasselijk – groen-gele bezem. Aan de wethouder overhandigd door Neeltje Dijkstra, een van de actievoerende bewoners van Moerdijk. Zij verwoordde hun verontwaardiging: 'Zijn wij dan minder waard?'

> GEEN JUICHENDE ORANJES BIJ ORANJE-GOALS

Stadionbouwers die maanden niet betaald krijgen voor hun werk in de woestijnhitte. Meer dan 6500 doden door zeer onveilige werkomstandigheden. Uitbuiting van migranten. Mensonterende huisvesting. Het voetbalfeest dat het Wereldkampioenschap zou moeten zijn, wordt overschaduwed door de afschuwelijke manier waarop in Qatar met arbeiders wordt omgegaan. Na het zoveelste rapport van mensenrechtenorganisaties heeft SP-Kamerlid

Sadet Karabulut eindelijk de Tweede Kamer achter haar voorstel gekregen om de premier en de koning thuis te houden. Wel voetballen, niet het land vereren met hoog bezoek. Het voorstel is door de VVD neergezet als een *voetbalverbod*. Karabulut: 'Wij gaan niet over de vraag of Oranje daar straks gaat voetballen, maar wel over wie we ernaartoe sturen als Nederland deelneemt. De inzet van onze motie is dat we geen officiële vertegen-

> WEG MET BOODSCHAPPENBOETE

Als je bijstand ontvangt en van familie of vrienden een gift ontvangt – bijvoorbeeld een tas boodschappen – loop je gevaar gekort en zelfs beboet te worden. Wederom ontbreekt de menselijke maat volledig in de manier waarop de overheid omgaat met mensen die het financieel moeilijk hebben. In de media komt en gaat de ophef over een schrijnende situatie, maar wat blijft is dat gemeentes mensen in de bijstand behandelen als een kostenpost en als mogelijke oplichters. Wat ook nog blijft nadat de ophef in de media is verdwenen, is de vasthoudendheid van SP'ers in heel het land om hier wat aan te doen. Een SP-voorstel om de heksenjacht op bijstandsgerechtigden te stoppen is aangenomen in Amersfoort. In Dronten wordt dankzij de SP de giftendrempel meer dan verdubbeld. In Bergen op Zoom is een SP-voorstel aangenomen om te voorkomen dat mensen na een gift gekort worden. De afdelingswebsite verwoordt het goed: 'Deze motie is een signaal naar de mensen in Bergen op Zoom dat we uit willen gaan van vertrouwen in plaats van wantrouwen.' In Helmond, Den Bosch, Breda en Den Haag zijn vergelijkbare resultaten geboekt. En dat alleen al in de afgelopen weken. Terwijl landelijke politici van andere partijen tijdens de campagne probeerden te scoren op de verontwaardiging die ze met hun eigen beleid hebben veroorzaakt, gingen SP'ers lokaal gewoon aan de slag.

woordigers sturen.' Sport is geen politiek, zo klinkt het vaak. Maar door regeringsvertegenwoordigers naar Qatar te sturen geef je wel een politieke boodschap, namelijk: uitbuiting is oké, als we maar lol kunnen hebben.

> GROEN WINT VAN NEPGROEN

In Leiden brachten de verkiezingen ditmaal ook een overwinning voor de SP. De Leidenaren konden namelijk tegelijk in een referendum stemmen over het Roomburgerpark. Een D66-wethouder had bedacht dat het groen van dit park opgeofferd kon worden voor het nepgroen van een kunstgrasveld voor de hockeyvereniging. De SP gunt sporters een vierde sportveld, maar niet als dit ten koste gaat van het weinige groen in de stad. Leiden is al een van de meeste versteende steden van Nederland. De SP vond steun bij de Partij voor de Dieren, Partij Sleutelstad, bewoners verenigd in 'Vrienden van het Roomburgerpark' en milieuorganisaties. SP'er Ries van Walraven is blij dat de Leidenaren hebben gekozen voor écht groen: 'Dit is een overwinning van de natuur en de biodiversiteit. Bovendien wordt er 4,4 miljoen mee bespaard, geld dat beter aan armoedebestrijding en zorg kan worden besteed.'

foto Taco van der Eb©

foto SP Groningen

SP'ers op bezoek bij de voedselbank (links Jimmy Dijk).

> CAMPAGNEGIFT VOEDSELBANK

Brood en spelen, maar dan op een goede manier. De voedselbank in de wijk Woldwijck in Midden-Groningen heeft bezoek gehad van de SP, met een draaiorgel. Omwonenden werden even getraakteerd op de muziek en de voedselbank ontving een voedselpakket. In de 60.000 inwoners tellende gemeente maken maar liefst 1900 mensen gebruik van de voedselbank.

Het had natuurlijk met de verkiezingscampagne te maken – maar niet op de manier waarop u denkt. SP-afdelingsvoorzitter van Midden-Groningen Ivonne Croeze: 'Normaal gesproken voeren we een geheel andere verkiezingscampagne, nu door corona kon heel veel niet en bleef er budget over. Dat budget hebben we nu besteed aan een donatie aan de voedselbank.'

Kandidaat-Kamerlid Jimmy Dijk was er ook bij: 'We leven in een van de rijkste landen in de wereld en toch krijgen we het niet voor elkaar om iedereen van een fatsoenlijk inkomen te voorzien.' Hij pleit ervoor voedselbanken onnodig te maken: 'Alleen met fundamentele wijzigingen maken we écht het verschil voor heel veel mensen.'

> TESTEN EN VACCINEREN: MEER VRIJHEID ZONDER DWANG

Wat willen we niet

De SP wil geen tweedeling in de samenleving en geen enkele vorm van dwang voor mensen om zich te laten vaccineren. Daarom is de SP ook tegen een vaccinatiepaspoort als bewijs waarmee je kunt aantonen dat je gevaccineerd bent als voorwaarde voor toegang tot voorzieningen. Ook heeft op dit moment nog niet eens iedereen gelijke toegang tot een vaccin, veel mensen moeten nog lang wachten voordat zij aan de beurt zijn. Het zou dus sowieso oneerlijk zijn om op basis hiervan een onderscheid te maken. Daarom zijn wij *tegen een vaccinatiepaspoort*.

Wat willen we wel

De SP wil dat er goed gekeken wordt wat wél veilig kan. We verlangen er immers allemaal erg naar dat we weer, op een veilige manier, leuke dingen kunnen doen – zoals een festival of een ander groot evenement bezoeken. Ook is het voor ondernemers belangrijk dat er bekeken wordt wat de mogelijkheden zijn om op een veilige manier weer meer te kunnen doen. Zodat als straks veel mensen zijn gevaccineerd óf een negatief testresultaat hebben (als je geen vaccinatie wil of mag hebben), ons land snel veilig open kan. Dat is dus altijd een vrije keus, een cruciaal verschil. Daarom hebben we voorstellen in de Tweede Kamer gesteund die zich uitspreken tégen een vaccinatiepaspoort. Wij willen geen dwang of drang.

En we hebben een voorstel ingediend dat er ook binnen Europa geen onomkeerbare stappen hiertoe mogen worden gezet. We hebben de voorstellen gesteund die meer mogelijk maken met behulp van negatieve testbewijzen. Met een negatief testbewijs kunnen mensen aantonen dat zij onlangs (gratis) getest of gevaccineerd zijn en dus niet met het virus besmet zijn. In de gesteunde motie-Jetten wordt gesproken over een 'coronapaspoort'. Dit is dus iets anders dan een vaccinatiepaspoort, maar beter is om te spreken over een bewijs. Dit bewijs is wat ons betreft bovendien alleen te gebruiken voor niet essentiële activiteiten. Denk aan een festival bijvoorbeeld. Een dergelijk bewijs mag nooit vereist worden voor toegang tot noodzakelijke en algemene voorzieningen zoals onderwijs, zorg, openbaar vervoer en overheidsgebouwen.

De keuzes van de SP

Wij willen geen vaccinatiepaspoort, geen tweedeling in de samenleving en geen enkele dwang voor mensen om zich te laten vaccineren. Dit moet een eigen keuze zijn. De SP heeft zich uitgesproken vóór het voorstel om te kijken hoe je weer meer vrijheid kunt organiseren. Denk aan een groot evenement of feest. Want we willen natuurlijk ons hele land niet zó lang volledig op slot houden tot de laatste Nederlander die dat wenst zich heeft kunnen laten vaccineren.

foto Wikimedia

> AMSTERDAMSE HUISJESMELKER AAN DE KANT GEZET

In Amsterdam is een slechte verhuurder op een zijspoor gezet: de gemeente heeft het beheer overgenomen van een pand met huurders. De huurders waren al jarenlang de dupe van het wanbeheer door de eigenaar. Intimidatie, instortingsgevaar, lekkages en rattenoverlast: niets bleef de huurders bespaard. Nadat zelfs dwangsommen de eigenaar niet tot beter gedrag aanzetten, heeft SP-wethouder Laurens Ivens naar het middel 'beheerovername' gegrepen. Dat betekent dat na een moeilijk juridisch proces, de huisjesmelker wel eigenaar van het pand blijft, maar de overheid het beheer overneemt. De rekening van achterstallig onderhoud gaat gewoon naar de eigenaar. Ingewikkeld, want eigendom is volgens Ivens erg goed beschermd in de Nederlandse wet. Toch was het nodig dat de overheid nu eens echt ingreep. Ivens: 'We kiezen hiermee volop de kant van de bewoners die de dupe zijn geweest van jarenlange huisjesmelkerij.' Een overheid die er voor de mensen is: het is mogelijk.

WANHOPIGE SEKSWERKERS SCHREEUWEN OM STEUN

Bij privéhuis Zwols Pleziertje is het normaal gesproken een levendige bedoening. Sinds het uitbreken van de coronacrisis is dat wel anders. De verplichte sluiting heeft de vrouwen die er werken in grote problemen gebracht, vertelt eigenaar Priscilla van Limbeek. 'De overheid laat ons in de steek, mijn meiden vallen buiten de regelingen voor inkomensondersteuning.'

SEKSWERK OP EEN LEGALE en veilige manier laten plaatsvinden, met dat doel is in oktober 2000 het bordeelverbod in Nederland opgeheven. Dit maakte de weg vrij voor zaken als Zwols Pleziertje, waarvan Priscilla van Limbeek nu twee jaar de eigenaar is. Tot corona om de hoek kwam kijken liep het bedrijf erg goed. Zelf is Van Limbeek begonnen als jeugdhulpverlener in een vrouwengevangenis. Later had ze haar eigen erotiekzaak, om vervolgens een bedrijf in het sekswerk op te zetten. Bij Zwols Pleziertje werken normaal gesproken acht 'meiden', zoals Van Limbeek ze volgeneuheid noemt. Met dat aantal is het in de branche een van de kleinere huizen.

Een bedrijf in deze sector beginnen doe je niet zomaar. Van Limbeek weet nog goed wat er allemaal bij kwam kijken: 'Het is veel meer dan je even inschrijven bij de Kamer van Koophandel. Je vraagt een vergunning aan bij de gemeente, zij vragen dan waarom je het wil en dan komt de GGD testen. Vervolgens gaan ze met de meiden praten en wordt er streng gekeken naar je werkverleden. Dat vind ik prima! Als je een goede eigenaar bent dan is het weliswaar veevelend, al die rompslomp, maar uiteindelijk zal het je een worst wezen want je hebt niets te verbergen. Je hoopt dan dat de slechten bij die controles door de mand vallen. In de praktijk gebeurt dat helaas nog niet altijd.'

Vanaf het begin had Van Limbeek een helder doel voor ogen: 'Ik wil een lieve mama zijn voor de meiden en het zo prettig mogelijk voor ze maken. Ik heb zoveel respect voor de mensen die dit werk doen. Ga er maar aan staan! Daarom wil ik ervoor zorgen dat ze

in ieder geval met een fijn gevoel naar hun werkplek toe gaan. De meiden moeten het goed hebben bij mij. Zo komen we ook af van dat stigma van misbruik en mishandeling dat toch nog heerst.'

De weg naar dat doel toe werd ruw onderbroken toen de coronacrisis uitbrak. Net zoals andere sectoren en contactberoepen moest het Zwols Pleziertje verplicht sluiten en het werk staken. Maar, in tegenstelling tot andere krijgen bedrijven zoals die van Van Limbeek en haar medewerkers nauwelijks tot geen financiële ondersteuning vanuit de overheid. Hierdoor zitten ze nu al vele maanden zonder ook maar een euro inkomen.

'We betalen gewoon belasting'

Van Limbeek: 'Tijdens de allereerste coronagolf kreeg ik eenmalig 1000 euro, via de TOZO-regeling. Met dat geld red je het natuurlijk nooit om al je rekeningen te betalen, maar je kan wel wat proberen te schuiven. Ik legde al mijn rekeningen op een stapel en ben gaan bellen om betaalafspraken te maken. Dat gaat goed zolang bedrijven daar in meegaan. Bij de volgende regeling kwam er een partnertoets. Mijn man heeft een vaste baan en dus had ik geen recht op dat geld. Dit terwijl de huur van mijn zaak al hoger is dan zijn hele inkomen! Ondertussen is de situatie voor de medewerkers minstens zo erg. Dit komt door de speciale manier waarop veel sekswerkers geregistreerd staan en hun belasting betalen. Van Limbeek legt het uit: 'De meiden werken bij mij via een opting-in-regeling. Dat betekent dat ik de belasting voor ze betaal en zij daarna worden uitbetaald. Hierdoor hebben ze verder geen zorgen en ze krijgen

er ook netjes een loonstrookje van. Het grote voordeel is dat ze hierdoor in de anonimiteit kunnen blijven, in tegenstelling tot wanneer ze bij de KVK ingeschreven zouden staan. Het is bedacht voor de veiligheid, zorg en opvang – maar juist dat systeem keert zich nu tegen ze.'

Omdat de sekswerkers via de opting-in-regeling niet zelfstandig zijn maar ook niet in loondienst werken, vallen ze nu buiten elke regeling. Met het sluiten van hun werkplekken zijn hun inkomsten dan ook helemaal verdwenen. Het maakt Van Limbeek erg boos: 'De landelijke politiek heeft dit systeem bedacht. Ik betaal veel belasting voor de dames en dat merken ze ook in wat zij eraan overhouden als ik ze uitbetaal. Maar ze kiezen alsnog voor de veiligheid en bescherming van een plek als deze. Omdat zij netjes, legaal werken en gewoon belasting betalen, worden ze nu dubbel zo hard gepakt.'

Mensonterende omstandigheden

De nood bij de sekswerkers is in het hele land dan ook erg hoog. Het heeft geleid tot een sterke toename van illegale huisafsprake

Priscilla van Limbeek: 'De telefoon staat roodgloeiend.'

ken. Een zorgelijke ontwikkeling volgens Van Limbeek: 'Van mijn meiden is mij niet bekend dat ze nu buiten mij om afspraken zouden maken. Maar kijk je online dan staat het internet vol met sekswerkers die zich aanbieden voor afspraken thuis of in een hotel. Ik snap het, want ze moeten eten. Dus dat is het enige wat ze nog kunnen doen. Maar de verhalen die ik nu te horen krijg over de omstandigheden zijn walgelijk en mensonterend. De sekswerkers worden vernederd en misbruikt. Ze zijn in die situaties kwetsbaar en klanten maken daar misbruik van. Dat is zo ontzettend triest. Onze branche schreeuwt om hulp en zolang die er niet komt, winnen de slechte het van de goede.'

Die hulp lijkt er vanuit de regering voorlopig niet te komen. Volgens Van Limbeek heeft dat voor een groot deel te maken met het stigma dat er nog steeds is, ook in de politiek: 'We worden niet genoemd bij de persconferenties. Het is heel erg frustrerend dat alle contactberoepen weer aan het werk mogen behalve wij. Als we open zouden mogen dan biedt dat weer een beetje hoop in deze uitzichtloze situatie. We proberen te onderbouwen waarom het wel kan, maar we

worden afgewimpeld. Dit terwijl wij een stuk beter zijn in de uitvoering van hygiëneregels en sociale afspraken dan veel andere sectoren. Zo werken wij immers altijd al.'

Ook het beeld over wat er in de kamers van Zwols Pleziertje gebeurt is volgens Van Limbeek vaak erg scheef: 'Mensen hebben vaak ideeën die niet realistisch zijn. De meiden hebben hier niet alleen seks, ze zijn ook psycholoog en maatschappelijk werker tegelijk. Er zijn heel veel mensen die behoefte hebben aan die vertrouwensband, dat praatje en lijfelijk contact zonder dat het per se seks hoeft te zijn. Denk bijvoorbeeld aan mannen die weduwnaar zijn en die geen intiem contact willen omdat ze nog steeds het gevoel hebben dat ze daarmee hun vrouw bedriegen. Die hebben wel behoefte aan het huidcontact. Dan zijn er dus hele gesprekken, vaak over de vrouw die ze hebben verloren. De dame ligt dan lepelte lepelte met de klant en dat is het. Mensen hebben vaak geen flauw idee dat dat hier ook gebeurt.'

In deze tijd van social distancing en zo min mogelijk fysiek contact neemt die behoefte

Veel sekswerkers hebben financiële en psychische problemen door de lockdown en het uitblijven van steun

aan nabijheid volgens Van Limbeek alleen maar toe: 'Ik merk het aan de telefoon, die staat roodgloeiend. Het is echt bizar. Ik krijg vragen wanneer we weer opengaan, of ik misschien iets buiten de zaak om kan regelen. Sommige mensen bieden aan om het dubbele te betalen voor een afspraak. Ze zeggen dat ze de dames zo missen. Even een praatje waardoor ze hun ei kwijt kunnen. Vergeet niet dat sommige klanten alleen hier die fysieke aanraking en nabijheid hebben. Zij leven daarop.'

Koelkast met twee eitjes

Dat de situatie van 'haar meiden' ernstig is, blijkt ook wel als Van Limbeek vertelt over het contact dat ze nu nog met hen heeft: 'De meiden zijn vrij depressief. Ze weten niet meer waar ze het moeten zoeken. Ze hebben ook gewoon hun vaste lasten. Niet iedereen kan daar even goed mee omgaan. Een van hen is zwaar depressief en daar probeer ik veel tijd aan te besteden. Meer kan ik ook niet doen. We weten nu al van de vierde zelfmoord in de sector door deze problemen. Ik snap dat. Als ik mijn man niet had gehad dan had ik ook mijn huis niet kunnen betalen, dan had ik mijn kind geen eten kunnen

geven. De oplossing is niet zo moeilijk: er is financiële hulp nodig.'

Niet alleen de woonlasten zijn nu een probleem. Ook voor gewone boodschappen is nauwelijks geld. Van Limbeek: 'Ik was wat aan het kletsen met een meid en toen stuurde ze een foto van een koelkast met daarin alleen twee eitjes. Toen ben ik gebroken. Dat gaat me aan het hart. Iedereen heeft recht op eten. Toen heb ik gezegd: hier ga ik iets aan doen. Ik kan niet hun rekeningen betalen, want ik kan niet eens mijn eigen rekeningen betalen. Maar ik kan ze wel op andere manieren helpen.'

Om ervoor te zorgen dat haar medewerkers de komende maanden het hoofd boven water kunnen houden is Van Limbeek begonnen met het samenstellen van boodschappenpakketten: 'De buurman heeft een sportcafé. Dat is natuurlijk ook al tijden dicht. Ik krijg dan het drinken dat bijna over datum is, om onder de meiden te verdelen. Met een online doneeractie heb ik nu al meer dan 2500 euro opgehaald. Zelf kan ik er geen rekening van betalen, maar zo kan ik mijn meiden wel weer een paar maanden

voorzien van eten en dingen als shampoo. Dat vind ik fijn.'

Sekswerk is werk

Om de problemen echt op te lossen is er volgens Van Limbeek meer nodig: 'We willen van het stigma af. Het gaat om de erkenning dat wij er ook gewoon zijn. Sekswerk is werk. Een oprecht luisterend oor in de politiek zou al heel fijn zijn. Laat ze vragen stellen aan sekswerkers. Over hygiëne, over veiligheid en hoe het beter kan. Dat we het gevoel hebben dat er serieus met ons wordt omgegaan. En natuurlijk financieel. Geef genoeg, zodat iedereen kan overleven. Als je hoort wat er in de KLM is gestoken dan moet je janken. Verdeel het een beetje beter, zodat iedereen gewoon boodschappen kan doen. Het kan niet zo zijn dat de politiek een systeem met opting-in verzint en dat het zich dan op deze manier tegen ons keert. Terwijl ik nota bene als eigenaar verplicht ben om met dit systeem te werken.'

Dan rest alleen nog de vraag of Van Limbeek denkt dat haar bedrijf deze crisis gaat overleven. Dat hangt volgens haar volledig af van de schuldeisers: 'De bank wil me

'We willen van het stigma af, een oprecht luisterend oor in de politiek zou al een hele stap vooruit zijn'

geen lening geven, vanwege de sector waar ik in werk. Als ik nu open zou gaan dan start ik met een achterstand van 10.000 euro. Als de bedrijven die geld van mij krijgen willen meewerken, dan ga ik het redden. Als ze dat niet willen dan heb ik een probleem. Dan ben ik straks gewoon mijn huis kwijt, ben ik mijn zaak kwijt en kan ik de schuldsanering in met mijn man en dochter. Dat vind ik erg beangstigend.'

tekst Xander Topma
foto's Maurits Gemmink

SP STELT KAMERVragen VOOR HULP AAN SEKSWERKERS

De afgelopen tijd zijn veel berichten naar buiten gekomen over sekswerkers die in de financiële problemen zitten en tijdens de lockdown te maken krijgen met geweld. SP-Tweede Kamerleden Michiel van Nispen en Jasper van Dijk hebben vragen gesteld aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de minister van Justitie en Veiligheid.

De twee Kamerleden willen onder andere weten waarom sekswerkers die via opting-in werken geen financiële ondersteuning krijgen en of de ministers bereid zijn om speciale steunmaatregelen op te tuigen. Ook willen ze een toezegging dat sekswerkers niet beboet worden voor het uitoefenen van hun beroep wanneer ze aangifte doen van geweld of diefstal, zeker nu zij vanwege de lockdown in een extra kwetsbare positie terecht zijn gekomen.

LENTEKRIEBELS

Heel Holland wipt - met die titel is het Nederlands Kampioenschap tegelwippen 2021 gestart. Vorig jaar nog was het vooral een wedstrijd tussen Amsterdam en Rotterdam - er bestaat een filmpje met SP-wethouder Laurens Ivens met Ajax-sjaal die de aloude rivaliteit inzet voor groenere steden. Dit jaar dagen ook andere gemeenten elkaar uit.

Tussen de 61 deelnemende gemeenten zijn er heel wat derby's. Tegels vervangen door groen is goed voor de natuur, voor de waterafvoer en tegen de hitte in stedelijke gebieden. En je omgeving knapt er meteen van op. Nu niet meteen de stoep slopen; het gaat om tuin- en geveltuintegels.

Kijk op nk-tegelwippen.nl/

Oh ja, Rotterdam won...

foto Anke Teunissen / ANP©

ARNHEM NIET LANGER RATTENSTAD

Arnhemmers stemden vóór een SP-voorstel om het oneerlijke afvalbeleid af te schaffen. De praktijk van het afvalbeleid is nou eenmaal niet zo simpel als de theorie. SP'er Gerrie Elfrink: 'Dit is een overwinning van de volkswijken.'

NA EVEN RONDVRAGEN wordt snel duidelijk bij wie je moet zijn om wat vragen te beantwoorden over het afval-referendum in Arnhem. Het is allemaal de schuld van Gerrie, wordt er gegapt. Arnhemse SP'ers zijn in de stemming voor grapjes. Ondanks de verkiezingsuitslag. Want zij hadden nóg een verkiezingsuitslag: tegelijk met de Tweede Kamerverkiezingen konden Arnhemmers hun stem laten horen tijdens een referendum. En de SP won dat referendum. En dat, dat is dus de schuld van Gerrie.

Geld besparen

Gerrie Elfrink was tot een paar jaar geleden SP-wethouder in Arnhem. Nu is hij penningmeester van de landelijke SP én organisatiesecretaris van de SP Arnhem. Waar ging het referendum over? Elfrink: 'In 2019 is er nieuw afvalbeleid ingevoerd. GroenLinks wilde graag dat mensen gingen betalen per zak restafval. De theorie is dat je minder restafval in de restafvalcontainer krijgt, omdat mensen geld willen besparen. Ze zouden dan gemotiveerd zijn om minder restafval te produceren, bijvoorbeeld door hun koopgedrag aan te passen.'

Elfrink werd als wethouder al geconfronteerd met dit idee: 'Toen hebben we – laten we het constructief sceptisch noemen – gezegd geen bezwaar te hebben tegen een onderzoek of dit zou werken. De SP was er op dat moment al tegen, maar we willen ons altijd op de feiten baseren. Laat maar komen dat onderzoek. En zoals wij verwachtten, kwam daar uit dat het niet zo simpel was als de theorie. Toen is besloten dit plan in de ijskast te zetten.'

80 cent

'Toen de SP niet meer in de coalitie zat, besloot de GroenLinks-wethouder dat dat plan gewoon ingevoerd kon worden. En dus werd vanaf 2019 stapje voor stapje een nieuw systeem ingevoerd. Eerst de containers op slot. Toen kleinere kleppen op de containers, zodat er geen normale zakken meer in konden. En in de zomer van 2020 moest je betalen per afvalzak.' Elfrink legt uit hoe dat werkt: 'Je loopt met je – kleine – afvalzakje naar de container. Je houdt je pasje erbij, zodat de klep open kan en er geregistreerd wordt dat jij degene bent die een zak erin gooit. En nadien krijg je een

rekening van 80 cent.' Over dat stapje voor stapje later meer.

De problemen die door de SP en de verkenning voorspeld waren, kwamen al snel naar boven. Elfrink: 'Omdat je per zak betaalt, proppen mensen die zak veel te vol, waardoor de ingang verstopt raakt en er geen zakken meer bij kunnen. Dus wat doen veel mensen die net met hun afvalzak naar de container zijn gelopen en die hun zak niet kwijt kunnen? Die gooien 'm naast de container. Dat doen sommigen sowieso al. Voor mij persoonlijk is 80 cent voor één zak een bedrag dat te overzien is. Maar je moet niet onderschatten voor hoeveel mensen 80 cent wél een bedrag is waar ze twee keer naar kijken. Betalen voor die afvalzak of je kind morgen brood mee naar school? Kies maar.'

Genaaid

Juist in de volkswijken zagen de Arnhemse SP'ers het fout gaan: 'Daar wonen meer mensen voor wie 80 cent iets is om over na te denken. Maar er is nog meer. In wat men dan noemt de betere wijken hebben mensen ruimte voor rolbakken, bijvoorbeeld voor groenafval. Die kunnen ze buiten in de tuin neerzetten en de bakken worden netjes regelmatig geleegd. Maar niet in de volkswijken, waar hoogbouw overheerst. In je kleine appartement moet je dan een bak met groenafval in je keuken laten staan. Dus afval scheiden is al een groter probleem. Gewoon, praktisch.'

Handtekeningen ophalen was een eitje voor de actieve Arnhemse SP-afdeling

Het resultaat: Arnhem rattenstad. 'En kraaien- en meeuwenstad. Want mensen in de volkswijken voelden zich genaaid. Ook als ze het konden betalen, hadden ze weinig vertrouwen in het systeem, dat gemaakt was voor de dure wijken. En dus overal in de stad losse vuilniszakken. Waar ratten, katten en vogels aan knaagden; dan kwam de wind, waardoor het overal lag. Het was een ramp. Een andere oplossing voor mensen – en zeker niet alleen in de volkswijken – was dat ze restafval bij het plastic gooiden. Dan hoefden ze niet te betalen. Met als gevolg dat de gemeente méér moest betalen voor het verwerken van plastic afval, omdat het zo vervuild was met niet-plastic. Dus de voordelen – betere scheiding van afval, minder kosten, minder afval – waren er niet. En de volkswijken zagen eruit als een afvalberg.'

Elfrink moet lachen als hij zich herinnert dat de GroenLinks-wethouder ooit zei dat het systeem alleen ingevoerd zou worden als er draagvlak voor was. 'Dat was dus niet waar en vervolgens is het draagvlak voor afval scheiden alleen maar minder geworden.' Intussen werden bewoners georganiseerd, avonden en bijeenkomsten gehouden. Daar bleek wel hoe diep de verontwaardiging over het afvalbeleid zat.

Tip voor afdelingen

Tijd dus voor een referendum – een uitstekende manier om het gebrek aan draagvlak aan te tonen en de gemeente tot ander beleid te brengen. Toen de SP nog in het college zat, heeft de partij voor een betere 'referendum-verordening' gezorgd. Oftewel: de Arnhemse regels voor referenda zijn toen verbeterd. Eerst mochten er referenda worden gehouden over een beperkt aantal onderwerpen. Dat werd uitgebreid. Als je voldoende handtekeningen ophaalt, kun je nu over alles behalve de begroting een referendum aanvragen. Elfrink: 'Dit is ook een tip aan andere afdelingen: de referendum-verordening verbeteren lijkt bureaucratisch gedoe, maar je kunt er later veel plezier van hebben.'

Maar de tegenwerking door het college liet niet lang op zich wachten. Er is al gezegd dat het beleid in plakjes werd ingevoerd. Een referendum moet over een raadsbesluit gaan – en op deze manier was het besluit steeds zo'n klein stapje dat het geen zin had. Dus diende de SP een initiatiefvoorstel in. Over dát voorstel zou het referendum gaan. Met een trucje zorgde het college ervoor dat

'Kies maar: betalen voor die afvalzak, of je kind morgen brood meegeven naar school?'

de SP maar vier dagen had om de eerste 750 handtekeningen op te halen. Na een week-end waren het er al 1100. Geen probleem voor een actieve afdeling en boze bewoners. In de tweede ronde moesten er binnen zes weken 3000 handtekeningen binnengehaald worden. Na twee weken waren de Arnhemse SP'ers al klaar.

Gemanipuleerd

Toen kwam de informatiecampagne van het college. Elfrink: 'Ze hebben echt alles uit de kast gehaald. Ineens kwamen ze met een persbericht dat ze politicoloog Andre Krouwel hadden ingehuurd om een referendum-stemwijzer te maken. En inderdaad: die stuurde erg in de richting van nee stemmen ('ja' betekende vóór het SP-voorstel om te stoppen met dit afvalbeleid –red.). Het is echt niet oké dat een college, dat partij is in deze discussie, de opdrachtgever is voor een stemwijzer. Daarnaast stuurden ze alle Arnhemmers 'onafhankelijke' argumenten. Ze hadden zelf voor het gemak de ja-argu-

menten ingevuld. De vervuiling – een van de belangrijkste redenen voor mensen om ja te stemmen – hadden ze buiten beschouwing gelaten. En ze hadden de berekeningen gemanipuleerd, waardoor mensen het idee kregen dat ze bespaarden.'

Het mocht niet baten. De rattenstad stemde 'ja'. Elfrink: 'Gewonnen! Het is een overwinning van de volkswijken. Dat zie je ook terug in de uitslag. In hartje Presikhaaf (een volkswijk met veel hoogbouw –red.) stemt 84 procent ja. In de zogenoemd betere wijken stemt de meerderheid nee.' Feest vieren kan nog even niet, maar 'reken maar dat de SP dit met de bewoners gaat vieren als het weer kan,' aldus Elfrink.

De meerderheid van de partijen in de gemeenteraad heeft beloofd de uitslag te respecteren. •

tekst Diederik Olders • foto's SP Arnhem

LINKSVOOR **'BOKSEN IS MIJN ULTIEME UITLAATKLEP'**

Ankie Petersen (30), voorzitter van de SP Utrecht, laat zich niet snel gek maken. Ze combineert haar baan als architectuur-historicus bij Defensie met zelfstandig ondernemerschap. 'Mijn week verloopt vaak hectisch want ik doe altijd van alles tegelijk. Als zzp'er organiseer ik projecten en evenementen. Bijvoorbeeld rond herbestemming van leegstaande kerken. Je kunt er weer een dure horeca-voorziening in vestigen, maar je kunt ook kijken of de laagdrempelige buurtfunctie behouden kan blijven.'

tekst Daniël de Jongh
foto Karen Veldkamp

› **Een architectuur-historicus in een kazerne?**

'Je herinnert je misschien nog wel de vernietiging van historische beelden in Afghanistan door de Taliban. Of dat het Amerikaanse leger in Irak een basis aanlegde boven op een archeologische vindplaats. Landen zoals Nederland, die zijn aangesloten bij het Haags Verdrag van 1954, zijn verplicht om dat soort voorvallen te voorkomen en cultureel erfgoed zo goed als het kan te beschermen. Ik werk aan een handboek daarover voor officieren. Zij moeten voortdurend afwegingen maken. In conflictsituaties, waarin ook mensen in gevaar zijn. Ga er maar aan staan.'

› **Hoelang ben je al lid van de SP?**

'Sinds 2017, net na de verkiezingen.'

› **En meteen actief geworden?**

'Ja, al snel daarna deed ik mee aan acties voor verkeersveiligheid in Overvecht, waar ik samen met mijn vriend woon. Een typische uitbreidingswijk uit de jaren zestig, met

brede wegen waar flink geracet wordt. Door zulke SP-acties heb ik mijn wijk ook beter leren kennen. Want je trekt op met mensen van alle leeftijden, culturele achtergronden, beroepen, noem maar op. Ik heb er ook mooie nieuwe vriendschappen door opgedaan.'

› **Wat is je favoriete hobby?**

'Boksen. Niet in een fitnesszaal, waar je tegen zo'n zak staat te slaan. Maar op een boksschool, waar je technieken leert en tegen elkaar bokst. Dat is heel intensief, je kan echt even nergens anders aan denken: de ultieme uitlaatklep.'

› **Hoe komt jij je dagen door in coronatijd?**

'Met ups en downs. Het samen een biertje drinken of een hapje eten mis ik heel erg. Gelukkig heb ik wel een fijne werkplek met veel wandelplekken in de buurt, zowel thuis als op de kazerne. Ik weet echt wel dat veel mensen het in deze tijd moeilijker hebben dan ik.' •

CAMPAGNEMEDEWERKER JONGEREN

NATHALIE DE ROOIJ

Terwijl een commissie nog bezig is met een advies over hoe het verder moet met ROOD en de SP, zijn SP-jongeren volop actief. Om dat te coördineren is Nathalie de Rooij sinds 1 april contactpersoon voor jongeren in de SP.

NATHALIE DE ROOIJ woont in Heeswijk-Dinther en kent de SP door en door. Ze was SP-Tweede Kamerlid, met als onderwerpen vmbo, mbo en emancipatie. Ze was en is ervaringsdeskundige, want daarvoor en daarna werkte ze als docent. De Rooij: 'Ik sta al 22 jaar voor de klas. Tot voor kort in het speciaal voortgezet onderwijs, waar ik werk met leerlingen met gedrags- en psychiatrische problemen.' Ze richtte een SP-afdeling op, was in Tilburg afdelingsvoorzitter en zat een tijd in het partijbestuur. Nu werkt ze op het partijkantoor van de SP – althans, voorlopig vooral vanuit huis vanwege de lockdown.

De Rooij: 'Als campagnemedewerker jongeren houd ik me bezig met langlopende campagnes met jongeren. Als jongeren in een afdeling een idee hebben, dan kan ik kijken hoe ik kan helpen. Door het contact te regelen met het partijkantoor en eventueel bekostiging. Bijvoorbeeld: in de verkiezings-

campagne gingen SP-jongeren flyereren met zelfgemaakte woningtekort-flyers, gericht op jongeren. Ook plakten ze de poster *Waarom woont hier niemand?* op langdurig leegstaande panden. Ik kan een rol spelen bij dat regelen van die flyers en posters.'

Inspireren

De Rooij probeert ook te organiseren dat jongeren elkaar inspireren: 'Ik zorg dat jongeren aansluiting vinden bij jongeren uit afdelingen in de buurt. In april heb ik een zoom-overleg georganiseerd waar jongeren uit het hele land elkaar kunnen inspireren. Wat zijn leuke actie-ideeën?' Ook de lastige vragen wil De Rooij bespreken. Zoals de vraag na de verkiezingen: waarom stemden zo weinig jongeren op de SP? 'Nu is het de tijd om te luisteren naar jongeren. Wat missen ze? Wat zou hen meer aanspreken? En vanuit mijn ervaring als docent: vergeten we niet een grote groep jongeren, die uit het

Jongeren met vragen of ideeën, maar ook afdelingen die jongeren meer willen betrekken, kunnen terecht bij De Rooij via ndrooij@sp.nl

vmbo en het mbo? Uit de mbo-klas van een stagiaire met 20 leerlingen hadden er maar drie gestemd.'

Tijdens gesprekken met jongeren merkt ze dat diversiteit een belangrijk onderwerp is: 'Het idee dat we er voor iedereen zijn, vinden jongeren belangrijk. En blijkbaar missen ze die boodschap. Daar kunnen we wat van leren. Dat geldt dus ook als het gaat om de vraag of politiek actief zijn alleen voor hoogopgeleide jongeren is. Het antwoord van de SP daarop is natuurlijk nee.' •

tekst Diederik Olders

foto SP Zutphen

of stuur een brief naar Redactie Tribune •
Snouckaertlaan 70 • 3811 MB Amersfoort

Kwetsbaren eerst

In het rijke Westen is het beleid erop gericht zoveel mogelijk mensen te vaccineren. Maar tegelijk blijkt al enige tijd dat er daardoor voor een continent als Afrika vrijwel geen vaccins meer beschikbaar zijn. Een gemiddelde IC heeft daar, als het meezit, de beschikking over één beademingsapparaat. Zonder adequate medische zorg en vaccins zullen in Afrika dus honderdduizenden slachtoffers vallen door het coronavirus. Door ons egoïsme om alle vaccins voor onszelf op te eisen zadelen wij als rijke Westen een heel continent als Afrika met een enorm probleem op; zoals we steeds doen. Kijk naar de klimaatveranderingen, die door het rijke Westen worden veroorzaakt (ik reken China daar voor het gemak even bij) terwijl Afrika zucht onder de droogte en de overstromingen die wij daarmee veroorzaken. Deze houding van de rijke landen is ontstellend hypocriet. Zei minister De Jonge niet: "Eerst vaccineren we de kwetsbaren"?

Leo Martinus, Annen

Alles goed?

De Nederlandse kiezer heeft laten merken ziende blind te zijn, door het wanbeleid van de afgelopen kabinetten-Rutte te belonen met een grote overwinning. Het probleem is dat KLAARBLIJKELIJK: gepensioneerden het geen probleem vinden dat hun koopkracht al jaren achteruit gaat; chronisch zieken het prima vinden dat hun zorgkosten de pan uit stijgen; er nog niet genoeg voedselbanken en kledingbanken zijn; er ruim voldoende betaalbare huurwoningen zijn; het voor starters eenvoudig is om een betaalbaar koophuis te vinden; de mensen met lagere inkomens en uitkeringen tevreden zijn; mensen uit de publieke sector, als zorg, onderwijs, politie etc. geen verbeteringen in werkomstandigheden of salaris nodig vinden; sociale werkplaatsen niet nodig zijn; zzp'ers geen bescherming nodig hebben; mensen niet door de overheid klem gezet en uitgeknepen worden zonder kans op rechtsbescherming. Ik kan zo nog wel even doorgaan, je zou haast kunnen denken dat een partij als de SP overbodig is in een land waar alles zo goed gaat als in Nederland. Hopelijk komen mensen tot bezinning en gaan ze inzien dat die gedachte misschien toch niet zo goed is. We moeten en mogen de strijd tegen het onrecht niet opgeven.

Gerrit Vermeer, Hoogezand

DOORLOPENDE MACHTINGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr.): _____ bank identificatie (BIC)*: _____
plaats en datum : _____ *geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
handtekening : _____

Tribune april 2021

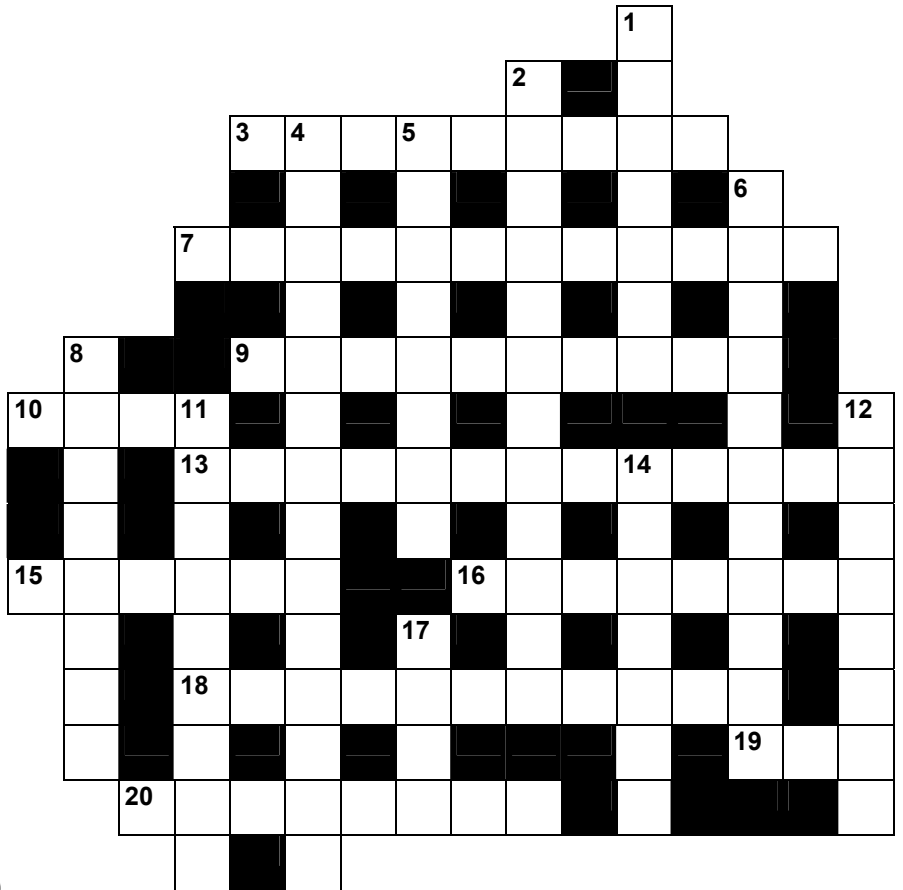
CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 3 Het slagroom bereiden stevig overdrijven. (9)
 7 Zwaar geschut op het tennisveld. (12)
 9 Raambekleding bij Ikea gekocht? Dan is deze uiteraard te veel. (10)
 10 Oosters leraar heeft verward gegeten. (4)
 13 Verknipt de samenhang van zwachtels. (13)
 15 Doorgang vernauwt blik op de weg? (6)
 16 Zo zeg je al slingerend gedag. (8)
 18 Met briefje van BOA heb je extra voordeel. (11)
 19 Is tweezijdig uitvoerbaar op uw computer. (3, afk.)
 20 Beloning voor werk gaat tot hier en niet verder. (8)

Verticaal

- 1 Man is er alleen voor de opsmuk? (7)
 2 De juiste rijbaan gekozen? Dan ben je dichterbij de oplossing. (2,2,5,3)
 4 Mededeling aan het journaal: 'De bevalling verloopt voorspoedig.' (14)
 5 Bagage voor op properheid gestelde baby. (8)
 6 Arbeiderswijk is ook geschikt voor soldaten. (11)
 8 In deze wijk ontlast men met kapsones. (8)
 11 Tikt, uit protest, alleen na zonsondergang. (9)
 12 Dominee leest slechts uit een enkel bijbelboek. (8)
 14 Rooms voor peuters? (7)
 17 Behoorlijk naast de plank slaande weersgesteldheid. (4)

NUMMERPLAATJE

De puzzel bevat een aantal 'cellen' in een tabel, en een aantal omschrijvingen (in willekeurige volgorde) die naar de getallen (ook jaartallen, tel. nummers etc.) in de cellen verwijzen. Slechts een deel van alle vakjes is nodig om de puzzel op te lossen: maak de cellen van de correcte getallen zwart, en uiteindelijk zal een symbool verschijnen. Dit symbool vormt de oplossing. Omschrijvingen zijn veelal opzettelijk beperkt, en het zwartmaken van de verkeerde cellen zal het nóg lastiger maken. Veel plezier!
 Deze keer zijn alle getallen verbonden aan SProgressieve zaken.

66	#11	150	75	2021	727	3.1
06-12	<16	>3.2	22-10-'72	8/2/7	0.14 %	€19 min
45/2	.two	5+ (3x5)	Nr. 11	1x4x9	008	101 jr
Ch. 4	1918-1928	12-12-'17	50.740	1996	16.6 %	3D2
2010	2012	2017	Pag. 37	van 3 tot 5	-22°	FF00
FF XI	22 BC	BBC 2	13-12-'17	1-6-'21	11-12-'17	6-1-'21
75+	v.2c	Anno 1400	1-2-6	div 3	.0 (0)	7z

Omschrijvingen

- Online!
- Noem haar nu niet 'de dochter van'. In elk geval: aangetreden. /
- Geachte Fractie, ik treed terug. /
- Met Jan halen we er veel binnen (2006). /
- Geen verwantschap. /
- Wij stichten! /
- Lieve leden (2007). /

OPLOSSINGEN TRIBUNE MAART

CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 2) Hangslot 5) Kegel 8) Cel 11) Voortschrijdend inzicht 13) Editie 14) Bekakt 15) Bergtocht 16) Laagspanning 17) Gevierd 18) Stadsmus 19) Knorrig 20) Toegang.

Verticaal

- 1) Vluchtschema 2) Huisgeest 3) Nachtbrakers 4) Schijnkennis 5) Klinkerbotsing 6) Gedicht 7) Marktpartij 8) Code 9) Noedel 10) Keukenprinses 12) Hitlijst.

SPIRAALTJE

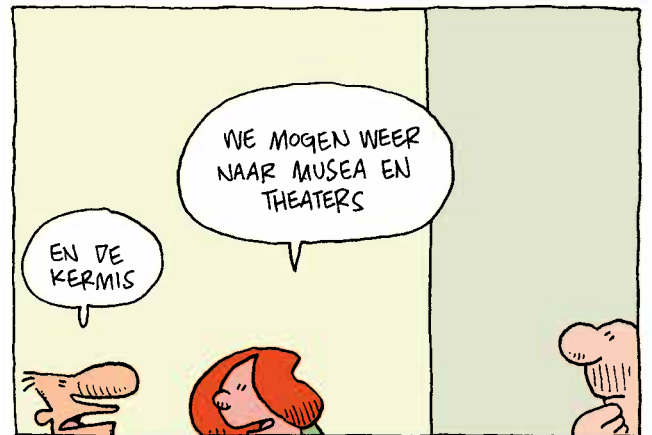
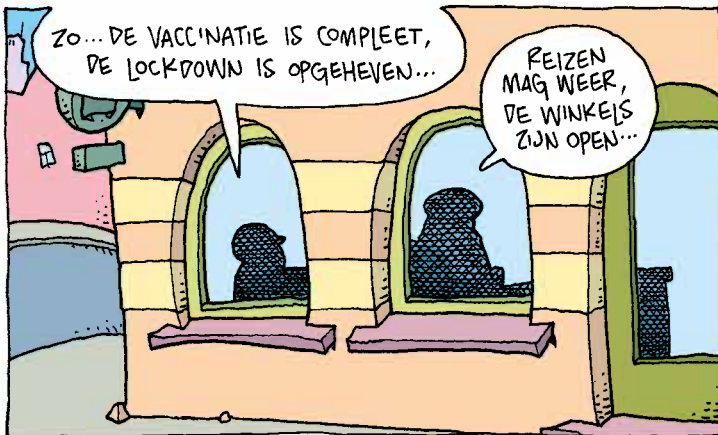
De volgorde van de gezochte woorden in het dubbel-spiraaltje is:
 1) Fietsclub 2) Beleidsdeel 3) Legovogel 4) Landbezit 5) totalen
 6) niksnut 7) tekst 8) troon 9) nee 10) elf.

- a) Legovogel b) Luchthartig c) Gierwagen d) Notariaat e) tientje
 f) ecotaks g) serum h) motie i) elk j) kom.

De winnaar van de maarpuzzel 2021 is Els van der Markt uit Zoetermeer.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 28 april naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

TRIBUNE

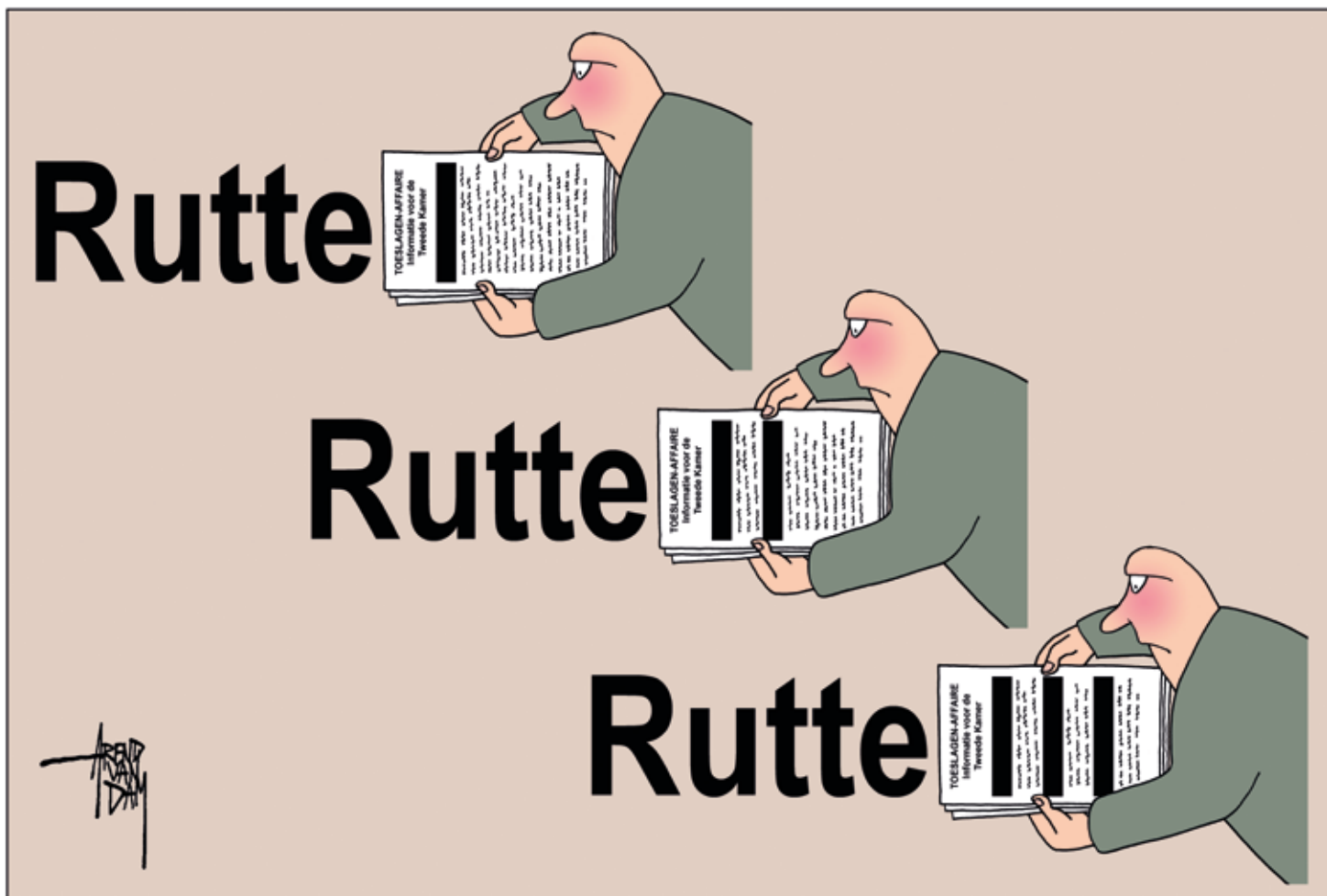
Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 5 • mei 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

FOTOSERIE TRUCKER
‘MAGTIG GEVOEL’

BITCOIN:
BUBBELS EN BELOFTEN

GEHEIM AGENTEN
BIJ OPRICHTING SP

Rutte-doctrine

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie

Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving

Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee

Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Anouk Pross, Karen Veldkamp

Foto omslag

Sabine van Wechem

Illustraties

Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet

www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement

€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen

T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie

Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune

Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in

gesproken vorm
Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen met
de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Actueel

Gouden Roetspaan voor
Boterhammenman

4

'De AIVD was bij ons oprichtingscongres'

Geschiedenis SP

6

Zuster en revolutionair

Wereldburger
Yosé Höhne Sparborth

10

Geitstrijd

Enkhuizen mobiliseert tegen
geitenhouderij

14

'Bitcoin was digitaal protest'

Twee zijden van de cryptomunt

18

22 Nieuwe SP'ers: 'De verkiezingsuitslag voelde oneerlijk'

24 De vooroordelen van fotografe Sabine van Wechem

28 LinksVoor: Jelle van der Vliet weet wat hij later wil worden

29 Van Kent adopteert pensioenwet 50PLUS

15,16,17 Nieuws

30 Prikbord

31 Puzzel

32 Theo de Buurtconciërge

COLUMN

Kind van de rekening

Een poosje geleden sloot jeugdzorginstelling De Hoenderloo Groep. Waarom? Zorginstelling Pluryn wilde geld verdienen aan het – inderdaad schitterende – terrein waarop de instelling ligt. Zorgbestuurder en veelverdiener Karel Verwey, die overal waar hij de baas is ruzie maakt met het personeel dat het werk doet, beloofde dat er geen jongere tussen wal en schip zou vallen. De Apeldoornse wethouder en het kabinet zeiden het hem na, ondanks alle waarschuwingen van lokale en landelijke SP'ers. Nee echt, er zou geen jongere tussen wal en schip vallen. Maar talloze ouders en jongeren namen contact op met onder meer de SP en bewezen het tegendeel.

Mede op ons initiatief gaat het kabinet nu bellen met alle jongeren die hun plek zijn kwijtgeraakt. Om te kijken of ze een nieuwe plek hebben en of die goed is. Als dat niet zo is, dan moet nog voor de zomer een betere plek worden gevonden. Het is schandalig dat het zover heeft moeten komen, maar op deze manier hebben we tenminste nog iets kunnen doen voor deze jongeren.

Helaas staat dit niet op zich. De sluiting van de Hoenderloo Groep is geen incident, het is een symptoom van een piepend en krakend systeem. In Zeeland dreigt het failliet van de volgende zorginstelling. Wat is dit voor een systeem? Een jongere is geen product, en de problemen van jongeren zijn geen verdienmodel. Geld mag nooit de reden zijn om jongeren uit hun vertrouwde omgeving te halen.

Wij zullen schouder aan schouder met jongeren, hun ouders en personeel in de jeugdzorg blijven strijden voor fatsoenlijke jeugdzorg. Overal waar dat nodig is. Voor hun behandelplek. Hun baan. Maar vooral voor eerlijke zorg, waarin deze jongeren centraal staan.

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

GOUDEN ROEISPAAN VOOR BOTERHAMMENMAN

Boterhammen smeren voor arme kinderen die anders hongerig op school zitten: dagelijkse kost voor de Rotterdamse 'boterhammenman'. Lilian Marijnissen heeft hem verrast met een SP-prijs.

OP 20 APRIL reikte Lilian Marijnissen weer een Gouden Roeispaan uit. Ditmaal aan de 'boterhammenman': Rotterdammer Johan Muurlink die brood en fruit regelt voor basisschoolkinderen die zonder eten naar school komen. De Roeispaan is een eerbetoon aan mensen die tegen de stroom in roeien en daarmee een voorbeeld voor anderen zijn. Marijnissen sprak met Muurlink en met schooldirecteur Wouter van der

Windt, in de Laurens-Cupertinoschool in Rotterdam-Zuid.

Van der Windt is sinds vorig jaar directeur van de – volgens de tekst boven de ingang – leukste school in Rotterdam. Hij vertelt trots hoe het op school heel natuurlijk geregeld is; als kinderen eten willen, lopen ze even langs en krijgen ze wat. Er is gelukkig geen schaamte of gepest over dit onderwerp. Van der Windt onderstreept het belang van een volle maag: 'Je moet je prettig, fijn, veilig voelen: dan kom je vanzelf wel in die leerstand. Als je honger hebt, ga je daar niet komen.'

'Ik heb nog wat spaarcentjes'

Johan Muurlink vertelt hoe het begonnen is: 'Ik was hier op school; ik moest op het matje komen voor mijn zoon, die was niet zo braaf geweest. Toen zag ik uit mijn ooghoek dat hij zijn boterhammen deelde met een andere

leerling. Hij voelde zich betrappt, maar ik zei tegen hem: ik ben trots op jou. Ik vroeg aan de toenmalige directeur wat er aan de hand was: waarom had die leerling zelf geen brood mee? De directeur zei dat dat veel vaker voorkomt dan je denkt. Na een paar dagen was ik terug. Ik zei tegen de directeur: ik heb nog wat spaarcentjes; op deze school geen kinderen meer zonder eten. Zo is het vier jaar geleden begonnen.'

Intussen is er een stichting met andere vrijwilligers en worden leerlingen op drie scholen geholpen door de boterhammenman. Muurlink: 'Elke ochtend smeer ik boterhammen en bezorg ik dat met fruit en drinken op drie scholen hier in de buurt.' Op de vraag 'Je kan het toch niet voor heel Nederland organiseren?' heeft hij snel antwoord: 'Jawel. Mijn doel is eerst alle scholen in Rotterdam. Maar mijn droom is warme maaltijden en ontbijt op alle scholen in Nederland. Er zijn

‘Als je honger hebt, kun je niet goed leren’

potjes voor van alles. Ik zou graag zien dat er een miljoentje of 50 apart wordt gelegd voor warme maaltijden en ontbijt op school in heel Nederland.’

‘Zo een glimlach’

Muurlink is het van harte eens met Marijnissen als zij stelt dat zijn geweldige werk eigenlijk niet nodig zou moeten zijn: ‘Het is bedroevend dat dit nodig is. We leven in een heel rijk land.’ Dat zegt de voormalige kok niet omdat hij het rotwerk vindt: ‘Ik heb van alles gedaan in mijn leven. Niet zo lief geweest ook, maar dat is verleden tijd. Ik ben rijk geweest. Nu ben ik arm. Maar ik ben zo gelukkig. Ik sta ’s morgens boterhammen te smeren met zo een glimlach.’ Muurlink wil buiten beeld blijven en zoekt dus geen contact met ouders. Toen hij dat wel een keer deed, zo vertelt hij, moest hij op de grond zitten want het gezin bleek geen meubels te hebben.

Aanpakker

Muurlinks project *Niet graag een lege maag* draait op donaties. In het begin waren het wat spaarcentjes van Muurlink zelf, maar die waren al snel op. Het werk wordt nog steeds door de boterhammenman zelf gedaan. De stichting spaart nu voor een auto-tje: ‘Ik heb een zeldzame longziekte, waardoor mijn longen nog maar op 60 procent werken. Ik heb twee hartinfarcten gehad. Knieën en rug kapot, jicht, noem maar op. Dus als ik drie straten loop met zware spullen, gaan mijn longen branden en dat is nog niet het enige’, legt Muurlink uit. Met giften van sponsors en een getfunded-inzameling komt een mini-truckje in beeld en wordt het wat gemakkelijker om alleen al de 100 tot 170 kilo fruit per week te versjouden.

Marijnissen is duidelijk onder de indruk van aanpakker Muurlink. Zij weet te vertellen dat een op de vier kinderen in Rotterdam-Zuid zonder ontbijt naar school gaat. Marijnissen: ‘De vermogensongelijkheid in Nederland is, na de VS, de hoogste van alle rijke westerse landen. Want de 10 procent rijkste Nederlanders bezitten twee derde van ons totale vermogen. Als we het eerlijker verdelen in Nederland, dan kunnen we er samen voor zorgen dat er geen armoede meer is in Nederland. Zeker niet onder kinderen.’ Marijnissen wil solidariteit organiseren: ‘Dit soort liefdadigheid is prachtig, maar ook pijnlijk dat het nodig is. Zo worden kinderen afhankelijk van de goedheid van anderen. Solidariteit organiseren we met elkaar, zodat geen enkel kind met honger naar school hoeft – ook als er geen boterhammenman in de buurt is.’ •

tekst Diederik Olders
foto Maurits Gemmink

Hier kunt u de boterhammenman steunen met een gift: sp.nl/gjk
Een filmpje van de uitreiking: sp.nl/utl

Jannie Visscher
voorzitter SP

Leven in de brouwerij

Buiten komt de natuur weer tot leven en in onze partij is er eveneens volop beweging. Dat is hard nodig ook, want de schade van het neoliberale beleid wordt steeds groter. En voor steeds meer mensen ook zichtbaar. Dat laatste moeten wij benutten!

De uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen was voor veel mensen reden om zich bij onze SP aan te sluiten. Ons nieuwe lid Jerry zegt hierover verderop in de Tribune: *‘Partijen die nu in het kabinet zitten, zijn verantwoordelijk voor de toeslagenaffaire. Maar juist de SP, die dat probleem aan de kaak heeft gesteld, verliest zetels. De partij die hoofdverantwoordelijk is voor dat schandaal boekt ondertussen winst. Dat kon ik niet met elkaar rijmen. Lid worden is stap één.’* Dat vind ik mooi: lid worden is stap 1 maar als lid kun je zoveel meer doen door actief te worden in je afdeling en je samen met andere SP’ers in te zetten voor een eerlijker land.

We zijn niet alleen actief in de buitenwereld maar actualiseren ook ons eigen beginselprogramma *Heel de Mens*. Hierover komt in de Tribune van juni meer informatie. Om Heel de Mens te kunnen actualiseren is het belangrijk om te weten hoe onze ideologie tot stand is gekomen. Daarover lees je in het interview met Ronald van Raak. Hij heeft zich verdiept in onze geschiedenis en komt tot de conclusie dat de geschiedenis van de SP ontzettend leuk is en het is een plezier om er meer van te weten. Op 3 mei hebben we een livestream uitgezonden over onze geschiedenis. Ronald van Raak voert daarin gesprekken met onder anderen een SP’er van het eerste uur. De stream is terug te kijken via SP-net. Een aanrader!

Rotterdam, 1972: SP-veteraan Remi Poppe geeft Koningin Juliana een actiefolder.

EEN KLEINE PARTIJGESCHIEDENIS

VAN FEESTZAAL WEST END NAAR HEEL DE MENS

Bijna vijftig jaar na de oprichting van de 'Socialistische Partij' in een Rotterdamse feestzaal blikt Ronald van Raak in zijn nieuwste boek terug op de jonge jaren van de partij. Terwijl veel radicaal linkse splinters uit de jaren zeventig in de vergetelheid raakten, bouwde de SP aan een modern socialisme. Van Raak: 'De combinatie van grote idealen en praktische politiek is een succesformule gebleken.'

Jan Marijnissen en Nelson Mandela, op het eerste congres van het ANC in 1993 in Johannesburg. De SP steunde het ANC niet alleen in woord maar ook in daden.

22 OKTOBER 1972, Rotterdam. Om en nabij de driehonderd socialisten kwamen op die dag bijeen in feestzaal West End, voor het oprichtingscongres van de SP. Een verslag van deze bijeenkomst ontbreekt echter in het partijarchief. Gelukkig kon Van Raak zich voor zijn onderzoek naar de beginjaren van de SP wenden tot het archief van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD). Voorloper BVD (Binnenlandse Veiligheidsdienst) stuurde indertijd maar liefst twee undercoveragenten op pad om het oprichtingscongres vast te leggen. Van die AIVD-verslagen heeft Van Raak dankbaar gebruik gemaakt voor zijn nieuwste boek 'Stel een daad. Een kleine geschiedenis van de SP 1972-1999.'

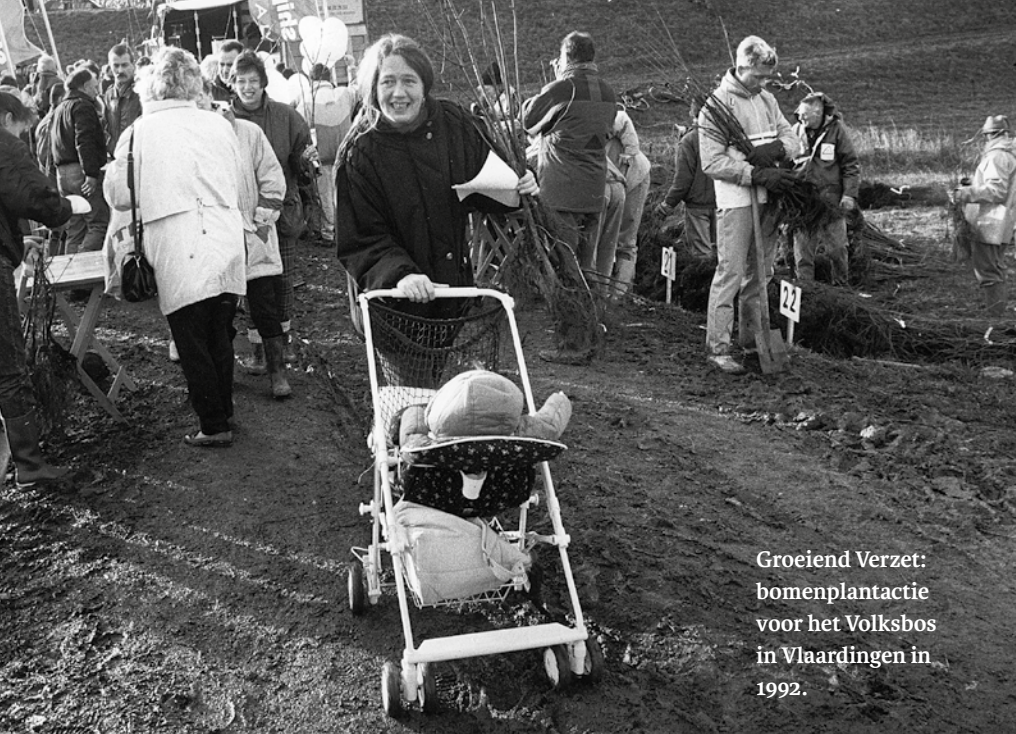
De twee AIVD-verslagen zijn als bijlagen toegevoegd aan het boek en worden hiermee voor het eerst toegankelijk voor het grote publiek. Er was slechts een telefoontje nodig om de documenten boven tafel te krijgen. 'Ik zei: ik was er niet bij tijdens dat congres, maar jullie waarschijnlijk wel', vertelt Van Raak. 'De medewerker die ik aan de lijn had moest heel erg hard lachen.' Na het invullen van een speciaal formulier kreeg het oud-Kamerlid de verslagen binnen enkele maanden toegestuurd.

De SP had tot doel "de volksmassa's achter zich zien te krijgen", noteerde een van de undercoveragenten. Langs de deuren gaan met de Tribune was wat de SP'ers onder-

scheidde van andere radicalen uit die tijd. Voor het congres van 22 oktober heette de SP nog Kommunistische Partij Nederland/marxisties-leninisties (KPN/ML). Omdat die naam aan de deur geregeld tot discussies over Rusland en China leidde, werd de partij omgedoopt tot Socialistische Partij. Een bewuste keuze om een breder publiek aan te trekken.

Volksmassa's en paniek in Zuid-Afrika

Het maoïstische principe van de 'massalijn' – je als partij onder de volksmassa's begeven en van hen leren – was een belangrijk richtsnoer voor de jonge SP. Koos van Zomeren, ten tijde van het oprichtingscongres hoofdredacteur van de Tribune, waarschuwde

Groeiend Verzet: bomenplantactie voor het Volksbos in Vlaardingen in 1992.

illegaal bos te planten: het Volksbos. Met dit 'Groeiend Verzet' werd de komst van een vuilstortplaats in recreatiegebied De Lickebaert voorkomen.

Hoe de lokale SP-afdeling in Oss aan de weg timmerde en in 1974 vanuit het niets drie raadszetels haalde, is al uitgebreid beschreven in het boek *Het Geheim van Oss*, van Kees Slager. Van Raak constateert in zijn boek dat voor iedere SP-afdeling een andere succesformule gold: 'Wat op de ene plek aansloeg, stuitte elders juist op weerstand.' In 1982 had de SP in totaal 22 lokale raadszetels in twaalf afdelingen. Daarmee was de partij in essentie de grootste 'lokale partij' van ons land. 'De theorie werd in elke gemeente anders in de praktijk gebracht', aldus Van Raak.

voor kameraden die 'vooruit rennen en niets anders dan radicale leuzen uitschreeuwen'. Tegelijkertijd liep ook de SP voorop, bijvoorbeeld op het gebied van groene politiek. Het Centraal Aktiecomitee Rijnmond (CAR), onder leiding van Remi Poppe, was een van de eerste groepen milieuactivisten in ons land.

'Als socialistische partij moet je vooroplopen. Dat deden wij als het ging om groene politiek, het signaleren van integratieproblemen, maar ook op het gebied van internationale solidariteit', stelt Van Raak. Zo stuurde het comité Van Mens tot Mens in 1976 280.000 protestkaarten naar Zuid-Afrikaanse burgers, uit solidariteit met de strijd van Nelson Mandela en het ANC tegen apartheid. Zo'n tien jaar later zamelden SP'ers 300.000 blikken voedsel en 100.000 kilo kleding in voor stakende Engelse mijnwerkers.

Pas bij het schrijven van zijn boek leerde Van Raak dat de ansichtkaarten-actie tegen de apartheid grote paniek veroorzaakte bij de Zuid-Afrikaanse regering: 'De actie was zo'n groot succes dat zelfs de geheime dienst werd ingezet om een tegenactie te organiseren, de *Skryf 'n Hollander Veldtog*. Daar werd ook een voormalig Nederlands model voor ingehuurd.' Het is nog maar de vraag of de SP'ers die destijds duizenden kaarten ophaalden wisten wat zij aan de andere kant van de wereld teweegbrachten.

De SP liep weliswaar voorop, maar was geen voorhoedepartij die de mensen nog een keer kwam uitleggen hoe de wereld in elkaar zat. 'De SP wilde juist samen met de mensen politiek bedrijven en werkte hierdoor heel emanciperend', benadrukt Van Raak.

Urinestrips

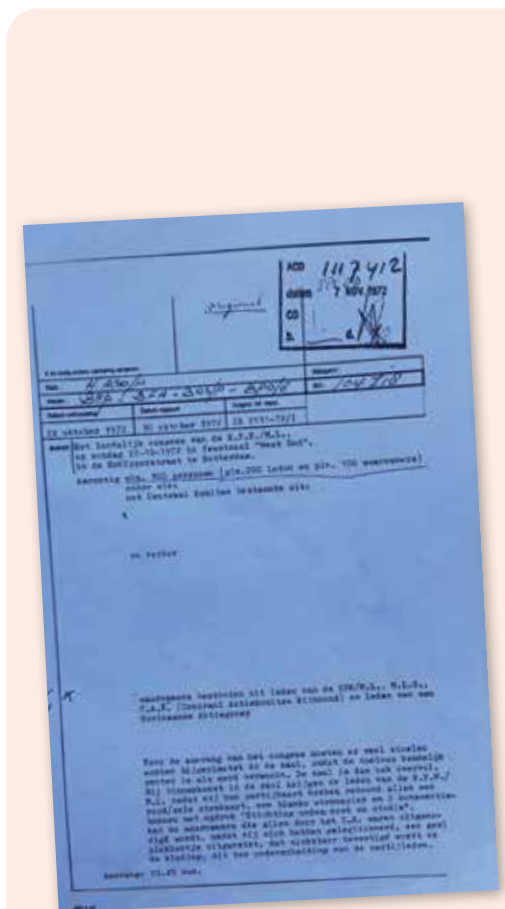
Dat de als radicale splinter begonnen SP nog altijd een begrip is in de Nederlandse politiek, is niet alleen te danken aan bekende pioniers zoals Jan Marijnissen en Remi Poppe. Volgens Van Raak is het eveneens een verdienste van voormalig partijbestuurslid Daan Monjé, die buiten de partij een tamelijk onbekende persoon bleef.

Van Raak typeert de werkwijze van Monjé als politiek ondernemerschap: 'SP'ers waren telkens op zoek naar nieuwe vormen van actievoeren. Zoals met urinestrips langs de deuren om mensen te helpen om ziektes bij zichzelf op te sporen. Maar ook: mensen mobiliseren in massa-organisaties met tienduizenden leden, zoals de Bond van Huurders en Woningzoekenden en de alternatieve vakbond Arbeidersmacht.' Een beproefde formule van Monjé was dat acties zichzelf moesten bedruipen. Kranten en pamfletten werden verkocht om geld in te zamelen voor het activisme. Tegelijkertijd werd het actievoeren in die periode volgens Van Raak steeds meer een doel op zich en raakten de grote idealen wat op de achtergrond.

SP'er zijn was in die beginjaren een manier van leven. Veelzeggend is de opmerking in een partijverslag uit 1972: 'Vanaf nu is ieder partijlid verplicht om een avond in de 2 weken vrij te nemen.' Die kadaverdiscipline heeft de tand des tijds niet doorstaan. 'Gelukkig heeft de partij inmiddels geleerd dat we niet het onmogelijke van mensen moeten eisen. Maar tegelijkertijd kon activisme ook in die beginjaren echt een feest zijn', constateert Van Raak. Zo wist SP-veteraan Remi Poppe in 1992 duizenden Vlaardingse op de been te krijgen om een

Van blauwdruk naar meetlat

Eind jaren tachtig nam de partij definitief afscheid van de marxistisch-leninistische wortels. Het partijbestuur presenteerde een programma voor een socialistisch Neder-

Verslag oprichtingsvergadering SP op 22 oktober 1972 uit de archieven van de AIVD.

land, Handvest 2000: Een maatschappij voor mensen.' Dit Handvest werd in alle afdelingen besproken en uitgebreid bediscussieerd in de Tribune. Ook werd het verspreid in buurten waar de SP actief was, zodat iedereen commentaar kon leveren.

Van Raak: 'Wij SP-leden dragen onze beginselen in ons hoofd en in ons hart. Daarom moet de discussie hierover van onderop worden gevoerd. Zo zijn we in 1999 tot het prachtige beginselprogramma Heel de Mens gekomen.' De schrijver-filosoof maakte zelf kennis met de SP tijdens het congres over Heel de Mens, in Zwolle. 'Veel mensen leken gelukkig met de nieuwe koers van de SP, andere leden hadden duidelijk moeite met het afscheid van vertrouwde begrippen', schrijft hij over die bewuste dag, waarmee hij bovendien zijn boek eindigt.

'Heel de Mens was gebaseerd op de praktijk van ons lokale activisme. Onze ideologie was niet langer een blauwdruk voor de toekomst, maar een meetlat voor het heden.

'Actievoeren kon ook in de beginjaren al echt een feest zijn'

Dat was moeilijk voor sommige leden met een zekere nostalgie. Maar al die kleine partijtjes met abstracte theorieën zijn uiteindelijk allemaal te gronde gegaan', aldus Van Raak.

Ideologische zuurstof

De komende anderhalf jaar zullen SP-leden in het hele land met elkaar in discussie gaan met het doel om Heel de Mens te evalueren en actualiseren. Volgens Van Raak is dit soort discussies 'de ideologische zuurstof voor onze praktische politiek'. Op 22 oktober 2022 bestaat de SP vijftig jaar: een symbolische dag om met geactualiseerde beginselen de toekomst tegemoet te gaan.

Van Raak: 'Als je een discussie over onze beginselen gaat voeren, moet je natuurlijk eerst weten hoe die tot stand zijn gekomen. Daar ben ik me in gaan verdiepen. Mijn aantekeningen werden alinea's en hoofdstukken. Zo heeft mijn boek eigenlijk zichzelf geschreven. Boeken over de geschiedenis van het socialisme zijn vaak taai en saai. Maar de geschiedenis van de SP is ontzettend leuk: er valt genoeg te lachen bij het lezen van dit boek.'

tekst Lesley Arp • foto's archief SP

UNDERCOVER IN ROTTERDAM

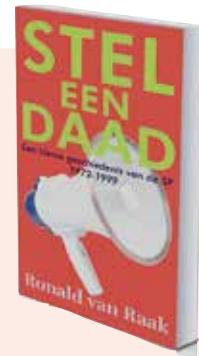
Voor zijn onderzoek naar de totstandkoming van het SP-beginselprogramma Heel de Mens ging Ronald van Raak terug naar het prille begin. Onderstaand fragment uit Stel een Daad beschrijft de geboorte van de partij door de ogen van twee undercoveragenten.

"Deze geschiedenis wilde ik beginnen met een verslag van het oprichtingscongres van de SP op 22 oktober 1972, maar zo'n verslag was in de archieven van de SP helaas niet voorhanden. Daarom benaderde ik de AIVD, omdat ik vermoedde dat de oprichting van de partij destijds ook kon rekenen op de aandacht van de geheime dienst. Mijn vermoeden bleek terecht, bij de AIVD lag een goed en feitelijk verslag dat ik voor dit onderzoek mocht gebruiken. Ik vind het bedenkelijk dat de geheime dienst een undercoveragent stuurde naar de oprichting van de SP, maar als historicus ben ik daar blij mee. Daarom kon ik dit stuk schrijven. En weten we dat bij aanvang van deze vergadering veel stoelen moesten worden bijgezet, omdat de toeloop kennelijk groter was dan verwacht. 'De zaal

was dan ook overvol', aldus het verslag van de BVD-agent.

Bij binnenkomst in feestzaal West End in Rotterdam kreeg iedereen twee consumptiebonnen, "met opdruk Stichting onderzoek en studie", meldde de agent met verwondering. Op de uitnodiging die de deelnemers hadden gekregen stond dat de mensen hun brood voor tussen de middag zelf moesten meebrengen. Van de kleine driehonderd aanwezigen waren er tweehonderd lid van een al bestaande partij: de KPN/ML, dat is de voorganger van de SP. Daarnaast waren er nog zo'n honderd 'waarnemers', of mensen van aanverwante organisaties die waren uitgenodigd. Van de KEN(ml), de MLS, het CAR en van een Surinaamse actiegroep. KPN/ML was de Kommunistiese Partij Nederland/marxisties-leninisties, KEN(ml) de Kommunistiese Eenheidsbeweging Nederland/marxisties-leninisties, MLS de Marxistisch Leninistische Studentenbond.

Uit de stukken die ik kreeg van de AIVD maak ik op dat niet één, maar minimaal twee

spionnen aanwezig waren bij de oprichtingsvergadering van de SP. Naast een uitgebreid verslag van 30 oktober 1972 zit in de stukken ook een kort verslag van 26 oktober 1972, dat van een andere hand lijkt te zijn. Van een agent die samen met de leden van de KPN/ML in de bus vanuit Nijmegen naar Rotterdam was gekomen. Deze agent schat dat op het SP-congres 'ongeveer 230 personen' aanwezig waren (het uitgebreide verslag spreekt van 'plm. 300' mensen). Dit was de grootste afdeling van de KPN/ML, vanuit Nijmegen waren volgens deze 'tweede agent' 46 leden naar het congres afgereisd. Uit uitnodigingsbrieven in het archief van de SP maak ik op dat nagenoeg alle leden van de KPN/ML bij de oprichting van de SP in Rotterdam aanwezig waren."

Nieuwsgierig geworden naar het vervolg van deze 'kleine geschiedenis'? Het boek Stel een Daad is te bestellen via shop.sp.nl

‘IK ZAL NOOIT IEMAND NAAR DE WEG VRAGEN’

Het onnavolgbare levenspad van SP'er Yosé Höhne Sparborth, geboren als Trees, liep over drie continenten en lag bezaaid met moeizaam te slechten hindernissen. Op wonderbaarlijke wijze hield zij de rug recht. De littekens op haar ziel laten zich evenwel niet gladstrijken. ‘De vluchteling, de ongewenste vreemdeling zal nooit uit mij verdwijnen.’

YOSÉ HÖHNE SPARBORTH werd in 1946 geboren. In het in de Tweede Wereldoorlog verwoeste en na de bevrijding door de Russen verdeelde Berlijn; als dochter Maria-Theresia (Trees) van de Nederlandse Jos de Vries en de Duitse Horst Höhne Sparborth. Moeder Jos baarde haar tweede dochter in een militair voertuig van de Amerikanen. Een buurvrouw had aan Amerikaanse soldaten gevraagd om de door heftige weëën gekwelde vrouw naar het hospitaal te brengen, maar de baby kwam onderweg daarnaartoe al ter wereld.

Trees, want zo heette Yosé tot haar achtentiende, zou nog twee broertjes krijgen. Wie Yosé wil begrijpen, of ten minste een beetje kennen, moet iets weten over haar familiegeschiedenis. Zonder beschrijving daarvan ontbreekt elk perspectief. Yosé duikt diep in haar herinneringen en vertelt haar verhaal. Het is haast ondoenlijk de stroom aan herinneringen te kanaliseren, omdat ze van achter naar voren en van links naar rechts zwenkt en alles wat zij uit haar geheugen peurt relevant is.

Laten wij, zo beknopt mogelijk en binnen de ruimte die de Tribune ons biedt, maar gewoon bij het begin beginnen en meedeinen op de golven van haar betoog.

De man die haar vader zou worden, Horst Höhne Sparborth, was een voordrachtskunstenaar met als specialisatie Faust, het personage uit het gelijknamige werk van Johann Wolfgang van Goethe. Daarnaast regisseerde hij, bij een theater in Berlijn. Toen Horst in 1934 weigerde om joden te ontslaan, werd hij voor heropvoeding in het eerste Duitse concentratiekamp in Dachau geplaatst. Dankzij zijn vader, die de kampcommandant kende, kwam Horst uiteindelijk vrij. Getraumatiseerd, dat wel.

De Tweede Wereldoorlog stond op punt van uitbreken. Horst moest onder de wapenen, zij het met een speciale opdracht: langs de linies trekken om de Duitse troepen met cabaret te vermaken. Zo kon het gebeuren dat hij ook in Nederland zijn redenaarskunsten vertoonde en op het strand van Egmond aan Zee Jos de Vries ontmoette. Ze werden verliefd en trouwden op de laatste dag van 1942, hartje oorlog. In het vaderland van de echtgenoot, door Nederlandse ogen gezien het land van de bezetter.

Twee jaar na het einde van de oorlog verhuisde het gezin Höhne Sparborth van Berlijn naar het stadje Wittstock, in de Russische Bezettingszone (vanaf oktober 1949 de DDR), waar vader Horst als antifascist een baantje kreeg als docent op een gymnasium. De Russen vervingen alle op scholen werkzame nazi's door erkende Duitse verzetsmensen.

Na de volksopstand in 1953 tegen het Oost-Duitse regime keerden de kansen. Een vlucht naar West-Berlijn was onafwendbaar. Horst kreeg er als politiek vluchteling voor hem en zijn vrouw en vier kinderen een schamel onderdak in een als opvanglocatie ingericht voormalig ziekenhuis. Yosé zegt daar nu over: ‘Je kreeg als politiek vluchteling bijzondere rechten en werd niet als gelukszoeker beschouwd. Wie uit de DDR was gevlucht, gold als hét bewijs tegen het communisme. Later begon ik te begrijpen dat de vluchtelingen werden misbruikt in het politieke spel, zoals dat tot op de dag van vandaag nog steeds gebeurt.’

Terwijl vader Horst onverdroten maar tevergeefs bleef zoeken naar een baan en een woning (‘de ambtenaren wilden liever niets te maken hebben met echte antifascisten’) bereidde moeder Jos een terugkeer naar Nederland voor. Zij stond te boek als landverraadster en moest hemel en aarde en zelfs de koningin – per brief – bewegen voordat er toestemming werd gegeven. Vlak voor vertrek belandde Horst met een zenuwontsteking in het ziekenhuis. Hij bleef achter in Berlijn en zijn echtgenote, twee dochters en twee zoons vertrokken in januari 1955 naar Nederland. Voorgoed. Horst zou zich nooit bij zijn gezin voegen.

Een adempauze voor Yosé. Ze schenkt koffie in. Het is passen en meten in het huiskamer-tje van haar piepkleine huisje in de Utrechtse Lange Nieuwstraat. Het wooncomplex heet Beyerskameren en werd eind zestiende eeuw gebouwd om armen te huisvesten, om precies te zijn weduwen met kinderen. Yosé hoefde niet lang na te denken toen zij in 1992 het aanbod kreeg om een van de vijftien hofwoningkjes te huren. Voor 89 gulden(!) per maand. Nu betaalt ze om en nabij de 230 euro. Projectontwikkelaars zullen watertanden bij de aanblik van dit rijksmonument, maar kunnen een overname gelukkig op hun buik schrijven. De particuliere stichting die

‘Als vluchtelingen zijnde werden wij misbruikt in het politieke spel, zoals dat nu nog steeds gebeurt’

Haar ervaringen uit Irak leidden tot samenwerking met moslims en joden in Utrecht

over de verhuur gaat, zal de oorspronkelijke bedoeling nooit verloochenen en verkwan-selen en bovendien houdt de gemeente een oogje in het zeil.

Ze pakt de draad weer op. Yosé (Trees) was 8 toen ze met haar moeder, zus Toos en de twee broertjes in Harlingen arriveerde. Daar werden ze opgevangen door de zusters Franciscanessen. Toos en Trees moesten naar een meisjesspensionaat in Oudewater en kregen het stempel 'moffenkind'. Trees hulde zich in stilzwijgen, keek goed om zich heen en paste zich aan. De veelvuldig ge-maakte opmerking 'jij moet jouw geschiede-nis kennen' en zinspelingen op haar status als vluchteling trokken diepe sporen, al liet de in zichzelf gekeerde Trees niets merken van haar gekwetstheid. Niemand kon door haar pantser heen breken.

In 1957 werden de twee zussen herenigd met hun moeder, die in Den Helder een woning en een baan had gevonden. Na de nodige omzwervingen in West-Friesland werd Hoorn het voorlopige eindstation. Op school deed Trees het naar omstandigheden goed, ze had een talent om met kinderen om te gaan en de Kweekschool in Amsterdam leek een passende keuze. Ze ging naar een internaat. De school werd geleid door de Arme Zusters van het Goddelijk Kind, later omgedoopt in de Zusters van de Voorzienig-hed, de congregatie waarbij zij zich in 1964 zou aansluiten.

Ze verruilde haar burgerkloffie voor het habijt en zou vanaf dat moment als zuster Yosé door het leven gaan. Niet zozeer uit roeping als wel om de geborgenheid van de religieuze gemeenschap maakte zij deze in-grijpende keuze, al bleef ze tot in lengte van jaren twijfelen. Was zij wel waardig genoeg om deel uit te maken van de kloosterorde? Ze droomde ervan om missionaris te worden en begon te praten. Ze doorbrak niet alleen de stilte om haar heen, ze kreeg progressieve ideeën, leerde over de achtergronden van de bevrijdingsoorlogen in Zuid-Amerika en Afrika en irriteerde soms zelfs medezusters met haar uitgesproken opvattingen over de Koude Oorlog, het feminisme en de kerkver-nieuwing.

De revolutionair in Yosé werd wakker. De solidariteit met de onderdrukte bevolkin-gen, gevoed door haar eigen historie, en de empathie met vluchtelingen over de hele wereld vormden de vrouw die ze nog steeds is. Hoewel ze er destijds wel voor waakte om al te fel van leer te trekken. Ze zegt: 'Ik was volgestopt met woede. Ik woonde op een vulkaan en God verhoedde dat iemand de stop eruit zou trekken. Die razernij zit er nog altijd in, maar ik heb geleerd om boosheid om te zetten in creativiteit.'

Ze stond voor de klas, was werkzaam in de gezinszorg en in club- en buurthuizen en ontdekte uiteindelijk dat haar hart bij het vredeswerk lag. In 1978 sloot Yosé zich aan bij de spraakmakende Dominicaanse com-muniteit Bruno Giordano, een gemengde leefgemeenschap in Utrecht. 'Er kwam een soort oerdrift in mij los.'

Ze sloeg haar vleugels uit en werd een we-reldburger.

De vredesbeweging in de DDR ('mijn vader-land') kruiste haar pad en ineens begon ze te begrijpen hoe politiek haar geheime familie-geschiedenis was. Zuster Yosé ontpopte zich

als een criticaster van de rooms-katholieke kerk, omarmde de vernieuwingen van het Tweede Vaticaanse concilie, onderhield nauwe contacten met de christelijke vredes-beweging in de DDR en stelde zich actief op in de dialoog christendom-marxisme.

Tijd voor nog een beker koffie. Op ander-halve meter aangereikt, al is dat krap aan in de beperkte ruimte van haar met boeken volgestouwde woonkamertje met kruisen aan de wand, een geschilderd portret van een tante op wie zij sprekend lijkt en een boe-kenplank gevuld met hamsterknuffels van de grootgrutter die maar blijft volhouden op de kleintjes te letten.

We gaan verder.

In 1989 viel de Berlijnse Muur, een jaar later kwam Yosé ernstig ten val. Ze mocht van de Dominicanen revalideren op Aruba, waar ze twee jaar zou blijven. Daarna opende het La-tijns-Amerikaanse continent zich voor haar. El Salvador, Nicaragua en nadien Colombia en Chili, Yosé sloot de bevrijdingstheologie in haar armen en liet zich leiden door de omstandigheden. 'Als ik in een gewelddadig land de weg weet, ga ik waar ik wil zijn en als ik de weg niet weet, mogen ze mij komen ha-len. Ik zal nooit iemand naar de weg vragen, uit angst voor mogelijke vijandigheid. Dat zit kennelijk diep. Ik zal me ergens altijd vluchte-ling blijven voelen.'

Yosé verleende niet alleen geestelijke steun, ze gaf theologische en weerbaarheidscursus-sen en bleek over onvermoede talenten te beschikken. Hoewel ze zelf zegt dat ze alles van de lokale mensen heeft geleerd ('zij heb-ben mij ontwikkeld, niet ik hen'). Jarenlang gaf ze intuïtieve massagetherapieën, met haar eigen handen hielp ze beschadigde vrouwen en mannen. 'Daar landde ik in mezelf.'

En daar begonnen haar reizen door dat werelddeel. Veelal met de bus. Niet om het Woord van God te verkondigen, maar om de daad bij het woord te voegen en medemensen in nood bij te staan en te bemoedigen. Dat deed ze ook in Irak, waar ze meerdere malen is geweest en na een onderbreking vanaf 2014 opnieuw regelmatig verbleef om de door haarzelf opgebouwde vredescontacten te onderhouden. Die ervaringen op hun beurt zouden weer leiden tot verschillende vormen van samenwerking met moslims en joden in Utrecht.

Tot op de dag van vandaag is Yosé actief op diverse kerkelijke en maatschappelijke fron-ten in haar woonplaats. Twee jaar geleden

sloot ze zich aan bij de SP. 'Ik wilde politiek betrokken raken en de stad eindelijk eens goed leren begrijpen en doorgronden. Ik koos voor de SP, omdat deze partij de meeste ruimte biedt aan – en aandacht vraagt voor – de mensen die het niet breed hebben.'

Ze was al eens eerder lid van een politieke partij, van GroenLinks om exact te zijn. Dat avontuur duurde niet lang. Yosé hield het voor gezien toen een prominent partijlid zich kritisch uitliet over de missie naar Afghanistan en door de partijleiding mond-dood werd gemaakt. 'Eigenlijk past geen enkele partij voor honderd procent bij mij. De SP komt nog het dichtst in de buurt van waar ik voor sta en waarin ik geloof.'

Yosé heeft al een aantal afdelingsvergaderingen bijgewoond en bracht ook SP-krantjes rond, totdat ze merkte dat ze dat fysiek niet meer kan opbrengen. Geestelijk is zij, voormalig moffenkind en tot twee keer toe vluchteling op jonge leeftijd, zo scherp als een mes. 'Wat mij het meeste bevalt aan de SP, wat ik charmant vind, is de interactie tussen hoger en lager opgeleiden. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen klassen, iedereen wordt gelijkwaardig behandeld en bejegend. Dat bevalt mij.'

Yosé zou Yosé niet zijn als ze niet ook een kritisch geluid liet horen. 'Ik vind dat er te krampachtig is omgegaan met de jongens en meisjes van ROOD en dat hele gedoe met het Communistisch Platform. Een oprechte partij moet met zuivere argumenten komen en niet bang zijn voor partijgenoten met een afwijkende visie. Als de SP jongeren aan de kant schuift, komt de vergrijzing dichterbij en dat moeten we niet willen.'

Over immigratie en vluchtelingen houdt Yosé Höhne Sparborth met enige regelmaat een lezing ('dat wil ik ook best eens voor de SP doen'). Voor nu houden we het bij deze opmerking: 'Vluchtelingen worden ingezet in politieke machtsspelletjes, in het Westen denken we nog altijd koloniaal. Opvang in de eigen regio? Toen het conflict met IS op het hoogtepunt was, waren er alleen al in Irak zes miljoen vluchtelingen. Nu telt het Midden-Oosten zeker vijf miljoen ontheemden. Als je dan ziet over welke aantallen op te vangen vluchtelingen Europa het niet eens kan worden... Dat staat in geen verhouding. Wat dit vraagstuk betreft, mag de SP nog wel wat ruimhartiger zijn.' Dan: 'Mag ik dit nog kwijt? Het is jammer dat Sadet Karabulut is gestopt als Kamerlid. Haar heb ik hoog staan.'

'De razernij zit er nog altijd in, maar ik heb geleerd om boosheid om te zetten in creativiteit'

Een laatste vraag aan Yosé. Over vluchtelingen gesproken: hoe is het destijds met jouw vader afgelopen? Hij bleef immers achter in West-Berlijn. 'Hij is hertrouwd en heeft een nieuw bestaan opgebouwd. Ik miste hem heel erg. Uit solidariteit met mijn moeder heb ik hem lange tijd gemeded, maar vanaf 1970 zocht ik hem elk jaar op. Dat waren plezierige ontmoetingen. Weet je, mijn leven oogt als een ruïne die alleen ik bewoonbaar kan maken. Dat lukt vrij aardig.' •

tekst Robin Bruinsma
foto's Maurits Gemmink

Enkhuizen komt in opstand tegen een invasie van geiten. Strijdbare SP'ers steunen bewoners, ondanks fikse tegenwerking.

NOORD-HOLLANDSE BOKKENSPRONGEN

Margreet Keesman, Baris Ermis, Wim Hoogervorst, Cindy o'Bryan en Marga de Blank aan het flyeren.

'IN NOORD-HOLLAND is in 2018 een geitenstop ingegaan. Vijf dagen daarvóór werd een vergunningsaanvraag ingediend om een enorme geitenstal te bouwen, vlak bij een woonwijk. Door een boer uit Varsseveld, die te maken had met de Gelderse geitenstop en toch wilde groeien.' Aan het woord is Margreet Keesman, SP-fractievoorzitter in Enkhuizen. De bijzondere afdeling daar draagt de naam SP West-Friesland. Het is een SP-bolwerk waar de SP de grootste is en bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen zelfs groter werd, maar niet in het college kwam. Keesman: 'Enkhuizen is een oude visserijstad met heel eigenwijze mensen.' Eigenwijze mensen, die zich niet zomaar neerleggen bij het plan om 2000 geiten te huisvesten op 200 meter afstand van een grote woonwijk.

Bijna alle partijen in de Enkhuizer gemeenteraad vonden destijds dat het college alles moest doen om de geitenstal tegen te houden. Keesman: 'Uit voorzorg. We kenden de Q-koorts en de gevolgen van grote stallen voor mensen met luchtwegproblemen.' Niks aan de hand, zou je denken. Totdat Keesman

ineens begin dit jaar in het lokale krantje las dat de gemeente de vergunning had verleend, op 22 december. Toen ging het los.

Trucje

Er was een bewonerscomité, Stop de geitenhouderij. De grootste trekker is getrouwd met een vrouw met ernstige astma. Keesman: 'Daar is de SP mee opgetrokken. We wilden mensen mobiliseren. De bezwaartermijn was al ingegaan op 22 december – een trucje om het aantal bezwaren te beperken. We hebben flyers laten drukken en rondgebracht in een cirkel van 5 kilometer rondom de geplande geitenhouderij. We riepen op om bezwaar te maken, hadden op de SP-website een voorbeeld-bezwaarschrift.' De krant werd erbij gehaald en al snel waren er maar liefst 470 bezwaarschriften binnen. De gemeente meende dat mensen die verder dan 2 kilometer weg wonen geen belanghebbende waren. Keesman: 'Terwijl uit onderzoek blijkt dat zeker tot 5 kilometer mensen longproblemen kunnen krijgen.'

Maar liefst 300 mensen zaten in een video-bijeenkomst over het besluit. 'Daar bleek

dat er een negatief GGD-advies was. Voor de volksgezondheid was het volgens de GGD niet goed om daar een geitenhouderij neer te zetten', vertelt Keesman. Ophef! Ook de juristen van de gemeente wilden eerst wel even dat rapport zien. Met een negatief GGD-advies kunnen er ook geen nieuwe huizen worden gebouwd. 'Terwijl we nu al een enorm woningtekort hebben.' Lang verhaal kort: er moet mogelijk een milieu-effectrapportage komen en dat is waarschijnlijk goed nieuws voor de bewoners. 'We laten dit niet zomaar over onze kant gaan,' zegt Keesman strijdbaar. Een houding die goed uitkomt, want ze kreeg een whatsappberichtje van de burgemeester dat zij mogelijk de gemeentewet had overtreden omdat ze bewoners had opgeroepen bezwaar te maken. Ze besloot zich niet de mond te laten snoeren en wist – na overleg met het landelijk SP-bureau – de burgemeester tot excuses te brengen dat hij iets dergelijks geïnsinueerd had. 'We hebben blijkbaar beet.' •

tekst Diederik Olders
foto archief SP West-Friesland

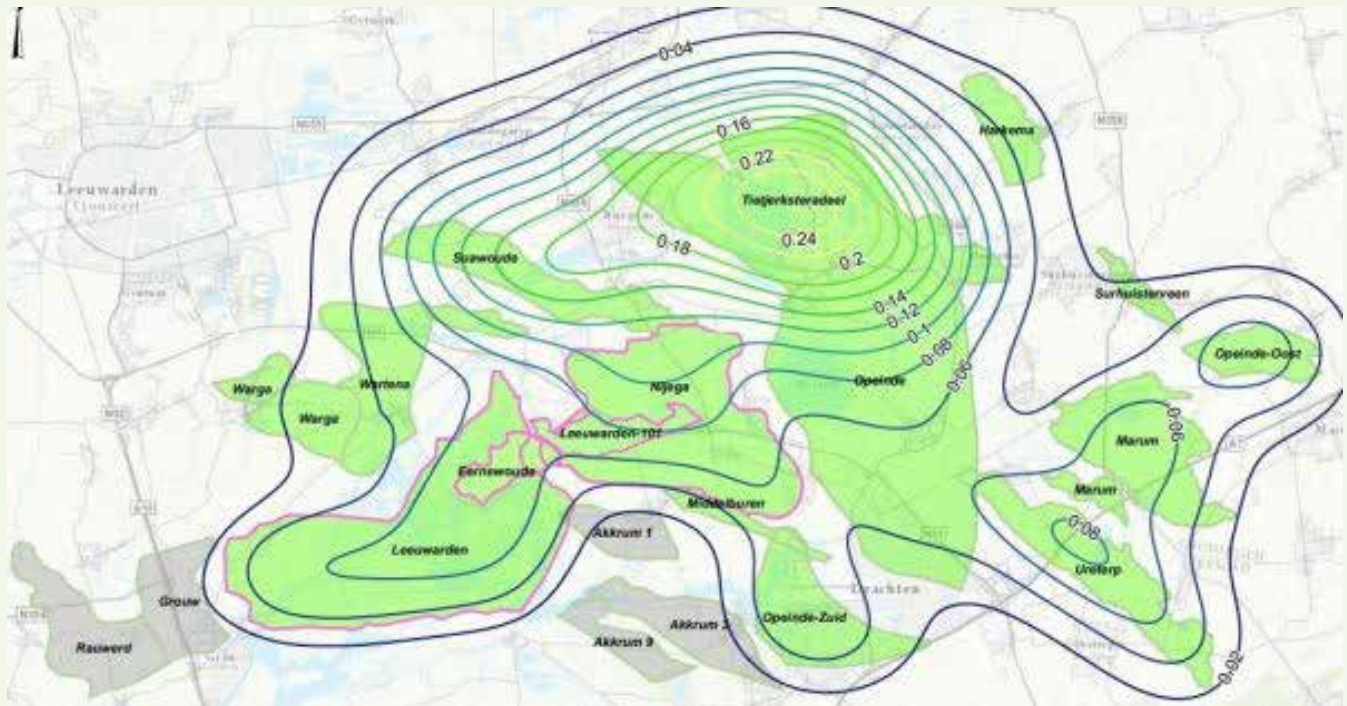

foto Avaaaz.org

> PETITIE TEGEN EXTRA FRIESE GASWINNING

Aardbevingen, bodemdaling, kapotte huizen, zieke mensen, woedend verzet: het voorbeeld in Groningen zal toch wel afschrikken als het gaat om gaswinning? Nee hoor. In Friesland zijn nu plannen om extra gas te gaan winnen uit het zogenoemde Tietjerk-gasveld. Energie-multinational Vermilion wil tot 2050 11,3

miljard kubieke meter gas extra uit de grond halen. Gemeenten en provincie hebben hun zorgen geuit, maar gaan er volgens de mijnwet niet over. SP-Tweede Kamerlid Sandra Beckerman trok al aan de bel in Den Haag; niet alleen de bodemdaling en kans op aardbevingen is een zorg, ook is de vraag hoe dit plan past in

de transitie naar duurzame energie. Wat betekent het voor het halen van de doelen van het klimaatakkoord als je méér in plaats van minder fossiele brandstoffen uit de grond haalt? De SP is in Friesland samen met andere partijen een petitie gestart: sp.nl/frysgrun

foto SP Nijmegen

> SNEL WARM DOUCHEN

Nou ja, 'snel': de klachten in de Nijmeegse Vijverhorstflat begonnen al in 2008. Al die tijd kampten bewoners met kou, een haperende verwarming en water dat niet echt warm werd. Pas vijf jaar geleden gaf de Klachtencommissie Woningcorporaties de bewoners gelijk. Verhuurder Portaal moest aan de bak. Vijf jaar later is er nog niks gebeurd. En nu komt het snelle succes: de bewoners stapten naar de SP, hingen spandoeken op, kregen aandacht in de media en prompt kwam Portaal in actie. Met een bijeenkomst, toezeggingen zwart op wit en 500 euro voor bewoners. SP-gemeenteraadslid Biljana Markovic was betrokken bij de actie en feliciteert de bewoners met hun succes: 'Het is ontzettend knap dat de Vijverhorstbewoners in zo'n korte tijd zoveel voor elkaar hebben gekregen.' Een toezegging is nog geen warme douche, dus de SP houdt de voortgang goed in de gaten.

> FAKKELSIGNAAL VOOR GRONINGEN

Met een fakkeloptocht heeft de SP begin april aandacht gevraagd voor de achterstand in het versterken van huizen in het Groningse gaswinnings- en dus aardbevingsgebied. Er staan nog 30.000 schademeldingen open en veel Groningers wachten al jaren op een oplossing. Aan commissaris van de Koning René Paas is een zwartboek aangeboden met schrijnende verhalen. Gedupeerde Sandra van der Laan, tijdens de bijeenkomst: 'Wij zijn ten einde raad. Het enige wat wij willen is gewoon ons eigen huis terug. Is dat echt te veel gevraagd?'

SP-Tweede Kamerlid Sandra Beckerman: 'Deze week bleek dat er te weinig geld is voor de versterking van huizen. Terwijl de staat ruim 400 miljard heeft verdiend aan de gaswinning en Shell en Exxon al ruim gecompenseerd zijn, blijven gedupeerden

in diepe ellende zitten. Dit onrecht moet eindelijk stoppen.'

Successen Tweede Kamer

Een week later vertaalt Beckerman het fakkelsignaal in successen in de Tweede Kamer. Die steunde SP-voorstellen om ervoor te zorgen dat er voldoende geld is voor de gedupeerden, en om alle mogelijke manieren aan te grijpen om Shell en Exxon hun deel te laten betalen. Ook voor de openstaande schademeldingen heeft Beckerman goed nieuws: 'Een deel van de schadeafhandeling ligt stil of wordt onterecht afgewezen. Onze voorstellen om deze schades snel en goed te beoordelen en niet te tornen aan het bewijsvermoeden zijn ook aangenomen.' Beckerman is blij met de steun: 'De Tweede Kamer is vandaag duidelijk. De Groningers moeten geholpen worden en de staat moet daarvoor zorgen.'

> SP-SUCCES: 11.000 'PARDONNERS' ALSNOG PASPOORT

In 2007 is met het 'generaal pardon' besloten om een groep van 27.000 mensen een Nederlandse verblijfsvergunning te geven. Mensen die door het systeem onmenselijk lang in onzekerheid waren gelaten. Elfduizend van hen wachten (veertien jaar later!) echter nog steeds op een paspoort. Ze kregen wel een verblijfsstatus maar geen paspoort. Hun zogenoemde naturalisatie werd met bureaucratische drempels tegengehouden door de regering. Daardoor zijn ze al die jaren behandeld als tweederangsburgers. Met alle problemen van dien: niet mogen stemmen, lastig werk of een stageplek vinden, problemen bij het afsluiten van een lening.

In februari kreeg SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk de Tweede Kamer al mee met het voorstel dat hij samen met het CDA maakte: geef ze een paspoort. VVD-staatssecretaris Broekers-Knol vond dat deze mensen nog wel even konden wachten en wilde eerst onderzoek doen. Ook dat pikte Van Dijk niet: 'Het is al vier keer onderzocht. Daarom heb ik met het CDA een nieuwe motie ingediend, die oproept om de eerdere motie per direct uit te voeren. De Tweede Kamer is het daarmee eens. Na veertien jaar verdienen deze mensen eindelijk duidelijkheid.'

> CULTUUR GEEN MARKT

Om een slecht plan te keren is het soms al genoeg om een meldpunt te openen en een discussie aan te kondigen. In Leiden kwam het college snel tot inzicht toen de lokale SP daar met hulp van het CDA aan de bel trok over het plan om te gaan aanbesteden in de cultuursector. De bibliotheek, muzieklessen: de markt is geen plek voor zaken die voor iedereen toegankelijk moeten zijn. SP-raadslid Thomas van Halm is blij dat het college het plan terugtrekt: 'Uit ons meldpunt bleek al dat echt niemand op aanbesteding zat te wachten.' SP Leiden hoopt dat het college ook nog eens de aanbestedingen in de zorg wil heroverwegen.

foto Wiebe Kiestra

> KOBANI-PROCES

Voor de deur van de Turkse ambassade vormden kaarsjes op 26 april het getal 108. Precies het aantal leden van de Turks-Koerdische partij HDP dat op die dag voor de rechter moest verschijnen in het politiek gemotiveerde 'Kobani-proces'. Kobani is een stadje in Noord-Syrië, vlak bij de Turkse grens, waar Koerdische strijders tijdens de Syrische burgeroorlog maandenlang hevig strijd leverden tegen IS. Hoewel Turkije formeel onderdeel uitmaakt van de westerse coalitie tegen IS, steunde Erdogan in het geniep anti-Koerdische bewegingen van moslim-extremisten. Bij protesten tegen die

heimelijke steun hebben de Turkse politie en veiligheidsdiensten honderden mensen verwond, gedood of opgepakt. Onder hen ook de voormalige HDP-leiders Selahattin Demirtaş en Figen Yüsekdağ. Zij worden al jaren gevangen gehouden door de Turkse autoriteiten. Een vijftigtal SP'ers en Turks-Koerdische Nederlanders riep in Den Haag op tot hun vrijlating, met foto's van de politiek gevangenen in de hand.

Ook Eindhovenens SP-raadslid Murat Memiş en SP-senator Tiny Kox toonden er hun solidariteit. Twee jaar geleden pakten de Turkse autoriteiten Memiş, vanwege een

paar tweets, tijdens zijn vakantie op en hielden hem twee maanden gevangen. 'Pas na veel druk vanuit het Nederlandse parlement, op initiatief van mijn eigen SP, werd ik door de rechter vrijgesproken. Helaas zien we de laatste jaren dat politiek gemotiveerde rechtszaken tegen andersdenkenden toenemen in Turkije', sprak het raadslid de actievoerders toe.

Omdat de ambassadeur niet kwam opdagen, liet Kox een boodschap in zijn brievenbus achter: een recent aangenomen resolutie van de Raad van Europa. Hierin worden de Turkse autoriteiten opgeroepen om de rechtsstaat en de democratie te herstellen. 'De miljoenen stemmers op de HDP verdienen het niet dat hun leiders in de gevangenis worden gestopt', benadrukte Kox, die behalve de SP in de Eerste Kamer ook het linkse blok in de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa aanvoert. In die laatste rol wist Kox een resolutie aangenomen te krijgen die oproept Demirtaş per direct vrij te laten. De SP blijft solidair met de politieke gevangenen totdat zij hun vrijheid terug hebben. Memiş: 'Wij kiezen de dialoog en niet de intimidatie. Daarom zal onze strijd voor mensenrechten, persvrijheid én vrije meningsuiting voor iedereen doorgaan.'

> GRATIS KERNAFVAL

Opwekkers van duurzame stroom betalen zelf voor hun afval. Heb je een zonnepaneel, dan moet je ook voor het afval betalen als het paneel verwijderd of vervangen wordt. Wel zo eerlijk? Niet voor kernafval blijktbaar. De Europese Commissie deed een jarenlang onderzoek naar staatssteun door Nederland. Het blijkt namelijk dat de kernenergieproducent EPZ van kerncentrale Borssele níét betaalt voor het afval dat de centrale produceert. De Nederlandse staat betaalt daarvoor, via staatsbedrijf COVRA. En dat is staatssteun – nog los van het feit dat het (alweer) een ander licht werpt op de stelling dat kernenergie een goedkoop alternatief zou zijn voor duurzamere energieopwekking. Recent kwam via vrijgegeven documenten aan het licht dat het onderzoek van de Europese Commissie om geheime redenen is gestaakt. Wel zo eerlijk?

foto Paul Dijkstra / ANP©

> WEER SPOEDZORG IN DOKKUM

Goed nieuws uit de SP-afdeling Noardeast-Fryslân. Na de jarenlange protesten om streekziekenhuis Sionsberg in Dokkum te behouden, kan er nu gelukkig ook weer spoedeisende hulp geboden worden. Sinds april heeft Sionsberg weer een spoedpolikliniek en hoeven patiënten uit Dokkum en de regio niet meer naar ziekenhuizen verderop. Een uitstekend begin voor het terugbrengen van wegbezuinigde ziekenhuiszorg.

BREEK DE BANK MET

Wat begon als een idee ergens op een verstoopt internetforum, is nu een wereldwijde digitale markt. Cryptomunten zoals de bitcoin zijn hot en iedere dag komen er honderdduizenden kopers bij. Digitale valuta zijn een blijvertje, zegt SP-Tweede Kamerlid Mahir Alkaya. Hij pleit voor een veilig, niet-commercieel alternatief in overheidshanden.

TOEN DE BANKENCRIJSIS op het hoogtepunt was, kwam wereldwijd de vraag naar een alternatief voor het financiële systeem. Het vertrouwen in de banken en overheden was verdwenen. Een van de antwoorden op die vraag kwam in de vorm van bitcoin. Een digitale munt die werd onthuld door een zekere Satoshi Nakamoto, een alias waarvan het onduidelijk is of er een persoon of een collectief achter schuilgaat. In 2008 werd onder die naam op een cryptografie-forum een paper gepubliceerd met daarin het basisidee van de bitcoin en de werking van de software.

Het was ook in deze tijd dat SP-Kamerlid Mahir Alkaya besloot om de politiek in te gaan: 'De rekening van de crisis viel toen bij de gewone mensen en niet bij de bankiers. Er waren veel demonstraties tegen de bezuinigingen van het toenmalige kabinet en daarmee werd het een belangrijk moment in de politieke bewustwording van veel mensen. Bitcoin kon je toen zien als het digitale protest tegen de banken en tegen de overheid.'

Het idee achter de bitcoin bestaat uit twee belangrijke elementen. Ten eerste is deze geldsoort digitaal, omdat bitcoin alleen bestaat als software op computers. Daarnaast is bitcoin decentraal. Dat komt doordat de munt niet wordt uitgegeven door één organisatie maar wordt beheerd door een wereldwijd netwerk van computers. Dat beheren van de bitcoin en andere cryptomunten gebeurt buiten het zicht van banken en overheden om.

Beheer in de blockchain

Voor dat decentrale beheer is er een register nodig waarin alle transacties worden bijgehouden. Dit wordt de blockchain genoemd. Blokken aaneengesloten data waarin alles versleuteld staat opgeslagen. Dit kunnen betalingen zijn, maar ook andere overeenkomsten zoals contracten of diploma's.

Elke keer als er een transactie plaatsvindt, wordt er een ingewikkelde rekensom uitgevoerd door computers in het netwerk. Met die berekening wordt de controle uitgevoerd op de transactie. Vervolgens wordt de uitkomst van die berekening in de vorm van data toegevoegd aan de versleutelde blockchain en is de transactie voltooid. Omdat het geen register is op één centrale plek, maar er kopieën van dezelfde versie verspreid staan op computers in een wereldwijd netwerk, kan er dus nooit zomaar iets worden gewijzigd. Dit maakt de blockchain-technologie betrouwbaar en zorgt ervoor dat mensen er waarde aan durven toe te kennen.

Sinds de introductie van bitcoin is er veel gebeurd. De koers is hard op en neer gegaan, met flinke pieken door de jaren heen. Ook zijn er inmiddels zo'n vierduizend alternatieve cryptomunten bijgekomen. Hoe mensen met cryptovaluta omgaan, laat zich volgens Alkaya opsplitsen in twee kampen: 'Je hebt de *believers*, die echt de technologie en filosofie omarmen; en je hebt de mensen die snel geld willen verdienen. Zij doen mee aan de hype en blazen de bubbel verder op. Deze mensen zijn niet zozeer ideologisch en willen ook niet per se iets veranderen aan het financiële systeem.'

Raadsel voor Den Haag

Omdat cryptomunten zoals bitcoin een relatief nieuw verschijnsel zijn, wist de politiek lange tijd niet zo goed wat ze ermee aan moest. Toen in 2017 de bitcoin voor het eerst piekte, waren de reacties van veel Kamerleden volgens Alkaya dan ook wereldvreemd: 'Sommige partijen in de Tweede Kamer vroegen zich toen hardop af of we het niet gewoon moesten verbieden. Was het geen casinospel? Niet beseffend dat je het helemaal niet

'Bitcoin kon je aanvankelijk zien als digitaal protest tegen banken en overheden'

BITCOIN?

kan verbieden. Ja, je kan het bezit ervan strafbaar stellen. Dan zet je daar rechercheurs op en gooi je iedereen in de bak die de munten heeft. Dat is onwerkbaar en moet je niet willen. Je kunt het niet weren. Het is gewoon onderdeel van het internet en het gaat niet weg. Dat is belangrijk om vast te stellen.'

Sindsdien is het denken over cryptovaluta opgeschoven. Alkaya: 'In de afgelopen tweeënhalve jaar is de politiek gaan beseffen dat cryptomunten er nou eenmaal zijn, maar dat ze ook worden misbruikt. In die bewustwording hebben wij een rol gespeeld. Voor banken zijn er allemaal regels om bijvoorbeeld witwassen en terrorismefinanciering tegen te gaan maar met cryptovaluta kunnen die illegale zaken ook worden gedaan. Daarom moet je daar natuurlijk wel controles op zetten en dat is ook gebeurd.'

Hoewel die controles noodzakelijk zijn om illegale praktijken tegen te gaan, zijn ze volgens Alkaya wel doorgeslagen: 'De midden- en kleinbedrijven in de sector moesten dezelfde toezichtskosten gaan betalen als de grote banken. Die enorme kosten hebben ervoor gezorgd dat veel goedbedoelde bedrijven zijn omgevallen of ermee stopten. Dat was ook een interessant discussiepunt in de Kamer. Want hoe zorg je ervoor dat die technologische innovatie, die ontwikkeling, niet in de kiem wordt gesmoord? Die discussie hebben wij ook aangejaagd, want uiteindelijk zijn het de gevestigde commerciële banken die er baat bij hebben om die ontwikkeling tegen te houden.'

De macht van de banken

Op dit moment bezitten slechts drie commerciële banken 85 procent van de Nederlandse markt. Wat Alkaya betreft is dat een groot probleem: 'Daardoor zijn ze *too big to fail*. Als het goed gaat dan doen ze alsof ze een commerciële partij zijn. Dan worden er miljarden winst gemaakt en hoge bonussen uitgekeerd. Maar de consequentie daarvan, namelijk dat je failliet kan gaan op het moment dat je er een potje van maakt, dat kan niet. Want we zijn als samenleving te afhankelijk van die banken. Daarom opereren die banken met een soort impliciete overheidsgarantie, waardoor ze onverantwoorde risico's nemen. Ze weten dat de overheid ze toch wel weer komt redden met belastinggeld, zoals we hebben gezien bij de bankencrisis.'

Als je zegt dat je een alternatief wil voor de commerciële banken, wijzen veel mensen op het depositogarantiestelsel. Een soort publieke verzekering

'Mensen die snel geld willen verdienen blazen de bubbel op'

voor als banken failliet gaan. Valt een bank om dan hebben spaarders recht op een vergoeding tot 100.000 euro, die wordt betaald door de overheid. Voor munten als de bitcoin geldt deze regeling niet. Tegenstanders zien hierin een argument om juist voor de banken te kiezen en zo spaarders te beschermen.

Alkaya ziet dat anders: 'Dat we een publieke verzekering voor spaargeld bij banken hebben, laat al zien hoe wankel het systeem is. Na de bankencrisis was er een parlementaire commissie die al zei dat het depositogarantiestelsel moet worden afgebouwd of in ieder geval verlaagd. Maar dat is niet gebeurd, want commerciële banken hebben er veel te veel profijt van.'

Natuurlijk is het wel belangrijk dat het geld van mensen veilig is. Dit kan volgens Alkaya echter veel makkelijker worden georganiseerd: 'Dat stukje garantie, dat je wil dat je spaargeld veilig is, dat kan je ook bij de overheid kwijt in plaats van dat je het aan een commerciële partij moet geven en er dan een soort publieke verzekering bij regelt. Waar mijn strijd om gaat, is dat we juist een publieke digitale infrastructuur voor betalingen krijgen. Een digitale munt die niet commercieel is.'

'Bitcoin heeft laten zien dat de technologie er is om buiten de banken om veilig transacties te kunnen doen'

Door de sterk wisselende koers, het vervuilende karakter (zie kader) en de grootschalige speculatie is bitcoin niet uitgegroeid tot een realistisch alternatief voor het betaalverkeer dat nu via de commerciële banken plaatsvindt. De blockchain-technologie achter de munt biedt volgens Alkaya echter wel kansen: 'Dat grote bedrijven nu ook instappen in cryptovaluta en dat de koers zo opgeblazen wordt, is wel het bewijs dat de technologie achter de cryptomunten zich bewezen heeft. Dat is voor mij ook het belangrijkste wat bitcoin en andere digitale munten laten zien. Dat er een manier is om buiten de commerciële banken om, met robuuste technologische mogelijkheden, het betalingsverkeer op een moderne manier te organiseren. Daar hebben we geen commerciële banken meer voor nodig.'

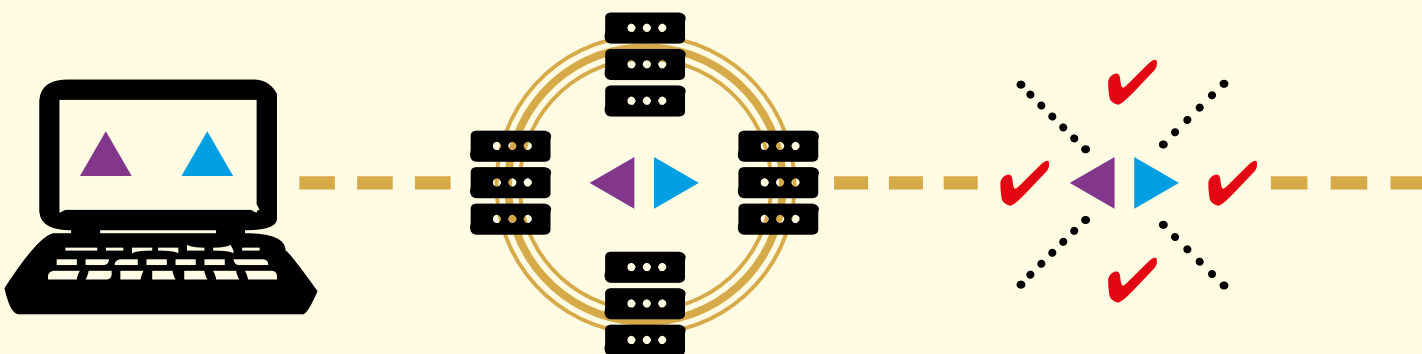
De publieke bank

Als alternatief voor het huidige wankele stelsel, heeft Alkaya eerder al plannen aangedragen in de Tweede Kamer: 'Wat ik zou willen is een veilige publieke bank, waar je geld niet wordt gebruikt om beleggingen mee te doen. Die bank is 100 procent veilig. Daar hoeven dan ook geen hele dure managers te werken die topbonussen verdienen. Een soort saaie publieke functie waar mensen hun geld kunnen neerzetten.'

De positie van de banken moet met dit plan volgens Alkaya flink afnemen: 'Jarenlang was contant geld de verantwoordelijkheid van de overheid. Die publieke dienst hebben we overgedragen aan commerciële banken, waardoor die onmisbaar zijn geworden. Dat wankele systeem repareren we dan vervolgens weer met een depositogarantiestelsel dat mensen via de belasting zelf betalen. Van dat stelsel moeten we echt af.'

Het omarmen van de technologie achter de cryptomunten is wat Alkaya betreft essentieel: 'Bitcoin

ZO WERKT EEN TRANSACTIE IN DE BLOCKCHAIN

• Iemand vraagt een transactie aan

• De aanvraag wordt verstuurd naar een netwerk van computers

• Dit netwerk controleert de transactie op basis van een complexe berekening

heeft laten zien dat de technologie er is om buiten de banken om op een veilige manier transacties te kunnen doen. Maar de nadelen van die munt zijn tegelijkertijd veel te groot. Als de overheid geen veilig en publiek alternatief gaat organiseren dan komen er andere commerciële partijen die erop gaan duiken. Dan krijg je een facebookmunt waar je helemaal geen invloed op hebt. Dat moeten we absoluut willen vermijden.’

Digitale toekomst

De komende jaren zou Alkaya zomaar eens zijn zin kunnen krijgen. De Nederlandse Bank en ook de Europese Centrale Bank denken hard na over de ontwikkeling van een digitale munt die ook door consumenten te gebruiken is. De overheid zou dan een publieke munt uitbrengen die een alternatief zou kunnen zijn voor de commerciële banken. Wel de voordelen van de Blockchain-technologie, maar dan veilig en wel te gebruiken als betaalmiddel in het dagelijkse leven.

Of dat ook echt zo zal uitpakken als Alkaya het voor zich ziet, hangt nog van een aantal dingen af: ‘Het risico is nu dat het Europees geregeld wordt en dat de banken daar veel invloed op het beleid hebben. Een publieke digitale munt kan je op verschillende manieren organiseren. Wat mij betreft moet het dan een publieke organisatie zijn die dat uitgeeft en beheert. Je hebt ook organisaties, waaronder die banken, die zeggen dat die munt wel via hun kan. Als je dan regels krijgt dat een digitale publieke munt alleen via commerciële banken verhandeld kan worden, dan vraag ik me af of we daar heel veel mee opschieten. Dan blijft die onaantastbare positie van commerciële banken in stand. Ik ga goed in de gaten houden hoe die discussie verloopt.’ •

tekst Xander Topma

‘Een facebookmunt waar je helemaal geen invloed op hebt, moeten we absoluut vermijden’

VERVUILER ONDER DE VALUTA

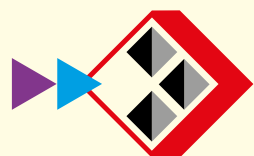
Bitcoin is verreweg de populairste cryptomunt. Omdat het onderhouden van het Blockchain-netwerk veel rekenkracht van computers vraagt, kost dat enorme hoeveelheden stroom. Inmiddels wordt er voor het beheren van bitcoin al net zoveel elektriciteit verbruikt als het totale energieverbruik van Nederland. En omdat de computers die het rekenwerk uitvoeren vaak worden geplaatst in landen waar de stroom goedkoop is, gebeurt dit vrijwel niet op een duurzame manier.

De community achter bitcoin probeert hier met de ontwikkeling van een zogenoemd *lightning network* een oplossing voor te vinden. Daarmee zouden er meer transacties moeten kunnen plaatsvinden, tegen hetzelfde energieverbruik. Voorlopig is deze oplossing echter nog in een experimentele fase en is het nog de vraag of deze ook echt gaat bijdragen aan het wegnemen van het energieprobleem.

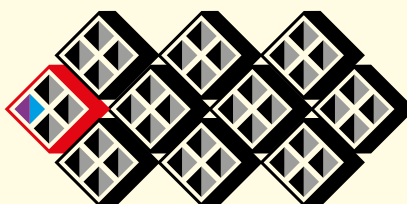
Privacy

Een andere grote bedenking, behalve energiegebruik, is dat de technologie helemaal digitaal is. Hoewel de blockchain zelf nog nooit gehackt is en het zo in elkaar steekt dat daar weinig angst voor is, geldt dat niet voor diensten die met bitcoin werken. Het vormt - net als ‘gewone’ digitale betalingen - een privacy- en daarmee veiligheidsgevaar voor bijvoorbeeld activisten en mensen die in een dictatuur leven. De geschiedenis leert dat oncontroleerbare transacties mensenlevens kunnen redden.

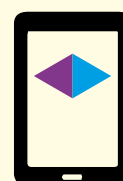
- Een transactie kan een overdracht van bijvoorbeeld geld, contracten of diploma's zijn

- Zodra de transactie bevestigd is, wordt deze gecombineerd met andere transacties en samengevoegd in een nieuw blok data voor het register

- Dit blok wordt dan permanent toegevoegd aan de bestaande Blockchain en kan niet meer worden gewijzigd

- De transactie is voltooid

SPLINTERNIEUWE SP-LEDEN STELLEN ZICH VOOR

AANGENAAM!

Direct na de eerste exitpoll sloten tientallen nieuwe leden zich aan. Kort daarna volgden er nog eens honderden. Enthousiaste nieuwe SP'ers, zoals Sam en Jerry.

tekst Xander Topma
foto's Anouk Pross

De Meppeler JERRY VENEMAN is 49 jaar. Hij is postbezorger, fanatiek hardloper en ook groot muzikliefhebber.

› **Waarom werd je lid?**

'Partijen die nu in het kabinet zitten, zijn verantwoordelijk voor de toeslagenaffaire. Maar juist de SP, die dat probleem aan de kaak heeft gesteld, verliest zetels. De partij die hoofdverantwoordelijk is voor dat schandaal boekt ondertussen winst. Dat kon ik niet met elkaar rijmen. Lid worden is stap één.'

› **De uitslag voelde oneerlijk?**

'Ja. Het ging niet meer om de inhoud maar om Rutte die zo leuk op z'n fiets naar het werk ging en lekker een appeltje at, terwijl hij gewoon een grote bak ellende achterlaat. Daar maakte ik me echt boos over. Ik wilde me verbinden. Het is toch anders dan dat je op een partij stemt en het daarna weer een beetje vervliegt. Eigenlijk wilde ik het officieel maken. Samenwonen is ook leuk tot op een bepaald moment maar dan wil je toch wel die extra stap zetten.'

› **Ben je altijd al politiek geïnteresseerd?**

'Ik kom uit een rood nest. Mijn vader was lid van de PvdA en daar heb ik ook lang op gestemd. Maar zoals veel mensen kon ik dat echte socialistische geluid niet meer terugvinden. Toen heb ik de switch gemaakt.'

› **Wat verwacht je van je lidmaatschap?**

'Eerst vooral meer inzicht in de politiek. Ik zie mezelf geen politieke functie bekleden, daar ben ik de persoon niet voor. De eerste scholing waar ik aan ga meedoen staat al in de planning. Als ik iets over politiek hoor dan denk ik daar altijd nog goed over na. Door lid te worden verplicht ik mezelf ook om me er meer in te verdiepen.'

› **Ga je ook mee de straat op?**

'Volgend jaar met de campagne wil ik wel meedoen, met mensen in gesprek en dingen uitdelen. Ik ben heel erg goed in vriendelijk lachen dus dat komt vast van pas.'

SAM KUPPENS (18) woont sinds twee maanden in Nijmegen en studeert *Learning and Development*.

› **Waarom werd je lid?**

‘Mijn vader en ik zagen de exitpoll en konden er niet bij dat de SP zetels had verloren. Ik dacht: ik kan er zelf ook meer aan doen. Lid worden is de eerste logische stap.’

› **Is politiek je met de paplepel ingegoten?**

‘Niet echt. Mijn vader vroeg waar ik op had gestemd en ik zei SP. Toen vertelde hij daar ook al heel lang op te stemmen en besloten we allebei lid te worden.’

› **Waarom SP?**

‘Het moet anders in Nederland. De standpunten van de SP, zoals het afschaffen van het leenstelsel voor studenten en dat de partij af wil van marktwerking in de zorg, vind ik heel mooi. Voor een eerlijk Nederland. Dat we het voor elkaar en met elkaar moeten doen en dat iedereen, ongeacht je achtergrond, dezelfde kansen krijgt. De SP is daarin uniek onder politieke partijen.’

› **Wat wil je bereiken met je lidmaatschap?**

‘Eerst wil ik me inlezen en ik kijk ook vaak naar debatten en digitale themabijeenkomsten van de SP. Zo wil ik me verdiepen en dan actief worden. Hoe weet ik nog niet precies, maar het lijkt me interessant om ook in de lokale afdeling rond te kijken.’

› **Leeft politiek in je omgeving?**

‘Als ik zeg dat ik politiek interessant vind dan vindt iedereen me eigenlijk een beetje een nerd. Maar als ik het uitleg, snappen ze het wel. Politiek gaat immers ook over mijn toekomst. Politieke partijen zouden met campagnes beter aan kunnen sluiten bij de belevingswereld van jongeren. Het kan echt heel leuk en interessant zijn.’

› **Hoe bevallen je eerste weken?**

‘Ik zit in de whatsappgroep van de SP-jongeren. Er worden veel linkjes gedeeld naar dingen die interessant zijn om te kijken of te lezen. Daar word ik echt vrolijk van.’

TRUCKER SOPHIE

Toen Sabine van Wechem Sophie van Dalen toevallig tegenkwam, vroeg ze of ze een fotoserie van haar mocht maken. Waarom Sophie? Omdat zij een van weinige vrouwelijke vrachtwagenchauffeurs in ons land is. Van Wechem: 'Ik betrapte me op mijn eigen vooroordelen.'

SABINE VAN WECHEM is een van de inmiddels vier winnaars van de Paul Peters Fotoprijs. Een initiatief van de SP, als eerbetoon aan de in 2017 overleden Paul Peters, organisator bij de partij én onversaagde fotograaf bij talloze manifestaties van de SP. De prijs is in vier jaar uitgegroeid tot een onlosmakelijk onderdeel van de Zilveren Camera. Winnaars zetten deze erkenning voor kwalitatief hoogstaande sociale fotografie maar al te graag op hun cv.

Ook Sabine van Wechem, die in 2019 triomfeerde met een indringende reeks portretten van de dakloze dichter Hilmano en zijn vriendin Iris, koestert haar eerste plaats in de competitie. 'In het jaar dat ik won, ben ik cum laude afgestudeerd aan de Fotoacademie. Ik merkte al fotograferend dat mijn hart ligt bij geëngageerde fotografie, bij werk van de lange adem. Mijn voorkeur gaat uit naar het vastleggen van de levens van mensen aan de rand van de maatschappij. Ik wil de

buitenbeentjes een gezicht geven en hen zo goed en respectvol mogelijk vereeuwigen. Dat kan alleen als ik er ruimschoots de tijd voor neem.'

Al tijdens haar studie dook Van Wechem onder in de favela's van Rio de Janeiro. Daar verbleef ze zelfs twaalf weken permanent onder 'soms best dreigende omstandigheden' – om uiteindelijk een prangende serie over de bewoners af te leveren. Opvallend is de manier waarop zij de mannen en vrouwen in hun waarde laat. Hoe zij laat zien dat ook in de sloppenwijken, naast alle ellende, momenten van liefde, geluk en saamhorigheid bestaan.

De met de Paul Peters Fotoprijs bekroonde fotodocumentaire over het Amsterdamse outcastduo Hilmano en Iris was eveneens

FOTO
PRIJS **PAUL
PETERS**

het resultaat van behoedzame toenadering en een lange reeks bezoeken. Gaandeweg won zij hun vertrouwen, al is dat, zo zegt Van Wechem, 'nooit het doel op zich'.

'Ik vind het gewoon prettig om een beetje rond te hangen en te rommelen bij mensen. Je leert elkaar beter kennen en groeit naar elkaar toe. Zo ontstaan een zekere intimiteit en vriendschap en kan ik tot de kern doordringen. Hilmano gaf zich vrij snel bloot, bij Iris duurde het wat langer. Ik zag gaandeweg hoe zij in hun kleine wereldje hun eigen vrijheid vonden, hoe ze ruzie maakten én van elkaar hielden – ondanks de extremiteiten, de pijn en de afhankelijkheid. Zo kon ik met mijn foto's het stereotiepe beeld dat de meesten van ons hebben van drugsverslaafden doorbreken.'

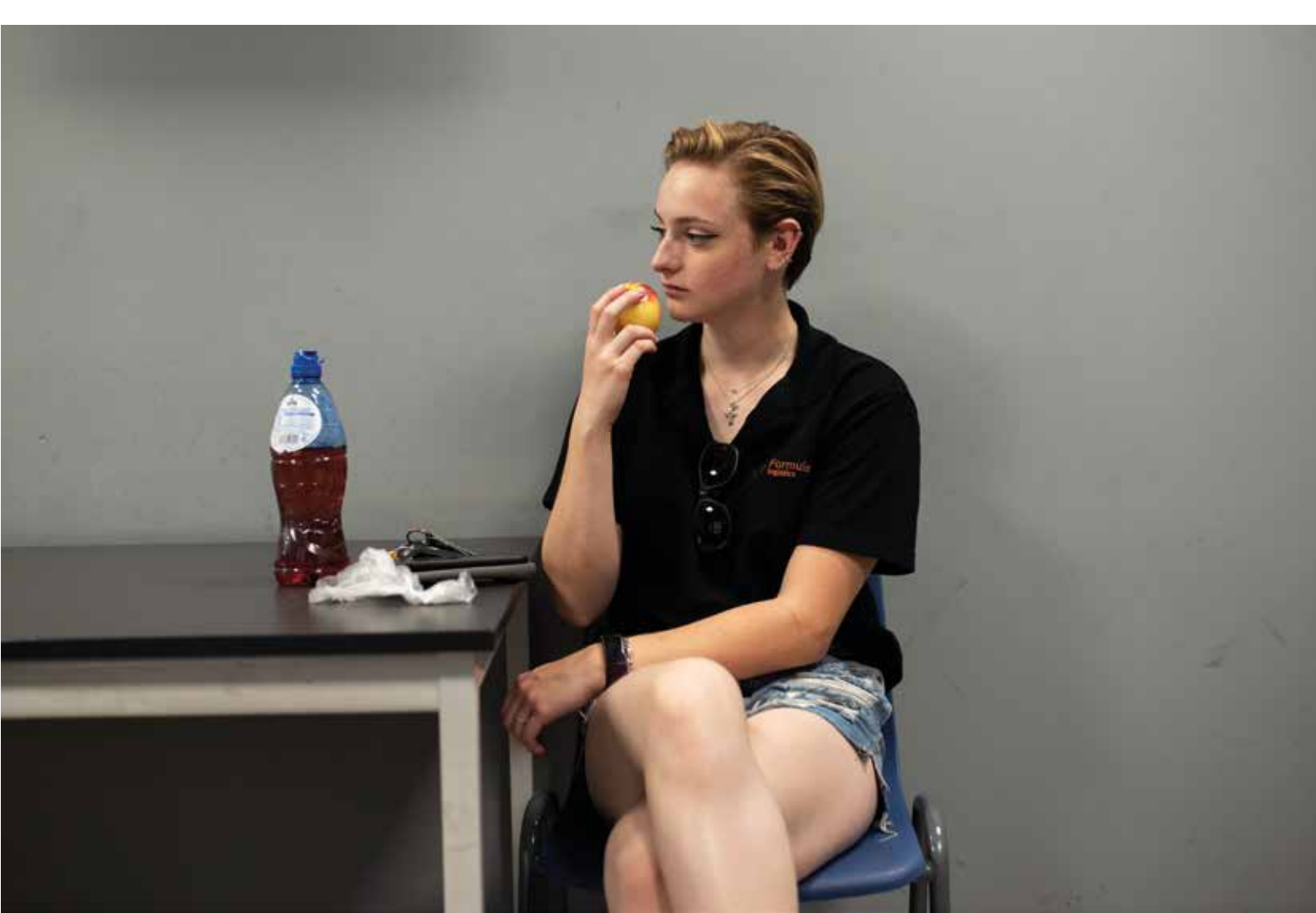
Inmiddels is Sabine van Wechem alweer anderhalf jaar werkzaam als stagiair bij de Volkskrant, waar zij ook wordt ingezet voor snellere, journalistieke klussen. Dat viel haar in het begin niet altijd even gemakkelijk. 'Als fotojournalist krijg je een afgeronde opdracht en moet je, onder tijdsdruk, altijd met iets thuiskomen. Ik denk dat ik het nu aardig onder de knie heb en ik doe het graag.'

Als het even kan, laat de Amsterdamse zich leiden door toeval in plaats van iets van tevoren te bedenken. Ze was 'op pad voor de krant' en moest bij Eindhoven stoppen om te tanken. 'Ik betrapte me op mijn eigen vooroordelen. Er liep een meisje rond, een leuk grietje, en ik ging ervan uit dat ze in het tankstation werkte. Wat bleek? Ze was een trucker en ging achter het stuur van een enorme vrachtwagen zitten.'

Toen Van Wechem dat zag, had ze hét onderwerp te pakken voor de vrije fotoserie die ze mocht maken als onderdeel van de Paul Peters Fotoprijs. Ze maakte nader kennis met de negentienjarige Sophie van Dalen en vroeg of ze haar mocht fotograferen. Dat was het begin van wat een mooie fotoserie over 'een meisje in een mannenwereld' zou worden. Wat zegt Van Dalen daar zelf over? 'Om in zo'n grote truck te mogen rijden, geeft mij een machtig gevoel.' Van Wechem: 'Het toeval heeft ervoor gezorgd dat onze paden elkaar kruisten.'

tekst Robin Bruinsma
foto's Sabine van Wechem

LINKSVOOR **‘IK WIL ALLES GEPROBEERD HEBBEN’**

Wie de 17-jarige Jelle van der Vliet zelf wil horen, moet op vrijdagavond even afstemmen op Radio Delta. *Bounce* (stuiter) heet zijn programma. Toepasselijk. Toen hij 15 was meldde hij zich al bij de SP en hij was vier jaar daarvoor al betrokken bij de oprichting van de Osse jeugd-gemeenteraad. Nu volgt hij de scholing lokale politiek en denkt over een plaatsje op de lijst.

tekst Diederik Olders
foto Karen Veldkamp

› **Waarom wordt iemand zo jong politiek actief?**

‘Ik heb jeugdrema en weet dus hoe de zorg werkt. Het draait om geld of om wat gemakkelijk is voor de verzekeraar. Vlak na elkaar kreeg mijn moeder leukemie en overleed mijn vader. Dat heeft mijn houding in het leven veranderd. Ik wilde wat veranderen, maar kon nog niet stemmen. Dus lid worden en aan de slag.’

› **Ook buiten de politiek. Wat is Gezellig Gespuis?**

‘Met jongeren van het gehandicapten-zwemmen wilden we wat gezelligheid organiseren. Je hebt immers ook steun aan elkaar. We vonden een plek in het jongeren centrum. Toen het potje van de ouders opraakte hebben we met welzijnsorganisatie Ons Welzijn gepraat. Die organiseren het nu en ik ben er vrijwilliger. Gezellig Gespuis komt eens in de maand bij elkaar. Nou ja, niet in coronatijd.’

› **En dan ook nog radio-dj.**

‘Ja, dat is mijn grote hobby. Elke vrijdagavond Nederlandstalige muziek en muziek uit de jaren zeventig en tachtig. Ik vind het mooi om mensen uit de omgeving te interviewen, soms artiesten. Het lijkt me leuk om bij de gemeenteraadsverkiezingen lijsttrekkers uit te nodigen, zodat het voor jongeren gaat leven.’

› **Doe je ook af en toe rustig aan?**

‘Haha, ja dat is wel het gevaar bij mij. Dat krijg je als je idealist én perfectionist bent. Hard werken en jezelf niet verliezen: dat wil ik kunnen als ik later groot ben. Nu wil ik vooral alles geprobeerd hebben. Ik pak mijn rust wel door vaak te wandelen met mijn hond Sky, mijn maatje.’ •

SP NEEMT PENSIOENWET OVER VAN 50PLUS

SP-Kamerlid Bart van Kent gaat verder met de pensioenwet die oud-50PLUS-Kamerlid Corrie van Brenk voorbereidde. Want de SP gaat voor de inhoud: in dit geval voor eerlijke pensioenen.

PENSIOENFONDSEN keren pensioenen uit. Het vermogen dat ze nu hebben, gebruiken ze voor uitkeringen én om te beleggen. Als ze genoeg hebben, kunnen pensioenen meestijgen met de prijzen. Als ze te weinig hebben, kan er zelfs gekort worden. Maar hoe bepalen ze hoeveel ze hebben?

Dat doen ze door:

- a. te kijken hoeveel vermogen ze nu hebben
- b. te bepalen hoeveel pensioenen ze moeten uitkeren de komende jaren
- c. te schatten hoeveel winst ze op hun beleggingen zullen maken.

De discussie gaat nu vooral om c. Verwachten ze veel beleggingswinst, dan kan er meer uitgekeerd worden. Maar hoe bepaal je wat de *verwachte* winst op beleggingen is? Daar heeft de overheid de *rekenrente* voor uitgevonden: een soort veilige schatting van wat beleggingen opbrengen. Die rekenrente is gekoppeld aan Europees rentebeleid. Daardoor is die rekenrente al jarenlang extreem laag. Van Kent: 'Pensioenfondsen moeten zich verplicht arm rekenen van de overheid. Ook al hebben ze bijna 1900 miljard euro in kas; ze moeten doen alsof ze arm zijn, vanwege de regels waarmee ze moeten rekenen. Het gevolg is dat de pensioenen al meer dan tien jaar niet meestijgen met de prijzen en soms zelfs verlaagd zijn.'

Om dit te veranderen, deed Van Kent al eerder voorstellen. Ook Corrie van Brenk, tot voor kort Kamerlid voor 50PLUS, ging ermee aan de slag en schreef een wetsvoorstel. Van Kent: 'De nieuwe fractie van 50PLUS wil er niks meer mee doen. De SP wel!' Van Kent vertelt dat uit de notulen van de gesprekken met de informateur bleek dat 50PLUS meer de kant op wil van D66. Van Kent: 'Als 50PLUS onze ouderen niet wil helpen, dan doen wij het wel.'

De Raad van State heeft al een advies gegeven over het voorstel, dus de debatten

SP-Kamerlid Bart van Kent krijgt de initiatiefwet overhandigd van Corrie van Brenk.

'Deze wet maakt de pensioenen een stuk eerlijker'

en daarna de stemmingen kunnen beginnen. Dat kan een half jaar duren. Maar er was toch een pensioenakkoord waarmee dit probleem zou zijn opgelost? Van Kent: 'Dat zit lastig in elkaar. In het akkoord proberen ze om die rente heen te redeneren. Er wordt geen harde toezegging meer gedaan over het pensioen dat je krijgt. Daardoor wordt de rekenrente minder belangrijk. Zo krijg je minder zekerheid. Toch is het aanpassen van de rekenrente nu een goed idee, want daardoor stijgt meteen de kans op hogere pensioenuitkeringen en daalt de kans op kortingen.'

Mogen pensioenfondsen zich nu dan rijk rekenen in plaats van arm rekenen? Van Kent: 'Nee, deze wet legt een heel voorzichtige bodem voor de rekenrente. Het is nog steeds minder dan de échte rendementen die pensioenfondsen maken. Die halen op lange termijn gemakkelijk 6 procent rendement. Vandaar dat de pensioenpot in tien jaar verdubbelde. Deze wet maakt de pensioenen een stuk eerlijker. Voor gepensioneerden nu én voor gepensioneerden van de toekomst.' •

tekst Diederik Olders • foto Maurits Gemmink

ASBEST IN COSMETICA

Vol interesse las ik het artikel Asbest in cosmetica (Tribune april). Ik werk als zpp'er en ben visagiste/styliste van beroep. Eerder ben ik werkzaam geweest in verschillende laboratoria en in de procestechniek dus ik heb ook zeer ruime kennis op het gebied van de chemie. Sinds de jaren negentig zag je steeds meer bedrijven flink bezuinigen op personeel en de werkdruk opvoeren, waarna de analyses minder nauwkeurig werden, mede door goedkopere apparatuur ook. Eerder werden bedrijven vaak door een overheid extra gecontroleerd door zelf analyses te laten uitvoeren vanaf delfstof tot product. Hierop is steeds meer bezuinigd omdat de overheid zich teruggetrokken heeft en bedrijven eigen research-bedrijven inhuren. Bedrijven gingen steeds meer commercieel denken, werkten met steeds goedkopere producten en verplaatsten uiteindelijk

de productie naar landen zoals China. In het begin is het goed gegaan door binnen de EU bepaalde stoffen te verbieden in cosmetica en de verplichting om alle ingrediënten zorgvuldig in volgorde van hoogste tot laagste concentratie te vermelden op de verpakkingen. Nu kunnen de regels en wetgeving van de EU omzeilen door goedkoop producten in te voeren van andere werelddelen. Er wordt steeds meer cosmetica ingevoerd via Ali Express bijvoorbeeld, waarbij toch de verboden producten en bestanddelen bij ons terecht kunnen komen. Reden: men wil alles zo goedkoop mogelijk hebben. Vaak worden de bestanddelen niet goed vermeld of worden ze in een andere naam bij het product vermeld waardoor men flink misleid wordt. Uiteindelijk kan men een zeer hoge prijs betalen voor deze goedkope meuk die men invoert! We moeten gaan nadenken bij wat we gebruiken en onze producten gaan nakijken waar ze vandaan komen voordat we deze aanschaffen.

Ook is het belangrijk dat onze overheid weer controles gaat uitvoeren bij de bedrijven om te controleren of ze zich houden aan de regels en wetgeving, ook omdat er dan daadwerkelijk onafhankelijk onderzoek wordt uitgevoerd.

Katinka Jarabik, Sittard-Geleen

HUMOR

Ik moet zeggen: enig gevoel voor humor kan de redactie van Tribune niet worden ontzegd, door in het aprilnummer na het artikel dat wanhopige sekswerkers om steun schreeuwen, op de volgende pagina een artikeltje te plaatsen onder de (sub-) titel: Heel Holland wipt...

Jos van der Kolk, Erica

**DOORLOPENDE MACTHTIGING
BON OM LID TE WORDEN**

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
 roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
 adres + huisnr : _____
 postcode : _____ woonplaats: _____
 land : _____ geboortedatum: _____
 email : _____
 telefoon : _____ mobiel: _____
 IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
 plaats en datum : _____ *geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
 handtekening : _____

Tribune 05-2021

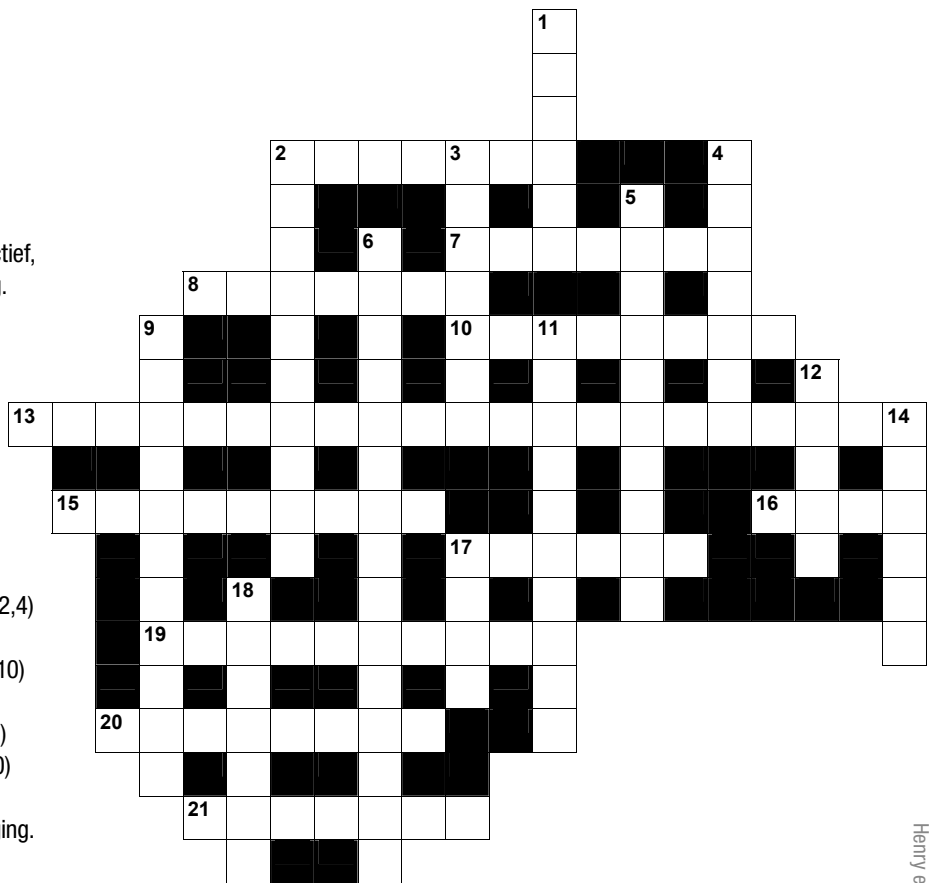
CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 2 Overnachtingsplek voor financieel directeur. (7)
- 7 Opdracht duurt 24 uur. Je hebt er een klus aan. (7)
- 8 Krijgt het kind om niet over te gaan. (7) - 10 De zaak is actief, en hip! (2,6) - 13 Sex alom zorgt voor positieve globalisering. (10,11) - 15 Zoogdieren slaan spelend hun slag, in de hoofdstad. (9) - 16 Geometrisch vrij emotioneel. (4)
- 17 Lijkt een jasje van een trompettist. (6) - 19 Is binnenkort getrouwd. (10) - 20 Dat smaakt naar meer, het kinderen krijgen. (8) - 21 Fluitist speelt bemiddelaar op het sportveld. (7)

Verticaal

- 1 Het ideale etmaal om een tintje op te doen. (6)
- 2 (geen?) Goede combinatie: leesvoer en parasiet. (10 en 4,2,4)
- 3 Grondslag van uw slaapplek: kussen, laken of matras. (7)
- 4 Op gezette tijden. (7) - 5 (aan de grens van) Zuid-Afrika. (10)
- 6 Tot wedloop geworden godsdienstige oefening. (15)
- 9 Evident deel van de nobiliteit in het periodiek systeem. (11)
- 11 (granaat)Inslagen zorgen ook op de maan voor gaten. (10)
- 12 Een land vol hete saus. (5) - 14 Kleding is, ongeveer, verdwenen. (6 en 3,3) - 17 Geheim agent van de vakvereniging. (4) - 18 Van de wereld losgekomen? Dat is pervers! (7)

Henry en Lucas, © FLW 2021

En de stoeltes zijn er al voorgekleurd! (1 van 5)
 Pieter's voorkeursstemmen negeren? Slecht plan. (1 van 7; achternaam)
 1,5m is lastig voor een ... wezen. (3 van 7)
 Moeten we het ook nog over eens worden. (8 van 9, of 3&4 van 8)
 En wie vonden wij op 50, als ... ? (5 van 9)
 Wat heeft zij daar vast? Geheime ... (1 van 7)
 Universeel werktuig. (1 van 4)
 Ach er zijn ergere puzzels. Van hem toch? (5 van 5)
 Er is ook een publieke, van wat u nu leest. (2 van 7)
 En dan zij nog...niet overal hoog in het ... (3 van 7)
 Dit is formeren in elk geval niet. Misschien een lange? (1 van 1)
 Staat nog steeds onder druk. Blijft het betaalbaar? (2 van 4)

ZINNEBEELDING

Opdracht

U ziet 12 beelden, veelal passend bij een thema. Gebruik de in willekeurige volgorde geplaatste Hints in de Tabel om, via de beelden, de gevraagde woorden te achterhalen. De volgorde van de oplossingsletters is van linksboven in de tabel (rij 1, kolom 1 = 1-1; dan een naar rechts = 1-2; dan 1-3; 1-4; 2-1; 2-4 enz.) naar rechtsonder (4-4). Er zijn dus 12 letters voor, in dit geval, 1 woord. Tussen de haakjes staat de plaats van de oplossingsletter binnen het woord. De 'lange ij' is 1 letter ('y'). Veel plezier!

OPLOSSING CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 3) Opkloppen 7) Servicekanon 9) Overgordijn 10) Lama 13)Verbandschaar 15) Tunnel 16) Zwaaiend 18) Kortingsbon 19) EXE 20) Loonstop.

Verticaal

- 1) Sieraad 2) Op de goede weg 4) Persverklaring 5) Luiertas 6) Woonkazerne 8) Kakbuurt 11) Avondklok 12) Prediker 14) Chatbox 17) Mist.

66	#11	150	75	2021	727	3.1
06-12	<16	>3.2	22-10-72	8/2/7	0,14 %	€19 mln
45/2	.two	5+ (3x5)	Nr. 11	1x4x9	008	101 jr
Ch. 4	1918-1928	12-12-17	50-740	1996	16,6 %	3D2
2010	2012	2017	Pag. 37	van 3 tot 5	-22'	FF00
FF XI	22 BC	BBC 2	13-12-17	1-6-21	11-12-17	6-1-21
75+	v.2c	Anno 1400	1-2-6	div 3	.0 (0)	7z

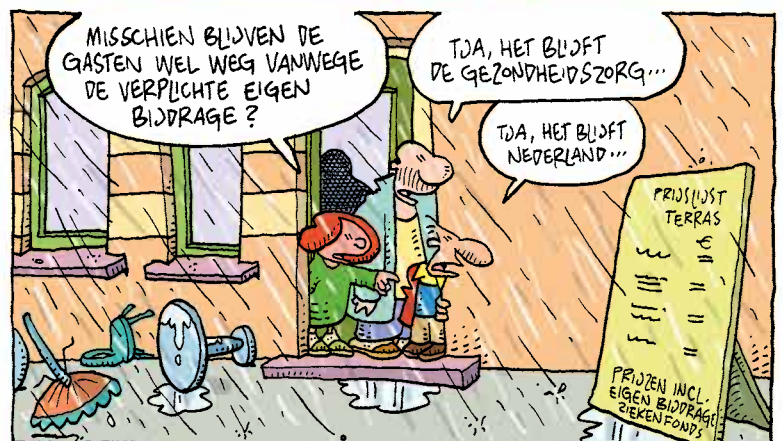
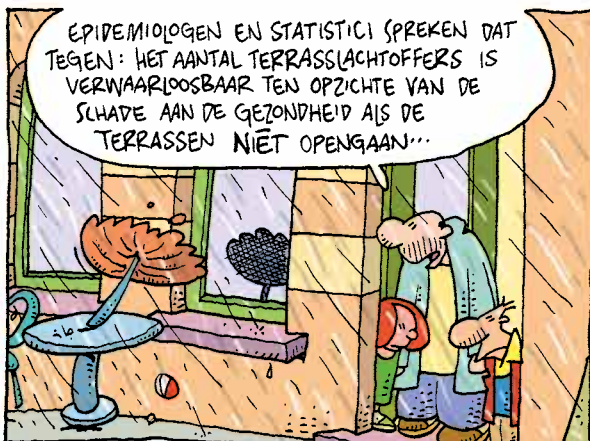
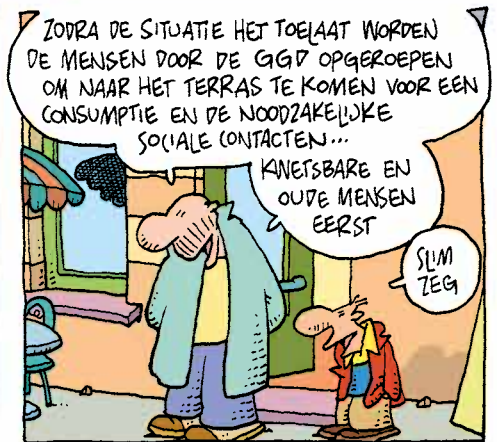
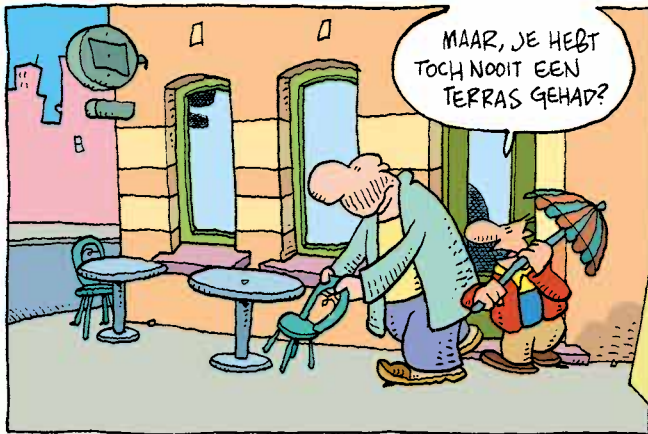
OPLOSSING NUMMERPLAATJE

÷ oftewel 'deeltaken' (een van de varianten)

De winnaar van de aprilpuzzel is Martine Meester uit Abbekerk.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 26 mei naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 6 • juni 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

LEDEN-ENQUÊTE **DOE MEE**

20 JAAR WAR ON TERROR

DE ONRECHTVAARDIGE BIJSTAND

GEZOCHT

KANDIDATEN VOOR HET PARTIJBESTUUR

Voor het nieuwe partijbestuur 2022-2024 worden gemotiveerde leden die zich geschikt achten, uitgenodigd om zich vóór 14 juni aanstaande kandidaat te stellen.

Het SP-bestuur telt 34 leden. De voorzitter en de secretaris, 11 algemeen bestuursleden, 19 regiovertegenwoordigers en de fractievoorzitters van de Tweede en Eerste Kamer (zij zijn uit hoofde van hun functie lid van het partijbestuur). De regiovertegenwoordigers worden gekozen op de regioconferenties.

De voorzitter en algemeen secretaris worden in functie gekozen. Voor algemeen bestuursleden geldt dat de 11 kandidaten met de

meeste stemmen in het partijbestuur plaatsnemen. Op SPnet zijn de procedure en functieprofielen voor de nieuwe bestuursleden te vinden.

Ieder SP-lid dat minimaal de steun heeft van ten minste één afdeling of 50 individuele leden, kan zich kandideren voor een plaats in het partijbestuur; door voor 14 juni motivatiebrief en CV naar kandidatencommissie@sp.nl te sturen. Het partijbestuur zal op 3 september een voordracht doen aan de leden.

Vragen?

Stuur een mail aan kandidatencommissie@sp.nl

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Karen Veldkamp

Beeld omslag
Nenad Mečava

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten [NL86ZZZ403462460000](https://www.nl86ZZZ403462460000). Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

IN DIT NUMMER

Kindervreugd blijft

Meer dan een speeltuin

6

Michiel Schrier

SP-burgemeester op Vlieland

10

Shell Papers

Dossievreters gezocht

14

Onbezonnen oorlog

Afghanistan, 20 jaar later

20

Hoogleraar Trudie Knijn

'Bijstand moet weer een recht zijn'

24

- 4 Actueel: muur van steun voor toeslagenouders
- 9 Ledenenquête Heel de Mens: laat je horen!
- 28 LinksVoor: Cheryl Hammond strijdt voor positiviteit
- 29 Kuikens kieken met Kamerleden

- 18, 19 Nieuws 30 Prikbord 31 Puzzel
- 32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Vorbij het neoliberalisme

Het neoliberalisme zou voorbij zijn. Dat hoorden we veel in de campagne. In woord komen sommige partijen ook met goede ideeën. Zoals het minimumloon omhoog, of van woningmarkt naar volkshuisvesting. Maar hiermee is het neoliberale denken natuurlijk niet voorbij.

Het doorgeslagen marktdenken van het neoliberalisme heeft voor een verdere uitholling van onze democratie gezorgd. Bij het kinderopvangtoeslagschandaal zien we hoe gruwelijk mis het kan gaan als de democratie niet functioneert. Maar dit schandaal is geen natuurverschijnsel, het is een uitwas van het systeem. Het systeem waarin werkende mensen zo weinig verdienen dat ze toeslagen nodig hebben om rond te komen. De huur, zorg en kinderopvang zijn zo duur geworden, en de lonen van mensen zo laag, dat de belastingbetaler bij moet springen en miljoenen mensen toeslagen nodig hebben. Waarom betalen bedrijven niet een eerlijk loon, waar mensen fatsoenlijk van rond kunnen komen? En waarom laten wij de opvang van onze kinderen organiseren door commerciële partijen, die winst willen maken, in plaats van dat we dat samen betalen en organiseren?

Juist dat marktdenken zorgt ervoor dat we de zeggenschap zijn verloren over belangrijke zaken die in ons aller belang zijn. Zorgverzekeraars bepalen nu dat ziekenhuizen gesloten worden. De politiek, en daarmee de democratie en de samenleving hebben er niets over te zeggen. Hoezo het neoliberalisme is voorbij?!

Het neoliberalisme wankelt, maar is nog zeker niet voorbij. Daar zal nog heel wat strijd voor nodig zijn. Steeds meer mensen zien in dat het anders moet – en anders kan. Steeds meer mensen zien dat dit systeem faalt. In onze economie, in onze publieke sector, in onze democratie. Laten wij er samen voor zorgen dat die verandering er komt.

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

Wanneer komt er eindelijk een oplossing voor deze mensen!!!

Weg met Rutte! Hou het vol

MUUR VAN STEUN Wij dragen de slachtoffers van de toeslagenaffaire een warm hart toe, we zijn ze nog niet vergeten!
3D UITGLIJVEN "CULTUURVERANDERING"
"NOG MEER SLACHTOFFERS!"
"Functie elders" voor RUTTE
*VEEL SUCCES JEER SP EN IN HET BIJZONDER: RENSKE LEITEN!
Lieve ouders jullie gaan winnen! TOFFERTJE!

toppers ☺
storme Mark! ⚡
OKE
Weg met Pindukkie
Houd vol konies!!

veel
storte
bouw

Toeslagen a Faire **SP**
Muur van Steun
Wim de Groot
Sutrich
Dijk

ontzettend veel steun
houd vol
hopelijk krijgen ze waar ze recht op hebben!

bezig
niet!!
Me!

Wij DRAGEN de slachtoffers een warm hart toe

Houd vol & houd moed!
STERKTE
Hou vol en sterkte!!!
sterkte!

DRONSAM TOT WE WINNEN
Hulp... NU!
Niet meer in de doofpot!

vering?
de oude
sterkte

Een nieuw kabinet zonder Rutte.
10 jaar te laat!!
Hou vol
Sterkte om de mensen!

puinhoepl
Hou vol
Bryker
Julin

Jannie Visscher
voorzitter SP

Luister én laat van je horen!

Dat politieke partijen vlak voor de verkiezingen de straat op gaan om stemmen te winnen, dat vindt iedereen heel normaal. Na afloop van verkiezingen op pad gaan is minder gebruikelijk, maar wij doen dat wel. Juist dan is het een goed moment om met mensen in gesprek te gaan! Waarom zijn ze wel of niet naar de stembus gegaan en hebben ze wel of niet op de SP gestemd? Door naar ze toe te gaan en goed naar ze te luisteren komen we erachter wat mensen beweegt. Tegelijkertijd laten we zien dat we een partij zijn die altijd onder de mensen is. De gesprekken die SP'ers de afgelopen weken hebben gevoerd, maakten weer duidelijk hoe belangrijk het is dat wij als SP zichtbaar zijn. Behalve letterlijk de straat op te gaan, kunnen afdelingen er ook voor kiezen om mensen op te bellen. Onze belcoördinator in De Moed ([Robert Bos, belteam@sp.nl](mailto:Robert.Bos@sp.nl)) helpt jouw afdeling graag met het opzetten van een lokale belcampagne.

Ook binnen onze vereniging is het belangrijk om van je te laten horen. Zeker nu we ons beginselprogramma *Heel de Mens* gaan evalueren en vervolgens actualiseren. Deze maand start de [leden-enquête over Heel de Mens](#). We vragen alle leden om mee te doen. Op pagina 9 van deze Tribune lees je hoe. Van alle reacties die binnenkomen maken we een verslag, dat we vervolgens gaan bespreken. Dat is de basis voor het actualiseren van ons beginselprogramma. Doe het, want het is ook jouw beginselprogramma. Luisteren en van je laten horen: heel normaal maar bijzonder belangrijk!

SPEELRUIMTE IN DOESBURG

Speeltuingrootmoeder Ria straalt: Kindervreugd in Doesburg is van de ondergang gered. Sterker nog, de populaire speeltuin gaat een mooie toekomst tegemoet. De lokale SP kwam in actie en vrijwel meteen kwam de reddingspoging op stoom. Het streefbedrag van 5000 euro is binnen een week gehaald en nog altijd loopt de teller door.

EEN SPEELTUIJN BEHOORT een basisvoorziening te zijn. Net zoals de bibliotheek. Daar zal toch zeker niemand aan twifelen? Nou, het kostte de SP-fractie de nodige moeite en veel overredingskracht om de verantwoordelijk wethouder daarvan te overtuigen. Die kreeg nota bene ruim 3000 euro uit een coronafonds voor noodlijdende jeugdvoorzieningen in de schoot geworpen, maar was van plan dat geld naar de ‘algemene middelen’ door te schuiven.

Daar stak SP-raadslid Nicole Hammink een stokje voor. Zij had lucht gekregen van de beroerde financiële situatie waarin Kindervreugd verkeerde, de goed onderhouden accommodatie in volksbuurt Molenveld. Ze vroeg er aandacht voor tijdens de rondvraag en ging praten met Ria van Halteren: oma van de speeltuin, die ze al achttien jaar met zachte én vastberaden hand bestiert.

Golf van publiciteit

Ria van Halteren liet weten dat Kindervreugd op sterven na dood was omdat de belangrijkste bron van inkomsten, de populaire bingo, nagenoeg was opgedroogd als gevolg van alle beperkende maatregelen. Bovendien was de speeltuin in 2020 vier maanden gesloten gebleven en kelderde het aantal abonnementen (22,50 euro per gezin).

In overleg met haar fractiegenoot Heidi Melissen zette Nicole Hammink een inzamelingsactie op touw. Van het streefbedrag van 5000 euro zou de SP-afdeling Doesburg tien procent voor haar rekening nemen. De lokale media doken er vervolgens bovenop en in de golf van publiciteit ging de wethouder plotseling alsnog overstag! Het steunbedrag van de rijksoverheid van 3300 euro kwam zo ter beschikking. Toen zat de vaart er goed in.

Op een wisselend bewolkte zaterdagmiddag zijn speeltuingrootmoeder Ria en het SP-duo Nicole en Heidi naar Kindervreugd gekomen om hun blijdschap over het voortbestaan met de Tribune te delen en te vertellen over de goede afloop van het sprookje. De speeltoestellen staan goed in de verf, de torenspits van de Martinikerk in het historische stadshart van het mosterdstadje piept net boven de heg uit en Ria zet koffie. Ondanks het doorslaande succes kan Nicole zich nog steeds opwinden over de aanvankelijk lakse houding van het college van B en W. ‘Alles draait in de coronacrisis om de economie; over het belang van publieke faciliteiten hoor je niemand. Wat een kortzichtige manier van redeneren! Gelukkig denken de burgers daar anders over dan de bestuurders. Zij willen een samenleving waarin werken en spelen even belangrijk zijn.’ Brood en spelen dus – en dan niet in de sarcastische zin van het woord.

Ontroerd

Het SP-initiatief viel in vruchtbare bodem. Zo zamelden kinderen lege statiegeldflessen in. Doesburgers en de middenstand droegen, naar draagkracht, in ruime mate bij. Een mevrouw die anoniem wenst te blijven schonk zomaar duizend euro en de Nadine Foundation deed daar nog eens 2000 euro bij.

Vooraf dat laatste gebaar ontroert het Doesburgse drietal. Dat fonds werd in 2007 opgericht na de moord op Nadine Beemsterboer door haar ex-vriendje. De in Hoorn woonachtige ouders van Nadine wilden de dromen van hun dochter laten uitkomen en bijdragen aan de bestrijding van zinloos geweld tegen mens en dier. Moeder Wanda schreef daarnaast een aangrijpend boek: *Mama, ik ben zo terug*.

Volgend jaar trekt de Nadine Foundation de stekker eruit. Vader Jacques Beemsterboer wil zich dan volledig concentreren op zijn stichting Herstel en Beeld, die lezingen en andere activiteiten houdt in het gevangeniswezen. Heidi Melissen: ‘Het is werkelijk hartverwarmend dat uitgerekend de Nadine Foundation aan onze speeltuin heeft gedacht. Dit viel echt als een geschenk uit de hemel.’

‘Dit is behalve een speeltuin ook een ontmoetingsplek voor jong en oud’

Daarmee is de koek nog niet op. De ogen van Ria van Halteren beginnen te stralen. Wat is het geval? De Gestichten Doesburg heeft aangeboden om het gebouw van Kindervreugd grondig op te knappen en te voorzien van zonnepanelen. Deze stichting, waarvan de oorsprong ligt bij eeuwenoude instellingen voor armen en behoeftigen, zet zich in voor het maatschappelijk werk. Ria: 'Ze zijn al wezen kijken. Het is niet te geloven wat er allemaal gebeurt. Eerst wordt de speeltuin gered en nou wordt ons lokaal verbouwd.'

Zo snel kan het gaan: een jaar geleden zat Ria in zak en as en nu is ze de koning te rijk. Ze weet trouwens precies hoe ze het hebben wil. Vooral het keukentje annex kiosk met een frituur en ijsjes en drankjes is hard aan verbetering toe. Bedenk wel dat Kindervreugd niet zomaar een fraaie, deels ommuurde speeltuin met kantine is. Naast

de bingoavonden vinden er ook verjaardagspartijtjes en andere feestjes plaats en Ria kan zo nog wel het een en ander bedenken als het speeltuingebouw is gerenoveerd.

Laat kinderen buiten spelen

Ook Nicole laat haar fantasie de vrije loop: 'Kindervreugd is meer dan een speeltuin, het is ook een ontmoetingsplek voor jong en oud. Waarom zou het niet ook als buurthuis kunnen functioneren? Laatst kreeg ik een telefoontje van de filmkring. Of ze hier een keer een kinderfilm mochten vertonen. Ik zie echt wel mogelijkheden, hè Ria.' Ria (72), die eerst als kind, toen als moeder en daarna als oma de speeltuin bezocht om er uiteindelijk als drijvende kracht de scepter te zwaaien, knikt instemmend: 'Ik kan samen met onze onmisbare vrijwilligers alles regelen.' Inmiddels neemt de verkoop van de abonnementen toe: 'De ouders hebben weer vertrouwen in de toekomst.' Alleen ligt de herstart van de bingo niet in Ria's handen, daar gaat 'Den Haag' over. Gelukkig mag de speeltuin onder de intussen bij iedereen vertrouwde coronavooraarden al wel weer geruime tijd open zijn.

'En dat,' zeggen de drie vrouwen in koor, 'blijft toch onze voornaamste doelstelling: de kinderen in Doesburg speelruimte geven.'

Noem het gerust het Wonder van Doesburg: de redding van Kindervreugd, een van de 540 speeltuinen in ons land. SP-Tweede Ka-

merlid Michiel van Nispen zal een glimlach niet onderdrukken als hij dit artikel leest. Vorig jaar april had hij vragen gesteld over de speeltuinen die, zo had hij uitgerekend, goed zijn voor een jaaropbrengst van 52 miljoen euro. Hij wees ook op de bestrijding van obesitas en de besparing op de zorg van twee ton per woonplaats die ravotten in de speeltuin oplevert.

Eerder had Jantje Beton samen met de SP geijverd voor erkenning van het speeltuinwerk, onder het motto 'laat kinderen buiten spelen'. Nadat vervolgens ook nog eens 2900 vrijwilligersorganisaties voor jeugdwerk een petitie indienden, rolde er uiteindelijk een door de Tweede Kamer aangenomen motie uit de bus. Het ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport stelde 7,3 miljoen euro beschikbaar voor speeltuinen in last; bedoeld ter compensatie van de gederfde inkomsten in de eerste vier maanden van de coronacrisis.

Achteraf gezien hadden ze het in Doesburg ook op eigen kracht voor elkaar gebokst om speeltuin Kindervreugd veilig te stellen, maar met de 3300 euro aan rijks gelden kunnen Ria van Halteren en haar team wat geld wegleggen voor de jaren die nog komen. Speelruimte dus. Want hoe zonnig ook: de toekomst blijft ongewis. •

tekst Robin Bruinsma
foto's Maurits Gemmink

LEDENENQUÊTE HEEL DE MENS

Het is zover! De grote ledenenquête over ons beginselprogramma Heel de Mens is gestart. Doe mee en laat je horen! Invullen kan tot 15 juli.

ONS BEGINSELPROGRAMMA is toe aan een opfrisbeurt. Hoe meer leden daaraan bijdragen, hoe beter. Ronald van Raak, voorzitter van de evaluatiecommissie: 'Alle antwoorden op de ledenenquête worden verzameld. Daarvan wordt een verslag gemaakt dat in september aan de partij zal worden aangeboden. Daarna gaan we de bevindingen bespreken in de afdelingen en op de regioconferenties. En op een speciale conferentie in december van dit jaar, die helemaal in het teken zal staan van Heel de Mens.'

› **Waarom wordt deze evaluatie van onze beginselen gehouden?**

De wereld verandert voortdurend, daarom moeten ook wij blijven nadenken. Over onze alternatieven, onze analyses en onze beginselen. In 1999 hebben we het beginselprogramma Heel de Mens vastgelegd. Dat was onze analyse van het marktdenken, dat in die tijd in opkomst was en dat de politiek in dit land lang heeft

gedomineerd. Het was ons socialistische antwoord op het neoliberalisme dat overal om zich heen greep.'

› **Waarom nu?**

'De SP loopt voorop om politieke ontwikkelingen te duiden en alternatieven te presenteren. Dat deden we toen en dat doen we nu nog steeds. Na ruim twintig jaar groeit in brede kring de kritiek op het neoliberale marktdenken en zijn overal mensen op zoek naar een alternatief. Voor ons is dit een goed moment om een volgende stap te zetten. Dat doen we onder meer door deze evaluatie te maken van onze beginselen.'

› **Wat gebeurt er met de resultaten van deze ledenenquête?**

'Dit jaar gaan we Heel de Mens met al onze leden **evalueren**, volgend jaar gaan we het **actualiseren**. Afhankelijk van de inbreng van de leden willen we kijken hoe we onze beginselen bij de tijd kunnen brengen en

ons verhaal laten aansluiten bij nieuwe generaties. We willen dit afronden op 22 oktober 2022: als de SP vijftig jaar bestaat. Zodat we met vernieuwde beginselen de toekomst tegemoet gaan.'

› **Wat is een beginselprogramma?**

'Onze beginselen zijn geen verkiezingsprogramma en geen opsomming van standpunten. Heel de Mens is de meetlat waarmee wij ontwikkelingen in de samenleving analyseren en onze alternatieven formuleren. Deze socialistische meetlat is meer dan een tekst in een boekje. Dit is het uitgangspunt voor al ons politieke denken en doen. Deze evaluatie moet helpen om die meetlat scherp en bij de tijd te houden.' •

De commissie Evaluatie Heel de Mens bestaat uit Han Dirks, Fenna Feenstra, Lilian Marijnissen, Anne-Marie Mineur, Nils Müller, Ronald van Raak, Jannie Visscher en Jakob Wedemeijer.

Graag willen we alle SP-leden uitnodigen om de vragen te beantwoorden.

Waar?

Op heeldemens.sp.nl

Hulp nodig?

Bel Ellen Verhoog als u hulp nodig heeft bij het invullen: 06-3633 1973

Achtergrondinfo

Lees Heel de Mens op sp.nl/heeldemens

EEN JONGGENSDROOM OP VLIELAND

Afgelopen februari had het Waddeneiland Vlieland een bijzondere primeur. De gemeenteraad besloot SP'er Michiel Schrier uit het Friese Drachtstercompagnie voor te dragen als nieuwe burgemeester. Hiermee is hij sinds 10 mei 's lands eerste door de Kroon benoemde burgemeester van SP-huize.

WIE HET WOORD SP-burgemeester hoort vallen, denkt wellicht als eerste aan Emile Roemer. In tegenstelling tot Schrier neemt de voormalig SP-leider echter tijdelijk het burgemeesterschap waar: van 2018 tot 2020 in Heerlen en nu in Alkmaar. De kersverse burgemeester van Vlieland zal naar verwachting minstens zes jaar de ambtsketen dragen. 'Ik heb Emile nog even gebeld toen ik ging solliciteren. Hij wenste me veel succes en vindt het goed dat SP'ers zijn voorbeeld volgen', aldus Schrier.

Veel heisa maakt Schrier niet graag over het feit dat hij de eerste is. 'Natuurlijk is het heel leuk en bijzonder, maar ik was ook de eerste gedeputeerde van de SP in Friesland', relateert hij. Van 2015 tot 2019 maakte Schrier – daarvoor jarenlang SP-raadslid in Smalingerland – onderdeel uit van het Friese provinciebestuur. De rol van bestuurder beviel hem goed. 'Je hebt er geen opleiding voor, dus je doet het gewoon. Ik heb er veel van geleerd en wilde die kennis graag inzetten op een andere plek', vertelt hij.

Na de Provinciale Statenverkiezingen van 2019 nam de SP niet langer deel aan het provinciebestuur en ging Schrier de Friese SP-fractie leiden. Vanwege de warme herin-

neringen die hij koestert aan zijn tijd in het openbaar bestuur trok het idee van een burgemeesterspost hem aan: 'Dat zijn meestal jongensdromen. Als 48-jarige moest ik even de tijd nemen om die wens tot me door te laten dringen.'

In familie-voetsporen

Tijdens de Duitse bezetting zijn de Waddeneilanden Vlieland en Terschelling van Noord-Holland overgeheveld naar Friesland – een beslissing die sindsdien nooit meer is teruggedraaid. Zodoende had Schrier ook als gedeputeerde te maken met Vlieland: 'Ik was in het provinciebestuur verantwoordelijk voor de energietransitie. Eilanders zijn intrinsiek gemotiveerd om daar wat mee te doen, want ze hebben er alle belang bij dat de zeespiegel niet nog verder stijgt.'

Zijn ervaringen als provinciebestuurder zijn echter niet de enige link die Schrier met het eiland heeft. Zo trad hij op 10 mei, de dag van zijn installatie, in de voetsporen van de opa van zijn echtgenote. PvdA-politicus en verzetsstrijder Johannes van den Bent was van 1947 tot 1955 burgemeester van Vlieland. Schrier: 'Toen was de afstand met het vasteland veel groter. Je moest destijds nog de boot pakken naar Terschelling en vervolgens op een klein bootje overstappen. Als de regering in Den Haag iets besloot, bijvoorbeeld over de stationering van tanks op het eiland, dan had men dat gewoon te slikken.'

'Mijn schoonmoeder is hier geboren en haar broer zat nog met Liesbeth List in de klas. Zijn liefde voor het horecavak ontwikkelde hij op Vlieland, waardoor hij uiteindelijk via Staatsbosbeheer uitbater werd van het pannenkoekenrestaurant op de Duivelsberg in Berg en Dal', vervolgt Schrier over zijn – aangetrouwde – familiehistorie op het eiland. Met zijn gezin heeft hij Vlieland in de loop der jaren vaak bezocht. 'Maar alleen in de winter', vult hij aan, terwijl hij herin-

neringen ophaalt aan wandelingen met de kinderwagen over een besneeuwd strand.

Schrier verwacht dan ook dat de keuze voor een ander eiland er thuis minder makkelijk in was gegaan. Lachend: 'Dan had ik ongetwijfeld sneller gehoord: dit hebben wij er niet voor over!' Zijn gezin zal het doordeweeks immers voorlopig zonder hem moeten stellen. 'Mijn kinderen zitten op de middelbare school, dus kunnen niet zomaar weg uit Drachtstercompagnie. Wel is de middelste alvast op zoek naar een vakantiebaantje op het eiland', vertelt hij.

Op een na kleinste gemeente

In de tijd dat Schriers aangetrouwde familielid Van den Bent nog burgemeester was telde 61 procent van de gemeenten minder dan vijfduizend inwoners. Inmiddels zijn er slechts vijf gemeenten over die qua inwonersaantal onder deze grens liggen: Rozendaal en een viertal Waddengemeenten. Enkel de gemeente Schiermonnikoog telt minder inwoners dan Vlieland. Die kleine schaal heeft volgens Schrier absoluut

'In deze rol ben je vooral belangenafweger'

‘Anderhalf uur afstand tot het vasteland, dat zorgt voor hechte gemeenschapszin’

haar charmes: ‘Omdat je per boot anderhalf uur verwijderd bent van het vasteland, zijn inwoners op elkaar aangewezen. Dat zorgt voor een hechte gemeenschapszin.’

Als Werelderfgoed hebben de Waddeneilanden ons land veel natuurschoon te bieden. Niet voor niets wordt Vlieland jaarlijks bezocht door circa 220.000 toeristen. ‘In de winter verkoopt de bakker hier zestig broden per dag en in de zomer wel zeshonderd’, aldus Schrier. Op een druilerige maandagochtend passeren we enkele culturele trekpleisters van Oost-Vlieland: de Dorpsstraat met haar zijstraatjes (‘gloppen’), vernoemd naar roemruchte zeehelden, maar ook de pittoreske vuurtoren op de Vuurboetsduin. Daarnaast kent het eiland ook bijzondere nieuwe natuur. Neem Kroon’s Polders, eind negentiende eeuw aangelegd om te voorkomen dat het eiland tijdens een zware storm in tweeën zou breken. Of het uit diezelfde periode stammende dennenbos Bomenland, dat langzaam wordt vervangen door loofbomen.

Veel mensen hebben volgens Schrier echter een geïdealiseerd beeld van het eilandleven, voortkomend uit vakantie-herinneringen: ‘Je hebt hier ook de uitdagingen die iedere gemeente kent. Hoe kunnen de eilanders – 1150 stuks – hier over pak ‘m beet dertig jaar

nog steeds op een leefbare manier wonen? Dat kinderen hier naar school kunnen blijven gaan en ouderen de zorg krijgen die ze nodig hebben?’

Als gedeputeerde merkte Schrier al dat de vaste mal waarmee het Rijk problemen benadert niet altijd past bij de realiteit op de eilanden. ‘Denk aan vragen als: hoeveel leerlingen mag een school hebben? Soms moeten wij uitgezonderd worden van regels, of zijn er speciale voorzieningen nodig. Je kunt hier bijvoorbeeld niet zomaar op de fiets naar de middelbare school. Daarom vaart er een bootje tussen Vlieland en Texel om leerlingen naar school te brengen. De provincie helpt daar gelukkig bij, maar het is ook belangrijk dat het Rijk weet wat wij nodig hebben’, benadrukt hij.

Kansen

Is het omarmen van burgemeestersfuncties een logische stap in de ontwikkeling van de SP als partij die niet langer wegdeinst voor bestuursverantwoordelijkheid? Schrier is zich ervan bewust dat er ongetwijfeld zat partijgenoten zijn die minder warmlopen voor het idee van een door de Kroon benoemde SP-burgemeester: ‘Aan de andere kant merk ik dat het besturen bij ons nog in de kinderschoenen staat. We hebben wethouders en gedeputeerden geleverd, maar

die opgedane ervaring en kennis kunnen we ook op andere plekken gebruiken. Ik zie daar juist kansen.’

Vanwege de coronamaatregelen was de installatie van Schrier slechts toegankelijk voor dertig genodigden. De ceremonie vond plaats in de Nicolaaskerk te Oost-Vlieland. Het charmante zeventiende-eeuwse monument laat zien dat het hippe begrip ‘circulariteit’ op het eiland van alle tijden is. Zo zijn de balken aan het plafond hergebruikte scheepsmasten en treft men pal achter de hoofdingang imposante gegraveerde walviskaken die ooit dienst deden als grafzerken. Niet alleen de videoboodschappen van eilanders die Schrier ‘coronaproof’ welkom heten maakten de ceremonie extra memorabel. Ook het moment waarop – vanwege de coronamaatregelen – zijn vrouw Rixt hem de ambtsketen mocht omdoen die ooit bij haar grootvader hoorde.

Hoewel partijgenoten Schrier misschien als de eerste ‘echte’ SP-burgemeester zul-

len zien, staat hij vanuit zijn functie juist boven de partijen. Of zoals hij het zelf liever noemt: 'tussen de mensen'. Dat is volgens de oud-gedeputeerde een rol die je vooral persoonlijk moet liggen. 'Zelf ben ik niet het type straatvechter en ik vermoed dat Emile Roemer dat ook niet is. Ik ken zat SP'ers die ik minder snel zou adviseren om burgemeester te worden', zegt hij lachend.

Zelf vindt Schrier die onpartijdige rol misschien wel het mooiste aspect van zijn nieuwe roeping: 'Als partij zijn wij heel sterk als belangenbehartiger, maar in deze rol ben je meer belangenafweger. Je kunt burgemeester worden in een gemeente waar de SP de grootste is, maar het zou zomaar kunnen dat na gemeenteraadsverkiezingen die plek opeens is ingenomen door de VVD. Als burgemeester heb je daarmee om te gaan. Het gaat er vooral om dat je benaderbaar bent voor de inwoners en ook minderheidsbelangen mee kunt nemen in je werk. Mijn ervaring is dat besluiten daar enkel beter van worden. Misschien kun je niet iedereen

gelukkig maken, maar mensen voelen zich dan ten minste wel gehoord.'

Schrier-effect?

De raadszaal in het Vlielandse gemeentehuis is van een uiterst compact formaat: er hoeven immers slechts negen gemeenteraadsleden aan te schuiven. Die zetels worden ingevuld door louter vertegenwoordigers van lokale partijen. Vanuit zijn werkkamer kijkt Schrier uit op het voormalige gemeentehuis – voor fans van de tv-serie Dokter Deen ook wel bekend als de dokterspraktijk – en een reusachtig potvis skelet dat zichtbaar is door de ruiten van waddencentrum De Noordwester.

Een week na zijn beëdiging kijkt Schrier uit naar de vele werkbezoeken die hopelijk gaan komen zodra de coronamaatregelen verder worden versoepeld. Over twee dagen staat een ontmoeting met minister van Binnenlandse Zaken Kajsa Ollongren op het programma. Op Ameland, samen met de andere Waddenburgemeesters. Schrier: 'Dan

mag ik wat vertellen over zorg en wonen op de eilanden. 's Ochtends neem je dan de eerste boot en 's avonds ben je pas weer thuis, terwijl je misschien maar een uurtje effectief iets hebt gedaan. Dan is je dag snel gevuld.'

Het feit dat Schrier nu boven de partijen staat belette hem trouwens niet om in zijn eerste burgemeesterstoespraak de partijbeginselen een plek te geven – gelijkwaardigheid, menselijke waardigheid en solidariteit. Daarnaast draagt Schrier net als andere SP-bestuurders een deel van zijn beloning af aan de partij. Opmerkelijk is bovendien dat de SP op Vlieland tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van afgelopen maart als vijfde partij opvallend goed uit de bus kwam. Terwijl de SP in veel gemeenten juist stemmen inleverde, nam het aantal SP-stemmers op het eiland licht toe. Het Schrier-effect? Wie het weet mag het zeggen. •

tekst Lesley Arp
foto's Maurits Gemmink

OLIEBELANGEN EN DE OVERHEID

DE SHELL PAPERS

Duizenden stukken opvragen en doorspitten, dat is een hele kluit. Maar wie altijd al heeft willen weten hoe Shell de Nederlandse overheid probeert te beïnvloeden, kan helpen. Onderzoeker Bas van Beek: 'Er zit ontzettend veel expertise over Shell in Nederland.'

HET IS INMIDDELS wel duidelijk dat Shell op allerlei manieren probeert om invloed uit te oefenen op de Nederlandse overheid. Maar hoe ver dat precies gaat en op welke terreinen dat exact gebeurt, dat is nog niet bekend. Bas van Beek doet hier met Platform Authentieke Journalistiek (PAJ) onderzoek naar. Met het openbaren van de

'Shell Papers', een onderzoeksproject van PAJ, Follow the Money, RTV Drenthe en RTV Noord, wil Van Beek de onderste steen boven halen: 'De kans was natuurlijk groot dat ze ons zouden tegenwerken.'

Voordat PAJ aan de slag ging met de Shell Papers, waren ze tijdens een ander onder-

zoek al eens in aanraking gekomen met hoe Shell opereert. Van Beek: 'Eerder hebben we een groot onderzoek gedaan naar gaswinning in Mozambique. Daar was een enorme gasbubbel ontdekt in de zee. Dat maakte het land eigenlijk een beetje het Qatar van Afrika. We hadden vernomen dat Shell en de Nederlandse overheid heel erg

Actie om pensioenfonds ABP op te roepen om niet meer in Shell te investeren (mei 2021).

Foto: Joris van Gennip / ANPG

samen optrokken om toegang te krijgen tot dat Mozambikaanse gas.'

Platform Authentieke Journalistiek is een onderzoeksplatform dat zeven jaar geleden is opgezet door oud-studenten van de Universiteit Utrecht. Het platform is toegespitst op de banden tussen het bedrijfsleven en de

overheid. Bas van Beek is een van de oprichters. Namens PAJ is hij gespecialiseerd in de Wet openbaarheid van bestuur en vraagt hij informatie op bij de overheid.

Deze wet is bedoeld voor burgers, en dus ook journalisten, die inzicht willen krijgen in hoe beleid tot stand is gekomen. Zij kunnen een Wob-verzoek indienen bij een overheidsorgaan en documenten opvragen over een bepaald onderwerp. Behalve beleidsstukken kunnen bijvoorbeeld ook mailtjes tussen ambtenaren openbaar worden gemaakt.

Ook in het onderzoek naar de gaswinning in Mozambique diende Van Beek namens PAJ een Wob-verzoek in: 'En wat bleek nou? Overal speelde Shell een heel intensieve rol. Op lobbygebied maar ook in werkgroepen die meedenken over Nederlands beleid. In Mozambique zag je heel duidelijk dat Shell gezamenlijk optrok met de Nederlandse en Engelse ambassade om hun wensen gefaciliteerd te krijgen. Ze stuurden zelfs e-mailtjes naar de ambassades dat de druk van alle kanten moest komen, zodat Mozambique een belastingverdrag met Nederland zou ondertekenen.'

Veranderende relatie

Dat er een nauwe band is tussen Shell en de overheid, is volgens Van Beek geen nieuws: 'Als je een stapje terug doet, kan je zien dat die connectie al ontzettend lang voortduurt. Daar hebben Nederland en Shell samen ook heel erg van geprofiteerd. Maar je ziet ook dat die relatie in de latere jaren steeds meer onder druk is komen te staan. Niet alleen vanwege het aardbevingsdossier; ook vanwege hoe Shell zich verhoudt tot de Nederlandse fiscus. Hoeveel belasting betalen ze nu eigenlijk in ons land? Ze hebben daar natuurlijk afspraken over gemaakt.'

In de recente jaren is er met de hevig opgelaaide klimaatdiscussie nog een extra reden bijgekomen waarom de relatie tussen Shell en de overheid volgens Van Beek niet meer dezelfde is: 'Eerst was de gedachte bij de overheid toch wel dat wat goed is voor Shell, ook goed is voor de Nederlandse staat. Maar door deze ontwikkelingen en zeker ook de klimaatdiscussie is dat niet meer een-op-een het geval.'

De Wob als toegangspoort

Van Beek en zijn collega's kwamen er al snel achter dat de Wob een effectief instrument bleek te zijn: 'We hebben al onze onder-

zoeken een keer naast elkaar gelegd. Wat je vaak ziet bij dit soort energiebedrijven is dat ze gesloten opereren. De Wob bleek een heelgoed toegangsmiddel om inzicht te krijgen hoe de Nederlandse overheid zich verhoudt tot Shell en hoe daarbij zowel de publieke belangen als die van Shell worden gewogen.'

Door de positieve ervaringen met Wob-verzoeken in eerdere onderzoeken, de veranderende relatie tussen de overheid en Shell en de vragen die veel mensen hebben over die band, besloot PAJ samen met Follow the Money en later RTV Drenthe en RTV Noord een nieuw groot onderzoek op te zetten. Eén groot project van 17 Wob-verzoeken naar de relatie tussen Shell en de Nederlandse overheid. Dit noemden ze de Shell Papers.

PAJ speelde in 2018 voor het eerst met het idee voor de Shell Papers. Na een half jaar vooronderzoek werd uiteindelijk in april 2019 het complete Wob-verzoek ingediend. Van Beek: 'Als je een Wob-verzoek indient dan moet je weten bij wie je het gaat indienen en bij welk departement je iets gaat opvragen. Uiteindelijk viel de keuze op 17 overheidsorganen. Dat varieerde van ministeries en provincies tot aan gemeenten. Uit ons vooronderzoek bleek dat dit de bestuursorganen waren die in nauw contact stonden met Shell. Bij sommige is dat overduidelijk. Het ministerie van Econo-

Foto: archief Bas van Beek

Bas van Beek

mische Zaken en Klimaat (EZK) staat bekend als het ministerie dat het meest in contact staat met Shell. Maar de gemeente Assen werd bijvoorbeeld ook gekozen, omdat het hoofdkantoor van de NAM daar staat en de gemeente daar dus ook een rol heeft.'

Obstructie en zwarte lak

Van meet af aan hadden Van Beek en zijn team door dat de overheid niet heel happig zou zijn om het verzoek positief te behandelen: 'We zitten natuurlijk in een bepaald soort tijdsgewricht als het om de Wob gaat, waarin je toch veel obstructie tegenkomt. De overheid houdt zich niet aan termijnen en er wordt onnodig veel gelakt. Dat kom je al bij de kleinste Wob-verzoeken tegen dus bij zo'n enorm Wob-verzoek als dit helemaal. Bij ons speelde wel het idee dat de overheid moeite zou hebben met het verzoek en de behandeling weleens opzettelijk zou kunnen vertragen dan wel weigeren.'

Actie van Extinction Rebellion (november 2020).

Foto: Chris en Marjan

DRIJK OPBOUWEN

SP-Kamerlid Sandra Beckerman loopt in haar werk vaak tegen de invloed van Shell aan. Ze is dan ook erg enthousiast over het onderzoek dat Bas van Veen en zijn team doen: 'Ze leggen bloot hoe groot de macht van Shell is en hoe innig de verwevenheid met de staat. Dat die macht groot is, dat is wel duidelijk. De staat en Shell zijn – met Exxon – verantwoordelijk voor de gaswinning in Groningen. Bewoners hadden jarenlang geen schijn van kans en de winst van die bedrijven ging boven veiligheid. Maar we weten ook nog heel veel niet over Shell en hoe de overheid zo'n bedrijf achter de schermen behandelt. De openheid die we krijgen door de Shell Papers helpt mensen die nu gedupeerd zijn, in Nederland en daarbuiten. Bovendien kan het helpen om de druk op te bouwen zodat er geen nieuwe rampen ontstaan.'

Om ervoor te zorgen dat de druk om mee te werken zo groot mogelijk zou zijn, ontwikkelden Van Beek en zijn team een speciaal ingericht dashboard: 'We wilden de lezers van begin af aan meenemen in dit proces. Op het dashboard houden we bij of de verschillende bestuursorganen zich aan de afhandelingstermijn van het Wob-verzoek houden en plaatsen we regelmatig updates. Je voelt je als lezer betrokken bij het dossier en bij de documenten die vrijkomen. Een bijvangst is dat het daardoor ook een informatiemagneet wordt. Doordat mensen zien dat jij je best doet om die informatie boven tafel te halen, komen er ook altijd mensen met eigen informatie naar voren. Er zit ontzettend veel expertise over Shell in Nederland.'

Waar PAJ bang voor was, gebeurde ook. Onder leiding van EZK vormde zich een coalitie die het Wob-verzoek actief ging tegenwerken. Eerst waren dat alle 17 de bestuursorganen, maar na verloop van tijd kozen de gemeenten Assen en Groningen plus de provincies Drenthe en Groningen toch voor hun eigen koers. Samen met PAJ gingen die vier overheidsorganen wel aan het werk om de gevraagde documenten te openbaren. Dit leverde op dat Assen onlangs de eerste 2500 documenten heeft overhandigd en de andere noordelijke bestuursorganen waarschijnlijk later dit jaar volgen. De overige 13 ministeries, provincies en gemeenten geven nog steeds niets prijs.

Wob de Wob

Deze opzettelijke obstructie zorgde ervoor dat Van Beek en zijn team met vragen bleven zitten: 'Waarom wordt er nou gekozen voor deze harde lijn? Wat kan je dan nog doen als verzoeker? We besloten uiteindelijk om een Wob op de Wob te doen. Een Wob-verzoek naar onze Wob. Dus alles over hoe ze met het onderzoek naar de Shell Papers zijn omgegaan. Dat leverde meer dan 2000 pagina's op. Die hebben we ook allemaal gedeeld op ons dashboard.'

Van Beek: 'Daar ontstond echt een heel duidelijk beeld van hoe het speelde en dat er ook ontzettend veel niet met ons was gecommuniceerd. Je zag dat EZK in die eerste twee maanden alles op alles heeft gezet om een coalitie tegen ons verzoek te vormen. Wat ze ook hebben gedaan, is dat ze in een best wel vroeg stadium hebben besloten de landsadvocaat in te huren. Die heeft de opdracht gekregen om te gaan kijken naar hoe dit verzoek kon worden afgehouden. Ze werkten aan een soort dossieropbouw, om aan de rechter te kunnen laten zien dat zij wel stappen hebben gezet maar wij niet wilden meewerken.'

De redenen waarom deze harde lijn is gekozen, zijn volgens Van Beek divers: 'Er is natuurlijk een politiek belang. Je ziet dat Wob-verzoeken niet alleen door de Wob-ambtenaren besproken worden, maar zelfs ook in de ministerraad. Ons Wob-verzoek is

Foto: archief Gas van Beek

tot aan het allerhoogste niveau besproken. Aan de andere kant is het natuurlijk ook een feit dat ons verzoek heel veel werk oplevert voor ambtenaren. Dat is natuurlijk ook een reden waarom ze dat liever niet willen doen. Maar daar kan je met elkaar afspraken over maken.'

Lezers helpen

Ondertussen liep het proces met de welwillende bestuursorganen gewoon door. Assen heeft bij elkaar zo'n 2500 documenten aan-geleverd. De verwachting is dat de andere Noordelijke overheidsorganen eind dit jaar volgen met nog eens 65.000 documenten. Dat zijn bij elkaar meer dan een miljoen pagina's. Om al die documenten te kunnen verwerken heeft Van Beek met PAJ een volledig nieuwe methode ontwikkeld: 'Het meest recente wat we hebben gebouwd is een webpagina waarin lezers kunnen zoeken in de vrijgegeven documenten. Alle documenten die zijn vrijgegeven worden zo ook direct gedeeld met het publiek. Als je iets tegenkomt dan kan je aangeven of het belangrijk is, commentaar toevoegen en dan wordt het direct verzonden naar de betrokken journalisten.'

Volgens Van Beek levert dat nu al veel bruikbaar op: 'Het is onvoorstelbaar wat daar nu al is uitgekomen. We zitten al tegen de 600 tips aan. Ik heb aardig wat journalistieke onderzoeken gedaan en dat is echt ontzettend veel. De kwaliteit van de tips is ook

ontzettend hoog. Je bent natuurlijk bang dat het best wel korte berichten worden maar ik ben erg onder de indruk. Dat toont ook wel aan dat er heel veel expertise zit bij de lezers. Dat is zeker het geval in de regio's die getroffen worden door de gaswinning van de NAM en wat daarbij komt kijken. Mensen willen die expertise ook graag delen.'

Door tot het laatste document

Over wat Van Beek hoopt te ontdekken in de Shell Papers heeft hij al enkele ideeën: 'Er zijn meerdere verhalen die ik voor ogen heb. Bij ons onderzoek naar de gaswinning in Mozambique kwam ik erachter hoe intensief Shell samenwerkt met Nederlandse ambassades. Een van de dingen waar we natuurlijk op hopen is dat het ministerie van Buitenlandse Zaken over al hun ambassades die documenten van hoe zij met Shell samenwerken openbaren. Dan kan je echt zien hoe Shell wereldwijd gebruik maakt van die posten.'

Ook over hoe Shell dichterbij huis handelt wil Van Beek meer duidelijkheid: 'Dat zie je nu al bij Assen. We kunnen echt reconstructies maken hoe bepaalde zaken zijn gelopen. Hoe kijken gemeenten nou aan tegen hun rol inzake de NAM? Je ziet dat Assen zich daar ontzettend goed bewust van is. Aan de ene kant zijn ze bezorgd over nieuwe boringen die gedaan worden, aan de andere kant hebben ze angst voor als de NAM opeens weggaat en ze een enorme werkgever verliezen voor de regio. Je ziet ook dat NAM bewust is van die positie en daar ook gebruik van maakt. Dat soort verhalen komt naar boven. Ik ben zo benieuwd wat het oplevert als we straks die 65.000 documenten van de noordelijke bestuursorganen hebben.'

Terwijl PAJ, Follow the Money, RTV Drenthe en RTV Noord samen met lezers de documenten doorspitten die nu al openbaar zijn, heeft de overgebleven coalitie van overheidsorganen het Wob-verzoek afgewezen. Hierover lopen op dit moment bezwaarprocedures. De bezwaarcommissie van provincie Zuid-Holland heeft inmiddels al uitgesproken dat de provincie moet meewerken aan het verzoek. Ze geven daar echter geen gehoor aan, waardoor de volgende stap een gang naar de rechter is.

Ondanks de enorme tegenwerking bij het Wob-verzoek, lukt het Van Beek om positief te blijven over de voortgang van het onderzoeksproject: 'Ik ben ontzettend blij met

'De overheid houdt zich niet aan termijnen en er wordt onnodig veel gelakt'

iedereen die meehelpt bij dit dossier. Je moet je voorstellen dat mijn team hier al twee jaar mee bezig is. Af en toe met hele lastige momenten. Die bezwaarprocedures zijn soms vermoeiend en erg zwaar. Maar als ik dan nu zie hoe mensen helpen met het doorgraven van documenten, de informatie en tips die ze geven, dat is geweldig. Maar ook gewoon de mentale steun. Dat zorgt er echt voor dat we dit project kunnen blijven doen. We gaan door tot alle documenten openbaar zijn.'

tekst Xander Topma

Ook meehelpen met dit onderzoek?

Ga naar sp.nl/Z5v

ONTKROON KONINKLIJKE SHELL

Officieel heet Shell Royal Dutch Shell. Koninklijke Shell dus. Dit terwijl het bedrijf zich verre van koninklijk gedraagt. Tim Hofmans programma *Pak de Macht* besteedde onlangs ook aandacht aan Shell en is nu een actie gestart om het olieconcern te onttronen.

Help mee om Shell te onttronen en teken de petitie op sp.nl/ZSk

foto Joshua Versijde

> VOOR DUURZAME VREDE IS MEER NODIG

Voor de zoveelste keer is het geweld in Israël en de Palestijnse gebieden geëscaléerd. De (zoals altijd) eenzijdige aandacht van premier Rutte en minister van Buitenlandse Zaken Blok voor het geweld van Hamas en ‘het recht van Israël zich te verdedigen’ leidde tot ongeloof bij mensenrechtenorganisaties. En bij SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk. In een opinie-stuk schrijft hij: “Elke geweldsescalatie tussen Palestina en Israël – de geschiedenis kent er al vele – heeft specifieke oorzaken. In dit geval betreft het dreigende uitzetting van een aantal Palestijnse families in Oost-Jeruzalem, die volgens Israël plaats moeten maken voor kolonisten. Terecht roept deze actie veel woede op. Maar er is ook een structurele oorzaak

dat het geweld in de regio geregeld flink oplaait. Die is gelegen in de bezettingspolitiek die Israël voert, al decennia lang. Deze bezetting gaat gepaard met continue uitbreiding van illegale nederzettingen in Palestijns gebied, sloop van Palestijnse gebouwen, de bouw van een illegale afscheidingsmuur en een moordende blokkade tegen Gaza. De gerespecteerde mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch oordeelde onlangs snoeihard over dit discriminerende systeem. Ze noemen het, in navolging van steeds meer organisaties, apartheid.”

Van Dijk stelt dat een minder eenzijdige veroordeling van het geweld pas het begin is: “Veel meer is nodig voor een duurzame

vrede tussen Palestina en Israël.” Volgens de SP’er moet de druk worden opgevoerd: “Dat kan bijvoorbeeld door maatregelen tegen de illegale nederzettingen, zoals het aan banden leggen van handel hiermee. Ook kan het EU-associatieakkoord, dat voorziet in handelsvoordelen voor Israël, opgeschort worden. Verder kan de EU gerichte sancties nemen tegen verantwoordelijken voor het oorlogsgeweld, zoals inreisverboden en het bevriezen van tegoeden.

Tot slot zou de EU – als grootste donateur van zowel Israël als de Palestijnen – het voortouw kunnen opeisen in vredesonderhandelingen.” •

Kijk hier voor de hele opinie: sp.nl/meernodig

> SHELL MOET AAN DE SLAG

Eind mei boekte Milieudefensie een belangwekkende overwinning in de rechtszaal. Shell moet van de rechter aan de slag om niet pas in 2050 een drastische CO₂-reductie te realiseren, maar al in 2030. Wereldwijd een primeur: via de rechter een bedrijf dwingen zich te houden aan afgesproken klimaatdoelen. Helaas nodig, omdat het demissionaire kabinet Shell liever subsidie geeft om CO₂ te blijven produceren (en op te slaan onder de grond). De uitspraak is een prima kans voor Shell om waar te maken wat ze in de reclames proberen uit te stralen. •

Een interview met Donald Pols, directeur van Milieudefensie (Tribune april 2020) is hier terug te lezen: sp.nl/tribune6

foto Anouk Pross

SP-Kamerlid Sandra Beckerman feliciteerde Milieudefensie op Twitter: ‘Wat een historisch keerpunt’.

> BINNENGEHAALD!

Succes: isoleersubsidie juist voor lagere inkomens

Én duurzamer én een lagere rekening voor mensen met lagere inkomens. Dankzij een aangenomen SP-voorstel worden subsidies voor isolatie meer gericht op mensen met lage en middeninkomens. Maar liefst 18 procent daarvan heeft immers zorgen over de te hoge energierekening.

Succes: plan voor hoger inkomen en meer waardering zorgpersoneel

De SP zette het kabinet al eerder aan tot actie, maar dat wilde wachten op een rapport van de Sociaal Economische Raad. Dat rapport is er nu en zegt het ook: lonen omhoog! Daarom heeft de Tweede Kamer nu, op voorstel van de SP, uitgesproken dat er voor Prinsjesdag een plan moet komen.

Succes: fonds voor werknemers kolencentrales

De kolencentrales moeten dicht in 2030. Dat scheelt veel CO₂. Maar tot nog toe krijgen aandeelhouders hiervoor geld van de overheid toegestopt – de werknemers moesten het maar uitzoeken. Dankzij de SP niet meer: er komt een kolenfonds, waaruit een sociaal plan betaald kan worden. Minder CO₂ én een fatsoenlijke oplossing voor de werknemers.

foto Bill Steegers

> SP VLISSINGEN IN DE BRES VOOR POPPODIUM

Kinderen en jongeren die hun eerste stapjes in de muziek zetten, muzikanten die samen muziek maken en bandjes die er hun eerste optredens doen. Een klein poppodium als De Piek in Vlissingen vervult voor de Zeeuwse havenstad en wijde omgeving al meer dan 50 jaar een belangrijke rol. Maar dreigde te verdwijnen, omdat de gemeente de bruikleenovereenkomst van het pand wilde stopzetten. Dat pikten de SP en de vrijwilligers van De Piek niet. Snel hebben ze een foto-handtekeningenactie opgezet: Vlissingers konden met de actieposter op de foto. Een collage daarvan is op 26 mei aan de wethouder aangeboden en vertegenwoordigt maar liefst 1000 handtekeningen. Voorlopig resultaat: een verlenging van twee jaar. Petra Coret (links op de foto), organisatiesecretaris van de SP Vlissingen: 'Deze actie is samen met nieuwe actieve SP-leden opgezet. Voorlopig zijn we positief over het resultaat; het geeft de vrijwilligers even wat rust. Maar er moet een blijvende oplossing komen. Desnoods op een andere locatie. Wij geven niet op!' •

> COMITÉ NZF HORST AAN DE MAAS BIJT ZICH VAST IN MONDZORG

De landelijke acties voor een Nationaal ZorgFonds hebben op veel plekken in Nederland comités opgeleverd. Comités die lokaal de strijd voor het Nationaal ZorgFonds organiseren, maar soms ook op andere manieren het verschil maken. Zoals in het Limburgse Horst aan de Maas. Toen de gemeente zei zich meer op preventie te willen richten en mensen opriep met goede ideeën te komen, kwam het comité Nationaal ZorgFonds Horst aan de Maas meteen in actie. De leden wilden wat doen aan de slechte mondzorg voor kinderen. Er werd een onderzoek gestart, met interviews met experts, scholen, de GGD en een opbouwwerker. Statistische gegevens werden verzameld, een enquête gehouden onder tandartsen en bij kinderdagverblijven werd een steekproef gedaan. Geen half werk dus.

Advies: Nationaal ZorgFonds!

Al dat werk leverde duidelijke conclusies

en heldere voorstellen op. Tijdens het onderzoek bleek dat niet alleen kinderen betere mondzorg nodig hebben. Ouderen, mensen met een beperking en mensen met een migratie-achtergrond verdienen ook aandacht. De gemeente kan mensen beter informeren; en geld vrijmaken voor mondzorg voor mensen met lage inkomens. Ook kan de gemeente afspraken maken met de zorgverzekeraar, over mondzorg voor via de gemeente verzekerde mensen.

Verder komt het comité met allerlei ideeën om onder meer GGD, huisartsen en wijkteams in te zetten om mensen naar de tandarts te krijgen. En natuurlijk is een van de aanbevelingen: sociaal-economische gezondheidsverschillen voorkomen, door het eigen risico af te schaffen en een Nationaal ZorgFonds te organiseren. Want eerlijk is eerlijk: dat zou ook voor preventieve mondzorg veel schelen.

Hans Hagens van het comité biedt het rapport aan de gemeenteraad aan.

foto Wilma Kurvers

Het rapport is aangeboden aan de gemeenteraad. De lokale SP houdt uiteraard in de gaten wat er met het doorwrochte advies van het comité Nationaal ZorgFonds Horst aan de Maas gebeurt. •

TWEE DECENNIA NA DE INVASIE

Na twintig jaar oorlog in Afghanistan wordt eind dit jaar de militaire missie beëindigd. Een interventie die ongelooflijk veel geld en mensenlevens heeft gekost. SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk maakt de balans op en roept op tot een grondige evaluatie: 'Je kan een land niet tot democratie bombarderen.'

BUITENLANDSE MOGENDHEDEN en binnenlandse groeperingen vechten in Afghanistan al decennia om de macht, met verschillende belangen. Na de aanslagen op de Twin Towers in 2001 vielen de Verenigde Staten het land binnen, samen met een coalitie van andere westerse bondgenoten. Dit jaar, op 13 april, kondigde president Joe Biden aan dat de militairen komende september worden

teruggetrokken en de missie wordt gestaakt. Twintig jaar na de aanslagen en de invasie.

Jasper van Dijk is namens de SP woordvoerder op dit onderwerp. Hij vertelt over het oorspronkelijke doel van de invasie: 'Als reactie op de aanslag op de Twin Towers wilden de Verenigde Staten Al Qaida en de Taliban verjagen en Bin Laden opsporen. Het is

eigenlijk al binnen een paar maanden gelukt om Al Qaida en de Taliban te verslaan; Bin Laden werd later gedood in Pakistan. Alleen toen hebben ze het domme besluit genomen om nog in groten getale met militairen aanwezig te blijven in Afghanistan. Niet een of twee jaar, maar twintig jaar.'

Het werd de langste oorlog die de Verenigde Staten ooit hebben gevoerd. Volgens van Dijk is dat het bewijs dat de SP destijds gelijk had door zich tegen de invasie te keren: 'Wij hebben van begin af aan gezegd dat het uitzichtloos zou zijn. Die hele *War on Terror*, dat is propagandapraat. Het is gewoon een permanente oorlog vanuit het Westen gebleken. En het overkwam niet alleen Afghanistan maar ook Irak. De bevolking is snoeihard aangevallen en gebombardeerd

AFGHANISTAN, LAND IN OORLOG

De Afghaanse bevolking heeft al lange tijd te lijden onder gewapende conflicten. De inval van westerse troepen en de daaropvolgende oorlog is voorafgegaan door vele jaren militair geweld. Met name deze conflicten in de moderne tijd vormden Afghanistan tot het land dat het nu is.

27 EN 28 APRIL 1978 DE SAURREVOLUTIE

De communistische militaire staatsgreep, ook wel de Aprilrevolutie genoemd, maakte een eind aan het bewind van Mohammed Daoud Khan en de monarchie. De Democratische Volkspartij van Afghanistan nam de macht over en Nur Muhammad Taraki werd president. Onder zijn leiding werd er een start gemaakt met radicale landhervorming, een alfabetiseringscampagne en vrouwenemancipatie. De confessionele, diep religieuze inwoners van het Afghaanse buitengebied hadden grote weerstand tegen dit beleid.

1979-1989 DE SOVJETS IN AFGHANISTAN

In het land groeide het gewapende verzet tegen het communistische regime. Islamitische verzetsstrijders verzamelden zich onder naam *moedjahedien*. De Sovjets pleegden een interventie en bestreden de opstandelingen. Ondertussen werden de moedjahedien met wapens en geld geholpen door westerse landen. Het lukte de Sovjettroepen niet om het land te controleren en op 15 februari 1989 werden ze teruggetrokken. Naar schatting kwamen in deze periode 1,5 miljoen tot 2 miljoen mensen om het leven, waarvan 90 procent burgers.

Sovjettroepen keren huiswaarts (1986).
foto: Alexandr Grascchenkov

IN AFGHANISTAN

door de VS met zijn bondgenoten. Ook al bijna twintig jaar lang.'

Het besluit van Biden om de troepen terug te trekken vindt van Dijk dan ook verstandig: 'Dat had natuurlijk al veel eerder moeten gebeuren. Terecht vroeg Biden zich ook af wat ze anders moesten doen: nog een keer twintig jaar blijven? Ze kunnen niet winnen. Het is gewoon mislukt. Net als toen de Sovjets dat hebben geprobeerd in de jaren tachtig. Je kunt een land niet tot democratie bombarderen, dat is de kern.'

Propagandapraat

In plaats van te vertrekken nadat de Taliban en Al Qaida waren gedecimeerd, besloten de westerse bondgenoten in Afghanistan te blijven. Van Dijk vertelt hoe hier een nieuw

verhaal omheen werd bedacht: 'Toen kwam het propagandaverhaal over de opbouwmissie. Nederland ging Afghanistan opbouwen. We gingen de *hearts and minds* van de bevolking winnen. Dat was natuurlijk retoriek van de bovenste plank. Het was helemaal geen opbouwmissie. Het was gewoon een vechtmisssie. Nederland heeft daar met grof geschut huisgehouden, bleek ook recent weer uit onthullingen in de media.'

Het idee waarmee de westerse coalitie Afghanistan probeerde om te vormen was wat van Dijk betreft gedoemd te mislukken: 'De gedachte was dat we van het land een keurige democratie zouden maken, naar westers model. Dat was natuurlijk een illusie. Het land is zo anders dan bijvoorbeeld Nederland of andere westerse landen. Het was

OORLOG IN GETALLEN

In de afgelopen twintig jaar zijn in Afghanistan meer dan **241.000** mensen om het leven gekomen door oorlogsgeweld. Dit betreft minstens **71.344** burgers en **78.314** Afghaanse militairen en politieagenten. Hiernaast zijn ook **84.191** oppositiestrijders en meer dan **3200** coalitiestrijders gestorven.

Dit zijn alleen nog de doden door direct oorlogsgeweld. Reken je indirecte gevolgen van de oorlog ook mee, zoals ziekte, geen toegang tot voeding, water of infrastructuur dan zijn er naar schatting nog eens **360.000** mensen om het leven gekomen. Ontelbaar veel mensen zijn gewond geraakt.

De VN heeft berekend dat **2,7 miljoen** Afghanen het land zijn ontvlucht en nog eens **4 miljoen** binnen het land hun huis hebben moeten verlaten. De teller voor de kosten staat op dit moment alleen voor de Verenigde Staten al op meer dan **2,26 biljoen** dollar (2.260.000.000.000 dollar). •

Bron: The Cost of War Project van The Watson Institute / Brown University

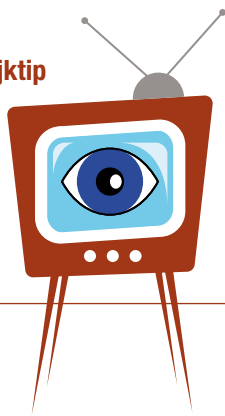
Moedjahedienstrijder (1988).

1989-1992 BINNENLANDSE STRIJD TEGEN DE MOEDJAHEDIEN

Na het vertrek van de Sovjets bleven de regering en opstandelingen doorvechten. De moedjahedien waren ervan overtuigd dat de regering nog steeds werd bestuurd door de Sovjets en streden voor een land onder islamitisch bewind. Toen de Afghaanse regering, door de ineenstorting van het Sovjetrijk, ook de financiële ondersteuning van dat land kwijtraakte en steeds meer terrein verloor, besloot deze in maart 1992 af te treden en de macht over te dragen aan de moedjahedien.

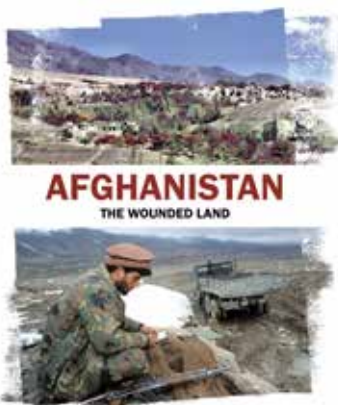
>

Kijktip

AFGHANISTAN: THE WOUNDED LAND

Een duik in de geschiedenis, voor wie de huidige toestand van Afghanistan goed wil begrijpen. *Afghanistan: The Wounded Land* is een vierdelige documentaireserie over mensen die de afgelopen decennia een bepalende rol hebben gespeeld in het land. Zo zie je hoe Afghanistan in de loop van veertig jaar veranderde van een vakantieparadijs voor hippies in een land dat is verscheurd door een reeks oorlogen en terrorisme. •

Online te bekijken (alleen met een abonnement op NPO Plus): npostart.nl/VPWON_1323042

niet alleen naïef, maar ook een dekmantel voor een militaire agenda om Afghanistan te bezetten.'

Terrorisme

Een van de motieven om in Afghanistan te blijven, was het idee dat daarmee terroristische aanslagen zouden worden voorkomen. Van Dijk noemt dit een naïeve en achterhaalde gedachte: 'De grote aanslagen in Londen en Parijs, maar ook 11 september zijn in grote mate gepland in de landen waar ze gepleegd zijn. De piloten die in de Twin Towers vlogen namen in de Verenigde Staten vliegles. De mensen die in België en Frankrijk de aanslagen pleegden, woonden daar al. Het idee dat als je in Afghanistan terroristen aanpakt, je aanslagen in Europa kan voorkomen is dus schromelijk overschat. Het tegendeel is eerder het geval.'

De cijfers ondersteunen dat, stelt van Dijk: 'Kijk maar naar de afgelopen twintig jaar. Het terrorisme en het aantal aanslagen is in die periode toegenomen in plaats van

afgenomen. Dat heeft die massale aanwezigheid van westerse troepen dus niet weten te voorkomen.'

Van Dijk wijdt die toename van terrorisme juist ook aan de *War on Terror*: 'Als je terrorisme wil aanwakkeren dan moet je vooral zo tekeergaan als de Verenigde Staten hebben gedaan de afgelopen decennia in Afghanistan en Irak. Denk aan Islamitische Staat. Dat is een direct gevolg van de inval in Irak: daardoor zijn radicale soennieten hun eigen leger gaan oprichten. Ze werden massaal verjaagd met de vervolging van Saddam Hoessein, daarna is IS opgebloeid.'

Treurig

Wat er de komende jaren in Afghanistan gaat gebeuren? Het is volgens van Dijk een moeilijke en treurigstemmende vraag: 'De Taliban zijn nu alweer sterker dan ze in tijden zijn geweest en waarschijnlijk gaan ze nog sterker worden. Het aantal aanslagen in Afghanistan neemt alweer toe en de Taliban staan in feite om de hoek te wachten tot de westerse troepen weg zijn, om de zaak weer

Kabul in puin (1992) foto RAWA

1992-1996 ONDERLINGE STRIJD MOEDJAHEDIEN

De moedjahedien bestonden uit verschillende groeperingen. Toen in 1992 de moedjahedien de macht zouden overnemen van de vorige regering, ontstond er een onderlinge strijd tussen eerst drie en later meer facties. Een deel van de beweging werd ondersteund vanuit Pakistan, een ander deel vanuit Iran. Door de strijd was in 1994 het aantal inwoners van de hoofdstad Kabul gedaald van 2 miljoen naar 500.000. Deze continuering van de burgeroorlog maakte de weg vrij voor een nieuw opkomende militie: de Taliban.

over te nemen. Dan zijn we weer terug in de tijd voor 2001. Je kan er moedeloos van worden, maar ik zie gewoon niet heel snel dat het in Afghanistan pais en vree gaat worden.'

Wat er volgens van Dijk nu moet gebeuren is een ommezwaai in het denken over buitenlands beleid: 'Ten eerste moeten we stoppen met onbezonnen oorlogen, met bommen gooien en met militaire interventies. Daarvan weten we dat dat niet werkt. Wat we wel kunnen doen is humanitaire hulp verlenen. Daar moeten we vooral mee doorgaan en dat kunnen we ook versterken. Als we al die miljarden die zijn besteed aan de oorlog, hadden ingezet voor ontwikkelingshulp, waar zouden we dan zijn in Afghanistan? Dat is een interessante vraag. Het lijkt me in ieder geval een beter plan voor de komende twintig jaar.'

Hij vervolgt: 'Verder moeten we vooral ook niet al te pretentius en hoogmoedig zijn. Dat het Westen kan bepalen hoe Afghanistan, Irak of het hele Midden-Oosten er uit zou moeten zien. Dat is een grote fout van de

afgelopen decennia. Dat machthebbers met hun tekentafelarrogantie gedacht hebben dat ze de wereld wel even kunnen ontwerpen. Zo werkt het niet. Democratie, vrede, mensenrechten, dat moet eerst en vooral vanuit de mensen zelf komen. Je kan dat niet opleggen met straaljagers.'

Onlangs debatteerde de Tweede Kamer over de Afgaanse oorlog. Van Dijk greep het moment aan om lering te trekken uit het conflict: 'Tijdens het debat met minister Blok van Buitenlandse Zaken heb ik gevraagd welke lessen eruit worden getrokken. Er wordt nu op mijn initiatief een onafhankelijk onderzoek ingesteld. Dat lijkt me toch het minste wat we kunnen doen zodat we niet weer opnieuw in een ondoordacht militair avontuur belanden. Die motie is aangenomen dus dat is mooi. Ik ga nauwgezet volgen welke organisatie dat onderzoek gaat uitvoeren, want ik wil dat het echt een zorgvuldig onderzoek wordt.'

tekst Xander Topma

'De zogenaamde War on Terror is een permanente oorlog vanuit het Westen gebleken'

1996-2001 TALIBAN AAN DE MACHT

In 1994 kwam de Taliban op, een militaire groepering die destijds bestond uit voornamelijk studenten die waren onderwezen op traditionele islamitische scholen. Tijdens de burgeroorlog wisten ze snel steun te vergaren onder de bevolking en in 1996 namen ze de macht over. De nieuwe regering voerde de sharia in en onderwierp het land aan een streng islamitisch regime. Een Noordelijke Alliantie van verschillende bevolkingsgroepen bleef strijden tegen het nieuwe bewind maar was voornamelijk in het defensief.

2001-HEDEN INVASIE VAN WESTERSE TROEPEN EN 20-JARIGE OORLOG

Na de aanslag op de Twin Towers besloten de Verenigde Staten om samen met bondgenoten Afghanistan binnen te vallen. Ze wilden de Taliban verjagen, die terreurorganisatie Al Qaida zou huisvesten en ondersteunen. De Noordelijke Alliantie streed mee en na twee maanden werd het regime omver geworpen. Twintig jaar later is er nog geen zicht op een stabiele situatie en is de Taliban weer gegroeid in aantallen en invloed.

Nederlandse troepen in Uruzgan, 2009.

foto Arnoud Schoor / Wikimedia CC0

Vier decennia strijd in Afghanistan heeft ervoor gezorgd dat naar schatting 1.405.111 tot 2.084.468 mensen zijn omgekomen.

DE BIJSTAND IS INGEWIKKELD EN ONEERLIJK

Een overheid die in keukenkastjes kijkt en burgers om pietluttigheden meedogenloos afstraft, moeten we dat willen? Hoogleraar Trudie Knijn wil dat bij de kabinetsformatie de participatiewet op tafel wordt gelegd, om flink onder handen te worden genomen: 'Mensen in de bijstand worden onrechtvaardig behandeld.'

'Zelfs de klantmanagers worden wanhopig van het huidige stelsel', zegt Trudie Knijn, emeritus hoogleraar Interdisciplinaire Sociale Wetenschappen aan de Universiteit Utrecht. 'De participatiewet schrijft voor dat mensen in de bijstand een tegenprestatie moeten leveren. Maar wat dat inhoudt? Zeg het maar! Niemand weet precies welke plichten bijstandsgerechtigden hebben en hun rechten staan er al helemaal niet in. Je komt er vaak pas achter als je een fout blijkt te hebben gemaakt. Alsof je bij rijles iemand achter het stuur zet en zegt: houd je aan de maximumsnelheid en zoek het verder maar uit. Om bij thuiskomst mogelijk een stapel boetes op de mat te vinden, voor overtredingen van allerlei verkeersregels. Door de onduidelijke verwachtingen zweven in de bijstand veel cliënten in het duister, bang om ergens tegenaan te botsen.'

Al sinds de jaren negentig verricht Trudie Knijn onderzoek onder uitkeringsgerechtigden en naar uitkeringswetten. Onlangs publiceerde ze met andere wetenschappers een boek over de vraag hoe rechtvaardig de bijstand nog is, ruim vijftig jaar na de invoering. De titel liegt er niet om: *Streng maar onrechtvaardig*. Knijn combineert haar wetenschappelijke werk met de praktische kennis die ze opdoet in vrijwilligerswerk voor Vluchtelingenwerk.

› **De toeslagenaffaire legde de hardvochtigheid bloot van een stelsel waarin ondersteuning van burgers steeds meer heeft plaatsgemaakt voor wantrouwen en controle. Speelt dat ook in de bijstand?**

'Ja, we hoorden begin dit jaar natuurlijk via de media van de vrouw die werd beboet toen controleurs ontdekten dat ze boodschappen kreeg van haar moeder. In mijn vrijwilligerswerk kom ik zulke voorbeelden ook tegen. Een man die steeds kleine bedragjes leende van mensen in zijn omgeving, omdat er aan het eind van de maand altijd wel een rekening overbleef. Hij betaalde ook altijd snel weer terug, via zijn bankrekening. Kreeg hij 1.000 euro strafkorting! Hup, 300 euro per maand werd er ingehouden op zijn toch al lage uitkering. Dus ik met die man naar de gemeente: kijk, het zijn leningen. Hier staan de betalingen en daar de terugbetalingen, alles netjes in orde. Maar daar hadden ze niks mee te maken: een lening geldt als inkomen, punt. Ik was verbijsterd. Zelfs de rechter ging erin mee, zei ijskoud: volgens de participatiewet mag de gemeente dit doen. Weet je, veel mensen hebben geen idee hoe ver het allemaal gaat. Ik vertelde collega's op de universiteit dit verhaal, die vroegen: maar hoe weet de gemeente dat dan? Zij realiseren zich niet dat de

gemeente op elk moment je bankafschriften mag bekijken en in je kastjes mag snuffelen. Het is volledig doorgeslagen.'

› **Over de boektitel: hoe komen de wetenschappers tot de conclusie dat de bijstand onrechtvaardig is?**

'Wij gebruikten de rechtvaardigheidstheorie van politiek filosoof Nancy Fraser. Als je de Nederlandse bijstand daarmee weegt, kom je tot de conclusie dat die onrechtvaardig is.'

› **Wat houdt die rechtvaardigheid dan in?**

'Fraser onderscheidt drie aspecten die een samenleving rechtvaardiger maken. Herverdeling, erkenning en representatie. Herverdeling met als doel om gelijkwaardig in de maatschappij te kunnen participeren. Denk aan gelijke toegang tot gezondheidszorg, huisvesting en onderwijs. Erkenning betekent dat mensen niet bij voorbaat in hokjes worden gestopt, maar gezien worden voor wie ze daadwerkelijk zijn. Wat ze nodig hebben, waar ze behoefte aan hebben; wat ze kunnen, wat ze niet kunnen. Representatie betekent dat mensen hun zegje kunnen doen en gehoord worden. Daarvoor moeten ze goed geïnformeerd zijn.'

› **Zo hebben jullie naar de participatiewet gekeken?**

'Ja, op basis van onderzoek, gesprekken

‘De kwetsbaarste mensen worden tegen elkaar uitgespeeld’

met mensen en internationale vergelijking. Om met representatie te beginnen, er zijn natuurlijk cliëntenraden. Maar op individueel niveau: de meeste Nederlanders kunnen de participatiewet onmogelijk begrijpen. De regels zijn onduidelijk en ook nog eens ingewikkeld opgeschreven. Vergeet daarbij niet dat Nederlands niet ieders moederstaal is én dat meer dan twee miljoen Nederlanders laaggeletterd zijn: moeite hebben met lezen. Maar zelfs voor klantmanagers is deze wet ingewikkeld. Leg het dan maar eens goed uit.’

› Is de participatiewet ook onrechtvaardig langs de lat van erkenning?

‘Inderdaad: mensen voelen zich niet gezien. Het eigene van hun situatie wordt niet erkend. Dat gaat fout, op allerlei manieren. De meeste mensen willen helemaal niet afhankelijk zijn van de uitkering, ze willen eruit. Niet iedereen gaat dat lukken: een deel kan het gewoon niet, om uiteenlopende redenen. Behoorlijk wat mensen in de bijstand – vaak al wat oudere mensen – doen van alles in hun omgeving. Mantelzorg, vrijwilligerswerk. Maar als jouw klantmanager een lijstje met goedgekeurd vrijwilligerswerk hanteert waar dat van jou niet op staat, participeer je ineens niet. Dan is er de grote groep die eruit wil en het wél kan, maar echt even hulp nodig heeft. Daar is nauwelijks budget voor. Denk aan een gevluchte arts of ingenieur die met twee jaar goed hoger onderwijs zo aan de slag zou komen. Maar daar is geen geld en ruimte voor. Dus hup, het schoonmaakwerk in. Of een Nederlandse vrouw met een hbo-opleiding en veel werkervaring die gewoon aan het zakjes-plakken gezet wordt. Verder gaat de erkenning fout als er bijvoorbeeld wordt gecategoriseerd op afkomst of familienaam. Zoals we dat ook gezien hebben met toeslagenouders die om hun achternaam werden gewantrouwd, met alle gevolgen van dien.’

› En hoe zit het met de herverdeling?

‘Dat gaat ook om de vraag: is het inkomen hoog genoeg om gelijkwaardig in de samenleving te kunnen participeren? Nee, de bijstand is te laag. Allerlei verschillende berekeningen, van het Sociaal Cultureel

Planbureau, het Centraal Bureau voor de Statistiek, Eurostat – komen erop uit dat Nederlandse gezinnen in de bijstand elke maand 60 tot 100 euro onder de armoedegrens zitten.’

› Is het strenge beleid de schuld van de gemeenten? Die voeren het uit.

‘Nou, gemeenten staan voor een onmogelijke taak. Zo min mogelijk mensen in de bijstand, dat is hun opdracht. In de jaren negentig konden ze het zich veroorloven om minder streng te zijn; eventuele tekorten vulde het Rijk aan. Dat is niet meer zo, door decentralisatie zijn gemeenten zelf verantwoordelijk. Is hun geld op, dan is het op. Tegelijkertijd met die decentralisatie is het re-integratiebudget enorm gesnoeid. De participatiewet schreef vervolgens voor dat gemeentes zo streng mogelijk moeten zijn.’

› Zorgt zo'n strenge benadering dat mensen minder lang in de bijstand blijven?

‘Nee. Het SCP heeft laten zien dat de uitstroom nagenoeg gelijk is gebleven. En er is een mooi onderzoek gedaan vanuit de Universiteit in Tilburg. Een vergelijking van drie soorten begeleiding: 1. mensen helemaal vrijlaten, 2. ze veel intensiever coachen en 3. zoals het nu gaat: vooral controle uitoefenen. Wat blijkt: voor klantmanagers is het véél leuker om op de eerste twee manieren te werken. Al zijn er natuurlijk wel uitzonderingen. Sommige klantmanagers genieten ervan om te kunnen zeggen: ik heb er weer eentje te pakken. Maar, en nu komt het, de uitstroom verbetert niet bij de eerste twee methodes, maar verslechtert ook niet! Een strenge aanpak klínt effectief, maar is het helemaal niet. Het maakt mensen – ontvangers én klantmanagers, eigenlijk alleen maar ongelukkig. De kosten van fraudebestrijding

en overdreven controle kunnen dus veel beter besteed worden aan intensievere, menselijker begeleiding.’

› Maar waarom moest het dan allemaal strenger?

‘Dat zijn politieke keuzes. Collega-onderzoekers Kampen en Sebrechts laten zien dat er drie manieren zijn om naar uitkeringen te kijken. Als een gift, een recht of een ruil. Vroeger overheerste het beeld van de gift, die je vooral dankbaar en bescheiden in ontvangst moet nemen. De bijstandswet, onder KVP-minister Marga Klompé ingevoerd in 1965, maakte er een recht van. Geen afhankelijkheid meer van liefdadigheid, maar een uitkering die je met rechte rug kon aanvragen. Zonder schaamte. In de jaren negentig is dat omgeslagen. De economie veranderde en de politiek werd steeds meer dienstbaar aan de economie. Dat heeft ook de stemming onder de bevolking veranderd. Wie tot dan toe als kwetsbaar werd gezien en recht had op collectieve zorg en zekerheid, werd met groeiend wantrouwen bejegend. Er speelde van alles mee. De flexibilisering van de arbeidsmarkt, individualisering maar ook de emancipatie van vrouwen, oudere werknemers en gehandicapten. Het recht op arbeid van die groepen veranderde in de plicht tot arbeid: niets doen kan niet, luiheid moet over zijn, voor wat hoort wat. Je ziet die opvattingen, bijstand als gift, recht of ruil, allemaal nog steeds terug bij mensen. Maar bij de overheid heeft het idee van voor wat hoort wat gewonnen: de ruil.’

› In het maatschappelijk debat ook. Je hoort veel: er zijn banen, dus thuiszitten hoeft niet.

‘Dit hoor ik natuurlijk inderdaad vaak: er zijn zoveel vacatures in het Westland en

‘Het minimumloon en daarmee de uitkeringen moeten omhoog’

‘Een verjaardagscadeau kan al als extra inkomen tellen, de verhouding is zoek’

zoveel werklozen. Maar dat zeg je alleen als je de situatie niet kent. Ik zei al dat de meeste mensen helemaal niet afhankelijk willen zijn van de bijstand. Als ze aan het werk kunnen, gaan ze. Je hebt in de bijstand veel mensen die niet van baan naar baan onderweg zijn, maar van niks naar een baan gaan. Die komen bijvoorbeeld uit een echtscheiding, een faillissement, een land in oorlog. Dat zijn de mensen die begeleiding op maat nodig hebben. Er is ook een grote groep die van niks naar niks gaat.’

› Schrijf je die mensen dan af?

‘Nee, juist niet. Het gaat om erkenning. Als je mensen erkent, dan kijk en luister je naar ze. Dan leer je wat ze kunnen en wat niet. Je praat met ze: wat zou jij willen? Je geeft ze een uitkering en begeleidt ze in de goede richting. Ze wegzetten in een geestdodend, tijdelijk en onzeker baantje: dat is afschrijven. Deze mensen worden er ook niet mee geholpen als je ze koste wat kost aan het werk wilt krijgen en een cursus positief denken laat volgen. Je moet ze vertrouwen geven. Nu zijn ze vooral bang.’

› Hoezo bang?

‘Kijk hoever gemeenten gaan met privacy-schendingen in hun overdreven fraudejacht. Natuurlijk, als belastingbetaler wil je niet dat er geld terechtkomt bij mensen die al aanzienlijke inkomsten hebben. Maar de controle is nu heel rigide. Een verjaardagscadeau kan al als extra inkomen tellen – en een boete opleveren als je het niet opgeeft. Het gaat om relatief kleine bedragen, de verhouding is zoek. Ik noem het rigide, maar je kunt het ook gewoon pietluttig noemen.’

› **In de media gaat veruit de meeste aandacht uit naar uitkeringsfraude, terwijl het fraudebedrag bij uitkeringen veruit het laagst is van alle vormen van fraude.**
‘Ja, er wordt op kruimels gelet terwijl er elders hele taarten verdwijnen. Dat tast het veiligheidsgevoel van mensen aan.’

› Hoe moet het anders?

‘We moeten de participatiewet volledig herzien. Allereerst moeten de uitkeringen omhoog. Om dat te bereiken, moet het minimumloon omhoog, want daar zijn de uitkeringen aan gekoppeld. De VVD wil die koppeling dan trouwens loslaten. Dat zou schandalig zijn. Ten tweede moeten de re-integratiebudgetten van de gemeenten flink omhoog. Zodat er ruimte komt voor de erkenning waar we het over hadden. Daar worden zowel bijstandontvangers als klantmanagers gelukkiger van. In het boek stellen

we verder arbeidspools en basisbanen voor, waar sommige gemeentes als Amsterdam en Groningen al wat aan doen: met gegarandeerd inkomen en werk.’

› Je bent ook kritisch op de flexibele arbeidsmarkt.

‘Nederland is flex-koploper in Europa, het is nergens zo erg als hier. Bijna niemand krijgt nog snel een vast contract, of een volledige baan. Nul-uren-, flex- en oproepcontracten: daar kun je geen zeker inkomen boven bijstandsniveau mee verdienen. En je weet niet hoelang je werk houdt. Je gaat daardoor struikelend de bijstand uit: heen en terug, heen en terug. Je weet niet wat je inkomen is per maand, het moet elke maand opnieuw berekend worden. Met de strenge bijstandsregels is dat niet te doen. Niet voor de klantmanager en niet voor mensen zelf. Want je huur, zorgverzekering, gas en licht lopen door. Kloppen je toeslagen nog wel? Steeds moet er weer terugbetaald worden, dat leidt tot schuldenproblematiek. Dit is een van de redenen dat het zo moeilijk is om uit de bijstand te komen.’

› Wat vind je de belangrijkste les uit je onderzoek?

‘Aan mensen zonder ervaring met de bijstand zou ik willen meegeven: maak je niet te druk over mensen in de bijstand. Laat je niet tegen elkaar uitspelen. Realiseer je dat je er zelf ook niet zo ver vanaf bent. Het kan jou morgen ook gebeuren. Het belang van mensen in de bijstand is daarom ook jouw belang. Hun onrechtvaardigheid is ook die van jou. Ook voor jou is herverdeling, representatie en erkenning van groot belang.’ Lachend: ‘Oh, en denk na als je gaat stemmen. Mijn tante van 89 had Rutger Bregmans *De meeste mensen deugen* gelezen. Ze vertelde me dat ze ervan onder de indruk was, maar dat ze het toch niet helemaal kon rijmen met de verkiezingsuitslag.’

› Moet de toon van de discussie niet ook veranderen?

‘Je zou haast terug moeten naar de tijd van Klompé, toen de bijstand een recht werd en geen voor-wat-hoort-wat. De tijden zijn dan

wel veranderd, maar het is er niet makkelijker op geworden. Juist met een flexibele arbeidsmarkt en meer nadruk op vrije keuze moet er recht op een behoorlijke bijstand zijn. Recht op passende begeleiding. Recht om erkend te worden in wie je bent, wat je kunt en wat je niet kunt. Bijstand moet weer een recht zijn.’

tekst Daniël de Jongh en Diederik Olders
foto Annelien Nijland

VERDIEPEND BOEK

Voor wie zich door de ogen van wetenschappers wil verbazen over de bijstand, is *Streng maar onrechtvaardig: De bijstand gewogen* (uitg. Van Gennep, 2020) zeer het lezen waard. Ervaringen van mensen in de bijstand, de regels, de geschiedenis, absurde re-integratietrainingen, voorstellen voor alternatieven: het komt allemaal langs. De samenstelling van *Streng maar onrechtvaardig* was in handen van Thomas Kampen, Trudie Knijn, Melissa Sebrecchts en Evelien Tonkens. Het onderzoek van onder anderen Knijn vond plaats in het kader van een Europees onderzoek naar rechtvaardigheid.

LINKSVOOR **VAKBONDSVROUW**

Toen Cheryl Hammond (41) uit Amstelveen ten einde raad was vanwege problemen met de overheid, vond ze gehoor én hulp bij de lokale SP-Hulpdienst. 'Mijn situatie leek op die van de slachtoffers van de toeslagenaffaire. Ik voel me erg met hen verwant en steun ze waar ik kan.' Inmiddels is ze fractie-assistent en beheerder van de sociale media in haar SP-afdeling: 'Ik heb veel marketing-ervaring, dat komt nu goed van pas.'

› **Hoelang ben je al lid?**

'Sinds september. Ik heb met de SP Amstelveen al meerdere succesvolle acties gevoerd en ben ook actief voor de FNV. Het is gezellig om samen mensen te helpen en ondersteunen. Ik wil graag positiviteit in de wereld brengen.'

› **Waar komt jouw drive vandaan?**

'Ik kom uit de VS, daar zette ik me al in voor uitgebuite Mexicaanse werknemers. Ik ben een echte vakbondsvrouw. Mijn oma kwam uit Oekraïne, via Polen naar de VS. Zij werd uitgebuit in de schoonmaaksector. Tot ze mijn opa ontmoette: een Amerikaanse postbode die actief was in de vakbond. Hij zorgde dat zij Engelse les en opleidingen kon volgen. Ze werd taartenmaakster, maakte de prachtigste taarten voor bruiloften en feesten.'

› **Je komt uit Amerika?**

'Ja, uit het noorden van Ohio. Waar het altijd vriest en sneeuwt.'

› **Wat bracht je naar Nederland?**

'Mijn dochter. Ik had een Nederlandse

man, we woonden in de VS. Onze dochter van tien is geboren met een zeldzame immuunziekte: het syndroom van Omenn. De allerbeste behandelplek daarvoor is het LUMC in Leiden. Het gaat nu eindelijk goed met haar, na chemokuren, beenmergtransplantatie en jarenlang herstel.'

› **Hoe kom je in coronatijd je dagen door?**

'Onder meer met haken en breien. Tijdens de lockdown maakte ik dekentjes voor ouderen in de buurt en vroeg hun familieleden er wat van hun eigen parfum op te doen. Zo waren ze toch een beetje bij hen.'

› **Wat haalt de kapitalist in jou naar boven?**

'Mijn twee kinderen! Ik heb pas nog een typisch Amerikaans bordspel voor ze gekocht. Candyland: een soort ganzenbord.' •

HELP DE HAANTJES!

Leuke lentefoto's van SP-Kamerleden Sandra Beckerman en Lilian Marijnissen. Maar de aanleiding is helaas heel serieus.

Marijnissen: 'Elk jaar worden zo'n 40 miljoen pasgeboren haantjes van legkippen gedood. Iedereen die weleens heeft gezien hoe deze jonge kuikens als producten over de lopende band gaan, weet hoe afschuwelijk het is. Alleen maar omdat ze voor de industrie niks opleveren; geen eieren en taaier vlees. Dat is wreed.' En onnodig. Er zijn namelijk ook kippenrassen die geschikt zijn voor eieren én vlees en het is mogelijk te bepalen of uit een ei een haan of een hen komt; dan kun je voorkomen dat de haantjes uitgebroed worden. Dat scheelt enorm veel onnodig dierenleed. Beckerman: 'Dit maakt niet ineens de hele kippenindustrie diervriendelijk. Maar dat is geen reden om niks te doen. Duitsland en Frankrijk gaan het verbieden; nu Nederland nog.'

De SP startte een online petitie 'Help de haantjes!' Doel is om het onnodig doden van 40 miljoen pasgeboren kuikens per jaar te stoppen. Tekenen ook!

doemee.sp.nl/haantjes

foto's Maurits Gemmink
tenzij anders vermeld

PRIKBORD@SP.NL

of stuur een brief naar Redactie Tribune •
Snouckaertlaan 70 • 3811 MB Amersfoort

Keuze

Ik werd afgelopen zaterdag blij verrast met een prachtig nestkastje. Het nestkastje heb ik opgehangen aan de kersenboom. Nu maar hopen dat ook vogels de juiste keuze maken.

Gerhard Benjamins, Oosterland

Winsten en lonen

Werkgeversorganisatie AWWN heeft op 18 mei bekendgemaakt dat de helft van de werknemers geen loonsverhoging krijgt. Volgens de AWWN zijn er tot en met april 124 akkoorden gesloten met een gemiddelde loonsverhoging van net geen 2 procent. Er is alle aanleiding om de lonen te verhogen van de werkers die een afschuwelijke tijd doormaken. Een loonsverhoging van 2 procent is werkelijk een schandaal. Een paar voorbeelden hoe goed de grote ondernemers het maken. Heineken voert overnamegesprekken met de Zuid-Afrikaanse Distell Group. Beurswaarde 2 miljard euro. Nederlands chocoladebedrijf Fons Walder wil het Franse Sweet Products overnemen. Het fusiebedrijf zou een omzet krijgen van 1,2 miljard euro. Staalafabrikant Aperam had goed eerste kwartaal (FD 8 mei 2021). De volgende drie berichtjes komen uit de NRC van 30 april 2021. Eerste bericht: Lege beurshuls van een half miljard. Pegasus (LVMH), het nieuwe investeringsvehikel van de steenrijke Bernard Arnault, staat sinds woensdag op de Amsterdamse beurs. LVMH haalde in 2020 een winst van 4,7 miljard euro met een omzet van 44,7 miljard euro. Bericht twee: Olie stuwt winst van Shell in coronatijden. Bericht drie: UINILEVER splitst na thee ook wattenstaafjes en zepen af. Unilever presteerde het afgelopen kwartaal met een omzet van 12,3 miljard euro beter dan analisten hadden verwacht.

Maurice Ferares, Amsterdam

DOORLOPENDE MACHTINGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr.): _____ bank identificatie (BIC)*: _____
plaats en datum : _____ *geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
handtekening : _____

Tribune juni 2021

Stuur deze bon in een enveloppe zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

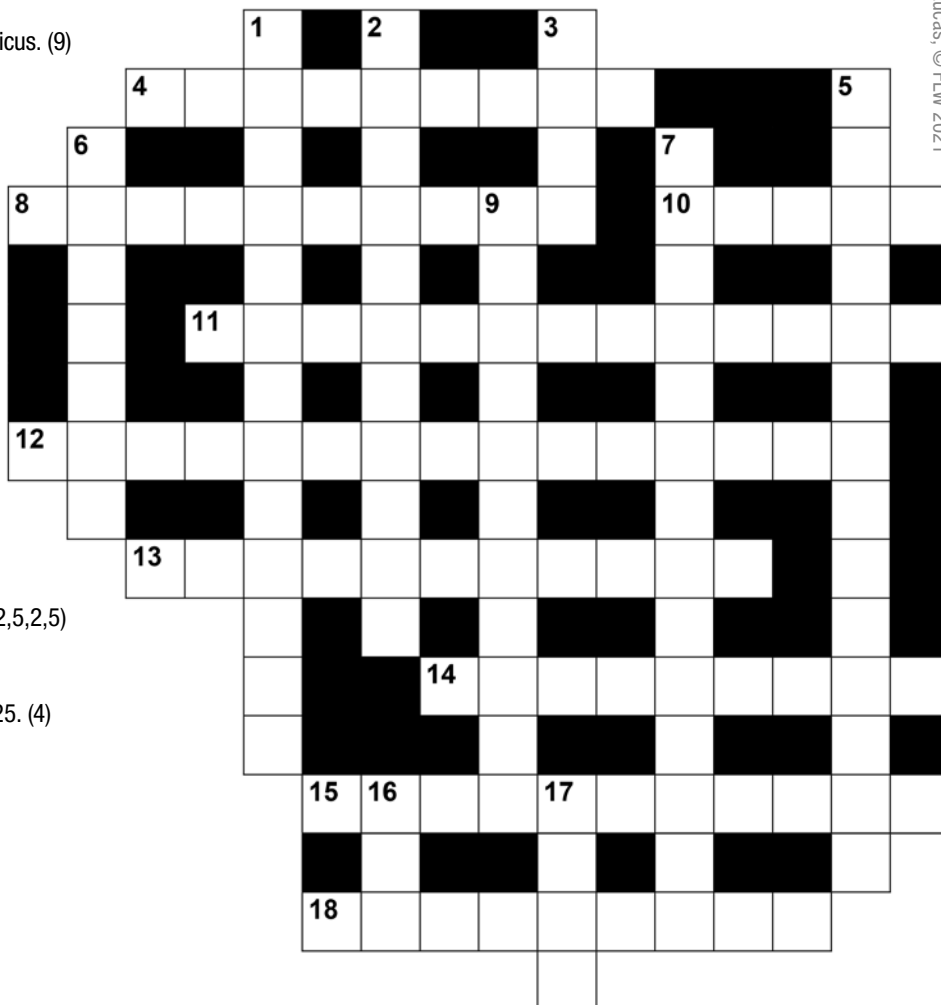
CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 4 Groot uitgevallen instrument van rondreizend musicus. (9)
 8 Eloquent zijn over de kusprestatie. (10 en 4,6)
 10 Keukengerei met pech aan het eind. (5)
 11 Verbouwd Soestdijk nu ook nuttig als kermisattractie. (13)
 12 Prikbevestiging is geldig in rechtszaal. (15)
 13 Manier om zinsdeel in de tang te houden. (11)
 14 Daar slaat de bakker ermee op los? (9)
 15 Conserven in een oogopslag. (11)
 18 De voltooide werken tonen. (9)

Verticaal

- 1 Huidaandoening van, en voor jongeren. (13)
 2 M.b.v. overheidssteun, en voodoo-priesters, in leven gehouden arbeidsplaatsen? (11)
 3 Is zo benoemd omdat het heel erg warm is. (4)
 5 Wordt (voor intrede) broederlijk gezworen. (14)
 6 Ruïne gaat onderuit. (7)
 7 Verwacht in de nor geen culinaire hoogstandjes. (2,5,2,5)
 9 Een niet-intact deel van de garderobe. (11 en 7,4)
 16 Alle eer aan de groente. (3)
 17 Was, in verkleinde vorm, de pecuniaire kleur van 25. (4)

IMAGINAIRE WOORDENLIJST

Opdracht: de bedoeling is een zo spitsvondig, interessant of verrassend mogelijke betekenis te vinden voor de 20 - goeddeels onbestaande - woorden onder 'Opgaven'. De meest originele inzendingen worden door de redactie als winnaar bestempeld. Voorbeeld: Buitenees – Verdwaalde Hagenaar.

Opgaven

1) Ontrechtsen	5) Misdenkensel	9) Braboer	13) Jongkruid	17) Ontroerend Goed
2) Paralellicatie	6) Protestoraat	10) Imamas	14) Uitzonderling	18) Placebonus
3) Gedoogpret	7) Parkeerpolitici	11) Klapkratkallers	15) Leerzinwekkend	19) Logistivisme
4) Mondmasquerade	8) Verslaverneiging	12) Pofkont	16) Anti-kus-kapje	20) Vaccikantie

OPLOSSING MEI CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 2) Bankbed 7) Dagtaak 8) Zakgeld 10) In bedrijf 13) Wereldwijde gemeenschap
 15) Damherten 16) Vlak 17) Blazer 19) Aanstaaende 20) Bevallen 21) Arbitr

Verticaal

- 1) Zondag 2) Boekenwurm 3) Bedding 4) Dikwijls 5) Randgebied 6) Gebedsestafette
 9) Edelmetalen 11) Bomkraters 12) Chili 14) Pakweg 17) Bond 18) Ontaard

OPLOSSING MEI ZINNEBEELDING

Oplossing

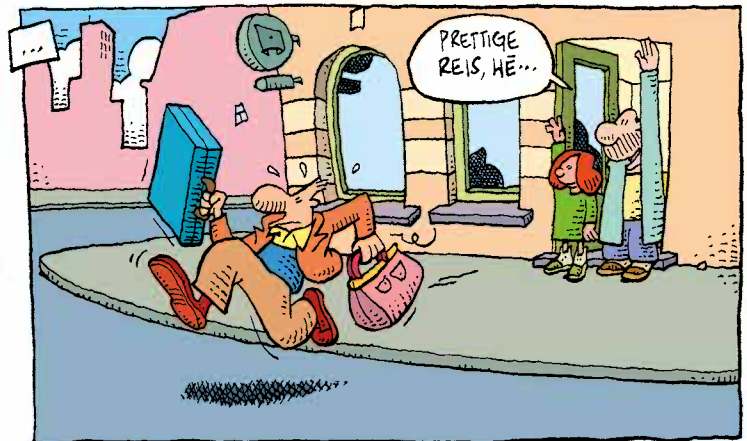
- 1-1 Stukken (S); 1-2 Sociaal (C); 1-3 Hand (H); 1-4 Ei (IJ); 2-1 Marijuana of Cannabis (N); 2-4 Vaandel (A); 3-1 Rubik (K); 3-4 Kamer (K); 4-1 Zorg (O); 4-2 Omtzigt (O); 4-3 Tribune (R); 4-4 Lijstduwer (5 van 9).

Totaaloplossing: SCHIJNAKKOORD

De winnaar van de meipuzzel 2021 is Maurice Baaten uit Eindhoven.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 23 juni 2021 naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden. Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 7 • juli/augustus 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

VELUWE
**KAN DE NATUUR
DE BOOM IN?**

**VACCIN TEGEN
BIG FARMA**

**KLUSECONOMIE:
KEIHARD KAPITALISME**

LILIAN INTERVIEWT JEROEN

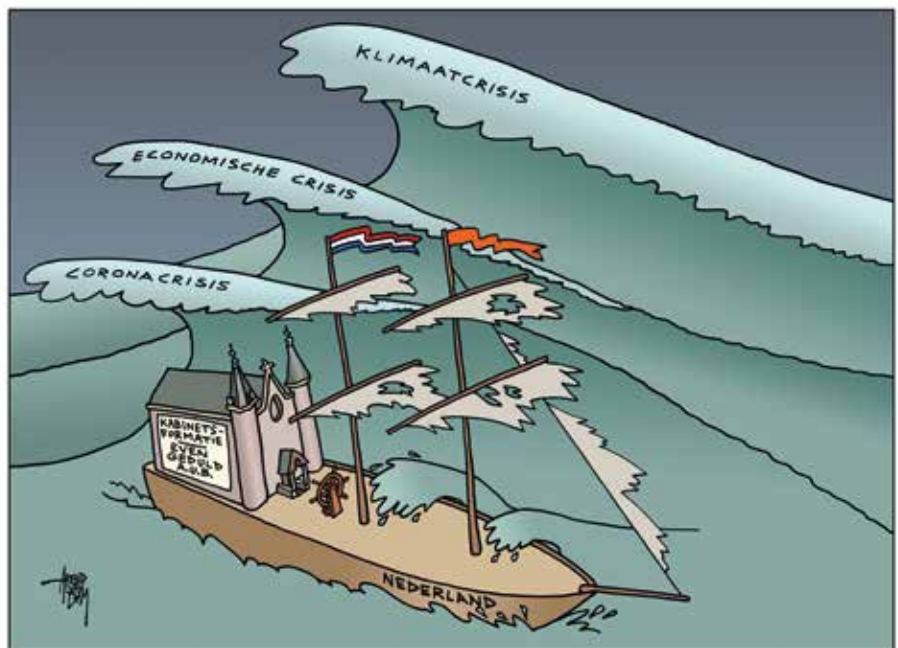
Van Sander de Kramer tot Agnes Kant, van Carrie Jansen tot Sinan Can: de gesprekken van SP-leider Lilian Marijnissen met spraakmakende bekende Nederlanders zijn de moeite waard. In de podcast *Daarom is het goed* bespreekt Marijnissen politieke onderwerpen. De blik van een columnist, een filmmaker of een cabaretier werpt daarbij altijd een ander licht op zaken.

De laatste podcast is gemaakt met Jeroen Woe: de cabaretier die op een vrolijke manier de politiek stevig aanpakt, onder andere in het tv-programma *Even tot hier*.

De podcasts zijn te volgen via Spotify en iTunes. Maar natuurlijk ook gewoon op onze eigen site terug te luisteren:

sp.nl/info/podcast-daarom-is-goed

Arend van Dam

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

**TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR**

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Anouk Pross, Karen Veldkamp

Foto omslag
Maurits Gemmink

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

**Abonnementen- en
ledenadministratie**
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

**De Tribune in
gesproken vorm**
Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen met
de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten [NL86ZZZ403462460000](https://www.nl86ZZZ403462460000). Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgelideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Rondje Veluwe

Vorrang voor wild

6

'Zelden een glimlach'

Mensonterend verdienmodel

14

Positieve Brabander

Jan praat met zijn ogen

20

'Geef patenten tijdelijk vrij'

De macht van big farma

26

Kluseconomie

Investeerders versus werkenden

32

- 4 Actueel: help met het grootste huur-zwartboek ooit
- 25 Uitgelicht: 44.000 aanklachten tegen Europees asielbeleid
- 31 Partijraadbesluiten over ROOD, jong in de SP
- 36 Daar gaat de gemeente wél over: volkshuisvesting volgens Laurens Ivens
- 38 Ron Meyer schrijft over woedende maar trotse klasse
- 44 Linksvoor: Olaf verandert soms in een vieze huisjesmelker

18, 19, 40, 41, 42, 43 Nieuws 45 Prikbord 46 Puzzel
48 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Ideeën genoeg

Iedereen riep in de campagne dat er snel een nieuw kabinet moest komen. Toch gaan pas vijf maanden na de verkiezingen de onderhandelingen echt van start. Die tijd strekt maar één iemand tot voordeel: Mark Rutte. Sigrid Kaag zei eerst nog 'Hier scheiden onze wegen' en de complete oppositie in de Tweede Kamer zegde het vertrouwen op – maar nu gaan de twee demissionaire ministers samen iets schrijven dat moet leiden tot 'nieuw leiderschap' en een 'nieuwe bestuurscultuur'. Het zal mij benieuwen.

Wij hebben genoeg ideeën.

- **We stoppen met zaken aan de markt laten die regulering nodig hebben voor ons algemeen belang. We hebben dus ook het lef om zaken van de markt terug te halen. Zaken die iedereen nodig heeft organiseren we voor en door iedereen: wonen, zorg, onderwijs, kinderopvang, infrastructuur, veiligheid.**
- **Samenleven kun je niet alleen, we organiseren solidariteit. Van tweedeling naar samenleving. Zeker als het gaat om zekerheid, maar ook in het kader van onze volgende generatie: geen roofofbouw op onze aarde.**
- **De fundamentele ongelijkheid in ons land en het economische systeem pakken we aan. Dat is hard nodig: terwijl het aantal daklozen in Nederland groeit zijn er het afgelopen jaar, in de coronacrisis, maar liefst 214.000 miljonairs bijgekomen.**

- **Een eerlijke overheid moet je bondgenoot zijn. Toegang tot kennis, macht en recht: toegang tot de overheid, een plek waar je naartoe kunt en ook geholpen wordt, de telefoon die wordt opgenomen zonder dat iemand een nummer is, toegang tot het recht voor iedereen.**

Aan de slag!

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

SP WIL 25.000 WOONVERHALEN VERZAMELEN

GEZOCHT: BELLERS VOOR GROOTSTE ZWARTBOEK OOI

De wooncampagne van de SP draait op volle toeren. Dat is nodig, want er is een wooncrisis in Nederland. Jarenlang rechts beleid heeft ervoor gezorgd dat er 100.000 sociale woningen zijn verdwenen en dat de huren met maar liefst 35 procent zijn gestegen. Hoogste tijd dus om daar verandering in te brengen.

Niet de mensen zelf bepalen nu wat er gebeurt met de huisvesting, maar de markt. Hierdoor zijn veel huren te hoog, moeten mensen jarenlang wachten op een huis en kampen veel huurders met slecht onderhouden woningen. Met de wooncampagne wil de SP hier een einde aan maken.

Campagnemedewerker Lisa de Leeuw: 'Iedereen heeft recht op een gezond en betaalbaar huis. Daarvan is nu geen sprake, er is een enorme wooncrisis. Veel politici in Den Haag lijken dat niet door te hebben. Daarom moeten we bewijs verzamelen. Verhalen van mensen die laten zien hoe erg het in de praktijk is.'

Maar liefst 25.000 woonverhalen wil de SP bundelen in het grootste zwartboek ooit. Een hele klus! Op 1 juli, de dag waarop normaal gesproken de huren worden verhoogd, vindt daarom een kick-off plaats van drie maanden volop bellen. Tot en met 1 oktober worden tienduizenden mensen benaderd om hun woonverhaal te delen. We zoeken nog vrijwilligers om het SP-Belteam te ondersteunen bij deze uitdagende en leuke taak.

Wil jij meewerken aan het grootste zwartboek ooit? En helpen om een einde te maken aan de wooncrisis? Mail dan naar belteam@sp.nl en stuur je gegevens.

SP

SUCCES! GEEN HUURVERHOGING

Een eerste succes in de bestrijding van de wooncrisis is al binnengehaald! Onlangs is het voorstel van SP-Tweede Kamerlid Sandra Beckerman aangenomen, om dit jaar de huren te bevriezen. Daardoor zal de jaarlijkse huurverhoging in de sociale sector per 1 juli voor dit jaar afgeblazen. Een prachtig resultaat, dat smaakt naar meer! Er vallen immers nog heel wat woonproblemen op te lossen.

We mogen weer!

'Als ze er niet is... weet een man pas wat hij mist', is een bekende tekst van De Dijk. Zo'n gevoel hadden vast velen van ons het afgelopen jaar. Onder de mensen zijn zit ons in het bloed: ze opzoeken, naar ze luisteren en met ze in gesprek gaan. Samen strijden en samen successen vieren. Van de ene op de andere dag was dat niet meer mogelijk. Daarom ben ik ontzettend blij dat er weer steeds meer kan, nu de coronamaatregelen versoepelen. Menselijk contact, elkaar echt spreken, dat is ontzettend belangrijk. Zowel binnen onze partij als daarbuiten.

Onze campagnes bieden veel mogelijkheden om erop uit te gaan. Op 1 juli vierden we een succes in de wooncampagne: voor het eerst in jaren zijn de huren in de sociale sector niet verhoogd. Op Superzaterdag 3 juli startten we met het verzamelen van verhalen voor het grootste wonen-zwartboek ooit. Een mooie mogelijkheid om de straat op te gaan biedt de nieuwe SOLIDAIR. Een SP-krant gericht op werkenden, met onderwerpen als eerder stoppen met werken, betere bescherming voor flex- en uitzendkrachten en hogere lonen. SOLIDAIR is heel geschikt voor afdelingen die aan acties of stakingen deelnemen. Te bestellen in onze SP-shop (voor afdelingen).

Deze zomer gaan we ook weer de straat op voor betere zorg. Met als start een demonstratie voor eerlijke beloning, op 7 juli op het Plein in Den Haag. Ons voorstel voor hogere zorgsalarissen is weliswaar aangenomen, maar nog steeds is er geen loonruimte voor hogere salarissen in de zorg. Aanstekelijk vind ik ook het plan van de regio Groningen waar ze een Super Zomer Campagne starten om nieuwe (kader)leden te werven.

Ik wens jullie allemaal een heerlijke zomer toe met veel mooie ontmoetingen!

A vibrant, sun-dappled forest scene. In the mid-ground, a red tent is pitched among tall, slender trees. A person is visible on the left side of the frame. The foreground is a grassy clearing with a wooden fence post. The overall atmosphere is peaceful and natural.

SLAG OM DE VELUWE

De Veluwe was in de coronazomer van 2020 meer dan ooit in trek. De provincie Gelderland zoekt naar mogelijkheden om de druk op de natuur te verlichten en streeft naar een balans tussen groen en gebruik. Slappe hap, vindt de SP-fractie. Durf een keuze te maken: de natuur moet prevaleren en de mens dient een paar stappen terug te doen.

IN GELDERLAND circuleert een kaart van de Veluwe, een kaart met fauvistische trekjes. In felle kleuren wordt aangegeven waar straks mag worden gerecreëerd: ruimhartig, gecontroleerd, mondjesmaat, heel beperkt of helemaal niet. Met deze zonering wil het provinciebestuur (Gedeputeerde Staten) toerisme en recreatie reguleren, om zo de natuur zo optimaal mogelijk te beschermen.

De SP vindt er geen doekjes om. Noch de mens noch het wild laat zich sturen, met als gevolg dat ze elkaar voor de voeten en poten lopen. Als je de natuur, de flora en fauna, in bescherming wilt nemen, moet je dat niet met halfslachtige maatregelen doen. Een maakbare Veluwe bestaat niet, of je moet het grootste aaneengesloten natuurgebied van ons land veranderen in een stadspark. Een gruwel in de ogen van natuurorganisaties en ook bij de SP in Gelderland slaat de schrik om het hart als ze aan die onzalige variant denken.

Een maakbare Veluwe bestaat niet

In de Slag om de Veluwe verdedigt de SP de bossen, heide en stuifzanden in het hart van Nederland te vuur en te zwaard. Vakantieparken, horecagelegenheden en intensieve (pluim)veehouderijen moeten wijken voor de wilde zwijnen, edelherten, reeën, vossen, roofvogels, amfibieën, dassen, boommarters en andere beschermde diersoorten. Zij krijgen voorrang boven de wandelaars, fietsers, kampeers, motorrijders, mountainbikers, ruiters, langlaufers, speurneuzen, wildspotters, dagjesmensen en klootschutters. Dit klip en klare SP-geluid zal de langzaam oprukkende wolf als muziek in de oren klinken.

Dus wij, de mensen, hebben straks niets meer te zoeken op de Veluwe? Nou, meent de SP, zo weinig mogelijk. Uiteraard worden de bewoners van de Veluwe met rust gelaten en dat geldt ook voor degenen die er, meestal gedoogd door de gemeentebesturen, grote delen van het jaar verblijven in semi-permanente chalets, vakantiebungalows en stacaravans. Die laatste groep, zo is de redenering, heeft in de loop van de tijd bepaalde rechten verworven en gaat zorgvuldiger om met de omgeving dan de gemiddelde toerist.

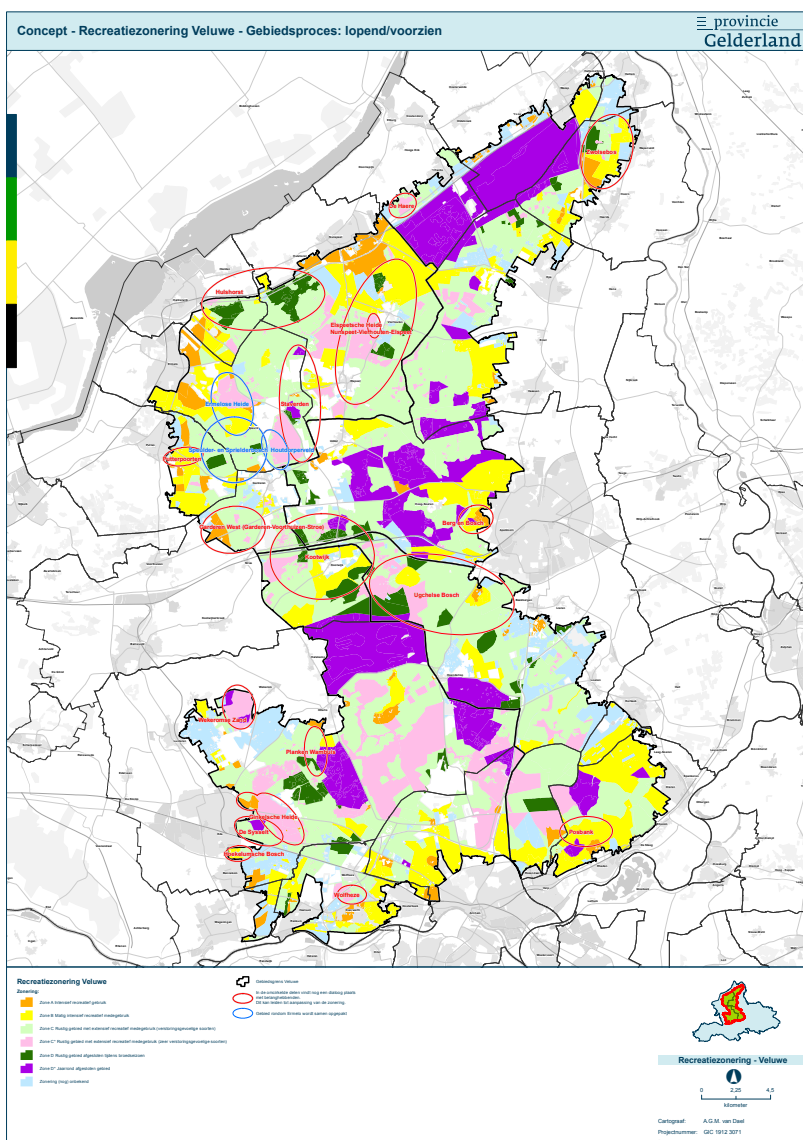
Waar moeten wij dan naartoe als we aangenaam willen verpozen in een bosrijke omgeving?

Daar hebben de Gelderse SP-statenleden ook over nagedacht. Zij opteren voor, waar dat kan, een groene buffer van een kilometer of tien breed om de Veluwe heen. Wellicht kunnen de zeventien miljoen bomen, eentje voor iedere Nederlander, uit het Nationale Bomenplan (2019) van de SP en GroenLinks er een stekje vinden. In die bomengordel kunnen wij ons dan naar hartenlust ontspannen, zonder het natuurlijk evenwicht te verstoren. Leuk ook voor de honden, die om begrijpelijke redenen niet los mogen lopen op de Veluwe. En ronduit belangrijk voor de opslag van CO₂-uitstoot.

Dat zo'n recreatiezone geen utopie is, bewijst Zeewolde: een uit de polder gestampt dorp in het zuiden van Flevoland, van de Veluwe gescheiden door de Randmeren. Op wat ooit de zeebodem was bevonden zich daar de grootste aaneengesloten loofbossen van Nederland. Met een riant netwerk aan fiets- en wandelpaden, ruimte voor campings, een walhalla voor surfers en zonzonabidders (inclusief een strand voor naturalisten) en een eldorado voor de pleziervaart. Steeds meer vakantieviervers en dagrecreanten zoeken er hun heil.

Hoe druk is het eigenlijk op de Veluwe?

Hoewel recente cijfers ontbreken, spreken de eerder vastgelegde aantallen boekdelen. In 2015 kwam de teller tot ruim 1,7 miljoen bezoekers, drie jaar later was het aantal gedaald tot 1,4 miljoen, maar het feit dat burgemeesters van Veluwegemeenten zich vorig jaar herhaaldelijk genoodzaakt zagen parkeerterreinen af te sluiten (en dat vooral in de weekends nog steeds doen), doet het

vermoeden rijzen dat de toestroom fors is toegenomen. In dat beeld past de stormloop op vakantiehuysjes, kampeerplaatsen en hotelkamers.

De Veluwe is meer dan ooit in trek, met meer dan 300.000 vaste standplaatsen als basis. En dan zijn er nog de bekende publiekstrekkers als het Dolfinarium in Harderwijk, Burgers' Zoo en het Openluchtmuseum in Arnhem, de Apenheul en Paleis Het Loo in Apeldoorn, museum Kröller-Müller in het nationaal park De Hoge Veluwe en stranden als Nulde, Horst, Bussloo en Heerde.

Rust en Stille

Om een indruk te krijgen van 'de bewegingen' op de Veluwe trekken we een dag kriskras door dit Natura 2000-gebied. Met een oppervlakte van duizend vierkante kilometer is het een onmisbare schakel in het Europese beschermingsnetwerk. Let op: de zomervakantie moet nog beginnen. Het is een zonovergoten donderdag in juni. De 60-plussers, zo wordt al snel duidelijk, zijn veruit in de meerderheid. De meeste verplaatsen zich met de elektrische fiets, er toeren motorclubs rond, vriendengroepen hebben een scootertje gehuurd of gebruiken de benenwagen. Startpunt is Drie, een buurtschap van Ermelo. Met een paar boerderijtjes, een gezellige uitspanning én een natuurcamping in het uitgestrekte en beeldschone Speulder- en Sprielderbos met zijn 'dansende' beuken, geurende naaldbomen en robuuste eiken. Wie van rust en stilte houdt en liever contemplatief dan actief in de weer is, moet hier zijn.

Joke en Peter (plus hond Anna) staan met hun camper op een droomlocatie. Ze drinken koffie en maken plannen voor de dag. Aan de overzijde van het bospad bevindt zich een trekkersveldje. De voorzieningen zijn minimaal. Niet alle 45 plekken hebben een stroomverbinding, je kunt er wel douchen en naar het toilet.

Joke en Peter zitten zelf in de vakantiebranche. Ze verhuren appartementen in Monnickendam. 'Bij ons zijn geen bossen.' Om de batterij op te laden, strijken ze zo nu en dan voor een paar dagen neer op dit kleinschalige kampeerterrein, om 'te logeren bij de boswachter'. Ze maken fietstochtjes, lezen een boek, prikken een vorkje en wandelen met viervoeter Anna zo vanuit hun kampeerauto het bos in. Joke en Peter zul je niet aantreffen op een mega-camping met zwembad, speeltuin en andere in hun ogen overbodige faciliteiten.

Er verblijven jaarlijks duizenden vakantiegangers langdurig op een van de bungalowparken

Opmerkelijk: een overnachting in Drie is toch al snel twintig tot dertig procent duurder dan op een van alle luxe voorziene gezinscamping elders op de Veluwe. 'Wij blijven liever weg van de drukte, al moeten wij er dan meer voor betalen.' Ze zijn zich bewust van hun bevoorrechte positie en hebben niet het gevoel dat zij de Veluwe belasten.

Terrassen

In schril contrast met het paradijselijke Drie staat Garderen, een van de zeven kerkdorpen van het gereformeerde bolwerk Barneveld. Drie en Garderen worden met elkaar verbonden door een werkelijk wonderschone fietsroute, van amper zeven kilometer. Eenmaal in Garderen vallen de overvolle terrassen op, ook op deze dag in de voorzomer. Aan het begin van de bebouwde kom staan P-borden om de automobilisten te weren. Ze kunnen er parkeren en overstappen op hun rijwiel (maar 'niet op zondagen').

Garderen is vanwege de ligging altijd al in trek geweest, maar het toerisme heeft er het laatste decennium een enorme vlucht genomen. Voor de IJstijd er kwam (een zeer populaire ijssalon) had je er een paar cafés en restaurants, een snackbar en twee slagers. Nu zou je Garderen bijkans het Valkenburg van de Veluwe kunnen noemen. Los van passanten verblijven jaarlijks duizenden vakantiegangers langdurig op een van de bungalowparken aan de bosrand. Bondscoach Frank de Boer is een van hen. Hij en zijn vrouw Helen wisselen Ibiza af met de Veluwe.

Attracties

Koploper wat betreft het aantal vakantiecentra in alle soorten en maten is het tien kilometer westwaarts gelegen Voorthuizen. Al bevinden die zich daar niet midden in de bossen, maar voornamelijk langs een doorgaande weg. Deze concentratie van recreatiebedrijven, met zelfs een speciale camping voor christelijke broeders en zusters en hun kroost (Het Beloofde Land), staat merkwaardig genoeg niet op de bontgekleurde zoneringskaart van de provincie Gelderland. Zou dat komen omdat Voorthuizen wordt omringd door pluimveebedrijven en recreatie onder die omstandigheden een marginale bijdrage levert aan de overlast?

Van de SP-fractie in de Gelderse staten kunnen die kippenboeren maar beter eieren voor hun geld kiezen en de grond verkopen, om zo de weg vrij te maken voor nieuw (recreatie) bos.

Tot zover de vakantieparken in dit verhaal over de Slag om de Veluwe. Tijd voor een kijkje in Starverden en meer in het bijzonder het gelijknamige kasteel. Het is een van de drukbezochte attracties op dit deel van de Veluwe. Met een chique brasserie, een bierbrouwerij, bezoekerscentrum, gerestau-

reerde watermolen en als extra bezienswaardigheid parmantige witte pauwen. Je kunt er wandelen in de kasteeltuin of picknicken op een groot grasveld. Staverden is bovendien een favoriete trouwlocatie. En hee, daar is alweer een groep met gehuurde elektrische scooters, de derde al vandaag. Vrijwel alle stoelen op het terras van de brasserie zijn bezet. Het fotogenieke kasteel en de bijgebouwen oefenen een onweerstaanbare aantrekkingskracht uit op menig bezoeker van de Veluwe.

Nog zo'n parel in de kroon van de Veluwe staat twintig kilometer zuidelijk van Staverden, op de grootste zandverstuiving van West-Europa. Het voormalige zendstation van Radio Kootwijk, een schepping van Julius Luthmann. Opgetrokken in beton en geheel in stijl van de art deco gebouwd in de jaren 20 van de vorige eeuw. Van hieruit werd radiotelegrafische verbinding gezocht met Indonesië, toen nog Nederlandsch-Indië.

Het imposante gebouw, respectvol ook wel de Kathedraal genoemd, is na de sluiting decennialang aan zijn lot overgelaten maar

vervolgens grondig opgeknapt. Sindsdien werkt de Kathedraal als een magneet op fietsers, wandelaars en andere voorbijgangers. Je kunt er nu feestruimte huren en er vinden culturele activiteiten plaats. Vanwege de drukte is er parkeren voor vergunningen ingevoerd bij de paar woningen, die er destijds werden neergezet om de bouwvakkers en PTT-personeel te huisvesten. En voor een parkeerplaats even verderop, nabij het voormalige zendstation, moet je zelfs betalen. *In the middle of nowhere!*

Defensie

Om bij Radio Kootwijk te geraken, moet je eerst door het dorpje Hoog Soeren (veel horeca, golfbaan, druk). Dan door een magnifiek natuurgebied en uiteindelijk over de spoorlijn omhoog de heuvel op, langs een natuurbegraafplaats. Onderaan bij de spoorbomen is Halte Assel, een snackbar annex eethuisje met veel tafels buiten. Een goudmijntje voor de uitbaters, perfect gesitueerd op een knooppunt van fietspaden.

De om de paar minuten voorbijrazende trein stoort niet, de vandaag overvliegende mili-

taire helikopters doen dat wel. Defensie bezit enkele oefenterreinen, die een substantieel deel van de Veluwe in beslag nemen. Wat moet daar in de toekomst mee gebeuren? De Gelderse SP reageert realistisch en pragmatisch. Het leger moet toch ergens oefenen en de dieren schijnen zich weinig aan te trekken van het lawaai. Daarnaast is Defensie een goede beheerder van de oefengebieden. Er komt, op de trainende soldaten na, geen mens.

Tot hier het rondje over de Veluwe. Over een paar dagen, op zondag, nog even een kijkje nemen op de Veluwezoom. En in het bijzonder de Posbank, die op de keper beschouwd al fungeert als stadspark voor de inwoners van Arnhem en omgeving. Op de provinciale zoneringskaart is de Posbank hoofdzakelijk geel gekleurd: matig intensief recreatief gebruik toegestaan.

Een status quo dus. De natuur kan hier, op dit stukje Veluwe, de boom in. •

tekst Robin Bruinsma
foto's Maurits Gemmink

ZONERINGSPLAN IS EEN WASSEN NEUS

De Recreatiezonering Veluwe van de provincie Gelderland is in de ogen van statenlid Maurits Gemmink een wassen neus. 'Ik beschouw het veel meer als een poging om het falend natuurbeleid toe te dekken.'

Gedeputeerde Staten van Gelderland willen met die zonering recreatie, agrarische bedrijvigheid, wonen en de natuur stringent reguleren met in het achterhoofd een betere bescherming van de flora en fauna op de Veluwe.

Gemmink: 'Hoe moet een wild zwijn nou weten waar hij mag komen? Een mens leest niet eens de borden in de bossen, laat staan dat hij zich iets gelegen laat aan de regels. Je zult de gebieden echt af moeten sluiten om de natuur niet te verstoren. Bij GS ontbreekt een visie op de Veluwe, de SP durft wel duidelijke keuzes te maken. Wij kiezen voor de natuur en willen dat grootschalige recreatie en het intensieve agrarische gebruik van Veluwse grond worden teruggedrongen om zo de dieren weer vrij spel te geven, zodat ze niet door dorpen gaan sjokken en soms zelfs een wandelaar aanvallen. Het massatoerisme past niet meer op een Veluwe zoals die ons voor ogen staat.'

De Gelderse SP pleit voor sanering van ten minste 25 omvangrijke agrarische bedrijven op de Veluwe. Gemmink: 'De grootste vervuilers moeten weg, alleen ondernemingen die binnen de richtlijnen voor het milieu blijven, kunnen worden ontzien. Helaas heeft de rijksoverheid helemaal niets met het milieu, al is Nederland gelukkig wel een rechtsstaat en wordt de overheid steeds vaker teruggedfloten. Denk aan de invloed van Urgenda en aan de gerechtelijke uitspraak over de uitstoot van CO₂.'

UITBUITING ARBEIDSMIGRANTEN

WACHTEN OP EEN NIEUWE RAMP?

Van Den Haag tot het Limburgse Linne: in het hele land leven arbeidsmigranten onder mensonterende omstandigheden. Armoede, brandgevaar en uitbuiting zijn schering en inslag. Sebastian uit Roemenië: 'Ik kwam hier om te leven, niet om te overleven.'

Roemeense arbeidsmigranten aan het werk. Het bedrijf en de mensen op de foto komen niet voor in het artikel.

foto ANP / Paulien van de Loo©

‘Een wasje draaien kost 10 euro, voor drogen komt daar nog 5 euro bij’

IN DE HAAGSE SCHILDERSWIJK woedde in de nacht van 19 op 20 mei een grote brand. De bewoners kropen door het oog van de naald en moesten halsoverkop hun huis uit. Sommigen verloren al hun bezittingen. Onder de slachtoffers waren Bulgaren en al gauw bleek dat ze in armoedige omstandigheden leefden. Uit een gemeentelijke inspectie na de ramp bleek dat er in verschillende huizen sprake was van overbewoning en illegale kamerverhuur. De verantwoordelijke huisbazen verstopten zich volgens een gemeentewoordvoerder achter een ‘wirwar van vage bv’tjes’.

Diezelfde maand troffen de vreemdelingenpolitie en de Inspectie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid in een boerderij in het Limburgse dorpje Linne meer dan vijftig arbeidsmigranten aan. Zij woonden en werkten er als aspergestekers. Er waren geen brandmelders en blusmiddelen in de boerderij en de ramen en vluchtwegen waren gebarricadeerd. En dat terwijl er overal gasflessen en gasbranders stonden.

De eigenaar van de boerderij, tevens werkgever van de arbeidsmigranten, kreeg opdracht om hen binnen twee dagen elders onder te brengen. Verder kreeg hij enkel een voorwaardelijke dwangsom opgelegd. Een week later waren de arbeidsmigranten met de noorderzon vertrokken. De gebeurtenissen in Den Haag en Linne laten zien dat de uitbuiting van arbeidsmigranten op den duur zelfs dodelijke gevolgen zou kunnen hebben. Tenminste, zolang de politiek weigert actie te ondernemen.

Onzichtbaar

In oktober 2020 bracht het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten – onder leiding van voormalig SP-leider Emile Roemer – een rapport uit met adviezen om de positie van arbeidsmigranten te verbeteren. Het Aanjaagteam adviseerde onder andere om de registratie van arbeidsmigranten te verbeteren, zodat bekend is waar zij wonen. Veel arbeidsmigranten staan niet ingeschreven in de gemeentelijke basisregistratie.

Tony van Brecht reist als organizer bij vakbond FNV het hele land door, om samen met arbeidsmigranten te strijden tegen uitbuiting. Vaak komt hij op verschillende plekken dezelfde gezichten tegen: arbeidsmigranten die bij meerdere bazen hun geluk hebben beproefd en onzichtbaar blijven voor de gemeenten waar zij wonen. Op een zonnige maandagmiddag staat de vakbondsman Emile Roemer en SP-Tweede Kamerlid Bart van Kent te woord op een parkeerterrein in de buurt van het centrum van Almere. Een leegstaand kantoor dat een paar meter verderop staat, biedt onderdak aan om en nabij 200 arbeidsmigranten.

Scheiding van bed en baan

De bewoners van het kantoor hebben wisselende kamergenoten. Zij zijn hier gehuisvest door OTTO Workforce, het grootste uitzendbureau voor arbeidsmigranten. Van Brecht: ‘Bedrijven als OTTO rekruteren hun uitzendkrachten in het land van herkomst. Ze weten van tevoren niet waar ze komen te werken en wonen. Na 15 uur reizen krijg je een contract onder je neus geschoven.’

Inkomenszekerheid hebben de bewoners volgens Van Brecht niet: ‘Maar je zult zien dat ze altijd net genoeg werk krijgen om de huur te kunnen betalen.’ Dikwijls is de werkgever namelijk in de praktijk ook de huisbaas van de arbeidsmigrant, waardoor er dubbel aan iemand kan worden verdiend. Niet voor niets adviseert het Aanjaagteam om de arbeids- en huurcontracten los te koppelen, zodat arbeidsmigranten minder afhankelijk worden van hun baas.

Wasrekje stuk: 250 euro boete

Daarnaast confronteren uitzendbureaus arbeidsmigranten niet zelden met dubieuze boetes, die worden afgetrokken van hun salaris. ‘Bijvoorbeeld als er iets kapot is gegaan in huis. Dan worden de kosten daarvan ingehouden op je loon. Verdien je te weinig om de boete te kunnen betalen, dan worden de kosten na afloop van je dienstverband in rekening gebracht’, vertelt Van Brecht. Zo maakte hij mee dat een arbeidsmigrant

‘Uitzendbureaus en huisvesters verdienen hier gruwelijk veel aan’

250 euro moest betalen, omdat volgens de huisbaas een droger kapot was gegaan: ‘Wij hebben er bij het uitzendbureau op aangedrongen om dit te checken. Die droger bleek in werkelijkheid een wasrekje te zijn.’

De boete werd hierop ingetrokken. De vraag is echter of dit ook zonder tussenkomst van de vakbond was gebeurd, aangezien de boetes vaak ondoorgroendelijk zijn voor migranten die de Nederlandse taal niet beheersen. Roemer: ‘De FNV heeft echt aan de boom geschud om dit soort praktijken onder de aandacht van de media te brengen. Dit zijn geen incidenten.’ Van Brecht verwacht dat er een einde kan komen aan deze schimmige boetes zodra bed en baan voor arbeidsmigranten van elkaar gescheiden zijn.

Van kastje naar de muur

Ook met betrekking tot de registratie van arbeidsmigranten is er een hoop te verbeteren. Volgens Van Brecht werken niet alle gemeenten hieraan mee. Dit terwijl de huidige regels voorschrijven dat zij na vier maanden verblijf in een gemeente moeten worden ingeschreven in de Basis Registratie Personen (BRP). Tijdens zijn vele werkbezoeken voor het Aanjaagteam ontmoette Roemer arbeidsmigranten die al jarenlang in Nederland verbleven, maar nog steeds niet waren ingeschreven.

Sebastian, een uitzendkracht die in het distributiecentrum van Albert Heijn bestellingen verwerkt, verliet zijn bakermat Roemenië en werkte achtereenvolgens in Italië, Duitsland en Nederland. Sinds juni vorig jaar verblijft hij hier, maar hij staat nog altijd niet geregistreerd. Hij probeerde het al eens zelf te regelen in het stadhuis van Almere, maar werd van het kastje naar de muur gestuurd: ‘Steeds moest ik nieuwe papieren meebrengen.’ ‘Dat laat maar zien dat zelfs de belabberde huidige wetgeving niet wordt nageleefd’, concludeert Roemer. De SP-gemeenteraadsfractie in Almere heeft inmiddels vragen aan het stadsbestuur gesteld, om de inschrijving van arbeidsmigranten sneller en makkelijker te maken.

Afstand houden onmogelijk

Op de naad van Sebastians trainingsbroek

staat de toepasselijke leus *Work hard*. Zijn zoon liet hij in Roemenië achter: ‘Ik wil hem naar Nederland kunnen brengen en hier naar een voetbalacademie sturen. Daar vecht ik voor.’ In zijn geboorteland werkte Sebastian soms wel zestien uur per dag, voor een schamel bedrag van 200 euro per maand.

Op de werkvloer werd Sebastian eens gewaarschuwd omdat hij te weinig afstand hield van zijn collega's. Maar na werktijd moest hij zijn slaapkamer dikwijls met twee anderen delen: ‘Zodra ik 's ochtends opsta, bots ik al bijna tegen een huisgenoot aan.’ Het valt hem op dat hij zelden een glimlach op het gezicht van zijn medebewoners ziet, zegt hij.

De Roemeense migrant probeerde een vast contract te regelen bij Albert Heijn, maar liep tegen een muur op. Van werkgever wisselen durft hij niet, in het belang van het kind dat hij op afstand moet onderhouden. Hij is zelfs bereid te betalen om Nederlandse les te kunnen volgen, maar dat biedt zijn baas enkel aan de Poolse arbeiders aan.

Het bedrijf GoodStay, dat Sebastian en zijn huisgenoten onderdak levert, int per kamer 1600 euro huur per maand. Daarnaast betalen de huurders de hoofdprijs voor gebruik van de wasmachine. ‘Tien euro voor wassen, vijf voor drogen’, vertelt Sebastian. Van Brecht hekelt bovendien het feit dat er geen enkele mogelijkheid voor recreatie is in en rond het gebouw: ‘Mensen willen een netwerk kunnen opbouwen en *socializen*.’ Bij gebrek aan een beter alternatief zit een jong stel op het stoepje voor de parkeerplaats van de zon te genieten. ‘Ik snap best dat bedrijven een boterham willen verdienen. Maar ik kwam hier om te leven, niet om te overleven’, verzucht Sebastian.

Roemer: ‘Begin vandaag nog met betere registratie’

Wat zou er als eerste moeten gebeuren om de positie van arbeidsmigranten te versterken? Van Brecht: ‘Om te beginnen moeten ze een eigen slaapkamer krijgen. En zorg dat ze vanaf maand één het minimumloon verdienen en huurrecht krijgen.’ Roemer hoopt vooral op een snellere registratie van arbeidsmigranten. Zijn Aanjaagteam stelde voor dat werkgevers arbeidsmigranten voor aanvang van hun eerste werkdag zouden moeten laten registreren bij het RNI: het loket voor niet-ingezetenen. Op dit moment is het nog onmogelijk om via het RNI ook meteen het verblijfsadres van de arbeidsmigrant te registreren; ook dit moet wat het Aanjaagteam betreft veranderen. Roemer roept het demissionaire kabinet op om nu al aan de slag te gaan en niet te wachten tot er een nieuwe regering is: ‘De registratie en het bieden van toegang tot DigiD, daar zou je vandaag al mee kunnen beginnen.’

Daar is SP-Tweede Kamerlid Bart van Kent het roerend mee eens. ‘Het is mooi dat het rapport van het Aanjaagteam omarmd is door veel partijen. De adviezen sluiten immers aan bij wat de SP al heel lang wil. Maar teleurstellend is dat het rapport nog niet is uitgevoerd en dat daar ook weinig haast mee wordt gemaakt’, aldus de woordvoerder sociale zaken. Samen met D66-Kamerleden Steven van Weyenberg en Marijke van Beukering riep hij, naar aanleiding van het schandaal in Linne, demissionair minister Wouter Koolmees (Sociale Zaken en Werkgelegenheid, eveneens D66) op om vaart te maken met de betere bescherming van arbeidsmigranten.

Weg met het verdienmodel

Snellere registratie, betere huisvesting, de loskoppeling van arbeids- en huurcontracten: wat Van Kent betreft moet het allemaal geregeld worden en het liefst zo snel mogelijk. ‘Sowieso moeten we weten waar mensen wonen. Zo kunnen we, als arbeidsmigranten zijn uitgebuit, zorgen dat het loon wordt nabetaald. En huisjesmelkers buiten spel zetten, omdat we weten hoeveel mensen er op een adres ingeschreven staan’, vertelt het Kamerlid.

‘Als de knechtjes van de grote bedrijven aan de macht komen, verwacht ik weinig verandering’

‘Zolang we niets doen aan het verdienmodel op arbeidsmigranten, blijft deze uitbuiting bestaan’

Ook moet er volgens Van Kent een einde worden gemaakt aan het verdienmodel op arbeidsmigranten. ‘Sinds de afschaffing van de vergunningplicht voor uitzendbureaus, in 1998, zijn er vrijwel geen drempels meer om een uitzendbureau te beginnen en is er een wildgroei ontstaan’, stelt het rapport van Roemer. Daarom pleit het Aanjaagteam voor verplichte certificering voor elk uitzendbureau om op de Nederlandse markt te kunnen opereren.

Van Kent: ‘Daarmee kun je uitzendbureaus die in de fout gaan sluiten en de mogelijkheden blokkeren om later onder een nieuwe naam een uitzendbureau te beginnen. Die malafide bureaus moeten we uitroeien. Het zijn er duizenden! Je gaat naar de Kamer van Koophandel, schrijft je in, zet een naam op je busje en je bent uitzendbureau.’

Daarnaast wil de SP dat het mogelijk wordt om arbeidsmigratie te reguleren via werkvergunningen. Werkgevers moeten dan aantonen dat ze voor bepaald werk beslist mensen uit andere lidstaten nodig hebben. Zij zijn dan verplicht om zorg te dragen voor gelijk loon en gelijke werkomstandigheden.

Van Kent: ‘Uitzendlobby houdt alles tegen’

Waarom zit de regering nog op haar handen, terwijl er in de Kamer brede steun is voor de adviezen van het Aanjaagteam? ‘Geld’, reageert Van Kent. ‘De opdrachtgever die het uitzendbureau inschakelt om werknemers te leveren zit voor een dubbeltje op de eerste rang. Uitzendbureaus en huisvesters verdienen hier godsgruwelijk veel aan. De lobby van de uitzendbureaus, de ABU, is bijzonder effectief en sterk. Die houdt alles tegen. En

vergeet niet dat de distributiecentra van bedrijven als Albert Heijn ook draaien op arbeidsmigranten’, benadrukt hij.

De grote vraag is ook hoe voortvarend een nieuw kabinet aan de slag zal gaan met de adviezen van het Aanjaagteam. ‘Als het de knechtjes van die grote bedrijven zijn die aan de macht komen, dan verwacht ik weinig verandering’, stelt Van Kent. Voor het zomerreces zal de Kamer op initiatief van de SP in debat gaan over de situatie van arbeidsmigranten. Van Kent: ‘Ik wil de minister onder druk zetten om niet te wachten op de formatie of de volgende mensonterende situatie, maar te handelen. Koolmees moet aan de bak.’ •

tekst Lesley Arp
foto Maurits Gemmink

> SUCCESJE ROTTERDAMSE HUURDERS

Bewoners van de wijk IJsselmonde in Rotterdam zijn weer een stap verder in hun strijd voor fatsoenlijk huren. Hun verhuurder Frame Vastgoed gedraagt zich als een investeerder, waar alleen de centen tellen. Met het voor actieve SP'ers bekende resultaat: slechte huizen met onder andere schimmelproblemen. De bewoners vroegen hulp van de SP en kregen die uiteraard. Een paar avonden, de oprichting van een bewonerscommissie, een enquête en een zwartboek later, kunnen de bewoners het eerste succes

vieren. De wethouder gaat eindelijk Bouw- en Woningtoezicht vragen naar de problemen te kijken. Op korte termijn willen de bewoners groot onderhoud, huurverlagingen en een redelijke klantenservice. Maar eigenlijk willen ze hun huis weer van een sociale verhuurder huren en niet van een investeerder. Frame Vastgoed kocht de woningen in 2015 van de sociale verhuurder Woonstad. Sindsdien stijgen de huren, worden de woningen verwaarloosd en is de klantenservice welgeteld één uur per week bereikbaar. •

> SP'ERS ZITTEN BEZUINIGERS ACHTER DE BROEC

Tientallen vrijwilligers, donaties van mensen en bedrijven, voldoende kinderkleding: het is er allemaal, om de kinderkledingbank in het Noord-Hollandse Stede Broec draaiende te houden. Zo'n 500 gezinnen uit de regio maken gebruik van deze mogelijkheid om gratis aan kinderkleding te komen. Daarnaast krijgen ze ondersteuning bij zelfredzaamheid en tegen eenzaamheid. Totdat de gemeente besloot de ruimte niet meer beschikbaar te stellen waar de kinderkle-

dingbank haar werk deed. De logische vraag naar een nieuwe locatie werd met 'nee' beantwoord, hoewel de gemeente een potje heeft voor juist dit soort projecten. De SP West-Friesland laat het er niet bij zitten. Samen met de lokale partij OP en de vrijwilligers van de kledingbank startte de SP een online petitie en een huis-aan-huis-kaartenactie. De stand stond op 23 juni op 1300 handtekeningen. Binnenkort worden de handtekeningen aan de wethouder aangeboden. •

> OPENHEID OVER 31 MILJOEN

'Mensen met een uitkering die iets toegestopt krijgen, riskeren door de gemeente op het matje te worden geroepen. Tegelijkertijd hoeven blunderende projectontwikkelaars van dit college nauwelijks verantwoording af te leggen voor miljoenenoverschrijdingen. Dat kan zo niet langer.' Aan het woord is Lesley Arp, SP-fractievoorzitter in de Haagse gemeenteraad. Maar liefst 31 miljoen extra is er in het prestigeproject het cultuurpaleis Amare gestopt. Ook voor een grote stad als Den Haag geen klein bedrag. De verantwoording komt er nu alsnog, dankzij de SP: Arp kreeg voor elkaar dat de bonnetjes vrijgegeven moeten worden. Alleen de VVD, de partij van de verantwoordelijke wethouder, stemde tegen openbaarheid. Ook de berekening van het afgesproken bedrag wordt openbaar: Arp en haar collega's willen kunnen controleren of er niet al te gemakkelijk Haags belastinggeld werd uitgedeeld.

> GEEF JE MENING OVER DE SP-BLADEN

Dit jaar bestaat de Tribune 50 jaar. Door de jaren heen is de Tribune een aantal keer veranderd. De vormgeving, de opzet. De laatste oprisser is alweer meer dan tien jaar geleden. Ook het blad van het wetenschappelijk bureau van de SP, de Spanning, is toe aan vernieuwing. We willen graag van onze leden horen wat jullie goed en slecht vinden, welke ideeën jullie hebben voor de partijbladen. Ander lettertype? Beter online-artikelen? Meer internationaal nieuws? Afblijven van je favoriete onderdeel? Laat het ons weten!

Op de SP-website is een enquête gezet die je kunt invullen. Hoe meer mensen die invullen, hoe beter wij de Tribune en de Spanning kunnen opfrissen. •

sp.nl/tribuneenspanning

> VLAARDINGEN HET TWEEDE GRONINGEN?

Gaswinning in Vlaardingen. Een bodemdaling van 2 tot 3 centimeter en mogelijke aardbevingen: de Nederlandse AardolieMaatschappij (NAM) ziet het probleem niet. De SP Vlaardingen wel. Vlaardingers hebben geen zin om een tweede Groningen te worden. Investeer liever in een voor mensen betaalbare energietransitie, stelt de lokale SP op haar website. Voor de zekerheid is ook maar vast een link geplaatst naar de site waar mijnbouwschade geclaimd kan worden.

> SP GRONINGEN WIL HONDENBELASTING AFSCHAFFEN

Hondenbezitters in Groningen betalen 130 euro hondenbelasting per jaar. De SP daar vanaf. In de Tweede Kamer én in de gemeente Groningen. Het is natuurlijk wel een inkomstenbron voor de gemeente. Gronings SP-raadslid Bob de Greef: 'De hondenbelasting verdwijnt in de algemene middelen en wordt als oneerlijk ervaren door veel hondenbezitters in onze gemeente. Het dient niet meer het doel waar het ooit voor is bedacht: wilde honden en hondenkarren.' Omdat de gemeente Groningen 6,5 miljoen euro heeft overgehouden, zien de SP'ers hun kans schoon om in elk geval Groningen hondenbelastingvrij te krijgen. In juli wordt erover besloten.

foto Joshua Versijde

> STOP GEDWONGEN VERHUIZING

'Om bedrijfseconomische redenen' worden 24 Apeldoornse ouderen met dementie gedwongen verhuisd, waarbij niet eens zeker is of ze hun vertrouwde verzorgenden wel behouden. Voor familie en zorgmedewerkers van zorginstelling Het Kristal is de maat vol. 'Het gaat om een kleine groep ouderen. Daar moet en kan je een oplossing voor zoeken zonder dat ze op hun oude dag verplicht moeten verhuizen. Verhuizen geeft ongelooflijk veel onrust. Voor de ouderen zelf, maar ook voor hun familie. Dit besluit heeft niets met goede zorg te maken, maar alleen met geld en met winsten', zegt Sunita Biharie, fractievoorzitter voor de SP in Apeldoorn.

De SP Apeldoorn organiseerde een actie om de verantwoordelijke directeur te confronteren. SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen kwam langs en vroeg zich hardop af: 'Hoe haal je het in je hoofd?' Met een heuse rode stopknop riep ze de zorginstelling op deze tachtig- en negentigjarigen met rust te laten. Juist in een tijd waarin de SP eindelijk steun krijgt voor het plan voor zorgbuurthuizen: kleinschalige zorgvoorzieningen zodat iedereen oud kan worden in de eigen buurt. •

Kijk hier het filmpje van de actie terug: sp.nl/hoehaaljehetinjehoofd

> SPELEN VOOR VERANDERING

In Amstelveen is half juni een vrolijke en succesvolle actie gehouden. Kinderen op een opblaas-springkussen, een SP-parasol met de simpele eis 'Wij willen veilig spelen' en wat media-aandacht waren genoeg om de lokale wethouder ertoe aan te zetten uit te kijken naar betere speelplekken en veiliger oversteekplaatsen in de buurt van de Rooseveltlaan. •

Kijk hier het filmpje van de actie terug: sp.nl/speeltuinrooseveltlaan

stfil uit filmpje van AANI, Amstelveen

HIJ BRENGT ZIJN DAGEN door volgens een mes-scherp schema, in zijn domein: een speciaal gebouwde en van high tech apparatuur voorziene aanbouw. Met uitzicht op de ri-ante achtertuin en meer in het bijzonder zijn volière. Er scharrelen kippen en de hond, een witte labradoodle, zoekt verkoeling in de schaduw.

Zeven jaar geleden werd Jan van Hoof (63) getroffen door een infarct, toen een bloedprop in zijn hersenstam schoot. Alle spieren werden lamgelegd, alleen zijn zintui- gen bleven buiten schot. De gemoedelijke Brabander houdt de regie over zijn leven dankzij echtgenote Marion (62), een vaste ploeg verzorgenden en de apparatuur.

De aanbouw hebben Jan en Marion zelf be- taald, omdat ze de vrije hand wilden houden bij de inrichting. 'De Wmo stelt allerlei regels en voorschriften waarmee wij niet mee uit de voeten konden. De instanties gaan niet

uit van de wensen van de individuele cliënt, terwijl die toch het beste weet wat goed voor hem is. De protocollen zijn heilig.'

Eigen Irma Sluis

Marion spreekt, Jan zou exact hetzelfde hebben gezegd. De communicatie met hem verloopt via zijn vrouw, maar hij is wel degelijk betrokken bij het gesprek. Jan praat met zijn ogen en Marion kan hem als geen ander 'lezen'. Zij treedt op als zijn spreek- buis, als 'zijn eigen Irma Sluis'. Marion is het equivalent van de bekendste gebarentolk van Nederland. En als het heel nauw luistert wat Jan wil verduidelijken, gebruiken ze een kaart met cijfers en letters. Ogen open- sperren of even omhoog bewegen, of kort sluiten. Als Jan lacht, en dat doet hij graag en vaak, breekt de zon door op zijn gelaat.

Jan van Hoof is een aardige vent, goed geluimd, een opgewekt gemoed. De aan hem

toegekende titel *Meest Positieve Brabander van 2020* heeft hij dik verdiend. Dat hij na de vaak moedeloos makende omzwervingen langs verpleeghuizen en revalidatiecentra van de voorbije jaren niet het bijltje erbij neer heeft gegooid, dwingt respect en bewonde- ring af.

En dan te bedenken dat de artsen destijds tegen Marion zeiden: 'Mevrouw, u bent nog zo jong...' Ze bedoelden: 'U moet weten wat u zichzelf op de hals haalt met de verzorging van uw echtgenoot. Het is misschien toch beter om met de behandeling te stoppen.'

Jan hoorde het ook, maar kon geen weer- woord geven. Zoals hij altijd gedoemd is om sprakeloos te luisteren naar wat anderen achter zijn rug om over hem zeggen. 'Dat gevoel van machteloosheid... Het feit dat jou niets wordt gevraagd terwijl het wel over jou gaat. Dat voedt niet alleen de achterdocht, maar vergroot vooral de angst om dood te gaan.'

SPRAKELOOS, MAAR NIET ONMONDIG

Veldhovenaar Jan van Hoof zit opgesloten in zijn lichaam. De artsen hadden hem opgegeven, maar zelf wilde hij blijven leven. Dankzij zijn levenslust, de onvoorwaardelijke inzet van zijn vrouw Marion en een 'legertje' verzorgenden en verpleegkundigen geniet Jan van elke moment dat hij onder de mensen is. Het ongelooflijke verhaal van een bijzondere SP'er.

Aan de slag

Jan koos voor het leven. Hij denkt in mogelijkheden en Marion gaat daar in volle overtuiging in mee. Voordat hij uiteindelijk 'landde' in zijn eigen woning, moest hij een langdurig traject vol hobbels en valkuilen volgen. Verschillende instellingen voor revalidatie konden hem niet langs het juiste pad leiden. Ze waren niet berekend op de intensiteit van de zorg voor Jan. En bleken niet in staat om hem ook maar enigszins te helpen bij het 'resetten' van zijn uitgeschakelde lichaam.

Even gloorde er hoop aan de horizon, toen een toonaangevende revalidatiekliniek in het Limburgse Hoensbroek hem wel wilde opnemen. Jan ging er aan de slag, maar mocht niet langer dan drie maanden blijven. Ten langen leste kozen Jan en Marion voor een verpleeghuis in Eindhoven, buurgemeente van Veldhoven. Maar daar

gold als voorwaarde dat hij overdag thuis moest blijven.

Alweer een nieuwe uitdaging diende zich hierop aan. Ze schaften een busje aan en lieten dat geschikt maken voor het dagelijkse vervoer van Jan. Een groep van 26 vrijwilligers uit hun eigen kring verdeelde onderling de ritten. Intussen bleven Marion en hun twee dochters speuren naar 24-uurszorg. Tevergeefs. 'Dan doen we het zelf wel', zei Marion.

Dat zij financieel in staat waren zelf flink bij te dragen aan de noodzakelijke bouw van een speciale ruimte voor Jan, noemen ze een geluk bij een ongeluk. Over het overleg met zorgverzekeraars, de belastingdienst en uitkeringsinstanties en de tergende bureaucratie kan Marion een boek schrijven.

'Jan is de regisseur van zijn leven'

Beiden waren lang werkzaam in de zorg. Jan

als zorgmanager bij een zorgorganisatie voor mensen met een verstandelijke beperking en Marion als verpleegkundige in dezelfde zorgcategorie. Dat was een voordeel bij de onderhandelingen. Ze vogelden alles zelf uit, vonden de weg in het doolhof van regels en voorschriften. Een lotgenoot van Jan bracht uitkomst. Een alleenstaande man, ze zochten hem op in Zeeland. Ze kwamen aan de weet dat hij zijn zorg, verleend door vijftien(!) verpleegkundigen, inkoopt via het PAB (Persoonlijk Assistentie Budget). Dat is bedoeld voor volwassenen die 24/7 zorg behoeven, maar wel zelf de regie over hun leven voeren.

'Precies daar gaat het ons om. Jan is de regisseur van zijn leven. Hij bepaalt hoe alles reilt en zeilt.' Zo beschouwd is Marion Jans producent, zij faciliteert en houdt het schip op koers. Overigens stopte ze afgelopen maart met buitenshuis werken, om zich

‘Wat wij doen zou niet de uitzondering moeten zijn, maar de regel’

als mantelzorger volledig op Jan te kunnen concentreren. Ze ontvangt daarvoor de rechtmatige vergoeding. Die is beduidend lager dan het salaris dat zij verdiende. Toch ging haar eigen bijdrage aan het Centraal Administratie Kantoor, verplicht volgens de Wet langdurige zorg, niet omlaag.

Dat is een van de vele ergernisjes. Maar al te lang willen ze er niet bij stilstaan. Blij als ze zijn dat Jan in zijn vertrouwde omgeving zin kan geven aan zijn leven. En dat hij durft zich over te leveren aan de liefdevolle én deskundige verzorging die Marion en de verpleegkundigen en verzorgenden hem geven. Vertrouwde gezichten, een hechte band, bekwaam uitgevoerde handelingen, gegarandeerde privacy en op zijn tijd een lach en een traan: je zult Jan niet horen klagen over zijn team.

Worstenbroodje

Marion: ‘Wij hebben geleerd hoe we Jan moeten lezen en kunnen direct inschatten wat hij wil of wat nodig is. Je mag hem geen seconde uit het oog verliezen. Is het toch nodig om hem eventjes alleen te laten, dan staat daar nog altijd de alarminstallatie.’ Een stickertje boven Jans wenkbrauw correspondeert ermee. Op deze manier is zijn veiligheid gewaarborgd.

Ze heeft het al vaker gezegd: Jan zit gevangen in zijn eigen lichaam. Zijn hoofd ligt enigszins schuin tegen het kussen van zijn rolstoel. In zijn hals zit een tracheostoma, een opening naar de luchtpijp. Met daarin de tracheacanule: een buisje waarmee de drager, al dan niet met beademingsmachine,

kan ademen. Het is van levensbelang dat ophopend slijm bijtijds wordt weggezogen.

Eten en drinken lukt Jan niet zelfstandig. Hij kan kauwen noch slikken. Ook daar heeft Jan zich bij neergelegd.

Nooit meer een Brabants worstenbroodje? Oh, jawel hoor. Daar hebben ze iets op gevonden, vindingrijk als een mens wordt onder afwijkende omstandigheden. Ze stoppen een stukje van de lekkernij in een gaasje, plaatsen dat in Jans mond en zo kan hij in elk geval de smaak nog proeven. Met een dropje of een snoepje lukt dat ook prima. Zo zoeken ze telkens weer naar praktische oplossingen om het bestaan voor Jan zo aangenaam mogelijk te maken.

Op vakantie

Geloof het of niet, ze gaan ook op vakantie. Met het busje en daarachter een caravan. Dat begon toen een neef trouwde in Spanje en hen uitnodigde. Marion zag aanvankelijk beren op de weg, Jan vertrouwde erop dat het goed zou komen. Er ging wel een uiterst precieze voorbereiding aan vooraf. Toen die missie eenmaal was geslaagd, durfden ze het ook aan om in eigen land te kamperen. Het hoeft niet ver van huis te zijn, een paar dagen in een andere omgeving voelen als een geschenk uit de hemel.

Ga maar na, elke dag hetzelfde strakke ritme. Jan ontwaakt altijd om klokslag 7 uur en begint met luisteren naar Radio 1: hij volgt de actualiteit op de voet. Hij wordt

afgekoppeld van de beademing, dan worden zijn spieren 'wakker gemaakt'. Hij krijgt te eten en wordt vervolgens met de tillift op de postoel gehesen om te poepen; plassen gaat via een katheter. Marion: 'Die tijd nemen ze niet voor je in het verpleeghuis. Daar moet je het met incontinentiemateriaal doen. Met alle nare gevolgen van dien. Dat Jan op deze manier zijn grote boodschap kan doen, is goed voor zijn gevoel van eigenwaarde.'

Als Jan is gewassen en aangekleed (altijd een nette broek, keurig overhemd en dito schoenen), volgt het uurtje op de statafel. Stapje voor stapje, in figuurlijke zin, heeft Jan geleerd om een poos op eigen benen te staan. Dat is goed voor zijn voeten en de doorbloeding en het geeft hem ook de

gelegenheid de mensen om hem heen in de ogen te kijken. Voor zijn conditie en om de spieren in beweging te brengen, 'fietst' Jan daarnaast met regelmaat op de MOTOmed: een elektrische bewegingstrainer.

Aan inspraak geen gebrek

De rest van de tijd vult Jan met luisteren naar podcasts, lezen (luisterboeken of een voorleessessie van een vrijwilliger), tv-series kijken (niet met Nederlandse ondertiteling, die kan hij met zijn ogen niet bijbenen) en sport volgen (vroeger bezocht hij regelmatig wedstrijden van PSV). Soms gaat hij met Marion op pad. Naar het theater of een museum, naar de bouwmarkt of de dieren-speciaalzaak. Als Jan het nodig vindt dat de volière wordt opgeknapt, laat hij dat wel

'De liefde houdt ons op de been'

LOCKED-IN SYNDROOM

Er zijn drie gradaties van het locked-in syndroom (LIS): gedeeltelijk, klassiek en totaal. Bij de zwaarste variant kan de patiënt zelfs de ogen/oogleden niet bewegen.

Het syndroom is geen ziekte, maar een neurologische toestand waarvan de oorzaken divers kunnen zijn. Vaak ontstaat het als gevolg van een bloedpropje in de hersenen dat schade aan de hersenstam veroorzaakt, waardoor de signaalfunctie van de hersenen wordt uitgeschakeld. Bij LIS zijn de spieren van het gelaat, de mond, de tong en de ledematen verlamd.

Hoeveel LIS-patiënten er precies zijn in ons land, is niet officieel vastgelegd. Het aantal mensen met een totaal LIS wordt geschat op 120.

Stichting Unlocked, een initiatief van vrijwilligers, zet zich in voor een betere begeleiding en meer onderzoek naar nieuwe therapieën. Er worden ook fondsen geworven en Unlocked brengt patiënten en betrokkenen bij elkaar. De belangrijkste doelstelling is verbetering van de kwaliteit van leven.

In 2007 kon het grote publiek kennismaken met het syndroom via de Franse speelfilm *La Scaphandre et le Papillon* (Engelse titel *The Diving Bell and the Butterfly*). Deze ontroerende productie gaat over Jean-Dominique Bauby, de hoofdredacteur van de glossy Elle. Hij werd getroffen door het locked-in syndroom en schreef samen met een therapeute een boek over zijn leven. Letter voor letter. •

weten. En ook hoe hij het dan wil hebben. Aan inspraak geen gebrek. Jan mag dan niet kunnen praten, hij is allesbehalve onmondig.

Marion: 'Zoals dat in de beste families voorkomt, maken wij ook weleens ruzie. Al duurt dat nooit lang. Daar is Jan te aardig voor, hè Jan...'

Jan tovert een lach op zijn gezicht. Ze kennen elkaar door en door, zijn 42 jaar getrouwd en hebben aan één oogopslag genoeg om elkaar te begrijpen. 'De liefde houdt ons op de been.'

Gastlessen

Wat Jan en Marion ook doen: gastlessen geven aan bij voorbeeld verzorgenden in opleiding. Ze vertellen over hun ervaringen, over hoe zij het hebben geregeld. Over de zeer specifieke zorgvraag van LIS-patiënten en bovenal over het houden van de regie over je eigen leven. 'Het systeem zal er niet door veranderen, maar wij kunnen wel duidelijk maken dat iedere patiënt, hoe bedlegerig en hulpbehoevend ook, met respect en discretie moet worden behandeld. Dat wij in staat zijn geweest het lot van Jan in eigen hand te nemen, is een groot voorrecht. Dat is helaas niet voor

iedereen weggelegd. Het zou zo moeten zijn dat wat wij doen geen uitzondering vormt, maar de regel.'

Tot aan zijn infarct was Jan niet alleen een harde werker die graag knutselde en tuinierde, maar evenzeer een betrokken SP'er van het eerste uur. Ooit stond hij op de kandidatenlijst voor de gemeenteraad van Veldhoven. Eerst op een verkiesbare plaats, maar omdat hij al zoveel vrijwilligerswerk deed liet hij zich een paar plekken terugzetten. Marion heeft een Tribune uit 1993 gevonden, met Jan als gast in de toenmalige rubriek Het Laatste Woord. Jan zei daarin onder meer: 'Ik heb bewondering voor mensen die hun spaarzame vrije tijd opofferen aan vrijwilligerswerk.'

Gevraagd naar wat hem bindt aan de SP, wil Jan er geen enkel misverstand over laten bestaan. Met de cijfers en letters, stuk voor stuk aangegeven met zijn ogen en door Marion op een briefje geschreven, laat hij weten: 'De SP is voor gelijke kansen voor iedereen en zet zich in voor het recht van ieder mens op een volwaardig bestaan.' Daarmee is geen woord te veel gezegd. •

tekst Robin Bruinsma
foto's Maurits Gemmink

Jan volgt de actualiteit op de voet: elke dag begint met Radio 1

44.000 DODEN

20 juni: Wereldvluchtelingendag. Op het strand in Scheveningen is een tijdelijk monument neergezet voor de meer dan 44.000 doden die sinds 1993 vielen aan de grenzen van Europa. Tot woede van mensenrechtenorganisaties worden vluchtelingen zelfs teruggeduwd: terug de zee in, terug naar gevaarlijke landen. SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk, in het radioprogramma De NieuwsBV: 'Er is een praktijk ontstaan waarin migranten met grof geweld buiten Europa worden gehouden. Vluchtelingen hebben recht op fatsoenlijke opvang én een fatsoenlijke procedure.' Het tijdelijke monument in Scheveningen laat, paaltje voor paaltje, naam voor naam, leven voor leven, zien waarom mensenrechten niet onderhandelbaar zijn.

foto Robin Utrecht / ANP©

BIG FARMA TER VERANTWOORDING

‘FARMACEUTISCHE BEDRIJVEN ZIJN EEN SOORT DURFKAPITALISTEN GEWORDEN’

Paracetamol is in de supermarkt nog goedkoper dan kauwgum maar de prijzen voor nieuwe, gepatenteerde geneesmiddelen rijzen de pan uit. De huidige coronapandemie is dan ook uiterst lucratief gebleken. Wilbert Bannenberg: ‘Maar er wordt zoveel publiek geld in deze vaccins geïnvesteerd, dan mag het niet zo zijn dat alle winst enkel bij big farma terecht komt.’

WILBERT BANNENBERG VOLGT de farma-industrie al decennialang op de voet. Hij is arts en deskundige op het gebied van publieke gezondheid. Gevraagd naar de oorsprong van zijn levenslange fascinatie met de farma-industrie, verwijst hij naar een speling van het lot, ergens in de zeventiger jaren. Bannenberg studeerde geneeskunde aan de Vrije Universiteit: 'Na vier jaar theorie moesten we naar de praktijk, maar daar waren niet genoeg plekken voor al die studenten. Er was een loting: daar kwam uit dat ik negen maanden moest wachten. Ik vroeg me in die tijd vaak af waarom mensen in Afrika minder oud werden. Was dat vanwege gevaarlijke ziekten of vanwege armoede? Daar besloot ik in te duiken. Het heeft mijn leven totaal veranderd.'

Bannenberg vertrok in 1975 naar Ghana, om stage te lopen in een ziekenhuis dat was opgezet door de katholieke missie. 'Op verzoek van het ziekenhuis en de bisschop hield ik me bezig met de geneesmiddelenvoorziening. We kregen medicijnen gedoneerd die met liefde waren verzameld door zusters uit Heerlen. Daar konden we helaas helemaal niks mee. Ook hadden we ontzettend veel gratis proefmonsters van de farma-industrie. Maar de geneesmiddelen die we het meeste nodig hadden, die waren er niet', blikt hij terug.

Koloniale belangen

Samen met de verpleegkundigen inventariseerde de geneeskundestudent de meest voorkomende ziekten en de essentiële geneesmiddelen die nodig waren om die te bestrijden. Bannenberg: 'Sindsdien ben

'De uitgaven voor gepatenteerde geneesmiddelen stijgen zo hard, dat ze in ziekenhuizen andere zorg dreigen te verdringen'

ik mij ervoor in gaan zetten dat mensen in lage- en midden-inkomenslanden ook toegang krijgen tot basisgeneesmiddelen. Maar ik ging me ook afvragen waarom de farma-industrie zoveel dingen verkocht die ze daar eigenlijk niet nodig hadden. Bijvoorbeeld onze toen nog Nederlandse trots Organon. Die verkocht anabole steroïden als middel tegen ondervoeding bij kinderen in Afrika. In Nederland was die indicatie nooit goedgekeurd. Een duidelijk voorbeeld van een dubbele standaard.'

Eenmaal terug in Nederland richtte Bannenberg in 1979 met andere geneeskundestudenten de Werkgroep Medische Ontwikkelingssamenwerking op, vandaag de dag bekend als Wemos. Twee jaar later organiseerde Wemos een drukbezocht congres over gezondheid en politiek in ontwikkelingslanden. Bannenberg: 'We kwamen tot de conclusie dat de gezondheidszorg in het koloniale Afrika er vooral op gericht was om de belangen van plantage-eigenaren te beschermen. Besmettelijke ziekten wilde men voorkomen, maar voor het feit dat moeders onnodig doodbloedden bij de bevalling was minder aandacht. Voor een aantal tropische ziekten werden helemaal geen geneesmiddelen ontwikkeld door de farma-industrie, omdat er niets mee te verdienen viel.'

Dubbele standaard

Tegen de promotie van anabole steroïden in Afrika door Organon startte Wemos een rechtszaak. 'Daarop begonnen zij een rechtszaak tegen ons, om onze subsidie af te nemen. Maar we kregen amper subsidie', vertelt de medeoprichter van Wemos. De rechtszaak leidde ertoe dat Organon vervolgens 23 producten en indicaties van de wereldmarkt haalde die volgens Bannenberg niet deugden. De dubbele standaard waar Wemos sinds de oprichting tegen in actie kwam – het feit dat in Afrika medicijnen werden verkocht die in landen als Nederland verboden waren of andere indicaties hadden – is in de loop der jaren gaandeweg afgenomen, mede door de opkomst van internet.

In 1981 nam een partnerorganisatie van Wemos, Health Action International, het initiatief voor een gedragscode voor de farmaceutische industrie. Bannenberg: 'We zijn daarvoor gaan lobbyen binnen de Wereldgezondheidsorganisatie, de WHO. Maar de Verenigde Staten waren tegen – en die betaalden 25 procent van de contributie van de WHO. De farma-industrie ging aan de slag met een vrijwillige gedragscode, maar

dat was een doekje voor het bloeden. Veertig jaar later maakte de Vereniging van Innovatieve Geneesmiddelen (VIG), de belangenorganisatie van farma in Nederland, opnieuw een ethische gedragscode – na jaren kritiek te hebben ontvangen op excessieve prijzen. Maar daar stond bijvoorbeeld helemaal niets over prijsvorming van geneesmiddelen in.'

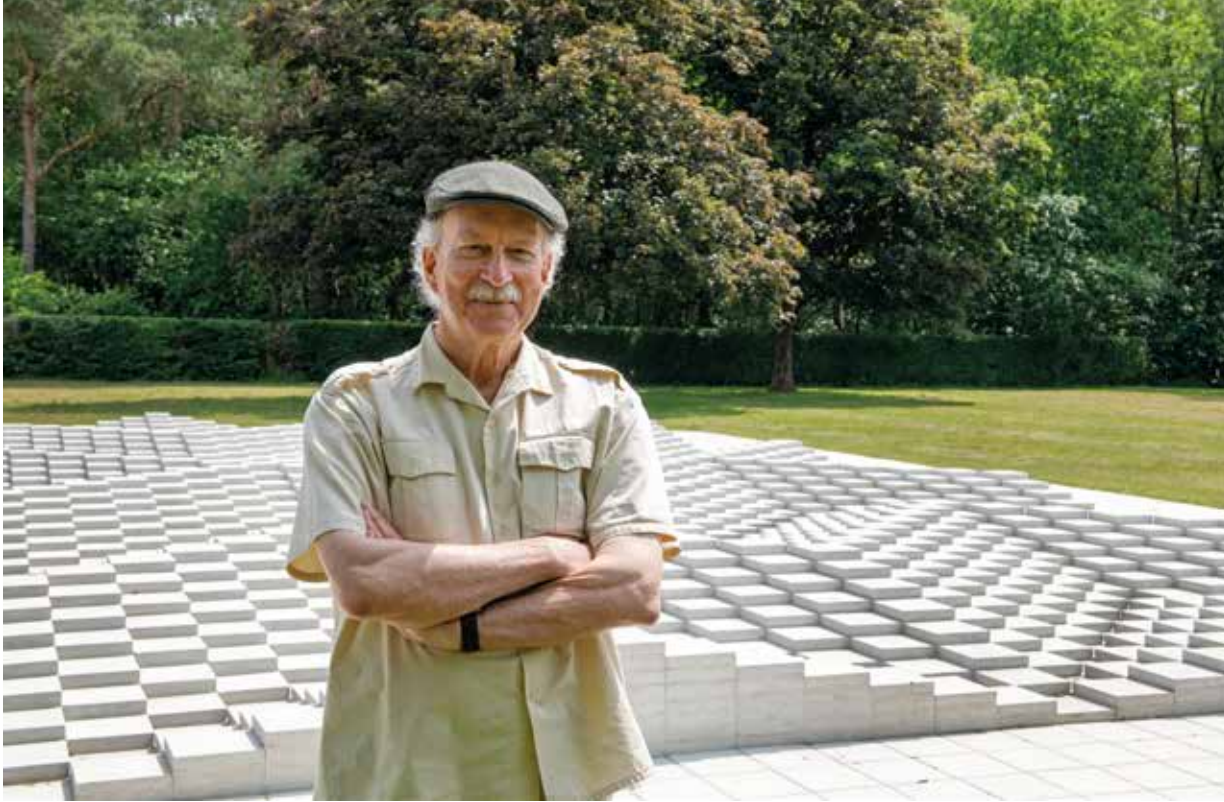
Wat kost een reddingsboei?

De decennia tussen de jaren vijftig en tachtig waren volgens Bannenberg gouden tijden voor de farma-industrie. Farmaceutische bedrijven ontdekten nieuwe antibiotica en nieuwe medicijnen tegen hart- en vaatziekten. Sinds het jaar 2000 doet de farma-industrie steeds minder eigen onderzoek. Slechts een kwart van de medicijnen die zij verkopen is door de bedrijven zelf ontwikkeld. 'Het zijn een soort durfkapitalisten geworden, die er vooral op uit zijn om hun aandeelhouders tevreden te stellen en winsten te maximaliseren. Dat leidt tot excessen en maakt nieuwe medicijnen, bijvoorbeeld tegen kanker en corona, heel duur', licht hij toe.

De farma-industrie gebruikt *value-based pricing* als prijsmodel. 'Stel: iemand valt van boord en dreigt te verdrinken. Je gooit diegene een reddingsboei toe. Die persoon komt druipend aan boord en vraagt: hoe duur was de redding? Dan zeg je: je kunt nu veertig jaar langer leven. Rekenen we 80.000 euro per gewonnen levensjaar, dan komen we op 3,2 miljoen. Maar om je te matsen, hoeft je slechts 100.000 euro te betalen', omschrijft Bannenberg: 'Maar dat heeft natuurlijk niets te maken met de echte kosten.'

Van de zeven miljard aardbewoners hebben er vijf miljard toegang tot een basispakket aan geneesmiddelen. Het doel van de VN is dat iedereen in 2030 toegang heeft tot zo'n basispakket. Een jaar of vier geleden is doorerekend wat dat zou kosten. Toen bleek dat we de 201 belangrijkste geneesmiddelen aan iedereen beschikbaar zouden kunnen stellen, voor 13 tot 25 dollar per persoon per jaar. Dat is 11 procent van wat we nu aan geneesmiddelen uitgeven. De verdeling tussen rijk en arm is dus fout.'

Volgens Bannenberg is er sprake van twee zeer verschillende markten voor geneesmiddelen: generiek en gepatenteerd. Enerzijds heb je de generieke geneesmiddelen: denk aan antibiotica, cholesterolremmers en paracetamol. Dat zijn geneesmiddelen die niet langer worden beschermd met een octrooi. Daardoor kunnen ze vrijelijk

worden nagemaakt, verkocht en ingevoerd. 'Deze medicijnen zijn de afgelopen twintig jaar maar liefst 60 procent goedkoper geworden. Paracetamol is in de supermarkt zelfs goedkoper dan kauwgum.'

Door de globalisering worden deze geneesmiddelen tegenwoordig met name geproduceerd in lagelonenlanden en de grondstoffen komen daar ook vandaan. China en India zijn samen verantwoordelijk voor 80 procent van de farmaceutische grondstoffen. Volgens Bannenberg is het wenselijk dat deze generieke medicijnen wat minder goedkoop worden: 'Dan worden we minder afhankelijk van deze landen, kunnen we de risico's spreiden en de productie in Europa weer op gang krijgen.'

Grof geld door marktexclusiviteit

Anderzijds zijn er dus de nieuwe geneesmiddelen, waar een patent op rust zodat de farmabedrijven die ze ontwikkeld hebben er een monopolie op hebben. Deze worden juist steeds duurder. Bannenberg: 'Voor deze geneesmiddelen zijn wij superafhankelijk van de grote farmaceutische bedrijven. De uitgaven voor deze dure geneesmiddelen stijgen de laatste vijf jaar met 10 procent per jaar, en ze dreigen daarmee andere zorg in ziekenhuizen te verdringen.'

Niet alleen aan nieuwe geneesmiddelen kan grof geld worden verdiend: 'Als wordt ontdekt dat oude geneesmiddelen ook goed

werken bij zeldzame ziekten, dan kunnen bedrijven in Europa tien jaar 'markt-exclusiviteit' krijgen. Een oud pilletje dat tien jaar geleden 28 cent kostte, kost dan nu bijvoorbeeld 140 euro. Vanwege die markt-exclusiviteit mag namelijk niemand anders dat pilletje voor die indicatie maken', legt Bannenberg uit.

In 2017 maakte de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving een rapport over wat ons te doen staat met al die nieuwe dure geneesmiddelen. SP, PvdA en GroenLinks brachten hierop in de Tweede Kamer een notitie uit: *Big farma: niet gezond!* De klimaatzaak van Urgenda tegen de Nederlandse staat inspireerde Bannenberg om een stichting op te richten: Farma ter Verantwoording. 'We willen een principe-proces gaan voeren tegen een farmaceut die de prijs van een geneesmiddel zo hoog opdrijft dat het onredelijk is.' Later dit jaar wordt waarschijnlijk bekend welk bedrijf het doelwit van de rechtszaak wordt.

Coronavaccins

Terwijl Farma ter Verantwoording bezig was met de voorbereiding van de rechtszaak, ontstond de coronacrisis. Bannenberg: 'We besloten te onderzoeken hoe de farmaindustrie de coronavaccins en -medicijnen ontwikkelt. De Verenigde Naties hebben in 2008 een set verantwoordelijkheden ten aanzien van mensenrechten geformuleerd voor farmaceutische bedrijven. De ontwik-

'Voor een aantal tropische ziekten werden geen geneesmiddelen ontwikkeld, omdat er niets mee te verdienen viel'

kelaars van vaccins en medicijnen beweren op hun websites dat zij die principes accepteren. Om dit te toetsen heeft Farma ter Verantwoording 18 criteria geformuleerd: de *Good Corona Company Practices*. Bijvoorbeeld: dat bedrijven een wereldwijd toegangsplan maken voor hun product, en dat ze de producten eerlijk verdelen.'

Binnen de Wereldgezondheidsorganisatie is in mei 2020 een platform voor farmaceuten opgericht om alle kennis, kunde en intellectueel eigendomsrecht te kunnen delen, om zo snel mogelijk het hoofd te bieden aan deze pandemie. Bannenberg: 'De Nederlandse regering zei dit initiatief te steunen, maar stapte vrij snel in een vaccin-alliantie met drie andere landen: Duitsland, Italië en Frankrijk. Uiteindelijk hebben de rijke landen samen 93 miljard gestoken in de

MAARTEN HIJINK

Tweede Kamerlid SP, woordvoerder zorg

'Met winstmarges van 20 procent behoort de farmaceutische industrie tot de meest lucratieve sectoren ter wereld. De SP pleit voor een Nationaal Fonds Betaalbare Geneesmiddelen, om de macht van de farmaceutische industrie te breken. Gevuld met geld dat farmaceuten nu uitgeven aan nutteloze marketing kan dat worden ingezet voor de doorontwikkeling van medicijnen waar ze nu woekerprijzen voor vragen. We willen de farmaceutische industrie ook dwingen tot veel meer openheid over de échte kosten van de ontwikkeling en productie van geneesmiddelen. Voor coronavaccins worden nu bijvoorbeeld hoge prijzen per prik betaald terwijl overheden de industrie met miljarden euro's hebben ondersteund om ze te ontwikkelen. We willen niet dat grote bedrijven gaan cashen op corona. Daarom moeten patenten, kennis en kunde voor het maken van vaccins ook vrijgegeven worden. Anders lopen de vaccins nog jaren achter het virus aan. Dat is slecht voor de wereld maar heel gunstig voor bedrijven die nog jarenlang nieuwe vaccins tegen nieuwe coronavarianten kunnen verkopen. We komen pas van dit virus af als over de hele wereld mensen snel gevaccineerd wordt. Dat lukt alleen als de belangen van de bevolking boven die van de farmabedrijven worden gesteld.'

ontwikkeling van de vaccins, de fabrieken en het aankopen van de vaccins. Maar als hier zoveel publiek geld in omgaat, dan mag het niet zo zijn dat alle winst enkel bij 'big farma' terecht komt.'

Twee farmaceutische bedrijven waren bereid hun coronavaccins zonder winsttoeslag op de markt te brengen: AstraZeneca en Janssen. 'Pfizer stelt niet de hoofdprijs te vragen voor zijn vaccin. Het bedrijf rekent 20 dollar per vaccin voor de rijke landen, 10 dollar voor de middeninkomenslanden en de kostprijs – geschat 2 tot 3 dollar – in

lage-inkomenslanden. Maar daarmee maakt Pfizer dit jaar 26 miljard omzet, waarvan 7 miljard winst', benadrukt Bannenberg.

Van de 3 miljard vaccins die Pfizer dit jaar denkt te kunnen maken, gaan er 2 miljard naar de rijke landen. Het bedrijf beloofde 40 miljoen vaccins beschikbaar te stellen aan arme landen via het COVAX-programma van de WHO. Maar hiervan zijn er tot op heden nog niet eens 2 miljoen geleverd.

Zere been

Terwijl de WHO eiste dat de productiecapaciteit voor vaccins beter gespreid werd, bleef het opgerichte platform onbenut. De grootste vaccinfabrikanten vallen niet onder 'big farma', maar zitten volgens Bannenberg in midden-inkomenslanden zoals Zuid-Afrika en India. Bijvoorbeeld het Indiase familiebedrijf Serum Institute, dat van AstraZeneca toestemming kreeg om een miljard coronavaccins te maken.

In oktober 2020 besloten Zuid-Afrika en India een voorstel voor een ontheffing van patenten gedurende de pandemie in te dienen bij de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Bannenberg: 'Niet alleen voor de vaccins, maar ook voor de pillen, tests en apparaten. Dat was natuurlijk tegen het zere been van big farma, want die hebben vaccins in handen waar ze in de toekomst heel veel geld mee kunnen verdienen.'

Begin mei 2021 schaarde de Amerikaanse president Joe Biden zich, conform zijn eerdere verkiezingsbelofte, achter het initiatief voor een tijdelijke ontheffing op de patenten voor coronavaccins. Volgens Bannenberg was dit een baanbrekende zet, aangezien de VS altijd de meest enthousiaste verdediger van de farma-industrie was. 'Big farma heeft toen Europa zover gekregen om deze ontheffing tegen te houden of te vertragen. De industrie probeert door middel van pappen en nathouden iedereen tevreden te stellen. Wij in Nederland denken dat de corona-pandemie achter de rug is, nu we bijna allemaal ingeënt zijn. Maar niets is minder waar. Het virus tiert gewoon welig verder en de varianten zullen blijven komen', waarschuwt hij.

Zo beschermt een enkele dosis AstraZeneca onvoldoende tegen de Zuid-Afrikaanse of Indiase variant. Bannenberg: 'Het is wachten tot er een variant komt waar de bestaande vaccins niet tegen helpen. En dan kan big farma met de door haar ontwikkelde technologie weer een opvolgvaccin maken.' Zelf verwacht de arts dat er om het jaar een nieuw coronavaccin nodig zal zijn.

Warme samenwerking nodig

Inmiddels hebben 120 landen zich aangesloten bij de oproep om het verdrag dat patenten wereldwijd afdwingbaar maakt tijdelijk los te laten voor coronaproducten. Het gaat dan om TRIPS, het handelsverdrag ten aanzien van intellectueel eigendomsrecht. 'Maar alleen de patenten opgeven is niet voldoende. Je moet ook de kennis en de kunde delen. Voor de zogenaamde 'vectorvaccins', zoals die van AstraZeneca en Janssen, heb je te maken met levende virussen die je moet laten groeien: dat gaat vaak mis. Voor mRNA-vaccins zoals Pfizer en Moderna moet je hele kleine stukjes genetische informatie in hele kleine vetbolletjes stoppen. Die techniek is minder moeilijk, maar tot vorig jaar kon nog niemand dit. Zonder kennisdeling duurt het zeker 9 tot 12 maanden om de productie van vaccins op te zetten. Met warme samenwerking zou het in 4 tot 6 maanden kunnen', legt Bannenberg uit.

Farma ter Verantwoording heeft 41 fabrieken in middeninkomenslanden onderzocht die vaccins maken. Bannenberg: 'Zij maken de bulk van alle vaccins die we wereldwijd aan kinderen geven. Slechts vijf van hen kregen een licentie van big farma om coronavaccins te produceren. Twintig zijn zonder enige hulp bezig om aan een vaccin te werken. Als die wel hulp zouden krijgen, dan zou het allemaal veel sneller gaan. Maar big farma wil koste wat kost haar businessmodel verdedigen. Je kunt immers mRNA-vaccins ook gebruiken tegen andere ziekten, zoals de gewone griep en kanker. Het lijkt er voor nu op dat de farma-industrie vele miljarden aan deze pandemie gaat verdienen.'

Bannenberg denkt dat men met het tijdelijk vrijgeven van de patenten en het delen van kennis en kunde volgend jaar voldoende capaciteit kan realiseren om snel overal een vaccin te maken wanneer nieuwe coronavarianten opduiken. Het gevolg zal ook zijn dat de prijzen van vaccins omlaag gaan, omdat big farma dan meer concurrentie krijgt. Met Farma ter Verantwoording blijft Bannenberg het reilen en zeilen van de grote farmaceutische bedrijven kritisch volgen: 'Als de patenten tijdelijk worden vrijgegeven, dan zou dat het begin van het einde van het businessmodel van big farma kunnen betekenen. Het model waarin nieuwe medicijnen steeds duurder worden en bestaande medicijnen ongelijk verdeeld zijn is op den duur onhoudbaar.'

tekst Lesley Arp
foto Maurits Gemmink

SP EN ROOD NIET SAMEN VERDER

JONGEREN VOLOP ACTIEF IN DE SP

Op 26 juni kwam de partijraad digitaal bijeen om te spreken over het rapport van de commissie Kooiman. In dit rapport staan de bevindingen van de commissie over de situatie tussen de SP en jongerenorganisatie ROOD. De partijraad is de belangrijkste vergadering binnen de SP waar alle afdelingsvoorzitters en het partijbestuur samenkomen om besluiten te nemen en dus de aangewezen plek om het rapport te bespreken.

Centraal in dat rapport stond de conclusie dat SP en ROOD niet samen verder kunnen. Een pijnlijke conclusie voor de commissie, voor de partij en voor mij als voorzitter.

Wat vooraf ging

In de loop van vorig jaar kreeg het partijbestuur steeds meer signalen dat het niet goed ging bij ROOD. Het Communistisch Platform, een groep leden met een eigen partijstructuur en programma, kwam op bepalende plekken terecht binnen ROOD en kreeg daar steeds meer invloed. De partijraad heeft het Communistisch Platform bestempeld als politieke partij. Wij hebben als partij afgesproken dat je niet tegelijkertijd lid kunt zijn van de SP en een andere politieke partij, dus ook niet van het Communistisch Platform. De relatie tussen de SP en het ROOD-bestuur werd extra ingewikkeld toen ROOD besloot om leden van het Communistisch Platform, die geen lid van de SP meer zijn, in haar bestuur op te nemen. Eind vorig jaar heeft de partijraad besloten om een commissie in te stellen die onderzoek moest doen naar de ontstane situatie. Helaas is de conclusie van de commissie dat de ontstane kloof onoverbrugbaar is. ROOD bleef vasthouden aan het standpunt om lid te mogen zijn van meer politieke partijen tegelijkertijd en het recht tot groepsvorming binnen de SP. Dit gaat in tegen de afspraken die wij als partij met elkaar hebben gemaakt. Hierdoor kwamen zowel het bestuur van ROOD als het bestuur van de SP tot de conclusie dat verder praten geen zin had.

Het rapport laat zien dat we als bestuur ook de hand in eigen boezem moeten steken. We hadden te weinig contact met ROOD waardoor de problemen makkelijker de kans kregen zo groot te worden. Natuurlijk is dit ontzettend betreurenswaardig. Jongeren horen in de SP en wij hebben jongeren nodig voor onze toekomst.

Jong in de SP

Onze partijraad heeft de conclusie en aanbevelingen van de commissie overgenomen. Dit betekent dat we verder kunnen bouwen aan een goede plek voor jongeren in onze partij. We nemen afscheid van ROOD maar *niet* van onze jonge leden. Het partijbestuur gaat de aanbevelingen uit het rapport uitwerken en zal op de partijraad van 25 september een plan presenteren hoe we jongeren gaan organiseren binnen de SP.

Ondertussen zijn er in onze SP volop jongeren actief en dat blijft zo. Jongeren doen natuurlijk mee in hun eigen afdeling maar we organiseren ook landelijk activiteiten waar jonge leden van harte welkom zijn. In het najaar bijvoorbeeld is er een heel scholingsweekend voor jonge SP-leden gepland; een weekend vol boeiende sprekers en natuurlijk gezellige avonden.

Voor meer informatie kun je contact opnemen met onze campagnemedewerker jongeren, Nathalie de Rooij, via ndrooij@sp.nl

Voor actuele informatie over jongeren in de SP kun je terecht op: spnet.nl/jongeren

Laten we samen, jong en oud, bouwen aan een samenleving waarin menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit centraal staan.

Jannie Visscher,
voorzitter SP

KLUSECONOMIE OP DE

Gekleurde bezorgtassen zijn niet meer weg te denken uit het straatbeeld van grote steden. Bedrijven als Deliveroo en Uber hebben in korte tijd een forse positie opgeëist in de Nederlandse markt, met grote gevolgen voor andere bedrijven en de mensen die het werk doen. 'Platformbedrijven zijn beleggingsvehikels voor gigantische investeerders.'

ROND 2014 KWAMEN ZE op in Nederland: bedrijven die met hun online platform diensten aanbieden, meestal via een app. Later werd hier de term *gig-economy* voor bedacht of, in goed Nederlands: kluseconomie. De diensten van deze bedrijven variëren van schoonmaak tot bezorging, taxiriten en meer. Voorbeelden zijn Deliveroo en Uber. De mensen die het werk uitvoeren zijn niet in dienst maar nemen als zzp'ers orders aan. Voor weinig geld en nul sociale zekerheid gaan ze aan het werk.

Niels van Doorn leidt het Platform Labor Project. Een vijfjarig onderzoeksproject aan de Universiteit van Amsterdam, gesubsidiëerd door de European Research Council. Samen met zijn team bestudeert hij de platformbedrijven en wil hij meer te weten komen over het wel en wee van de werkers. De ontwikkeling van deze platformbedrijven en de impact die ze hebben op de samenleving vond Van Doorn van meet af aan erg boeiend. In 2016 besloot hij een projectvoorstel op te stellen, dat in 2017 werd gehonoreerd. Nu doet hij met zijn team vijf jaar lang onderzoek in Amsterdam, Berlijn en New York. Om zelf te ervaren hoe het is om het werk te doen en in direct contact te komen met andere werkers, ging van Doorn ook zelf maaltijden bezorgen voor Deliveroo.

Vanuit de praktijk

Van Doorn: 'Het doel van het onderzoek is om niet alleen academische kennis te gene-

Niels van Doorn

'Platformbanen
waren aanvankelijk
tijdelijke baantjes
voor jongeren,
op weg naar iets
anders'

SNIJTAFEL

Voor studenten van buiten de EU biedt de zzp-constructie een maas in de wet om meer uren te mogen werken

renen, maar ook echt in de maatschappij te staan. Bevindingen te communiceren naar beleidsmakers, andere opiniemakers en de media. We proberen beleid te beïnvloeden via de politiek, want daar moet het uiteindelijk gebeuren.'

Wie werken er eigenlijk voor de platformbedrijven? 'Het antwoord op die vraag is veranderd door de jaren heen. Zeker in het begin was het bij de kluseconomie heel divers. Sommigen doen het werk drie of vier uurtjes per week, anderen zeventig uur. Die mensen zitten in heel verschillende situaties. Dus het is heel moeilijk om te veralgemeniseren en te zeggen hoe het is om zo te werken. Daarom doen we dit onderzoek en spreken we met zoveel mogelijk mensen. Iets wat ik wel al heb gemerkt is dat steeds meer migranten dit werk zijn gaan doen. Het maakt immers niet uit als ze de taal niet spreken, de bedrijven zorgen er wel voor dat de apps in heel veel talen beschikbaar zijn.'

Hij ziet dat bijvoorbeeld gebeuren rondom de *business school* in Apeldoorn: 'Daar zitten veel studenten uit Bangladesh en Nigeria. Zij doen allemaal dit werk. En weet je waarom? Ze komen van buiten de Europese Unie. Als je in Nederland een student bent van buiten de EU dan mag je maar zestien uur per week werken. Dan hebben we het dus over zestien uur voor een minimumloontje. Ze verdienen dan simpelweg niet genoeg om rond te kunnen komen. Het is onvoldoende om studieschulden af te lossen, geld naar huis te sturen én de huur en boodschappen te betalen. In Nederland hebben we dan een legale *loophole* (een maas in de wet, -red.). Als je zzp'er bent dan mag je namelijk zoveel werken en verdienen als je wil. Dus wat gaan ze doen? Keihard aan de slag voor Deliveroo en Uber.'

Misbruik van flex

Wat van Doorn betreft is Nederland doorgeslagen in flexwerk. Bedrijven in de kluseco-

nomie maken daar volgens hem dankbaar gebruik van: 'Deze ontwikkeling heb je de afgelopen jaren gezien in alle markten, omdat je de mensen slechts per order hoeft te betalen. Je bent ze als bedrijf niks verschuldigd. Dus je kan net zoveel mensen binnenhalen als je wil – en dat doen ze ook. Het hele systeem werkt door het overaanbod aan de arbeidskant.'

Hier heeft ook een verschuiving plaatsgevonden in de afgelopen jaren. In het begin lagen de tarieven voor werkers nog redelijk hoog. Inmiddels zijn ze gekelderde, door het grote aantal mensen dat bereid is om het werk te doen: 'Er is altijd wel één iemand die zegt: oké, vooruit, ik doe die bezorging wel voor € 2,90. Terwijl de mensen die het al langere tijd doen dat echt niet accepteren. Maar ze hebben geen idee en willen gewoon geld verdienen. Het zijn vaak migranten met weinig kennis van de arbeidsmarkt en wat qua werk normaal is in Nederland. Ze hebben gewoon geen idee. Daar maken die bedrijven misbruik van.'

Vanuit de SP gaat Tweede Kamerlid Bart van Kent al jaren de strijd aan met de platformbedrijven. De zzp-constructie zoals die nu bestaat is hem een doorn in het oog: 'We hebben in Nederland niet voor niets een onderscheid tussen een werknemer en een zelfstandige. Een zelfstandige wordt in staat geacht om voor zichzelf te zorgen. De tarieven in de platformeconomie zijn dusdanig laag dat niemand in staat is om een goede voorziening voor de oude dag te treffen, of een arbeidsongeschiktheidsverzekering af te sluiten.'

Snel geld

Dat het platformbedrijven ondanks de slechte voorwaarden toch zo goed lukt om zoveel mensen aan boord te halen, komt door de gigantische investeerders die erachter schuil gaan. Met hun diepe zakken houden bedrijven bij de introductie de kosten voor de consument laag en tegelijkertijd de be-

loning voor de werkers hoog. Deze subsidie aan twee kanten zorgt ervoor dat ze snel vele klanten en werkers kunnen binnenhalen. Naarmate de tijd vordert, kelderen de tarieven voor de werkers. Maar dan zijn ze al binnen en is er altijd wel iemand die de order aanneemt.

Dat geen van de grote platformbedrijven nog winstgevend is gebleken, is een logisch gevolg van het model en is op korte termijn geen probleem voor de investeerders. Van Doorn legt uit hoe dit vanuit hun oogpunt werkt: 'Er zijn twee manieren om hiernaar te kijken. De ene manier is dit: je investeert vol en neemt de markt over. Dan heb je een monopolie-achtige positie en kan je de prijzen omhoog doen. Met die marges kan je dan misschien wel wat verdienen. Dan kunnen we onze goedkope ritjes, onze goedkope bezorging en goedkope schoonmaak wel vergeten. Dan moet er geld verdiend worden. Dat is één manier om er naar te kijken.'

Hij vervolgt: 'De andere manier is deze, en dat vind ik waarschijnlijker: wat er met de bedrijven gebeurt boeit ze niks. Het is de markt opdrijven, zoals ze met Uber, DoorDash en Deliveroo hebben gedaan. Je drijft de prijs per aandeel zo hoog op dat de investeerders keihard hun geld terugkrijgen zodra het bedrijf publiek gaat. Dan gaan ze cashen, dat is de exit. Dan heb jij als investeerder je geld en ga je gewoon weer ergens anders investeren. Ze geven niks om de toekomst van de bedrijven en de mensen die er werken.'

Financieel spel

Volgens Van Doorn is het daarom een financieel spel: 'Als we naar platformbedrijven kijken dan moeten we ook naar de financiële wereld kijken. Het zijn namelijk allemaal *investment vehicles* (beleggingsvehikels, -red.). De kern is de financiële wereld. Dat zie je in meer sectoren zo. Dat is het concept van *financialisation* (financialisering, -red.). Dat steeds meer sectoren in de reële economie, waar dingen worden geproduceerd en diensten worden aangeboden, worden overgenomen door doelen van de financiële wereld en ook financiële producten.'

'Iedereen zzp'er maken is ook een strategie om de vakbondsmacht te ondermijnen'

Wil je beleid voor de regulering van platformbedrijven gaan maken dan zul je wat Van Doorn betreft dus ook iets moeten doen aan de financiering: 'Sommige dingen moeten geblokkeerd kunnen worden. Dat er veel meer wordt gekeken naar waar institutionele investeerders in investeren, want daar zit het grote geld. Als dat bedrijven zijn die gewoon niet houdbaar zijn vanuit een ondernemersperspectief, of gewoon niet ethisch zijn omdat ze niet netjes zijn voor hun werknemers of voor het milieu, dan moeten we dat kunnen stoppen. Er zijn verschillende criteria te verzinnen dat als dat fout zit, je er niet in mag investeren. We moeten ook veel meer financiële transacties gaan belasten. Nederland is een belastingparadijs, dat moet aangepakt worden. Uber heeft minstens 3,5 miljard aan belasting niet betaald omdat ze hier een stuk of 50 *shell companies* hebben (brievenbusbedrijven, -red.). Dat is niet alleen voorbehouden aan platformbedrijven, dat doen al die bedrijven. Maar bij platformbedrijven is het zo schrijnend omdat ze de mensen zo behandelen.'

Fouter dan fout

Bij zijn onderzoek heeft Van Doorn veel interesse voor hoe het in de praktijk gaat met de werkers. Hoe de bedrijven zich door de jaren heen hebben ontwikkeld, heeft daar volgens hem grote invloed op: 'Om te beginnen waren platformbanen nooit goede banen. Het was bedoeld om een tijdje te doen als je

'Investeerders met diepe zakken geven niks om de toekomst van de bedrijven en de mensen die er werken'

jong bent, op weg naar iets anders. Het is zo opgeschaald, er zijn zoveel mensen in meer of mindere mate afhankelijk van geworden, dat we nu met een heel ander beestje zitten. Dat beestje is een monster geworden en wat moeten we daar dan mee? Ik heb ook niet alle antwoorden. Ik heb wel een analyse maar het is gewoon heel erg moeilijk. Omdat de belangen van werkers zo uiteen lopen is één ding heel belangrijk om te beseffen als je het hebt over oplossingen: *one size does not fit all.*

Hoe maak je dan goed beleid waar de werkers echt iets aan hebben? In de Tweede Kamer worden inmiddels kleine stappen gezet. Van Doorn: 'De overheid reageert langzaam. We hebben het er al een tijdje over maar het wordt iedere keer vooruitgeschoven. Een voorstel voor een minimumtarief voor zzp'ers lag even op tafel. Dan hebben die bedrijven echt een probleem, want daar komen ze natuurlijk bij lange na niet aan. Maar wat je dan krijgt, is dat de bedrijven zeggen: ze verdienen wel degelijk heel veel, maar dan exclusief de wachttijd. Dat is natuurlijk cruciaal. Want als je in een overbevolkte markt alleen maar de hele tijd zit te wachten op de

volgende order en je krijgt alleen maar betaald voor de momenten dat je een opdracht hebt, dan heb je alsnog heel weinig. Er moet dus een harde ondergrens komen, waar ze niet onder mogen gaan. Het brede punt is dat we de hele laagbetaalde arbeidssector moeten herzien.'

In Duitsland hebben ze inmiddels de stap gezet dat werkers altijd een dienstverband moeten hebben. Wat daar nu gebeurt, moeten we volgens Van Doorn goed in de gaten houden: 'In Duitsland is Uber bijvoorbeeld gaan werken met zogenaamde Fleet Partners. Dan krijg je dus onderaannemers. Dat kan iets zijn, zoals nu Thuisbezorgd in Nederland met uitzendbureau Randstad. Maar het kan ook heel fout gaan, zoals in Italië met heel schimmige bedrijfjes die ongedocumenteerde migranten inhuren voor twee euro per order. Daar moet je dus wel toezicht op houden.'

Van Kent ziet liever gisteren dan morgen dat de nodige regelgeving wordt opgetuigd: 'Als je werkt dan doe je dat voor zekerheid van inkomen. Daar betaal je je zorgpremie van, en je huur, dan heb je ook de zekerheid nodig dat je aan het eind van de maand voldoende inkomen hebt. Nu loop je de kans dat je ineens niet meer wordt opgeroepen, omdat meer mensen weer naar restaurants toegaan in plaats van bestellen. Dat is totaal onwenselijk en totaal onnodig. Die onzekerheid en de kosten die op het individu worden afgewenteld, het risico dat eigenlijk bij de werkgever hoort te liggen. Het is fout dan fout.'

Platformlobby

Ondertussen vindt er vanuit de platformbedrijven een flinke lobby plaats om de discussie hun kant op te bewegen. Van Doorn: 'Ze zijn ook al bij SER-voorzitter en informateur Mariëtte Hamer geweest. Twee pagina's hebben ze aangeleverd, met daarop waar ze over mee willen praten. Dat is natuurlijk hartstikke raar. Je moet heel voorzichtig zijn, want voor je het weet kom je uit op een soort derde categorie, waar die bedrijven heel erg voor pushen. Dan krijgen de mensen bepaalde zekerheden maar andere dingen ook weer niet. Bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk is dat al geïnstitutionaliseerd.'

Dit laatste punt onderschrijft Van Kent van harte: 'Het is fijn voor de platformbedrijven als ze in die constructie kunnen vluchten, want het scheelt kosten. Je hoeft namelijk minder zekerheden te bieden. Dus ieder bedrijf zal zeggen dat ze gedwongen worden tot die derde weg. Met het argument dat als

ze dat niet doen, ze uit de markt worden geconcurrereerd. Dan heb je alleen nog in de sectoren waar de vakbonden heel sterk zijn dat je de echte werknemersrechten houdt zoals die er nu zijn. Dan neem je dus voor een groot deel afscheid van de sociale zekerheid.'

Van Kent benadrukt daarnaast dat wat hem betreft de toekomst voor alle platformwerkers sowieso bestaat uit dienstverbanden, direct bij 'gewone' bedrijven: 'In mijn analyse is er een bepaalde hoeveelheid werk en moeten er bijvoorbeeld maaltijden van restaurants naar huizen worden gebracht. Hoezo kan je er dan van uitgaan dat de vraag naar het bezorgen van maaltijden afneemt als je tegen Deliveroo zegt dat ze de mensen in dienst moeten nemen? Dan komt er een andere speler op de markt die op die vraag inspeelt. Dus die werkgelegenheid verdwijnt niet. Die verplaatst zich van rechteloze zzp'ers naar mensen met een arbeidsovereenkomst.'

Van Doorn heeft daar een kanttekening bij: 'De mensen die ik voor mijn onderzoek spreek, willen meer kunnen verdienen dan het minimumloon. Het moet dus een bodem zijn, maar geen plafond. Het is essentieel om dat goed te organiseren als je besluit deze richting op te gaan.'

Om verandering door te voeren, worden er verwoede pogingen gedaan om de werkers te mobiliseren. In de praktijk lukt dat nog slecht.

Dat is een groot probleem, volgens Van Kent: 'Als je nu kijkt wie er in Den Haag voor Deliveroo aan het fietsen zijn, dan spreken ze vaak geen Nederlands. Daarom zijn ze voor de vakbond ook heel moeilijk te organiseren. De vakbonden zouden het moeten doen, maar het is ook een strategie van Deliveroo om de vakbondsmacht te ondermijnen door van iedereen zzp'er te maken.'

'Het gaat uiteindelijk om politieke wil'

In hoeverre de Tweede Kamer tot betekenisvolle stappen gaat komen, hangt volgens Van Kent af van welk kabinet er wordt gevormd: 'We hebben in verkiezingstijd het CDA gehad, dat de WW-periode wilde inkorten. Er zijn partijen die het advies van de commissie-Borstlap in het geheel willen overnemen. Dit rapport gaat over de werking van de huidige arbeidsmarkt en stelt ingrijpende veranderingen voor. Het speelveld ligt wat dat betreft helemaal open. Maar de lobby van grote bedrijven gaat waarschijnlijk

de doorslag geven, als ik zie welke partijen nu met elkaar een kabinet willen vormen. De VVD is groter dan ooit en loopjongen voor de bedrijven.'

Van Doorn is wat dat betreft ook niet optimistisch over de kansen in de Kamer: 'De politiek wordt gerund door economisch denken en vooral marktdenken. We kunnen het niet meer los van elkaar zien. Het idee is dat als je politiek wil bedrijven, je een goede boekhouder moet zijn. Dat je zou moeten zorgen voor een goed bruto binnenlands product en bedrijven koste wat kost hier houden. Het gaat uiteindelijk om politieke wil. We hebben al zo lang rechts beleid. Zelfs als we denken dat we links beleid hebben, hebben we nog steeds rechts beleid, want we

'Het risico dat eigenlijk bij de werkgever hoort te liggen, wordt afgewenteld op het individu'

weten helemaal niet meer wat links is!' Een laatste reden waarom het een hele strijd zal zijn om goede wetgeving te maken, is volgens Van Doorn omdat het een gecompliceerd probleem is, waar je in samenhang naar moet kijken: 'Je moet niet alleen naar de arbeidsmarkt kijken. Je moet ook naar migratiepolitiek kijken, je moet naar het sociale vangnet kijken en je moet naar de financiële wereld kijken. Dat is dus het probleem, maar het maakt mijn werk weer veel interessanter. Ik ben hier nou al een tijdje mee bezig en dat blijft nog wel even doorgaan.'

Ook Van Kent gaat door; hij legt zich niet neer bij de politieke tegenwind: 'Onder druk van de samenleving, van de vakbonden en de SP zie je dat hierover al heel anders wordt gesproken dan tien jaar geleden. Wij, of eigenlijk de werknemers, gaan dit winnen.'

tekst Xander Topma
foto's Anouk Pross

VOLKSHUISVESTING SUCCESVOL ROEIEN ‘MET NEOLIBERALE RIEMEN’

Laurens Ivens is alweer meer dan zeven jaar wethouder Wonen in Amsterdam. Hij kent de beperkingen voor een gemeente om aan volkshuisvesting te doen: veel wordt bepaald door landelijke regels. Nu lokale SP-afdelingen bezig gaan met hun verkiezingsprogramma's, aan hem de vraag: wat kan er wél?

› **Om maar met de deur in huis te vallen: je hebt een plan om als gemeente zélf huizen op te gaan kopen?**

‘Er is in Amsterdam een schreeuwend tekort aan betaalbare woningen. Vijftig procent van onze inwoners heeft recht op sociale huur; slechts 40 procent van onze woningen zijn sociale corporatiewoningen. Probleem is: als die corporaties meer willen bouwen,

hebben ze geld nodig. Door de verhuurderheffing moeten ze woningen verkopen om te kunnen bouwen.’

› **Maar je wilt juist méér sociale huurwoningen.**

‘Daarom heb ik laten uitzoeken of de gemeente kan helpen met de financiering van dat bouwen. Dat blijkt niet zo simpel.

Wel kun je denken aan een systeem waarbij de woningen die de corporatie verkoopt in bezit van de gemeente komen. Dan kan een corporatie die namens de gemeente blijven verhuren. Maar ook dit is niet simpel.’

› **Waarom niet?**

‘De regels voor de woningmarkt zijn

gemaakt voor investeerders en niet voor wonen als publieke zaak. Een voorbeeld: een gemeente moet risico's mijden, een belegger niet. Een gemeente moet daarom in enkele tientallen jaren een bezit afschrijven. Daardoor wordt het duur. Terwijl niet te verwachten is dat een goed onderhouden woning minder waard wordt in Amsterdam – maar de regels voor de overheid zijn nu eenmaal zo.'

› **Zijn andere gemeenten ook geïnteresseerd in dit plan?**

'Nou, alleen SP-woordvoerders in die gemeenten! Die zien dit wel zitten. Het is namelijk echt de overgang van woningmarkt naar volkshuisvesting. Dat is voor veel wethouders van andere partijen een brug te ver, maar niet voor SP'ers.'

› **Voorlopig is het dus nog niet veel meer dan een goed idee?**

'We zoeken uit wat er kan. Het is een goed idee, als tussenoplossing. Maar ik ben geen sociaal-democraat; ik wil eigenlijk niet dat de overheid alles oplost voor de mensen. Als socialist zie ik veel meer in coöperaties: huurders die zélf de woningbouwvereniging vormen en het beheer doen. Collectief, blijvend betaalbaar. De overheid is beter dan de markt, maar het liefst laat ik het de mensen zelf doen. Dat stimuleren we ook.'

› **Er zijn dus drempels. Wat kun je wél doen?**

'SP'ers zitten in de gemeenteraad om te signaleren. Om de stem van de bewoners te laten horen. Maar óók om dingen te verbeteren als dat kan. Maar realiseer je dan wel dat je altijd moet roeien met de riemen die je hebt: neoliberale riemen. Welke riemen heb je? Een mooi voorbeeld vind ik de Wet kraken en leegstand. Ik was tegen het verbieden van kraken. Maar in die wet is als een soort compromis tegelijk leegstand verboden.

'Woningen zijn om in te wonen, niet om winst op te maken'

Alleen: dat moet de gemeente wel regelen, en handhaven. In zo een slechte wet zit dus iets waar ik toch wat mee kan.'

› **Nog een voorbeeld?**

'De huisvestingswet stelt dat de gemeente regels mag opstellen om de woningvoorraad te beschermen en de wijken leefbaar te houden. Daar kun je wat mee. In Amsterdam zeggen we nu: in drie wijken mag helemaal geen Airbnb en in de rest van Amsterdam niet meer dan 30 nachten. Dat is goed voor de leefbaarheid én koelt de woningmarkt wat af. Het is daardoor iets minder interessant om een woning te kopen alleen maar om er geld mee te verdienen via Airbnb.'

› **Jullie doen ook wat aan verkamering?**

'Één op de vijf woningen in Amsterdam wordt opgekocht door beleggers. Die willen er niet wonen, die willen er zoveel mogelijk geld aan verdienen. Bijvoorbeeld door ze te verkameren; opsplitsen in kamers omdat dat meer oplevert. Ik kan dat niet verbieden. Ik kan het wel minder interessant maken. Met een regel dat een eengezinswoning van minder dan 200 vierkante meter niet opgesplitst mag worden. En door bij het opdelen van andere woningen te eisen dat huurders een individueel huurcontract hebben – dan hebben ze ook huurbescherming.'

› **Je zei dat je coöperaties ook stimuleert?**

'Ja, we hebben een financieringsregel voor coöperaties, zodat zij het financieel voor elkaar krijgen. Daarnaast hebben we een gronduitgifte gedaan exclusief voor coöperaties. Er is best wat mogelijk op dat gebied.'

› **De verkiezingen komen eraan; kun je successen claimen?**

'Waar ik echt trots op ben, is dat we in Amsterdam een veel betere mix hebben voor nieuwbouw. Dat was vroeger 30 procent sociale woningbouw, 70 procent wat de markt wil. Nu is dat: 40 procent sociaal, 40 procent middensegment en 20 procent vrij. Die 40 procent sociaal zou ik nog hoger willen, maar is al een flinke verbetering. Het middensegment is in Amsterdam belangrijk: de leraren en politieagenten die net te veel verdienen voor sociale huur, moeten ook ergens wonen. Wij hebben daar een semi-gereguleerd segment van gemaakt, zodat de marktwerking ten minste 25 jaar buitenspel staat.'

› **En er wordt eindelijk weer méér sociaal gebouwd. Je hebt alle records gebroken.**

'Ja, de trend dat er steeds minder sociale

'Er is in Amsterdam een schreeuwend tekort aan betaalbare woningen'

huurwoningen waren is gelukkig gekeerd. Dat is echt aan de SP te danken. Wat ook belangrijk is: aandacht voor de wijken met meer problemen. We hebben ervoor gezorgd dat er structureel meer geld voor deze wijken komt, door opbrengsten van grondexploitatie aan die wijk ten goede te laten komen. Zorg voor buurten die het moeilijk hebben, dat is niet iets wat de markt organiseert. Dat moet je collectief organiseren.'

› **Je hebt je regelmatig gemengd in het landelijke debat over volkshuisvesting.**

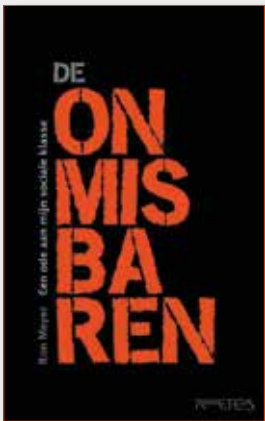
'SP'ers moeten hun positie gebruiken om fundamentele kritiek te uiten. Op straat, als raadslid en als bestuurder. De Haagse werkelijkheid staat ver af van wat er in de volkswijken gebeurt. In Amsterdam betaal je voor een gemiddelde koopwoning, schrik niet, een half miljoen euro. Een gemiddelde huurwoning in de vrije sector? Kost 1400 euro per maand. Er moet echt ingegrepen worden. Geen woningmarkt, maar volkshuisvesting. Woningen zijn om in te wonen, niet om winst op te maken.'

› **Heb je een boodschap voor de mensen die aan de formatietafel zitten?**

'Luister naar ons Kamerlid Sandra Beckerman. Je kúnt een maximale huurprijs voor de vrije sector regelen. Laat mensen betalen voor de kwaliteit van de woning in plaats van voor de marktgekte. En boven alles: schaf de verhuurderheffing af. Het is een oneerlijke huurdersbelasting, die sociaal bouwen en echte volkshuisvesting onmogelijk maakt.'

tekst Diederik Olders • foto Maurits Gemmink

DE SCHREEUW VAN RON MEYER

'Klasse!' roep ik naar de tv.
'KLAS-SUH! Verdomme.'
Jullie twee oudste kleinkinderen kijken me verbaasd aan.
'Vond je dát een goed antwoord, papa?'
Alom verwarring.
Nee, het was geen aanmoediging of compliment, het was een advies.
Een schreeuw.

ONGEVEER HALVERWEGE het nieuwste boek van oud-SP-voorzitter Ron Meyer roept Meyer naar de tv. Zijn schreeuw vat het hele boekje samen. De 'jullie' in het citaat zijn de ouders van Meyer, tot wie hij zich in het boek richt. Met persoonlijke verhalen uit zijn leven, dat van zijn ouders, familieleden, vrienden en buurtgenoten toont hij wat onzichtbaar is in het publieke debat: de klasse van onmisbaren. De Tribune spreekt Meyer, nu werkzaam bij de FNV, terwijl hij onderweg is naar een vakbondsactie. Hij legt uit: 'De vakbonden zijn georganiseerd langs sectoren. Maar de essentie is in al die sectoren hetzelfde: de mensen die het land overeind houden – ook in coronatijd – krijgen de minste waardering. We proberen nu mensen samen te brengen, bijvoorbeeld werknemers in de kinderopvang en de schoonmaak. Om toe te werken naar een dag van de onmisbare beroepen.'

› Niet toevallig de titel van je boek: **De Onmisbaren.**

'Ja, er is iets wat ze mensen in onmisbare beroepen verbindt: klasse. Zij houden het land overeind, maar worden vaak ondergewaardeerd, vangen de hardste klappen en gaan jaren eerder dood. Dat is geen toeval. We moeten het weer over sociale klasse hebben.'

› Je boek doet denken aan *Ze hebben mijn vader vermoord* van Édouard Louis. Je hebt hem in Parijs gesproken: heeft dat je geïnspireerd?

'Louis is een literaire grootheid, dat pretendeer ik absoluut niet te zijn. Ik ben wel fan van zijn stijl en scherppte. Maar mijn inspiratie kwam van mijn burens nu en mijn vroegere burens in de wijk Zeswegen, waar ik opgroeide. Terwijl ik voor mijn werk tijdens de corona-lockdown aan de slag ging met zoom en veel meer thuis werkte, gingen zij gewoon naar hun werk. Zij kunnen niet vanachter een scherm hun patiënten wassen, het vuil ophalen of de treinen schoonmaken. Dat de mensen met een bescheiden inkomen, die gewoon door moeten, een drie keer grotere kans hebben om aan corona te overlijden dan de rijkste mensen, is het keiharde resultaat van de genadeloze economische verhoudingen.'

› Niet verrassend, maar je bent er wel boos over.

'Woedend ja. Als je weet dat mensen met lagere inkomens zes jaar eerder doodgaan dan anderen, kun je toch niet anders dan woede voelen? De pandemie legt die klassenverschillen bloot. Nog scherper. Het toeslagenschandaal, de afhandeling van de gaswinningsschade in Groningen, de afschuwelijke omgang met Chroom-6-slachtoffers; deze schandalen zijn geen incidenten. Ze tonen hoe de overheid in onze klassensamenleving mensen met weinig macht vermorzelt.'

› Die woede schrikt af voor mensen die het niet echt zien, zoals je goede vriend waarmee je hardloopt.

'Ik beschrijf dat gesprek met hem in het boek. Zijn vader was directeur, de mijne monteur. Hij is mijn beste maat – toen we zestien waren deelden we de interesses voetbal en vrouwen. Toen ik met hem over klasse begon, zei hij: ik zie het niet. Hij vertelde dat hij ook amper in de Heerlense volksbuurten komt. Maar ik vertel het je toch, zei ik, hoe kun je het dan niet zien? Na een gesprek met zijn partner gaf hij toe: ik voel de urgentie niet. Dat moet veranderen.'

› Is dat waarom je in je boek persoonlijke verhalen afwisselt met de soms schokkende cijfers over klassenverschillen?

'Ja, ik wil dat mensen het voelen, maar ook geloven. Er staan zelfs bronverwijzingen bij, want de reactie is bij iemand met mijn profiel al snel: ja dat is maar linkse retoriek. Terwijl onderzoek na onderzoek het laat zien. Bijvoorbeeld de ongelooflijke ongelijkheid in gezonde levensjaren. Mijn gezin was als vele anderen. Mijn vader een monteur die ziek werd en mijn moeder een schoonmaakster die later thuiszorgster werd. Mijn ouders horen bij een grote groep. Bij de ruim 60 procent van Nederland die maximaal een mbo-opleiding heeft. Maar zij, en hun belangen, zijn niet dominant in het publieke debat. De ruime meerderheid van ons land moet dus knokken voor zichtbaarheid.'

› **Je vindt het belangrijk dat dat van onderop gebeurt?**

‘Ja, ik verwijs naar Pieter Omtzigs ‘Nieuw sociaal contract’. Omtzigt is een moedig man, die vanuit de buik van het beest sprak – maar zijn sociale contract is niet het mijne. Het is namelijk bij hem een institutionele oplossing. Ik zeg: een nieuw sociaal contract niet zonder nieuwe sociale kracht. Aan bewustwording alleen heb je niets. Er zal macht gevormd moeten worden, want zonder druk van buiten verandert er niets aan de instituten.’

› **In het boek spreek je over termen als ‘tokkies’ en ‘krauw’. Je stelt dat mensen de term ‘krauw’ als geuzennaam moeten aannemen, ‘toe-eigenen als morele superioriteit’, schrijf je zelfs. Maakt opgroeien aan ‘de andere kant van het spoor’ je moreel superieur?**

‘Het keert eerder wat om. Het gaat niet om woorden; als dat het enige probleem zou zijn, was er weinig aan de hand. Maar zes jaar eerder dood is echt wezenlijk. Daar wordt door mensen die wél meer geld hebben over gesproken alsof het de eigen schuld is van mensen met minder geld. Had je maar moeten studeren. Zij zeggen over hun flinke loon: maar ik werk er toch hard voor? Kan zo zijn, maar eigenlijk zeg je dan dat de thuiszorgwerker of de postbezorger niet hard werkt. En tegenover dat neerkijken, het idee van eigen

schuld, mag wel wat trots staan. In mijn buurt konden kinderen niet op vakantie, dus hielden we de hele zomer een WK Pleintjesvoetbal. Met kinderen van allerlei afkomst, want die woonden in onze wijk. Alleen de Zweden moesten worden vertegenwoordigd door de blondste kinderen, verder hadden we alle landen. We speelden tot we erbij neervielen. Dat konden ze in de villabuurt niet. Op die verbondenheid ben ik trots.’

› **Je hebt het in je boek ook over trots zijn op de solidariteit in de buurt waar je opgroeide.**

‘Er is een actie gaande in mijn oude buurt. De supermarkt dreigt te verdwijnen uit de buurt omdat er in een rijkere buurt meer winst kan worden gemaakt. Ik ben alweer een tijdje huis-aan-huis aan het gaan. Heel leuk omdat je oude vrienden en bekenden tegenkomt. Ik word trots als ik zie wat er dan allemaal loskomt. Met een klein duwtje van de SP gebeurt er van alles. Mandy bakt cake en taart, Ronald en Anita houden een mooie toespraak, juf Susan sluit aan met de schoolkinderen, Wil regelt de geluidsinstallatie. De mensen – en met hen de SP, de vakbonden en de sociale bewegingen – hebben het in zich om zich te organiseren. En de klassenstrijd met trots aan te gaan.’ •

tekst Diederik Olders
foto Annemiek Mommers

‘We moeten het weer over sociale klasse hebben’

> DOE MEE: JEUGDZORG AAN HET WOORD

Aan de 'Aan het woord'-reeks gaan we binnenkort een nieuw deel toevoegen: 'Jeugdzorg aan het woord'. 'Aan het woord' zijn onderzoeken van de SP waarin de verhalen van mensen centraal staan. Wat is er de afgelopen tien jaar veranderd? Wat zijn de effecten van de markt en de bezuinigingen? Er is nu ruim 1,5 miljard euro toegezegd voor de jeugdzorg. Maar geld alleen is niet genoeg. Het gaat er natuurlijk om hoe dat geld wordt besteed en hoe we de jeugdzorg het beste kunnen organiseren. Dat kan niet zonder de jeugdzorgmedewerkers zelf aan het woord te laten.

Werk jij zelf in de jeugdzorg? Vul het onderzoek dan in. Ken je mensen die in de jeugdzorg werken? Stuur het dan door, zodat zoveel mogelijk medewerkers kunnen meedoen.

Dan kan via: sp.nl/jeugdonderzoek

> DE TRIBUNE: OOK PAPIERLOOS

Het is nu nog een pdf op de SP-website, en we gaan werken aan een beter systeem. Maar u kunt al aangeven dat u de Tribune niet meer toegestuurd wilt krijgen. We krijgen regelmatig bericht van leden die de Tribune liever online lezen. Dat kan dus. Stuur een mailtje naar administratie@sp.nl of bel 088 244 5530 en de ledenadministratie zal ervoor zorgen dat u geen papieren blad meer toegestuurd krijgt.

De Tribunes zijn hier online terug te vinden: sp.nl/tribune

> STEUNPAKKET CORONA: MEER ÉN MINDER

De steunpakketten om bedrijven en ondernemers staande te houden tijdens de coronacrisis, tonen duidelijk de politieke kleur van de regeringspartijen. Eind mei kondigde het kabinet aan dat de steunpakketten worden voortgezet. De SP is daar vóór, maar wil wel dat het eerlijk gaat.

Partnertoets

Ondernemers en zzp'ers vallen ondanks de steunpakketten toch nog tussen wal en schip. SP-Tweede Kamerlid Bart van Kent: 'Door het introduceren van de partnertoets zitten mensen aan de grond. Zij kunnen thuis amper hun vaste lasten betalen omdat ze rond moeten komen van een veel kleiner salaris dan ze gewend waren. Ondanks aandringen van de SP en de vele noodroepen van zzp'ers weigert het kabinet de partnertoets te schrappen. Het kabinet laat deze mensen stikken.'

Succes: coronabonus terugbetaald

Wie het kabinet níét liet stikken? De grote bedrijven en hun overbetaalde bazen. Zo kwam in het nieuws dat het internationale bedrijf voor hotelboekingen Booking.com 65 miljoen coronasteun kreeg, en maar

liefst 28 miljoen daarvan aan de eigen top gaf in de vorm van bonussen. Niks aan te doen volgens staatssecretaris Koolmees. Van Kent: 'Dit terwijl zij in 2020 vanwege de coronacrisis een kwart van hun personeel hebben ontslagen. Dit is onacceptabel. Wat de SP betreft betalen ze dit geld tot de laatste cent terug.' Om die eis kracht bij te zetten plakte Van Kent met SP'ers posters op het hoofdkantoor van Booking.com. Nu willen we niet beweren dat het alleen die posters waren, maar onder druk van de publieke opinie kreeg Van Kent sneller zijn zin dan hij dacht: nog geen week later kondigde Booking.com aan de coronasteun, de hele 65 miljoen, terug te storten. Van Kent: 'Laat dit een boodschap zijn voor alle multinationals en grote bedrijven die denken dat ze misbruik kunnen maken van ons

foto Joshua Versijde

belastinggeld en willen cashen op corona. Dat accepteren wij niet, en we komen in actie.'

'Linkse ideeën'

Van Kents SP-collega Mahir Alkaya ziet vooruitgang: 'Na de kredietcrisis van 2008 werd al snel keihard bezuinigd om de staatsfinanciën op orde te krijgen. Een rechtse opvatting. Dat had honderdduizenden werklozen tot gevolg en de economie lag op z'n gat. Rechtse spijtoptanten die bij de vorige crisis nog keihard bezuinigden, hebben geleerd van de desastreuze effecten van hun afbraakbeleid en hebben nu tijdens de coronacrisis miljarden uitgegeven om werkloosheid te voorkomen. Dat is ontegenzeggelijk een overwinning van linkse ideeën.' Linkse ideeën, uitgevoerd door rechts – zie de behandeling van Booking.com. Daarom diende Alkaya een voorstel in met als doel dat bedrijven die hun bestuurders bonussen geven terwijl ze geld van de belastingbetaler krijgen niet meer mee mogen doen. Geen toekomstige steun, niet meer mee op handelsmissies en geen financiering meer uit het Nationaal Groeifonds. •

foto Maurits Gemmink

EIGEN RISICO

> SUCCES: VERHOOGING VOORKOMEN, NU NOG NAAR NUL

Het oneerlijke eigen risico in de zorg dreigde weer te gaan stijgen. Elk jaar stijgt het mee met de zorgkosten, maar in 2017 besloot het kabinet om het te bevriezen op 385 euro per jaar. Dat gebeurde onder grote druk, zeker ook van de groeiende steun voor het Nationaal ZorgFonds – dat geen eigen risico kent. Omdat de formatie nu zo lang duurt, dreigde de automatische verhoging weer in te gaan; immers, alleen het kabinet kan het bevriezen. Gevolg: mensen die (chronisch) ziek zijn moeten dan per jaar 400 euro in plaats van 385 euro betalen.

SP-Tweede Kamerlid Maarten Hijink: 'Ziek zijn is geen keuze, maar mensen krijgen wel een boete van 385 euro als ze noodzakelijke zorg gebruiken. Dat bedrag dreigt weer verder te stijgen. De SP wil niet dat mensen zorg mijden omdat ze bang zijn voor de kosten en door het eigen risico. Zorg uitstellen leidt op langer termijn tot meer schade aan de gezondheid en tot hogere zorgkosten. Het eigen risico moet dus niet omhoog, maar juist omlaag naar nul.' Daarom heeft Hijink een voorstel ingediend om de stijging te stoppen. **En met succes!** De Tweede Kamer ging akkoord. Nu wil de SP doorpakken en met een initiatiefwet het eigen risico uit de zorg halen. Met een inkomensafhankelijke premie en géén eigen risico, betalen drie op de vier Nederlanders minder voor de zorg. Alleen de mensen met flink hogere inkomens gaan dan meer betalen. Hijink: 'Het Centraal Planbureau heeft doorgerekend dat ons plan voor inkomensafhankelijke premies haalbaar en betaalbaar is. Laten we nu zorgen dat het ook snel geregeld wordt.' •

> FIETS KERNWAPENS DE WERELD UIT

Zet het alvast in je agenda: op 25 september komt er een grote actie tegen kernwapens. De SP organiseert een fietstocht naar Volkel, waar Amerikaanse kernbommen liggen. Steun je de oproep voor een kernwapenvrije wereld, te beginnen in Nederland? Meld je dan aan op: doemee.sp.nl/kernwapens

> EERLIJKER: BOETES NAAR INKOMEN

In Nederland hangt de hoogte van een boete niet af van je inkomen of vermogen. In veel landen is dat wel zo. SP-Tweede Kamerlid Michiel van Nispen: 'Een boete van 177 euro voor bijvoorbeeld een snelheidsovertreding is voor een miljonair een schijntje. Die voelt de straf niet en maakt dat bedrag zo over aan het CJIB. Maar voor een jongere met een inkomen uit een flexbaan komt diezelfde boete veel harder aan. Die voelt dezelfde straf extra hard. Dan kun je niet spreken van eerlijke straffen.'

Foto Joshua Versijde

> SP-SUCCES: KAMER WIL VERBOD OP DODEN VAN MILJOENEN HAANTJES

In de vorige Tribune werd de actie aangekondigd; half juni was er al een eerste succes te melden. De Tweede Kamer steunde het SP-voorstel om tot een verbod op het doden van miljoenen haantjes over te gaan. Elk jaar worden er 40 miljoen haantjes in Nederland gedood, vaak al op dezelfde dag dat ze geboren zijn. De piepjonge haantjes worden vergast omdat zij geen 'economisch nut' hebben. Wreed en onnodig, want er zijn alternatieven. SP-Tweede Kamerlid Sandra Beckerman is blij met de steun: 'Dit is een hele mooie stap vooruit. De Tweede Kamer is het met ons eens dat dit zo niet meer verder kan. Daarmee is het nog niet geregeld. We moeten de druk op blijven voeren om de 40 miljoen haantjes die elk jaar worden gedood te kunnen redden.'

De SP houdt de druk erop, help je mee? Steun de actie op: doemee.sp.nl/haantjes

PARTIJFINANCIERING

> DE SP BLIJFT WÉL VAN DE LEDEN

In al het gedoe rondom de CDA'ers Sywert van der Linden en Pieter Omtzigt – nu beiden ex-CDA'ers – werd even zichtbaar wat meestal verborgen blijft. Namelijk hoe partijen als het CDA aan hun geld komen en wat dat betekent.

Hoe blijf je onafhankelijk als je van ondernemer Hans van der Wind 1,2 miljoen euro krijgt? Veel mensen legden een verband tussen die donatie en het onverwachte partijleiderschap van Hoekstra. Was immers Omtzigt niet de nummer twee nadat hij nipt van Hugo de Jonge had verloren? Dat Hoekstra als verse partijleider ook ineens de verhoging van het minimumloon uit het CDA-programma schrapte, zal wel toeval zijn – alles wordt ontkend natuurlijk. Het is ook lastig te bewijzen. Helemaal als je realiseert dat veruit de meeste partijen bereid zijn om constructies te bedenken om grote donaties geheim te houden. In 2019 deed een Telegraaf-journalist zich voor als een weldoener die partijen opbelde om een leuke gift van 15.000 euro te doen. Giften boven de 4500 euro moeten openbaar gemaakt worden, met de naam van de gever. Bijna alle partijen, waaronder de regeringspartijen VVD, CDA, D66 en ChristenUnie, waren bereid met de beller mee te denken over manieren om de gift toch anoniem te kunnen doen: opsplitsen, je familieleden een deel laten betalen, een stichting opzetten. Weet u welke partij, als een van de uitzonderingen, niet meewerkte hieraan? De SP. Dat heeft een reden.

Wie betaalt, bepaalt

Een paar jaar geleden vertelde media-miljonair Derk Sauer in een interview dat hij ooit een flink bedrag aan de SP had aangeboden. Als dank, omdat hij vond dat hij zoveel geleerd had van zijn tijd bij de SP en de Tribune. Maar Jan Marijnissen weigerde volgens Sauer het geld, met als argument: wie betaalt, bepaalt. In de SP bepalen de leden wat er gebeurt. Zo hoort het. Natuurlijk kon de SP dat geld goed gebruiken, maar we willen beslist niet afhankelijk zijn van geldschieters. Ook al was dat vast ook helemaal niet de bedoeling van Sauer; Marijnissen begreep dat je zelfs niet eens de indruk moet willen wekken.

Niet zielig

Politici en veel geld, dat is een gevaarlijke combinatie. Het salaris van Kamerleden bedraagt ongeveer een ton per

jaar. SP-politici leveren, via onze afdrachtregeling, een groot deel van dit loon in bij de partij. Zij houden een goed lerarensalaris over en voelen zich daarmee echt niet zielig. Want met dit geld en de contributies van leden blijft de SP onafhankelijk. En blijven onze volksvertegenwoordigers met beide voeten op de grond.

Dat bleek bijvoorbeeld toen de SP tegen de instelling van een commissie stemde, die onder meer zou gaan kijken naar een eventuele verhoging van de vergoeding voor Kamerleden. SP-Tweede Kamerlid Renske Leijten wilde graag dat er in die commissie ook mensen met een 'cruciaal beroep' kwamen. Mensen met een inkomen dat ver onder dat van een Kamerlid ligt, zouden voor een frisse blik kunnen zorgen. De minister wilde er niet aan. Leijten: 'Dit laat precies het mankement zien van dit wetsvoorstel. Een aantal mensen uit een selecte groep gaat adviseren over een bevoorrechte groep. Terwijl volksvertegenwoordigers horen te luisteren naar inwoners van het land, organiseren ze nu een exclusieve groep om hun eigen positie te verbeteren.' •

stijl uit filmpje De solidariteitsregeling van de SP

Bekijk voor een korte uitleg over onze afdrachtregeling dit filmpje: sp.nl/gekgeworden

foto Maurits Gemmink

> AFSCHAFFEN LERARENREGISTER DOOR TWEEDE KAMER

Een initiatiefwet van de SP samen met de SGP is in de Tweede Kamer aangenomen; de wet schaft het door leraren gehate lerarenregister af. In het bureaucratische monstrem worden alle bij- en nascholingen van leraren bijgehouden. Het is door toenmalig staatssecretaris Dekker ingevoerd zonder steun van docenten en ondanks adviezen van experts om eerst het lerarentekort aan te pakken. 'Typerend voor hoe men vanuit Den Haag maar wat vaak denkt voor te schrijven hoe docenten met hun werk moeten omgaan. Laat dit een begin zijn van het serieus nemen van de mening van leraren. Wij vertrouwen deze professionals meer dan een bureaucratisch en duur register,' aldus SP-Kamerlid Peter Kwint. Hij zal de nieuwe wet nu in de Eerste Kamer moeten verdedigen. Kwint: 'Docenten zijn professionals die zelf een prima voorstel kunnen maken over hoe ze met hun eigen professionalisering omgaan. Daar hebben ze het kabinet niet voor nodig.'

foto Maurits Gemmink

> SP-SUCCES: OOK GGZ-PATIËNT RECHT OP BIJSTAND

De SP heeft met een breed gesteund voorstel geregeld dat er een einde komt aan de situatie dat mensen die gedwongen worden opgenomen in bijvoorbeeld de psychiatrie, hun bijstand kwijtraken. Aanleiding voor het voorstel was een noodoproep van Amsterdamse psychiaters. SP-Tweede Kamerlid Peter Kwint: 'Het is volslagen idiot. Je zit dik in de problemen, je moet worden opgenomen. En terwijl je werkt aan je herstel bouw je bijvoorbeeld een gigantische huurschuld op. Goed dat dit onbegrijpelijke onrecht nu wordt verholpen.'

Wantrouwen

Kwint: 'De participatiewet is een gedrocht van een wet, die uitgaat van een verschrikkelijk mensbeeld. Het is wantrouwen troef. Elke persoon die hulp nodig heeft wordt als een potentiële fraudeur behandeld. We zijn er nog lang niet. Maar dit is wel weer een stap op weg naar fatsoenlijker omgaan met mensen die onze hulp en bescherming nodig hebben.'

foto Maurits Gemmink

> ZONNEPANELEN OP ZOVEEL MOGELIJK DAKEN

Nóg een SP-succes in de Tweede Kamer. SP-Kamerlid Renske Leijten kreeg daar steun voor een voorstel om zonnepanelen op zoveel mogelijk daken te plaatsen. De regering moet zich daarvoor inzetten. Leijten: 'Het is van groot belang dat we de klimaatcrisis bestrijden. Met dit aangenomen voorstel doen we dat op een manier waardoor mensen meegenomen worden, in plaats van dat ze op kosten worden gejaagd. Sterker nog, met dit plan kan ook de energierekening omlaag. Zonnepalen zijn lang niet zo ingrijpend als bijvoorbeeld windmolens, en leveren je zelfs wat op. Ons aangenomen voorstel is een voorbeeld van klimaatrechtvaardigheid en wat ons betreft dé manier om klimaatbeleid eerlijk uit te voeren.'

De SP liet onderzoeksbureau CE Delft uitzoeken hoeveel duurzame energie kan worden opgewekt als alle geschikte daken van woningen worden gebruikt. Minstens 92 procent van wat huishoudens nu gebruiken kan volgens het onderzoeksbureau met zonnepanelen op daken worden opgewekt. Waarschijnlijk meer of zelfs veel meer dan 100 procent.

LINKSVOOR **STOOMCURSUS INVENTIVITEIT**

Olaf van der Bruggen (19) werkt als vakkenvuller bij een supermarkt en is organisatiesecretaris van de SP Breda. Dat was allemaal niet gepland. 'Ik wilde docent maatschappijleer worden. Maar vanwege corona ging die opleiding volledig online van start. Dat wilde ik niet. Hoe moet je nou met kinderen leren omgaan van achter een beeldscherm? Ik heb me kort voor het studiejaar begon weer uitgeschreven en laste een tussenjaartje in. Daardoor kreeg ik ineens veel meer tijd voor de SP.'

› **Wanneer ben je lid geworden van de SP?**
'Een jaar of twee geleden. Het Amerikaanse verkiezingscircus van 2016, toen Trump gekozen werd, had mijn politieke interesse aangewakkerd. Ik merkte dat linkse idealen mij het meest aanspreken. Die zag ik in Nederland vooral terug bij de SP. Vooral de duidelijke anti-oorlogsstandpunten en de campagne voor het Nationaal ZorgFonds spraken me aan. Andere partijen zijn me vaak te slap. Als je echt iets wilt bereiken moet je er ook vol voor gaan en stevige eisen durven stellen.'

› **Wat wil je komend jaar gaan doen?**
'De hbo-opleiding Communicatie. Ik heb veel opgestoken van dit tussenjaar en begon me af te vragen of ik wel echt de rest van mijn leven voor de klas wil staan. Communicatie is breder en daardoor flexibeler, je kan er in veel sectoren mee aan de slag.'

› **Wat heb je er verder zoal van opgestoken?**
'Omgaan met heel andere mensen, met uiteenlopende leeftijden en achtergronden. Gewoonlijk breng ik veel tijd door met mijn

vriendengroep, tijdens de lockdown zag ik voornamelijk nog mijn collega-vakkenvullers en lokale SP'ers. Het was ook een stoomcursus inventiviteit. We voerden acties met de FNV voor verhoging van het minimumloon en zetten een verkiezingscampagne op poten, waarbij we voortdurend rekening moesten houden met de coronaregels. Dat was eigenlijk heel tof, echt een beetje pionieren.'

› **Wat heb je het meest gemist tijdens de lockdown?**

'Mijn vrienden. Ik werd net 18 toen de lockdown begon en keek er echt naar uit om met ze te gaan stappen om dat te vieren. Maar dat ging dus niet.'

› **Wat haalt de kapitalist in jou naar boven?**

'Haha, met mijn vrienden speel ik weleens games of een bordspelletje. Vooral bij Monopolie ga ik wel echt voor het winnen. Dan kan ik zomaar ineens in een vieze huisjesmelker veranderen.' •

VERKEERSCHAOS

Door de vele bezuinigingen op ons politieapparaat heeft handhaving van de verkeersregels geen prioriteit meer. Ouderen met een rollator, visueel gehandicapten, gehandicapten in een rolstoel en andere zwakkere in onze samenleving, zijn hier enorm de dupe van. De onbeschoftheid van bepaalde verkeersdeelnemers neemt steeds meer toe. Fietsers razen door voetgangersgebieden en over de trottoirs, de rijwielen worden overal gestald zodat je met een rolstoel er niet langs kunt. Als het regent en ik sta te wachten om met mijn rolstoel de weg over te steken razen de auto's maar door, ook al hebben ze de mogelijkheid om te stoppen. En als je iets zegt krijg je het antwoord: jij hebt hier niets te zeggen, jij bent geen politieagent. De overheid moet ervan doordrongen worden dat deze zaken voortvloeien uit het slechte beleid dat ze hebben gevoerd. Ook het idee eigen verantwoordelijkheid is alleen maar gedaan om te kunnen bezuinigen. Het kan niet zo zijn dat de zwakkeren in de samenleving hiervan de dupe zijn. De overheid heeft ook de plicht om zijn burgers te beschermen, maar daar merken we niets meer van.

Leon Schoenmakers, Maastricht

BETAAL CONTANT

Sinds de invoering van de WWB in 2003 die het definitieve einde van de naoorlogse verzorgingsstaat markeerde en later de effectivering van de 'fraudewet' in 2012 voor uitsluitend de arme 'onderkant', zijn uitkeringsgerechtigden mikpunten van een heksenjacht. In schrill contrast hiermee staat het ongemoeid laten van de jaarlijks 37 miljard aan belastingontduiking door multinationals. Uitkeringsgerechtigden worden geconfronteerd met steeds meer uitdijende staatsbureaucratieën die grenzen aan het paranoïde. Verder een overrijverig Inlichtingenbureau met een miljoenenwinst die voor de overheid je uitgavenpatroon maandelijks kan screenen. DUS om buiten de radar te blijven van Ruttes gedrochten: betaal alles zoveel mogelijk CONTANT in winkels! Nooit pinnen. Ook als je geen uitkering hebt. Zo beperk je 'girogluren'. Bespaar met uitsluitend contante betalingen jezelf en anderen een hoop ellende!

Dhr. F. Schepen, Zwolle

KLEUREFFECT

In Tribune 6 zou ik op pagina 16 zweren dat Sandra Beckerman een brunette is, maar op pagina 18 is zij opeens een blondine. Nu maar hopen dat zij niet even zo makkelijk van rood naar paars verschiet.

Kees (grijs) Kater, Vianen

Tribune juli/augustus 2021

DOORLOPENDE MACTHIGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk : machting (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
 roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v
 adres + huisnr : _____
 postcode : _____ woonplaats: _____
 land : _____ geboortedatum: _____
 email : _____
 telefoon : _____ mobiel: _____
 IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
 plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
 handtekening : _____

DE GROTE SP-ZOMERPUZZEL 2021

Met dit jaar als thema 'Milieubehoud' is de zomerpuzzel van de Tribune opgedeeld in 15 categorieën, telkens bestaand uit 2 vragen. De beide vragen (a. en b.) binnen elke categorie geven eenzelfde letter als oplossing. In totaal zijn er dus 30 vragen, voor een totaal van 15 oplossingsletters. Het antwoord is een woord bestaand uit deze 15 letters.

Van iedere categorie dient u de bijpassende letter over te brengen naar het gelijkgenummerde hokje in de tabel genaamd 'Oplossingswoord'. Bij iedere vraag staat verder tussen teksthaakjes aangegeven op welke plaats in het antwoord de letter voorkomt. Spaties tellen niet als letter, en een (lange) 'IJ' is 1 letter.

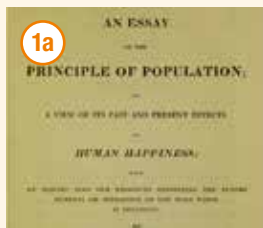
Voorbeeld: de gezochte letter in '3e van 5 (letters), achternaam' bij het fictieve antwoord '(Karel de Grote)' is een 'o'.

De fotosetjes: a. is altijd de afbeelding links; b. is rechts.

U kunt uw oplossing (alleen het woord van 15 letters uit het schema) opsturen naar de redactie van de Tribune. Goede vakantie en veel puzzelplezier!

CATEGORIE 1

- De eerwaarde keek eind 18e eeuw somber naar de bevolkingscyclus: groei, dan ziekten en hongersnood, evenwicht, groei... etcetera. Wie? [achternaam, 6e van 7]
- Naast het productiestadium, waarin bij arme landen de verspilling relatief groter is, is er die andere fase, waarin rijke landen veruit het meest verspillen. [5e van 14]

CATEGORIE 2

- (o.a.) In Zweden is begonnen met de bouw van huizen die eigen water en stroom regelen, en dus niet meer afhankelijk zijn van aansluiting op het energienet. Wat is de (Engelse) term hiervoor? [5e van 8, twee woorddelen met koppelteken]
- Na de 'Big 5' leven we nu in de 6e massa-extinctie, ditmaal voor een groot deel door de mens veroorzaakt. Een ander woord hiervoor? [11e van 16]

CATEGORIE 3

- Ook Nederland deed in de 20e eeuw nog aan walvisjacht. Een afgedankte, en omgebouwde tanker vertrok in oktober 1946 nog 'ter walvisvaart'. Het was de inleiding tot nog achttien jaar jacht. Wat was de naam van dit schip uit 1946? [2e van 8, tweede woord]
- Het is langer bekend dat het eten van bepaalde insecten minder schadelijk is voor de planeet dan, bijvoorbeeld, vlees. 'Brood X' (het tiende gebroed) is na 17 jaar boven de grond. Welk dier? [4e van 6]

CATEGORIE 4

- Een (gemiddeld) groot huis in het middeleeuwse Engeland vergde de kap van een dozijn eikenbomen. In de 14e eeuw vergde (uitbreiding) van dit koninklijke kasteel er vierduizend. [3e van 7]
- Volgens mij weegt (en kost) deze wat meer dan dat. Wie daarom maakt? [3e van 8]

CATEGORIE 5

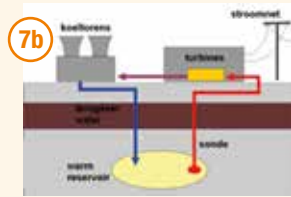
- Locatie van een gif- en vuilnisbelt, bij Niagara Falls, in de staat New York. Er werden huizen en een school gebouwd. Het werd een milieुरamp. Het verantwoordelijke afvalverwerkingsbedrijf bleek de grond te hebben verkocht voor 1 dollar – en volledige vrijstelling van alle toekomstige aansprakelijkheid. Naam van de locatie? [3e van 5, tweede woord]
- Geschatte olie-reserve op de aarde: 1700 miljard vaten. Opgebruikt (ongeveer): ... miljard vaten. (Het getal, maar uitgeschreven als woord). [6e van 7]

CATEGORIE 6

- Het rapport van de Club van Rome, uit 1972, had een grote invloed op het bewustzijn over milieuproblemen. Wat was de (Nederlandstalige) titel? [3e van 7, 2e woord van 5]
- Afdeling 'gebouwgebonden': hoe heet een woning met een EPC tussen 0 en 0.4? [6e van 11]

CATEGORIE 7

- a. Met de import van uw producten uit het buitenland meegerekend, gebruikt u gemiddeld zo'n 2,3 miljoen liter per jaar. Wat is de term voor dit verbruik, welke ook toegepast kan worden op een specifiek product, proces of bijvoorbeeld een land. [13e van 15]
- b. Thermische energie uit onze planeet, populair aan het worden in België en Nederland voor temperatuurregeling in gebouwen en kassen. [7e van 10]

CATEGORIE 8

- a. Ze zijn er in colocatie- en hyperscalevariant, en ze vreten steeds meer energie. Ook in Nederland. Filmpjes kijken op Youtube kost nogal wat CO2-uitstoot. [2e van 10]
- b. De Amerikanen zijn met 'HOPE' bezig bij Key Biscaine (Florida). Met het CRP wordt bij Bonaire succes geboekt. Wat herstelt men? [4e van 6]

CATEGORIE 9

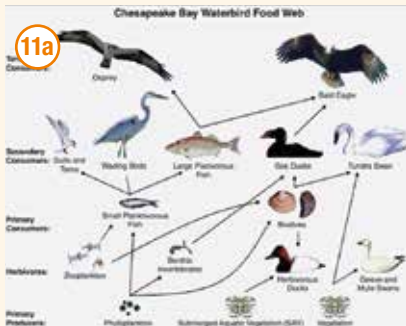
- a. Als de overheid achterblijft, moeten de burgers de handschoenen opnemen. Deze organisatie gaf zowel de Nederlandse overheid als, recent, Shell een dreun via de rechterlijke hamer: de CO2 emissies moeten omlaag! [8e van 14]
- b. Ok, je moet er even voor naar de maan, maar dan heb je ook iets wat, in tegenstelling tot deuterium en tritium, schone kernfusie oplevert. [2e van 8 – naam element (6 letters) + verbindingsteken + cijfer]

CATEGORIE 10

- a. Dertig jaar na de kernramp in de Oekraïne waren de gevolgen nog steeds voelbaar. Zelfs rendieren en schapen in Noorwegen vertoonden nog een hogere graad van radioactiviteit. Reactor IV van de kerncentrale V.I. Lenin. Waar? [4e van 10]
- b. 'Witte steenkool'. [4e van 11]

CATEGORIE 11

- a. Het is eten en gegeten worden, in deze uitgebreide (vaak grafische weergave van de) Wie-eet-Wie-ketens in de ecologische gemeenschap. [7 van 10]
- b. Groep wetenschappers en hun publicaties werden vaak bekritiseerd, maar hun centrale thema staat, als nooit tevoren, weer 'op de kaart'. [16e van 23]

CATEGORIE 12

- a. Graadmeter voor de verscheidenheid aan levensvormen op de planeet. Maar ook bv. binnen een enkel ecosysteem, of een specifiek gebied op aarde. Welke term? [8e van 14]
- b. Brandstofmotor met Elektromotor == Hybride. Een hybride fiets werkt met Batterijen en ... [5e van 11]

CATEGORIE 13

- a. De cijfers verschillen enigszins, afhankelijk van welk land uw spijkerbroek produceerde. Maar gemiddeld was daar, van katoenproductie tot verven, 8000 tot 10.000 liter (schoon) water voor nodig. Welke nijverheid is wereldwijd een van de meest vervuulende? [16e van 16]
- b. Verkleining van de wereldbevolking is geen populair thema. Maar: 'Linksom of rechtsom'. En rechtsom wordt dan een kleinere persoonlijke 'footprint'. Hoe noemen we dat, met een werkwoord? [10e van 13]

CATEGORIE 14

- a. "Wat met de aarde gebeurt, gebeurt met de zonen van de aarde. Als de mensen op de grond spuwen, spuwen ze op zichzelf. De aarde behoort niet toe aan de mens, de mens behoort de aarde toe." Wie (er zijn naamvarianten) schreef deze woorden (vergeefs) in 1854 aan de toenmalige president van de Verenigde Staten? [3e van 5, van zijn titel]
- b. Zonne-energie via andere hemellichamen? Met CaTiO3 heb je uitstekende geleiding en kun je het materiaal (in tegenstelling tot Siliconen) als vloeistof door de ruimte vervoeren – om de panelen ter plekke te maken. [8e van 10]

CATEGORIE 15

- a. Opwarming van de aarde iets van de laatste decennia? We hadden het eerder kunnen weten. In 1896 voorspelde een Zweeds chemicus al dat de temperatuur zou stijgen door verbranding van fossiele brandstoffen. Hij werd, natuurlijk, genegeerd. Wie? [5e van 6, voornaam]
- b. Eb en vloed zijn betrouwbaar genoeg om, vooral op plaatsen waar het waterhoogteverschil tot meters kan oplopen, benut te worden. Wat krijgen we dan? [3e van 14]

OPLOSSINGEN JUNI 2021

Cryptogram

- Horizontaal** 4) Trekorgel 8) Goedgebekt 10) Panne 11) Spiegelpaleis 12) Vaccinatiebewijs 13) Lettergreep 14) Stokbrood 15) Blikgroente 18) Afbeelden. **Verticaal** 1) Jeugdpuistjes 2) Zombiebanaan 3) Heet 5) Monniksgelofte 6) Bouwval 7) Op water en brood 9) Kledingstuk 16) Lof 17) Geel.

OPLOSSING JULI/AUGUSTUS 2021

Oplossingswoord Zomerpuzzel 2021														
9	5	13	7	2	14	10	4	6	1	15	12	3	8	11

De winnaar van de junipuzzel 2021 is M.A. Boendermaker uit Eelde. Renée Merkestijn krijgt een eervolle vermelding voor de meest spitsvondige omschrijving: uitzonderling – de uitzondering die de regel niet bevestigt.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 25 augustus 2021 naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden. Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 8 • september 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

VOLKSTUINEN

OASE, SPONS EN KOELKAST

STOP KERNWAPENS!

**KINDERPSYCHIATER MENNO OOSTERHOFF
'DRAAI DE DECENTRALISATIE TERUG'**

NA DE ZONDVLOED

HÉ RIJKE STINKERDS!

Het lidmaatschapsgeld van de SP is relatief laag: 5 euro per kwartaal. Dat bedrag houden we bewust laag, zodat geld geen obstakel is om lid te worden – en dan nog komt het voor dat mensen het niet kunnen betalen! Dat betekent dat we ook leden hebben die best wat meer zouden kunnen betalen. Heb jij wel wat meer over voor de SP? Dan kun je je lidmaatschapsgeld laten verhogen. Zo help je de SP onafhankelijk te blijven van sponsors die met donaties invloed willen kopen, zoals lobby-organisaties en bedrijven. En zo kunnen we bij trainingen, acties, drukwerk, de Tribune, campagnes en al onze andere uitingen de kwaliteit blijven leveren die onze vrijwilligers verdienen.

Wil je je lidmaatschapsgeld verhogen? Fijn! Een mailtje naar administratie@sp.nl of een belletje naar **088 243 55 40** is genoeg.

FRIS

De verkiezingen voor de gemeenteraden komen er weer aan. En stemmers overtuigen om in maart op onze frisse ideeën te stemmen, daar hoort een frisse *look* bij. De

SP-T-shirts en hoodies zijn opgefrist en hebben een meer bijdetijdse pasvorm. Nu al te bestellen. Want SP'ers zijn niet alleen zichtbaar tijdens verkiezingscampagnes!

T-shirt € 7,- en hoodie € 15,- voor leden, op shop.sp.nl onder Kleding.

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Karen Veldkamp

Foto omslag
Maurits Gemmink

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
sp.nl

**Abonnementen- en
ledenadministratie**
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

**De Tribune in
gesproken vorm**
Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen met
de SP-administratie.

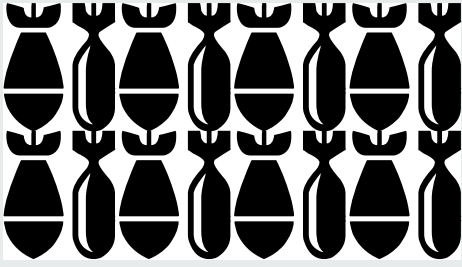
Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-Geen Afgeleide Werken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Stop de bom

Kernwapens in Nederland

6

Volkstuinen

Groene vingers in actie

10

Sociale advocatuur

'Nu al enorme leegloop'

14

Niet verplicht zondag open

Fietsenmaker wint

21

'Dan winnen de zorgcowboys'

Jeugdpsychiater Menno Oosterhoff

24

4 Actueel: Stop de wooncrisis en help mee

28 LinksVoor: Mel is Spartaan en Trekkie

29 Linkse denkers: Karl Marx

18, 19, 20 Nieuws 30 Prikbord 31 Puzzel

32 Theo de buurtconciërge

Oorlog was geen oplossing

Twintig jaar terug pleegden de terroristen van Osama Bin Laden hun aanslagen in Amerika. Daarna vielen de Amerikanen Afghanistan binnen, waar Bin Laden zich schuilhield. Bin Laden vertrok rap naar buurland Pakistan waar hij doorging met het beramen van aanslagen totdat tien jaar later Amerikaanse elitesoldaten hem daar te pakken kregen. De Afghaanse regering werd uit handen van de Taliban genomen en in handen gegeven van corrupte figuren, drugsbaronnen en warlords, die zich eindeloos verrijkten en de bevolking lieten stikken.

Twintig jaar lang nam Nederland deel aan deze internationale militaire interventie. Dertigduizend van onze militairen werden naar het gevaarlijke oorlogsgebied gezonden. Vijfentwintig van hen lieten het leven, velen raakten gewond en getraumatiseerd. De Nederlandse inzet kostte miljarden. Het rendement lijkt nul. Bijna alle partijen steunden de deelname. Amerika en de NAVO wilden het, zeiden ze. We moesten de Afghanen bevrijden van de achterlijkheid, riepen ze. We zouden vrouwen rechten geven, scholen bouwen, waterputten slaan en een democratisch land opbouwen, beloofden ze. Politieke koehandel leidde tot steun aan de buitenlandse militaire missies, de 'Kunduz-coalitie'.

Ons werd verweten dat we er níet aan mee wilden doen. Wij stonden langs de kant, zeiden ze.

Nu staan zij met lege handen, zoals wij voorspelden. Want als de tegenstander een internationaal terroristisch netwerk is, dat van alle kanten geld krijgt en teert op een voedingsbodem van uitbuiting, onderdrukking en armoede – dan helpt het domweg bombarderen en bezetten van een van de allerarmste en minst ontwikkelde landen ter wereld geen zier. Gelijk krijgen heeft soms een erg bittere smaak. Daarom hoop ik dat we nú gaan nadenken over een effectievere aanpak van het internationale terrorisme.

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

STOP DE WOONCRISIS!

Het verzamelen van verhalen voor het grootste woonzwartboek ooit is op stoom. De wooncrisis, de stijgende huizenprijzen en huren, de tekorten; het komt allemaal steeds beter in het nieuws. Maar wat betekent het nou echt voor mensen?

LISA DE LEEUW is SP-campagne-medewerker en coördineert de woonacties. Zij vertelt hoe er steeds

meer verhalen verzameld worden: 'We bereiken mensen via facebook-advertenties, we bellen mensen op die we vervolgens vragen of zij in hun omgeving ook weer verhalen willen verzamelen.'

De verhalen die binnenkomen, gaan in de meeste gevallen over het niet kunnen vinden van een betaalbare woning. De Leeuw: 'Wat vaak gebeurt is dat mensen die het op

zich allemaal prima op orde hadden, door ongeluk of door een scheiding ineens in woningnood zitten. Dan woont bijvoorbeeld een gescheiden vrouw met haar kinderen in een veel te dure woning en kunnen ze echt niet verhuizen. Dan lopen dus de schulden op.' De wooncrisis zie je ook terug in slecht of geen onderhoud van huurwoningen. De Leeuw: 'In Hengelo voeren SP'ers nu actie met bewoners die in een complex van een particuliere verhuurder wonen. Het is in handen van een belegger; er wordt geen onderhoud gepleegd en de verhuurder is niet te bereiken. Dus de wooncrisis gaat niet alleen over betaalbaarheid.'

Kom naar de manifestaties en bijeenkomsten!

Er staat heel wat te gebeuren de komende maanden. Op 12 september wordt er in Amsterdam een manifestatie georganiseerd. Op 23 oktober gebeurt dat ook in Rotterdam. Er wordt er ook een in Den Haag verwacht. Naast deze door anderen georganiseerde manifestaties wil de SP vanaf november regionaal grote bijeenkomsten organiseren om op basis van het zwartboek tot een manifest of een lijst van eisen te komen. •

tekst Diederik Olders

Ook op straat verzamelen SP'ers verhalen. In Den Haag bijvoorbeeld. In Eindhoven sluiten ze af met een ijsje, in Druten trekken ze de aandacht met een betomate caravan.

Jannie Visscher
voorzitter SP

Steentje voor steentje bergen verzetten

Wat gebeurde er veel deze zomer! Natuurrampen ver weg en dichtbij en mensen die zichzelf en elkaar iets aandoen. Je kunt je er enorm kwaad om maken. "Laat je woede hand in hand gaan met het goede dat je doet", zegt ons lijflied. Daarom ben ik trots op onze afdelingen: de hele zomer gingen SP'ers erop uit en kwamen ze in actie voor een eerlijker samenleving.

Met onze woonacties stonden we bij verhuurders op de stoep, voerden we actie tegen sloop en voor gezonde en veilige woningen. We voerden ook actie voor behoud van een volwaardig ziekenhuis. Voor meer waardering voor onmisbare werkers. Voor betere beloning voor laagbetaald personeel. Voor veilige speelplekken en tegen verplichte verhuizing van ouderen – om maar eens wat voorbeelden te noemen.

In onze strijd voor een betere wereld vormen onze grondbeginselen onze meetlat: menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Deze kernwaarden staan in ons beginselprogramma Heel de Mens. Ik ben blij met alle SP'ers die er de afgelopen zomer hun zegje over hebben gedaan in onze ledenenquête. Dat is een belangrijke stap richting een geactualiseerd beginselprogramma, dat we volgend jaar op onze vijftigste verjaardag vaststellen.

Afgelopen zomer verscheen ook het schokkende rapport van het IPCC (instituut van de Verenigde Naties) over de opwarming van de aarde. Dit laat zien hoe groot de noodzaak is om voor het klimaat in actie te komen. Dat doen wij dan ook. **Op maandagavond 6 september gaat de SP-livestream met Renske Leijten over onze klimaatactie: om 20.00 uur via sp.nl/stream**

De SP is van ons allemaal. Als we allemaal ons steentje bijdragen kunnen we bergen verzetten. Ik wens ons samen veel succes en plezier onderweg naar een beter Nederland. •

TWEE VOORBEELDEN VAN VERHALEN DIE AL VERZAMELD ZIJN VOOR HET ZWARTBOEK

'Na jaren eindelijk een studentenkamer gevonden te hebben (ik betaal bijna €1000 per maand), word ik straks uitgeschreven bij mijn Hogeschool. Ik moet dan binnen 6 maanden iets anders gevonden hebben. Hoe ga ik dat doen? Ik sta nog jaren op de wachtlijst voor een sociale huurwoning. Ik heb een gigantische studieschuld en een flexcontract, dus een hypotheek krijg ik niet. En tot slot de vrije huursector; €1500 per maand voor een simpel appartement. En daarvoor moet ik dan ook nog eens 4,5x de huurprijs per maand verdienen. Ik geloof dat ik in een garagebox moet wonen straks als mijn huurbaas mij er over 6 maanden uitzet...'

Jordi, 21 jaar uit Amsterdam

'Door mijn relatiebreuk in 2019 ben ik mijn vrijesector-woning kwijtgeraakt aan mijn ex. Ik ben druk aan het zoeken en de gemeente laat mij nu een tijdelijke studio van 20m² huren. Hier moet ik in december uit. De gemeente helpt niet, en dus ben ik zo meteen dakloos. Ik ben leerkracht op een basisschool, ik zie even niet voor mij hoe ik mijn werk moet gaan uitvoeren als ik nergens meer kan slapen en of wonen. Urgentie krijg ik niet. Vrije sector kan net niet, kopen is geen optie. Ik heb gewoon een vast inkomen en een vast contract, maar ik zie mijn leven instorten. Hoe moet ik kinderen klaarmaken voor de toekomst als ik zelf geen veilige plek heb?'

Chantal, Hoofddorp

HELP MEE

Je kunt op allerlei manieren helpen.

- Heb je zelf een verhaal? Deel het op sp.nl/wooncrisis
- Wil je helpen met het verzamelen van verhalen? Ga naar [doemeer.sp.nl/wooncrisis/actiemateriaal](https://sp.nl/wooncrisis/actiemateriaal) voor een duidelijke instructie en een flyer die je kunt printen
- Wil je helpen bellen in het belteam? Dat kan gewoon vanuit huis of gezellig met een aantal mensen. Stuur een mailtje naar belteam@sp.nl
- Wil je SP'ers in je gemeente helpen om op straat of langs de deuren verhalen te verzamelen? Neem contact op met je lokale afdeling, te vinden op: sp.nl/afdelingen
- Wil je op een andere manier helpen of heb je vragen? Stuur een mailtje naar Lisa de Leeuw via campagne@sp.nl

‘KERNWAPENS MOETEN NIET ZE MOETEN WEG!’

Het is een publiek geheim: op de Nederlandse luchtbasis Volkel liggen Amerikaanse kernwapens. Bommen die complete steden en al hun inwoners in één knal kunnen wegvagen. Hoog tijd om dit wapentuig op te ruimen. SP-Tweede kamerlid Jasper van Dijk: ‘In Nederland, in Europa en in de wereld is geen plaats voor kernwapens.’

VOLKEL, DE PLEK IN BRABANT waar al decennialang zo'n twintig kernwapens liggen opgeslagen. Aan de poort van de daar gevestigde vliegbasis vertelt Van Dijk (foto) erover: ‘Kernwapens, luchtalarmen die afgaan en schuilkelders. Het klinkt misschien als iets van vroeger. Toch kan het nu ook nog gebeuren. In totaal liggen er in Europa ongeveer tweehonderd Amerikaanse kernwapens. Behalve in Nederland liggen er ook bommen in Duitsland, België, Italië en Turkije. Hoeveel het er precies zijn weten we niet, want de Nederlandse overheid doet er altijd ontzettend geheimzinnig over.’

De SP heeft zichzelf tot doel gesteld om vol in te zetten op het weghalen van de wapens en het afbreken van de wapenindustrie. Als hiervoor verantwoordelijk Kamerlid gaat Van Dijk voorop in die strijd: ‘Deze massavernietigingswapens moeten zo snel mogelijk Nederland, Europa en dan de wereld uit. Er is een VN-verdrag afgesloten en dit jaar in werking getreden dat kernwapens verbiedt. Vijftig landen hebben het verdrag ondertekend, maar Nederland en de kernwapenstaten niet. Deze landen verschuilen zich achter de NAVO, maar wat mij betreft komt daar een einde aan.’

Er is volgens Van Dijk nog meer reden om juist nu aandacht aan dit onderwerp te besteden: ‘Er ligt een plan van de Amerikanen om het komende jaar hun bommen te moderniseren. Hierdoor worden ze ‘slimmer’, is de zwaarte op de bom zelf af te stellen en daardoor wordt de drempel om ze in te zetten een stuk lager. Wij willen dat Nederland dit niet laat gebeuren. Die bommen moeten niet worden gemoderniseerd maar ze moeten weg.’

foto Maurits Gemmink

‘De kernmachten kijken naar elkaar en ondertussen gaat niemand over tot ontwapening’

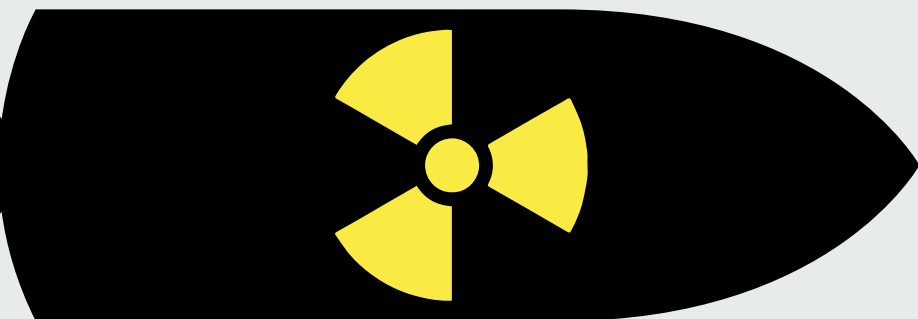
Op het gebied van de wapenindustrie speelt Nederland ook een bijzonder kwalijke rol. Van Dijk vertelt dat financiering van deze sector voor een groot deel via ons land loopt: ‘Het zijn pensioenfondsen, banken en verzekeraars die hun geld investeren in de wapenindustrie. Zes van de tien grootste wapenfabrikanten ter wereld hebben een vestiging of holding in Nederland, met weinig tot geen werknemers. Belasting-

ontwijking speelt hier overduidelijk een rol. Nederland maakt het dus mogelijk dat deze bedrijven heel makkelijk aan hun geld komen. Als we kernwapens uit de wereld willen halen, zullen we dit dus ook moeten aanpakken.’

Grootste demonstraties ooit

De strijd tegen kernwapens is verre van nieuw. Anti-kernwapendemonstraties wa-

GEMODERNISEERD,

Dankzij Nederland kunnen wapenfabrikanten gemakkelijk belasting ontwijken

ren de grootste demonstraties in de Nederlandse geschiedenis. In 1983 kwamen in Den Haag maar liefst 550.000 mensen bijeen om te protesteren. Dit nadat in 1981 al eens 420.000 mensen de Amsterdamse straten op gingen tegen de bommen.

Het was ook de tijd waarin Van Dijk politiek bewust werd: 'Het begon voor mij echt met de strijd tegen kernwapens en kernenergie. Op mijn tiende verjaardag heb ik in 1981 met mijn vader en zus een week gekampeerd bij de kerncentrale in Dodewaard. Ook waren we natuurlijk bij de twee grote demonstraties in Amsterdam en Den Haag. Dat was gigantisch. Daar was ik bij en zeer fanatiek. Toen werd ik politiek wakker. Het speelde echt in de jaren tachtig, de tijd van de Koude Oorlog. Het is iets wat hoog opspeelde en er was voelbare angst voor de massavernietigingswapens.'

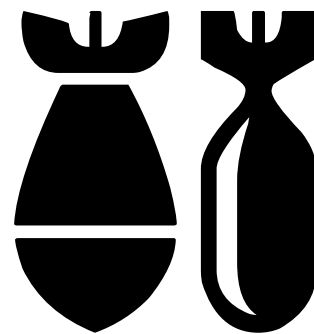
Hoewel de dreiging nu misschien minder wordt gevoeld, betekent dat volgens Van Dijk niet dat die er niet meer is: 'De grootste kernmachten in de wereld zijn nog steeds de Verenigde Staten en Rusland. Ook China, Frankrijk, India en Pakistan bezitten kernwapens. Bij elkaar zijn er meer dan 23.300 kernwapens in de wereld. De kernmachten kijken naar elkaar en ondertussen gaat

niemand over tot ontwapening, omdat de ander dat ook niet doet. De wapens worden nu niet ingezet maar er zal bijvoorbeeld een ongeluk mee gebeuren, de gevolgen zijn dan niet te overzien zo verschrikkelijk.'

Geheim

Officieel heeft nog geen enkele regering toegegeven dat er kernwapens in Nederland liggen. Opeenvolgende kabinetten en ministers hebben stelselmatig geweigerd om hier uitspraken over te doen. Van Dijk: 'Het is uiterst geheime informatie. Ik heb een keer een mondeling vragenuur hierover mogen doen met oud-minister Jeanine Hennis. Het enige wat ze zei was: "Ik mag hierover geen mededelingen doen." Maar er zijn wel een paar momenten buiten de Kamer, interviews met oud-staatslieden zoals Ruud Lubbers en Dries van Agt, waarbij ze heel duidelijk bevestigden dat de bommen in Volkel liggen. Dat is dus gewoon een feit.'

De weigering van de huidige bewindslieden om zich uit te laten over de kernwapens, maakt dat een goed debat in de Tweede Kamer onmogelijk te voeren is. Hierdoor wordt de volksvertegenwoordiging volledig buitenspel gezet door de regering. Volgens Van Dijk houden vooral de rechtse partijen dit in stand: 'Die willen niet dat de situatie

WAPENFEITEN

Al sinds jaar en dag gaan SP'ers voorop in de strijd tegen kernwapens. Jasper van Dijk schreef geschiedenis met zijn door de Kamer aangenomen motie uit 2013 dat de JSF's geen kernwapens mogen dragen. Nog enkele opvallende wapenfeiten uit de SP-geschiedenis.

Nico Schouten, van 1997 tot eind 2010 verbonden aan het Wetenschappelijk

Bureau van de SP, was jarenlang het gezicht van Stop de Neutronenbom, dat op 19 maart 1978 in Amsterdam de eerste massademonstratie tegen kernwapens organiseerde. Het land kleurde nog jarenlang geel door de opvallende posters en de neutronenbom is er nooit gekomen.

Karel Koster

(karelkoster.org), van 2007 tot 2015

onderzoeker van het Wetenschappelijk Bureau van de SP, speelde vanaf de jaren tachtig een belangrijke rol bij het voor een groot publiek bekendmaken van de aanwezigheid van kernwapens in Volkel. Hij publiceerde o.m. het boek *Nucleaire ontwapening nog steeds noodzaak* (2006).

Krista van Velzen

van 2002 tot 2010 SP-Tweede Kamerlid,

maakte zich niet alleen als parlementariër hard tegen kernwapens. Zo leidde zij in Nederland namens Pax campagne voor het VN-verdrag inzake het verbod op kernwapens. De overkoepelende internationale campagne is in 2017 onderscheiden met de Nobelprijs voor de Vrede.

verandert. Het is dus in hun belang om het geheim te houden. Als je er niet over kan praten, blijven die bommen gewoon liggen waar ze liggen.'

Over de wenselijkheid van kernbommen op Nederlandse bodem, of de Tweede kamer wel wil dat de bommen worden gemoderniseerd en over hoeveel geld het de Nederlandse staat kost wordt dus niet gesproken. Daarnaast speelt er nog een ander aspect waar het parlement het niet over heeft.

Van Dijk: 'De bommen zijn van de Amerikanen. Maar als ze worden ingezet, zijn het Nederlandse piloten die ze moeten lossen, met alle gruwelijke gevolgen van dien. De Amerikanen zijn wat dat betreft gewoon de baas. Ik vind dat de Nederlandse volksvertegenwoordiging en regering erover moeten spreken of wij onze piloten hier wel voor willen lenen. Wat de SP betreft lenen we ze daar zeker niet voor.'

Acties in de Kamer

We zijn inmiddels niet meer bij de vliegbasis maar in de dorpskern van Volkel. Tijdens ons gesprek komen vier F-16's met een oorverdovende herrie overvliegen. Dat gebeurt hier regelmatig. Dit zijn de straaljagers die nu zullen worden ingezet als de Amerikanen besluiten dat de bommen moeten worden gelost. Op termijn worden deze vliegtuigen vervangen door de nieuwe F-35's, ook wel de JSF genoemd.

Eén van de politieke successen van Van Dijk gaat over deze vliegtuigen: 'Ik heb in 2013 een motie aangenomen gekregen die uitsprak dat de JSF geen kernwapens mag dragen. Een Kamermeerderheid heeft dat gesteund. Maar er is altijd heel krampachtig omgegaan met die motie. Er worden door het kabinet geen mededelingen gedaan over hoe dit is opgepakt. Ze gingen, ondanks de aangenomen motie, dus gewoon hun eigen

gang. Straks worden de F-16's op luchtbasis Volkel vervangen door de JSF's. Tegen de wens van de Tweede Kamer in, zijn ze straks ook inzetbaar voor het afwerpen van kernwapens. We moeten er dus voor gaan zorgen dat het Kabinet zich aan de aangenomen motie gaat houden.'

In het parlement heeft Van Dijk al meer acties ondernomen die bijdragen aan een wereld zonder kernwapens: 'Ik heb bepleit dat Nederland moet deelnemen aan de VN-conferentie volgend jaar januari. Dit is de eerste VN-conferentie waar over het verbod op kernwapens wordt gesproken. Wij vinden dat Nederland dit verdrag moet ondertekenen, dus je zou op z'n minst bij de bespreking ervan aanwezig moeten zijn. Ook heb ik moties ingediend om kernwapens uit Nederland en uit de wereld te verwijderen. Voor beide voorstellen zijn er wel medestanders maar helaas nog geen meerderheden.'

Vredesdag

Omdat er nog onvoldoende partijen in de Tweede Kamer zijn die ontwapening steunen, wil Van Dijk met de SP een beweging buiten het parlement in gang zetten: 'We moeten druk zetten van buitenaf om verandering af te dwingen. Daarvoor moeten we ook partijen en mensen in Duitsland en Bel-

'Als er een ongeluk gebeurt met de kernwapens, zijn de verschrikkelijke gevolgen niet te overzien'

ALS DE BOM VALT

Het is moeilijk om voor te stellen hoe destructief kernwapens zijn. De Amerikaanse onderzoeker Alex Wellerstein heeft daarom een online tool gemaakt waarmee je zelf kan simuleren wat de impact van een kernbom is. Hiermee wil Wellerstein mensen ervan bewust maken waartoe kernmachten in staat zijn. Stel een doelwit in, bepaal de zwaarte van de bom en bekijk wat het vernietigende effect is als de bom daar tot ontploffing zou komen. •

Probeer het via

<https://nuclearsecrecy.com/nukemap/>

‘Als deze Amerikaanse bommen worden ingezet, moeten Nederlandse piloten ze lossen, met alle gruwelijke gevolgen van dien’

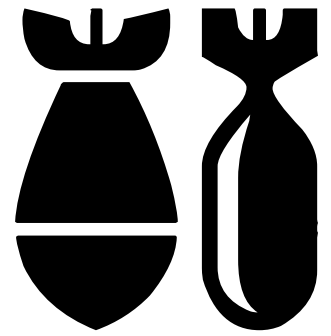
gië opzoeken. Hier liggen ook kernwapens en het is dus veel effectiever om samen op te trekken. In september vindt een internationale fietstocht plaats door deze landen die langs de locaties komt waar wapens liggen. Zo willen we de banden aanhalen, waardoor we steviger kunnen samenwerken.’

Hij vervolgt: ‘In november organiseren we rond de begrotingsbehandeling een vredesdag waarop we een atlas van de wapenindustrie presenteren. Hiermee leggen we bloot hoe de geldstromen lopen en wat de kwalijke rol van Nederland hierin is. We willen daar veel mensen voor op de been krijgen want alleen als we samen laten zien dat we een einde willen maken aan de kernwapens, kunnen we politiek Den Haag overtuigen.’

Wat er deze regeerperiode binnen die politiek nog zal gebeuren op dit onderwerp, is volgens Van Dijk nog ongewis: ‘Niemand weet wat voor kabinet we zullen krijgen. Maar het zal de inzet worden van de SP om ervoor te pleiten dat we de zaak gaan afbouwen. De kernwapens moeten weg van onze bodem, Nederland moet zich aansluiten bij het VN-verdrag en de wapenindustrie moet aan banden worden gelegd.’ •

tekst Xander Topma

Wil je op de hoogte blijven van acties rond kernwapens en de strijd steunen? Ga dan naar doemee.sp.nl/kernwapens

José Louwers, voormalig voorzitter en gemeenteraadslid van de SP Uden, was lid van Vrouwen voor Vrede en woordvoerder van het verzetskamp van vrouwen tegen de aanwezigheid van kernwapens in Volkel. In uit stokken, dekens en plastic opgetrokken tenten bivakkeerden ze bijna een jaar bij de vliegbasis, winterse kou en regen trotserend, totdat boeren uit de omgeving het kamp onderstopten met mest en in brand staken. Daarna werd het ontruimd, omdat de veiligheid van de vrouwen niet meer te garanderen was.

screenshot van <https://nuclearsecrecy.com/nukemap/>

‘Alleen als we samen laten zien dat we een einde willen maken aan de kernwapens, kunnen we politiek Den Haag overtuigen’

VOLKSTUINEN IN HET NAUW

DE LONGEN VAN DE STAD

Nu 'bouwen, bouwen, bouwen' het devies is, staat de toekomst van volkstuinen steeds vaker op het spel. Een gezonde en sociale bezigheid voor krap behuisde stedelingen komt hiermee in de verdrukking. Onvermijdelijk of kortzichtig? 'In steeds warmer wordende steden is de volkstuin een koelkast en spons.'

Acties door de Moerman-volkstuinders eind jaren tachtig.

foto's John van Heijningen

Hans Warnaar:
'We proberen de hobby zo laagdrempelig mogelijk te houden.'

'EIGENLIJK HADDEN DEZE POMPOENEN buiten moeten staan. Maar ze doen het geweldig', vertelt Hans Warnaar over zijn nieuwe oogst. Op het

dak van zijn thuishuisje, zoals je er wel meer aantreft op het volkstuinencomplex, heeft hij zonnepanelen aangelegd. Ze leveren genoeg stroom om te kunnen sproeien.

Een bescheiden formaat kas, een pergola boordevol druiven, een met mos bedekte natuurtuin met pruimenboom: het is op het eerste gezicht verbazingwekkend hoeveel variatie iemand met groene vingers kwijt kan op 150 vierkante meter. Het kleine paradijsje van Warnaar bevat een hoop gezonde lekkernijen – overigens niet alleen

voor de tuinder zelf. Zijn artisjokken staan inmiddels in bloei en zijn daarom niet meer geschikt om te eten. De paarse bloemen zijn bij de bijen en vlinders echter niet onopgemerkt gebleven.

Warnaar is secretaris van de Vereniging van Volkstuinders Dr. Moerman. Maar liefst 87 hobbytuinders maken gebruik van het volkstuinencomplex in Vlaardingen: een groene oase van rust, ingeklemd tussen een bedrijventerrein en een drukke weg. 'Veel van onze leden wonen in een flatje met hooguit een balkon. Hier liggen hun sociale contacten. Mensen houden elkaar hier een beetje in de gaten', aldus Warnaar.

De vereniging is volgens Warnaar een afspiegeling van de maatschappij: 'We hebben veel leden met een Marokkaanse of Turkse

achtergrond. Maar er komen ook mensen met Griekse, Bulgaarse en Bosnische wortels. En uiteraard kaaskoppen. Dat laat maar zien hoeveel animo er is voor volkstuinen.' Dit blijkt eveneens uit de wachtlijst voor een lapje grond op het Moerman-complex, die is inmiddels opgelopen tot 30 personen. Het bewijst dat, ondanks de ongewisse toekomst van het terrein, de vereniging nauwelijks aan aantrekkingskracht heeft ingeboet.

Woonvisie zonder visie

Ruim een jaar geleden kregen de Moerman-tuinders te horen dat het Vlaardingse stadsbestuur het volkstuinencomplex in het vizier had als potentiële bouwlocatie. De vereniging kreeg destijds een telefoontje van wethouder Ivana Somers (Leefbaar Vlaardingen). Warnaar: 'Het college had een nieuwe woonvisie opgesteld, met daarin

'Veel van onze leden wonen in een flatje met hooguit een balkon'

het plan om gemeentegrond te verpatsen aan projectontwikkelaars. Vlaardingen heeft immers van de provincie de opdracht gekregen om 5200 woningen bij te bouwen.' In de woonvisie van het stadsbestuur heeft het Moerman-complex de zogenaamde 'categorie B'-status gekregen: dat wil zeggen dat de plannen voor woningbouw hier nog niet definitief zijn.

‘Veel mensen hunkeren naar een groene oase dicht bij huis’

Warnaar realiseert zich dat ook in Vlaardingen de woningnood groot is: ‘Maar tegelijkertijd zie je dat de gemeente voornamelijk grondgebonden woningen bouwt. Ze gaan dus inefficiënt met de ruimte om. Daarnaast zijn hier, net als in Rotterdam, juist veel sociale woningen afgebroken.’ Hij vindt het bovendien getuigen van weinig visie dat het college uitgerekend deze groene long, midden in een geïndustrialiseerd gebied, wil bouwen. ‘Terwijl onze tuinen een belangrijke bijdrage leveren aan de biodiversiteit. Er groeit van alles. Je ziet hier de bijtjes vliegen. CO₂ uit de omgeving wordt hier in de bodem opgeslagen’, aldus Warnaar.

De helft van de leden van de vereniging komt bovendien uit de aangrenzende Westwijk. Het zijn volgens de secretaris veelal mensen met een kleine portemonnee, zonder eigen tuin: ‘We proberen de hobby zo laagdrempelig mogelijk te houden. Een lidmaatschap kost 310 euro per jaar en kan ook in termijnen worden betaald. Een nabijgelegen complex biedt weliswaar dubbel zo grote tuinen, maar is ook veel duurder. Bovendien laten sommige tuinders hier juist dingen groeien die ze in de supermarkt anders maar moeilijk kunnen betalen.’

Anderhalf jaar aan het lijntje gehouden

Na enkele overleggen tussen de tuinders en wethouder Somers volgde de toezegging dat eind 2020 bekend zou worden of het Moerman-complex van de lijst met potentiële bouwlocaties kon worden geschrapt. Het bleek echter een loze belofte. ‘Dus we moesten stampij gaan maken’, blikt Warnaar terug.

In hun strijd voor behoud van het volkstui-nencomplex vonden de Moerman-tuinders een bondgenoot in de Vlaardingse SP. ‘Al anderhalf jaar worden deze mensen aan het lijntje gehouden. Maar een slecht plan blijft een slecht plan’, concludeert afdelings-

bestuurslid Siciid Ducaale. Warnaar, die inmiddels ook SP-lid is: ‘We zijn geen rijke vereniging, dus we waren erg blij met praktische ondersteuning vanuit de partij. Zo heeft de SP ons aan raamposters geholpen, die wij hebben uitgedeeld aan onze leden.’ Ducaale: ‘Ook bij de organisatie van een mars en de bijbehorende vergunningaanvraag boden we waar nodig een helpende hand.’

Memorable mars

Op 26 juni liepen meer dan vijftig mensen in een protestmars van het volkstui-nencomplex naar het stadhuis, om hun wens voor het behoud van de tuinen luid en duidelijk over te brengen aan het stadsbestuur. Voorafgaand aan de actie kneep Warnaar hem wel een beetje: ‘Onze leden zijn van allerlei komaf, velen hebben een gezin of zijn al wat ouder, voor hen ligt actie voeren niet voor de hand. Ik was bang dat we er maar met 15 man zouden staan.’ Het feit dat de actie last minute met een uur moest worden vervroegd op verzoek van wethouder Bart de Leede – zijn collega Somers liet het afweten – maakte de spanning er niet minder op. ‘We hadden nog een ludiek cadeautje voor hem gemaakt: een piepklein volkstuintje met een protestbordje erbij. Maar in alle hectiek hebben we dat in onze kantine laten liggen’, vertelt Warnaar.

Dat er midden in de coronapandemie op straat weinig te beleven viel, maakte de mars volgens Ducaale extra memorabel: ‘We hadden geen leuzen voorbereid, maar die bordelden spontaan op tijdens de mars. Vanaf balkons werd er naar ons gezwaaid. En eenmaal bij het stadhuis aangekomen zagen we dat raadsleden van andere partijen op een afstandje waren komen kijken. Zij waren duidelijk verbaasd door de hoge opkomst.’

Wethouder De Leede heeft achteraf nog wel de moeite genomen om het miniatuurtuintje persoonlijk op te halen en maakte een positieve indruk maar, zo vat Warnaar samen: ‘Pas in oktober horen we meer.’ Reden voor de tuinders en de SP om de komende tijd de druk op andere partijen op te voeren, zodat ook zij kleur moeten bekennen in deze kwestie. ‘Die zijn nu immers druk bezig met het schrijven van hun verkiezingsprogramma’s’, benadrukt Ducaale.

Dokter Moerman

Het is niet de eerste keer dat de Vlaardingse SP schouder aan schouder optrekt met de Moerman-tuinders. De Vereniging van Volkstuinders Dr. Moerman bestaat ruim dertig jaar en was van origine gevestigd op

het landgoed van de huisarts waarnaar ze vernoemd is. In de dertiger jaren ontwikkelde Cornelis Moerman hier een omstreden alternatieve therapie tegen kanker (het ‘Moerman-dieet’), door experimenten met speciale voeding los te laten op zijn duiven. Moerman verhuurde enkele honderden volkstuintjes op het grondgebied rond zijn familieboerderij, vanuit de gedachte dat gezond voedsel het volk een betere weerstand zou geven.

Eind jaren tachtig kocht het Vlaardingse stadsbestuur, na het overlijden van Moerman, zijn landgoed op. Er werden plannen gemaakt om de volkstui-nders te verjagen en op de plek van de tuinen een weg aan te leggen. De Vlaardingse SP stond vierkant achter de wens van de tuinders om te blijven, maar die moesten zich eerst nog verenigen. In het lokale partijkantoor werd de Vereniging van Volkstuinders Dr. Moerman opgericht. Volgens Vlaardingse SP-veteraan en oud-Tweede Kamerlid Remi Poppe riep de strijdbaarheid van de tuinders zoveel paniek op bij het stadsbestuur, dat de ME werd gemobiliseerd bij een actie voor behoud van de tuinen. Uiteindelijk wees de gemeente de vereniging een nieuw terrein toe: de huidige locatie aan de Arij Koplaan.

Van wild tot klassiek

Een rondje door het volkstui-nencomplex laat zien dat iedere hobbytuinder een eigen signatuur heeft. Zo ligt pal achter de ruime kantine een ietwat verwilderde kruidentuin. Warnaar: ‘Die is van een mevrouw die een herboristenopleiding volgt. Ze heeft onlangs een kasje op de kop getikt: dat moet nog worden opgeknapt.’ Iets verderop ligt een lapje grond dat Warnaar omschrijft als een ‘klassieke volkstuin’, met keurige rijtjes uien, aardappelen en bonen. ‘De man die deze tuin huurt, komt iedere dag met zijn scootmobiel vanuit Schiedam’, vertelt hij.

Het is deze klassieke stijl van tuinieren die het meeste onderhoud vergt: de tuinder is er gemiddeld een paar uur per dag zoet mee. In de meer natuurlijke tuinen, met een grotere diversiteit aan planten en bloemen, krijgen onkruid en slakken minder voet aan de grond. ‘De natuur is er meer in evenwicht’, aldus Warnaar. Niet alle dieren laten zich echter gemakkelijk om de tuin leiden. Voor de halsbandparkiet, een invasieve soort, is het volkstui-nencomplex met haar vele fruitbomen een waar luilekkerland. Om zijn gevleugelde gasten een stapje voor te zijn oogst Warnaar tegenwoordig zijn pruimen als ze nog groen zijn, om ze vervolgens verder te laten rijpen.

‘Je ziet hier de bijtjes vliegen’

Volkstuintjes: al decennia in verdrukking

Ook als Kamerlid brak Vlaardinger Remi Poppe, ruim tien jaar na de eerste actie voor de Moerman-tuinders, een lans voor het behoud van volkstuinen in stedelijk gebied. Kort na de eeuwwisseling werd 140 hectare aan volkstuintjes in de Randstad bedreigd met verplaatsing. ‘Waarna er altijd minder voor terugkomt. Mensen kunnen dan vaak niet meer opnieuw beginnen’, stelde Poppe destijds in een Kamerdebat over de vijfde Nota Ruimtelijke Ordening.

In 2005 kreeg Krista van Velzen, die als woordvoerder natuur en milieu het stokje van Poppe in de Kamer had overgenomen, steun voor haar motie om volkstuinen beter te beschermen. Groenstroken, parken en volkstuinen moesten immers steeds vaker plaats maken voor het snelle geld uit bouwprojecten. Ook langs het spoor werden veel

volkstuinen bedreigd, omdat ProRail stelde de veiligheid van de volkstuinders niet meer te kunnen garanderen. Op aandringen van de SP in de Tweede Kamer moest ProRail met de betreffende gemeentes op zoek naar veilige alternatieve locaties voor de getroffen tuinders.

Corona-piek

Het Algemeen Verbond van Volkstuindersverenigingen in Nederland (AVVN) komt al bijna honderd jaar op voor de belangen van volkstuinders. Voormalig SP-Tweede Kamerlid Hans van Leeuwen is vicevoorzitter van de organisatie. Volgens Van Leeuwen zijn de wachtlijsten voor volkstuinen in veel gemeenten gigantisch, maar is het aantal volkstuincomplexen in de afgelopen tien à twintig jaar juist afgenomen. In grote steden kan het jaren duren voordat aspirant-volkstuinders een lapje grond toegewezen krijgen. De coronacrisis zorgde voor een extra piek in de aanvragen bij volkstuinverenigingen, vermoedelijk omdat veel mensen hunkeren naar een groene oase dicht bij huis.

Niet alleen in Vlaardingen broeit het verzet onder de volkstuinders. Zo slaagde Volkstuinvereniging Streven naar Verbetering in Rotterdam er begin dit jaar nog in om het plan van het stadsbestuur om een deel van hun terrein af te staan aan een voetbalclub tegen te houden. Binnen anderhalve maand haalden de tuinders vijfenhalftuizend handtekeningen op voor behoud van het terrein.

Een jaar eerder wisten Amsterdamse volkstuinders met bijna dertigduizend digitale handtekening een huurverhoging af te wenden, die wethouder Marieke van Doornick (Ruimtelijke Ordening, GroenLinks) zonder enige inspraak of overleg wilde opleggen.

Koelkast en spons

‘Menig wethouder en projectontwikkelaar ziet een volkstuinencomplex als een stuk braakliggend terrein, als potentiële bouwlocatie’, stelt Van Leeuwen. Zelfs in tijden van woningnood is dit volgens de AVVN-bestuurder uitermate kortzichtig: ‘Volkstuinen dragen aanzienlijk meer bij aan de biodiversiteit dan het doorgaans bijzonder saaie en eenzijdige gemeentelijk groen. Daarbij fungeren volkstuinen, de groene oases in een steeds warmer wordende stenen stad, als een soort koelkasten en als spons om overtollig regenwater op te vangen.’

Volgens Van Leeuwen is het daarom de hoogste tijd voor herwaardering van de volkstuin: ‘Als integraal onderdeel van de stad, als openbaar en toegankelijk onderdeel van de wijk, geschikt voor medegebruik, een plek waar sociale cohesie betekenis krijgt. Een opgave voor stedenbouwkundigen, planners en volkstuinverenigingen. Gelukkig zijn er steeds meer verenigingen die letterlijk en figuurlijk de hekken open zetten.’ •

tekst Lesley Arp
foto's Maurits Gemmink

‘Onze tuinen leveren een belangrijke bijdrage aan de biodiversiteit’

SOCIALE ADVOCATUUR GAAT FAILLIET
ONRECHT IN DE RECHTSSTAAT

De sociale advocatuur staat al jaren onder druk. De barsten in het stelsel worden steeds groter. Wie is aangewezen op gesubsidieerde rechtsbijstand, komt steeds moeilijker aan een advocaat. SP-kamerlid Michiel van Nispen en sociaal advocaat Wim van Es willen snel oplossingen: 'De teloorgang van de sociale advocatuur moeten we niet accepteren in onze rechtsstaat.'

MENSEN DIE HULP nodig hebben bij juridische problemen maar voor wie de uurtarieven van een advocaat te hoog zijn, kunnen in Nederland een beroep doen op gesubsidieerde rechtsbijstand. Zo'n 30 tot 40 procent van de mensen die juridische ondersteuning nodig hebben, is aangewezen op dit systeem. Sociaal advocaten door het hele land nemen zaken aan waarvoor de cliënt een eigen bijdrage betaalt en de overheid de rest aanvult. Het idee is dat hierdoor iedereen toegang heeft tot goede rechtsbijstand. Door jarenlange verwaarlozing is dat echter lang niet meer zo vanzelfsprekend als je zou hopen.

Toegang tot recht

Van Nispen probeert vanuit de SP de problemen binnen de sociale advocatuur op de politieke agenda te zetten en tot oplossingen te komen. Hij vertelt waarom dat nodig is: 'Het recht moet er zijn voor iedereen. Wat je op dit moment ziet is dat dit niet de praktijk is. Als je veel geld hebt dan kan je een dure advocaat betalen. Maar als je dat geld niet hebt en dus niet in staat bent om die commerciële tarieven van 200 euro per uur te betalen dan ben je aangewezen op de gesubsidieerde rechtsbijstand. Dat is een prachtig stelsel, maar het staat enorm onder druk door alle bezuinigingen van de afgelopen jaren. Dan krijg je dat mensen die geld hebben hun recht kunnen halen en mensen die niet veel geld hebben dat niet of maar in beperkte mate kunnen. Dat is een vorm van rechtsongelijkheid die we absoluut niet kunnen accepteren in onze rechtsstaat.'

Binnen die gesubsidieerde rechtsbijstand gaat het volgens Van Nispen vaak over heel ingrijpende zaken: 'Het gaat over uitkeringen die ten onrechte zijn ingevorderd, over huisuitzettingen, over mogelijk onterechte uithuisplaatsingen van een kind. Het gaat over personen- en familierecht, waarbij je moet gaan procederen over de verdeling van

vermogen bij een echtscheiding en over een omgangsregeling met een kind. Als mensen geen toegang meer hebben tot het recht, dan loop je het risico dat mensen op dit soort onderwerpen niet de eerlijke beslissing krijgen waar ze recht op hebben.'

Van Es (foto links) is sinds 1995 advocaat en runt samen met zijn vrouw een praktijk in Steenwijk. Hij is gespecialiseerd in het familierecht. Zijn zaken bestaan voor zo'n 85 procent uit sociale dossiers en voor de rest uit "reguliere" opdrachten op basis van uurtarief. Bij zijn start koos

hij er bewust voor om dit zo te doen: 'De belangrijkste overweging was daarbij een principiële. Ik vind dat iedereen recht heeft op rechtsbijstand, dus ik heb gekozen om mensen bij te staan die geen advocaat per uur kunnen betalen. Er zijn veel verschillende soorten advocaten. Wil je veel geld verdienen, wil je rijk worden en wil je een leven hebben waarin je voornamelijk werkt? Dan moet je aan de Zuidas gaan zitten. Wil je dicht bij mensen staan en ook cliënten bijstaan die wat minder te besteden hebben, dan moet je kiezen voor de sociale advocatuur.'

foto Chris en Marjjan

Michiel van Nispen

SOCIAAL ADVOCATEN LUIDEN ALARMBEL

Eind 2019 heeft de SP een wijdverspreide enquête gehouden onder sociaal advocaten. In totaal hebben 1200 advocaten de vragenlijst ingevuld, waardoor een goed beeld is ontstaan van wat er leeft in de sector. De resultaten zijn helder en vragen om snel ingrijpen.

ENKELE BELANGRIJKE CONCLUSIES

- Het overgrote deel (98 procent) van de deelnemers vindt dat de vergoeding die een sociaal advocaat ontvangt omhoog moet.
- Slechts 7 procent van de sociaal advocaten ondervindt geen problemen bij het aanvragen van extra uren in complexe of bewerkelijke zaken; 85 procent van de respondenten heeft die problemen wel.
- Bijna 70 procent van de deelnemers heeft weleens overwogen te stoppen met het werk als sociaal advocaat vanwege te lage vergoedingen.
- Maar liefst 67 procent maakt vaak (of zelfs altijd) mee dat de eigen bijdrage die gevraagd wordt zo hoog is dat rechtzoekenden deze eigenlijk niet kunnen betalen.
- Van de deelnemers vindt 96 procent dat minister Dekker voor Rechtsbescherming niet goed luistert naar de signalen vanuit de sociale advocatuur.
- Bijna 95 procent van de deelnemers geeft de minister voor Rechtsbescherming een onvoldoende.

‘Het gaat bij sociale advocatuur vaak om heel ingrijpende zaken, zoals een mogelijk onterechte uithuisplaatsing van een kind

Financiële drempel

Een drempel om gebruik te maken van een sociaal advocaat, is de eigen bijdrage die mensen moeten betalen bij de start van een procedure. Die kan variëren van ongeveer 300 tot 1000 euro. Deze bijdrage is voor veel mensen een probleem, stelt Van Es: ‘Mijn eerste gesprek is altijd kosteloos, met name ook om dit soort financiële zaken te bespreken. Mensen zeggen dan vaak dat ze de eigen bijdrage niet kunnen betalen. Dan proberen we om een betalingsregeling te treffen. Maar het komt ook voor dat mensen dan maar besluiten om niet verder te gaan, vanwege die eigen bijdrage.’

Dit is Van Nispen een doorn in het oog: ‘We vinden dat de eigen bijdrage voor een sociaal advocaat omlaag moet. Je kunt namelijk niet aan mensen met een laag inkomen vragen om honderden euro’s aan eigen bijdrage te betalen. Ze doen juist een beroep op dit stelsel omdat ze het niet zelf kunnen betalen. Politiek zit daar helaas nog weinig beweging in, dus dat wordt nog een hele strijd die we gaan voeren.’

‘De klant is geholpen, maar ik maak er verlies op’

Dat de sociale advocatuur bepaald geen vetpot is, komt doordat de vergoedingen al jaren zijn bevroren. Terwijl er door de overheid steeds meer van de advocaten wordt gevraagd. Van Es: ‘Die toegang tot het recht voor mensen met minder inkomen verschaf je voor een deel ten koste van je eigen portemonnee. Als je werkt op de vergoeding die de rechtsbijstand je betaalt en je kijkt dan naar de uren die je aan de zaken besteedt, dan ben je op eigen kosten werk aan het doen. Dat komt bijvoorbeeld omdat de overheid wil dat er bij een scheiding een ouderschapsplan komt, maar daar geen vergoeding tegenover zet. Het komt voor dat ik zoveel uur aan een echtscheiding besteed dat het, tegen de tijd dat ik het sluit, een verliesgevend dossier is. Daar moet je dan

maar niet te veel over nadenken. De klant is geholpen, maar ik maak er verlies op.’

Hij vervolgt: ‘Het is in de sociale advocatuur niet de vraag of ik meer of minder winst maak. Het is de vraag of ik met de zaken die ik heb mijn praktijk draaiende kan houden. Door de bank genomen moet je heel efficiënt werken en een behoorlijk aantal dossiers hebben, wil je voldoende omzet draaien ten opzichte van de kosten die je maakt. Dat is de realiteit.’

Die scheefgroei tussen vergoeding en het aantal uren werk heeft volgens Van Nispen een aanwijsbare reden: ‘Heel veel wetten en regels zijn veranderd in de loop van de tijd. Die zijn complexer geworden, waardoor advocaten meer tijd moeten stoppen in zaken. Maar de overheid heeft nooit fatsoenlijk willen investeren in dit systeem en daardoor zijn die vergoedingen ontzettend achter gaan lopen. Sociaal advocatenkantoren gaan failliet. Advocaten stoppen ermee, omdat ze geen geld willen toeleggen om het kantoor draaiende te houden. Hogere vergoedingen zijn dus wel

echt cruciaal voor de toekomst van dit prachtige en belangrijke vak.’

‘Een heleboel problemen van mensen worden veroorzaakt door de overheid zelf’

Een van de andere aspecten die zowel Van Nispen als Van Es benoemt is de rol van de overheid zelf. Wat Van Nispen betreft is daar ook een omslag in denken en handelen nodig: ‘Een heleboel problemen van mensen worden veroorzaakt door de overheid zelf. Besluiten worden genomen door algoritmes of er worden bijvoorbeeld vanuit bezuinigingsoverwegingen bepaalde uitkeringen niet meer verstrekt. Dat zijn zaken waardoor mensen in de problemen komen. Vaak maakt de overheid het dan nog een slagje erger. Er zijn allemaal voorbeelden van, zoals de Wet Damocles. Dat er één wietplantje is aangetroffen en dat daardoor een heel gezin op straat wordt gekieperd. Kijk, daar moeten we als overheid echt mee stoppen. Per direct. Dat is het eerste wat je kan doen om ervoor te zorgen dat mensen minder in de problemen komen.’

‘Kostendekkende vergoedingen zijn toch wel het minste wat je mag verwachten’

Op een ander punt moet de overheid wat Van Es betreft ook stappen zetten: ‘Wat mij voornamelijk stoort aan de overheid, is dat ze steeds meer kwaliteit willen en steeds meer specialisatie, maar niet bereid zijn om daar iets tegenover te stellen. Het is prima, maar het moet wel van twee kanten komen. Als je gespecialiseerd bent, dan moet je in jouw rechtsgebied per jaar bijvoorbeeld tien opleidingspunten halen. Daar is een aantal cursussen voor en die kosten natuurlijk geld. Dat is goed, want dat betekent ook kwaliteitsverbetering. Maar doe dan ook wat aan de inkomenskant van de sociale advocatuur. Aan de kostenkant loopt het alleen maar op, maar het inkomen is al jaren nagenoeg hetzelfde.’

Van Es vervolgt: ‘Daarnaast denk ik dat de overheid niet in de gaten heeft hoe je als sociaal advocaat met klanten omgaat. Dat je afspraken maakt over de eigen bijdrage omdat het anders niet lukt. Dat je goede contacten onderhoudt met welzijnsorganisatie en maatschappelijk werkers. In de sociale advocatuur kom je mensen van allerlei slag tegen. Mensen die de taal niet spreken, of misschien een geestelijke beperking hebben

en willen scheiden, dat vergt de nodige tijd en aandacht die je er natuurlijk in steekt.’

Nog grotere leegloop dreigt

De sociale advocatuur is ondertussen al ernstig aan het vergrijzen. Van Nispen: ‘Er is nu al een enorme leegloop. Een nog veel grotere leegloop dreigt. Dat blijkt ook uit de enquête die we een tijdje terug onder sociaal advocaten hebben gehouden. Als er nu niet snel wordt geïnvesteerd in fatsoenlijke vergoedingen en eerlijke tarieven, dan zijn we een heel mooi stelsel aan het weggooien. Met alle problemen van dien.’

Lang was Van Nispen een roepende in de woestijn. Volgens hem is er in de politiek zowel sprake geweest van verwaarlozing als van onwil op dit thema. In de afgelopen jaren is daar verandering in gekomen: ‘Als partij hebben we echt wel wat in gang gezet. Dit deden we samen met de advocaten. Het begon met de onrust en protesten onder de advocaten, die in toga zijn gaan demonstreren en die wij van begin af aan hebben gesteund. Vervolgens hebben we een heel grote enquête gehouden, die breed is uitgemeten in de media. Die wordt nu als

een bron gebruikt voor heel publicaties over dit onderwerp. Dus de herrie, de onrust, de protesten, daar hebben we als partij echt wel een belangrijke rol in gespeeld door samen met de advocaten op te trekken en op alle mogelijke manieren lawaai te maken.’

Ondertussen zou je verwachten dat de minister voor Rechtsbescherming het in het kabinet opneemt voor de sociale advocatuur. Van Es heeft daar een ander beeld bij: ‘Minister Dekker houdt al heel lang die boot af. Die zegt dat het allemaal niet nodig is, met argumenten dat hij de sociale advocatuur voldoende bedient en dat de toegang tot het recht gewaarborgd is. Dat er weliswaar mensen mee ophouden maar dat die er ook weer bijkomen. Dat klopt gewoon niet. Gelet op de discussies in de Tweede Kamer heb ik nu wel de indruk dat er eindelijk verandering aan zit te komen. Ik verwacht niet dat de vergoedingen en de beloningen in de richting komen van de salarissen van rechters en officieren van justitie, maar kostendekkende vergoedingen zijn wel het minste wat je mag verwachten.’

Van Nispen is blij dat de problemen in de sociale advocatuur worden besproken en dat de advocaten en de SP voor wat betreft de vergoedingen nu eindelijk de wind in de rug hebben: ‘Die aandacht zorgt ervoor dat het heel nadrukkelijk op de agenda is komen te staan. Dat kwam ook wel door de toeslagen-affaire. Daardoor kwamen wat dingen samen, waardoor moties in de Tweede Kamer op dit onderwerp zijn aangenomen. Ook een SP-motie die zegt dat de volgende regering nu echt moet gaan investeren in de vergoedingen voor sociaal advocaten. Dat is echt een doorbraak, maar je kunt het natuurlijk pas vieren als het geld ook daadwerkelijk in het regeerakkoord is vrijgemaakt.’ •

tekst Xander Topma
foto's Sjoerd Banga

foto Hilco Koke

2001

> LILIAN MARIJNISSEN: 'LEER VAN DE MISLUKTE PERMANENTE OORLOGEN'

In een scherpe opinie kraakt SP-leider Lilian Marijnissen het Nederlandse gestuntel bij de terugtrekking uit Afghanistan. Maar zij plaatst het in een breder perspectief: "De SP heeft, als enige in 2001, de oorlog in Afghanistan niet gesteund. Omdat wij toen al niet geloofden dat je door militair geweld, het bombarderen van een van de armste landen ter wereld, democratie kunt brengen."

"Verantwoordelijkheid voor de mislukte, zinloze en bovendien verloren oorlog wordt niet genomen. Nederland zal moeten leren van de mislukte permanente oorlogen."

Lees hier de hele opinie: sp.nl/poorlog

> SP-SUCCES: PASPOORTEN VOOR PARDONNERS

foto gemaakt door een voorbijganger

Jasper van Dijk en Yosef Tekeste-Yemane vieren dat Yosef eindelijk een paspoort krijgt.

Dat was toch al geregeld – zal de Tribune-lezer met een goed geheugen denken. Klopt. In januari kreeg SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk het al voor elkaar. De asielzoekers die onder het 'generaal pardon' vielen omdat de procedure véél te lang had geduurd,

zouden niet alleen een verblijfsvergunning krijgen maar ook een paspoort. De inmiddels vermoorde misdaadjournalist Peter R. De Vries bracht Van Dijk in contact met 'pardonner' Yosef Tekeste-Yemane. Die legde uit dat hij zonder paspoort niet echt kon meedoen in de samenleving.

foto archief SP

> WAARNEMEND BURGEMEESTER

Renske Helmer-Englebert, voorheen SP-raadslid en wethouder in Nijmegen, is sinds 16 augustus waarnemend burgemeester van de Gelderse gemeente Voorst.

> PARKEERPETITIE

In Horst aan de Maas komt de SP in actie met bewoners van de Nieuwstraat. Daar waren al parkeerproblemen, omdat een nabijgelegen drukbezocht cultureel centrum zorgt voor overloop in de buurt. En nu was er ineens een laadpaal, waarbij twee parkeerplaatsen gereserveerd zijn voor elektrische auto's. Dat was de druppel. Een petitie moet de parkeerproblemen onder de aandacht brengen. Voorzitter van de lokale SP, Paul Geurts, vindt het een goede zaak dat de gemeente probeert de uitstoot van uitlaatgassen te beperken, maar: 'Het beleid moet ook niet selectief mensen raken. Iemand die een elektrische auto kan betalen, heeft er voordeel van. Maar huishoudens die twee auto's hebben – omdat twee personen bijvoorbeeld ieder een baan hebben die alleen per auto bereikbaar is – worden dan de dupe van dat beleid.' Dat ondergraaft juist het draagvlak voor groen beleid. De petitie roept op om wat aan het parkeerprobleem te doen en om voortaan met de bewoners te overleggen.

Lang verhaal kort: motie destijds aangenomen. Maar de regering voerde die eerst niet uit, vervolgens (na nog een motie) halfslachtig. Maar nu is er goed nieuws: eindelijk kunnen alle pardonners een paspoort aanvragen. Een SP-succes in stapjes.

> ONTDEUKING

Gebroken nekwrvels na een ongelukkige duik in de Otheense Kreek – Terneuzenaar Bilel Besbes (rechts op de foto) kwam in het ziekenhuis terecht en wilde voorkomen dat anderen hetzelfde overkwam. Met hulp van de SP Terneuzen kwam de Zeeuw aan het woord in de gemeenteraad. Tot veler verbazing stemde die raad tégen het SP-voorstel om waarschuwborden te plaatsen. Maar na een extra gesprek en wat media-aandacht ging de wethouder toch overstag. Er komen niet-duikenborden. Besbes is nog niet helemaal de oude, maar wel blij met dit succesvolle een-tweetje met de lokale SP.

> SPOT OP POP

Dankzij de popnota van SP-Kamerlid Peter Kwint is het in de Tweede Kamer eindelijk weer eens gegaan over de popsector. Kwint: 'Podia staan onder druk en het geld komt te vaak niet terecht bij degene die de muziek maakt. Dat moet beter.' Naar aanleiding van de popnota gaat het Rijk met gemeenten en provincies kijken wat er gedaan kan worden voor een gezond popklimaat. Ook wordt er gekeken naar uitbreiding van regelingen waardoor kinderen op muziekles kunnen. En er wordt onderzocht of een heffing op audiostreams de positie van artiesten verbetert.

sp.nl/naarvore

> TEGELBOETE GEWIPT

Het kwam twee Tribunes geleden al langs: tegelwippen. Oftewel het vergroenen van stoepen door een paar tegels te verwijderen en de ruimte te beplanten. Gezellig voor de buurt, goed voor de waterhuishouding in de stad, gezonder; voordelen zat. Maar in Veenendaal moesten bewoners ineens voor het verwijderen van de tegels betalen – tot wel 145 euro. SP'er Sietse van der Bij trok aan de bel bij de wethouder. Die moest toegeven dat dit niet de bedoeling was. Nu is het andersom: als Veenendalers bij een lokaal tuincentrum stoeptegels inleveren, krijgen ze vier kleine plantjes of één grote plant mee terug. En voor mensen die de tegels niet kunnen afvoeren, schiet een lokale zorginstelling te hulp met een bakfiets.

> TOLVRIJ

Dankzij de SP heeft de Tweede Kamer besloten zo snel mogelijk te stoppen met de tolheffing in de Westerscheldetunnel in Zeeland. Die was al jarenlang een doorn in het oog van de bewoners en al evenzovele jaren een reden voor lokale SP'ers om in actie te komen. SP-Kamerlid Mahir Alkaya diende het aangenomen voorstel in: 'Een tolvrije tunnel is van groot belang voor de inwoners van Zeeland. Dat de Tweede Kamer dit belang nu ook erkent is goed nieuws voor de regio.' Wie gaat dat betalen? Daar heeft Alkaya nog wel een idee voor: stop met dure infrastructuurprojecten waar net zo veel weerstand tegen is: 'Als SP zouden we bijvoorbeeld graag zien dat de omstreden verbreding van de A27 bij Amelisweerd wordt geschrapt.'

foto: staatskudde.nl

> DAAR BUITEN LOOPT EEN SCHAAP

De SP in Oldambt komt in actie voor de schapen in Winschoten. Tien jaar geleden werd op voorstel van de SP een deel van het groenonderhoud overgenomen door een kudde schapen. Goedkoper en beter voor het milieu dan machines. Nu de gemeente blaamt over het wegbezuinigen van de kudde, start de SP een petitie om te eisen dat de wollige ambtenaren hun werk kunnen blijven doen.

> VERLAAG DE ENERGIEREKENING

Er gaan 'groene' subsidies naar de rijksten en de meest vervuilende bedrijven. Maar gewone huishoudens worden geconfronteerd met de rekening: per 1 juli is voor velen de energierekening flink gestegen. De SP wil klimaatrechtvaardigheid: isoleer huizen, leg zonnepanelen op daken en deel de rekening eerlijk. Zo werkt klimaatbeleid echt en is het geen smoes om de verschillen wéér groter te maken. De SP roept mensen om om de actie 'Verlaag de energierekening' te steunen. Want rechtvaardigheid – dus ook klimaatrechtvaardigheid – komt niet vanzelf!

Steun hier:

doemee.sp.nl/energierekening

> DEN HAAG: BIJSTANDGIFTENREGELS BETER

Dankzij de SP in Den Haag is voor bijstandsgerechtigden voortaan duidelijk hoeveel geld zij per jaar aan giften kunnen ontvangen zonder dat dit invloed heeft op hun uitkering. Duidelijkheid dus voor Haagse bijstandsgerechtigden. SP-fractievoorzitter Lesley Arp: 'Het beboeten van bijstandsgerechtigden die iets toegestopt krijgen is het gevolg van de doorgeslagen controledrang die is ontstaan sinds de invoering van de Participatiewet. Wat de SP betreft mag er voor dit soort hardvochtig beleid geen plaats zijn in onze stad.' De SP vindt het beschamend dat bijstandsgerechtigden in Nederland liefdadigheid nodig hebben om rond te komen. Daarom pleit de SP ervoor om zowel de bijstand als het minimumloon te verhogen.

> DOESBURGS EXTRAATJE VOOR KINDEREN IN ARMOEDE

Een cadeaubon om voor zichzelf iets te kopen in een lokaal warenhuis. Dankzij de SP in Doesburg is dit eenmalige extraatje voor kinderen uitgedeeld bij de voedselbank. Want in gezinnen in armoede is maar zelden geld over voor iets leuks, ook niet in de vakantie. Waardevol voor de kinderen, maar

volgens SP-gemeenteraadslid Nicole Hammink niet genoeg: 'Het is niet mogelijk om nog verder te bezuinigen op armoedebestrijding en minimabeleid. Het aantal mensen in armoede neemt toe en hun positie wordt uitzichtlozer.'

> BRUNSSUM VEILIGER

Soms is een voorstel indienen genoeg. Omwonenden van een rotonde in Brunssum vonden de rotonde gevaarlijk; met een andere voorrangregels zou de situatie veel veiliger worden. Tijdens vergaderingen in de wijk werd erom gevraagd, de gemeente deed toezeggingen, maar er gebeurde maar niets – behalve ongevallen op de rotonde. Dan is het toch handig dat de SP in de gemeenteraad zit. Want die luisteren wél. Een

voorstel indienen vlak voor de vakantie; raad stemt voor; in 2022 wordt het geregeld.

**OPENSTELLING OP KOOPAVONDEN
EN ZONDAGEN
NIET LANGER VERPLICHT**

**HET SUCCESVOLLE VERZET
VAN FIETSENMAKER OEST**

Opluchting bij kleine middenstanders vanwege een onlangs aangenomen wijziging van de Winkeltijdenwet. Nu kunnen zij niet meer worden gedwongen mee te doen met koopzondagen en wekelijkse koopavonden. Groninger Peter Oest gaf vijf jaar geleden een flinke slinger aan de discussie. Hij houdt zijn rijwielhandel al sinds 2018 op donderdagavond en zondag dicht.

PETER OEST (52) drukte zijn wiel als eerste over de finishlijn, na een slepend juridisch gevecht met de Vereniging van Eigenaren (VvE) van winkelcentrum Paddepoel. VvE-voorzitter Paul Beeres had het nakijken en stapte op. Nog altijd is de joviale rijwielhandelaar en fietsenmaker blij met zijn overwinning; al heeft de rechtsgang hem uiteindelijk wel een halve ton gekost aan rekeningen van de advocaat.

Ondanks het risico van een boete van 5000 euro voor elke zondag dat Paddepoel Fietsen dicht bleef, gaf hij geen krimp. Ten langen leste stuurde de rechtbank met succes aan op een schikking. Het inmiddels tot 60.000 euro opgelopen boetebedrag werd kwijtgescholden, Peter ontving een reeds betaalde sanctie van 6000 euro terug en incasseerde een schadevergoeding van 4000 euro. Wel is hij verplicht om, ook al is hij geen lid van de

trouwens, hoeveel kassa's zijn er tegenwoordig nog bezet? De zelfscan rukt op.'

Paddepoel Fietsen is een keurige rijwielzaak met alle grote merken in huis. Een moderne werkplaats en, gesitueerd aan de buitenkant van het gelijknamige winkelcentrum, gemakkelijk bereikbaar. Peter Oest runt de zaak samen met zijn compagnon Martin Haijkens. 'Die ving alles op toen ik met die rechtszaak en de nasleep daarvan bezig was.' Het tweemanschap heeft één vaste medewerker in dienst.

Het winkelcentrum Paddepoel trekt al decennialang niet alleen klanten uit de directe omgeving, maar uit de hele stad en omstreken. Het complex werd net als de wijk met dezelfde naam eind jaren zestig van de vorige eeuw gebouwd. Het was aanvankelijk onoverdekt en kreeg in 1991 een overkapping. Dertig jaar nadien telt het tachtig winkels. In het hart van Groningen bestond onder de middenstand destijds grote weerstand tegen de komst van winkelcentrum Paddepoel, vanwege de verwachte concurrentie.

Nog altijd oefent het wijkwinkelcentrum aantrekkingskracht uit op de regio. Peter Oest zul je niet horen klagen over zijn stek. Maar hij voelt zich niet meer verbonden met de VvE en rekent lang niet alle medewinkeliers tot zijn vrienden. Dat hij 3400 euro per drie maanden kwijt is aan contributie zonder lid van de 'club' te zijn, heeft hij inmiddels geaccepteerd. Wat staat er tegenover dat toch best substantiële bedrag? Ze houden de boel fris en schoon, verder laat de VvE hem overal buiten. Geen post, geen e-mails, geen gezamenlijke acties, het zij zo.

Peter Oest woont zelf niet in Paddepoel, de wijk die in de jaren zestig en zeventig uit de grond is gestampt, met onevenredig veel eengezinswoningen en galerijflats. Een deel daarvan is inmiddels gesloopt om plaats te maken voor koophuizen. Hoogezand is zijn woonplaats, waar hij na 'de geweldige klik met Jimmy Dijk' actief lid is geworden van

Ondanks het risico van een boete van 5000 euro voor elke zondag dat Paddepoel Fietsen dicht bleef, gaf Peter Oest geen krimp

Hij is een man van principes en hield daarom de rug recht, toen de winkeliersvereniging hem in 2016 onder druk zette. Peter Oest zegde zijn lidmaatschap op en ging de strijd aan. Eerst alleen, later gesteund door collega's van een bloemisterij en een herenmodezaak die in hetzelfde schuitje zaten. Openstelling op zondag zou hen alleen maar geld kosten.

De bal begon pas echt goed te rollen toen ook fractievoorzitter Jimmy Dijk van de SP in de stad Groningen zich er mee bemoeide. De inzet van de SP genereerde de nodige publiciteit en politieke aandacht. Bovendien kreeg Peter Oest de sympathie van het winkelend publiek, dat heel goed snapt hoe moeilijk het voor een zelfstandige ondernemer met geen tot amper personeel is om buiten de gangbare openingstijden nog enig rendement te halen.

VvE, per kwartaal 3400 euro contributie te betalen. Dat zit hem nog steeds niet lekker, maar hij neemt het maar voor lief.

'Het zwaarst weegt nog steeds het schrapen van de verplichting om op koopavond en 's zondags open te zijn. Ik vind het geweldig dat door de nieuwe wetswijziging voortaan geen enkele winkelier in Nederland tegen zijn eigen zin open moet gaan. Het is prima dat de Winkeltijdenwet openstelling op zondag mogelijk maakt, maar van dwang kan geen sprake zijn. Overigens zie ik om me heen en ook in andere plaatsen dat steeds meer kleine winkels op zondag de deuren gesloten houden. Alleen voor de supermarkten en grote ketens is zondagsopening rendabel, maar dat is logisch. Een jongen of meisje achter de kassa bij Albert Heijn of de Jumbo kost een fractie van de opgeleide monteur die voor mij werkt. En

Ze houden de boel fris en schoon, verder laat de VvE hem overal buiten

de SP-afdeling Midden-Groningen.

‘Er is een band ontstaan. Tussen Jimmy en mij en tussen mij en de SP. Die partij past helemaal bij mij en heus niet alleen omdat ik zo fantastisch geholpen ben. De SP steekt vol overtuiging haar nek uit voor het midden- en kleinbedrijf. Ook andere politieke partijen hier in Groningen waren geïnteresseerd in de kwestie van de zondagopenstelling in Paddepoel, maar de SP pakte echt door en liet niet meer los.’

Peter Oest beschouwt de aanpassing van de Winkeltijdenwet als een vorm van erkenning. Zoals hij ook nog altijd geroerd is door de steun van zijn klanten, van wie een aantal zelfs geld doneerde zodat hij de boetes kon betalen. ‘Winkelcentrum Paddepoel is in handen van zes, zeven vastgoedbeheerders en daarnaast zijn er nog enkele winkeliers, onder wie ik, die zelf eigenaar zijn van hun pand en over alles zelf kunnen beslissen. Wij zijn onafhankelijk en willen dat graag zo houden. Ik kreeg destijds positieve reacties uit alle delen van het land, zeker ook van de Biblebelt. Daar zitten ze om andere redenen niet te wachten op winkelen op zondag. Zo zie je maar hoe partijen, hoe uiteenlopend ze ook zijn, soms dicht bij elkaar kunnen komen.’

Dat het goed gaat met de handel in fietsen zal Peter Oest niet ontkennen. De komst van de elektrische fiets bleek een zegen. Al maakt die het beroep van de fietsenmaker er niet gemakkelijker op. Er was een fikse bijscholing voor nodig om de hausse aan rijwielen met een motortje en de bijbehorende service het hoofd te kunnen bieden. ‘Het vak is een stuk ingewikkelder geworden’, stelt Peter vast. Dat hij en mede-eigenaar Martin op zoek zijn naar een tweede monteur spreekt boekdelen. Maar: ‘Vind er maar eens eentje die niet alleen een band kan plakken of een ketting erop kan leggen, maar ook alles weet van elektronica, accu’s en allerlei accessoires.’ Zelf kreeg hij het vak onder de knie na een praktijkopleiding. Hij was eerst werkzaam bij een fietsenzaak, daarna in een vouw-

fietsfabriek in Veendam. Om vervolgens in Paddepoel neer te strijken, waar hij eerst medewerker was tot hij in 1999 de zaak over kon nemen. Negen jaar later kwam Martin erbij. Ondanks de drukte in de rijwielsector weet Peter tijd vrij te maken voor de SP. Bijvoorbeeld om rijdend in een oude Fiat met geluidsinstallatie hartstochtelijk campagne te voeren. Fietsen doet hij ook wel eens, ‘t liefst met zijn hond, een border collie, op zijn Vrije Zondag.

Elektrisch of unplugged?

‘Dat hangt er vanaf hoe sterk de tegenwind is.’ •

tekst Robin Bruinsma
foto's Maurits Gemmink

**JEUGDPSYCHIATERS PLEITEN VOOR
TERUGDRAAIEN DECENTRALISATIE**

‘MIJN VAK GAAT NAAR DE BLIKSEM’

Haal de specialistische jeugd-ggz weg bij de gemeentes! Die dringende oproep deed de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie onlangs in een brandbrief aan de Tweede Kamer. Kinderpsychiater Menno Oosterhoff zag de ellende al jaren aankomen en is een petitie gestart om de decentralisatie terug te draaien, want: ‘Dit is zo’n evident misbaksel.’

‘Ze hebben geen enkel benul van wat psychische aandoeningen en jeugd-ggz inhouden’

informatievoorziening en lotgenotencontact rondom dwangstoornissen dat hij in 2014 oprichtte. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan en hij is toch weer een petitie gestart: ‘Ik kon het niet laten. Misschien is er momentum met het volgende kabinet, voordat het te laat is. De transitie is zo’n evident misbaksel. Er is niemand die nog zegt dat dit allemaal een fantastische operatie is geweest.’

Hij doelt op het overhevelen van de kinderen jeugdpsychiatrie naar de gemeentes. Met de invoering van de Jeugdwet in 2014 is alle zorg voor jeugd gedecentraliseerd en vermarkt. Oftewel: allerlei problemen van kinderen en jongeren moeten door gemeentes opgepakt worden, met hulp van commerciële aanbieders van zorg en zorginstellingen die zich steeds commerciëler moeten gedragen. Een van de meest complexe onderdelen van wat nu allemaal onder ‘jeugdhulp’ valt, is de jeugd-geestelijke gezondheidszorg, de jeugd-ggz. Tot grote schrik van jeugdpsychiaters ging deze zeer gespecialiseerde zorg mee in de decentralisatie.

› Dat hadden jullie niet aan zien komen?

‘We dachten: dit gaan ze echt niet doen. Ik ben dokter, geen politicus. Er waren al eerder plannen geweest – en van tafel geveegd – om de jeugdzorg met de jeugd-ggz op één hoop te gooien. Jeugdzorg was al een verzamelnaam, daar werd een heel scala aan algemene vormen van jeugdhulp mee aangeduid, zoals straathoekwerkers. Maar de specialistische zorg, de jeugd-ggz waar wij ons als kinder- en jeugdpsychiaters mee bezighouden, hoorde daar niet bij. Die werd ook op een andere manier gefinancierd, namelijk door de zorgverzekeraars, terwijl de jeugdzorg door de provincies werd vergoed. Er heerste ontevredenheid over het functioneren van de jeugdzorg, maar de jeugd-ggz in Nederland deed het behoorlijk goed. Ook internationaal gezien. Er was dus helemaal geen reden om de jeugd-ggz uit de gezondheidszorg te halen, waar we horen. Dat het menens werd, kreeg ik pas door in

februari 2013. Toen las ik een stuk van GGZ Nederland en die gaven het al min of meer op. Ik dacht: dit is toch niet waar? In elk geval moeten we dan toch moord en brand geschreeuwd hebben?!’

› De wet was al aangenomen in de Tweede Kamer toen?

‘Nee, het zat al wel in het regeerakkoord. Toen startte ik met een aantal mensen een petitie. Daar ben ik een jaar heel druk mee geweest. Uiteindelijk heeft het niet geholpen, ondanks dat men in de Eerste Kamer zei: zo’n krachtige lobby hebben we nog nooit gehad. Ik heb de SP in die tijd overigens als heel erg prettig en steunend ervaren. Renske Leijten en Nine Kooiman waren heel actief en daar had je echt wat aan. De SP was tegen en we hebben Groen-Links overtuigd om in de Eerste Kamer ook tegen te stemmen.’

› Hoe verklaar je de keuze van de meerderheid van de partijen?

‘Ze hebben geen enkel benul van wat psychische aandoeningen en jeugd-ggz inhouden! Nul komma nul. Zo’n mevrouw Jorritsma van de VVD kraaide: we sturen ze niet naar de dokter maar naar de sportclub. Nou, dat moet je eens zeggen van een kind met suikerziekte. Het is me sowieso opgevallen dat politici heel vaak hun kennis baseren op n=1 (een enkel voorbeeld, –red.). Zo van: ik heb een neefje en die deed het heel goed dankzij sport.’

› Dat gaat voorbij aan de ernst van psychische aandoeningen?

‘Ja. Er is een misvatting over wat psychische aandoeningen zijn en dat speelt een rol in de discussie over jeugdhulp. Ik werk aan een tweede boek, daarin leg ik uit waarom het woord psychische aandoeningen zo fnuikend is. Want de aandoening is helemaal niet psychisch.’

› Waarom heet het dan zo?

‘De klachten spelen zich af op het terrein van het psychisch functioneren. Maar de aandoening is net zo organisch als een

‘Ik ben al vanaf 1989 werkzaam in de kinder- en jeugdpsychiatrie, was hoofd van het universitair centrum voor kinderpsychiatrie in Groningen. Ik heb daar de opkomst mee-gemaakt van de moderne kinder- en jeugdpsychiatrie, vanaf de jaren negentig.’ Menno Oosterhoff is kinder- en jeugdpsychiater en auteur van het met de Antonie Kamerlingprijs bekroonde boek over leven met dwangstoornissen *Vals Alarm*. Hij voerde jarenlang actie tegen de afbraak van zijn vak. Recent gepensioneerd was hij vastbesloten zich minder met politiek bezig te houden. Veel meer plezier beleeft hij namelijk aan activiteiten als het verder uitbouwen van het OCD-netwerk, het kenniscentrum voor

‘Hoe vaak mij al niet gevraagd is: gut, hebben kinderen al een psychiater nodig?’

lichamelijke aandoening en heeft te maken met ons brein. Daar hebben psychologische factoren wel invloed op – maar dat hebben ze bijvoorbeeld ook op hoofdpijn. Het bijvoeglijk naamwoord psychisch wordt op een aparte manier gebruikt. Kijk, als je zegt: ‘een rode appel’, dan is de appel rood. Maar als je het hebt over een blijde boodschap dan is de boodschap niet blij, maar gaat het over een blij onderwerp. Zo is het ook met ‘psychisch’. De klachten gaan wel over het functioneren op psychisch vlak, maar de aandoening zelf is niet psychisch. De term suggereert ten onrechte een soort ijheid en veranderbaarheid; als de maatschappij maar ideaal is dan komt alles wel goed.’

› En bij kinderen?

‘Hoe vaak mij al niet gevraagd is: gut, hebben kinderen al een psychiater nodig? Zoiets zullen kinderartsen nooit horen. Want dat kinderen lichamelijk ziek kunnen worden, vinden we de normaalste zaak van de wereld. Maar psychisch ziek? Mensen denken vaak dat het met piekeren en zorgen te maken heeft, en: dat doen kinderen toch helemaal niet? Terwijl de meeste psychische aandoeningen beginnen vóór het achttiende jaar. Helaas ontziet de natuur of de schepping kinderen niet – niet bij lichamelijke klachten en ook niet bij psychische klachten.’

› Wat waren destijds de argumenten voor de decentralisatie?

‘Dat het allemaal veel efficiënter en goedkoper kon; dichterbij de burger. Het zou ‘demedicaliseren’, ‘ontzorgen’ en ‘normaliseren’. Het woord ‘ontzorgen’ alleen al is reden om mensen een lijfstraf te geven, wat een verschrikkelijk woord. Maar het suggereerde dus eigenlijk gewoon dat het allemaal wel goed komt als je nou maar ophield met te veel medicaliseren en alles een aandoening noemen.’

› Wat waren – en zijn – jullie argumenten tegen de decentralisering?

‘Nou, ten eerste vinden we het dus een totale miskennis van psychische aandoeningen. Ten tweede vinden wij het een logistiek drama om het door de honderden gemeentes te laten regelen. Een gemeente heeft niet de schaalgrootte om goede gezondheidszorg te regelen voor kinderen met psychische aandoeningen – je laat de kindergeneeskunde ook niet door de gemeentes uitvoeren. Elke gemeente heeft nu z’n eigen systematiekje, dat brengt een enorme bureaucratie met zich mee. Verder het punt van de privacy en het gevaar dat gemeentes op de stoel van de behandelaars gaan zitten. En we vreesden de teloorgang van specialistische kennis. Dat is helaas ook gebeurd. Je ziet een leegloop onder

kinderpsychiaters – voor vrijgevestigden is het gewoon niet meer te doen en ook de opleiding is minder in trek. Mijn vak gaat naar de bliksem.’

› Waarom is het voor vrijgevestigden niet meer te doen?

‘Gemeentes hebben niet de kennis en kunde om specialistische zorg in te kopen. Het gaat dan bijvoorbeeld via aanbesteding, wat dan vaak weer wordt uitbesteed. Zo zag ik eens een site waar de aanbesteding voor jeugdhulp tussen die van ‘duizend kozijnstellingen plaatsen’ en ‘een stuk weg aanleggen’ stond. Daar moest je dan op inschrijven. De gemeente koos één aanbieder, de goedkoopste, voor het totale zorgpakket. Je krijgt rare, ingewikkelde constructies, met adviesbureaus en coaches van buitenaf, waarbij die ene aanbieder weer allerlei onderaannemers inhuint, onder de marktprijs. Tel daarbij op dat het enorm tijdrovend is om er wijs uit te worden en een zelfstandig werkende kinderpsychiater denkt: bekijk het maar, ik heb wel wat anders te doen.’

› En hoe is dat voor instellingen?

‘Die hebben extra mensen moeten aanstellen om door de bomen het bos te zien, met al die verschillende gemeentes. We hebben allemaal, vrijgevestigden en instellingen, het probleem dat de continuïteit heel onduide-

lijk is omdat je steeds moet inschrijven op opdrachten. Dat maakt het ook weer moeilijk om personeel vast in dienst te nemen en te investeren in kwaliteitsontwikkeling. En omdat bij gemeentes kennis ontbreekt om kwaliteit in te schatten, krijg je dat als er iemand met een flitsend adhd-programma komt met mooie folders, de inkoper al gauw denkt: oh da's leuk, nou dan koop ik dat in. Dan winnen de zorgcowboys, niet die vrijgevestigde psychiaters en instellingen die échte kwaliteit leveren. Waar honing is, komen mieren.'

› Wat betekent dat voor patiënten?

'Er is met die decentralisatie en die marktwerking een stelsel gecreëerd dat het uiterst aantrekkelijk maakt je te richten op lichte, makkelijk te behandelen problematiek. Want dat is goedkoop en levert hoge succescores en klanttevredenheid op – dat wordt dan verward met kwaliteit. Daardoor is de zorg voor mensen met ernstige psychiatrische problematiek slechter geworden, met ook nog eens enorme wachtlijsten omdat er niet in geïnvesteerd is en de mensen niet meer te krijgen zijn. Het probleem van continuïteit dat ik net noemde, maakt het ook bijna onmogelijk om vernieuwing door te voeren.'

› Kun je daar een voorbeeld van geven?

'Nou, wij doen bijvoorbeeld intensieve thuisbehandeling bij kinderen met een dwangstoornis. Dat is echt een interessante nieuwe tussenvorm, tussen volledige opname en iemand maar één keer per week zien. Nou, de gemeente wilde dat niet betalen, met als gevolg dat als het vastloopt, het alsnog een klinische opname wordt en vele malen duurder is.'

› De gemeente bemoeit zich met het proces?

'De gemeente heeft als betaler veel meer invloed op het hele proces dan de zorgverzekeraars. Als je ziet wat je allemaal in moet vullen om een behandeling voor iemand vergoed te krijgen, onvoorstelbaar. Als een patiënt zegt: ik wil niet dat mijn zorgverzekeraar weet wat de diagnose is, dan kan dat. Daar kan je een verklaring voor invullen. Nou, bij de gemeente willen ze niet alleen de diagnose weten, daar gaan ze ook echt mee beoordelen of dit nou allemaal wel nodig is. Dus wat wij vreesden: het verlies van privacy, maar ook het op de stoel van de behandelaar gaan zitten, dat gebeurt nou al in overvloed. Dat ik terugverlang naar de zorgverzekeraar zegt héél veel; want ik ben geen fan van zorgverzekeraars en ik vind marktwerking

voor de ggz ook een drama. Zorg is geen product en ik vind het niet thuishoren bij de markt. Maar ook niet bij de gemeentes. De zorgverzekeraar bemoeide zich zelden met de indicatiestelling en dergelijke. De gemeentes hebben wijkteams opgericht. Die moeten dan die screening aan de voordeur doen en de indicatie stellen. Of ze dat goed kunnen is de vraag.'

'Kinderpsychiatrie gaat over ernstig ontwrichtende aandoeningen; dat is geen kattenpis, dat is een drama'

› Want?

'Het was bij de oprichting onduidelijk wat de opleidingseisen zijn voor de mensen die intakes doen. Ik heb dat zelf aan den lijve mogen ervaren. Mijn pleegzoon ging op een gegeven moment forse gedragsproblemen vertonen. Ik wist precies waar ik hem wilde hebben: bij begeleid kamer-bewonen. Maar daarvoor moest ik dus naar het wijkteam. Er kwam een mevrouw de intake doen die haar leven lang verpleegkundige was geweest bij een consultatiebureau. Zij vond het beter dat hij eerst gesprekken kreeg. Nou, mijn zoon heeft nul interesse in praten maar ik dacht: ik laat het me allemaal maar aanleunen want anders ben ik de dwarsliggende psychiater. Uiteindelijk is het toch zo gelopen als ik het wilde, maar dat komt omdat ik weet hoe het werkt. Ik heb zeker voorbeelden gezien van kinderen die veel te lang bleven hangen in wijkteams en foute adviezen hadden gekregen voordat ze bij ons terecht konden. De know-how aan de voordeur is beslist niet gegarandeerd en soms onder de maat.'

› Kan dat de problemen erger maken?

'Hoe eerder je ergens bij bent, hoe beter dat is. Kinderpsychiatrie gaat over ernstig ontwrichtende aandoeningen. Dat is geen kattenpis, dat is een drama. Eetstoornissen bijvoorbeeld. Anorexia is een ernstige psychiatrische aandoening met een hoge sterfteskans. Of denk aan autisme en dwangstoornissen. Daar moet je niet mee aanmodderen. Ik ben pas nog gebeld door ouders van een kind met ernstige smetvrees. Dat meisje zit

al een jaar thuis. Ze durft de deur niet uit, gaat dus ook niet meer naar school en ziet geen vriendinnen meer. Ze slaapt in een stoel want zelfs haar bed is in haar beleving besmet. Daar moet je als de donder mee aan de slag, want elke dag langer betekent dat ze nog meer in dat patroon komt vast te zitten. Vergelijk het maar gewoon met een kind dat ernstige astma heeft en het wijkteam zegt:

goh, we kunnen ook eens proberen of, weet ik veel, kaartspellen niet leuk voor je zijn.'

› Wat is je advies aan de partijen die een regering willen gaan vormen?

'Een beschaafd land heeft gewoon domweg de geestelijke zorg voor onze kinderen met psychische aandoeningen op orde. Met af en toe wat extra geld als doekje voor het bloeden kom je er niet, het stelsel deugt niet. Draai in elk geval de decentralisatie terug en vraag je eens af of de marktwerking überhaupt haar beloftes wel waarmaakt. Of het niet toch eens tijd is voor een debat daarover.'

› Wanneer verschijnt je volgende boek?

'In november waarschijnlijk. Ik twijfel nog over de titel; tussen *Je ziet anders niks aan je* en *Ik zie anders niks aan je*. Wat vinden jullie beter?

› Ik zie anders niks aan je.

'Oké, nou dan houden we het daarbij. De ondertitel wordt: *Psychische aandoeningen en het brein.*' •

tekst Daniël de Jongh en Diederik Olders
foto's Hanna Radstake

De petitie: sp.nl/ZSo

De SP is bezig met een onderzoek onder jeugdhulpmedewerkers. Ben of ken je een jeugdhulpmedewerker?

sp.nl/jeugdonderzoek

LINKSVOOR **'HEE, HEN OOK!'**

Mel Marcik (45) is actief voor de SP Rotterdam: 'De partij die echt opkomt voor de mensen. Zoals in de toeslagenaffaire en op het gebied van wonen en armoede, zaken die in Rotterdam heel erg spelen.' Mel is non-binair: man noch vrouw. 'Ik voelde me nooit thuis bij die twee hokjes. Het was een opluchting toen ik ontdekte dat ik niet de enige ben. Het deed me ook echt goed toen BN'er Raven van Dorst bekendmaakte non-binair te zijn. Zo van: hee, hen ook!'

tekst Daniël de Jongh
foto Karen Veldkamp

› Hoelang ben je al SP-lid?

'Sinds de laatste verkiezingsavond. De eerste uitslagen waren zo bedrevend voor links: ik moest wat doen.'

› Wat doe je in het dagelijks leven?

'Ik werk in de logistiek, als planner in de binnenvaart. Heel intensief werk, het gaat dag en nacht door. Ik heb het altijd met plezier gedaan, maar na vijftien jaar ben ik nu op zoek naar iets anders. Het liefst in een creatieve of maatschappelijke sector.'

› Heb je hobby's?

'Heel veel. Zo teken ik graag en ben ik fan van Sparta en van Star Trek. Het geheim van Star Trek? Ze pakken maatschappelijke problemen op en de cast is heel divers. Ze scheppen gewoon een wereld zoals die zou moeten zijn.'

› Wat is je favoriete plek op de wereld?

'Portland, in de Amerikaanse staat Oregon. Een heel vrije stad, heel links ook, in een mooie groene omgeving. Er komen ook veel goede bands vandaan.'

› Van wat voor muziek hou je?

'Vooral van wat alternatievere bands. Punk en grunge. Ik heb in Amsterdam gewoond, omdat daar veel leuke concerten waren. Maar de culturele sector is zo uitgekleeft dat het voor kleinere bands niet meer rendabel is om in Europa te toeren. Amsterdam werd ook steeds meer een toeristenstad. Daarom ben ik teruggegaan naar Rotterdam, dat is en blijft toch mijn stad.'

› Raven van Dorst wil graag aangeduid worden met 'hen' en 'hun', in plaats van hij en hem of zij en haar. Jij ook?

'Ja, dat vind ik prima. Maar eigenlijk nog liever met die en diens. Niets principieels, hoor. Als geboren Rotterdammer ben ik gewoon niet zo goed in het verschil tussen hen en hun.' •

RODE DENKERS

DEEL 1 - KARL MARX

ELKE SUCCESSVOLLE ACTIE IS EEN KLEINE REVOLUTIE

Veel SP'ers zullen het wel herkennen, de reacties van mensen als we vertellen over onze grote idealen en fundamentele alternatieven. Dat ze het van harte met ons eens zijn, maar toch niet geloven dat het eerlijker en socialer kan. 'Omdat hier toch nooit iets verandert', of andere woorden van deze strekking. Terwijl het omgekeerde het geval is: nog nooit veranderde de wereld zo snel. De digitale revolutie, de klimaatverandering of de groeiende tweedeling, alles wordt razendsnel anders. Het is juist vreemd om onze toekomst over te laten aan anderen.

Denkers uit het verleden kunnen nooit antwoorden geven op de problemen van vandaag, daarvoor is elke tijd te anders. Iedere generatie moet opnieuw nadenken over hoe we onze idealen het beste in de praktijk kunnen brengen. Daarbij kunnen we echter wel leren van rode denkers uit het verleden. Niet omdat die de waarheden verkondigen waar we ons aan moeten houden, maar wel omdat ze ons inzicht bieden. Karl Marx is een grondlegger van het socialisme, beroemd door *Het communistisch manifest* (1848). Met hem trappen we daarom deze historische serie af.

Economen zijn slechte voorspellers. Kijk naar het CPB, dat jaar na jaar de economische ontwikkeling voorspelt, maar er iedere keer weer naast blijkt te zitten. Helaas deed Karl Marx dat niet veel beter: hij voorspelde het einde van het kapitalisme, maar dat economische systeem lijkt sterker dan ooit. De toegenomen rijkdom leidt ook tot een tweedeling tussen mensen, uitholling van de democratie en mogelijk zelfs vernietiging van de aarde. Voor SP'ers is het soms om moedeloos van te worden. Waarom pikken de mensen dit toch? Waarom komen zij niet in opstand?

Hier maakt Marx een analyse waar we nog van kunnen leren. Bijvoorbeeld als hij stelt dat de economische omstandigheden niet alleen de rijkdom verdelen, maar ook het

denken beïnvloeden. Of dat 'de geestelijke productie zich met de materiële vervormt', zoals hij het zegt in zijn manifest. De markteconomie doet een beroep op het individu, bevordert concurrentie tussen mensen en belooft het denken in winst op korte termijn. Voor gemeenschapszin, samenwerking tussen mensen en duurzame productie is op de markt weinig plaats. Marktwerking maakt mensen tot egoïsten.

Activisme is een goede manier om uit dit dilemma te komen. Natuurlijk denken mensen dat ze er alleen voor staan en nooit iets kunnen veranderen. Tot het moment dat we erin slagen om mensen te organiseren en samen veranderingen af te dwingen. Dan laten we zien dat er een alternatief is voor individualisme en dat solidariteit loont. En als mensen kleine acties winnen, waarom zouden ze dan geen grote dingen kunnen veranderen? Elke succesvolle actie is een kleine revolutie. Omdat mensen daarna nooit meer denken dat 'hier toch nooit iets verandert'. •

tekst Ronald van Raak
foto Diederik Olders

Schoonmakers voeren actie voor meer respect en een betere cao, 16 maart 2010 in Utrecht.

Misdadige pushbacks

Rond Samos vinden ernstige mensenrechtenschendingen plaats. Vluchtelingen worden terug de zee op gejaagd, zelfs beschoten, of verdwijnen zomaar ineens. Dit is niet alleen illegaal, maar ook potentieel moorddadig. Steeds meer getuigenissen hebben tot nu toe niet geleid tot een gedegen onderzoek naar de beschuldigingen. Solidariteit wordt ook gecriminaliseerd. Hoe ver kun je als EU en deelnemende landen in je moraal zinken om mensen terug te sturen de zee op, te beschieten, wanneer men vanuit oorlogsgebieden een veilig heenkomen zoekt? Op Samos hebben protesten tegen deze pushbacks plaatsgevonden. Griekenland wordt, evenals andere EU-grensstaten zoals Kroatië, al lang beschuldigd van pushbacks (terugduwen -red.). Gerespecteerde mensenrechtenorganisaties hebben dossiers met opgetekende getuigenverklaringen dat telefoons tijdens dergelijke operaties in beslag zijn genomen. Bij gebrek aan bevestigend bewijs dat deze apparaten zouden kunnen leveren, zijn deze beschuldigingen echter grotendeels genegeerd.

Maar uit diverse constatering, nu ook door de EU-onderzoekscommissie o.l.v. Tineke Strik, blijkt dat Frontex in opdracht van de EU haar boekje ver te buiten gaat. Ik wil via de Tribune aandacht vragen voor deze stille tragedie die dagelijks plaatsvindt onder de 'democratische legitimiteit' van de Europese Unie. Wij kiezen al deze vertegenwoordigers die hun boekje te buiten gaan. Zij, de regeringsleiders, de Europese Commissie, het Europees Parlement, de landelijke regeringen als deelnemers aan de EU, de parlementsleden in alle landen van de EU. Men doet er niets aan. Zoals de titel van het boek van Linda Polman zegt: *Niemand wil ze hebben*. Dat was in 1938 met de Joden zo. Nu is dat hetzelfde met deze vluchtelingen aan de grenzen van EU: niemand wil ze hebben, het is een harde realiteit. We schieten ze af en laten ze gewoon verdwijnen. De vraag kan gesteld worden, wat is er nog humanitair aan de EU?

NIET IN MIJN NAAM #STOPPUSHBACKS

Wim Somers, Uden-Samos

DOORLOPENDE MACHTINGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB
land : Nederland
woonplaats: Amersfoort
incassant ID: NL86ZZZ403462460000
kenmerk :
redenen : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
handtekening : _____

Tribune september 2021

Stuur deze bon in een envelop zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

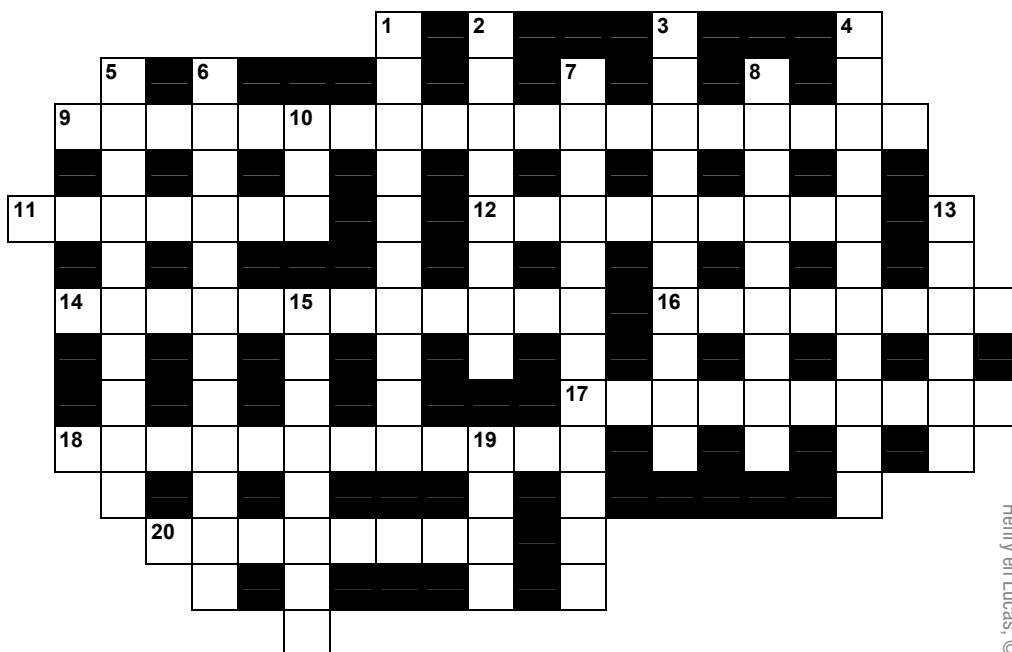
CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 9 De NS, maar dan zonder rails. (19)
- 11 Take one; Take two; Take three! van 'Naar het ziekenhuis'. (7)
- 12 Trofee van een rundveehouder. (9)
- 14 Zo ontstaat de opvatting over, alsmede het kunstwerk zelf. (12)
- 16 Verwaande vrouw, daar op het toilet. (8)
- 17 Familie van het cd-meubel en het platenrek. (10)
- 18 Behandelwijze voor wolf. (12)
- 20 Met het ouder worden komt de ... ongeldigheid? (8)

Verticaal

- 1 Onderdaan eet vlees noch vis. (10)
- 2 Digitale tegenhanger van de liefdesbrief. (8)
- 3 Raakt opgewonden van trappen in de ring. (10)
- 4 Vaart niet op gewone benzine. (11)
- 5 (geen) Ambtelijke notitie met eigen mening. (10)
- 6 Deze bovenste verdieping is noodzakelijkerwijs een zooi. (12)
- 7 Lang in en buiten de vitrine stilstaan leidt ook bij niet-dummies tot vaatvernauwing. (12)

Henry en Lucas, © FLW 2020

- 8 Knotsgekke, maar slapende amfibie. (9)
- 10 In het verleden vuil geworden linnengoed. (3)
- 13 Gaaf, die biologische rangorde! (6)
- 15 Tenue van judoka of karateka. (8)
- 19 Da's een scherp einde van de zin! (4)

CITATENRAADSEL

Opdracht: vul in de gele en rode vakjes horizontaal de achternamen in van de mensen van wie een citaat is weergegeven. Alle uitspraken hebben te maken met 'schilderen'. De oplossing (in de rode verticale balk) is een 18-letterige uitspraak. Een 'lange ij' (of 'y') is één letter/hokje; zo ook leestekens. Veel puzzelplezier.

1																		Welk schilderij in de National Gallery zou ik redden als er brand was? Die het dichtst bij de deur is natuurlijk.
2																		Schilderen en schrijven: takken van één boom, en die boom ben ik.
3																		Die schilder verdient geen lof, die niet even goed de duivel als een engel kan tekenen.
4																		De meeste mensen die zeggen van schilderkunst te houden, houden alleen maar van plaatjes kijken.
5																		Taal is het schilderen van onze ideeën.
6																		De schilder moet niet schilderen wat hij ziet, maar wat gezien zal worden.
7																		Telkens als ik een portret schilder, verlies ik een vriend.
8																		Maanlicht is beeldhouwkunst. Zonlicht is schilderen.
9																		Je leven zou wel erg leeg zijn als je nergens spijt van zou hebben.
10																		Vrijheid is een grote discipline.
11																		Schilderen kan net zulke krachten ontwikkelen als muziek bezit.
12																		...wat aan het prutsen met edelstenen en dingen in goudblad aan het schilderen.
13																		Hoe goden en geesten eruitzien weet men niet, niemand heeft hen gezien daarom zijn ze makkelijk te schilderen.
14																		Ik schilder niet wat ik zie; ik schilder wat ik denk.
15																		Elk schilderij bestaat uit twee schilderijen: het schilderij wat je ziet en het schilderij wat je je herinnert.
16																		We maken geen fouten, we hebben alleen fijne ongelukjes.
17																		Wie zulk een dichter als de hoop, wie zulk een schilder als de herinnering.
18																		De natuur is nog steeds de beste schilder.

OPLOSSING SP-ZOMERPUZZEL 2021

Oplossingswoord Zomerpuzzel 2021														
9	5	13	7	2	14	10	4	6	1	15	12	3	8	11
E	N	E	R	G	I	E	N	E	U	T	R	A	A	L

Antwoorden per Cat.

- Cat 1a) Malthus 1b) Consumptiefase 2a) Off-grid 2b) Uitstervingsgolf
- 3a) Willem Barendsz 3b) Cicade 4a) Windsor 4b) Tonmolen 5a) Love Canal
- 5b) Duizend 6a) De Grenzen aan de groei 6b) Passiefhuis
- 7a) Watervoetafdruk 7b) Aardwarmte 8a) Datacenter 8b) Koraal
- 9a) Milieudefensie 9b) Helium-3 10a) Tsjernobyl 10b) Waterkracht
- 11a) Voedselweb 11b) Uitputtingsproblematiek 12a) Biodiversiteit
- 12b) Spierkracht 13a) Kledingindustrie 13b) Consuminderen 14a) Chieft
- Seattle 14b) Perovskiet 15a) Svante (Arrhenius) 15b) Getijdenenergie

De winnaar van de SP-zomerpuzzel 2021 is mevr. R. Sommandas uit Alphen aan den Rijn.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 22 september naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

TRIBUNE

50 JAAR

Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 9 • oktober 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

TRIBUNE

NIEUWSBLAD VAN DE SOCIALISTIESE PARTIJ

TRIBUNE

de
tribune
11 72
 Socialisties Maandblad
 Postbus 428 Nijmegen
 durf te strijden
 durf te winnen

tribune

de maandblad van de
 socialistiese partij
tribune
 durf te strijden, durf te winnen! **4/73**

rode **3** **71**
tribune marxistisch-leninistisch
 maandblad
 jan porcellisstraat 40b
 rotterdam

proletariërs aller landen en onderdrukte volkeren verenigt u!

ONDERNEMER EN LID VAN DE SP?

MELD JE AAN VOOR DE SP-ONDERNEMERSDAG!

Al jaren zet de SP zich ook in voor het midden- en kleinbedrijf van ons land, door de macht van grote bedrijven aan te pakken of door handelsverdragen met desastreuze gevolgen te bevechten. Ook verschenen in 2010 en 2016 uitgebreide notities met voorstellen onder het motto *Hart voor de zaak*.

Na de coronacrisis krabbelen ondernemers in ons land weer op en de SP wil graag weten hoe het gaat. Kom daarom naar de SP-

Ondernemersdag op 20 november. Economie-woordvoerder Renske Leijten bespreekt dan graag nieuwe plannen die laten zien dat de SP ook een partij is waar ondernemers welkom zijn!

Ben jij ondernemer en wil je graag in gesprek? Of ken jij ondernemers in je afdeling die hierin geïnteresseerd zouden zijn? Attendeer ze op de SP-Ondernemersdag. Aanmelden kan door een mailtje te sturen aan ondernemen@sp.nl, liefst voor 1 november.

Arend van Dam

BRANDWEER-ENQUÊTE

Weten politici voldoende van de brandweer? Wordt hun belangrijke werk voldoende gewaardeerd? Wordt hun mening wel gevraagd? De SP wil het weten en is daarom een enquête gestart voor brandweer-personeel, vrijwilligers en beroepskrachten. Via een korte vragenlijst probeert de SP de werkvloer een stem te geven in het politieke debat tussen de Tweede Kamer en de minister van Justitie en Veiligheid.

Kent u mensen die bij de brandweer werkzaam zijn? Breng de enquête dan vooral bij ze onder de aandacht. Bent u brandweerman of -vrouw? Vult u dan vooral de enquête in.

sp.nl/brandweer

We komen ook graag in contact met SP-leden die bij de brandweer werken. Als u dat ook op prijs stelt, kunt u mailen naar Nicole Temmink, fractiemedewerker in de Tweede Kamer: ntemmink@sp.nl

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Peter Sas
Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Karen Veldkamp

Omslag
Beeld: Nenad Mečava

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten NL86ZZZ403462460000. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

50 jaar Tribune

Ouder dan de SP

6

Agniesebuurt

'SP-wijk' veryupt

10

Woonopstand

Kookpunt bereikt

13

'Ik hoor erbij'

Gevlucht uit Afghanistan

22

Verkiezing partijbestuur

Informeer je, doe mee, stem

26

4 Actueel: Wel Grand Prix, geen festivals?

17 Tandarts Didi Landman krijgt Gouden Roeispaan

28 LinksVoor: Op Petra van Werven kun je bouwen

29 Rode denkers: Domela Nieuwenhuis, eerste socialist in de Kamer

18, 19, 20, 21 Nieuws 30 Prikbord 31 Puzzel

32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Beleggen doe je maar met pindakaas...

...maar niet met onze woningen! Dat was slechts een van de vele creatieve bordjes die ik tegenkwam bij het Woonprotest in Amsterdam. Met duizenden anderen kwamen veel SP'ers in actie om betere politieke keuzes af te dwingen. Mensen pikken het niet langer. En terecht!

Een betaalbare woning vinden is bijna onmogelijk. Maar de wooncrisis is geen natuurverschijnsel. Het is het gevolg van foute politieke keuzes. Onze huisvesting is onder tien jaar Rutte, met steun van veel andere partijen, een woningmarkt geworden. Maar wonen is een recht.

Wij hebben onze woonplannen al lang klaarliggen en we voeren door het hele land al jaren acties, bijvoorbeeld tegen de sloop van betaalbare huizen, tegen de hogere huren en voor goed onderhoud van huizen. We willen dat nu eindelijk de verhuurderheffing wordt afgeschaft, zodat dat geld door corporaties besteed kan worden aan het verbeteren en bouwen van huizen en het verlagen van de huren. We breken de macht van beleggers, door ze meer belasting te laten betalen en door een woonplicht in te voeren. Want een huis is om in te wonen en niet om rijk van te worden.

En: het eerste zorgbuurthuis in mijn eigen Oss komt eraan. Laten we snel op veel meer plekken zorgbuurthuizen bouwen, zodat ouderen die dat willen daarnaartoe kunnen verhuizen – zo komen er ook nog eens woningen vrij voor een gezin of starter.

Het allerbelangrijkste is dat we, na tien jaar Rutte, heel anders naar wonen gaan kijken. Het is niet normaal dat pandjesbazen slapend rijk worden. Het is niet normaal dat mensen zich scheel betalen aan een woning. We moeten van woningmarkt naar volkshuisvesting.

Het volgende woonprotest is al gepland op 17 oktober in Rotterdam. Wij gaan door! Want een betaalbaar huis is geen luxe, dat is een recht.

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

OORVERDOVEND STILLE ZOMER

Niet alleen de wooncrisis deed onlangs de straten volstromen met demonstranten. Ook mensen die snakten naar een festival of feestje en degenen die hier hun brood mee verdienen lieten luid en duidelijk van zich horen. SP-Tweede Kamerlid Peter Kwint snapt hun frustratie: 'Als je elke keer als speelbal van de politiek wordt gebruikt, dan denk je: laat ons toch gewoon weer.'

OP 21 AUGUSTUS kwamen er tienduizenden mensen op de been om te protesteren tegen de impact van de coronamaatregelen op de evenementensector. Hun eis: dat evenementen vanaf 1 september weer onder volledige capaciteit konden plaatsvinden. Het protest werd gehouden onder de vlag *Unmute Us*, omdat de overheid volgens de organisatoren de mute-knop heeft ingedrukt voor hun sector.

De demonstraties hadden de sfeer van de festivals en clubavonden waar de actievoerders al ruim een jaar naar snakten, met rondrijdende geluidswagens en dj's. Volgens cultuurwoordvoerder Peter Kwint is *Unmute Us* 'een brede beweging van mensen voor, achter en op het podium. Met aan de ene kant evenementen- en festivalorganisatoren

- de professionele kant - en aan de andere kant mensen die denken: ik wil ook wel weer een feestje.'

Een reactie vanuit de regering op het protest bleef uit, waardoor *Unmute Us* feestgangers en werkers in de evenementensector opriep om op 11 september opnieuw de straat op te gaan. Een grote bron van frustratie voor de branche was het feit dat grote sportevenementen zoals de Dutch Grand Prix in Zandvoort intussen wel weer werden toegestaan door het kabinet.

Piek van De Jonge

In landen als België, Engeland en Duitsland konden liefhebbers van grote muziek-evenementen afgelopen zomer weer hun hart ophalen. Na de coronapiek in juli zette de

Vooraf ondoordacht versoepelingsbeleid deed het festivalseizoen de das om

Nederlandse regering juist abrupt een streep door grote festivals, evenementen en het nachtleven. Hierdoor was het in een klap gedaan met de 'Summer of Love' waar veel jongeren zich zo op verheugden. Het is vooral onvoorzichtig en ondoordacht versoepelingsbeleid geweest dat volgens Kwint het festivalseizoen de das om heeft gedaan.

Kwint: 'Toen de zomer begon was de boodschap *Dansen met Janssen*. Iedereen mocht open. Vervolgens ontstond er een coronapiek waar de sector volkomen onterecht de schuld van kreeg. Minister De Jonge heeft het voortdurend over een discopiek, maar het was zijn eigen piek. Meteen de dag nadat je een vaccin hebt gehaald gaan feesten is gewoon volkomen onverantwoord. Daarnaast kampte het toegangssysteem met QR-codes met storingen, waardoor mensen in blinde paniek werden binnengelaten. Tel daarbij op dat je afgelopen zomer wel naar de Grand Prix en naar voetbalwedstrijden mocht en dan snap ik wel dat mensen boos zijn.'

Driekwart volle bak

Na de tweede demonstratiegolf van *Unmute Us* werd bekend dat concertzalen, evenementenhallen en poppodia vanaf 25 september weer hun deuren mochten openen voor evenementen zonder vaste zitplaatsen, maar op maximaal 75 procent van de totale capaciteit. Jasper Goossens, woordvoerder van *Unmute Us* en ondernemer in de festivalbranche, noemde het 'volstrekt onrealistisch om op stel en sprong rendabele evenementen te organiseren op driekwart van de oorspronkelijke capaciteit.' Ook de sluitingsplicht van nachtclubs op middernacht was de protestbeweging een doorn in het oog.

Kwint: 'Het aantal besmettingen is nog best hoog, dus daardoor snap ik dat we voorzorgsmaatregelen moeten nemen.'

Tegelijkertijd komt die 75 procent wel heel erg uit de lucht vallen. Zodra je de deur van de zaal dichtgooit komen mensen elkaar toch wel tegen.'

Het voornaamste probleem zit volgens hem echter in het feit dat de meeste evenementen ook na deze versoepeling verlies zullen blijven draaien. 'Het is heel simpel: vrijwel geen enkel evenement is rendabel op 75 procent capaciteit. Als je een heel succesvol evenement hebt speel je misschien net quitte. Daaruit blijkt maar weer dat er betere ondersteuning moet komen voor de bedrijven, werknemers, zzp'ers en artiesten', aldus Kwint.

Goede steunpakketten

Inmiddels hebben *Unmute Us* en enkele grote spelers uit de evenementenbranche besloten de staat voor de rechter te dagen. Zij willen vanaf 25 september weer op 100 procent capaciteit kunnen draaien: zowel 's avonds als 's nachts. Hoewel Kwint zelf aanwezig was bij een *Unmute Us*-demonstratie in Nijmegen om de cultuursector moed in te spreken, kan hij zich niet vinden in alle eisen van de beweging: 'Deels is het ook een demonstratie voor Testen voor Toegang. Ze willen dat mensen met een toegangsbewijs de kans krijgen om terug naar normaal te gaan. Zelf denk ik dat het beter is om mensen te stimuleren om zich te vaccineren, dan ze op deze manier te gaan pushen.'

Kwint: 'Ik heb de actievoerders in Nijmegen laten weten dat we het misschien niet over alles eens zijn, maar wel over de manier waarop er met de sector wordt omgegaan. Als SP zullen we ervoor blijven knokken dat de evenementenbranche zo snel mogelijk open mag, mits dat veilig kan. Tot die tijd moeten er goede steunpakketten zijn. Anders maak je de sector weer kapot.' •

Tekst Lesley Arp
foto ANP / Manon Bruininga©

Jannie Visscher
voorzitter SP

Er gaat verandering komen...

Het kan niet langer zo doorgaan met de opwarming van de aarde. En met de vele miljoenen overheids subsidie voor de grote vervuilers terwijl steeds meer mensen grote moeite hebben om de energierekening te betalen. Het kan niet langer zo doorgaan dat de economie bloeit, de winsten de pan uitrijzen maar de mensen die het werk doen moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen. Het kan niet langer zo doorgaan dat banken als ABN AMRO woekerrentes aan hun klanten rekenen terwijl ze met geld van ons allemaal op de been zijn gehouden. De zorg, de huren, de lonen; steeds meer mensen zien dat het zo niet langer kan.

Roodgloeiend stond de jaarlijkse Troontelefoon dan ook. Op Prinsjesdag konden mensen na de Troonrede met SP-Kamerleden bellen; veel meer mensen dan een jaar geleden wisten ons te vinden.

De tijd is rijp voor verandering, dat is duidelijk. De bellers op Prinsjesdag zochten contact met een partij die het als haar taak ziet om te zorgen dat het ook echt beter wordt. Met voorstellen in de Tweede Kamer, ondersteund door organisatie van mensen in het hele land. Het is, als voorbeeld daarvan, ons gelukt om een flink bedrag voor de zorgsalarissen te regelen. Handtekeningen, acties, buurten, filmpjes, demonstraties, schoenen verzamelen; het is het succes van al die SP'ers in de afdelingen die volhouden.

Er gaat verandering komen. Want SP'ers geven niet op. Laten we samen met mensen hun 'het kan zo niet langer' omzetten in het samen afdwingen van verandering. Over volhouden gesproken: de Tribune bestaat deze maand 50 jaar! •

50 JAAR TRIBUNECOVERS DOOR DE OGEN VAN DE TRIBUNE-

nr 3 1971 rode tribune
marxistisch-leninistisch
maandblad

In die tijd werden tekst en beeld nog met de hand geknipt, geplakt, met de reprocamera opgenomen en daarna op film gezet (vooral te zien aan de takken bij de soldaten, die 'subtiel vrijstaand' gemaakt zijn met schaar of mes.) Daarna werd het op een plaat belicht en naar de drukpers verstuurd. De binnenkant werd in één kleur gedrukt (zwart). Er bestond toen nog geen vast logo.

nr 10 1971 de tribune
marxistisch-leninistisch
maandblad

In oktober 1971 werd het woord 'rode' weggelaten en heette het blad voortaan *de tribune*. In het begin gebruikte men allerlei verschillende lettertypes. Bij dit nummer het gebruik op de cover van kapitalen (hoofdletters). De ruimtes tussen de woorden zijn niet overal gelijk, waaraan je kan zien dat het handwerk is.)

nr 11 1972 de tribune
Socialisties maandblad

Het marxistisch-leninistisch maandblad heeft plaatsgemaakt voor het Socialisties maandblad, alhoewel Marx en Lenin nog wel in de afbeelding bovenin staan. Durf te strijden, durf te winnen is de nieuwe kreet! Ook hier weer een ander gebruik van het lettertype en de vernieuwing is een foto rechtsbovenin, als aandachtstrekker.

nr 4 1973 de tribune
maandblad van de
socialistische partij

Marx en Lenin zijn verdwenen bovenin, de nummering is meer subtiel. De rode balken bovenin zijn tot 2 teruggebracht. De fotokwaliteit verbetert ook, het raster van de foto is minder grof dan de vorige. En er is nog geen logo te vinden.

nr 1 1993 TRIBUNE
niewsblad van de
socialistische partij

Het begin van een andere vormgeving. De highlights worden uitgelicht met wat portretfoto's. De paginagrote foto blijft behouden, en er zit wat meer orde in de tekst, al blijft de witte tekst nog wat moeilijk leesbaar. Het is duidelijk te zien dat de computer zijn intrede heeft gedaan.

nr 1 1995 TRIBUNE
niewsblad van de
socialistische partij

De schrijfwijze van 'socialistische' werd moderner, en het logo gestileerd. Het woord Tribune is nu een vette letter, het is nog steeds niet gelukt om dit eenduidig te maken. Maar het begin is er.

nr 9 2001 TRIBUNE
niewsblad van de SP

Een 'vliegende tomaat' is de grote vernieuwing. De paginagrote foto heeft plaatsgemaakt voor meerdere foto's en teksten, wat het geheel een zeer chaotische indruk geeft. Het is duidelijk dat de bladenman van Nieuwe Revu zijn stempel heeft achtergelaten.

nr 9 2001 TRIBUNE
niewsblad van de SP

De paginagrote foto komt terug, en er is 1 lettertype gebruikt in verschillende groottes, waardoor er meer rust komt op de pagina.

nr 14 1978 **tribune**
nieuwsblad van de
socialistische partij

Het woordje 'de' is weggelaten, de erg versmalde en uitgerekte letter voor tribune is voor die tijd 'modern'. De rode balken zijn dikke lijnen geworden, maar de variatie aan lettertypes blijft. De tekst in de bovenste foto gaat zelfs dwars door de hoofden heen. De enige constante tot nu toe is dat het geheel nog steeds in zwart en rood gedrukt wordt.

nr 15 1980 **tribune**
nieuwsblad van de
socialistische partij

Daar is een logo. Het eerste logo van de SP. Het woord 'tribune' is nu gezet in een schreefletter, tot nu toe werden er alleen schreeflozen gebruikt. (wel of geen haakjes aan de uiteinden van de letter). Wat opvalt is dat de rest van de tekst overal hetzelfde lettertype is: fijn! Voor 't eerst ook meer kleur op de cover, met een zwart vlak onder onder de foto, wat waarschijnlijk een schaduwrand voorstelt.

nr 1 1983 **tribune**
nieuwsblad van de
socialistische partij

Het jaar staat nu in miniletters onderaan. Het woord tribune is waarschijnlijk een bestaand lettertype, een wit papiertje eronder, uitknippen en door iemand anders laten plaatsen. Genoeg ruimte in de lucht om het woord tribune schuin te laten zweven. Het gebouw is ook 'netjes' uitgeknipt. Het was zeer bewerkelijk in die tijd. Het valt op dat de cover de rustigste toe nu toe is.

nr 22 1988 **DE TRIBUNE**
nieuwsblad van de
socialistische partij

Benieuwd of DE TRIBUNE een bestaand lettertype is, of dat het de makers zijn geweest in een creatieve bui. Het vermoeden is dat laatste want het logo bestaat nu in een zelfde soort stijl. Voor het eerst een paginagrote full-colorfoto op de voorkant. De kleuren van de tekst zijn wat 'slap', waardoor de tekst niet echt opvalt.

nr 2 2006 **TRIBUNE**
nieuwsblad van de SP

Het logo is door bureau Thonik gerestyled, het is nog steeds in gebruik. Dat logo is het enige verschil in de kop. Hier is een illustratie op de voorkant geplaatst in plaats van een grote foto, met daaronder een full color vlak.

nr 1 2008 **TRIBUNE**
nieuwsblad van de SP

De kop is nu aflopend gemaakt (boven en links van de pagina af), en de jaargang eronder geplaatst. Er werd gebruik gemaakt van rode transparante balkjes om de tekst uit te lichten. Wat opvalt is het ontbrekende logo. Zou dit een bewuste keuze zijn geweest?

nr 8 2010 **TRIBUNE**
nieuwsblad van de SP

De kop is weer breder en hoger gemaakt met daarachter een grote tomaat. De rode transparante balkjes hebben plaats gemaakt voor witte balkjes met rode tekst.

nr 9 2021 **TRIBUNE**
nieuwsblad van de SP

De huidige vorm heeft in 11 jaar kleine veranderingen ondergaan. De kop is alleen links aflopend, de tomaat subtieler gemaakt en de witte balkjes zijn verdwenen. Voor de rest hebben wij vormgevers hier natuurlijk niets op aan te merken.

Knippen plakken snijden stencillen...

... vouwen en binden

50 JAAR, OF 57 JAAR, 125 OF TOCH 2600 JAAR TRIBUNE?

De Tribune bestaat 50 jaar deze maand. De jaargang (op de voorkant) is echter 57. En de SP viert volgend jaar pas haar vijftigjarig bestaan. Hoe zit dat?

DE NAAM TRIBUNE is afgeleid van Tribunus. Tribunus komt uit het latijn, waar het stamhoofd betekent; een magistraat, een hoofd van de tribus. Maar waarom is de in linkse kringen veelgebruikte titel Tribune vernoemd naar een topfunctie? Het Romeinse Rijk begon als een koninkrijk. De koningen begonnen zich al snel te misdragen, waarop na een revolutie het koningschap werd afgeschaft en er een republiek kwam. Het was wel een klassenmaatschappij; de Patriciërs – afstammelingen van de oorspronkelijk Romeinse families – hadden alle macht. De Plebejers waren mensen die ‘van buiten’ waren gekomen en een klein stukje land bezaten. Er was ook nog een (toen nog kleine) klasse van bezitslozen, de Proletariërs, en er waren slaven.

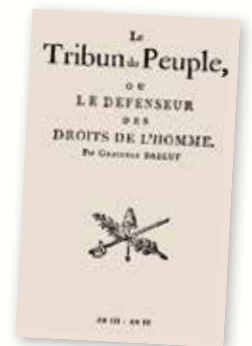
VVD-wetten

Hoewel er een aantal wetten was aangenomen om te voorkomen dat iemand zich de macht van een koning toe-eigende, waren alle wetten wel ruimschoots in het voordeel van de Patriciërs – zeg maar VVD-wetten. Dit, gecombineerd met een bijna permanente staat van oorlog, zorgde ervoor dat de Plebejers steeds meer in de schulden kwamen, en de Patriciërs steeds rijker werden.

Herkenbaar? De Plebejers wisten echter dat ze nodig waren als soldaat – ze begrepen de macht van hun klasse. Dus ze gingen staken. De Patriciërs raakten in paniek; zonder soldaten zouden ze snel verslagen worden door alle omliggende stammen en steden die ze in de voorbije jaren veroverd hadden. In de onderhandelingen werden niet alleen de ernstigste schulden kwijtgescholden, maar werd ook de macht gedeeld – een beetje. Vanaf nu was er de functie van – daar komt-ie – de Tribunus Plebis; de magistraat, tribuun van het volk. Deze werd door de Plebejers gekozen en had meteen al vrij veel macht. De tribuun was de start van de uitbreiding van de macht van het volk.

Le Tribune

Tijdens de Franse Revolutie – zo’n 2400 jaar later – bracht journalist en vroege socialist François-Noël Babeuf een krant uit waarin hij het opnam voor de armen. De krant heette ‘Le Tribun du Peuple’ – de Tribune van het volk. Het liep met Babeuf niet goed af – toen hij zijn opstandige woorden omzette in daden, wachtte hem in 1797 de guillotine. Maar de naam van zijn krant leefde voort; de naam Tribune werd wereldwijd nagevolgd – ook in Nederland.

Extra jaargangen

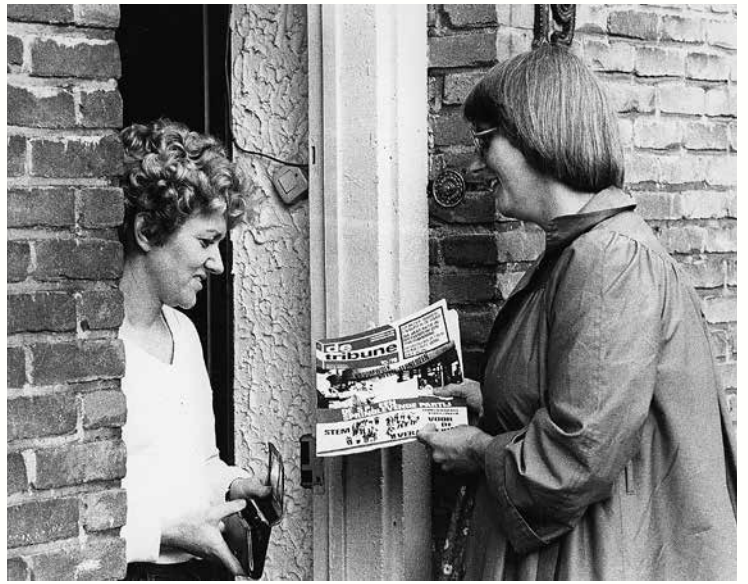
In maart 2007 schreef de toenmalig hoofdredacteur Elma Verhey (inmiddels overleden) een stuk over de geschiedenis van De Tribune in Nederland. De titel – om het nog moeilijker te maken: *125 jaar Tribune*. In het kort: al meer dan een eeuw wordt de naam Tribune door Nederlandse linkse partijen gebruikt; uiteindelijk kwam de naam bij de voorloper van de SP terecht; de Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland/marxistisch-leninistisch (KEN/ml) gaf sinds 1964 de Rode Tribune uit. De Eenheidsbeweging slaagde er niet in de eenheid te bewaren; er kwam weer een afsplitsing, in 1971. De afsplitsing die zich een jaar later in 1972 SP zou gaan noemen, gaf dus sinds oktober 1971 de Tribune uit. Als jaargang van het eerste nummer werd opgegeven: *jaargang 7*. De boodschap was dus: dit is de échte opvolger van de Rode Tribune. Vandaar dat we sinds 1971 de Tribune hebben, met zeven jaren extra jaargang. En vandaar dat de Tribune een jaar eerder dan de SP het vijftigjarig bestaan viert. •

Lees hier het stuk uit 2007:
sp.nl/ZSJ

Tekst Diederik Olders en Daniël de Jongh

... verzendklaar maken

... en langs de deur.

NIETJES, BLOTE BUIKEN EN GRUZELEMENTEN

De eerste Tribunes werden als losse vellen bij de afdelingen bezorgd. Daar werden ze door vrijwilligers geraapt, gevouwen en geniet. Veel werk, maar de komst van de kant-en-klaar afgeleverde Tribune werd niet overal verwelkomd. Zonder dit vrijwilligerswerk vreesden sommige afdelingen een teloorgang van de moraal in de afdeling en van de band met de samenleving.

De oudste Tribunebezorger ooit is vermoedelijk Dirk van Duijn uit Noordwijk aan Zee. In 2018 stond hij in onze rubriek LinksVoor, op 92-jarige leeftijd. Hij fietste elke maand 13 kilometer naar Leiden om Tribunes op te halen. Die bracht hij vervolgens te voet rond in Noordwijk en Noordwijkerhout, zo'n 6 kilometer verderop.

Van auteursrecht had de Tribuneredactie in de beginjaren nog nooit gehoord. Foto's werden gewoon uit de krant geknipt en gekopieerd en geen haan die ernaar kraaide.

De Tribune verscheen aanvankelijk 2 maal per maand. Er is door een aantal afdelingen hevig geprotesteerd toen dit werd teruggeschroefd naar eens per maand.

In de jaren negentig maakte de Tribune naam met spraakmakende onderzoeksjournalistiek. Zo werden in *De man die Groningen in zijn zak heeft* de dubieuze banden onthuld tussen politici en Koop Tjuchem-directeur Henk Koop. Hij spande daarop een serie rechtszaken aan, die de redactie allemaal won.

Begin jaren zeventig bracht Nijmegenaar en mede-oprichter van de SP Hans van Hooft sr. eigenhandig twee keer per maand een stapeltje Tribunes naar de Arnhemse afdeling. Midden in het Spijkerkwartier, de roemruchte rosse buurt. Het werd door de werkende vrouwen daar niet altijd gewaardeerd: 'Ga eens weg, je staat voor m'n raam!'

In juni 2006 sierden Gaby en Gilad de voorpagina van de Tribune, met hun hondje. Zij stredden tegen sloop van hun wijk Crooswijk. De blote buik van de zwangere Gaby leidde tot enkele opzeggingen: "Onbeschaamd." Het mocht de strijd niet deren. In september 2013 meldde de Tribune dat Crooswijk eindelijk van de sloophamer was gered. Gaby en Gilad prijkten opnieuw op de voorpagina: twee kinderen rijker en hun hondje met een grijs snoetje.

Ooit publiceerde de Tribuneredactie een ingezonden brief waarin het voorgaande nummer van voor tot achter en van onder tot boven werd afgekraakt. Met daaronder als antwoord van de redactie: "En wat vond u van de nietjes?"

In 1989 is voor het eerst een computer aangeschaft. De overgang van het knippen en plakken van stroken en met een pen lijntjes trekken was niet alleen opmaaktechnisch een grote stap. Met engelengeduld moest vormgever Herman Beekers zijn redacteurs uitleggen hoe ze hun teksten op een floppy konden aanleveren.

Een van de SP-kaderleden van het eerste uur is Theo Coşkun. Volgens geruchten in de partij leverde het uitventen van het partijblad hem zijn charmante scheve mond op. Maakte hij een halve eeuw geleden echt een schuiver met zijn brommertje doordat er een tas Tribunes tussen de spaken kwam? Coşkun: 'Zo'n val met een overbeladen brommer heb ik inderdaad eens gemaakt, ja. Maar dat was al een paar jaar later. Mijn kaak ging aan gruzelementen bij een aanrijding, in 1972. Ik werd geraakt door een auto, vloog door de lucht en landde op een stilstaande auto.' Hij was wel op SP-missie: 'Ik was op mijn bromfiets op weg naar een meisje om haar SP-lid te maken.'

De SP-afdeling met het grootste bezorgingsgebied is Súdwest-Fryslân. Als gevolg van gemeentelijke herindelingen moeten Tribunebezorgers hier de halve elfstedentocht afleggen.

**VAN SP-BUURT NAAR
'SPEELTUIN VOOR VOLWASSENEN'**

AGNIESEBUURT VERHIPT

Oude volksbuurten in grote steden worden in een rap tempo 'ontdekt' door hippe hoogopgeleiden. Gentrificatie noemt men het ook wel. Ook de Rotterdamse Agniesebuurt, waar jarenlang het SP-hoofdkantoor zetelde, ontkomt niet aan dit fenomeen.

Theo Coşkun bij het voormalige SP-pand.

IN DE VIJVERHOFSTRAAT 65 zijn vijfendertig jaar lang talloze folders gedrukt en demonstratiebordjes in elkaar geniet. Na de verhuizing van het SP-partijkantoor naar Amersfoort in 2012 werd het oude hoofdkwartier getransformeerd tot gezinswoning. Slechts de tomaatvormige raamkozijnen – inmiddels blauw geschilderd – herinneren aan de bijzondere geschiedenis van het pand.

Verscholen achter de Vijverhofstraat 135, een paar meter verderop, ligt een ecologische binnentuin: de #oogstmetmij-mee tuin. SP'er van het eerste uur Theo Coşkun haalt er herinneringen op aan de 'oude' Agniesebuurt, waar hij in 1978 heen verhuisde. Vanaf een van de omliggende balkons klinkt zomerse salsamuziek.

Coşkun: 'Toen ik hier kwam, werkte er slechts anderhalve man en een paardenkop voor de SP. Omdat ik zo dicht bij het hoofdkantoor woonde moest ik er natuurlijk voor iedere scheet naar toe'. De betrokken buurtbewoner merkt dat de Agniesebuurt vandaag de dag enorm gewild is onder woningzoekenden. De korte loopafstand tot het centrum speelt

De Hofbogen; vroeger rook het er naar drukwerk van het actiemateriaal, nu naar slow coffee.

‘Het stadsbestuur wil mensen met geld aantrekken’

daar volgens hem zeker een rol in: ‘Locatie is alles’.

Verbannen

Deze gentrificatie – veryupping in de volksmond – is een fenomeen dat je in meer Rotterdamse wijken terugziet. ‘In Oud-Charlois, de wijk van mijn ouders, is hetzelfde aan de hand’, vertelt Robert de Klerk. Jarenlang was hij grafisch vormgever voor de SP, maar sinds anderhalf jaar werkt hij weer in de Agniesebuurt als docent op het Grafisch Lyceum Rotterdam. Het viel hem op dat ondernemingen met een rafelrandje – denk aan een coffeeshop en een partycentrum – in korte tijd plaats hadden gemaakt voor trendy ingerichte zaakjes, zoals koffiebar Man met Bril en een ‘indoor jeu de boules-hal’ die wordt gepromoot als ‘Mooie Boules, speeltuin voor volwassenen’. (‘het franse ‘Boules’ spreek je uit als *boel*-red.)

Hoewel in veel andere Rotterdamse buurten de oorspronkelijke bewoners plaats moeten maken voor de bouw van prijzige huur- en koopwoningen, kent de Agniesebuurt nog een hoog percentage sociale huur. De sloop-nieuwbouwpraktijken zoals in de Rotterdamse Tweebosbuurt, die zelfs tot kritiek

vanuit de Verenigde Naties leidden, zijn een uitwerking van de gemeentelijke Woonvisie waar de SP al jaren fel tegen ageert. ‘Het stadsbestuur wil mensen met geld aantrekken en sociale woningbouw voor een deel verbannen naar de randgemeenten’, aldus Coşkun.

De ‘verhipping’ van de Agniesebuurt is volgens Coşkun opmerkelijk genoeg juist mede het gevolg van het feit dat groot-scheepse sloopplannen van corporatie Havensteder door de financiële crisis werden geschrapt. ‘Sindsdien ging de gemeente over tot wat men ‘organische gebiedsontwikkeling’ noemt. Staat er iets leeg, dan stop je er bijvoorbeeld kunstenaars in’, vertelt hij. De kleine hoeveelheid woningen in particulier bezit, met name gelegen aan de Schiekade en Noordsingel, hebben de afgelopen jaren een gigantische prijsstijging meegemaakt. ‘Voor bovenwoningen die in 2005 anderhalve ton waard waren betaal je nu bijna een half miljoen,’ vertelt Coşkun.

Nieuw icoon

Het actiemateriaal van de SP werd vroeger gedeeltelijk opgeslagen in ‘de

Groenten op het dak van de Vijverhofstraat

Brommen is hip in de voormalige gevangenis.

boogjes': opslagruimtes in het Hofbogen-viaduct, het rijksmonument dat dwars door de wijk loopt. Tegenwoordig zijn de boogjes een thuishaven voor creatieve ondernemers. Ook koffiebrander 'Man met Bril' – 'De grap is dat hij zijn ogen inmiddels heeft laten laseren', vertelt De Klerk – is gehuisvest in een van de boogjes. Op het terras zitten volgens Coşkun geregeld twintigers en dertigers achter hun laptop te werken. Vroeger dienden de boogjes als opslagplaatsen voor de bloemenmarkt en de schoenmaker, vertelt de SP-veteraan die ook actief is in de Wijkraad Agniesebuurt.

De gemeente heeft plannen voor een openbaar park op het dak van het voormalige spoorviaduct: een 'nieuw icoon' dat de wijken van Rotterdam Noord met elkaar moet verbinden. Het is volgens Coşkun een wens van de buurt zelf: 'Toen ik in 2018 nog in de Gebiedscommissie van Rotterdam Noord zat was er inmiddels al 18 jaar over dat plan geluld. Dat monument was namelijk in de maag van de woningcorporaties gesplitst, maar die mochten zich op een gegeven moment enkel nog met wonen bezighouden. Twee jaar geleden is het uiteindelijk verkocht aan een vastgoedontwikkelaar. Sindsdien lijkt dat park er echt te gaan komen in nauw overleg met de bewoners.'

Bakfietsen in de bajes

Onderdeel van de Agniesebuurt is het

Zomerhofkwartier, dat van de gemeente en projectontwikkelaars de hippe bijnaam ZOHO heeft gekregen. Op het voormalige bedrijventerrein moeten de komende jaren om en nabij 600 woningen verrijzen, waarvan 150 sociaal. Het feit dat de projectontwikkelaars ZOHO als onderdeel van het centrum bestempelden in plaats van zijn Agniesebuurt riep de nodige ergernis op bij Coşkun: 'Het laat ook zien dat het stadscentrum, met alles wat daarbij komt kijken, aan het uitdijen is.'

Vlak over de grens van de Agniesebuurt, in het Oude Noorden, is een voormalige gevangenis omgetoverd tot een fonkelnieuw buurtje waarvan de woningen zo uit de glossy pagina's van een lifestyleblad zouden kunnen komen. Coşkun noemt het 'gentrificatie op en top'. 'Toen mijn dochters nog klein waren hadden ze plannen voor een wijkpark op deze plek, maar ook hier is heel lang niets gebeurd', vertelt hij. Het fietspad dat door deze 'Tuin van Noord' kronkelt heeft een naam met een knipoog gekregen: 'Het rechte pad'.

Monjé's moestuin

Toch is nog lang niet alles gepolijst en verhipt in de Agniesebuurt. Zo worden naast 'Mooie Boules' dakloze jongeren opgevangen. In de Zwartjanstraat kunnen de bewoners met een kleinere beurs nog altijd terecht voor de betaalbare groenteboer

Robert de Klerk in de ecologische binnentuin.

en bakker. Ook is er hier en daar nog een ouderwetse bruine kroeg te vinden, waar mensen niet de wenkbrauwen fronsen als je een eenvoudig pilsje bestelt.

Opvallend is dat de gentrificatie van de Agniesebuurt pas in een stroomversnelling kwam nadat de SP vertrok. De Klerk en Coşkun grappen of er wellicht sprake is van een oorzakelijk verband. Al was de SP in sommige opzichten misschien wel de tijd ver vooruit. Coşkun: 'Daan Monjé, onze vroegere politiek secretaris, verbouwde al groenten op het dak van de Vijverhofstraat. Tegenwoordig lijkt het alsof haast iedereen in de Agniesebuurt een moestuin heeft.'

tekst Lesley Arp
foto's Maurits Gemmink

SP-KAMERLID SANDRA BECKERMAN OVER DE WOONCRISIS

WOONMARKT OF WOONRECHT

Ruim 15.000 mensen gingen de straat op tijdens het eerste Woonprotest. De gevolgen van de wooncrisis zijn overal zichtbaar: huren schieten al jaren omhoog, wachtlijsten lijken oneindig en de koopmarkt is oververhit. Maar hoe zijn we eigenlijk op dit kookpunt beland? SP-Kamerlid Sandra Beckerman vertelt hoe het zo ver heeft kunnen komen: 'Het begint met het grote besef dat wonen weer een recht moet worden en niet aan de markt kan worden overgelaten.'

DE MARKT REGEERT

Al decennialang maakt de politiek keuzes die niet het woonrecht maar de markt versterken. Toenemende ongelijkheid en een enorme wooncrisis zijn het gevolg. Deze ingrepen, gedaan door verschillende kabinetten en partijen, vormden de basis:

 Hypotheekrenteaftrek wordt ingezet zodat meer mensen huizen kopen (jaren '80)

 Woningcorporaties worden verzelfstandigd (1995)

 Woningbezit wordt niet meer als vermogen gerekend door de belastingdienst (2001)

 Woningcorporaties betalen voortaan vennootschapsbelasting (2008)

 Kraken wordt verboden (2010)

 Ministerie van Volkshuisvesting wordt afgeschaft (2010)

 Er komen wettelijke inkomenseisen voor sociale huur (2011)

 Verhuurdersheffing (belasting op sociale huurwoningen) wordt ingevoerd (2013)

 Jubelton wordt ingevoerd. Ouders mogen 100.000 euro belastingvrij schenken aan hun kind voor de aankoop van het eerste huis (2013)

 Inkomenseisen voor sociale huur worden aangescherpt, WOZ-waarde telt mee in de huurnorm (2015)

 Tijdelijke huurcontracten worden ingevoerd (2016)

 Regels voor het verkrijgen van een hypotheek worden verruimd (1990-2008 & 2016-2021)

 Overdrachtsbelasting voor starters voor woningen tot 4 ton wordt afgeschaft (2021)

Bron: VPRO/Tegenlicht

BECKERMAN: 'Kort gezegd betekent de wooncrisis dat mensen geen goed en betaalbaar huis kunnen vinden of behouden. Wachtlijsten voor sociale huurwoningen zijn in sommige gemeenten wel 22 jaar. Kwaliteit van de sociale huur gaat achteruit en de huren zijn veel te hoog. De vrije sector is tegelijkertijd onbetaalbaar voor heel veel mensen. Daar zijn enorme huren en steeds meer tijdelijke huurcontracten. Als je een woning wil kopen dan zijn de huizenprijzen gigantisch. Starters komen er niet meer tussen en kleine en grote beleggers kopen de woningen op. Dat is in de kern het probleem waar we voor staan.'

De wooncrisis heeft dan ook grote gevolgen voor heel veel mensen. Beckerman: 'De afgelopen jaren zijn de mensen een steeds groter deel van hun inkomen kwijt aan woonlasten. Vooral huurders, mensen met een laag en gemiddeld inkomen, komen daardoor heel erg in de knel. De huurprijzen zijn onder Rutte met 35 procent gestegen. Dan zie je dat een kwart van de huurders te weinig geld overhoudt om in noodzakelijk levensonderhoud te voorzien. De helft van de huurders heeft moeite om rond te komen.'

Voor de oorzaken van deze crisis moeten we wat Beckerman betreft naar Den Haag kijken: 'De wooncrisis is een politieke crisis. Het is het gevolg van politieke keuzes. Het wordt soms nog gepresenteerd als een soort natuurramp. Alsof het zo ineens ontstaan is. Maar dit is echt het gevolg van politieke keuzes waarbij niet het woonrecht maar de markt centraal staat. Het is een blind geloof en blind vertrouwen dat de markt het beter kan. Dat zie je in alles.'

Opeenstapeling van beslissingen

Volgens Beckerman is het heilige geloof in de werking van de markt de bron van veel foute beslissingen: 'Er is niet één aanwijsbare keuze waardoor we nu in deze crisis zitten maar het is een opeenstapeling van decennialang aan beslissingen vanuit marktdenken. Dit gebeurde met de VVD voorop, maar ook vaak met enthousiasme van het CDA, PvdA en D66 die daarin zijn meegegaan. Voor de huursector begint het al in de jaren 90 met het verzelfstandigen van woningbouwcorporaties. Het steeds kleiner maken van de volkshuisvesting en dat zien als iets voor een hele kleine doelgroep, dus echt alleen de allerlaagste inkomens.' Ze vervolgt: 'Na het verzelfstandigen van de woningbouwcorporaties zijn zij zich echt als bedrijven gaan gedragen. De huren stegen

enorm en onderhoud bleef achter. Een andere belangrijke beslissing is ook het opheffen van het Ministerie van Volkshuisvesting tijdens het eerste kabinet-Rutte. Maar ook de verhuurdersheffing, het nog verder belasten van huurders waardoor er nóg minder gebouwd kan worden, nóg minder aan onderhoud en verduurzaming gedaan kon worden en de huren weer stegen. Alleen politieke keuzes vanuit marktdenken die hebben geleid tot de crisis waar we nu in zitten.'

Deze ingrepen raken met name de sociale huur. Door het tekort aan sociale huurwoningen is ondertussen de huurprijs in de vrije huursector geëxplodeerd. Op deze woningen zit, in tegenstelling tot sociale huurwoningen, geen maximum huurprijs. Ook hier wijst Beckerman naar het markt-

foto Wiebe Kiestra

Lillian Marijnissen en Sandra Beckerman met andere SP'ers tijdens het grote woonprotest in Amsterdam.

denken dat voor grote problemen heeft gezorgd: 'In de vrije sector zijn de helft van de contracten nu tijdelijk. Dan moet je er na hele korte tijd weer uit en dat betekent dat je geen toekomst kan opbouwen. Dan zijn de huurders echt passant. Dat betekent natuurlijk ook heel veel voor de buurt. Verhuurders kunnen na twee jaar weer een hogere aanvangshuur rekenen aan nieuwe huurders. Met hoe moeilijk het is om nu aan woning te komen zorgt dat voor enorme huurprijzen.'

Koopprijzen exploderen

In de koopsector spelen beleggers een belangrijke rol. Zij kopen op grote schaal woningen op en drijven zo de prijzen op. Beckerman geeft aan dat ook dit actief beleid is van de overheid: 'Bij kopen zijn er veel factoren tegelijk die voor de prijsstijging zorgen. Bijvoorbeeld de rente op spaargeld

'We moeten de volkshuisvesting samen opeisen'

die de Europese Centrale Bank laag houdt. Omdat spaargeld dus weinig oplevert, wordt dat geld belegd in woningen, wat vervolgens weer de prijzen opdrijft. Dan heb je het over hele grote beleggers zoals bijvoorbeeld Blackstone maar ook kleine beleggers. Zij kopen massaal woningen op. Soms laten ze die zelfs leegstaan. In andere gevallen gaan ze verbouwen voor de verhuur en gooien ze huren omhoog. Dat doen ze wereldwijd. De wooncrisis is internationaal. Zij misbruiken de situatie en maken enorme winsten. Dat moet de overheid direct aanpakken.'

Beckerman geeft aan dat de regering dat nu niet doet maar deze ontwikkeling zelfs stimuleert: 'Beleggers worden niet geweerd maar juist getrokken. Minister Stef Blok ging helemaal naar Azië toe om daar mensen op te roepen om onze woningen te kopen. Hij riep op om te beleggen in onze huurwoningen en Nederland zou er dan voor zorgen dat er mooie winsten te behalen zijn. De Verenigde Naties zegt ook: wonen is één van de grootste *businesses* ter wereld geworden. Woningen zijn nu koopwaar en niet meer een thuis.'

Wonen is nu één van de grote aanjagers van de ongelijkheid in Nederland

BEWONERS DE BAAS BIJ DE CORPORATIES

Na de verzelfstandiging van de woningcorporaties zijn zij zich als bedrijven gaan gedragen. Huren rezen de pan uit en onderhoud bleef achter. Bestuurders misbruikten hun positie en streken gigantische sommen huurdersgeld op als salaris. Het resultaat? Debacles zoals bij woningbouwcorporatie Vestia waar de huurders de rekening voor moesten betalen.

De SP wil dat woningbouwcorporaties verenigingen worden waar de huurders het voor het zeggen hebben. Zij gaan samen bepalen waar de huurgelden aan worden besteed. De verhuurderheffing en winstbelasting voor corporaties schaffen we af. Dat geld wordt geïnvesteerd in het nationaal bouwplan en gebruiken we voor verlaging van de huren, de bouw van huizen, verduurzaming van oudere woningen en het bouwen van nieuwe voorzieningen in buurten.

foto Maurits Gemmink

Huurders van woningbouwcorporatie Vestia bieden een Zwartboek met klachten aan op het hoofdkantoor van Vestia in Rotterdam.

Waar nu in de volle politieke breedte consensus over lijkt te zijn, is de noodzaak om nieuwe woningen te bouwen. Dat gaat alleen niet de hele oplossing zijn volgens Beckerman: 'Die miljoenen woningen bouwen heeft geen zin als mensen die woningen vervolgens niet kunnen betalen. Dat is nu het grote probleem. Heel veel woningen die nu worden gebouwd zijn gewoon niet betaalbaar. Dus bouwen is geen oplossing als je niet zorgt dat mensen er ook in kunnen wonen. Dat zie je nu ook gebeuren.'

Aanjager van ongelijkheid

Dat wonen als markt wordt gezien en niet als recht, heeft meer gevolgen: 'Heel lang is het zo gezien dat als je beter je best doet en harder werkt, je er wel komt. Die droom is nu veel verder uit beeld. Heel veel jongeren dachten dat ze uiteindelijk zouden kunnen kopen en het dus goed zou komen. Maar dat is nu veel minder mogelijk. Wonen is nu één van de grote aanjagers van de ongelijkheid in Nederland.'

Toch ziet Beckerman nu wel een kentering ontstaan in de samenleving: 'Kijk naar de grote woningdemonstratie in Amsterdam en ook in Rotterdam en Den Haag. Kijk naar onze eigen acties met huurders waarbij het tegen de klippen op gelukt is om de huren te bevriezen. Ik zal de eerste zijn die zegt dat het niet genoeg is maar tegelijkertijd is het wel uniek. Het is sinds 1960 niet meer gebeurd. Dat hebben we weten te bereiken omdat we het collectief hebben gemaakt.'

Ze vervolgt: 'Het verleden en landen om ons heen tonen ons: als we samen in actie komen en gezamenlijk die strijd aangaan, dan kunnen we winnen. Daarvoor is meer nodig dan één keer stoom afblazen en de straat opgaan. We moeten echt volhouden en uitkijken met het geloof in valse profeten. Je hoort dat politieke partijen zeggen dat ze het ermee eens zijn maar ondertussen gebeurt er in Den Haag nog helemaal niks.'

De markt lost het niet op

Wat er nu in Den Haag moet gebeuren is voor Beckerman glashelder: 'Laten we de VVD buitenspel zetten. De VVD gelooft nog steeds in de helende werking van de markt. De andere partijen beweren in meer of mindere mate dat de markt niet de oplossing is. Maar wat we de afgelopen jaren hebben

gezien is dat die partijen elke keer weer hun ziel hebben verkocht voor de ideologie van meer markt. En zo zie je dat partijen prachtige woorden hebben voor de verkiezingen maar elke keer na de verkiezingen de VVD-agenda op wonen uitvoeren.'

Er is volgens Beckerman een nieuw politiek besef nodig: 'Het heeft geen zin om een onsje meer of minder te doen. Het heeft geen zin om een paar losse maatregelen te nemen. Dat is een druppel op een gloeiende plaat. Het begint met het grote besef dat wonen weer een recht moet worden en niet aan de markt kan worden overgelaten. Dat is cruciaal. Dan zul je alle maatregelen moeten nemen die daarvoor nodig zijn.'

Daarbij moet de overheid wat Beckerman betreft weer in een sterkte positie worden gebracht: 'Dat de overheid nu geen eigen instrumentarium heeft om in te grijpen; dat is nu natuurlijk het grote probleem. Als je het aan de markt overlaat en je breekt je eigen ministerie af dan wordt het vervolgens wel heel erg moeilijk om als overheid nog iets te doen. De SP is daarom absoluut voorstander van de terugkeer van het Ministerie van Volkshuisvesting. Maar je zult daarnaast juist gemeentelijk aan de slag moeten gaan. De markt lost het niet op. We moeten het zelf doen.'

Beckerman geeft aan dat de Tweede Kamer nu meteen aan het werk moet om de wooncrisis op te lossen: 'We kunnen het probleem niet oplossen met één of twee losse maatregelen. Maar voor heel veel van onze voorstellen is nu gewoon een Kamermeerderheid waar we mee aan de slag kunnen: er is nu een Kamermeerderheid om de vrije sector te reguleren, om foute verhuurders aan te pakken, om de verhuurdersheffing af te schaffen, om betaalbare huurwoningen te bouwen, om huren weer een echt alternatief te laten zijn en om een zelfbewoningsplicht in te voeren maar het gebeurt niet! We wachten allemaal op de VVD. Mijn pleidooi richting die andere partijen is dus: als je het echt meent, als je echt ziet hoe groot de wooncrisis is, dan is het nu tijd voor onze agenda en onze oplossingen. We moeten de volkshuisvesting samen opeisen.' •

tekst Xander Topma

GOUDEN ROEISPAAN VOOR TANDARTS DIDI LANDMAN

‘IK KAN NIET HEEL NEDERLAND HELPEN’

Eén dag per week is tandarts Didi Landman te vinden in het Erasmus ziekenhuis in Rotterdam. Daar helpt zij mensen die niet genoeg geld hebben voor een tandartsbezoek. Lilian Marijnissen zocht Didi op en verraste haar met het SP-eerbetoon voor mensen die tegen de stroom in roeien.

DAKLOZEN die hun hele gebit moeten laten trekken, een prothese die in drie stukjes is gebroken maar uit noodzaak toch wordt gedragen en mensen die maandenlang niet kunnen slapen van de gebitspijn, tandarts Didi Landman komt het allemaal tegen. De mensen die zij ziet kunnen geen normale tandarts betalen en blijven dus met grote gebitsproblemen rondlopen.

De van oorsprong Zuid-Afrikaanse Landman schrok toen ze ontdekte dat dit in Nederland aan de hand was: ‘Waar ik vandaan kom verwacht je dat. Het is een arm land en dat zie je aan de gebitten. Maar in Nederland, zo’n rijk land, ik kon het eigenlijk niet geloven!’

‘Te gek voor woorden’

Lilian Marijnissen is vol bewondering voor

het werk dat Landman doet en onderschrijft haar verbazing: ‘Aan iemands gebit kunnen zien hoeveel geld diegene heeft. Dat is toch echt te gek voor woorden in een land als het onze? De tandzorg moet zo snel mogelijk weer terug in de basisverzekering zodat we dit soort problemen voorkomen.’

Wat Landman het mooiste vindt aan haar werk is de dankbaarheid die het oplevert: ‘Je kan mensen helpen die al maanden rondlopen met pijn. Ze slikken pijnstillers en krijgen maagklachten. Ik kan dat voor ze oplossen. Onlangs heb ik bij iemand zijn hele gebit moeten trekken en heb ik hem een nieuw gebit aangemeten. Hij kwam bij mij terug om te vertellen dat hij een compliment had gekregen. Hij was zo gelukkig en dat maakt mij ook zo blij!’

Na het ontvangen van de prijs en de aandacht die dat heeft opgeleverd, wordt Landman overspoeld door berichten van mensen die ernstige problemen hebben met hun gebit maar geen geld om het op te lossen: ‘Ik word nu gevonden via Facebook en krijg zoveel schrijvende verhalen binnen. Ook bellen mensen naar mijn praktijk om hulp te vragen. Ik ben nu gestopt met lezen want het is te veel, dat kan ik niet aan. Twee personen heb ik uitgenodigd en behandeld maar ik kan niet heel Nederland helpen. Dat moet door de regering geregeld worden.’

In het zonnetje

De Gouden Roeispaan staat nu gek genoeg niet in haar eigen huis maar in het studentenhuis van haar zoon, vertelt Landman: ‘Mijn dochter dacht ook dat het zijn prijs was omdat hij aan wedstrijdroeien doet. Toen mijn zoon de prijs zag heb ik hem uitgelegd waar ik hem voor heb gekregen. Toen vroeg hij of hij het beeldje mee mocht nemen zodat hij aan de andere studenten mijn verhaal kan vertellen. Nu heeft hij hem dus even te leen. Ze zijn allebei supertrots.’

Bescheiden vertelt ze tot slot: ‘Uiteindelijk gaat het om het grote doel dat ik hele basale zorg zoals bijvoorbeeld het trekken van tanden en kiezen, acute problemen en partiële plaatjes in de basisverzekering wil hebben. Dat is de reden waarom ik nu met zoveel media spreek. Het gaat niet om mij maar om de mensen die we willen helpen.’ Totdat tandzorg weer gewoon voor iedereen is, moeten we helden als Didi koesteren. En ja, daar hoort bij dat ook zij in het zonnetje wordt gezet. •

Tekst Xander Topma • Foto Joshua Versijde

foto Fenna Veenstra

> KADERDAG GRONINGEN: INSPIRATIE EN KAMERAADSCHAP

Om in het aankomende verkiezingsjaar als afdeling goed beslagen ten ijs te komen zijn activisme, slimme strategieën en scherpe analyses onmisbaar. In de provincie Groningen stak nieuw en ervaren talent een dag lang de koppen bij elkaar om plannen te maken en natuurlijk de straat op te gaan.

De bijeenkomst op 28 augustus was een initiatief van regiovertegenwoordiger Fenna Feenstra en leden van het campagne team, scholingsteam en de Groningse SP-Statenvructie. 'Tijdens het regio-overleg merkte ik dat onze lokale volksvertegenwoordigers de behoefte hadden aan verdieping en samenwerking op thema's als wonen en klimaat. Ook hebben we er veel nieuwe kaderleden bij gekregen tijdens de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen. Het leek ons leuk om oud en nieuw talent bij elkaar te brengen: dat werkt immers motiverend. Je ontdekt dan dat er nog veel meer socialisten in je regio zijn', vertelt Feenstra.

De kaderdag voor Groningse SP'ers begon op straat, in Hoogezand. Zo'n vijftig deelnemers belden bij bewoners aan om

in gesprek te gaan over de woningen en de buurt. Feenstra: 'Noorderpark is een buurt met veel oude sociale huurwoningen die bar slecht zijn onderhouden. Woningen die vrij komen worden verkocht aan huisjes-melkers. Dit is totaal niet hoe onze volkshuisvesting zou moeten werken.'

Hart en hoofd

Deze signalen werden vervolgens besproken in een workshop over de SP-wooncampagne. Ook de geschiedenis van de volkshuisvesting en de oorzaken van de wooncrisis kwamen hierin aan bod. 'Als je tijdens zo'n kaderdag eerst de wijk in gaat heb je meteen concrete verhalen om mee te nemen naar de workshop. Dat helpt je bij het maken van je analyse en het bedenken van alternatieven', licht Feenstra toe. Verder konden deelnemers

van de kaderdag een workshop over klimaat-rechtvaardigheid volgen en kregen zij tips voor het maken van een actieplan.

Afsluitend was er een politiek café met SP-Kamerlid en economiewoordvoerder Mahir Alkaya. De conclusie was volgens Feenstra dat we als SP niet alleen de buurten in moeten maar ook de bedrijven in: 'Om samen met werknemers te strijden voor het belang van meer zeggenschap. Dat is cruciaal om te voorkomen dat bedrijven niet leeggeroofd worden door parasitaire kapitalisten.' Een boodschap die mooi aansluit bij de campagne voor de werkers binnen cruciale beroepen die de SP-afdeling Groningen momenteel voert.

Feenstra wenst alle regio's met actieve SP-afdelingen zo'n inspirerende dag toe: 'Toen de kaderdag om half tien 's avonds eindigde voelde ik dat niet alleen mijn hoofd gevuld was met ideeën, maar dat ook mijn hart vol zat. Ik denk dat velen van ons dit soort dagen van inspiratie en kameraadschap het afgelopen jaar enorm hebben gemist.' ●

> TATA STEEL, KLIMAATVERANDERING EN SOCIALISME

Volgens het IPCC-klimaatrapport van de Verenigde Naties dat deze zomer verscheen, is nú de tijd aangebroken voor drastische hervormingen van de economie: we moeten massaal stoppen met fossiele brandstoffen en overschakelen op duurzame energie. Neem Tata Steel in IJmuiden. Niet alleen is Tata Steel dé grootste uitstoter van CO₂ in Nederland, het staalbedrijf stoot nog veel meer troep uit en brengt zo de gezondheid van omwonenden grote schade toe, zo bleek uit onderzoek door het RIVM. Als er één bedrijf drastisch vergroend moet worden, dan is het wel Tata Steel. Maar aan de aandeelhouders van het bedrijf kunnen we dat niet overlaten: zij zijn vooral in hun eigen winsten geïnteresseerd. Als de vergroening van Tata Steel hen te veel kost, dan verplaatsen ze de staalproductie liever naar een ander land dat niet zo moeilijk doet over milieuvervuiling. En dan gaat er in Nederland kostbare werkgelegenheid verloren, terwijl Tata Steel gewoon elders doorgaat met z'n enorme CO₂-uitstoot.

SP-Kamerlid Renske Leijten pleitte er dan ook voor om de staalgigant te nationaliseren: alleen zo kunnen we ervoor zorgen dat de milieuvervuiling stopt, dat de CO₂-uitstoot drastisch naar beneden gaat én dat deze belangrijke bedrijfstak voor Nederland behouden blijft. Wat bleek? Zelfs VVD en CDA opperen nu deze mogelijkheid! Klimaatverandering vraagt blijkbaar om een socialistische oplossing!

> TOESLAGENONRECHT VOELEN

SP'ers weten heel goed hoe het met de slachtoffers van de toeslagenaffaire gaat. Toch is de documentaire van een uur met als titel *Alleen tegen de staat* het bekijken waard. Niet om vrolijk van te worden. Wel om het onrecht te voelen waar we als SP tegen strijden. Ouders vertellen hoe hun leven stuk is gemaakt. sp.nl/2doc

TEKEN VOOR DE ZORG!

Op 21 september is het Prinsjesdag. Dan worden de plannen voor het komend jaar bekend. Na het applaus en de vele aangenomen voorstellen in de Tweede Kamer moet het demissionaire kabinet nu eindelijk zorgen voor een eerlijke beloning en meer collega's in de zorg.

STEUN DEZE ACTIE

Naam _____

Email _____

Telefoon _____ Postcode _____

Hou me op de hoogte van belangrijke nieuws van de SP

Ik wil lid worden

SP.

ONZE ZORG VERDIENT MEER DAN ALLEEN APPLAUS

SP.

> ACTIE EN SUCCES! 600 MILJOEN VOOR HOGERE ZORGSLARISSEN

Deze zomer waren SP-afdelingen in heel het land al druk bezig met het verzamelen van handtekeningen op *Harten voor de zorg*. Er zijn intussen al 130.000 handtekeningen voor eerlijk loon in de zorg opgehaald. Vorig jaar was de grootste online zorg-demonstratie ooit; dit jaar kon het iets meer fysiek. Vertegenwoordigers uit de zorg en van de FNV lieten samen met SP'ers in Den Haag duidelijk horen dat applaus niet genoeg is. Anesthesist Marjolein Kool zei het scherp: 'De liefde voor het vak, die wordt uitgebuit.' De demonstratie met uitzicht op Ruttes torentje vond plaats op de dag voordat er over een belangrijk voorstel gestemd zou worden.

En dat voorstel werd een succes. De SP deed samen met de ChristenUnie het voorstel om een eerste stap te zetten naar hogere salarissen in de zorg. Aangenomen door de Tweede Kamer. SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen: 'De personeelstekorten in de zorg zijn groot. Om goede zorg voor iedereen te kunnen

garanderen moeten er veel meer collega's bij en daarom moet het werken in de zorg aantrekkelijker worden. Daarnaast heeft iedereen, van kabinet tot koninklijk huis, voor de zorg staan applaudisseren. Het is nu dus de hoogste tijd voor een betere waardering, een hoger salaris.'

Al eerder werden SP-moties voor hogere zorgsalarissen in de Tweede Kamer aangenomen. Deze moties riepen het kabinet op om met een plan te komen om de salarissen te verhogen. Het demissionaire kabinet voert deze aangenomen moties niet uit. Daarom heeft de Tweede Kamer nu heel concreet gezegd dat er nu als eerste stap 600 miljoen euro bij moet en dat dit betaald moet worden door iets minder belastingkorting te geven op de winsten van grote bedrijven. Een goede eerste stap, waar zelfs een demissionair kabinet niet omheen kan. Toch wilde Rutte nog 'even kijken' naar de dekking; in plaats van de grote bedrijven belasten wil hij de zorgpremie omhoog doen. De strijd gaat door! •

foto: s archief SP

> MANIFIESTA: FEESTELIJK EN ERNSTIG

ManiFiesta, het festival van de solidariteit, werd dit jaar voor de 11e keer georganiseerd door PVDA, de Belgische zusterpartij van de SP. De SP was er ook; onder andere om aandacht te vragen voor de strijd tegen kernwapens.

Ruim 15.000 bezoekers konden zich corona-veilig over het festivalterrein in het Belgische Oostende bewegen. Zij werden getraakteerd op interessante internationale sprekers, artiesten, standjes met informatie en met politieke koopwaar en allerlei kleine optredens en vermaak. Een

delegatie van de SP was present in de Internationale Tent. Daar werd uitvoerig gesproken met andere internationale gasten over de partij en actuele politieke ontwikkelingen in de wereld. Voorzitter Jannie Visscher en Algemeen Secretaris Arnout Hoekstra hadden een ontmoeting met PVDA-voorzitter Peter Mertens. Zij overhandigden hem het boek 'Stel een daad', over het ontstaan van de SP en de ontwikkeling van een modern socialisme.

100 seconden

In samenwerking met de Belgische vredesorganisaties Intal en Vrede verraste de SP bezoekers met een flashmob; sirenes gingen af en mensen in bescher-

mende kledij maanden bezoekers om dekking te zoeken terwijl onder meer Krista van Velzen sprak over de urgente problemen rondom kernwapens. Zij riep op om deel te nemen aan de internationale fietsmanifestaties tegen kernwapens in Volkel en Kleine Brogel op 25 en 26 september. Bezoekers hadden de mogelijkheid om alvast hun bijdrage te leveren door 100 seconden te fietsen op een fietsinstallatie. 100 seconden is de tijd die de wereld volgens de 'doomsday clock' is verwijderd van een zelf veroorzaakt einde van de beschaving. Dit als gevolg van de toegenomen nucleaire dreigingen. •

De doomsday clock: sp.nl/clock

> DE SP HEEFT VERTROUWEN IN KAAG OPGEZEGD

foto Maurits Gemmink

Tijdens het debat over de rampzalige evacuatie uit Afghanistan heeft de SP een motie van wantrouwen tegen D66-minister Kaag ingediend en de daarnaast een motie van afkeuring gesteund. 'Wat betreft de evacuaties heeft het kabinet enorm gefaald', aldus SP-Kamerlid Jasper van Dijk. Talloze waarschuwingen en noodkreten werden niet opgepakt. De ambassade, de inlichtingendienst en de Tweede Kamer hebben meermalen gewezen op de opmars van de Taliban en aangedrongen op het terughalen van mensen die daar voor ons hebben gewerkt. Frankrijk bood zelfs aan om mensen per vliegtuig in veiligheid te brengen, maar minister Kaag liet het voorbij gaan en was naar eigen zeggen niet eens op de hoogte.' Dat laatste komt neer op het verkeerd informeren van de Tweede Kamer. In de meer dan 100 pagina's informatie van de regering stond *niet* dat de ambassade in Afghanistan al sinds vorig jaar maart om hulp vroeg. Dat had de Volkskrant achterhaald. Van Dijk: 'De zoveelste keer dat de Kamer informatie uit de media moet krijgen in plaats van een eerlijk antwoord van het kabinet op gestelde Kamervragen.'

Overigens is de zaak Afghanistan daarmee voor Van Dijk nog niet afgedaan: 'Los van het nemen van verantwoordelijkheid voor de mislukte evacuatie uit Afghanistan door de regering, is belangrijk dat grondig onderzoek wordt gedaan naar twintig jaar uitzichtloze oorlog. Hoe kon deze oorlog, die leidde tot honderdduizenden doden en miljoenen vluchtelingen, zo faliekant mislukken? Waarom is hij zo lang voortgezet, terwijl de oorlog eigenlijk al verloren was? Waarom heeft Nederland miljarden euro's aan deze mislukking uitgegeven? Wie zijn hiervoor verantwoordelijk?' De SP pleit daarom voor een grondig onafhankelijk onderzoek. •

VACCINATIE

> GEEN DWANG OF DRANG, WEL OVERTUIGEN

Het gaat gelukkig goed met het aantal vaccinaties in ons land, al 85 procent van de bevolking heeft zich minimaal één keer laten vaccineren. Vaccineren is immers de uitweg uit deze crisis. Wie gevaccineerd is beschermt zichzelf tegen een ziekenhuisopname na besmetting met het coronavirus. Ook zorgt vaccinatie voor minder verspreiding van het virus en daar profiteert de hele samenleving van. Om deze reden is de SP er voorstander van om groots in te zetten op informatiecampagnes om zoveel mogelijk mensen te overtuigen zich te laten vaccineren.

Vrije keus

Uiteindelijk blijft vaccinatie wel ieders vrije keus. En daarom is de SP geen voorstander van vaccinatiedwang of -drang. Vaccinatiewijfelaars moeten we overtuigen met argumenten en informatie. Werken met toegangsbewijzen overtuigt mensen niet, maar vergroot wel de tegenstellingen in de samenleving. De

meest kwetsbare mensen in onze samenleving die we tegen het virus willen beschermen zijn met toegangsbewijzen mogelijk ook niet geholpen. Gevaccineerde mensen kunnen immers het virus nog wel doorgeven. Dus ook met een toegangsbewijs is er geen zekerheid op een virusvrij bezoek aan het café of bioscoop.

Ga in gesprek

Voor de SP is het cruciaal dat zoveel mogelijk mensen zich vrijwillig laten vaccineren. Maar dat het kabinet honderden miljoenen euro's uitgeeft aan een duur systeem met QR-codes en extra geld voor particuliere handhavers is wat de SP betreft niet uit te leggen. Besteed dat geld aan zorgverleners en de GGD om de wijken in te gaan waar de vaccinatiegraad laag is. Overtuig mensen, ga in gesprek over het nut van vaccinaties. Niet met dwang, maar met overtuiging: van de sportvereniging tot het buurthuis. •

> VEILIGE N-WEG: HOE MOEILIK KAN HET ZIJN?

De SP in Halderberge-Rucphen heeft een mooi succes geboekt. De N640 is een weg die loopt van Oud-Gastel naar Etten-Leur in het Brabantse land. Een deel van deze weg moet gerenoveerd worden. Omwonenden van deze doorgaande weg voeren al jaren strijd voor lagere snelheden omdat er te veel ongelukken gebeuren, soms met dodelijke afloop. De verantwoordelijke wethouders van de gemeente verschuilen zich achter Provinciale Staten en beweerden daar geen invloed op te hebben. Daar trapt de SP niet in. In samenwerking met SP-fractielid in de Brabantse provinciale Staten Willemieke Arts en de lokale CDA-afdeling werd deze zomer een ontmoeting georganiseerd van Statenleden met bewoners, op locatie. En inderdaad, het kwartje viel. De Provincie gaat de snelheid bij de kruispunten terugbrengen naar 50 kilometer per uur. SP-voorzitter in Halderberge-Rucphen Rita Bakker verbaast zich over de onmacht van de wethouders: 'Nodig ze uit, laat ze de werkelijke stand van zaken zien, laat omwonenden hun zorgen vertellen en

er komt een andere uitkomst. Hoe moeilijk kan het zijn?' De wethouders hadden trouwens geen moeite met het claimen van dit succes... •

foto s Ivo Kallis

NEDERLAND IN ZIJN HOOFD,

Hassan Anwar vluchtte in 1999 met zijn gezin en een neefje uit Afghanistan en kwam na de nodige omzwervingen in Nederland terecht. Met vallen en opstaan en na een zenuwslopende rondgang langs overheidsinstanties kregen ze een vast dak boven het hoofd in Leusden. De familie Anwar bouwde op eigen kracht en met veel doorzettingsvermogen een nieuw bestaan op in ons land. 'Ik ben een Nederlander, ik hoor erbij, Nederland zit in mijn hoofd en Afghanistan in mijn hart om daar nooit meer uit te gaan.'

AAN DE WAND IN DE WOONKAMER van zijn westers ingerichte duplexwoning prijkt, omringd door trouwfoto's van zijn kinderen en andere familiekiekjes, pontificaal een portret van Hassan Anwar, zijn vrouw (in boerka), twee dochters en zoon. Hassan, nu een kleine kale man met een wakkere blik in de ogen, draagt een baard. Hij kan er wel om gniffelen. 'Een baard, ja, dat moest van de Taliban.' De foto is genomen in 1997, ergens buiten Kabul, twee jaar voor de vlucht naar het westen.

De Taliban zaten hem en zijn echtgenote, twee intellectuele en niet-gelovige Afghanen, op de hielen. Beiden waren werkzaam als hoogleraar en liepen groot gevaar. Nog altijd spijt het hem dat ze niet in Afghanistan konden blijven. 'Wij hadden graag iets betekend voor ons land, maar zagen geen toekomst voor ons en de kinderen. Er zat niets anders op dan te kiezen voor een leven in vrijheid in het Westen.'

Dat Nederland hun eindbestemming zou worden, kon Hassan niet vermoeden. Hij had voldoende geld opzij gelegd en zag zich genoodzaakt een mensensmokkelaar in de arm te nemen. 'Het was een hele moeilijke beslissing. Je laat alles achter, zet je leven op het spel en weet niet hoe het af zal lopen. Wat gebeurt er met ons, waar gaan wij heen, hoe zal de ontvangst zijn, daar in dat ons volledig onbekende deel van de wereld? Die onzekerheden vormden een zware last.'

Ze werden in een auto naar buurland Tadzjikistan gebracht, stapten in het vliegtuig en landden in Tsjechië. Van daaruit ging het over land verder naar Nederland. Nederland? Hassan: 'Verder dan een associatie met bloemen kwam ik niet.' Hij, sinds zijn

Nederlanderschap een hartstochtelijk voetballiefhebber, had zelfs nooit van Johan Crujff gehoord. 'In Afghanistan mocht je niet naar de televisie kijken.' Hij weet inmiddels wie Crujff was.

Appelscha, Hoogeveen, Arnhem, Ellecom, Amersfoort, de familie Anwar trok van de ene naar de andere opvanglocatie om met een tijdelijke verblijfsvergunning voor drie jaar in een woonbuurt in Leusden neer te strijken. De VS zaten na 9/11 inmiddels in Afghanistan en vanwege de vermeende veiligheidsituatie dreigde een terugkeer. Zo ver zou het niet komen, ze kregen een permanente status en werden Nederlander. De kinderen spraken dankzij de basisschool in Leusden de taal inmiddels vloeiend, vader en moeder Anwar waren meteen na aankomst in ons land aan de slag gegaan met een cursus Nederlands.

Hassan Anwar is een intelligente en trotse man. Over de opvang in Nederland zul je hem met geen kwaad woord horen spreken, de manier waarop zijn diploma's en die van zijn vrouw hier werden beoordeeld, zit hem evenwel nog altijd hoog. Ze hadden beiden

'Onze opleidingen werden niet erkend. Dat deed pijn'

ALLES EN IEDEREEN IN 1978 OP DE FOTO, BEHALVE VROUWEN

Hassan Anwar geeft er om persoonlijke redenen de voorkeur aan om niet voor de Tribune (of welk ander medium dan ook) op de foto te gaan. Het toeval wil dat zijn oud-collega bij het waterschap Vallei en Eem, Rob Gerritsen, in 1978 een maand door Afghanistan trok en daar toen prachtige foto's heeft gemaakt. Hassan en Rob zouden elkaar bijna dertig jaar later op de werkvloer leren kennen.

Met zijn foto's verbeeldt Rob Gerritsen (zelfde geboortjaar als Hassan Anwar) de herinneringen die Hassan bewaart aan de betrekkelijk vreedzame periode in Afghanistan. Ook Rob ontmoette Amerikaanse hippies in Kabul. 'Ze vroegen mij waarom ik geen hasj rookte en wat ik dan eigenlijk kwam doen in Afghanistan. Wat zij er zelf te zoeken hadden, is met één woord gezegd: drugs. Alleen daarvoor kwamen ze hun hotel uit. Ze hebben helemaal niks van Afghanistan gezien.'

Rob zelf leerde het land goed kennen. 'Ik kwam via Teheran en India in Herat terecht, dat is de op één van grootste stad van Afghanistan en ligt in het westen. Op de markt trof ik een stel Afghanen die met een VW-busje naar Mazar i Sharif in het noorden gingen. Ik mocht met hen meerijsen. Een buitenkansje. Je kon niet rechtstreeks ernaar toe, dat moest langs allerlei omwegen. Een geweldig avontuur.'

Afghanistan bleek niet zo gevaarlijk als hem was voorgespiegeld. 'Ik had voor de zekerheid mijn geld in mijn schoenen gestopt, maar ik heb me geen seconde onveilig gevoeld, de mensen waren hartelijk en gastvrij en tot in de bergen aan toe was het een en al vriendelijkheid. Ik herinner me hoe ik bij een kleermaker op de tafel plaats moest nemen om thee te drinken en de mannen om mij heen op de grond zaten.'

Het zou voor Rob Gerritsen een onvergetelijke rondreis worden. Hij mocht alles en iedereen fotograferen, behalve vrouwen. De mannen zeiden: 'Als je vrouwen wilt zien, moet je naar Kabul.' Ze bedoelden te zeggen dat de vrouwen op het platteland een boerka droegen en in Kabul ook veel ongesluisde vrouwen rondliepen. 'Boerka of niet, vrouwen op de foto zetten kon je maar beter niet doen.'

AFGHANISTAN IN ZIJN HART

Auto's zijn in 1978 erg schaars, de meeste spullen door de smalle en onverharde straten in de stad worden gedragen op de rug. Alleen in hartje centrum met de hotels en duurdere winkels zijn straten verhard.

Met een plastic bloem en in je zondagse pak op de foto.

gestudeerd (zij medicijnen, hij hydrotechniek) in Kabul, waren bevoegd om te doceren in hun vakgebied en konden de nodige certificaten overleggen. Hassan heeft de papieren altijd zorgvuldig bewaard en legt het bewijs van een aanvullende studie van vijf jaar in Leningrad, sinds het uiteenvallen van de Sovjet-Unie Sint Petersburg, op tafel. 'Wij konden opnieuw beginnen, onze opleidingen werden niet erkend. Dat deed pijn.'

Hassan deed de nodige bijscholingen, was kind aan huis in het arbeidsbureau, liep de deur plat bij de bevoegde dienstverlenende organisaties, op zoek naar erkenning, schreef talloze sollicitatiebrieven en kon tenslotte aan de slag bij het waterschap Vallei en Eem. Eerst als vrijwilliger en naar verloop van tijd, toen zijn kwaliteiten op de werkvloer zichtbaar werden, als betaald tekenaar. 'Ik werd voor twintig uur per week betaald, nog minder dan het minimumloon, en intussen studeerde mijn vrouw. We voelden ons welkom in Nederland, maar het duurde lang voordat wij echt vaste grond onder de voeten hadden.'

Het waterschap merkte in de praktijk van alledag over hoeveel potentie Hassan beschikte en breidde zijn taak uit. Hij ging als ingenieur aan de slag met de waterkeringen in het verzorgingsgebied en verwierf de reputatie van een vakman. Hij genoot van zijn werk en de omgang met collega's, zijn echtgenote kreeg een vaste aanstelling bij een medisch diagnostisch kenniscentrum in Utrecht en de kinderen volgden met goede afloop diverse studies.

In 2019 ging Hassan met pensioen. Hij is één van de naar schatting 50.000 Afghanen die in de voorbije twee decennia naar

Hassan hield het dreigende geweld buiten de belevingswereld van zijn dochters en zoon

Afghanistan, speelbal van grootmachten

Nederland trokken en er mochten blijven. Uit onderzoek is gebleken dat de genaturaliseerde Afghanen het in het algemeen 'goed doen' in de Nederlandse samenleving. Hassan beaamt de bevinding dat de Afghaanse Nederlanders geen homogene groep vormen. 'Afghanen klitten niet bij elkaar, ze zijn individualistisch en willen vooral het beste voor zichzelf en hun kinderen. Daarnaast spelen de culturele en etnische verschillen nog steeds een rol. Juist omdat wij persoonlijk succes nastreven en daar veel voor opzietten, verloopt de integratie tamelijk soepel. Natuurlijk ontmoet ik wel eens Afghanen en dan halen wij vooral herinneringen aan ons leven in Afghanistan op.'

Hassan Anwar werd in 1951 geboren in Kabul in een gezin met vijf jongens en één meisje. Vader had een winkeltje in van alles. 'Wij waren niet rijk, maar er was eten, we konden naar school en de situatie was betrekkelijk rustig, zeker in de grote stad. Ik heb de hippies die in de jaren 60 en 70 naar Afghanistan kwamen voor de hasj en opium voorbij zien trekken. Nee, nee, ik gebruikte zelf geen drugs, maar droeg wel lang haar. Het ging in Afghanistan, voor mij nog steeds het mooiste land ter wereld, ondanks enkele staatsgrepen in betrekkelijke zin de goede kant op.'

Afghanistan, zegt Hassan, was de speelbal van grootmachten, eerst tot aan de onafhankelijkheid in 1919 van Groot-Brittannië. Het lukte de Britten niet om Afghanistan te koloniseren.

In 1979 vielen de Russen het land binnen om tien jaar lang oorlog te voeren tegen de Moedjahedien, de moslimfundamentalistische strijders die werden gesteund door de VS, Pakistan en Saoedi-Arabië. Na het vertrek van de Russen bestreden de Moedjahedien, uiteengevallen in de Noordelijke Alliantie en de Taliban, elkaar om de heerschappij over Afghanistan. Nadat de Taliban de macht hadden gegrepen, belandden Hassan Anwar en zijn gezin in de gevarenzone van het religieus extremisme.

'Het ging razendsnel bergafwaarts, wij waren ons leven niet zeker. Ik had in de Sovjet-Unie

gestudeerd en was lid van de socialistische partij geweest. Als niet-moslims moesten wij ons voortdurend schuilhouden. De spanning werd ondraaglijk, we moesten er weg.' Hassan loodste zijn kinderen spelenderwijs door de die angstige periode, zoals de vader in de Italiaanse film *La vita è bella* met zijn zoon in een Duits concentratiekamp deed. Spelletjes, verhalen vertellen, reken-sommen maken, knutselen, Hassan hield het dreigende geweld buiten de deur, buiten de belevingswereld van zijn dochters en zoon, maar kon dit niet eindeloos volhouden. Toen zij naar het Westen ontsnapten, was zijn oudste dochter 9. 'Wij lieten een land in verval achter.'

Ze zijn één keer terug gegaan naar Afghanistan. In 2008 durfde de familie Anwar het aan om er op vakantie te gaan. Hassan: 'Ik ging er vol goede moed heen en had een plan bedacht om kleine waterkrachtcentrales te bouwen bij de dorpen. Helaas trof ik een Afghanistan aan dat ik niet herkende. De mensen waren ieder voor zich alleen maar bezig om het hoofd boven water te houden, de solidariteit was helemaal verdwenen.'

'De Taliban zijn slimmer geworden'

Sindsdien heeft hij nooit meer een voet op Afghaanse bodem gezet, hoe zeer hem dat ook spijt. 'Ik heb er bijna een halve eeuw gewoond en geleefd, Afghanistan is een deel van mij zoals mijn vijf studie jaren in Sint-Petersburg dat ook zijn. Inmiddels ben ik ruim twintig jaar Nederlander, ik heb kansen gekregen om een nieuw bestaan op te bouwen en daar ben ik dit land dankbaar voor. Ik vind het niet erg om belasting te betalen, integendeel, ik wil graag bijdragen aan de gezondheidszorg en het onderwijs, aan het hele stelsel van sociale voorzieningen.'

Over de toestand in Afghanistan na de machtsovername door de Taliban maakt Hassan zich uiteraard ernstig zorgen. 'Dat doen mijn kinderen ook, al hebben zij geen speciale gevoelens over Afghanistan. Zij zijn net zo bezorgd over Syrië. Ze kennen mijn familie in Afghanistan niet of nauwe-

Kinderen vinden de buitenlanders interessant en roepen altijd wat. Jongens van 10 en ouder komen ook met balletjes opium, voor de verkoop.

lijks. Ik heb regelmatig contact met twee broers en mijn zus in Kabul en van wat ik te horen krijg, word ik bepaald niet vrolijk. Zo mag mijn nicht niet langer studeren. De Taliban zijn slimmer geworden, ze hebben geleerd van hun fouten van twintig jaar geleden of doen tenminste naar buiten toe alsof. Ze houden de schijn op omdat Afghanistan zonder buitenlands geld volstrekt kansloos is.'

Hassan Anwar zou iedere Afghaan in verdrukking een beter leven in vrijheid en voorspoed gunnen. 'Ik hoop dat het zoveel mogelijk Afghanen lukt om het Westen te bereiken en dat wij, Nederland, hen dan met alle andere Europese landen ruimhartig opvangen. Buurland Pakistan treedt uiterst dubieus op. Het geld voor de opvang van Afghanen in de regio verdwijnt in de zakken van de machtshebbers, het leven in de opvangkampen is mensonwaardig. Ik zie de toekomst van Afghanistan heel somber in.'

Zijn eigen toekomst lacht de 70-jarige Hassan Anwar toe. 'Ik word binnenkort voor de eerste keer opa.'

Dan kan er weer een portret bij op de muur met familiefoto's. •

Tekst Robin Bruinsma
Foto's Rob Gerritsen

Mannen op weg naar hun werk in Kabul.

Buiten Kabul zijn vrouwen alleen gesluierd te zien; in dit geval in Burka. Dit is zestien jaar voordat de Taliban wordt opgericht.

HOE WERKT DE VOORDRACHT?

De voordracht voor een nieuw Partijbestuur is bekend. In de SP kennen we de kandidatencommissie, die adviseert over die voordracht. Hoe dat werkt, legt Mariska ten Heuw uit: 'Uiteindelijk kiezen de leden.'

Mariska ten Heuw is SP-wethouder in Hengelo, alweer elf jaar. SP-congresgangers kennen haar daarnaast als dagvoorzitter. Zij is voorzitter van de door de Partijraad benoemde kandidatencommissie voor partijbestuurkandidaten. Deze commissie adviseert het Partijbestuur over de voordracht.

› **Heb je wel tijd als wethouder voor dit soort klussen?**

'Je bent als wethouder van 's ochtend tot 's avonds laat bezig. Maar ik ben ook SP-lid, dus maak je ook tijd voor zaken die belangrijk zijn voor de partij. Net als ieder andere die vrijwilligerswerk doet voor de SP. Naast het werk. Het is voor mij dus niet anders anders dan voor andere mensen die wat voor de SP doen.'

› **Wat zijn de uitgangspunten van de kandidatencommissie?**

'Wij krijgen een opdracht van de Partijraad, het hoogste orgaan binnen de SP. Die luidde samengevat: breng een gemotiveerd advies

uit over een voordracht voor het nieuwe partijbestuur. Daarbij moesten we rekening houden met functieprofielen die de Partijraad heeft vastgesteld. Er waren profielen voor de voorzitter, de algemeen secretaris en de algemeen bestuursleden.'

› **Waarom die eerste twee apart?**

'De partijvoorzitter en de algemeen secretaris worden, zoals dat heet, door onze leden in functie gekozen. Je kon je dus kandidaat stellen voor een van die twee functies óf voor algemeen bestuurslid. De opdracht was om een advies te geven voor elf algemeen bestuursleden, een voorzitter en een algemeen secretaris.'

› **Wat maakt een goede kandidaat voor het SP-Partijbestuur?**

'Dat staat allereerst in het functieprofiel. Wij bedenken dat niet zelf. Daarin staat welke type kwaliteiten een kandidaat moet hebben. En dat is best veel! Niemand voldoet uiteindelijk precies aan alle onderdelen van

het profiel – het schaap met vijf poten bestaat niet. Daarnaast houden we in ons advies rekening met kandidaten die verschillend zijn qua type mens, zodat ze elkaar aanvullen en inspireren. En elkaar als team beter maken. Wat ook belangrijk is, is dat deze mensen ideeën hebben over hoe we ons binnen links als partij kunnen ontwikkelen. Maar ook een eenvoudige maar belangrijke vraag als: *hoeveel tijd wil iemand erin steken?* komt aan de orde.'

› Wie zitten er nog meer in het Partijbestuur?

'Naast de elf algemeen bestuursleden, de voorzitter en de algemeen secretaris zitten er 19 regiovertegenwoordigers in het Partijbestuur. Daar adviseren wij niet over; die worden op een ander moment door de regioconferenties gekozen. En dan zijn er nog de fractievoorzitters van de Eerste en Tweede Kamer, die er vanwege hun functie in zitten. De hoofdredacteur van de Tribune zit er ook bij, maar die heeft geen stemrecht.'

› Hoe verloopt het als je meldt voor een plek in het nieuwe Partijbestuur?

'Met 33 kandidaten hebben we een gesprek gevoerd, met sommige kandidaten twee gesprekken. We hebben de taken een beetje verdeeld, zodat elke kandidaat in elk geval met twee leden van de commissie heeft gesproken. We hebben daarnaast in een drietal bijeenkomsten het advies besproken.'

› In jullie advies staat dat het niet eenvoudig was een voordracht te doen. Hoe kwam dat?

'Voor de voorzitter en algemeen secretaris waren we er snel uit. Er bleven wat ons betreft uiteindelijk 20 uitstekende kandidaten over voor de functie van algemeen bestuurslid, waarvan we vonden dat ze allemaal voor een voordracht in aanmerking zouden kunnen komen. Dan moet je dus afwegen en kijken naar het geheel.'

› Er is ook nog een lijst van tien mensen van het Marxistisch Forum. Wat is jullie advies daarover?

'Wij hebben besloten het Partijbestuur te adviseren dat de mensen op die lijst níét voor een voordracht in aanmerking kunnen komen. Ze behoren dus niet tot de 20 mensen die we benoembaar vinden. Ze voldoen op cruciale onderdelen niet aan het profiel. Dat heeft ermee te maken dat de tien mensen op deze lijst zeggen dat het

Er wordt niet, zoals vroeger, op het congres gestemd over het nieuwe Partijbestuur; dat gebeurt nu op afdelingsvergaderingen.

programma van het Marxistisch Forum voor hun gedrag in het partijbestuur leidend zal zijn. Dus ook als dat niet overeenkomt met de uitgangspunten van de SP. De commissie heeft als opdracht te adviseren over welke SP-leden voorgedragen kunnen worden voor het SP-partijbestuur, niet voor het bestuur van Marxistisch Forum.'

› Moet iedereen in het Partijbestuur dan hetzelfde vinden?

'Nee natuurlijk niet. Juist niet. Van discussie worden onze besluiten beter. Maar dan is het dus juist gek dat je van tevoren collectief standpunten hebt ingenomen en dat ook zo uitdraagt. Het georganiseerde karakter van het Marxistisch Forum is dus het probleem. Ik verwijs mensen graag naar de onderbouwde uitleg in onze voordracht, te vinden op SP-net.'

› Er is wel eens discussie geweest over de noodzaak van een kandidatencommissie en een voordracht. Hoe zie jij dat?

'Het is nu zo geregeld. Wij kunnen als kandidatencommissie heel uitvoerig met de kandidaten spreken. Ons advies baseren we daarop. Dat heb je niet als je per kandidaat alleen een kort tekstje leest of een filmpje bekijkt. Hoe moet je als lid op basis daarvan 20 mensen vergelijken waarvan je er veel niet eens kent? Maar: uiteindelijk kiezen de leden. We stoppen erg veel werk in zo'n voordracht. Als de leden het anders willen; zij gaan er over, de kandidatencommissie en ook het Partijbestuur niet. Informeer je dus, kom naar bijeenkomsten, doe mee aan discussies en zorg dat je stemt.' •

tekst Diederik Olders
foto Lars Smook©

DE KANDIDATEN: KIJK OP SP-NET

De kandidatencommissie stelt een team van 13 kandidaten voor aan de leden. Er zijn nog 8 kandidaten voor algemeen bestuurslid die de commissie verkiesbaar vinden. Twee daarvan 'handhaven' hun kandidatuur; dat betekent dat zij zich niet neerleggen bij de voordracht en de leden willen vragen alsnog voor hen te stemmen. Dan zijn er nog kandidaten die niet aan de eisen voldoen.

Op SPnet.nl – de SP-site alleen voor leden – staan de voordracht door de commissie en de gedetailleerde uitleg. Alle kandidaten (voorgedragen en niet-voorgedragen) krijgen de mogelijkheid om daar een uitleg van hun kandidatuur te plaatsen en een kort filmpje te laten maken waarin ze zichzelf presenteren.

KANDIDAAT-BIJEENKOMSTEN

Er komen vijf bijeenkomsten waar leden vragen kunnen stellen aan de kandidaten voor voorzitter en algemeen secretaris. De bijeenkomsten staan gepland op de onderstaande data en locaties van 20:00 – 21:30 uur, inloop vanaf 19:30 uur.

- Den Bosch, Verkadefabriek, 27 september, maximaal 80 deelnemers
- Doetinchem, Het Nieuwe Dijkhuis, 14 oktober, maximaal 120 deelnemers
- Amsterdam, Zonnehuis, 19 oktober, maximaal 100 deelnemers)
- Leusden, Theater De Tuin, 21 oktober, maximaal 70 deelnemers
- Heerenveen, Posthuystheater, 25 oktober, maximaal 120 deelnemers

KANDIDATENCOMMISSIE

De Partijraad kiest de leden van de kandidatencommissie. Dit keer waren dat: Eric van den Broek
Mariska ten Heuw (voorzitter)
Stefan Hugues
Neeltje Peters
Boris Stil

STEMMEN

Leden stemmen in hun afdeling voor kandidaten. Door naar ledenvergaderingen, regioconferenties en de kandidaatbijeenkomsten te gaan, kunnen zij zich verder informeren en vragen stellen. Vraag aan je lokale afdelingsbestuur hoe de stemming in jouw afdeling georganiseerd wordt. Het stemmen zal in elk geval tussen 4 en 14 november moeten plaatsvinden. De resultaten worden bij elkaar opgeteld en tijdens het SP-congres op 11 december wordt de uitslag bekendgemaakt.

LINKSVOOR **'MIJN FAVORIETE PLEK IS PETRA'**

Petra van Werven is fractiemedewerker en organisatiesecretaris van de SP in Apeldoorn. Ook heeft ze zich kandidaat gesteld voor een plek op de lijst voor de gemeenteraadsverkiezingen. Haar belangrijkste troef? 'Ik ben iemand die wat dóét bij onrecht.'

› **Ben je opgegroeid in Apeldoorn?**

'Geboren en getogen. Ik heb in verschillende wijken gewoond, maar het mooiste van Apeldoorn zijn de randen; je loopt zo de natuur in.'

› **En ook de kroondomeinen van de Koning dus.**

'Ja daar wandel ik ook graag. Nu is het weer maanden dicht; het zou voor iedereen toegankelijk moeten zijn. Het Koninklijk Huis? Het zullen vast aardige mensen zijn...'

› **Reden om in actie te komen?**

'Ik maak me nu meer zorgen om betaalbare woningen in Apeldoorn. Ik ben dan ook naar het woonprotest in Amsterdam gegaan. Het was heel bijzonder: mijn oudste dochter van bijna 18 wilde ook mee. Ze zei: *Dit gaat over mijn toekomst. Ik wil straks ook een woning en wil niet tot mijn dertigste bij jou wonen, mam!* Het was leuk om deze activistische kant van haar te zien.'

› **Wanneer ben je bij de SP gekomen?**

'Een paar jaar geleden. Ik was ooit een van die mensen die tijdens verjaardagen vooral

boos zijn op de politiek. Via familie raakte ik betrokken bij een straat die overlast had van een huizen-opkoper. Ik hielp hen met hun juridische strijd bij de gemeente. Niet dat ik daar zo veel verstand van heb, maar ik ben wel iemand die wat dóét bij onrecht. Niets doen is geen optie. Daarom ben ik ook actief geworden bij de SP.'

› **Heb je tijd voor hobby's?**

'Ik lees graag, vooral non-fictie. Ik ben nu begonnen in het boek van Ron Meyer, *De onmisbaren*. Tot nu toe heel herkenbaar. Ook ik groeide op in een arbeidersgezin waar hard gewerkt moest worden om de eindjes aan elkaar te knopen.'

› **Jouw favoriet plek op de wereld heeft een bijzondere naam.**

'Ja, Petra. Dat ligt in Jordanië en is bekend van die prachtige uit de rotsen gehakte tempel. Als kind vond ik het al bijzonder dat die plek mijn naam droeg. Petra betekent *Rots waarop men kan bouwen*. Toen ik er kwam vond ik het er prachtig, rustgevend en fascinerend tegelijk. Ik hoop er ooit nog eens met mijn dochters naartoe te kunnen.'

tekst Diederik Olders
foto Karen Veldkamp

RODE DENKERS

DEEL 2 - DOMELA NIEUWENHUIS

HET ALTERNATIEF VOOR DE MARKT ZIJN DE MENSEN

‘Julie willen alles overlaten aan de staat, alsof dat zoveel beter is.’ Dit is een veelgehoord misverstand waar SP’ers regelmatig mee worden geconfronteerd. Socialisten hebben kritiek op de marktwerking, maar dat wil niet zeggen dat wij de samenleving dan maar liever in handen geven van de overheid. De meeste acties die we voeren zijn nou juist gericht tégen overheden en overheidsorganisaties. De toeslagenaffaire bij de belasting of de aardbevingsdrama’s in Groningen, steeds zijn het SP-leden die het initiatief nemen en samen met de mensen in verzet komen.

Ferdinand Domela Nieuwenhuis was in 1888 de eerste socialist in de Tweede Kamer. Door arbeiders werd hij ‘onze verlosser’ genoemd, maar de socialist had een belangrijke boodschap voor alle mensen die hun hoop op hem hadden gevestigd: ‘Vergeet nooit dat ik jullie niet kan verlossen, al wilde ik het ook, maar dat gij het ten slotte zelve moet doen.’ Jouw eigen toekomst is té belangrijk om over te laten aan politieke leiders of leiders van de vakbonden. Of andere belangenvertegenwoordigers die komen vertellen dat zij weten wat het beste is voor de mensen.

In een korte briefwisseling met Karl Marx – die vorige maand aan bod kwam – vroeg Domela Nieuwenhuis advies over hoe een socialistische politiek eruit zou moeten zien. In zijn reactie stelde Marx dat een theoretisch en zelfbedacht programma voor een toekomstige revolutie alleen maar de aandacht afleidt van de strijd die mensen zelf hebben te voeren. Domela was zich er ook van bewust dat hij zijn taal moest aanpassen aan de mensen die hij wilde bereiken. De oud-domeeë gebruikte woorden en beelden uit de Bijbel, die de mensen goed kenden van de kerk.

De stakingskas om te kunnen staken; het ziekenfonds zodat mensen naar de dokter

kunnen; of het pensioenfonds waardoor ouderen kunnen stoppen met werken, het zijn allemaal zaken die mensen in het verleden zélf hebben georganiseerd. Zoals in woningcorporaties de woningen ooit in handen waren van de huurders, of in energiecorporaties de energie van de afnemers zélf was. Onder leiding van de sociaaldemocraten werden deze voorzieningen verstatelijkt (overgenomen door de overheid) en vervolgens door de liberalen vermarkt (verkocht op de markt).

In woningcorporaties horen niet aandeelhouders maar huurders het voor het zeggen te hebben; deze corporaties zijn niet voor niets opgericht vóór en dóór de mensen. Maar ook in het bedrijf waar je werkt en in de buurt waar je woont moeten niet zozeer de aandeelhouders en speculanten, maar de werknemers en de bewoners het laatste woord hebben. Die opvatting past ook in een lange traditie van socialisten in Nederland. Het alternatief voor de markt zijn de mensen. Dat was in de tijd van Domela Nieuwenhuis zo en dat geldt nu misschien wel meer dan ooit. •

tekst Ronald van Raak
foto foto SP archief

Ronald van Raak in het Domela Nieuwenhuis Museum in Heerenveen, voor een afbeelding van Domela.

of stuur een brief naar Redactie Tribune •
Snouckaertlaan 70 • 3811 MB Amersfoort

Ontwikkelingssamenwerking

Het vierde kabinet-Balkenende was het laatste dat zich aan de afspraak hield om 0,7 procent van het Bruto Nationaal Product (BNP) te besteden aan Ontwikkelingssamenwerking. Het deed er zelfs nog 0,1 procent van het BNP bij voor de milieukosten van de arme landen. Sinds de heer Rutte aan de macht is, zijn steeds meer posten die niets met ontwikkelingshulp te maken hebben gaan drukken op het budget voor Ontwikkelingssamenwerking. Zoals de kosten voor de opvang van asielzoekers, risico's investeringen Nederlandse bedrijven, milieukosten, administratiekosten, schuldaflissingen, enzovoorts. Netto blijft van de 0,7 slechts 0,2 procent over en sinds Rutte aan de macht is heeft hij voor 24,7 miljard op Ontwikkelingssamenwerking bezuinigd! Dit jaar zal de economische groei 3,8 procent zijn en volgend jaar 3,2 procent. Het wordt hoog tijd dat dit rijke land zich weer aan de afspraak houdt om 0,7 procent van het BNP aan ontwikkelingshulp te besteden en die 24,7 miljard aan de armsten van deze wereld terug te geven. Er sterft nog steeds elke 5 seconden een kind door hongersnood of ondervoeding.

Frits Benschop, Den Haag

Hé rijke stinkerds

September, de Tribune blz. 2, naast de cartoon. Ik schrok van de titel en dacht meteen: dit is een aanhef die eigenlijk niet past bij de SP. De SP waarvan ik lid ben geworden vanwege de uitgangsprincipes waarvan 'solidariteit' misschien nog wel het mooiste punt is. Solidariteit zou juist iedereen moeten binden en verbinden. Saamhorigheid is mogelijk een mooier woord, samen luisteren en horen wat de ander zegt en met elkaar zoeken naar een oplossing (wat wij niet terugzien in de politiek). Rijke stinkerds is geen positieve benadering naar een ander. Rijke stinkerds heeft waarschijnlijk een historische betekenis, rijken werden vroeger in de kerk begraven, bij de ontbinding ontstond een geur die zich verspreidde in de kerk. De armen werden buiten de kerk op het kerkhof begraven. Verder lezend was het een vraag om eventueel vrijblijvend de kwartaalbijdrage te verhogen. Ik wil mijn bijdrage graag verhogen, maar het had op een andere manier onder de aandacht gebracht kunnen worden. Stinken heeft iets negatiefs. Stinken kan echter ook positief gebruikt worden in de zin van 'je stinkende best doen', waar het neerkomt om alles op alles te zetten voor een goede zaak. Waarom draait mijn negatieve kritiek op de titel toch om? Omdat de SP zijn stinkende best doet voor de medemens.

Alex van der Male

Tribune oktober 2021

DOORLOPENDE MACHTING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB
land : Nederland
woonplaats: Amersfoort
incassant ID: NL86ZZZ403462460000
kenmerk :
redenen :
betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
handtekening : _____

Stuur deze bon in een envelop zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

JUBILEUM TRIBUNE: FIFTY SHADES OF RED!

Ter ere van de vijftigjarige verjaardag van *De Tribune* vindt u in deze SP-puzzel een mengeling van vragen. Sommige zijn cryptische, andere (recente) geschiedenis en politiek. Enkele van de oplossingen moet u in spiegelbeeld (omgekeerd) invullen. Dit staat aangegeven met een letter 's'. Verder zijn er drie vragen met foto's, en twee in de vorm van 'visitekaartjes' (anagrammen). Los alle vragen op, en plaats de letters die u vindt in de geletterde vakjes in het oplossingsdiagram. Dit oplossingsdiagram is eveneens een 'visitekaartje'. Vind het beroep van deze persoon, en stuur (alleen) deze oplossing naar de redactie van de *Tribune*. Veel puzzelplezier gewenst!

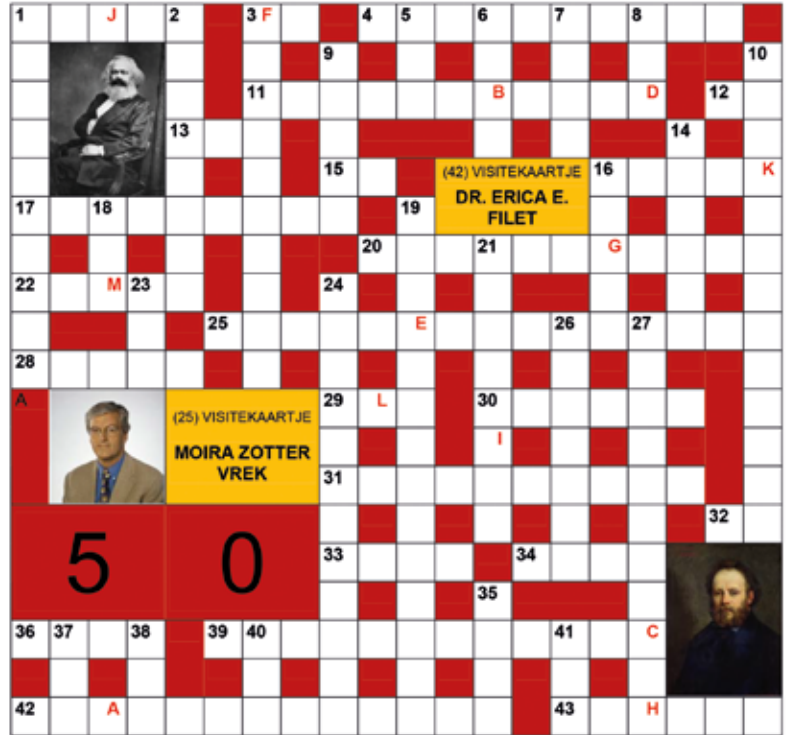
Horizontaal

- Snelschriftmethode. (5;s) 3 Naast het wetboek van strafrecht is er ook het ... (2,afk.) 4 Ideologie met als kerntermen: klassenloos, socialistisch, gemeenschappelijke productiemiddelen, nemen naar behoefte. (10) 11 Marijnissen neemt drie ... mee naar de koningin, na de verkiezingen (mei 1998). (11) 12 Het ligt klaar om te bekijken. (2, afk.) 13 Tegenstem! (3) 15 Politieke partij, opgericht 1879 (tegen de ideeën van de Franse Revolutie). Soms afgekort tot ... (2, afk.) 16 Aanbedene. Die zijn er ook in de politiek. (5;s) 17 Een journaalbericht van gisteren is alweer ... (3,6) 20 Sensatiezoeker gaat alleen naar plaatsen des onheils op vakantie. (11) 22 Instelling voor geestelijke (ambulante) gezondheidszorg. De meeste zijn opgegaan in 'marktgerichte' conglomeraten. (5,afk.) 25 Zie visitekaartje in het diagram. (15) 28 Het credo van de verwarde Tom en Ot. (5) 29 (ver-)Nieuw(de versie), als in ... liberaal. (3;s) 30 Uw aarde. (6;s) 31 Zijn niet 's nachts actief met hun idealen. (10;s) 32 Uw partij! (2, afk.) 33 Actiegroep waaraan de aanslag van 18 Verticaal wordt toegeschreven (4, afk.) 34 Met een beetje verstand kun je een goede toespraak opzetten. (4) 36 Hoffelijk paradijs? (4) 39 Italiaanse monnik Campanella schreef kort verhaal over een utopische theocratie, soms gezien als een voorloper van het socialisme. Nederlandse titel? (2,10;s) 42 Zie visitekaartje in het diagram. (13) 43 Foto A. [licentie: Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid.] Werd gekozen tot beste nieuwslezer in 2001. (6, voornaam)

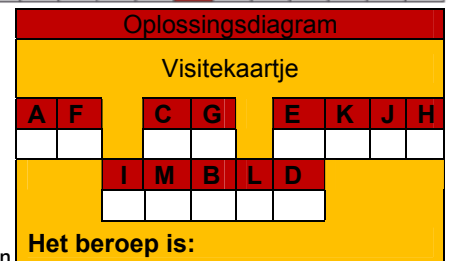
Verticaal

- Titel allereerste 'partijprogramma' (ARP), dat 1300 pagina's telde. (3,7) 2 Heerst er nervositeit bij dit SP-blad? (8) 3 Deel van een schrijftafel, nu gemoderniseerd tot 'desktop'. (10) 5 Uitkering bij arbeidsongeschiktheid, tot 75% van het vroegere loon. (3, afk.; s) 6 Kent u hem nog? Foto linksboven. (4, achternaam) 7 Rekening van de regering komt in de vorm van miljoenen. (4) 8 *The ...*; Britse boulevardkrant. (3) 9 Als socialisten hier zitten, leven ze nogal kapitalistisch. (5; s) 10 De tijd dat iemand kabinetslid is. (13) 14 Aanhanger staatsvorm waarin parlement en regering sterk met elkaar verweven zijn, in plaats van gescheiden. (6) 16 SP wint 'Gouden ...' met thuiszorgspot in 2008. (5) 18 Was staatssecretaris asielzaken. Op 13 nov 1991 werd met een bom een aanslag op

DIAGRAM

- zijn huis gepleegd. (3, voornaam; s) 19 Is vanaf 1 mei 1890 een socialistische, communistische en anarchistische strijd- en feestdag. (3,3,2,6) 21 Kent u hem nog? Foto rechtsonder. (8, achternaam) 23 Er wordt steeds meer gescheiden in Nederland. Ook van organisch materiaal. (3, afk.) 24 Is een verkoopshow tevens een protestmars. 26 De in 1986 vermoorde premier Olof Palme had de nationaliteit. (7) 27 Kanaal op tv of radio waar aandacht is voor een enkel onderwerp. (11) 35 10% van de wereld heeft nog steeds onvoldoende, voedzaam en veilig voedsel. Er wordt nog steeds... geleden. (6, zonder klinkers) 37 Het voormalige land waar de film *Das Leben der Anderen* zich afspeelt. (3, afk.) 38 Krant voerde bij het ontstaan (fusie) in 1970 het motto *Lux et Libertas*. (3, afk.) 40 Verkorte voornaam van de Amerikaanse president Lincoln. Door velen genoemd 'Honest ...'. (3) 41 Aanspreektitel voor zonen/dochteren van koningen en leden koninklijke familie. (3, afk.)

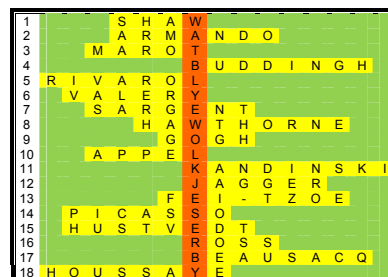
OPLOSSING CRYPTOGRAM

Horizontaal

- Spoorwegmaatschappij 11 Opnames 12 Melkbeker 14 Beeldvorming 16 Kakmadam 17 Boekenkast 18 Huiltherapie 20 Verjaren

Verticaal

- Vegaburger 2 Haatmail 3 Kickbokser 4 Supertanker 5 Opiniestuk 6 Rommelzolder 7 Etalagebenen 8 Mafkikker 10 Was 13 Klasse 15 Vechtjas 19 Punt.

Wat blijie wolkjes erbij (Bob Ross)

De winnaar van de septemberpuzzel is Wauda Maas uit Boxtel.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 20 oktober naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl. Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 10 • november 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

WOONOPSTAND

'BUSINESSMODEL UBER
IS FAILLIET'

GOED BOEREN

KOM OOK NAAR DE SP-FAMILIEDAG IN BURGERS' ZOO

De SP kent een bijzondere traditie. We zijn de meest actieve ledenpartij van Nederland, op straat, in de buurt en in actie. Alle SP'ers samen vormen de partij. Tijdens de SP-familiedag, speciaal voor SP'ers en hun familie, staat dát centraal. Dan zetten we álle SP'ers in het zonnetje en maken we er samen een mooie dag van.

Op zaterdag 19 februari 2022, in dierentuin Burgers' Zoo in Arnhem, organiseren we een bijzonder feestelijke familiedag. Bijzonder ook omdat we elkaar, door de coronamaatregelen, al heel lang niet meer hebben gezien. Op die dag opent Burgers' Zoo de poorten voor maar liefst 2000 SP'ers met hun familie. Met livemuziek (naam wordt op een later moment bekend gemaakt, maar we hebben een mooie artiest!), cabaret en boeiende sprekers, waaronder ook bekenden als Emile Roemer, Agnes Kant, Remi Poppe en natuurlijk Lillian Marijnissen. Gedurende de dag is de hele dierentuin vrij te bezoeken, kun je ondertussen speeddaten met SP Kamerleden, zijn er volop activiteiten voor de kinderen én is er een unieke terugblik op 50 jaar socialisme in Nederland. Kortom: een leuke dag en voor ieder wat wils!

Het wordt niet alleen een bijzondere SP-familiedag omdat we elkaar voor het eerst sinds lange tijd weer massaal kunnen ontmoeten, deze dag wordt ook de start van onze campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen! Die zijn vier weken later. Op de familiedag trappen we onze campagne af, uiteraard doen we dat op een spectaculaire manier. Ben je benieuwd hoe we dat gaan doen? Zet dan de datum alvast in jouw agenda en zorg dat je erbij bent!

Vanaf 1 november zijn de kaarten te verkrijgen via we [website sp.nl/familiedag](http://website.sp.nl/familiedag). Heb je geen toegang tot internet? Bel dan (088) 243 55 55. Volwassenen betalen voor de hele dag, inclusief toegang tot de dierentuin, een speciale SP-prijs van 7,50 euro per persoon, en kinderen 5 euro. De eerste 300 enthousiaste mensen die een kaartje kopen krijgen bovendien een speciaal Vroege Vogel Verrassingspakket. Zorg dus dat je er snel bij bent!

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Anne-Marie Mineur, Peter Sas
Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Anjo de Haan, Karen Veldkamp

Foto omslag
Maurits Gemmink

Illustraties
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
sp.nl

**Abonnementen- en
ledenadministratie**
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

**De Tribune in
gesproken vorm**
Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen met
de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten NL86ZZZ403462460000. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-Geen Afgeleide Werken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Nu al naar de stembus

Herindelingsverkiezingen

6

Landbouw op dood spoor

Zo moet het wél

8

'Niet gek dat we woedend zijn'

Sociaal wijkje tegen sloop

17

Schijnzelfstandigheid aangepakt

FNV-advocaat wint van Uber

20

Basisbanen Assen

Goed voor mens en wijk

23

4 Actueel: UWV in de fout

12 Woonopstand in Rotterdam

26 MBO-Tour met Lilian Marijnissen en Peter Kwint

28 LinksVoor: Vincent is links langs de Linge

29 Linkse denkers: Peter Kropotkin

14,15,16 Nieuws 30 Prikbord 31 Puzzel

32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Nooit meer vernedering

Vernedering. Eigenlijk is alles vernedering. Het moment waarop je uit huis wordt gezet, wanneer je bij de gemeente om hulp moet vragen, de buurman ziet dat de schuldeisers weer bij je op de stoep staan en als je keer op keer afgewezen wordt bij de rechter. Dat is wat Derya, één van de gedupeerde ouders zei in de documentaire *Alleen tegen de Staat*.

De SP nam het initiatief om deze documentaire in de Tweede Kamer te laten zien. De vijf ouders uit de documentaire waren aanwezig. Zij zijn al vaker in de Tweede Kamer geweest om te strijden voor oplossingen. Altijd moesten ze daar luisteren naar politici. Maar nu moesten politici eens naar hen luisteren. Een gesprek vol ongemak volgde, want er is nog steeds geen oplossing.

Een keihard rapport van de parlementaire commissie, meermaals excuses van de minister-president, een kabinet dat aftrad, een parlementaire enquête op de rol, maar nog steeds is er voor de getroffen ouders en kinderen geen oplossing. Het leed dat hun levens verwoest heeft, blijft hen achtervolgen. Nog geen 10 procent van de gedupeerde ouders heeft het afgepakte geld volledig terug.

Wij willen een oplossing in één dag. Deze ellende heeft lang genoeg geduurd. Nodig de getroffen, met al hun papieren, uit. Maak één iemand verantwoordelijk voor de afhandeling van alles. Zorg dat alle betrokken mensen en instanties aanwezig zijn zodat de ouders aan het eind van de dag duidelijkheid hebben. En de Belastingdienst mag zich er niet meer mee bemoeien. Degene die de problemen veroorzaakte, kan deze problemen niet oplossen.

Het is nu echt tijd om deze ouders en hun kinderen hun leven terug te geven. Zoveel schade valt nooit meer te compenseren, maar dit is het minste wat we kunnen doen. Zij die door onze overheid kapot zijn gemaakt, verdienen alle steun die nodig is. Deze ouders mogen nooit meer vernederd worden.

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

foto: Sebastiaan van den Hout

Bart van Kent overhandigt rapport aan UWV-voorzitter Maarten Camps.

ZIEK VAN HET UWV

Niets fout hebben gedaan en toch keihard worden bestraft: we zagen het bij de Belastingdienst, maar nu ook bij het UWV. Dit blijkt uit de ruim duizend meldingen die binnenkwamen op het UWV-Meldpunt van de SP. De instantie kreeg van de melders een vernietigend rapportcijfer: een 2,1.

Mensen komen met het UWV in aanraking als ze ziek worden of werkloos raken. De instantie maakt uitkeringen over, voert medische keuringen uit en begeleidt mensen naar werk. Ruim 1180 personen lieten dit jaar hun verhaal achter bij het Meldpunt UWV van de SP. Maar liefst 71 procent van hen geeft aan wel eens onterecht te zijn gekort op de uitkering of onterecht lang te hebben gewacht op de uitkering.

De fouten van het UWV kunnen grote persoonlijke gevolgen hebben: mensen raken in de schulden, verliezen hun woning of krijgen relatieproblemen. Schrijnend zijn de verhalen van mensen die zo diep in de problemen zijn geraakt dat ze geen uitweg meer zien. Of zoals een melder het verwoordde: 'Ik ben hier inmiddels zo depressief van dat ik besloten heb mijn leven te beëindigen zodra mijn hond dood is gegaan.' SP Tweede Kamerlid Bart van Kent benadrukt dat ook kinderen lijden onder de fouten van het UWV: 'Het kan leiden tot huisuitzettingen en jarenlange bittere armoede.'

Moloch

Hoe ontstaan de fouten bij het UWV die deze mensen zo diep in de problemen brachten? Van Kent, SP-woordvoerder sociale zaken in de Tweede Kamer: 'Het UWV is een grote, bureaucratische moloch. Medewerkers weten hierdoor niet altijd van elkaar wat ze doen. Als iemand recht heeft op meerdere uitkeringen tegelijk – bijvoorbeeld als je werkloos bent en een WW-uitkering ontvangt en in die periode ziek wordt en een uitkering uit de ziektewet ontvangt – worden er vaak grove fouten gemaakt, omdat afdelingen langs elkaar heen werken.'

De problemen ontstaan niet alleen omdat mensen onterecht geen uitkering krijgen van het UWV: veel melders kwamen juist in de knel omdat zij door een fout te veel geld kregen. Niet zelden leidt dit namelijk tot forse terugbetalingsclaims, die bovendien bruto moeten worden terugbetaald. Aangezien de uitkering als nettobedrag wordt uitbetaald, worden uitkeringsgerechtigden dus extra bestraft voor de fouten van het UWV.

Hartkloppingen

Wat voor gevolgen dit heeft blijkt uit het verhaal van Maud Gonzalez Rommers. De eerste keer dat ze te veel geld uitgekeerd kreeg trok ze nota bene zelf aan de bel bij de instantie, vertelt zij in een uitzending van consumentenprogramma Radar over

‘Het UWV is een grote, bureaucratische moloch. Medewerkers weten hierdoor niet altijd van elkaar wat ze doen’

het UWV-Meldpunt van de SP. Het kon Gonzalez Rommers echter niet behoeden voor de ellende die haar jarenlang zou teisteren. Telkens volgden er nieuwe claims, bij elkaar opgeteld tot wel 10.000 euro. De schulden die zich opstapelden leidden bij haar tot hyperventileren, oorsuizen en hartkloppingen.

Het voorbeeld van Gonzalez Rommers toont volgens Van Kent de onbetrouwbaarheid van de overheid aan: ‘Als mensen het UWV bellen, bijvoorbeeld omdat ze denken dat ze te veel geld hebben ontvangen en dit graag willen terugbetalen, dan krijgen ze een antwoord waar ze niet altijd van op aan kunnen. Je ziet dat er mensen zijn die daarom besluiten geen toeslagen of uitkeringen meer aan te vragen, omdat ze bang zijn voor herhaling.’

Lage inkomens gediscrimineerd

Ook leverde het meldpunt schrijnende verhalen op van mensen die zeer ernstige klachten hebben, maar toch geen arbeidsongeschiktheidsuitkering krijgen. Wie voor meer dan 35 procent arbeidsongeschikt is, komt in aanmerking voor een WIA-uitkering. ‘Maar als je voor 20 procent arbeidsongeschikt bent, kan het best zijn dat je niet in staat bent om te werken’, benadrukt Van Kent.

Problematisch is bovendien dat het arbeidsongeschiktheidspercentage wordt bepaald op basis van het deel van het oorspronkelijke loon dat je nog kunt verdienen. Van Kent: ‘Dus mensen met lagere inkomens worden eerder arbeidsgeschikt verklaard dan mensen met hogere inkomens.’

In de praktijk betekent dit dat mensen met laagbetaald werk die hun armen niet meer kunnen gebruiken sneller van het UWV te horen zullen krijgen wat voor werk ze nog wel kunnen doen. Een chirurg met dezelfde klachten zal eerder volledig arbeidson-

geschikt worden verklaard, omdat het percentage van het oorspronkelijke loon dat nog verdiend kan worden heel laag is. ‘En hierdoor zie je dat veel mensen die in de bijstand zitten eigenlijk simpelweg te ziek zijn om te werken, maar niet in aanmerking komen voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering’, benadrukt Van Kent.

Welke lessen moeten er worden getrokken uit het schokkende UWV-rapport? Wat Van Kent betreft moet de organisatie worden opgeknipt in kleinere lokale afdelingen, die dichterbij de mensen staan: ‘Zodat je een vast team aan de lijn krijgt, dat op de hoogte is van jouw situatie. Daarmee voorkom je dat mensen in grote problemen komen, met alle gevolgen van dien.’ Ook wil het Kamerlid een nette regeling voor mensen die door fouten van het UWV in de problemen zijn gekomen. ‘Daarnaast moet de arbeidsongeschiktheidsverzekering drastisch op de schop. In een beschaafd land kun je mensen die ziek zijn, arbeidsongeschikt zijn of een beperking hebben niet zonder uitkering laten zitten’, aldus Van Kent.

Tekst Lesley Arp

Lees hier het hele rapport
‘Ziek van het UWV’: sp.nl/uwv

Jannie Visscher
voorzitter SP

Energie en optimisme

De voorbereiding op de raadsverkiezingen is een mooi moment voor afdelingen om stil te staan bij hun inzet voor de komende jaren. Hoe staan we er voor? Wat hebben we de afgelopen jaren gedaan om onze doelen dichterbij te brengen? Is het ons gelukt om daadwerkelijke verbeteringen voor elkaar te krijgen?

De SP vindt het belangrijk om politieke actie te voeren samen met mensen. Dat kan altijd en overal, ook als we geen gemeenteraadsfractie hebben. Maar, zo weten we al sinds 1974, dat kan ook heel goed samen met gekozen SP'ers in de gemeenteraad. We kennen mooie voorbeelden van afdelingen die samen met mensen acties opzetten en zo de eigen raadsleden een voorzet bieden om concreet resultaat binnen te halen. In komende Tribunes gaan we een heleboel van die voorbeelden op een rij zetten: wil je dat jouw afdeling daarbij is? Laat het ons weten!

Hoe staan we ervoor? Hebben we genoeg actieve leden om aan de gemeenteraadsverkiezingen mee te kunnen doen of niet? Gelukkig zie ik nu veel afdelingsbesturen zich versterken. Nieuwe mensen zoeken om de afdeling slagkracht te geven om onderzoek doen en acties opzetten. En als het kan van daaruit mensen kiezen voor de kandidatenlijst. Het is mooi om te zien als afdelingen zich na een periode van opbouw sterk genoeg vinden om aan de raadsverkiezingen mee te doen. Bijvoorbeeld de SP-afdeling Stichtse Vecht, met daarin plaatsen als Breukelen en Maarssen. De afgelopen jaren hebben ze verschillende dingen bereikt voor de mensen en zijn ze gegroeid. Voor het eerst sinds hun oprichting hebben ze besloten aan de gemeenteraadsverkiezingen mee te doen. Ik wens Stichtse Vecht veel succes bij deze volgende stap. Ons allemaal wens ik de energie en het optimisme van de afdeling Stichtse Vecht; samen met mensen bouwen aan verandering – als het kan met een gemeenteraadsfractie. •

HERINDELINGSVERKIEZINGEN IN NOORDOOST-BRABANT

VOOROP IN DE GEMEENTERAADSCAMPAGNE

Op 24 november zijn er herindelingsverkiezingen in twee nieuwe gemeentes: het Land van Cuijk en Maashorst, in Noordoost-Brabant. Op 9 oktober was Lilian Marijnissen te gast in Cuijk voor de aftrap van de campagne.

In Land van Cuijk – een samenvoeging van Boxmeer, Cuijk, Sint Anthonis, Mill en Sint Hubert en Grave - is Bregje van Lieshout lijsttrekker. Zij spreekt samen met afdelingsvoorzitter Johan Koelman enthousiast over de campagne. Van Lieshout: 'Het was een mooie aftrap. We begonnen op het dorpsplein, met koffie en de fanfare. Veel mensen wilden met Lilian in gesprek. Daarna zijn we op bezoek geweest in de Cuijkse wijk Padbroek, waar bewoners in beschimmelde en onveilige huurwoningen wonen. Je zag de reacties op Facebook: zie je wel, Lilian was bij ons in de straat!' Koelman: 'Wat in Boxmeer vooral speelt, is dat de mensen heel slecht

gehoord worden in plannen die voorliggen. Daar kun je mensen echt in meekrijgen, dat je voor ze opkomt, dat ze hun mening mogen geven.' Een voorbeeld is de samenvoeging van de gemeenten; in Boxmeer was daar net als in Cuijk en Sint Anthonis geen referendum over.

Concurrentie met lokaal

Met acht landelijke partijen en vijf lokale partijen wordt het dringen tijdens de campagne. Koelman over lokale partij Team Lokaal: 'Die partij is samengesteld uit zeven lokale partijen, van links tot rechts, en het programma is behoorlijk links.' Van Lies-

hout: 'Ik verwacht binnen een jaar onenigheid. Het waren partijen die eerder in Cuijk niet konden samenwerken.' Toch verwacht Van Lieshout flinke concurrentie van lokale partijen: 'Mensen die we spreken zeggen dat ze er in Den Haag een zootje van maken. Daarom denk ik dat die lokale partijen het goed gaan doen, want die vertrouwen ze nog wel.'

Verskillend

De gemeenten Cuijk en Boxmeer – waar Van Lieshout en Koelman vandaan komen – zijn nogal verschillend. Koelman: 'Vooral de rol van de SP. In Boxmeer heeft onze hulpdienst

'Wij bellen juist de wethouder op om samen op te trekken'

de Belastingdienst zeker een half miljoen gekost en de hele toeslagenaffaire kan door ons nog wel een staartje krijgen. Het is inwoners toegestaan om iemand mee te nemen bij een gesprek met de gemeente, maar de mensen van de Hulpdienst werden geweigerd omdat ze van de SP waren.' Van Lieshout: 'Wij bellen juist de wethouder op om samen op te trekken. Dat vind ik ook wel het mooie: de mensen van Boxmeer hebben een bepaalde felheid en strijd in zich waar wij in Cuijk veel van kunnen leren. Wij zijn altijd op zoek naar waar we elkaar kunnen vinden. Ik denk, als we fel zijn wanneer we fel moeten zijn en overeenkomsten zoeken wanneer het kan, dan worden we daar allemaal beter van.' In de andere gemeenten was de SP niet actief, al is er wel een SP-afdeling geweest in Grave. Van Lieshout: 'Toen ik daar afgelopen zondag naartoe ging om een handtekening op te halen bij een kandidaat, werd ik daar enthousiast onthaald. Daar krijg ik energie van, als ik zie dat het vlammetje bij die mensen ook nog steeds brandt, en aangewakkerd wordt omdat ze weer SP kunnen kiezen.'

QR-code

Na een mooie uitslag in 2018 in Boxmeer vanwege het Roemer-effect hebben de SP'ers realistische verwachtingen. Koelman: 'In totaal gaan we van 85 naar 37 zetels in de gemeenteraad. Drie of vier zetels is heel

foto SP Maashorst

De kandidaten in Maashorst. Staand derde van rechts lijsttrekker Ton Segers.

1000 betaalbare woningen erbij en 49 andere opbouwende voorstellen

mooi; met vijf zullen we heel blij zijn.' Om dat te bereiken zijn ze veel op straat te vinden en hebben ze leuke ideeën voor de campagne: 'Als eerste kiezen we ervoor om niet de kandidaten maar de kiezers op de posters zetten, met een tekst: *Ik? Ik stem SP.* Verder hebben we de verbinding gezocht met alle kernen. Daarvoor hebben we het QR-codespel bedacht. Voor elke kern hebben we een vraag bedacht en die hebben we gekoppeld aan een QR-code. Er is er bijvoorbeeld één over de toegankelijkheid van recreatieplas 't Schaartven waarvoor wij actiegevoerd hebben. In Grave vragen we naar de naam van het gebouw waar het blindeninstituut is gevestigd. Als je al die vragen weet, kun je meedingen naar een bierpakket met lokale, nieuw ontwikkelde biertjes.'

Duizend

Ook in Maashorst hebben de SP'ers er zin in. De nieuwe gemeente wordt samengesteld uit Landerd en Uden en ligt naast de gemeente Land van Cuijk.

Spencer Zeegers, die maar liefst tien (!) keer SP-lijsttrekker was en al in 1982 in de Udenese gemeenteraad zitting nam, vertelt dat ook in Maashorst de herindeling van bovenaf is opgelegd. 'Schaijk is tot op het bot verdeeld, de ene helft van de inwoners wil bij Oss, de andere bij Uden. De herindeling zou tot "meer bestuurskracht" moeten leiden, maar op onze vraag hoe de mensen er concreet op vooruitgaan kwam nooit een antwoord. Wij hebben aangedrongen op een grondige evaluatie, uiteindelijk moet de bevolking het laatste woord krijgen.'

In Maashorst is gekozen voor een heel heldere campagneboodschap: de titel van het verkiezingsprogramma laat aan duidelijkheid niets te wensen over.

1000 BETAALBARE WONINGEN ERBIJ en 49 andere opbouwende voorstellen.

Afgelopen zomer ging Lilian Marijnissen mee langs de deuren om handtekeningen op te halen tegen de sloop van 75 betaalbare huizen. Lijsttrekker Ton Segers, die het stokje overneemt van Spencer Zeegers: 'Het zijn onze wijken, maar het zijn wel de wijken waar mensen minder gaan stemmen. Daarom is het belangrijk dat ze nu massaal SP gaan stemmen. We kunnen dan de vrijheid van corporatie Area beperken, zodat ze niet gaan slopen zonder eerst de bewoners zeggenschap te geven. De 1000 handtekeningen die we ophaalden hebben vooral de betrokkenheid vergroot. We hebben voor elkaar dat Area helemaal opnieuw moet beginnen, en dan mét inspraak van de bewoners.'

Bang om de grote schoenen van Zeegers te vullen is Segers niet: 'Spencer gaat echt niet achter de geraniums zitten. En de SP in Uden staat overal bekend als een partij die de wijken intrekt. Als er problemen zijn, bellen mensen ons, want wij komen in actie. Op twee superzaterdagdagen op 6 en 20 november gaan we buurten in Landerd. We gaan huis aan huis uitleggen wie wij zijn.'

Tekst Anne-Marie Mineur

Bregje van Lieshout (links) en Johan Koelman (rechts).

BOEREN BUITEN

Jopie Duijnhouwer en zijn partner Heleen Hennink bestieren hun boerderij onder de rook van Deventer al sinds 1998. Met een ecologische aanpak proberen ze richting te geven aan landbouw in Nederland. 'Het economische systeem kent voor landbouwproductie maar één waardering en dat is geld, vreselijk vind ik dat!'

DE LIJNTJES

WIE RONDLOOPT OP Tuinderij Haverkamp, het boerenbedrijf van Duijnhouwer en Hennink, begrijpt wel waarom ze meer dan twee decennia geleden de keuze hebben gemaakt om zich hier te vestigen. Je ziet er velden vol gewassen, bloemen en heel veel leven. Langs de paden zie en hoor je de insecten en vogels. Het kost weinig moeite om de sporen van reeën te ontdekken. Je zou bijna denken dat zoveel leven logisch is in het buitengebied. Toch is dat niet zo. Het heeft alles te maken met de werkwijze van het boerenstel.

Duijnhouwer: ‘Toen we het bedrijf overnamen was het traditioneel met aardappels, suikerbieten en mais. Er zaten ook nog een paar varkens. Technisch gezien was het helemaal op. Het was leeg en uitgeboerd. Ook was het te klein voor deze manier van boeren. Met 20 hectare akkerbouw maak je in Nederland geen schijn van kans. Over 200 hectare kan je praten, maar uit 20 haal je geen inkomen.’

Toch wist het tweetal vanaf de eerste keer kijken meteen dat ze het bedrijf wilden overnemen. Wat ze er precies mee wilden doen, dat wisten ze volgens Duijnhouwer op dat moment nog niet: ‘We hadden geen helder beeld van wat we wilden. We hadden ook geen businessplan of zo. We hadden gewoon het idee dat we een landbouwbedrijf wilden beginnen, niet gehinderd door kennis van zaken.’

Ze hadden wel één principe dat ze overeind wilden houden. Vanaf de tijd dat ze samen studeerden aan de Universiteit van Wageningen, hadden ze al het idee dat de landbouw anders moest, zo vertelt Duijnhouwer: ‘We hadden wel meteen het idee dat we wilden overgaan op biologische landbouw. Dat was van begin af aan de insteek. We wilden naar een landbouw zonder bestrijdingsmiddelen en zonder kunstmest. In een groot deel van de landbouw was dat toen al een probleem.’

Bergen courgettes

Doordat het stel er al heel vroeg bij was met deze ideeën over natuurvriendelijke landbouw, was het de eerste jaren wel ingewikkeld. Voor de benodigde marge besloten ze over te gaan op het telen van groente. Er

waren in die tijd weinig grote biologische groothandels en juist veel kleine handelaartjes. In de opkomende markt zaten daar ook de nodige opportunisten tussen.

Om een start te maken, besloten Duijnhouwer en Hennink om op advies van een handelaar courgettes te telen: ‘Hij zei dat hij die altijd wel kwijt zou kunnen. We hadden toen 8000 courgetteplanten. Die planten geven ongeveer om de twee dagen een vrucht. Dan spreek je toch zeker over meer dan 800 kilo courgette per oogst. Uiteindelijk nam die handelaar maar 40 kilo per week af. Eén plant produceert 30 vruchten maar alleen als je ze continu oogst. Dus het enige wat we deden was er telkens langslopen en snijden, in de hoop dat de afname aan zou trekken. Ik heb gelukkig verdrongen hoe dat is afgelopen is maar een succes was het niet.’

Inmiddels is de markt veranderd en heeft de tuinderij goede contacten met grote afnemers. Ook hebben ze de krachten gebundeld met andere biologische boeren in de buurt. Alle producten worden verzameld zodat er een breed aanbod is en de distributie gaat via één persoon.

‘We zijn ook gaan specialiseren en verbreden’, vertelt Duijnhouwer, ‘We begonnen met een paar gewassen zoals suikerbieten en mais. Langzamerhand zijn we ons steeds meer gaan specialiseren. We telen nu veel sla. Een aantal dingen doen we echt niet meer. Courgette doen we een heel klein beetje en dat is ook nog te veel.’

Trots op de leeuwerik

Duijnhouwer heeft ook veel aandacht voor de grond: ‘Voor mij moet het land goed zijn. Ik ben heel erg met de bodem bezig. De reguliere landbouw doet dat niet. Ik zit nogal graag op de racefiets. Als ik fiets dan doe ik dat in principe door dood land. Als ik

een rondje van 50 kilometer maak dan zie ik misschien ergens een keer een haas bij een hobbypaardenbedrijf, verder niks. Als je naar Oost-Nederland gaat dan zie je alleen maar muren van mais. Vreselijk. Er leeft niks in. Op alle manieren is dat dood. Dat snap ik ook wel vanuit het perspectief van het inkomen van de reguliere melkveehouder. Die kan geen leuke dingen doen. Dat kost geld.’ Trots vertelt Duijnhouwer dat het door zijn aanpak wel anders is op hun boerderij: ‘Voor het eerst in 22 jaar hadden we dit jaar een broedende leeuwerik op het land. Een broedende leeuwerik op akkerbouwgrond, dat bestaat bijna niet meer. Sinds 1970 is de vogel voor 95 procent verdwenen. Op een gegeven moment liep ik over het land en dacht ik er één te horen. Ik dacht dat ik me had vergist. Ik denk wel vaker leeuweriken te horen die er niet zijn. Maar toen een paar dagen later hoorde ik er weer één. Dus misschien heeft ‘ie wel twee nestjes grootgebracht. Dat vind ik geweldig. Die vogel is door de schaalvergroting en de graswoestijnen nagenoeg verdwenen.’

Twee kampen

In de loop der jaren zijn er in grote lijnen twee soorten boerenbedrijven ontstaan: de traditionele en biologische landbouwbedrijven. Twee tegenpolen waarbij de reguliere bedrijven binnen het geldende systeem gedwongen worden tot lage prijzen en schaalvergroting en de biologische landbouw vastzit in een strikt regime met hoge prijzen voor consumenten.

Volgens Duijnhouwer is de positie van een gemiddelde reguliere boer niet te benijden: ‘Het gros van die boeren is gewoon zetbaas voor een coöperatie. Die zijn met handen en voeten gebonden aan de bietenafnemer of de melkfabriek of een aardappelafnemer. Die contracten zitten vast. En er zijn er gewoon heel weinig die echt ondernemer

SP-NOTA: AARDE, BOER EN CONSUMENT VERDIENEN BETER

In 2019 bracht de SP een essay uit met daarin een perspectief voor gezonde landbouw. Conclusie: gezonde landbouw en voeding zijn meer dan een product dat aan de markt kan worden overgelaten. Dat is ook het zwakke punt in de landbouwvisie van minister Carola Schouten, die hoopt geeft op verandering met haar keuze voor kringlooplandbouw, maar daarvoor geen eisen aan de markt stelt.

Enkele concrete oproepen uit het essay:

- terugdringen van de **macht van de agrimultinationals**, en stoppen met het gesleep van krachtvoer en kunstmest over de wereld
- kiezen voor herstel van de kringloop in de voedselproductie, waarbij de **draagkracht van het milieu de norm** is en de kringloop op regionale schaal (miniprovincie) wordt gesloten
- **stoppen met intensivering en schaalvergroting**, en stimuleren van boerenlandbouw, waarbij de omvang van het gezinsbedrijf de norm is
- de landbouwsubsidies inzetten voor **omschakeling naar boerenlandbouw**, zodat een goed inkomen voor de boer gegarandeerd is
- de **consument meer betrekken** bij de landbouw, zodat de boeren het respect krijgen dat ze verdienen
- **aanzienlijk minder dieren houden** en dus geen mest overhouden
- **beperken van de uitstoot** van broeikasgassen in overeenstemming met het klimaatakkoord van Parijs
- **biologische bestrijding** in plaats van het gebruik van landbouwgif
- dooradering van het agrarisch gebied met **kleine landschapselementen**, zoals houtsingels en bloemrijke overhoeken, akkerranden en slootkanten
- **dierenwelzijn** baseren op natuurlijk gedrag

Lees de hele nota hier: sp.nl/landbouw

zijn. Alle boeren werken zich het schompes. De tragiek van de landbouw in Nederland is dat er natuurlijk zo gruwelijk veel vermogen in de bedrijven zit. En dat ligt vast. Als je met een overname zit, dan begin je met handen en voeten gebonden. De bank moet het je gunnen en zij hebben zo hun eigen ideeën over landbouw. Dan zit je meteen vast in het systeem van een race naar de bodem en schaalvergroting. Keuzes voor andere vormen van landbouw kan je dan niet meer maken.'

Hij vervolgt: 'Als je voor biologisch kiest dan is het anders en kan je via die marktkanalen een prijs krijgen die heel fatsoenlijk is. Doe je ook maar een klein beetje iets wat niet binnen die strikte regels past dan ben je dat kanaal kwijt. Maar als je helemaal op biologische landbouw zou overschakelen dan is de productie lager. Dus dan zouden we met z'n allen minder moeten gaan eten of minder luxe moeten eten. Of we moeten meer bos omhakken voor landbouwgrond maar dat kan in Nederland natuurlijk ook niet.'

Het verschil tussen de reguliere en biologische landbouw is volgens Duijnhouwer goed uit te leggen aan de hand van een ei: 'Dat biologische ei kopen we in bij iemand. Die zet ze hier neer voor 20 cent. Een gewoon ei van een reguliere boer is 5 cent en daartussen is het blanco. Daar zit in principe de ruimte voor een hele mooie landbouw.'

Om zijn punt af te maken: 'Ik zou mezelf ook veel liever zien als een ecologische landbouwer dan als een biologische landbouwer.'

Omdat het ergens daartussen zit. Binnen de biologische landbouw mag je daar niet over praten want er is biologische landbouw en verder niks. De gangbare landbouw heeft ondertussen geen tijd en geen geld, die gaat door.'

Trekkers in Den Haag

Vragend naar zijn kijk op de boerenprotesten komt Duijnhouwer met een antwoord dat je misschien niet zou verwachten van een type boer als hij: 'Ik doe absoluut niet mee met de protesten maar ik begin langzamerhand wel meer begrip voor ze te krijgen. Ik vind dat de landbouw sowieso al een tijdje een dood spoor ingedraaid is. Maar als je de verhalen hoort dat de Jumbo-distributiecentra ook een heleboel stikstof uitstoten maar gewoon rustig mogen doordraaien, dan is dat wel scheef.'

Het verhaal van een andere boer vindt hij daarbij een goed voorbeeld: 'Dat gaat over een boer die in de buurt zit van het Naardermeer. Dat is echt extreem stikstofgevoelig. Die man wilde met iets van 20 koeien uitbreiden, allemaal heel netjes, maar het mocht niet. Tegelijkertijd loopt er wel een weg langs waar iets van een miljoen auto's per jaar overheen gaan, met geen enkele limiet op de stikstof. De boer die even verderop zit en echt zijn best doet wordt dan afgeserveerd terwijl een heleboel andere bedrijven gewoon mogen doen en laten wat ze willen. Dus in die zin begin ik er wel begrip voor te krijgen. Het is de willekeur. Dat heeft te maken met het ontbreken van bestuur van het land.'

'Vast in het systeem van een race naar de bodem en schaalvergroting'

‘Als je rood staat kan je niet groen doen’

Politiek moet aanzet geven

De redenen waarom het nog niet lukt om tot betere vormen van landbouw te komen, zijn zowel economisch als politiek, vertelt Duijnhouwer: ‘In heel veel sectoren is het gewoon heel krap en heel mager. Alles wat je extra doet kost geld. Dan moet je er zelf van overtuigd zijn dat je het wil. Wij zaaien bloemenmengsels, dat kost per hectare aardig wat geld. Wij doen groenteteelt en daar wordt geld verdiend. Dan kan je dat soort dingen doen. Bij heel veel andere bedrijven is dat veel magerder.’

Hierbij geldt volgens hem een bekend credo: ‘Als je rood staat kan je niet groen doen. Er moeten marges gemaakt worden. Er liggen natuurlijk wel ontzettend veel mogelijkheden bij het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Nu krijgt elke boer iets van 300 euro per hectare, wij ook. Dat geldt dus ook voor hele grote bedrijven. Als je de bedrijven hebt van 200 hectare dan zit je dus op 60.000 euro subsidie. Dit moet zo snel mogelijk worden afgetopt en het geld wat overblijft dat moet je inzetten voor een ecologische landbouw waar meer ruimte is voor leven op het platteland. Dat zou je moeten combineren met eisen aan die landbouw.’

Deze beweging moet wat hem betreft in gang worden gezet door de politiek: ‘Zowel de consument als producent doen niet gemakkelijk dingen uit zichzelf. De consument koopt niet gemakkelijk producten die iets meer kosten maar waar wel veel achter ligt. De producent doet niet graag dingen die iets kosten maar geen geld opleveren. Je komt uiteindelijk terug op het heersende sociaal-politieke systeem waarbinnen we opereren. Alles moet zo goedkoop mogelijk. Dat is de enige waarde die we kennen, en dat is de tragiek. Het is mensen een worst hoe iets geproduceerd is als ze bij de kassa staan. En zo lang je dat ongebreideld laat gaan, kom je op de landbouwsystemen en op de productiesystemen zoals we die nu hebben.’ •

tekst Xander Topma
foto's Maurits Gemmink

WOONOPSTAND

Na het Amsterdamse woonprotest van 12 september was zondag 17 oktober de beurt aan Rotterdam. In het Afrikaanderpark in Rotterdam-Zuid vond de Woonopstand plaats, een door meerdere organisaties ondersteunde manifestatie tegen het asociale woonbeleid van de overheid en de gemeente Rotterdam. Ook de SP heeft voor deze demonstratie gemobiliseerd en was in groten getale aanwezig.

ONBETAALBARE HUIZEN, steeds hogere huren, historische woningnood, verloederde woningen door achterstallig onderhoud, mensen die hun huis uit worden gezet omdat ze plaats moeten maken voor rijkere kopers en huurders – steeds meer mensen hebben genoeg van dit asociale woonbeleid en komen in verzet. De 8.000 aanwezigen gaven een luid en duidelijk signaal af: wonen is een recht voor iedereen en mag niet alleen maar een privilege of lucratieve belegging voor de rijken zijn!

Net als in Amsterdam waren ook nu weer een hoop demonstranten creatief aan de slag gegaan met borden, spandoeken en andere kunstzinnige uitingen. Een mooi voorbeeld was een nagemaakt monopolybord met daarop de tekst 'Dit spel is niet leuk'. Op het podium praatte de bekende Rotterdammer en linkse heldin Carrie het evenement aan elkaar en introduceerde ze de diverse sprekers. Mustapha Eaisaoui is een van de bewoners van de Rotterdamse

Tweebosbuurt (zie kader). Zijn vurige betoog maakten veel indruk:

'Dit verhaal is een teken van hoop, een verhaal van verbroedering en verzustering. Onze Tweebosbuurt is hét symbool geworden van de strijd tegen het huidige woonbeleid. En voor al die mensen die denken dat de multiculturele samenleving dood is. Nee mensen, ze bestaat, kijk maar naar ons! In onze buurt maken we geen onderscheid op basis van etniciteit en inkomen. Dat doen alleen de beleidsmakers. Zij vinden het verdedigbaar dat de 'sociale stijgers' op ónze plek komen wonen. Door het kabinet wordt de solidariteit onder druk gezet. Maar wij laten hier met z'n allen zien dat solidariteit nog springlevend is!'

Het was prachtig om te zien hoe de aanwezige demonstranten enthousiast reageerden door massaal te scanderen: 'Solidariteit! Solidariteit! Solidariteit!' Daar gaat een socialistenhart toch sneller van kloppen.

IN ROTTERDAM

Na de manifestatie in het Afrikaanderpark toog de demonstrerende massa door de straten van Rotterdam en over de Erasmusbrug naar Plein 1940, aangevoerd door een swingende drumband. Afgezien van een schermutseling tussen de politie en een klein groepje anarchistenvan was het een bijzonder geslaagde middag, waarbij de snelgroeivende woonbeweging van Nederland zich heeft laten zien. •

tekst Peter Sas • foto's Maurits Gemmink

'WE PIKKEN HET NIET LANGER'

INTERVIEW MET MUSTAPHA EISAOUYEN EN EDWIN DOBBER

Op 10 september reikte Lilian Marijnissen een Gouden Roeispaan uit aan Mustapha Eisaoui en Edwin Dobber. Ze kregen deze SP-prijs voor hun dappere en onvermoeibare verzet tegen de brute sloop van hun wijk – de Rotterdamse Tweebosbuurt – door de gemeente en woningcorporatie Vestia die er veel duurdere woningen voor in de plaats willen bouwen.

De Gouden Roeispaan is bedoeld voor mensen die opstaan tegen de heersende macht en daarmee tegen de stroom inroeien. De Tribune sprak met hen tijdens de manifestatie in Rotterdam.

> Edwin, jij kreeg met je gezin op 1 oktober van de rechter te horen dat jullie je huis moeten. Terwijl jullie rechtszaak tegen Vestia nog loopt. Hoe kan dat?

Edwin: 'Dat vragen wij ons ook af. De rechter hield ook totaal geen rekening met de uitspraak van de Verenigde Naties, dat wat er in de Tweebosbuurt gebeurt in strijd is met de mensenrechten. Die uitspraak van de VN klopte niet, volgens hem. Nou geven de rechters in de toeslagenaffaire zelf toe dat ze fout zaten, omdat ze steeds de kant van de Belastingdienst hebben gekozen. Maar je ziet het, ze gaan er gewoon mee door. Als je arm bent, dan ben je blijkbaar rechteloos. De rechtsstaat is hier helemaal krom geworden! Door deze uitspraak van de rechter is ook mijn hoger beroep tegen Vestia van de baan gegooid. Daar kan ik nu wel naar fluiten.'

> Nu hebben jullie van de SP een Gouden Roeispaan gekregen. Wat betekende dat voor jullie?

Edwin: 'Ontzettend veel! Het was heel emotioneel voor mij, want we voelden ons heel erg alleen staan in ons conflict met Vestia en de gemeente. Daarom was die prijs echt een opsteker voor ons. Dan weet je dat je gesteund wordt. Dat je niet de enige bent, maar dat we samen een vuist kunnen maken tegen dit sociale woonbeleid. En daarom hebben mijn vrouw en ik besloten dat we met alle woonacties gaan meedoen! We pikken het niet langer.'

foto Joshua Versijde

> Mustapha, jij bent zelfs een van de organisatoren van deze woondemonstratie.

Mustapha: 'Inderdaad. Toen bleek dat ze in Amsterdam een woonprotest gingen organiseren, hebben wij ons initiatief daarbij aangesloten. We werken veel samen, zo hebben we samen een manifest over de volkshuisvesting opgesteld en dat is te lezen op woonmanifest.nl. We hebben 5 oktober ons manifest overhandigd aan minister Ollongren. Ze hield een heel mooi verhaal waar niemand iets mee kon. Volgens haar zijn het vooral de gemeenten en de woningcorporaties die hun werk niet goed doen. Al gaf ze wel toe dat ze niet had verwacht 'dat wonen een belangrijk dossier zou worden'. Nou mevrouw Ollongren, dan heb je niet goed opgelet! Het is al jaren bekend dat er een groeiend tekort is aan sociale huurwoningen. Het aantal daklozen stijgt al tien jaar! En dan zegt ze doodleuk dat ze het niet zag aankomen. Hoe durft ze!'

> Wat verwacht je van de woonacties?

Mustapha: 'Een hoge opkomst! En dat dit een marathon wordt, een estafette aan demonstraties. We zijn nu al druk bezig met het organiseren van de volgende demo. Den Haag 13 november. Groningen 28 november. In Utrecht, Arnhem, Tilburg, Zwolle en Nijmegen komen er ook demonstraties. We gaan net zolang door totdat iedereen een fatsoenlijk en betaalbaar dak boven z'n hoofd heeft. Wat wonen is een recht! We hebben dat niet voor niks in artikel 22 lid 2 van onze Grondwet staan. Daar moet de overheid dus ook naar handelen! Al het beleid dat ze maken, moeten ze daaraan toetsen. Daar gaan we voor!'

De uitreiking van de Gouden Roeispaan door Lilian Marijnissen aan Mustapha en Edwin is hier te zien: sp.nl/tweebosbuurt

foto Maurits Gemmink

> OVERWINNING VOLKSTUINVERENIGING VLAARDINGEN!

In de zomer-Tribune kwamen ze aan bod: de volkstuinders in Vlaardingen die samen met de SP alles op alles zetten om de volkstuinen te behouden. Met succes! Het plan van de gemeente om dure woningen op hun volkstuingrond te bouwen is van de baan. De SP feliciteert de Volkstuinvereniging Moerman. •

> SUCCES TEGEN SCHADELIJKE ALGORITMES

In Rotterdam wordt, net als in veel andere gemeenten, al te gemakkelijk met rekenmodellen gewerkt om fraude op te sporen en besluiten te automatiseren. Dit werken met rekenmethodes – de algoritmes – heeft als gevaar dat mensen bij voorbaat als mogelijke fraudeur worden bestempeld en dat onduidelijk is welke gegevens allemaal verzameld worden. Het systeem maakt fouten en is vrijwel oncontroleerbaar. Al in 2019 wist de SP in Rotterdam SyRI, een kwalijke variant, tegen te houden na acties met de FNV. Nu is een volgend succes te melden. Op initiatief van de SP moeten alle ambtelijke organisaties voortaan rekening houden met de schadelijke effecten van algoritmes. Mensen moeten er namelijk op kunnen vertrouwen dat zij geen schade ondervinden van blinde dataverzamelende rekensystemen. •

> EMILE ROEMER GOVERNEUR

In Limburg stapte de Commissaris van de Koning Theo Bovens op wegens een integriteitsaffaire. Oud SP-fractievoorzitter Emile Roemer mag het bestuurlijke stokje overnemen. Het is voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog dat niet iemand van het CDA (of voorganger KVP) Commissaris van de Koning is in Limburg. In Limburg wordt deze functie overigens informeel gouverneur genoemd. •

foto Bas Quaadvlieg

> DICHT HET LERARENLEK!

Goede en gemotiveerde leraren verlaten het onderwijs omdat zij keer op keer geen vast contract krijgen. Dat is volgens de SP niet acceptabel in een tijd van enorme lerarentekorten en overvolle klassen. SP-Kamerlid Peter Kwint is daarom een meldpunt gestart om dit probleem in kaart te brengen. •

Het meldpunt: doemee.sp.nl/lerarenlek

foto SP Zwolle

> BLIJE BELEGGERS

Deze twee blije beleggers, in maatpak en met dikke sigaar, kwamen naar het Zwolse gemeentehuis om ChristenUnie-wethouder Anker te bedanken. Ook deelden zij kaviaar uit aan de raadsleden. Deze ludieke actie was uiteraard bedoeld om het pleidooi van de SP kracht bij te zetten dat de beleggers nu eens níét blij gemaakt moesten worden. De Zwolse gemeenteraad wil al langer een opkoopbescherming, zodat beleggers schaarse woningen niet kunnen opkopen. De wethouder doet echter rustig aan, waardoor beleggers weer veel langer de winst boven mensen kunnen stellen. •

> AMSTERDAM WINT TERREIN OP AIRBNB

Door strengere regels lukt het Amsterdam eindelijk om het aanbod van Airbnb sterk te laten krimpen. Het enorme aantal woningen dat verhuurd werd via Airbnb aan toeristen zorgde voor nog meer druk op de toch al krappe woningmarkt in Amsterdam. Jacou Wedemeijer is de SP-woonwethouder die Laurens Ivens opvolgde, nadat deze opstapte vanwege grensoverschrijdende opmerkingen. Wedemeijer kan dus meteen goed nieuws melden: 'Huizen zijn bedoeld om in te wonen en niet om te misbruiken om veel geld te verdienen terwijl de burens in de overlast zitten.' •

foto SP Deventer

> KLOPTOBER

Veel SP-afdelingen gingen in oktober een paar keer extra de straat op onder het motto 'Kloptober'. Zo een paar maanden voor de gemeenteraadsverkiezingen is het altijd verstandig om nog eens extra goed te luisteren naar de mensen in je gemeente. Zoals hier in Deventer waar SP'ers in de wijk Knutteldorp te horen kregen over foutparkeerders en het gebruiken van de weg door de wijk als racebaan. •

foto Ruud Rogier

> SP VREDESDAG OP 13 NOVEMBER

Op 25 september ondersteunde de SP internationale acties tegen kernwapens. In het Brabantse Volkel liggen Amerikaanse kernwapens. Duitse activisten fietsten vanuit Duitsland naar Volkel en daarna door naar België. Kamerlid Jasper van Dijk en andere SP'ers steunden de fietsers. Van Dijk sprak hen toe en riep de Nederlandse regering om eindelijk óók het anti-kernwapenverdrag van de Verenigde Naties te tekenen, waar al meer dan 85 landen aan meedoen. En vooral niet mee te doen met de modernisering van de kernwapens in Volkel; weghalen is een veel beter idee. Van Dijk heeft spannende herinneringen aan Volkel: 'Twintig jaar geleden was ik samen met Krista van Velzen kamermedewerker. Wij glipten door het hek van de basis en werden opgepakt.' Van Velzen was er nu ook, namens vredesorganisatie PAX.

Vrede gaat niet vanzelf. Mede daarom organiseert de SP elk jaar een Vredesdag. Dit keer op 13 november in het SP-partijkantoor De Moed in Amersfoort. Van Dijk is trots op het programma: 'Televisiemaker en journalist Sinan Can, wetenschapper Tom Sauer en vredesactivist Ludo de Brabander komen langs om te praten over de mislukte oorlogspolitiek, over de plannen voor een Europees leger en over de alternatieven. In plaats van de fabel dat je democratie met bombarde-

menten kunt realiseren, wil de SP politieke oplossingen en diplomatie op de eerste plek. Denk niet vanuit angst en machtsblokken, maak werk vanuit de VN aan vrede voor zo veel mogelijk mensen. Alleen de wapenhandelaren worden beter van oorlogspolitiek. Daarom komt ook Eduard Scheltinga van ons Wetenschappelijk Bureau vertellen over zijn Atlas van de Wapenmacht, die hij samen met de organisatie Stop Wapenhandel schreef.' Het blijft niet bij praten; er komt een petitie en er komen acties bij wapenbedrijven. Van Dijk wil de roep om vrede omzetten in een initiatiefnota zodat de Kamer zich kan buigen over belastingontwijking door wapenbedrijven, het aan banden leggen van wapenexport en nog meer. •

Schrijf je in voor de Vredesdag 2021 op doemee.sp.nl/vredesdag

> BINNEN OP HET BINNENHOF

Terwijl de media zich blindstaren op de poppenkast van de formatie, doet de SP-Kamerfractie gewoon haar werk.

Zo regelde Bart van Kent dat het **AOW-gat voor zelfstandigen wordt gerepareerd**. Samen met het CDA deed hij voorstellen voor een compensatie voor het AOW-gat van arbeidsongeschikte zzp'ers en voor een onderzoek naar wie nog meer gecompenseerd moet worden. Toen de AOW-leeftijd werd verhoogd, hadden duizenden zzp'ers een probleem: hun arbeidsongeschiktheidsverzekering betaalde uit tot hun 65e jaar. Hoe hoger hun pensioenleeftijd, hoe meer jaren zij zonder inkomen zaten. Het AOW-gat is voor deze groep nu gedicht, omdat de Tweede Kamer akkoord ging met de voorstellen. Wat de SP betreft komt er ook compensatie voor mensen met een VUT of prepensioen.

Peter Kwint haalde de Kamer over om **een streep te zetten door identiteitsverklaringen op scholen**. Ouders moeten daarin verklaren akkoord te zijn met allerlei standpunten van de school. Eerder al wist Kwint anti-homoverklaringen te verbieden, maar scholen bleken nu aan ouders te vragen om te verklaren dat seks alleen tussen man en vrouw hoort plaats te vinden. Wat de SP betreft scheppen dit soort verklaringen een onveilige situatie voor kinderen op school. En omdat we met zijn allen voor deze scholen betalen, moet ook elk kind welkom zijn op die school.

Mahir Alkaya kreeg de Kamer mee met zijn voorstel om **vermogens van meer dan een miljoen zwaarder te belasten en arbeid juist minder zwaar**. Vergeleken met Europa betalen Nederlandse vermogenden minder en Nederlandse arbeiders meer dan gemiddeld belasting. Met Alkaya's aangenomen voorstel moet de (nieuwe) regering aan de slag met een eerlijker verdeling van de belastingen. •

foto Mari-Anne Marjijnissen

> WERELDARMOEDEDAG

Op 17 oktober was het Wereldarmoededag. Reden voor SP'ers om aandacht te vragen voor armoede. In Tilburg deden lokale SP'ers dat door een traktatie te brengen bij vrijwilligers in de stad die zich inzetten voor de armen in de samenleving, bijvoorbeeld bij de voedselbank of de kledingbank. Ook in Oss (foto) was er aandacht voor deze dag. Met een feest, want de organisatie Helpende Handen opende een nieuw pand. De SP voelt zich betrokken bij deze organisatie die kinderen die in armoede opgroeien aan verjaardagscadeautjes helpen, voor kleding zorgen of regelen dat een arm gezin een keer uit eten kan. Dankzij druk en voorstellen van de SP in Oss heeft de organisatie een structurele subsidie, zodat zij nu een vaste uitvalsbasis hebben. •

foto Maurits Gemmink

> GELDERLAND BUSTOUR

SP Gelderland zegt nee tegen de afbraak van het ov! De afdelingen halen handtekeningen op tegen de Covid-19 bezuiniging op het openbaar vervoer. De Gelderse Statenfractie ondersteunt ze met een *bustour*, met een 70 jaar oude Engelse bus, langs diverse afdelingen. De handtekeningen zijn, in de vorm van een muur tegen de afbraak van het ov, aangeboden aan Provinciale Staten van Gelderland. •

Henk van Oostrum

BEWONERS WOEDEND OVER VOORGENOMEN SLOOP: 'ONS WAS VERDUURZAMING BELOOFD'

JERICHO MAG NIET OMVALLLEN

Sloopstrijd in Amersfoort. Bewoners strijden met de SP voor hun buurt: 'Niet zo gek dat wij woedend zijn.'

IN DE RUG gesteund door de SP komen de bewoners van het Amersfoortse buurtje Jericho in opstand tegen de dreigende sloop van hun 124 sociale huurwoningen. Woningcorporatie de Alliantie had verwachtingen gewekt met de toezegging dat de huisjes zouden worden opgeknapt om tenminste nog een kwart eeuw energiezuinig mee te gaan. Binnen een maand veegde de Alliantie

alle beloften van tafel. Verduurzamen zou niet rendabel zijn, slopen en nieuwbouw vormen, financieel, een veel aantrekkelijker vooruitzicht.

Doemscenario

Als het Amersfoortse Jericho van de kaart wordt geveegd, gaan niet alleen 124 sociale huurwoningen verloren, maar verdwijnt

er ook een buurtje met een stevige sociale cohesie. In Jericho kijken de mensen naar elkaar om. Wie ziek is, krijgt een pannetje kippensoep van de burens, de handige overbuurman helpt met behangen en voor de bedlegerige bewoonster worden boodschappen gedaan.

Op Jericho moet je zuinig zijn, zou je denken, maar de verhuurder houdt er een

Menna Polman

tegendraadse opvatting op na. Volgens eigen onderzoek zou een ingrijpende renovatie niet rendabel zijn. In plaats van, zoals met de hand op het hart was beloofd, de huizen te verduurzamen en een kwart eeuw woonbestendig te maken, komt de corporatie opeens, uit het niets, met een doemscenario op de proppen.

Ze zijn zich rot geschrokken, daar in Jericho, het tijdens de Wederopbouw in de jaren 50 gebouwde wijkje dat hard nodig was om de wurgende woningnood het hoofd te bieden. Jericho ligt op een aantrekkelijke locatie, tussen het riviertje de Eem en de Kwekersweg, met het Amersfoortse stadshart binnen handbereik. Aan de andere kant van de Kwekersweg staan de 223 huizen van Jeruzalem, dat gelijktijdig en om dezelfde reden als Jericho werd ontwikkeld.

Cultureel erfgoed

Het is niet uit te leggen waarom Jeruzalem, uitgevoerd met prefab betonplaten en staal, een paar jaar geleden wel werd opgeknapt en Jericho met zijn even kenmerkende bakstenen huisjes geen blik meer waardig wordt gegund. Beide buurten stammen uit een voor ons land belangrijke periode en mogen tot het cultureel erfgoed worden gerekend,

maar alleen Jeruzalem verwierf in 1988 het predikaat Beschermd Stadsgezicht. Toch mag Jericho niet omvallen.

Wie door Jericho wandelt, waant zich inderdaad in een andere tijd. De 124 woninkjes staan keurig gegroepeerd in straatjes met namen als Scheepvaartweg en Korvetweg. Tussen de blokken door lopen smalle kommaar-achterom-paadjes. Er is een bescheiden speeltuin en in een oud bedrijfsgebouw-tje worden lessen in Chinese krijgskunst gegeven.

'Mij zullen ze omver moeten duwen'

De bewoners van de Eemzijde hebben het fraaiste uitzicht, ook al bevindt zich op de andere oever van de Eem een afvalverwerkingsbedrijf (dat overigens op termijn moet wijken voor een grootschalig nieuwbouwplan met veel hoogbouw).

'Ik zie elke dag de boten over de Eem varen. Het is alleen jammer dat ze een muurtje langs de Eem hebben opgetrokken. Dat staat alleen maar in de weg. Ik heb het nog nooit meegemaakt dat de Eem overstroomde en ik woon hier toch al 45 jaar,' zegt Menna Polman (73), die er twee kinderen baarde van wie zoon John drie huizen verderop woont. Diezelfde John (van den Ham) mocht na een

protestmars, georganiseerd met de SP Amersfoort, als één van de weinigen zijn gevoelens uiten tegenover leden van de gemeenteraad. 'Mij zullen ze omver moeten duwen, uit mezelf ga ik niet weg.'

Johns moeder Menna (ze werkte vijftig jaar bij Kruidvat en is een geboren en getogen Amersfoortse) blijft rustig onder de hele situatie en houdt haar emoties in toom. Ze zit op een lauwarme herfst dag bij het raam, achter de computer, en is na een vervelende val slecht ter been. Menna loopt met de rollator dagelijks enkele ommetjes om in beweging te blijven en om een praatje te maken met deze en gene. Wie zij ook spreekt, het gaat altijd over het onheil dat boven hun hoofd hangt. Ze is er het type niet naar om te klagen, neemt het leven zoals het zich aandient, maar baalt als een stekker van de lakse houding van de Alliantie. 'Ik ben boos op de corporatie, er is ons veel beloofd en uiteindelijk laten ze ons gewoon stikken.'

Toen Menna haar huisje van binnen een beurt wilde geven, heeft ze eerst de Alliantie gebeld, omdat ze zeker wilde weten dat die investering niet voor de korte termijn zou zijn. 'Mij werd verzekerd dat er van slopen

'ARROGANTIE VAN DE BOVENSTE PLANK'

De boodschap op de posters met een duidelijke SP-signatuur laat niets aan de verbeelding over: Slopen? Bezopen! Er hangen ook exemplaren achter de ramen waarop woningcorporatie de Alliantie voor leugenaar wordt uit-gemaakt. Overdreven?

Geenszins. Vanaf 2018 gaf de Alliantie de bewoners de verzekering dat hun woningen zouden worden verduurzaamd. Afgelopen juni liet de verhuurder in een brief weten dat er nog geen beslissing was genomen, maar later kwam aan het licht dat het college van B en W op dat moment al wist van de voorgenomen sloop, waarover de huurders pas in september werden geïnformeerd. SP-raadslid Marc Smits zei toen: 'De Alliantie heeft de buurt bedonderd.'

Er ontstond grote beroering, niet alleen in Jericho, maar ook in de gemeenteraad van Amersfoort, die daarop de Alliantie uitnodigde

‘Zoets als Jericho krijg je nooit meer terug’

geen sprake zou zijn, dus heb ik de huisschilder laten komen.’

‘Slopen is zo definitief’

Verder dan de woonkamer is ze vooralsnog niet gekomen. Menna wacht de ontwikkelingen even af, al zal het volgens haar zeker nog vier, vijf jaar duren voordat, mocht sloop onafwendbaar zijn, de boel plat gaat. Ze woont nog steeds naar volle tevredenheid in Jericho, betaalt 425 euro huur per maand voor een knus ingericht woonkamertje (met veel foto's van kleinzoon Jayden), klein en handzaam keukentje, drie slaapkamer(tje)s en een douche.

‘Mijn burens kwamen hier veel later wonen en zijn ruim 700 euro voor precies dezelfde woonruimte kwijt. Zij woonden eerst in een vinexwijk, maar konden daar niet aarden. Ze hebben het hele huis opgeknapt en voelen zich helemaal op hun plek in Jericho.’

Op de keper beschouwd is Menna meer aan de buurt dan aan haar woning gehecht. Waar komt ze terecht als Jericho tegen de vlakke gaat? ‘Natuurlijk heb ik het liefste dat ze gaan renoveren, dan hoef ik niet te verkassen uit mijn vertrouwde omgeving.’

Met een betere isolatie zullen ze al een heel eind komen. Slopen is zo definitief, zoets als Jericho krijg je nooit meer terug.’

De huizen in Jericho mogen dan beperkt van omvang zijn, de achtertuinen lopen diep door indachtig de opvattingen van destijds om de arbeidersklasse voldoende leefruimte te bieden. Henk en Tonia wonen op een hoek. Een deel van hun tuin werd gebruikt voor een aanbouw met onder meer een verblijf voor hun honden, twee uit de kluiten gewassen Anatolische herders. ‘Zij hebben een dubbel paspoort,’ grapt Tonia. Alleen het snoezige schoothondje mag zijn dagen binnen doorbrengen. De onlangs overleden chihuahua vond zijn laatste rustplaats in een mee naar huis genomen urn.

Met hart en ziel gehecht aan Jericho

Henk is er ook eentje van Jericho. Hij belandde er 28 jaar geleden. ‘Ik verbleef na mijn echtscheiding drie jaar in een noodwoning en werd dakloos. Mij was definitieve huisvesting beloofd en ik sprong over de balie van het gemeentelijk huisvestingsbureau om de directeur aan zijn belofte te herinneren. Dat kon toen nog.’

Zo kwam Henk in Jericho terecht om al na drie maanden binnen de buurt van woning te ruilen. Hij had eindelijk, samen met zijn tweede vrouw Tonia, zijn ultieme bestemming gevonden, inclusief een garage. Een dreigend vertrek is voor het stel niet minder dan een nachtmerrie. Ze zijn met hart en ziel gehecht aan Jericho waar ‘iedereen naar elkaar omkijkt’.

Zich zomaar gewonnen geven, komt niet in hen op. Henk is als lid van de bewonerscommissie goed geïnformeerd, heeft alle belangrijke stukken bewaard en benadrukt nog maar eens dat de Alliantie in 2018 een woonwensenonderzoek uitvoerde waaruit naar voren kwam dat negentig procent van alle bewoners in Jericho wilde blijven. ‘Dat percentage zal nu, drie jaar later, niet heel anders zijn. Er overleden enkele mensen, sommigen gingen naar een verpleeghuis en voor hen in de plaats kwamen een stuk of zes jonge gezinnen, die ervan uitgingen dat de Alliantie het beloofde verduurzamingsplan zou uitvoeren. Daarom durfden ze het aan om zelf ook te investeren in verbeteringen.’

Door tranen overmand

De woningcorporatie heeft, zegt Henk van Oostrum, de bewoners op het verkeerde been gezet, compleet met een gerenoveerde modelwoning. ‘Er was heel veel achterstallig onderhoud. Een lik verf uit één blik verf voor het hele buurtje en nieuwe dakgoten, daar is het tot nu toe in al die jaren bij gebleven. Dat het de hoogste tijd is om groot onderhoud te plegen, snapt iedereen en dat het zou gebeuren betwijfelde niemand. Zal ik jullie de video van de Alliantie laten zien? Daarop wordt uitgelegd hoe de aannemer die klus zou klaren. Nieuwe dakpannen, isolatie, zonnepanelen, beter voegwerk, noem maar op, het zou allemaal gebeuren. Er is zelfs een renovatie-app en de modelwoningen waren al geselecteerd. En opeens, een maand later, krijgt onze bewonerscommissie te horen dat Jericho toch tegen de vlakke moet. Dan is het toch niet zo gek dat wij woedend zijn...’

Begin tegenover Henk maar niet over de manier waarop de corporatie communiceert. Doe je dat toch dan ontploft hij en dat geldt voor nagenoeg alle buurtbewoners, zo bleek eerder al tijdens een demonstratie. Bij die gelegenheid zei John van den Ham, zoon van Menna Polman, door tranen overmand: ‘Als Jericho wordt gesloopt, stort mijn wereld in.’ •

voor een gesprek in het openbaar over de situatie in Jericho. De corporatie voelde daar echter niets voor en wilde alleen achter gesloten deuren praten. Daar hadden de SP en een aantal andere fracties geen trek in. Marc Smits ergerde zich groen en geel aan ‘deze arrogantie van de bovenste plank’.

Handtekeningenactie

De SP, die al in de buurt actief was voor de renovatie, zette nu een handtekeningenactie op touw en begeleidde de buurtbewoners tijdens een demonstratie naar het gemeentehuis. Intussen blijft de Alliantie zwijgen over de toekomstplannen voor Jericho. De buurtbewoners hebben een donkerbruin vermoeden: nieuwbouw met dure appartementen op wat zij om begrijpelijke redenen een A-locatie noemen. Of zoals bewoonster Marion het verwoordde: ‘Er komen straks alleen maar kakkers met geld wonen.’

De Alliantie blijft schermen met de resultaten van een technisch onderzoek die ‘net voor de zomer’ binnenkwamen. De staat van de woningen zou vele malen slechter zijn dan de corporatie had ingeschat. Energieneutraal maken is volgens de Alliantie onbetaalbaar. Op verzoek van de bewonerscommissie van Jericho gaat de Woonbond dat onderzoek van de Alliantie toetsen. Ze kunnen gerust langskomen bij Bea van Hijkoop, die net als veel andere buurtgenoten de afgelopen jaren zelf al de nodige verbeteringen liet doorvoeren: ‘Toen ik hier kwam wonen, was mijn huis een bouwval, nu is het een paleis.’ Hugo Kruyt, afdelingsvoorzitter van SP Amersfoort: ‘We laten niet los bij de Alliantie die zich in alle mogelijke bochten wringt om de sloop door te drukken. Ze denken dat de grond hun kapitaal is, maar dat zijn hun huurders.’

Tekst Robin Bruinsma • Foto's Maurits Gemmink

FNV WINT RECHTSAAK TEGEN UBER

ALS JE BAAS EEN APP IS

Op 13 september oordeelde de rechter dat taxichauffeurs die via het bedrijf Uber hun diensten aanbieden werknemers zijn in plaats van zelfstandigen. Een belangrijk succes in de strijd tegen schijnzelfstandigheid en de uitholling van werknemersrechten. Advocaat Jan Hein Mastenbroek, die namens vakbond FNV de rechtszaak tegen Uber voerde: 'Ik verwacht dat bedrijven zoals Uber een voor een worden opgerold.'

DE UITSPRAAK van de rechter raakt zo'n 4000 chauffeurs die via het Amerikaanse bedrijf in Nederland hun diensten aanbieden. Volgens Mastenbroek - die naast zijn werk als advocaat lange tijd fractievoorzitter van de SP in de Provinciale Staten van Groningen was - is de aansturing van chauffeurs door Uber een 'black box': 'We weten niet precies hoe het gaat. Uber bepaalt wie er in hun *app* mogen en wie niet. Het bedrijf zegt zelf dat ze geen eisen stellen, maar je ziet in de

foto Anjo de Haan

Ook werkt de app met allerlei scores: *ratings*. Chauffeurs worden door hun klanten beoordeeld op basis van de snelheid waarmee ze reageren, de hoeveelheid ritten die ze uitvoeren en de hoeveelheid geannuleerde ritten. Mastenbroek: 'Er wordt van alles en nog wat bijgehouden. Uber lijkt op basis van die informatie beslissingen te nemen. Hoe het precies werkt, weten we alleen niet. De FNV stelt dat de toedeling van ritten voor een deel afhankelijk is van die ratings. Als je een gold of platinum rating hebt krijg je op Schiphol bijvoorbeeld allerlei voordelen. Sommige chauffeurs zijn ervan overtuigd dat je met hogere ratings meer ritten krijgt. Ze hebben bijvoorbeeld meegemaakt dat een andere chauffeur die op dezelfde plek staat, maar later is komen opdagen, toch eerder een rit krijgt.'

'Uber zit op de data'

De tijd dat Uber-chauffeurs in de auto wachten op ritten wordt niet meegeteld

enkel voor de ritten krijgen. De FNV vindt dat de tijd dat chauffeurs gewerkt hebben – dus ook de tijd dat ze wachten op ritten, tanken of hun administratie doen – gewoon beloond moet worden, omdat er in die tijd voor de baas is gewerkt. Volgens Mastenbroek zou het bovendien vanzelfsprekend moeten zijn dat een werkgever de kosten van de auto en de benzine draagt, al is het nog onduidelijk of de FNV ook deze kosten kan claimen bij Uber. Daarnaast bepaalt de taxi-cao dat chauffeurs recht hebben op pensioenopbouw.

Voor een appel en een ei

Volgens Uber is zij slechts een technologiebedrijf dat een platform runt, maar geen werkgever. Pertinent onjuist, stelt Mastenbroek. 'Volgens het Nederlands recht moet er bij een arbeidsovereenkomst sprake zijn van een gezagsrelatie (een baas-werknemer-relatie - red.). Als je van alles en nog wat moet doen om toegelaten te worden

'Mensen zijn bang om tegen Uber te getuigen'

als werktijd. In de cao Taxivervoer geldt de wachttijd echter als betaalde tijd. Het is volgens Mastenbroek de vraag of Uber-chauffeurs op dit cao-loon of zelfs het minimumloon uitkomen als zij de onbetaalde wachttijd meerekenen: 'Je moet niet onderschatten dat Uber op de data zit. Hoe de tarieven voor de tijd dat chauffeurs wel rijden tot stand komen is voor ons onduidelijk. Uber stelt dat dit op de normale manier gebeurt: dus een bedrag per kilometer en een bedrag per minuut dat de rit duurt. Maar het hangt ook af van de vraag naar ritten. Is de vraag hoger, dan stijgt ook de prijs.'

De rechter oordeelde op 13 september dat Uber haar chauffeurs per direct in dienst moet nemen en betalen conform de taxi-cao. Dit betekent dat Uber voortaan ook de wachttijd moet betalen en chauffeurs zelfs gecompenseerd moeten worden voor de wachttijden van de afgelopen vijf jaar. Dat wil niet zeggen dat de chauffeurs dit geld snel kunnen verwachten: het bedrijf is namelijk in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak. Uber ziet de inkomsten van hun chauffeurs liever als omzet voor de zelfstandigen, die ze

tot de app, ratings krijgt en eruit gegooid kan worden, dan is die gezagsrelatie er dus. Daarnaast moet er sprake zijn van arbeid tegen betaling van een loon. Die elementen zie je ook terugkomen bij Uber', legt hij uit.

Daarnaast verdedigt Uber het feit dat haar chauffeurs niet onder de taxi-cao werken met het credo 'keuzevrijheid'. Mastenbroek: 'Ze zijn ook in het belang van hun chauffeurs in hoger beroep gegaan, schreven ze in hun persbericht. Tja, wat moet ik daarop zeggen.. Dat is natuurlijk ontzettende onzin. Als zij hun chauffeurs meer hadden betaald dan de cao voorschrijft, dan hadden ze geen enkel bezwaar tegen de uitspraak van de rechter gehad. Het feit dat Uber in beroep gaat is alleen maar om hun eigen winsten en hun businessmodel – de uitbuiting van chauffeurs – te beschermen.'

De Sociaal-Economische Raad (SER) adviseerde de regering dit jaar dat iedereen die een uurtarief onder de 30 à 35 euro heeft, moet worden gezien als werknemer – tenzij het bedrijf in kwestie kan aantonen dat er sprake is van ondernemerschap. Masten-

praktijk dat er mensen zijn die vanwege hun auto niet mogen meedoen.'

Als een chauffeur de Uber-app opent, krijgt hij of zij op een gegeven moment een rit aangeboden. Chauffeurs die ritten weigeren, of eerst accepteren en daarna annuleren, krijgen volgens Mastenbroek grote problemen met Uber. 'Ze worden uit de app gegooid, kunnen niet meer inloggen en dus ook niet meer werken', vertelt hij.

broek: 'Verdien je meer dan dit bedrag, dan kun je spreken van echte keuzevrijheid. Maar dan heb je het ook over een hele andere markt, waar je geen mensen zult tegenkomen die voor een appel en een ei de hele dag in een taxi rondrijden.'

Reden voor de SER om met dit advies te komen is het feit dat de arbeidskrachten die te maken hebben met schijnzelfstandigheid zich veelal aan de onderkant van de arbeidsmarkt bevinden. Iets wat Uber volgens Mastenbroek ook tijdens de procedure heeft erkend: 'Ze zeiden dat ze een platform bieden aan mensen met weinig mogelijkheden op de reguliere arbeidsmarkt, om van onderaf te kunnen beginnen.'

De kwetsbare positie waarin veel Uber-chauffeurs zich bevinden maakt het volgens Mastenbroek moeilijk voor hen om in actie te komen. Het kostte de advocaat en de FNV dan ook de nodige moeite om niet-anonieme verklaringen in de procedure mee te nemen: 'Mensen zijn best bang om tegen Uber te getuigen. Er zijn voldoende verhalen van mensen die uit de app worden gegooid omdat ze dingen doen die het bedrijf niet prettig vindt.' Hij hoopt wel dat de uitspraak van de rechter een steuntje in de rug zal zijn voor Uber-chauffeurs om meer voor zichzelf op te komen.

De bodem

Bout Advocaten, het advocatenkantoor waarvoor Mastenbroek werkt, doet van oudsher veel zaken met de FNV. De vakbond spant zaken zoals die tegen Uber aan vanwege de solidariteitsgedachte. Mastenbroek: 'Als iemand echt als zelfstandige werkt, dan maakt hij of zij ook alle beslissingen zelf. Schijnzelfstandigheid, waarbij met papieren constructies de cao ontrokken wordt, komt neer op uitbuiting van werknemers aan de onderkant van de markt. Dat is iets waar de FNV tegen optreedt en waar de politiek ook veel harder tegen zou moeten ingrijpen. Al jaren ligt er een wet om dit tegen te gaan in een la te verstoffen' (zie kader).

Volgens Mastenbroek holt schijnzelfstandigheid de hele taxisector uit. 'Het probleem van louche taxibedrijven bestaat al een tijdje. Maar ook het vervoer van doelgroepen zoals leerlingen en ouderen – het zogenaamde contractvervoer – moet voor heel weinig geld worden uitgevoerd, omdat het is aanbesteed door gemeenten. In zo'n markt is het dus essentieel dat de bodem, de cao, gehandhaafd wordt. Er wordt ook wel gezegd dat het voor klanten zo fijn is

VOOR EEN SCHIJNTJE DOOR DE STRATEN

Volgens SP-Tweede Kamerlid Bart van Kent (foto, derde van links) is er een wet die een duidelijk onderscheid maakt tussen zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) en werknemers. Toen deze 'wet DBA' werd ingevoerd bleken opeens een hele hoop zzp'ers toch werknemer te zijn, waardoor zij recht hebben op een salaris conform de cao en pensioenopbouw. Lobbyisten uit het bedrijfsleven zorgden ervoor dat de wet niet wordt gehandhaafd door de overheid.

Van Kent: 'Er zijn bedrijven die het liefst zo goedkoop mogelijk mensen aan het werk willen zetten, met dubieuze zzp-constructies. Partijen als D66 en de VVD buigen voor hun lobby. Met het gevolg dat maaltijdbezorgers en taxichauffeurs onverzekerd en zonder pensioen voor een schijntje door de straten worden gejaagd.' De recente uitspraak van de rechter over Uber, maar ook eerdere uitspraken over bedrijven met hetzelfde verdienmodel, bevestigen voor het Kamerlid des te meer dat het hoog tijd is om eindelijk de wet te handhaven.

dat dankzij Uber de ritten goedkoper zijn geworden, maar dit gaat wel ten koste van de chauffeurs', vervolgt hij.

De advocaat wijst er op dat deze race naar de bodem ook in andere sectoren speelt: 'Ik doe ook veel zaken die te maken hebben met het beroepsgoederenvervoer over de weg. Daar is precies hetzelfde aan de hand. Er wordt op loonkosten geconcurrereerd, bijvoorbeeld met Oekraïense of Filipijnse chauffeurs die voor een euro per uur in West-Europa rijden en op parkeerplaatsen kamperen. De Ikea's en Unilevers van deze wereld die dat transport laten uitvoeren weten dondersgoed hoe dat gaat. In Engeland zie je dat de transportketen is ingestort, omdat buitenlandse chauffeurs door de Brexit niet meer binnen mogen komen en lokale chauffeurs allang van de markt zijn verdreven door slechte prijzen.'

'Dit businessmodel is failliet'

Het bedrijf Uber maakt onderdeel uit van de zogeheten platformeconomie. Commerciële online platforms brengen de vraag naar diensten - uiteenlopend van maaltijdbezorging tot schoonmaakwerk - en het aanbod bij elkaar. Mastenbroek verwacht dat de Uber-uitspraak van 13 september ook gevolgen zal hebben voor andere bedrijven in de platformeconomie: 'Ik denk dat die bedrijven een voor een worden opgerold in dit soort procedures. Eerder oordeelde de rechter dat medewerkers van maaltijdbezorgplatform Deliveroo dezelfde rechten zouden moeten hebben als werknemers. Dat zal bij veel andere platforms precies hetzelfde zijn. Ik denk dat dit businessmodel gewoon failliet is.' •

Tekst Lesley Arp

Een echte baan voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. SP-wethouder Jan Broekema regelde het in Assen: 'Ik zie hoe mensen lachen en hun ogen sprankelen.'

BASISBANEN IN ASSEN

'IK KRIJG ER HEEL VEEL ENERGIE VAN'

BEGIN 2020 TRAD SP-WETHOUDER Jan Broekema toe tot het college van Assen. Tijdens de onderhandeling over een nieuw bestuursakkoord had hij een grote wens: mensen die al lange tijd niet aan het werk kunnen komen, koppelen aan nieuw in te richten banen. Vanuit de oppositie had de SP hier al op aangedrongen; nu Broekema aan tafel zat kreeg hij zijn zin. Inmiddels zijn de eerste mensen aan de slag in deze zogenoemde basisbanen.

Broekema: 'Een basisbaan is een echte baan. Het is geen vast functiepakket maar we kijken naar welke taken er in de wijken liggen die nu niet door professionals of door vrijwilligers kunnen worden opgepakt. Tegelijkertijd zijn er mensen die al jaren aan de kant staan. Niet omdat ze zelf niet willen maar omdat het ons met z'n allen niet lukt ze met de huidige maatregelen te helpen. Dan zijn de basisbanen een instrument waarmee het wel kan lukken. Met aandacht voor de mens ontwikkelen we dan een baan op maat.'

Waar op andere plekken met vergelijkbare projecten is gekozen voor bijvoorbeeld *payroll*-constructies waarbij iemand niet echt

in dienst komt, is Assen met Broekema een andere weg ingeslagen: 'Hier krijgt iemand gewoon een contract bij Vaart Welzijn. Daar hoort een cao-loon bij en ook vakantiegeld, net zoals dat bij iedere andere werkgever gebeurt. Ik vind dat dat zo hoort. Een goed salaris, met collega's en met aandacht voor de mensen. Dat is echt ontzettend belangrijk.'

Glunderen

Mark Jongstra en Grietje Kiers hebben allebei een basisbaan. Jongstra kwam daar in terecht na een periode waarin hij als kluisnaar leefde en het niet goed met hem ging. Vaart Welzijn hielp hem van een belasting-schuld af te komen waarna hij voor de baan werd gevraagd. Kiers had al veel soorten werk achter de rug maar was door lichamelijke en psychische klachten uitgevallen. Zij deed al vrijwilligerswerk en kwam in aanraking met de basisbanen door een uitzending van RTV Drenthe. Allebei beginnen ze te glunderen als ze over hun baan vertellen.

Kiers: 'Mijn hoofdtaak is bij Wijkcentrum de Componist. Daar moet ik voor verbinding

‘Ik zit nu een stuk beter in mijn vel’

Op locatie in de wijk vertelt Jongstra wat de basisbaan voor hem betekent.

zorgen in de wijk en moet ik mensen bij de Componist betrekken. Ik ben nu bezig met een ontmoetingstuin. Die heb ik ontworpen en daar zijn we nu al een heel eind mee op weg. Dat is heel gaaf. Ik word geholpen door mensen met beperkingen en psychische klachten. Die leven dan helemaal op en dat is ontzettend leuk. Ik krijg er heel veel energie van.’

Voor Jongstra geldt dat hij afval prikt in de wijk, gereedschap uitleent bij de buurtschuur en ook veel buurtgenoten helpt met hun tuinen: ‘Mensen hebben dan vaak een poos niks aan hun tuin gedaan. Ik noem dat zelf oerwoudtuinen. Het gras kan dan een meter hoog staan. Ik vind het fantastisch om dan te kunnen helpen. Maar het is niet alleen dat ik mensen met de tuin kan helpen. Ik zeg ze ook dat het niet erg is en dat iedereen wel eens een stapje terug moet zetten. Gewoon wat vertrouwen geven, dat vind ik heel mooi. Je ziet ze opbloeien tijdens zo’n gesprek.’

Andere manier van denken

Zelf is Jongstra door de basisbaan ook opgebloeid. Van een kluzenaar die niet meer zijn deur wilde opendoen als er iemand aanbelde, is hij veranderd in een sociale man die praatjes maakt met zijn buurtgenoten en iedereen wil helpen: ‘De baan doet me echt heel erg goed en daardoor zit ik een stuk beter in mijn vel. Ik ben heel erg gegroeid in vergelijking met hoe ik hier ben begonnen. Toen was ik echt een stil muisje. Nu zeggen ze: hou nou eens op met praten!’

Kiers deed voor haar basisbaan veel vrijwilligerswerk maar toch is dit volgens haar heel anders: ‘Ook al deed ik vrijwilligerswerk, ik voelde me doelloos. Nu heb ik wel een doel. Dus ’s ochtends op tijd je bed uit. Je bent bezig. Ik was altijd wel een beetje een einzegänger. Zet me in een hoekje en laat me een kast in elkaar zetten en het is prima. Maar nu heb ik met veel mensen te maken en merk ik hoe leuk ik het vind dat ze me helpen in de tuin. Mijn project met de ontmoetingstuin is geweldig mooi. Het is de bedoeling dat mensen daar straks ook gezellig kunnen zitten en een praatje kunnen maken met elkaar. Leuk plekje in de tuin zoeken en natuurlijk meehelpen. Er wordt ook budgetkoken opgestart. Dan haal je producten uit de tuin om mee te koken. Voor mij is het ook de verantwoordelijkheid die erbij komt kijken. Dat ik me verantwoordelijk voel voor de tuin waar ik mee bezig ben. Dat doet mij heel veel goed.’

Het idee voor de basisbanen komt volgens wethouder Broekema voort uit een andere manier van denken over werk: ‘Het is een omschakeling van dat je als individu helemaal verantwoordelijk bent naar dat we samen ook de verantwoordelijkheid hebben om iemand te helpen. Als het iemand echt niet lukt om passend werk te vinden dan is dat niet de mislukking van die persoon maar van ons als samenleving. Dat is ook echt wat er achter zit en zo voel ik dat ook. Het is een grote frustratie om te constateren dat het bij zoveel mensen nu gewoon niet lukt. Ik vind dat we daar in de politiek verantwoordelijk

voor zijn. Hoe gaan we kijken naar wat er wel kan en wat wel passend is.’

Aandacht maakt het verschil

Eén van de belangrijke redenen waarom het project goed loopt, is de persoonlijke aandacht. Waar je bij een reguliere baan meestal te maken hebt met vaste tijden en takenpakketten, worden de basisbanen afgestemd op wat iemand kan en nodig heeft. Zo kan het prima zijn dat uren worden op- en afgeschaald afhankelijk van hoe het met de persoon gaat. Dit zorgt ervoor dat mensen in de praktijk uiteindelijk sneller groeien en meer kunnen doen, juist omdat ze de ruimte krijgen.

Die menselijke aanpak zie je ook terug in de werkbegeleiding vanuit Vaart Welzijn. Jongstra: ‘Ik heb altijd wel mensen geholpen. Daarom vind ik het soms wel moeilijk om streng te zijn. Als Vaart Welzijn er niet tussen zit dan ben ik iedere avond ook nog bezig in de tuinen van buurtgenoten. Het is de bedoeling dat mensen uiteindelijk zelf de tuin gaan doen. Of dat een buurman of familielid het met regelmaat gaat bijhouden. Mijn grenzen aangeven, dat leer ik nu gelukkig wel steeds beter.’

Voor Kiers gaat dat principe ook op maar dan op een ander vlak: ‘Ik ben iedereen om me heen altijd aan het afremmen. Dan zeg ik dat ze niet te gek moeten doen en om hun gezondheid moeten denken maar dat doe ik voor mezelf niet. Dus ik heb iemand nodig die mij dan terugfluit.’

Kiers laat wethouder Broekema trots de ontmoetingstuin in aanbouw zien.

‘Ik voel me verantwoordelijk, dat doet mij goed’

Antennes in de buurt

Het werk dat Jongstra en Kiers doen, verspreidt zich inmiddels als een olievlek door de wijken. Zo heeft Jongstra ook een signalerende rol als hij rondloopt in de buurt: ‘Als ik zie dat er iets kapot is of ik zie een dode vis in het water liggen, dan laat ik dat weten aan de gemeente zodat het sneller wordt verholpen. Je komt ook mensen tegen die eenzaam zijn en dat geef ik dan ook door zodat er iemand naartoe gaat. Ik vind het leuk dat ik een goede schakel ben. Dat is niet alleen voor mezelf maar dus ook voor de mensen in de wijk.’

Kiers ziet het ook met mensen die nieuw zijn komen wonen in de buurt: ‘Er is een gezin dat komt uit een dorp uit Friesland. Ze wonen nu hier in Assen en ze hebben hier eigenlijk geen contacten. Zij komen nu ook met z’n beiden naar het wijkcentrum. De man heeft ook genoeg lichamelijke problemen maar waar hij kan, wil hij bijdragen. Ook gewoon voor de gezelligheid en om mensen te leren kennen. Dat is een opbrengst van het werk wat ik doe.’

Toekomst voor de basisbaan

De pilot in Assen duurt twee jaar. Daarna beslist de lokale politiek of ze het project structureel willen doorzetten. De gemeenteraad ziet volgens Broekema wel de waarde in: ‘Draagvlak is er lokaal zeker maar ik vind ook wel dat daar een bal ligt bij de landelijke politiek. Het is eigenlijk niet iets wat we als gemeenten zelf kunnen dragen. Het is een eigen politieke keuze geweest om hier extra

in te investeren maar het kost wel echt fors geld. Ik heb de volste overtuiging dat het heel veel meer oplevert maar ik had het veel liever nog groter opgepakt. Er zijn nog heel veel meer mensen voor wie dit ook veel zou kunnen uitmaken. Er ligt een taak voor politiek Den Haag om ervoor te zorgen dat gemeenten niet meer constant moeten bezuinigen en het met minder moeten doen. Dat houdt een keer op.’

Of er de komende jaren wat dat betreft echt iets gaat veranderen betwijfelt Broekema: ‘Als ik nu zie wat er in Den Haag gebeurt

dan weet ik het zo nog niet. Maar ik zie dat er door alle partijen heen steeds meer beweging komt. Dan is het op een gegeven moment ook wel doorpakken en ervoor gaan. Het zou heel mooi zijn als financiering voor basisbanen in het regeerakkoord komt. Als het niet zo is dan hebben we in Assen nu zelf die keuze gemaakt. In maart zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Het is onze inzet dat die basisbanen blijven, met of zonder Den Haag. Daar wil ik me hard voor maken.’ •

Tekst Xander Topma
Foto's Sjoerd Banga

Tijdens zijn rondjes door de wijk heeft Jongstra ook een signalerende functie.

LILIAN EN PETER OP MBO-TOUR

SP-jongeren maken een tournee langs mbo-scholen om duidelijk te maken dat de SP wél ziet dat het mbo goud waard is. Want daar worden jongeren opgeleid voor het werk dat nu steeds vaker 'cruciaal' genoemd wordt.

DE OKTOBER-ETAPPE voerde de jongeren met Kamerleden Lilian Marijnissen en Peter Kwint naar Aventus, een school voor middelbaar beroepsonderwijs in Apeldoorn (met nevenvestigingen in Deventer en Zutphen). Daar spreken ze met mbo-studenten over de maatschappelijke onderwaardering van cruciale beroepen, de stiefmoederlijke behandeling van het mbo, problemen rond stages en, in vergelijking met het hoger en universitair onderwijs, weinig aandacht in het politieke debat.

Flyers

Lilian en Peter, door haar voor deze gelegenheid geïntroduceerd als 'onze Chef mbo in de Tweede Kamer', worden opgewacht door opvallend veel SP-jongeren, die flyers uitdelen aan passerende mbo'ers, op borden bijhouden wat volgens de studenten zelf de grootste knelpunten zijn en proberen hun leeftijdgenoten politiek bewuster te maken.

'Ik heb extra flyers nodig,' zegt Joeri Baars, die de trein van Zutphen naar Apeldoorn heeft genomen om een helpende hand toe te steken bij de missie van Lilian en Peter.

Showroom

Zoals afgesproken staat Joeri hen op te wachten bij de fietsenstalling achter het station (en vlakbij het schoolgebouw). Lilian zal iets later komen, Joeri loopt samen met Peter naar binnen. Hij zit zelf in de Wajong, woont samen met zijn huisratten in een knus appartement, houdt van gamen met vrienden en is één van die actieve SP'ers in Zutphen. Joeri komt uit ROOD-kringen en is daar kort en bondig over: 'We moeten niet achterom kijken, maar samen doorgaan en strijd voeren voor een rechtvaardig Nederland.' Zo ver als Joeri, als het aankomt op politieke bewustwording, zijn de jongens die een korte gastles van Lilian Marijnissen volgen nog niet, maar de partijleider 'zeg maar Lilian' van de SP opent hen wel de ogen door haar inzet voor het mbo te duiden. Zou Lilian

wel eens eerder in een showroom hebben opgetreden? Ze staat namelijk tegenover een groep autoverkopers in opleiding of in de woorden van de school: studenten in de mobiliteitsbranche.

Uitbuiting

Op deze locatie en tijdens persoonlijke gesprekjes in de centrale hal van Aventus komen de grootste grieven van de mbo-studenten aan het licht: geen of te beperkte stagevergoedingen, een gebrek aan stageplekken, te ingewikkelde overstap van het mbo naar het havo of hbo en soms zelfs uitbuiting van stagiaires. Eén student vertelt dat zijn stagebedrijf hem voor een opdrachtgever liet werken, daarvoor 180 euro per uur incasseerde en hem geen euro uitbetaalde. Een ander laat weten dat hij voor drie gewerkte dagen één dag salaris ontving. 'Het is moeilijk voor ons om rond te komen, omdat je als je stage loopt geen tijd hebt voor een bijbaantje.'

Het is voor kleine werkgevers lastiger is om een stagiair te belonen dan voor de grote ondernemingen. Lilian belooft haar gehoor dat de SP zich sterk zal maken voor een verplichte minimale stagevergoeding. Met hulp van 'een landelijk potje' voor de mkb'ers.

Basisbeurs

Dat mbo'ers dezelfde rechten moeten hebben als studenten in het hoger onderwijs (met betrekking tot bijvoorbeeld kortingspassen en huisvesting), dat ze ook als ze nog geen 18 zijn in aanmerking dienen te komen voor een basisbeurs, dat de torenhoge schoolkosten moeten worden teruggeschroefd en dat kleinschalig onderwijs de voorkeur verdient boven leerfabrieken, dat willen Lilian en Peter ook nog even kwijt.

Daar heeft de SP de afgelopen jaren al haar best voor gedaan en dat mogen ze in het mbo best weten. Te beginnen op Aventus in Apeldoorn.

De opmerking van een toekomstige autodealer over elektrisch rijden en dat heel veel mensen zich dat niet kunnen veroorloven, neemt Lilian Marijnissen ongetwijfeld mee naar Den Haag voor de 'Chef mobiliteit' van de SP. •

Tekst: Robin Bruinsma
Foto's: Joshua Versijde

De mbo-tour is nog niet klaar. Onder andere op 29 oktober in Den Haag en op 5 november in Bergen op Zoom gaat de SP weer voor goud.

LINKSVOOR 'PAS TEVREDEN ALS HEEL DE GEMEENTE ROOD KLEURT'

Vincent Dam (26) woont thuis bij zijn ouders in Meteren, vlakbij Geldermalsen. Vandaar is het maar een kwartiertje met de trein naar Den Bosch, waar hij *Ondernemerschap en management* studeert. Vincent werkt aan het opzetten van een SP-afdeling in Geldermalsen; dat begint met een 'werkgroep' van een aantal leden die aan de slag gaan.

tekst Anne-Marie Mineur
foto Karen Veldkamp

› **Wat was je reden om actief te worden bij de SP?**

'Veel mensen in mijn omgeving hebben moeite om een sociale huurwoning te krijgen. Sommigen waren daarom gedwongen te verhuizen naar een andere gemeente. Verder zag ik dat de Oost-Europese arbeidsmigranten die hier bij de fruitboeren werken niet goed behandeld worden. Ik heb het zelf ook zien gebeuren toen ik daar werkte. Dan zeggen ze: het busje komt pas op dat tijdstip, dus ook als je nu al klaar bent met werken, moet je toch maar door blijven werken. Wat me ook inspireerde was het boek *Fantoomgroei* van Sander Heijne en Hendrik Noten. Zij tonen aan dat ongelijkheid in Nederland en in heel de wereld steeds groter wordt. Ik dacht: daar wil ik iets aan doen. Ik had wel wat ideeën hoe je mensen zonder eigen kapitaal toch kon helpen om een huis te kopen, maar het belangrijkste is om meer mensen te vinden met wie je kunt samenwerken.'

› **Wanneer zijn jullie met de werkgroep aan de slag gegaan?**

'Een half jaar geleden heb ik contact gezocht met de regiovertegenwoordiger, Willeke

van Ooijen, en zij heeft me geholpen om de leden te bereiken. We hebben nu een werkgroep van vier jonge mensen en een wat oudere vrouw. We hebben zelfs al twee acties gedaan. Eén was een regionale ov-actie, en voor de landelijke actie over de woningcrisis zijn we langs de deuren gegaan. Niet iedereen wilde met ons praten, maar sommigen waren heel blij dat ze hun verhaal aan ons kwijt konden.'

› **Wat is jouw SP-moment?**

'De eerste vergadering was een moment dat ik dacht: het kan dus wél, als je ergens je best voor doet. En toen één van de deelnemers zei: ik ken nog iemand die er de volgende vergadering ook bij wil zijn, dacht ik: we zijn naar iets goeds op weg.'

› **Wat is je favoriete plekje op de wereld?**

'Dat is bij de Heemtuin in Geldermalsen, op een bankje aan de Linge. Daar heb je alles gecombineerd: én de mooie boomgaarden, achter je een mooi park en daar tussenin de Linge.'

RODE
DENKERS

DEEL 3 - PETER KROPOTKIN

MENSEN ZIJN VAN NATURE SOLIDAIR

Kapitalisme zou een goede politiek zijn omdat die zou aansluiten bij de menselijke natuur. Was het immers niet Charles Darwin die aantoonde dat het leven een survival of the fittest is, waarbij de sterksten overleven? Daarom zou het goed zijn om op de markt alle ruimte te laten aan de rijken. Liberalen doen soms een beroep op Darwin, maar hebben van diens filosofie weinig begrepen. Met 'sterkste' (fittest) bedoelde deze bioloog niet het individu maar de soort. De mensheid kan alleen overleven als we samen in staat zijn tot aanpassing aan veranderende omstandigheden.

'Bloeiend verzet': SP-Kamerlid Sandra Beckerman plant samen met de Groningers bloembollen tegen de gaswinning (11 november 2017).

De klimaatverandering drukt ons met de neus op de feiten: het egoïsme van mensen brengt niet alleen grote schade toe aan de samenleving, maar bedreigt zelfs de aarde waarop we leven. We zullen ons gedrag moeten veranderen, als we niet ten onder willen gaan. Maar kan dat? Kunnen al die egoïstische mensen zich wel aanpassen? Juist de mensen kunnen dat, stelde Peter Kropotkin. Bij de meeste dieren én bij mensen is volgens deze Russische revolutionair niet onderlinge strijd maar solidariteit nodig, voor het behoud en de ontwikkeling van de soort.

De filosofie van Kropotkin was populair onder socialisten in ons land, mede door de vertalingen van Domela Nieuwenhuis – die in de vorige aflevering werd besproken. In zijn boek *De twee groote wetten der natuur – Darwin-Kropotkine* (1912) zocht Domela een alternatief voor de 'strijd om het bestaan' zoals Darwin die had beschreven. En die vond hij in de 'onderlinge solidariteit' van Kropotkin, als de natuurlijke toestand voor de mens én voor de natuur: 'Daarom klinkt uit ons heestergewas, bosch, rivier en oceaan den roep tegemoet: Vereenigt U! Pas wederkerig dienstbetoon toe!'

Mensen zijn bij uitstek afhankelijk van anderen, niemand zou het in z'n eentje lang kunnen uithouden – zeker ook liberalen

niet. Geen andere soort is zo gebonden aan kennisoverdracht, onderlinge arbeidsdeling en politieke organisatie. En dat kan alleen als we niet egoïstisch maar solidair zijn (in 'wederkerig dienstbetoon'). Zonder solidariteit kunnen we als individu niet leven en als soort niet overleven. Dat stemt tot optimisme: we kunnen de toekomst beter maken. Niet door dingen te doen die vreemd voor ons zijn, maar juist door beter te luisteren naar onze natuur.

Darwin is vaak misbruikt. Door liberalen om de marktwerking te promoten en door nationalistten om anderen buiten te sluiten. Mensen zijn van nature solidair. Socialistten weten dat al langer, maar ook liberalen kunnen die gedachte gerust omarmen. Ook Darwin heeft het nooit gehad over het 'recht van de sterkste', maar over de 'strijd om het bestaan'. En hij zag evengoed dat wij die strijd niet kunnen winnen zonder solidariteit. De markt die de rijken bevoordeelt en de tweedeling in de samenleving vergroot is niet natuurlijk. Samenwerken en delen zijn dat wel. •

tekst Ronald van Raak
foto Anjo de Haan

of stuur een brief naar Redactie Tribune •
Snouckaertlaan 70 • 3811 MB Amersfoort

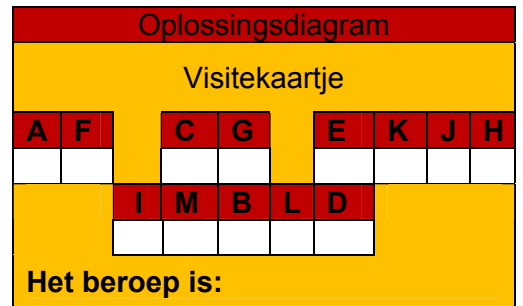
Karl te kort

Het deed mij veel genoegen dat in het septembernummer aandacht werd besteed aan de eerste Rooie Rotzak van formaat, Karl Marx himself. De mededeling "Economen zijn slechte voorspellers" mag wat van mij op een tegeltje. Om W.F. Hermans te parafseren: als (macro-)economie een wetenschap was, hadden we allang een betere economie. Alleen, waarom was dit schrijfseltje zo kort? Het is bijvoorbeeld heel spijtig dat Das Kapital niet wordt genoemd, maar het communistisch manifest wel. Marx' observaties over de Entfremdung en ontmenselijking — het gevolg van het loskoppelen van productie/dienstverlening (ooit 'arbeid' genoemd) van economische waarde — hadden voor veel lezers een eyeopener kunnen zijn. En goede munitie als in de kroeg de onverdeelde zegeningen van de aandelenmarkt (een Nederlandse uitvinding!) weer eens worden bezongen. Iets minder volkstuinderij en iets meer de basis van ons wereldbeeld lijkt mij een goed uitgangspunt voor een volgend nummer. Ik ben nu al benieuwd wie er dan aan bod komt.

Edo Marinus, Weesp

Puzzelfrustratie: sorry!

In het vorige nummer is de jubileumpuzzel niet volledig weergegeven. Het oplossingsblok ontbrak! Puzzelaars die de online-Tribune lezen, vonden het blok wel (daar konden we de fout nog herstellen). Voor de rest van de puzzelaars die niet snaptten waarom ze de puzzel niet konden oplossen: hierbij alsnog het oplossingsblok. Niet kijken onderaan de volgende pagina, want daar staat de oplossing al!

DOORLOPENDE MACTHTIGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB
 land : Nederland
 woonplaats: Amersfoort
 incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk :
 betaling :
 machtiging (in te vullen door SP):
 reden : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
 roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
 adres + huisnr : _____
 postcode : _____ woonplaats: _____
 land : _____ geboortedatum: _____
 email : _____
 telefoon : _____ mobiel: _____
 IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
 plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr.)
 handtekening : _____

Tribune november 2021

Stuur deze bon in een envelop zonder postzegel naar: SP - Ledenservice, Ledenservice, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

CRYPTOGRAM

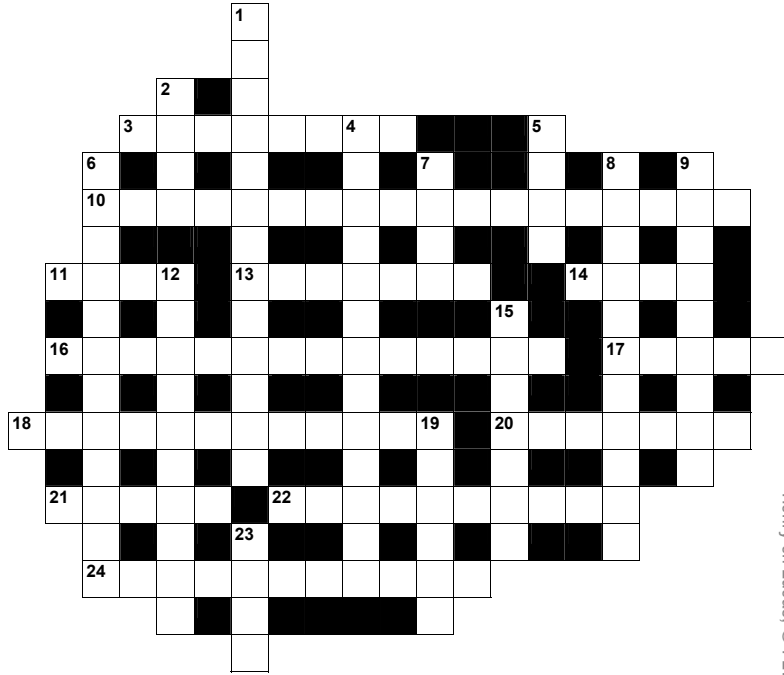
Horizontaal

3 Erotisch enkeltje? Daar zit muziek in. (8) - 10 Is al gearresteerd, en toch nog klappen gekregen. (2,2,6,8) - 11 Goedkope lectuur is gemaakt van goedkope houtbrij. (4) - 13 Alleen ónze heilige vloeistof wordt in de kerk gesprenkeld. (7) - 14 Platzak? Dan geen objectief. (4) - 16 Hier stoppen dieseltreinen om te tanken. (14) - 17 Chef van het lichaam. (5)

18 Eén tree de ladder op? Da's geen professionele lichaamsbeweging. (12)
20 Wordt geserveerd bij thee(visite). (7) - 21 Schijnt niet veel te wegen. (5)
22 Frequentie van de branding. (10) - 24 Worden (bijv.) uitgesproken als 'Veel succes!' of 'Toitotoi!'. (11)

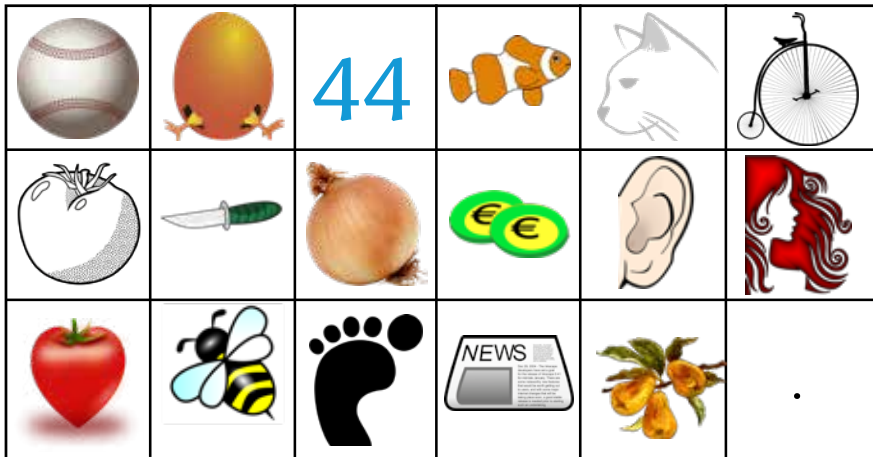
Verticaal

1 Nieuw huis betrokken? Er staan nog (andere) huisgeesten geregistreerd. (13)
2 Klaar, en circelvormig. (4) - 4 Streven op het voetbalveld: duurzame wedstrijdbenodigdheden. (13) - 5 Rustig deel van de woestijn. (4)
6 Pas geboren vis, en nu al geserveerd (met uitjes). (6,6) - 7 Onder dit lichaamsdeel heb je de kunst te pakken. (4) - 8 De verbanden tussen 'galg', 'collectief' en 'opgeknoopt'. (11 en 5,6) - 9 Dit deel van het bestek is ook lekker. (9) - 12 Assisteert u bij dit cryptogram. (10) - 15 Mazzelend achterwerk. (7) - 19 Doet een slim paard (of ook kameel) al lopend. (6)
23 Keurmeester is fortuinlijk, wanneer in de war. (4)

Henry en Lucas, © FLW 2021

BEELDSPRAAK

Hints

- 1-1 Nee! Niet weer het corps! (-b; +s)
- 1-2 Te zacht? Dan beter maar niet de politiek in. (j+; -i)
- 1-3 Feestelijke cijfers. (-i; e=dri; +kt)
- 1-4 In eerlijke politiek krijg je er boter bij. (-v)
- 1-5 Sommige kabinetsleden hebben 9 levens. (k=d)
- 1-6 Hierop rondrijden leverde ook Dries Van Agt al aardig wat stemmen op. (f=n; -s)
- 2-1 In onze SP smijten we d'r mee! (-t; a=d)
- 2-2 Zou die jeugd niet beter communiceren zonder zo'n ding op zak? (m=j; -s)
- 2-3 Net als het formatieproces: om te huilen... (u=n; +et)
- 2-4 €, £, ¥ of Bitcoin: het blijft (l=re)
- 2-5 Een wijs burger laat zich dit niet aannaaien. (o=w; +dt)
- 2-6 Pieter Omtzigt zal zich er wel een paar uitgetrokken hebben... (h=m)
- 3-1 Toch beter een lieve dan een rotte. (-t; a=d)
- 3-2 Is Sylvana Simons de eerste? (-bi; +e)
- 3-3 Mona Keizer werd op staande ontslagen. (vo=ni)
- 3-4 Wat? Bestaan die dingen nog? Mooie nostalgie! (ra=u)
- 3-5 Niet te vergelijken met appels. (z+; p=w; r=mm)

Opdracht:

In beeldspraak zitten elementen van o.a. rebus en crypto die tezamen de oplossing geven: een citaat van een bekend (oud-)politicus. Destilleer met (of zonder) hulp van de Hints de juiste woorden uit de tabel met plaatjes. Hiervoor gebruikt u de aanwijzingen die tussen haakjes staan. Meerdere aanwijzingen worden gescheiden door een ' ; ' puntkomma. Voorbeeld: als de afbeelding (van een) 'huis' is, en achter de hint staat: (h=b) dan is het woord 'buis'. ☺ betekent: omdraaien. Veel hints hebben met politiek te maken. De 17 woorden van de citaat-oplossing kunt u naar de redactie sturen. Graag citaat én geciteerde. Veel puzzelplezier.

OPLOSSING 50 SHADES OF RED

Horizontaal

1) Steno (s) 3) BW 4) Communisme 11) Rookworsten 12) TI 13) Nee 15) AR (Anti-Revolutionairen) 16) Idool (s) 17) Oud Nieuws 20) Ramptoerist 22) RIAGG 25) Kamervoorzitter 28) Motto 29) Neo (s) 30) Wereld (s) 31) Dagdromers (s) 32) SP 33) RaRa 34) Rede 36) Eden 39) De Zonnestaat (s) 42) Fractie leider 43) Harmen.

Verticaal

1) Ons Program 2) Spanning 3) Bureaublad 5) WAO (s) 6) Marx 7) Nota 8) Sun 9) Salon (s) 10) Ministerschap 14) Monist 16) Loeki 18) Aad (s) 19) Dag van de Arbeid 21) Proudhon 23) GFT 24) Demonstratie 26) Zweedse 27) Themazender 35) H(o)ng(e)r 37) DDR 38) NRC 40) Abe 41) ZKH.

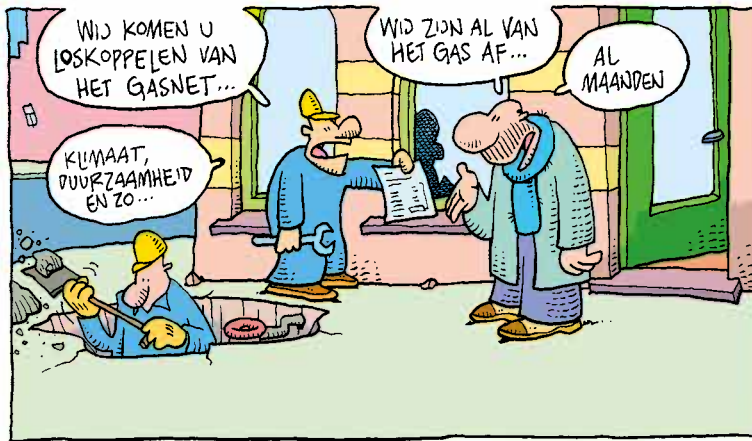
OPLOSSING VISITEKAARTJE

De winnaar van de oktoberpuzzel is Jelle Boonstra uit Leeuwarden.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 17 november naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl. Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 11 • december 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

STOP SUBSIDIE FOSSIELE BEDRIJVEN • KWISPELENDE THERAPEUT

KOM NAAR DE FAMILIEDAG VAN DE SP

Op zaterdag 19 februari organiseert de SP de familiedag op een bijzondere locatie: Burgers' Zoo in Arnhem. Er is plaats voor maar liefst 2000 SP'ers en hun familie. Met een mooi programma en natuurlijk bekenden als Lilian Marijnissen, Emile Roemer en Agnes Kant. Gedurende de dag is de hele dierentuin vrij te bezoeken, kun je ondertussen speeddaten met SP-Kamerleden, zijn er volop activiteiten voor de kinderen én is er een unieke terugblik op bijna 50 jaar SP in Nederland. En: het is dan 4 weken voor de gemeenteraadsverkiezingen. Dus tijdens deze familiedag trappen we ook de verkiezingscampagne samen op een spectaculaire wijze af!

Reserveer zo snel mogelijk

Kaartjes zijn €7,50 per persoon – kinderen €5,00. Dat is dus inclusief toegang tot de dierentuin. Kaartjes kunnen nu al gereserveerd worden; de eerste 300 mensen die een kaartje kopen krijgen bovendien een Vroege Vogel verrassingspakket.

We gaan er op dit moment vanuit dat onze familiedag op een veilige manier plaats kan vinden. Mocht het op 19 februari helaas toch niet door kunnen gaan in verband met de dan geldende coronamaatregelen, dan kunnen kaartjes uiteraard worden geretourneerd en wordt je aankoopbedrag teruggestort.

Ga dus meteen naar: [SP.NL/FAMILIEDAG](https://sp.nl/familiedag)

Arend van Dam

Shell verlaat Nederland vanwege dividendbelasting

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Anne-Marie Mineur, Peter Sas
Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Wiebe Kiestra, Karen Veldkamp,
René Veul

Foto omslag
Maurits Gemmink

Incasso contributie
Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten [NL86ZZZ403462460000](https://www.nl86ZZZ403462460000). Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Psychiatrische hulphond
Liefde op het eerste gezicht
6

Mensen of fossiele bedrijven
Klimaatop en -protest
10

Stop wapenexport
Vredesdag 2021
15

Kloptober
'Uit je bubbel'
22

Onveilige daklozenopvang
'Mensonterend'
26

- 4 Actueel: De beller organiseert sneller
- 25 SP-ondernemersdag: luisteren naar het mkb
- 28 LinksVoor: Kunstenaar Geugi heeft een Frans-Drentse naam
- 29 Linkse denkers: Gerrit Mannoury

- 18, 19, 20, 21 Nieuws 30 Prikbord 31 Puzzel
- 32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Onze zorg verdient zoveel beter

De jarenlange uitholling van onze zorg wordt nu voor iedereen zichtbaar. Zorgverleners hadden het al zwaar, maar de zorg is nu echt in crisis. Twintig jaar geleden pleitte Agnes Kant voor meer IC-capaciteit. Helaas gebeurde het tegenovergestelde. Er zijn nu zelfs minder IC-verpleegkundigen dan aan het begin van de coronacrisis. De afgelopen tien jaar zijn er 19 IC's, 16 spoedeisende hulpdiensten, 5 ziekenhuizen en alle verzorgingshuizen gesloten. Zelfs nu nog worden er plannen gemaakt om de zorg verder af te breken en moeten zorginstellingen bezuinigen. De werkdruk van zorgverleners is al jaren te hoog. Door te weinig collega's, een gebrek aan zeggenschap, laag salaris en bureaucratie haakt 40 procent binnen twee jaar na de opleiding alweer af.

Onderzoek laat zien dat de sterfte aan corona hoger ligt in landen met meer marktwerking in hun zorg. Zij blijken slechter in staat om samen te werken. Ook in Nederland zien we hoe slecht de markt voor de zorg is. De overheid kocht met ons belastinggeld miljoenen mondkapjes. Die dreigen nu weggegooid te worden omdat ze niet uitgedeeld mogen worden want dit zou 'de markt verstoren'. Er zijn privéklinieken waar nog 10 procent meer zorg gegeven kan worden, maar vanwege de markt kunnen we deze klinieken niet inzetten voor al die mensen die nu moeten wachten op hun zorg. Intussen maken de farmaceuten miljardenwinsten op de vaccins.

We weten dat verandering mogelijk is. Na vele acties met zorgverleners door het hele land en meer dan tien SP-moties in de Tweede Kamer kwam er eindelijk in september 750 miljoen euro voor een eerste loonsverhoging. Maar dat is lang niet genoeg. Er moet met spoed een opbouwplan voor de zorg komen: stoppen met de markt, samenwerken wordt de norm en zorgverleners krijgen zeggenschap over hun werk. Op naar een Nationaal Zorgfonds.

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

TELEFOONTALENTEN

‘DAT SOCIALE ASPECT VIND IK HEEL FIJN’

SP-belteams, landelijk en lokaal, leggen contact. Met leden, toekomstige leden of stemmers. Ranko Toljaga uit Groningen is één van de vrijwilligers uit het landelijke belteam en vertelt hoe de telefoon past binnen een succesvolle strategie.

IN CAMPAGNETIJD en daarbuiten probeer je als SP-afdeling natuurlijk zoveel mogelijk in contact te zijn met mensen. Dat doe je door ze op te zoeken in de buurten, op de markt of online. Sinds een tijdje kan je ook het bellen toevoegen aan dat lijstje. Belteam-vrijwilliger Ranko Toljaga is in 2020 actief geworden voor de SP. Met zijn ervaring als callcenter-medewerker bleek hij al snel een geschikte kandidaat te zijn voor het belteam. Hij zit op dit moment in de ziektewet maar belt zoveel als hij kan: ‘Mensen willen gewoon hun verhaal kwijt. Soms zijn de personen die je aan de telefoon krijgt chagrijnig en hebben ze geen zin, maar bijna altijd vinden ze het leuk dat er interesse voor ze is. Dat sociale aspect vind ik heel fijn.’

Duizenden mensen gebeld

Een voorbeeld van een actie waarbij het bellen erg succesvol is gebleken, is volgens Toljaga de landelijke wooncampagne:

‘We hebben toen enorme hoeveelheden mensen kunnen spreken over problemen met hun woningen en de woningmarkt in het algemeen. Dan spreek je mensen die in conflictsituaties zitten en die al veel brieven hebben gestuurd omdat ze in verschrikkelijke woonsituaties zitten terwijl ze veel te veel huur betalen. Daar kan je echt iets mee.’ Hij sprak daar onder andere een oudere man die problemen had met de woonzorgcorporatie waar hij huurt: ‘Toen die meneer in zijn nieuwe woning kwam, waren de servicekosten heel erg hoog. Dit zou later deels worden teruggeven door de corporatie maar dat is nooit gebeurd. Ook de manier waarop woningen worden toegewezen is volstrekt niet transparant. Als hij contact zoekt met de verhuurder om het over deze kwesties te hebben dan wordt hij afgewimpeld. Toen ik met hem sprak vertelde hij dat en nu worden er handtekeningen verzameld. Dan kan je in de praktijk echt helpen.’

Van signaleren naar actie

Is het bellen dan de heilige graal? Dat hangt volgens Toljaga van de situatie af en hoe je het inzet: ‘Bellen werkt als je heel snel en op grotere schaal mensen wil bereiken. Het is persoonlijk en je kan goed inspelen op actuele kwesties. Via de telefoon kan je problemen signaleren. Het (lokale) belteam is wat dat betreft een soort inlichtingendienst. Dit kan je ook heel goed als afdeling zelf oppakken. Bellen is echt een nuttige aanvulling op wat je nu al doet om leden en inwoners te bereiken.’

Hij vervolgt: ‘Ik denk dat je onderscheid moet maken tussen wat je deur aan deur wil doen en waar je via de telefoon achter wil komen. Als mensen enorme verhalen hebben dan is het effectiever om te bellen. Anders loop je rond met een blaadje en moet je alles overschrijven. Als je je gezicht wil laten zien dan ga je de wijk in. Maar als je echt

Ranko Toljaga:
'Goed luisteren'

inhoudelijk wilt horen wat er speelt dan is bellen heel effectief. Het vult elkaar goed aan.'

Zelf bellen of hulp nodig?

Wil je als afdeling zelf aan de slag met bellen? Goed idee! Vaak reageren mensen beter op een telefoontje dan op de mail. Denk bijvoorbeeld aan het uitnodigen van leden voor vergaderingen, het snel uitzetten van een vragenlijst of het activeren van je afdeling voor de komende campagne.

Het landelijke belteam, onder leiding van Robert Bos, kan daarbij helpen. Ook als je zelf actief wil worden kan je daar altijd terecht. In beide gevallen kan dat door te mailen naar belteam@sp.nl •

Tekst Xander Topma
Foto René Veul

Jannie Visscher
voorzitter SP

Nieuw partijbestuur

Op 11 december start er een nieuw partijbestuur. Daarom lijkt het mij nu een goed moment om terug te blikken en vooruit te kijken.

Anders dan verwacht

Toen we twee jaar geleden begonnen hadden we er geen idee van hoe anders dan verwacht de periode zou verlopen. Al heel snel kregen we te maken met coronamaatregelen en die duren helaas nog steeds voort. Omdat wij als partij onder de mensen willen zijn is dit voor ons nog eens extra lastig. Gelukkig lukte het om op allerlei manieren toch contact te hebben met mensen binnen en buiten de partij. Zo organiseerden afdelingen bijeenkomsten in de buitenlucht en gingen deur-aan-deur met een anderhalve-meter-mat. Scholingen kwamen online beschikbaar (zie SP-net) en we startten een permanent belteam met enthousiaste vrijwilligers.

Ondertussen probeerden we zo goed mogelijk uitvoering te geven aan de opdrachten die we meekregen van onze leden. Onder andere om onze thema's te verbreden, de interne samenwerking te verbeteren en afdelingen te versterken.

Zo zijn we naast onze campagnes op wonen, lonen en zorg nu heel actief bezig met klimaat en internationale solidariteit. Verbetering van de interne samenwerking vindt plaats door een wekelijkse nieuwsbrief en livestream voor alle kaderleden. Behalve de kaderscholingsweekends en de bijeenkomsten voor raadsleden zijn er ook regelmatig ontmoetingen van SP-Statelieden en van wethouders uit het hele land. Een hele belangrijke opdracht is het versterken van onze afdelingen. Hiervoor is een speciaal team, het regioteam opgericht. Langere tijd moesten we vaak afdelingen opheffen maar gelukkig is het tij gekeerd. Het afgelopen jaar zijn verschillende werkgroepen gestart en is in de gemeente Hardenberg een mooie nieuwe afdeling enthousiast van start gegaan.

Een onaangename verrassing vormden de problemen die zijn ontstaan rond het dubbellidmaatschap van enkele SP'ers. Goed om je te realiseren is dat het hier niet draait om inhoudelijke verschillen maar om de *manier* waarop andere partijen, buiten onze afgesproken democratische spelregels om, proberen invloed uit te oefenen in onze SP. Meer hierover is te lezen op SP-net.

Pijnlijk vond ik de conclusie dat ROOD en de SP niet samen verder kunnen. Vanuit de partijraad kreeg het partijbestuur de opdracht om te zorgen voor een goede plek voor jongeren in onze partij. Gelukkig is een groeiende groep jongeren actief, in hun eigen afdeling maar ook landelijk. Zo deed een flinke groep SP-jongeren op 6 november mee aan de grote klimaatdemonstratie in Glasgow. Daarnaast organiseren ze woonacties en gaan ze op bezoek bij mbo-instellingen. Daar spreken ze met de 'onmisbaren' van de toekomst om te horen wat hen bezighoudt en om ze kennis te laten maken met de SP.

Samen vooruit

Ondanks dat het tij in ons land niet mee zit wisten we het afgelopen jaar toch mooie successen te boeken door goeie acties in het land te combineren met SP-voorstellen in het parlement. Denk bijvoorbeeld aan de huurbevrozing in de sociale sector, de eerste stap in loonsverhoging voor zorgwerkers, het verhogen van de winstbelasting voor grote bedrijven en het extra geld voor de sociale advocatuur.

Goed om bij stil te staan is het grote aantal nieuwe leden dat zich bij onze partij heeft aangesloten. Alleen al in 2020 waren dat er 3476. Allemaal mensen die fundamentele veranderingen willen voor een rechtvaardige samenleving waarin de menselijke maat centraal staat.

Om dat doel te bereiken is het nodig dat we onze inhoudelijke discussies scheiden van ons handelen naar buiten toe. Dat betekent dat we binnen onze partij volop kunnen discussiëren en kritische geluiden laten horen. Maar om onze idealen te verwezenlijken moeten wij naar buiten toe één front vormen.

Er is nog een wereld te winnen en Nederland heeft ons socialisme keihard nodig!

TOTTE GEEFT ROBIN LEVEN TERUG

Tekst Robin Bruinsma
Foto's Maurits Gemmink

Er was Robin Knegt voor en er is Robin Knegt na de komst van Totte, haar psychiatrische hulphond, een in Zweden geboren en door trainingscentrum Vom Falorie opgeleide labrador. Haar depressies vervaagden, haar PTSS heeft ze nagenoeg onder de duim en met haar autisme kan Robin inmiddels aardig uit de voeten. Met Totte onafgebroken aan haar zijde durft zij weer te leven. Ze moest wel zelf 16.000 euro bij elkaar schrapen, een hulphond voor mensen met niet-fysieke beperkingen wordt niet vergoed.

HET IS NAUWELIJKS voor te stellen dat de welbespraakte Robin nog niet zo lang geleden niet meer verder wilde, murw gebeukt als ze was door voortdurende paniekaanvallen en dolgedraaid door een niet aflatende storm aan twijfels, angsten en nachtmerries. Ze spreekt, gezeten op de comfortabele bank in de woonboerderij van haar moeder en haar tweede stiefvader in het pittoreske gehucht Noord-Sleen bij Emmen, openhartig over haar zelfmoordpogingen. 'Ik heb een paar keer geprobeerd er een einde aan te maken, zo diep zat ik in de put. Ik zag geen andere uitweg meer.'

Terwijl Robin vertelt over haar jeugd, de situatie op school en de vergeefse pogingen van de jeugdzorg om haar te helpen, aait ze zonder onderbreking het pluizige kitten op haar schoot. Dieren vertrouwt Robin onvoorwaardelijk, dieren geven haar rust en ontspanning, dieren zijn haar beste maatjes. Ze studeert niet voor niets dierverzorging op Terra Emmen, de school waarvan Robin volgend jaar afscheid neemt en die haar zo

geweldig steunde met het geld inzamelen voor de aanschaf van de hond die haar trouwe en toegewijde kameraad zou worden: Totte.

Crisisopvang

Een jaar na haar geboorte gingen haar ouders uit elkaar. Haar moeder kreeg een nieuwe relatie. Het boterde niet tussen Robin en haar stiefvader en thuis waren er veel ruzies en spanningen. Op de basisschool werd ze gepest ('alsof de kinderen aanvoelden dat ik kwetsbaar was'). Robin begon steeds zwaarder te lijden onder verdriet, stress en eenzaamheid en de situatie werd er bepaald niet beter op toen ze de overstap naar het voortgezet onderwijs maakte. Ze trok in bij haar vader, maar ook de relatie met hem kwam door haar problematiek onder druk te staan. Robin woonde zelfs even bij een vriendin, in de buurt van de manege waar haar geliefde pony op stal stond. Uiteindelijk verenigde Robin zich weer met haar moeder en openbaarden de psychische problemen waarmee ze al jaren in stilte

worstelde zich in volle omvang. Ze belandde in een zware depressie en kwam diverse keren in de crisisopvang nadat ze suïcidale neigingen vertoonde en zichzelf verminkingen toebracht.

'Ergens onderweg' is de PTSS, posttraumatische stressstoornis, ontstaan; Robin voelt er niets voor om met een beschuldigende vinger naar mensen in haar directe omgeving te wijzen. Zij wil niemand nodeloos kwetsen. Als het om behandelingen gaat, is ze de tel kwijtgeraakt. Robin durfde de deur niet uit, zat tot over haar oren in een sociaal isolement, miste elke vorm van structuur in haar leven en raakte bij het minste of geringste overprikkeld. 'Ik was moe, doodmoe, maakte me overal zorgen over, zag constant bij alles beren op de weg.'

Toevalligerwijs las ze een artikel over ASS (autisme) en herkende alle symptomen bij zichzelf. De combinatie van een zware depressie, een posttraumatische stressstoornis en autisme leek onbehandelbaar. Welke medicatie, welk programma, welke psychiater en welke instelling dan ook, Robin kwam geen stap verder, maar de diagnose van autisme maakte haar veel duidelijk, opeens snapte ze waarom alles, maar dan ook werkelijk alles haar zoveel moeite kostte. Prikkel komen bij haar tien keer zo hard binnen dan bij mensen zonder autisme.

Lege flessen en donaties

Voor autisme bestaat geen behandeling. Robin beseftte dat ze ermee moet leren leven. Ze verdiepte zich in de vaardigheden van een psychiatrische hulphond, die haar zou

Totte 'trekt aan de bel' als dat nodig is

**SP-KAMERLID
MAARTEN HIJINK:**

‘HOND VERLICHT DRUK OP GGZ’

In het relaas van Robin Knegt ziet Maarten Hijink, zorgwoordvoerder van de SP in de Tweede Kamer, de bevestiging van wat hij al geruime tijd wist. ‘Het verhaal van Robin laat zien hoe vaak het nog gebeurt dat mensen met psychische problemen heel anders worden behandeld dan mensen met lichamelijke klachten.’

Iemand die evident gebaat is bij een hulphond, aldus Hijink, wordt van het kastje naar de muur gestuurd. ‘De verzekeraars zeggen ‘nee’ en de gemeenten zijn evenmin bereid om te helpen. Dat is natuurlijk heel raar, want juist dankzij de hulphond kan de mentale gezondheid enorm verbeteren. Op de eerste plaats is dat goed en fijn voor meiden als Robin, maar het pakt ook nog eens gunstig uit voor de geestelijke gezondheidszorg waar de druk heel groot is.’

Volgens Maarten Hijink is het sowieso niet uit te leggen dat een zorgverzekeraar wel de rekeningen van medicijnen en opnames in de GGZ vergoedt, terwijl een hulphond, die juist dit soort uitgaven kan voorkomen, niet wordt betaald: ‘Daar moet absoluut verandering in komen.’

Nu is het nog zo dat er sprake moet zijn van lichamelijke functiebeperking bij de cliënt wil een Zorgverzekeraar opdraaien voor de kosten van een hulphond. De Centrale Raad van Beroep heeft in een zaak rond een hulphond voor iemand met PTSS bepaald dat de toegevoegde waarde van een hulphond bij de participatie en zelfredzaamheid van ‘het baasje’ onvoldoende vaststaat.

Wat de Wet Maatschappelijke Ondersteuning betreft valt een hulphond niet onder de zogenoemde maatwerkvoorziening. In zijn algemeenheid ondersteunt de WMO geen therapeutische doelen.

kunnen helpen bij het opvijzelen van haar gebroken zelfstandigheid. Omdat geen enkele instantie de aanschaf daarvan vergoedt, wendde zij zich tot WhyDonate, het forum voor inzamelingsacties voor goede doelen. Robin plaatste een openhartige oproep op de website en de bal ging rollen.

Sympathisanten in alle delen van het land droegen een steentje bij aan de crowdfunding, Robin zelf verkocht allerlei spulletjes, verdiende wat met haar hobby fotografie en het inleveren van lege flessen en spaarde haar zakgeld op. De teller bleef steken op 13.000 euro. Haar school Terra stak de handen uit de mouwen, organiseerde een veiling en kon zo met 3000 euro het benodigde bedrag voor de aanschaf van een psychiatrische hulphond rondmaken.

Aanhankelijk en gericht op de baas

Haar nieuwe kameraad Totte was opgeleid door Saskia Stark en John van de Berg van het trainingscentrum Vom Falorie, waar Robin in het kader van haar studie stage had gelopen en waarvan zij inmiddels ambassadeur is. Totte, een werklijnlabrador, werd gefokt in Zweden in het kader van een omvangrijk programma voor blindengeleidehonden. Hij bleek evenwel niet geschikt voor dat specifieke ‘werk’.

Robin legt uit: ‘Het hangt van het karakter van de hond af. Dat komt tijdens testen aan het licht. Een blindengeleidehond moet in staat zijn zelfstandig te denken en beslissingen te nemen, een psychiatrische hulphond moet vooral aanhankelijk en gericht op de baas zijn. Alle op te leiden honden brengen wel eerst een tijdje door in een gastgezin, om te socialiseren. Mag ik gelijk even zeggen dat er een tekort is aan gastgezinnen?’

Liefde op het eerste gezicht, Robin en Totte sloten meteen vriendschap voor het leven. De hond volgt haar altijd en overal als een schaduw, let goed op haar gedrag en ‘trekt aan de bel’ als dat nodig is. Het ging na de komst van Totte zienderogen vooruit met Robin. De depressies namen gestaag in omvang en kracht af en de behandeling van de PTSS kon worden afgebouwd. Wat daarvan rest noemt Robin een litteken. Medicatie zorgt voor een filter tegen overprikkeling als gevolg van haar autisme.

Ze krijgt nog wel therapie als nabehandeling en merkwaardig genoeg zit Robin daarvoor bij de jeugdzorg terwijl ze inmiddels 18 jaar is. ‘Ik sta op een wachtlijst voor volwasse-

nen, dat gaat zeker nog anderhalf jaar duren. Het is pure mazzel dat ik vooralsnog bij de jeugdzorg mag blijven.’

Geen feestbeest

Totte woont en leeft nu ruim een jaar bij haar. Robin mag zich ervaringsdeskundige noemen en zet zich in voor de erkenning van de psychiatrische hulphond. Over haar bestaan met Totte maakt ze YouTube-filmpjes en ze is bezig met het opzetten van een bedrijfje dat door haar ontworpen hesjes voor hulphonden gaat maken. Robin kroop uit haar isolement, ze rijdt weer paard (ze beheerst alle disciplines van de paardensport), gaat met vriendinnen op stap, durft de trein te nemen en fotografeert, uiteraard altijd met Totte aan haar zijde.

‘Ik heb weer een sociaal leven, al zal ik nooit een feestbeest worden. Na dit schooljaar ga ik in Zwolle studeren. Ik wil iets met media doen, hoe leuk ik diervverzorging ook vind. Ik zal niet op kamers gaan wonen en blijf voorlopig thuis in Drenthe, ik heb nog wat in te halen en hier wordt goed voor mij gezorgd. Dat is wel zo geruststellend. Vergeet niet dat ik van heel ver kom.’

Vanzelfsprekend zal Totte haar ook vergezellen naar Zwolle, hij heeft al vaker met de trein gereisd. Op dit moment zit hij dagelijks op de bakfiets van Robin voor het ritje naar Emmen. Niemand op school kijkt er vreemd van op dat hij bij Robin in de klas ligt en bij wijze van spreken overal met zijn neus bovenop zit. Ze staan met elkaar op en gaan met elkaar naar bed, de hond slaapt op een matje in haar kamer.

Wakker vóór een nachtmerrie

Totte heeft geleerd om te signaleren als Robin het moeilijk dreigt te krijgen. ‘Hij voelt mijn stress of paniek aan voordat die zich openbaart, hij heeft het eerder door dan ik en legt zijn kop op mijn schoot. Daar word ik meestal al rustig van en als dat niet zo is dan drukt hij met zijn poten tegen mijn bovenbenen, net zo lang totdat ik me ontspan. Het dagelijks leven is voor mij een stuk minder vermoeiend geworden.’

Een gewaarschuwd mens telt voor twee, Robin kan dan anticiperen op de situatie. Ze hoeft ook niet meer bang te zijn voor nachtmerries, want als die in aantocht zijn, maakt Totte haar wakker. Mocht ze, bijvoorbeeld, op het station toch nog door spanning worden overvallen dan is Totte in staat haar naar de uitgang te loodsen. ‘Totte zorgt voor

‘Het dagelijks leven is voor mij een stuk minder vermoeiend geworden’

KWISPELENDE THERAPEUTEN EN SCHOOLHONDEN

Volgens de meest recente cijfers (2019) worden jaarlijks ruim duizend hulphonden afgeleverd. De gemiddelde wachttijd komt uit op rond de twaalf maanden.

Er zijn zeven soorten hulphond: de blindengeleidehond, de ADL-hulphond (voor assistentie bij dagelijkse levensverrichtingen), de signaalhond (voor doven en slechthorenden), de epilepsiehond, de diabeteshulphond, de psychiatrische hulphond én de therapiehond, ook wel omschreven als de ‘kwispelende therapeut’. De therapiehond wordt steeds populairder in instellingen voor ouderenzorg. Ook kinderen met kanker hebben aantoonbaar baat bij de aanwezigheid van zo’n hond op hun afdeling.

Onlangs deed een therapiehond haar intrede op een basisschool. Op de Vossenburcht in Nijmegen lopen de leerlingen, meesters, juffen en ouders weg met Charlie, een aabare labradoodle. Directeur Ramona Frenk, die Charlie na schooltijd mee naar huis neemt: ‘Charlie geeft troost en rust en meet zich geen oordeel aan. Bovendien weten de kinderen dankzij haar dat ze duidelijk moeten spreken, anders luistert Charlie niet. Uiteraard gaat het op onze school op de eerste plaats om goed onderwijs, maar dankzij Charlie is onze schoolomgeving huiselijker geworden.’

Als een kind verdrietig is, legt Charlie haar kop op haar schoot en een boos kind wordt rustig van het knuffelen van de school-, pardon, schoolhond.

structuur, ik ben tenslotte verantwoordelijk voor zijn verzorging en dankzij hem verzorg ik mezelf ook beter.’

Robin zou iedereen met ernstige psychische klachten of autisme een hond als Totte gunnen. Door haar activiteiten op de sociale media, een optreden op tv en haar ambassadeurschap van de Stichting Vom Falorie komt ze regelmatig in contact met lotgenoten, meestal meisjes in een vergelijkbare situatie van wie sommigen het nu ook via crowdfunding proberen.

‘Alle publiciteit rond mijn actie heeft veel losgemaakt. Het is mijn overtuiging dat een psychiatrische hulphond in bepaalde gevallen uitkomst kan bieden, daarvoor hoef ik alleen maar naar mezelf te kijken. Ik vind het onbegrijpelijk dat de zorgverzekeraars de psychiatrische hulphond per definitie niet vergoeden. Er zijn wel een paar gemeenten die via de Wet Maatschappelijke Ondersteuning willen bijdragen, maar dat is eerder uitzondering dan regel.’

Opnamen en behandelingen voorkomen

Robin wil iets tegen de politiek zeggen: ‘Het gaat al jaren heel beroerd in de GGZ en de jeugdzorg, er is een schrijnend gebrek aan financiële middelen, steeds meer jonge meiden lopen vast in het systeem. Met psychiatrische hulphonden kun je onnodig veel opnamen en behandelingen voorkomen. Dat moet toch behoorlijke besparingen opleveren. Er wordt door de instanties gezegd dat daar onvoldoende wetenschappelijk onderzoek naar is gedaan. Mij is toevallig bekend dat er wel degelijk, zij het op beperkte schaal, zo’n onderzoek heeft plaatsgevonden en dat daaruit naar voren kwam dat de inzet van psychiatrische hulphonden effectief is. De resultaten daarvan zijn nergens meer terug te vinden.’

Voor de wet staan alle hulphonden op één lijn, als het op vergoedingen aan komt, wordt er opeens verschil gemaakt. Robin: ‘Gelukkig heb ik dankzij al die lieve en gulle gevers Totte, hij is voor mij onbetaalbaar.’ •

‘EEN BETER KLIMAAT BEGINT BIJ JEZELF?’ EEN BETER KLIMAAT BEGINT BIJ SHELL!’

Het klimaat schreeuwt om aandacht. Duurzamere energievoorziening, stoppen met fossiel, regionale strategieën, afspraken in Glasgow, protesten op straat; waar moet die aandacht naartoe? SP-Kamerlid Renske Leijten kondigt een nieuwe klimaatcampagne aan: ‘Hoeveel harder moeten de wetenschappers nog alarm slaan?’

VEEL RAADSLEDEN EN STATENLEDEN zijn de afgelopen maanden druk bezig geweest met de Regionale Energie Strategie, kortweg de RES. Deze regionale strategieën zijn onderdeel van het Nationaal Klimaatakkoord om de overstap naar duurzame energie te maken. De provincies moeten onderzoeken waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land opgewekt kan worden, en dan kunnen gemeentes bedenken hoe ze dat uitvoeren. Zo verrijzen er steeds meer windmolen- en zonneparken in Nederland – lang niet altijd tot genoegen van de omwonenden. Dat we aan de slag moeten om de klimaatverandering tegen te gaan, daar is iedereen het wel over eens. Maar is dit de beste manier om dat te doen?

5900 miljard dollar

SP-Tweede Kamerlid Renske Leijten helpt graag SP-volksvertegenwoordigers om grip te krijgen op regionale strategieën, maar vindt niet dat daar de grootste winst te halen is: ‘In het hele land windmolens en zonneparken neerzetten zonder dat je de fossiele industrie aan banden legt, dat is dweilen met de kraan open. In 2020 staken we wereldwijd 5900 miljard dollar in subsidies en belastingvoordelen, heeft het IMF berekend, en dat bedrag stijgt alleen maar. 85 procent van de mensen – zo bleek uit een groot onderzoek door de TU Delft – wil heus wel offers brengen om klimaatverandering tegen te gaan, maar

niet als de veroorzakers alleen maar meer steun krijgen. Wij zijn allemaal opgevoed met de kreet *een beter klimaat begint bij jezelf*. Maar dat is niet zo. Een beter klimaat begint bij Shell. Er is een systeemverandering nodig.’

Klimaatverandering is niet los te zien van het kapitalisme. Multinationals zoals Shell wordt geen strobreed in de weggelegd om maximale winst te behalen, ten koste van alles. Dat is niet iets van de laatste jaren, het speelt al vele eeuwen. Het is ook niet iets wat zich alleen in de Westerse wereld afspeelt, de multinationals doen hun zaken over de hele wereld. De Westerse landen hebben de touwtjes in handen; de grote oorlogen die de afgelopen decennia gevoerd zijn, zijn niet los te zien van de handelsbelangen van het Westen.

Het afval van de industriële revolutie leidde in eerste instantie tot overlast binnen de eigen landsgrenzen. Het gebruik van steenkool bijvoorbeeld veroorzaakte ernstige luchtverontreiniging en duizenden doden. In de twintigste eeuw werden met wetten de eigen bevolking steeds meer beschermd; buiten de landsgrenzen ging de verontreiniging gewoon door. Een bekend voorbeeld zijn door de massale olieverontreinigingen in de Nigerdelta, waar de Koninklijke Shell in januari 2021 na dertien jaar juridische strijd aansprakelijk voor werd gesteld.

5900 miljard fossiele subsidie, 100 miljard klimaat hulp

De gevolgen van de extreme uitstoot van broeikasgassen, waar CO₂ de belangrijkste van is, zijn onvoorstelbaar groot voor de hele wereld, maar met name voor de voormalige koloniën. Zij beschikken niet over voldoende geld om zich te wapenen tegen de gevolgen van de klimaatverandering. Een schrijnend voorbeeld is de Mekongdelta in Vietnam, een gebied met 18 miljoen inwoners. Vietnam is de op een na grootste rijstproducent ter wereld, en de Vietnamese rijst wordt voor het grootste deel in de Mekongdelta geproduceerd. De stijging van de zeespiegel is niet alleen een grote bedreiging voor de bewoners van dat gebied, het oprukkende zoute water bedreigt de voedselvoorziening van nog veel meer mensen.

Het zou terecht zijn als de rijke landen iets terug zouden doen. In 2005 hebben de G20 100 miljard dollar toegezegd als klimaat hulp. Dat steekt schril af naast de 5900 miljard die alleen al in 2020 naar subsidies voor de fossiele industrie gingen. Nog pijnlijker wordt het als je beseft dat er maar \$80 miljard is uitgekeerd, waarvan een groot deel als lening. De meeste landen geven veel meer geld uit aan het dichthouden van hun grenzen voor vluchtelingen dan aan het bereiken van de klimaatdoelen.

foto: Wiebe Kleibin

‘Belastingontwijking aanpakken is internationale solidariteit’

‘We halen dat niet’

Van 5 tot 8 november nam een groep SP-jongeren deel aan de klimaatprotesten rondom de conferentie in Glasgow (zie kader). Leijten was zelf op de klimaatdemonstratie in Amsterdam. Het is niet een onderwerp dat alleen jongeren aangaat, vindt ze. ‘De partij heeft de opdracht geformuleerd dat we zichtbaarder moeten zijn op het gebied van klimaat, en dat we daar campagne op moeten voeren. Iedereen is uitgenodigd om mee te doen, het is geen actie exclusief voor jongeren. Ik denk wel dat jongeren het probleem nog urgenter voelen dan andere generaties.’

Is Leijten tevreden over de uitkomsten van de klimaatconferentie in Glasgow van

half november? ‘Dat er een verdrag ligt, is goed, maar de uitkomst is niet in lijn met de urgentie van de problemen. Het is ook zorgelijk dat er zo gezwartepiet wordt. De Westerse landen wijzen naar India en China die moeten stoppen met het gebruik van steenkool, maar zelf liggen ze dwars als er iets moet gebeuren dat de belangen van de olie-industrie raakt. Natuurlijk is het goed dat er in het verdrag is gekomen dat de opwarming niet boven de 1,5 graad Celsius mag komen, maar als je alles optelt, dan halen we dat niet. Hoe veel harder moeten de wetenschappers nog alarm slaan voordat de wereldleiders echt iets gaan doen?’

‘Belastingontwijking aanpakken’

Ook nu nog speelt Nederland een kwalijke rol in dit probleem. ‘Wij hebben grote industriële belangen in landen waar de oerwouden en de regenwouden gekapt worden voor de soja waarmee wij ons vee voeren, en de palmolie die we in ons eten stoppen. Tegelijk is Nederland als belastingparadijs ook heel erg vervuilend. Daar waar de grondstoffen uit de grond worden gehaald, wordt geen belasting betaald, maar ook op de uiteindelijke hoofdkantoren blijft de belasting in de verkeerde zakken. We laten toe dat internationale bedrijven Nederland als vluchtheuvel gebruiken om geld weg te sluisen uit landen waar ze dat geld winnen. Daarom is belastingontwijking aanpakken directe internationale solidariteit.’

In een opiniestuk dat Renske Leijten schreef met Lilian Marijnissen drongen

ze erop aan dat Nederland stopt met het subsidiëren van de fossiele industrie. Dat heeft het kabinet inmiddels toegezegd. Tevreden? ‘Ja, het is hartstikke goed dat Nederland zich bij de rest van de landen heeft aangesloten, Het kon ook niet anders, er was een grote meerderheid voor in de Kamer, maar uiteindelijk moeten alle investeringen in fossiele brandstoffen worden afgebouwd.’

Voor dat doel wil de SP in actie komen. Op de partijraad van 27 november gaf Leijten de aftrap voor een nieuwe klimaatcampagne. De kern van die campagne is een petitie om te stoppen met alle subsidies op fossiele brandstoffen. Niet alleen moeten we stoppen met geven van overheidssubsidies aan buitenlandse fossiele bedrijven, we moeten ook verbieden dat bijvoorbeeld onze pensioenfondsen daar hun geld in stoppen. •

Tekst Anne-Marie Mineur

GLASGOW: KIEZEN TUSSEN BEVOLKING EN FOSSIELE INDUSTRIE

Bram Roovers was begin november in Glasgow, Schotland, om met een aantal SP-jongeren bij de klimaatop te zijn. Niet meepraten met wat hij de 'elite-conferentie' noemt – daar waren meer vertegenwoordigers van de fossiele industrie dan van deelnemende landen. Wel om te demonstreren en bij alternatieve conferenties en bijeenkomsten te zijn. Zoals de People's Summit – de klimaatop van de mensen.

> Hoe ga je naar een klimaatop in Glasgow? Kan dat klimaatvriendelijk?

'Ja dat was meteen een uitdaging. Uiteindelijk bleek de boot de meest milieuvriendelijke optie.'

> De foto's van de demonstraties zien er gezellig uit. Wat doe je nog meer als je daar bent?

'We zijn naar The People's Summit for Climate Action gegaan. Dat moet je zien als een soort alternatieve klimaatconferentie die georganiseerd werd door allerlei actiegroepen en linkse politieke partijen. Discussiepanels, debatten, filmvertoningen: genoeg te doen en te leren. We hebben een ontmoeting gehad met

COMAC – dat is de jongerentak van de PVDA België. Je ziet dat die op dezelfde lijn zitten als wij: klimaatrechtvaardigheid is heel belangrijk, anders verlies je draagvlak voor klimaatbeleid.'

> Wat nemen jullie mee van die People's Summit?

'De ernst van het probleem. Je weet het, maar toch. Er waren heel veel oorspronkelijke bewoners van bijvoorbeeld Brazilië, die in een regenwoud wonen dat door grote bedrijven, door rundvleesfabrikanten en sojaproductenten, wordt omgekap. Hun leefomgeving wordt verwoest. Of mensen uit de Mekongdelta; zonder stevig klimaatbeleid ligt in 2050 driekwart van dat gebied onder water. De nadruk ligt op dat soort dingen: wat zijn de gevolgen van klimaatverandering voor gewone mensen, en hoe kunnen we klimaatverandering op zo'n manier oplossen dat het niet alleen maar ten koste gaat van de portemonnee van gewone mensen, maar dat die er zelf ook onderdeel van uitmaken en ervan kunnen meeprofiteren.'

'Wat ik het meest indrukwekkend vond, dat was een filmvertoning van de film *Black, black oil*, waarna de makers met een paar activisten in gesprek gingen over de onderwerpen die in

de film besproken werden. De film gaat over de verslaving van Groot-Brittannië aan olie, en de macht van de oliebedrijven. Ook de wassen neus die groen kapitalisme eigenlijk is. Dat is gewoon het uitbreiden van de olieproductie, en gokken op technieken die we nog niet hebben om de CO2 op te vangen. Ook ging het over de Britse privatisering van de olieproductie, die ooit in handen van de overheid was. De regisseur, de lokale activisten, de wetenschappers waren het erover eens dat energieopwekking in democratische handen moet zijn.

> Gaan internationale afspraken het verschil maken?

'De vraag is: zet je de belangen van de industrie voorop, of zet je de belangen van de bevolking voorop? Dat is de tegenstelling. En niet de natiestaten tegenover internationale samenwerking. Je moet ervoor zorgen dat de gemeenschappen die hun bestaansrecht baseren op de fossiele industrie, dat die ook worden opgevangen, en dat daar wordt geïnvesteerd in de opbouw van nieuwe, groene industrieën. Het isoleren van huizen, het leggen van zonnepanelen, het bouwen van windparken, wat je maar kunt bedenken. Dat is ook een sociaal aspect waar door heel veel partijen en actiegroepen overheen gekeken wordt, dat zijn de partijen die zeggen: doe maar een warme trui aan en zet je verwarming een paar graden kouder. Daar moeten wij niet in meegaan. Er zit een gigantisch sociaal vraagstuk verweven met het klimaatvraagstuk.' •

foto Wiebe Kiestra

‘Burgers moeten meebeslissen over klimaatbeleid’

POLITIEK NEUTRAAL, MAAR WEL ANTI-KAPITALISTISCH

Tijdens de klimaattop in Schotland werd in Amsterdam een klimaatdemonstratie georganiseerd. Daar sprak de de Tribune met Lucas Winnips van de actiegroep Extinction Rebellion, vaak afgekort tot XR. Vooral bekend door stevige acties en de bereidheid van activisten om zich te laten arresteren.

> Waarom is XR opgericht?

‘XR is opgericht omdat overheden weigeren het noodzakelijke beleid uit te voeren om de natuur en de mensen te beschermen. In plaats daarvan blijven zij de industrieën steunen die onze levens in gevaar brengen. We organiseren

creatieve, vreedzame en soms disruptieve acties om druk te zetten. Daarbij hebben we drie hoofdeisen. Ten eerste roepen we overheden op om tegenover burgers eerlijk te zijn over de ecologische crisis en klimaatcrisis. Ten tweede eisen wij van de overheid dat ze doet wat nodig is om het verlies aan biodiversiteit te stoppen en de netto-uitstoot van broeikasgassen in 2025 terug te brengen naar nul. Ten derde eisen wij dat burgers meebeslissen over het klimaatbeleid met een bindend advies aan de overheid.’

> XR wil politiek neutraal zijn, maar wijst wel kapitalisme aan als grote aanjager van deze crisis. Hoe werkt dat?

‘Wij zijn politiek neutraal in die zin dat we niet gebonden zijn aan een politieke kleur

of partij. We willen dat iedereen zich bij ons kan aansluiten, ook VVD’ers. Natuurlijk zijn we kritisch op het kapitalisme en pleiten we voor systeemverandering. Het kapitalisme is gebaseerd op oneindige economische groei en dat is simpelweg niet houdbaar op een eindige planeet. We stellen het probleem van de klimaat- en biodiversiteitscrisis aan de kaak. Maar welke politieke oplossing daarvoor gekozen moet worden, dat is volgens ons aan de bevolking om te beslissen. Uiteindelijk hebben we allemaal, of je nou links of rechts bent, een leefbare planeet nodig. En we gaan net zolang door tot er wereldwijd klimaatrechtvaardigheid is bereikt!’ •

Tekst Peter Sas

DE VERNIETIGINGSINDUSTRIE IN KAART

In het kader van de jaarlijkse Vredesdag deed het wetenschappelijk bureau van de SP onderzoek naar de vele miljarden die ieder jaar omgaan in wapendeals. De 'Atlas van de Macht' legt de grote rol van ons kleine landje in de internationale wapenhandel bloot.

foto: Joshua Versijde

Vlnr Eduard van Scheltinga, Tom Sauer, Ludo den Brabander en Jasper van Dijk.

DIT JAAR STOND de SP-Vredesdag, die op 13 november door de oplopende coronabesmettingen online plaatsvonden, in het teken van de permanente oorlog en de rol van Nederland daarin. Eduard van Scheltinga, medewerker van het wetenschappelijk bureau van de SP: 'Sinds de inval van Afghanistan in 2001 is Nederland continu verwickeld in de permanente oorlog in het Midden-Oosten. Onze publicatie gaat over de economie daarachter.'

In 2020 werd er maar liefst 1.960 miljard dollar uitgegeven aan militaire zaken. Met dit bedrag kun je de extreme armoede in de wereld maar liefst vier keer uitbannen. De Amerikaanse president Dwight D. Eisenhower zei ooit: 'Elk wapen dat wordt gemaakt, elk marineschip dat van stapel loopt, elke raket die wordt afgeschoten is uiteindelijk diefstal van wie honger heeft en geen eten krijgt, wie het koud heeft en geen kleren krijgt.' Een uitspraak die bijna zeventig jaar later amper aan relevantie heeft ingeboet.

Diezelfde president waarschuwde in zijn afscheidsspeech voor de 'ongeoorloofde invloed van het militair-industrieel complex'. Ofwel, de samensmelting van de belangen van de politiek, de krijgsmacht en de wapenindustrie. De miljardenslurpende wapenindustrie wordt nog altijd gevoed door dit militair-industrieel complex. Volgens de Belgische vredesactivist Ludo Den Brabander, een van de sprekers tijdens de Vredesdag, wint de wapenindustrie driemaal: door wapens te leveren aan conflictgebieden, door landen die interventies plegen uit te rusten met materieel en door de grenzen

te bewapenen om vluchtelingen tegen te houden.

Belastingparadijs voor wapenbedrijven

Nederland levert niet alleen politieke steun en manschappen voor deze oorlogen. Ook de rol van ons land als exporteur van wapens en wapenonderdelen is niet te onderschatten. Nederland stond tussen 2016 en 2020 wereldwijd gemiddeld op de 11de plaats van de grootste wapenexporteurs. Daarnaast profiteren zes op de tien grote producenten van wapens van de mogelijkheden voor belastingontwijking die ons land biedt. 'Van elke twee dollar die wereldwijd wordt verdiend met wapenproductie, loopt er één via een financiële constructie in Nederland', aldus Van Scheltinga.

WERELDWIJD, JAARLIJKS

Militaire uitgaven

Nodig om extreme armoede te stoppen

NEDERLANDSE WAPENEXPORT IN 3 STAPPEN STAP1

In Nederland wordt een geavanceerd systeem gemaakt door Thales. Het gaat om militaire commando-, controle- en communicatiesystemen (C3) en militaire radar.

Wapenbedrijven die in Nederland zijn gevestigd - zoals Airbus, Thales, Damen en Fokker - maken onder andere marineschepen, militaire elektronica en onderdelen van militaire vliegtuigen. Alleen de grootste wapenproducerende landen zijn in staat om complete grote wapensystemen te bouwen. Een land als Nederland produceert vooral componenten – veelal high tech niche-producten – die worden geëxporteerd naar grote wapenbedrijven.

Waar gaan wapens heen?

De in Nederland geproduceerde wapenonderdelen kunnen via een omweg in landen terecht komen die in oorlog zijn of mensenrechten schenden (zie afbeelding: 'Nederlandse wapenexport in drie stappen'). Van Scheltinga: 'De export gaat dan eerst naar Duitsland of de VS. Omdat zij onze bondgenoten zijn, wordt wapenexport naar deze landen vrijwel automatisch toegestaan. Vervolgens komen de Nederlandse wapenonderdelen alsnog in dubieuze landen terecht. Saoedi-Arabië is de belangrijkste klant van de Europese wapenindustrie.'

Het Wetenschappelijk Bureau van de SP concludeert dat het huidige systeem van exportvergunningen voor militair materieel te ondoorzichtig is. Zo is niet altijd duidelijk om welk product het gaat, naar welk land het gaat en waarvoor het gebruikt zal worden. Het zou volgens Van Scheltinga al een hoop schelen als vergunningen voortaan per product worden verleend in plaats van per lading, zoals nu nog mogelijk is.

Tegelijkertijd lobbyt de wapenindustrie juist voor versoepeling van de exportregels. Zo droeg de wapenlobby eraan bij dat in 2019 tussen Frankrijk en Duitsland werd afgesproken dat wanneer componenten minder dan 20 procent van het eindproduct uitmaken, het land waar het eindproduct in elkaar wordt gezet het exportbeleid bepaalt. Hierdoor loont het voor wapenbedrijven om handig te schuiven in het productieproces, zodat zij kunnen profiteren van het land met

NEDERLANDSE WAPENEXPORT IN 3 STAPPEN STAP2

Het wapensysteem wordt naar Duitsland geëxporteerd. Het gaat om een wapendeal van maar liefst 114 miljoen euro. In Duitsland wordt dit systeem op een MEKO-fregat geïnstalleerd. Mogelijk worden er nog vijf van dezelfde schepen gemaakt. Daarmee loopt het totaalbedrag op tot 660 miljoen euro.

het zwakste exportbeleid. Sommige Kamerleden op rechts zien graag dat deze regels ook in Nederland gaan gelden.

De militarisering van Europa

Sinds de inval in Afghanistan in 2001 staat Nederland telkens weer vooraan om de VS te steunen bij missies in het Midden-Oosten. 'Die politieke steun is een enorme aanjager van de wapenindustrie. Wij bepalen als

land natuurlijk niet wat de VS doet. Maar Nederland kan zich wel hard maken voor het stopzetten van de permanente oorlog', benadrukt Van Scheltinga.

Ondertussen gaan geluiden om minder aan de leiband van de VS te lopen steeds vaker gepaard met de oproep om van Europa een militair blok te maken, dat kan concurreren met andere grootmachten. Zo hield Ursula von der Leyen, voorzitter van de Europese Commissie, in september 2021 een vurig pleidooi voor een Europese Defensie Unie. Als militaire bevoegdheden daadwerkelijk worden overgeheveld naar de Europese Unie, zal dat vanzelfsprekend ten koste gaan van de zeggenschap die lidstaten over hun eigen leger hebben.

Tom Sauer, professor Internationale Politiek aan de Universiteit van Antwerpen en een van de sprekers tijdens de Vredesdag, vindt het een normale ontwikkeling dat defensie- en veiligheidsvraagstukken ook binnen de EU aan de orde komen naarmate de Europe-

se integratie vordert. 'Maar de vraag is of wij moeten gaan interveniëren, zoals Amerika doet. Het antwoord is wat mij betreft: nee', aldus Sauer. Hij ziet liever militaire samenwerking om natuurlijke catastrofes het hoofd te bieden, zoals de overstromingen van afgelopen zomer.

Atoombommen te gast

Speciale aandacht ging tijdens de Vredesdag uit naar de rol van Amerikaanse kernwapens in Europa. Hoewel dit officieel geheim is, zijn in verschillende Europese NAVO-lidstaten B61-atoombommen gestationeerd. Waaronder op de Nederlandse vliegbasis Volkel.

Sauer wijst erop dat Nederland het initiatief zou kunnen nemen voor een kernwapenvrij continent, door de kernwapens terug te sturen naar de VS en het VN-verdrag

Den Brabander:

'Veiligheidspolitiek komt niet uit de loop van een geweer'

tegen kernwapens alsnog te ondertekenen. Nederland was het enige land dat tijdens de historische stemming over het anti-kernwapenverdrag in 2017 tegenstemde. Landen die zelf kernwapens bezitten, zoals de VS, en de meeste van hun bondgenoten boycotten destijds de stemming.

De VS is het enige land dat kernwapens buiten haar eigen grondgebied heeft gestationeerd, benadrukt Sauer: 'Wat als China dat zou doen? Dan zou men gaan steigeren!' Ook brengen de kernwapens volgens de professor gevaren met zich mee voor de zogenaamde 'gastlanden': 'Mocht het ooit toch tot een nieuwe oorlog tussen grootmachten komen, dan kunnen onze bases doelwit zijn, omdat daar kernwapens liggen.'

Sauer benadrukt dat veel jongeren helemaal niet weten dat deze kernwapens in Nederland zijn opgeslagen: 'Omdat hier geen maatschappelijk debat over wordt gevoerd. Dat komt weer doordat alles geheim wordt gehouden. Journalisten weten al op voorhand het antwoord van de minister van Defensie: die zal noch bevestigen noch ontkennen.' Een groter bewustzijn over de aanwezigheid van deze bommen in Europa zou volgens Den Brabander kunnen helpen om het continent kernwapenvrij te krijgen. 'Uit onderzoek blijkt dat 78 procent van de Nederlanders wil dat het verbodsverdrag wordt ondertekend. Juist daarom willen machthebbers het publieke debat hier niet over aangaan', concludeert de activist.

Hoe kunnen we spanningen – zowel binnen als tussen landen – beslechten zonder naar wapens te grijpen? Van Scheltinga: 'Het is nauwelijks voor te stellen dat steden in Nederland vroeger onderling oorlog voerden. Er zijn nog steeds spanningen tussen groepen mensen in ons land, maar dat lossen we op via de rechtsstaat en het democratische proces. Op wereldschaal is dat iets lastiger, maar ook binnen de Europese Unie is het

Van Scheltinga: 'Saoedi-Arabië is de belangrijkste klant van de Europese wapenindustrie'

ons gelukt om oorlogen uit te bannen.' De oplossing ligt volgens hem dan ook vooral op het niveau van de Verenigde Naties. 'Dit moet een plek worden waar spanningen zonder bloedvergieten worden opgelost. Dat betekent ook dat misdaden worden berecht in het Internationaal Strafhof', aldus Van Scheltinga.

Tijdens de Vredesdag hield Sauer een pleidooi voor een nieuw Helsinki-proces. Met de Helsinki-akkoorden van 1975 maakten 33 landen afspraken over mensenrechten, samenwerking op diverse domeinen en humanitaire zaken. Deze akkoorden bespoedigden een vreedzaam einde van de Koude Oorlog.

Volgens Den Brabander moet de doelstelling zijn om wapenexport te stoppen, al lijkt dit in de wereld van vandaag misschien onmogelijk. De miljarden die hiermee gemoeid gaan zou hij liever inzetten voor een menswaardige opvang van vluchtelingen, conflictpreventie en diplomatie. Of zoals hij treffend verwoordde: 'Er bestaat maar een veiligheidspolitiek: die komt niet uit de loop van één geweer, maar die komt door rond de tafel te gaan zitten.' •

Tekst Lesley Arp

STOP WAPENEXPORT!

De SP wil dat er een einde komt aan de wapenhandel. De miljarden die hierin omgaan kunnen we immers beter besteden aan het aanpakken van armoede en ongelijkheid. Daarom lanceerde de SP tijdens de Vredesdag een petitie met drie eisen:

- Strengere regels voor wapenexporten: geen wapens meer naar landen waar mensenrechten worden geschonden.
- Een einde aan belastingconstructies, dus ook voor wapenbedrijven.
- Een einde aan de permanente oorlog.

Steunt u deze oproep? Ga dan naar sp.nl/vrede en teken de petitie. Ook kunt u op deze site de 'Atlas van de Macht: Wapenhandel en Permanente Oorlog' downloaden, een publicatie van het Wetenschappelijk Bureau van de SP en Stop Wapenhandel.

NEDERLANDSE WAPENEXPORT IN 3 STAPPEN STAP3

De schepen worden vervolgens naar Egypte geëxporteerd. Het land heeft een militair regime dat mensenrechten schendt. Zo zijn er vele politieke gevangenen, vinden er executies plaats zonder eerlijk proces, zijn er geen vrije verkiezingen en is er geen vrije pers.

Lilian Marijnissen vertelde bij Kassa over de voorstellen van de SP om opkoop door roofinvesteers tegen te gaan en huurrechten te versterken.

foto BNNVARA

> BELEGGERS NEMEN VAKANTIEPARKEN OVER

In de zomer van 2019 ging de Tribune op reportage in Zeeland, waar vakantieparken hun vaste plekje verloren zagen gaan aan rijke investeerders. Vaste campingplaatsen, eenvoudige vakantiehuizen; alles en iedereen moet wijken voor het grote geld en luxe vakantievilla's. Het tv-programma Kassa kwam erachter dat ongeveer 60 procent van de Nederlandse vakantieparken in handen zijn van binnen- en buitenlandse investeerders. Met de titel 'Wall Street aast op Nederlandse camping' besteedt ook onderzoekswebsite Follow the Money aandacht aan wat zij de verroompottisering van de Nederlandse kust noemen. Lokaal strijdt de SP samen met gedupeerde vakantie-

gangers tegen de macht van het grote geld. Maar ook in de Tweede Kamer wil de SP de uitverkoop van de vakantieparken stoppen. SP-Tweede Kamerlid Sandra Beckerman heeft de minister om uitleg gevraagd; de D66-liberaal Ollongren komt niet verder dan dat de vrije markt het nu eenmaal mogelijk maakt dat investeerders vakantieparken opkopen. De SP denkt wel aan het belang van de mensen die soms al 40 jaar hun vaste plekje hebben. Ook voor hen moeten huurrechten komen, zodat zij niet meer zomaar overgeleverd zijn aan de vrije markt, waar het grote geld altijd wint.

De Tribune-reportage in Zeeland: sp.nl/paradijsje

foto SP Almere

> KAP MET KAALSLAG!

In Almere wist de SP samen met de Partij voor de Dieren flink de aandacht te trekken voor de bomen. Veel mensen vinden het bomenkapbeleid van de gemeente te rigoureuus. Het bomenprotest tegen de kaalslag had als directe aanleiding de kap van 137 gezonde bomen. De gemeente verwijst naar Europese veiligheidsregels voor harde wind. Maar die zijn voor gebouwen gemaakt. De SP haalde een bomenexpert van de Wageningen Universiteit erbij; die geeft de bomen nog zeker 40 goede jaren. Kappen met kappen dus. Slecht voor de natuur, slecht voor het klimaat en jammer van de mooie bomen. •

> OOK CADEAUBON VOOR HUURDERS

Energiebesparende maatregelen voor je huis nemen: goed idee. Helemaal als je, zoals in Meerijstad van de gemeente een cadeaubon krijgt om daarbij te helpen. SP-fractievoorzitter Ruud Merks was toch niet tevreden. De reden? Alleen huiseigenaren kregen zo een bon! Terwijl huurders net zo goed met led-lampen en tochtstrips aan de slag kunnen, en willen. Scheelt op de energierekening en is comfortabeler. Gelukkig is dankzij de SP de bon van 70 euro nu ook beschikbaar voor huurders. Om het warm van te krijgen!

> KINDERKLEDING- EN SPEELGOEDBANK

In het Gelderse Doesburg is naast een voedselbank behoefte aan een kinderkleding- en speelgoedbank. De lokale SP'ers zijn in samenwerking met speeltuin Kindervreugd zo een kleding- en speelgoedbank begonnen. De SP vindt het afschuwelijk dat het blijkbaar nodig is en zal strijden, lokaal en landelijk, voor een fatsoenlijk inkomen voor iedereen. Maar in de tussentijd moeten kinderen niet hoeven wachten op goede schoenen, een warme jas of speelgoed dat belangrijk is voor hun ontwikkeling. De SP in Doesburg ziet nog een voordeel: minder verspilling!

> LICHTJES VOOR LJOWA

Eind oktober was er een mars in Amersfoort. Het ging om een protest tegen het uitzetten van de familie van Ljowa. Het gezin moet naar Armenië, hoewel Ljowa en zijn broertje en zusje in Nederland zijn geboren. En geworteld in de Nederlandse samenleving. Je zou verwachten dat het kinderpardon uitzetting zou voorkomen, maar ergens in het proces is een formuliertje verkeerd ingevuld. De IND maakt hier een groot punt van. Een lichtjestocht met kinderen van school en solidaire Amersfoorters. En uiteraard de lokale SP. SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk was er ook bij; hij sprak de mensen toe en heeft in de Tweede Kamer voorgesteld het gezin niet weg te sturen.

> HOE STAAT DE SP TEGENOVER 2G?

foto Bert Huijsjes

Er is flinke discussie over de corona-aanpak van het kabinet. Er wordt gesproken over '2G'; dat betekent dat alléén gevaccineerden en mensen die genezen zijn van corona toegang krijgen tot bijvoorbeeld restaurants. Een negatieve test is dan dus niet meer voldoende.

Lilian Marijnissen legt uit hoe de SP hier tegenover staat: 'Dit is niet proportioneel en niet effectief. Het aantal besmettingen moet omlaag en daar gaat 2G niet voor zorgen. Een deel van de samenleving wordt uitgesloten – en niemand weet voor hoe lang – terwijl gevaccineerde mensen het virus helaas ook doorgeven.' •

Wat wel?

De SP pleit voor:

- Investeer in de zorg en haal de markt eruit. Meer capaciteit en een noodplan voor betere arbeidsvoorwaarden en meer zeggenschap voor zorgverleners. We hebben ze allemaal keihard nodig.
- Een duidelijke strategie met perspectief. Vertel op hoeveel besmettingen we sturen en waarom daar welke maatregelen voor nodig zijn. Nu begrijpt niemand de maatregelen.
- De basis op orde, investeren in testen en het bron- en contactonderzoek bij de GGD. Zodat het virus succesvol ingedamd kan worden.
- Niet uitsluiten, maar informeren. Een deel van de mensen laat zich niet vaccineren omdat ze denken dat dit hun eigen risico kost, ze wachten op een uitnodiging van de GGD of omdat ze de overheid diep wantrouwen. Persoonlijk contact met wijkteams en huisartsen is effectiever dan het verder zaaien van verdeeldheid.
- Pak de ongelijkheid aan. Mensen met een laag inkomen sterven drie keer zo vaak aan corona als mensen met een hoog inkomen. Het thuiswerken is veilig voor de mensen op een kantoor, maar een groot deel van werkend Nederland kán helemaal niet thuiswerken of 1,5 meter afstand houden.

> MINDER ONNODIGE BUREAUCRATIE VOOR LERAREN DANKZIJ SP

Jarenlang verloren leraren kostbare tijd aan de bureaucratie van het leraren-register; daarin moeten zij registreren welke scholingen en opleidingen zij gevolgd hebben. SP-Kamerlid Peter Kwint diende samen met de SGP een initiatiefwet in, die door de Tweede Kamer en de Eerste Kamer is aangenomen. Succes dus voor de leraren, die vrijwel unaniem van het register af wilden. Kwint: 'Natuurlijk moeten ook zij bijscholen zo nu en dan. En uit alles blijkt dat ze dat ook zonder deze onzin allang doen. Maar vooral moeten ze zich meer bezig kunnen houden met wat zij het allerliefst doen: lesgeven aan onze kinderen.' Tijd besteden aan onnodige bureaucratie is niet te verkroppen nu klassen overvol zitten en soms door gebrek aan leraren zelfs naar huis worden gestuurd. •

foto Maurits Gemmink

> WONEN EEN RECHT

Wie dacht dat er alleen in Amsterdam en Rotterdam woonprotesten of woonopstanden waren, heeft niet opgelet. In Groningen, Arnhem, Nijmegen, Tilburg, Den Haag en Utrecht waren in oktober en november grote en kleine protestacties tegen het neoliberale woonbeleid en de wooncrisis die daar het gevolg van is. SP'ers waren erbij, natuurlijk. • foto's SP archief

> 'BEST TEVREDEN' EN 'BAALT ENORM'

Bij de twee herindelingsverkiezingen waar de SP meedeed, werden drie en twee zetels gehaald.

Lijsttrekker Ton Segers van afdeling Maashorst is opgelucht: 'Toen Spencer Zeegers besloot na 40 jaar te stoppen als lijsttrekker en we samengingen met de gemeente Landerd waar nog geen SP-afdeling zat, vreesden we dat we twee van onze vier zetels zouden kwijtraken. Maar toen we in Landerd langs de deuren gingen, kregen we daar zo veel goede reacties, dat we optimistischer werden. We hebben zelfs gehoopt dat we onze vier zetels zouden behouden. Zo veel zijn het er niet geworden, maar met drie zetels zijn we best tevreden.'

Bregje van Lieshout baalt enorm van de uitslag. In het Land van Cuijk kreeg de SP maar twee zetels. De lijsttrekker is stomverbaasd dat het CDA zo goed gepresteerd heeft. 'Van alle partijen had ik wel ongeveer ingeschat hoe ze zouden presteren, maar het CDA heeft 13 van de 37 zetels, dat had niemand zien aankomen. We blijven ervoor gaan, want we weten waar we het voor doen, maar vandaag even niet.'

De grootste groep kiezers is de groep die niet gestemd heeft. In beide gemeentes was de opkomst laag. Van Lieshout: 'Met een opkomst onder de 50 procent hebben wij als politieke partijen gezamenlijk verloren, en dan moeten we ons allemaal achter de oren krabben.' • foto's Ruud Rogier

> FESTIVAL VAN RECHTVAARDIGHEID

In Amstelveen organiseerde de SP een heus festival: het festival van de rechtvaardigheid. Samen met de FNV stelde het festival de mensen centraal die onrechtvaardig zijn behandeld door de gemeente en het re-integratiebedrijf Matchez. SP-Tweede Kamerlid Bart van Kent sprak op het podium de mensen toe: 'Ik ben trots dat de SP en de FNV dit samen organiseren. Het zwartboek moet serieus genomen worden.' Het zwartboek beschrijft de slechte behandeling waar minima en statushouders mee te maken hebben. Na meldingen bij de SP-hulpdienst en gesprekken met meer mensen, besloot de SP deze strijd aan te gaan – of eigenlijk voort te zetten want de problemen zijn niet nieuw. De gemeente doet de gevallen af als incidenten, maar het zwartboek laat zien dat er structureel dingen verkeerd gaan. Het achterhouden van informatie, bedreiging en intimidatie, gebrek aan maatwerk, slechte communicatie en onwil van gemeentelijke ambtenaren om zich te verdiepen in kwetsbare personen en gezinnen. Van

foto Dingena Mol

Kent bepleitte het afschaffen van de Participatiewet en het verhogen van het minimumloon naar 14 euro, net als Kitty Jong, vicevoorzitter van de FNV.

Het weer zat niet mee op het festival – passend bij de trieste ervaringen van mensen in het zwartboek. De regen zorgde dan wel weer voor een vrolijke zee van rode SP- en FNV-paraplu's. De wethouder zegde op het podium gesprekken toe met mensen die door de gemeente in de problemen zijn geraakt. Een eerste zonnestraaltje van hoop? •

Het weekend voor de verkiezingen was Lilian Marijnissen met een flink aantal partijgenoten in beide Oost-Brabantse gemeenten: Superzaterdag!

> HUUB STAPEL OVER CULTUUR

In de podcast van Lilian Marijnissen spreekt de SP-politica met bekende Nederlanders (en soms Belgen). In de laatste editie komt de bekende acteur Huub Stapel aan het woord, onder andere over het belang van cultuur voor de Nederlandse samenleving. En over zijn 'stijgende verbazing dat mensen blijkbaar geregeerd willen worden door patjepeeërs, opvreters, uitvreeters en leugenaars.'

De podcast is hier terug te luisteren: sp.nl/daarom15

**JE VERKIEZINGSTHEMA
BEDENK JE NIET
ACHTER DE GERANIUMS**

MAAK JE CAMPAGNE KLOPPEND

In oktober gingen veel afdelingen de buurten in om met bewoners te praten. Dat leverde goede gesprekken op maar vooral ook aanleidingen om meer actie te ondernemen. Kloppers uit Delft, Zutphen en Groningen vertellen hoe zij dat hebben gedaan en hoe andere afdelingen daar hun voordeel mee kunnen doen. ‘Het haalt je uit je bubbel.’

‘Buurten houdt je scherp’

DANIËLLA DE LEEUW, DELFT

Net zoals veel afdelingen die meedoen met de gemeenteraadsverkiezingen, zijn ze in Delft druk bezig met het opstellen van een verkiezingsprogramma. Volgens Daniëlla de Leeuw kan je er niet omheen om dan de wijken in te gaan: ‘We willen mensen spreken over wat er nu daadwerkelijk mis is in de buurt en wat de gemeente kan doen om het meer leefbaar te maken voor inwoners. Die mensen kiezen jou. Jij vertegenwoordigt ze en dus moet je ook weten wat er leeft. Dat kan je niet verzinnen vanachter je bureau.’ De Leeuw vertelt dat er drie hoofdpunten uit het buurtbezoek naar voren zijn gekomen: ‘Wonen, veiligheid en het organiseren van activiteiten. Er zijn in Delft te weinig sociale huurwoningen maar ook te weinig middensegment- en passende woningen voor ouderen en studenten. Wel te grote huizen die ze nauwelijks kunnen betalen. Het woonbeleid klopt niet met waar vraag naar is.’ Ze vervolgt: ‘Ook is er veel vervuiling in de buitenwijken. Er zitten drie tramhaltes tussen het schone, opgeruimde centrum en de buurt waar we waren, maar het is een wereld van verschil als je kijkt naar het straatvuil. Wat betreft de veiligheid is het in sommige buurten ook slecht gesteld. Er wordt gedeald en er is geen toezicht. De politie is ver weg van de bewoners. Als laatste punt komt daar nog het gebrek aan activiteiten bij. Dat is ook een reden waarom er veel hangjongeren zijn. Bewoners weten niet waar ze terecht kunnen als ze iets willen organiseren en tegelijkertijd staan de buurthuizen leeg.’

Horen wat er leeft en problemen in kaart brengen is één ding, maar wat kan je als afdeling met zulke signalen? De Leeuw heeft daar wel ideeën bij: ‘In Delft worden de komende jaren 10.000 nieuwe woningen gebouwd. Daarvan is slechts 15 procent sociale huur. Daar zijn we het niet mee eens. Wij willen daar 50 procent van maken. De buurthuizen moeten ook levendiger worden. Dat is namelijk de perfecte plek voor laagdrempelig contact met wijkgenoten. Voor tieners moeten er terugkerende leuke dingen worden georganiseerd zodat ze niet op straat in aanraking komen met drugs. De wijkagent zou daar ook weer een standaard

inlooppuur moeten hebben om weer dicht bij de bewoners te zijn.'

Stel je de Leeuw de vraag of ze met de afdeling niet in staat zijn om die problemen zelf te bedenken, dan is het antwoord een resoluut nee: 'Buurten houdt je scherp. Het opent je ogen en haalt je uit je bubbel. Het is echt onmogelijk om zonder gesprekken goed in te vullen welke problemen er zijn. Je woont zelf op één plek en je ziet wel wat, maar je wilt ook van bewoners aan de andere kant van de stad horen wat er daar speelt. Ik ben zelf 23 en mijn perspectief is dat van een student. Iemand met kinderen heeft weer hele andere behoeften en ziet weer andere dingen. De enige manier om daar achter te komen is door met mensen in gesprek te gaan.'

TIMON VALLENTGOED, ZUTPHEN

Het buurtbezoek in Zutphen was een terugkeer naar een wijk waar ze een paar jaar eerder al in actie waren gekomen voor renovatie van de slecht onderhouden huurwoningen. Die renovatie zou inmiddels klaar moeten zijn. Maar er kwamen veel signalen binnen dat dit niet goed was gegaan. Een uitstekende reden om de buurt wederom te bezoeken en te horen wat de bewoners er van vinden.

Eenmaal in de wijk bleken die signalen volgens Timon Vallentgoed te kloppen: 'Bij woningen die zijn gerenoveerd is werk achtergelaten waardoor er nu veel tocht is. We hoorden van bewoners dat het er aan de buitenkant leuk uitziet maar van binnen verschrikkelijk is. Eén van de eerste gesprekken die ik heb gevoerd was met iemand die vertelde dat ze meer geld kwijt was aan verwarming na de renovatie dan ervoor.' De SP-kloppers hoorden veel vergelijkbare verhalen en dat was aanleiding om op een later moment nog eens terug te komen in de buurt: 'Na ons bezoek hebben we een startbijeenkomst gepland voor een actie. Dat zou eerst in een buurthuis plaatsvinden maar moest vanwege corona in een partytent op straat. Door bij elkaar te komen, konden we met de bewoners het gesprek voeren over

hoe we hun klachten samen kunnen omzetten in actie.'

Tussen die bewoners zaten ook mensen die zo teleurgesteld waren door de hele gang van zaken dat ze volgens Vallentgoed eerst helemaal niet in gesprek wilden: 'Mensen zijn terecht heel boos. Eén van de bewoners had vier jaar geleden strijd gevoerd maar het was niet gelukt om zijn woonsituatie te verbeteren. Door met hem het gesprek te voeren, wilde die persoon uiteindelijk wel naar de startbijeenkomst komen. Het helpt heel erg als je de wijk in gaat en je gezicht laat zien. SP'ers die daar twee jaar geleden ook waren, werden herkend. Dan word je verwelkomd door de buurt. Mensen weten dat je aan hun kant staat en staan dan ook open om te praten.'

Ondanks dat de afdeling Zutphen al heel vaak op de straat te vinden is, smaakt het volgens Vallentgoed nog steeds naar meer:

'We willen echt zoveel mogelijk de wijken in. Ook rond de gemeenteraadsverkiezingen. Daarvoor kijken we goed naar wat het beste werkt. Bij ons bleek dat de markt niet de beste plek was om te staan omdat mensen haast hebben. Toen zijn we dat gaan combineren door ook bij supermarkten en winkelcentra te gaan staan. Daar hadden we veel meer gesprekken. Koppel een goede locatie aan een thema dat lokaal leeft en dan wordt het een succes.'

Naast inhoudelijke successen draait het volgens Vallentgoed ook nog ergens anders om: 'Eén van de dingen die leuk is aan het buurten, is dat het altijd heel gezellig om met je mede SP'ers op pad te gaan. Je hebt tijd om even bij te praten en achteraf doen we dan samen een drankje. Het zorgt voor een hele gezellige club. En hoe gezelliger onze afdeling is, hoe actiever!'

'Hoe gezelliger onze afdeling, hoe actiever!'

‘Bij het buurten ligt onze basis’

AGNES BAKKER, GRONINGEN

Een mooi gezicht was het: een hele grote groep SP'ers die samen het Groningse Hoogkerk introkken. Voorafgaand aan een SP-regioconferentie gingen ze de buurt in om te onderzoeken wat er leeft, zo vertelt Agnes Bakker: ‘Als je met meerdere afdelingen samen langs de deuren gaat dan geeft dat zoveel energie!’

Een duidelijk beeld van wat ze zouden aantreffen, hadden ze volgens Bakker niet: ‘Heel veel mensen wonen al ontzettend lang in de wijk die we bezochten. Vraag je hoe het is om daar te wonen dan zeggen ze eerst dat het heel fijn is. Maar vraag je door naar bijvoorbeeld schimmel dan komen de verhalen los. Dat doorvragen is dus echt heel belangrijk. Er kwam een duidelijk beeld naar voren van schimmelproblematiek in de woningen. Ook hoorden we ervaringen met hangjongeren omdat er heel weinig te doen was daar. We moeten nog een keer terug naar die straten om de omvang van de problemen nog beter in kaart te brengen.’ Dat er problemen zijn bleek wel uit één van de gesprekken die Bakker het meest is bijgebleven: ‘We spraken oudere bewoners die al 45 jaar in hun huis woonden. Ze hadden de kast verplaatst zodat ze de schimmel niet meer zouden zien. Daar word ik verdrietig van. Dan denk ik iedere keer: hoe kan het in ons land?’

Bakker pleit ervoor om vaker samen met andere afdelingen de buurten in te gaan: ‘Dan heb je opeens een hele grote groep SP'ers. Er waren ook veel nieuwe mensen.

Dan is het extra goed. Je gaat met een grote groep de wijk in en daardoor kan je makkelijker met z'n tweeën aan de deur staan. Dat is als je nieuw bent prettiger.’

Ze vervolgt: ‘Een ander voordeel is dat als je samen met mensen de wijk in gaat, je elkaar ook beter leert kennen. Dat vind ik een extra pluspunt als je het op zo'n moment, voorafgaand aan een overleg, doet. Het allerleukste is dat je daarna direct met elkaar kunt spreken. Wat is er naar voren gekomen? Welke analyse kunnen we maken? Welke vervolgstappen zijn er te bedenken? Dat geeft enorm veel energie.’

Wat Bakker betreft zou het dus helemaal niet gek zijn als het kloppen voorafgaand aan vergaderingen de norm wordt: ‘Het zou een uitgangspunt moeten zijn. Altijd beginnen met dat ene uurtje huis-aan-huis. Daar ligt als SP onze basis. Als je raadswerk of statenwerk doet dan moet je sowieso de straat op om te weten waarom je doet wat je doet. Onze kracht is dat we er staan voor inwoners. Je wilt de verhalen horen die je echt raken, die meenemen naar de vergaderzaal en omzetten in een actie.’ •

Tekst Xander Topma • foto's archief SP

MIDDEN- EN KLEINBEDRIJF DENKT MEE OVER EERLIJK ONDERNEMEN

‘DE MEEST MKB-VRIENDELIJKE PARTIJ’

Op 20 november vond de SP-ondernemersdag plaats. Een bijeenkomst waarbij SP-Kamerlid Renske Leijten, als woordvoerder economische zaken, in gesprek ging met ondernemers om boven tafel te krijgen waar zij tegenaan lopen. Het uiteindelijke doel is een hernieuwd pakket aan voorstellen waardoor de positie van het midden- en kleinbedrijf (mkb) wordt versterkt

foto Chris en Marjan

Wie denkt aan de SP, denkt misschien niet direct aan ondernemers. Onterecht, vindt Leijten: ‘Niet voor niets heeft de voormalige voorzitter van MKB-Nederland ons in het verleden de meest mkb-vriendelijke partij genoemd. In 2010 en 2016 brachten we al het rapport ‘Hart voor de zaak’ uit met daarin veel verbeteringen voor het mkb. We waren de eerste partij die met specifiek beleid voor deze groep ondernemers is gekomen. Daarop willen we verder bouwen met wat zij ons te vertellen hebben.’

Uitdagingen op tafel

Tijdens de bijeenkomst werden veel ervaringen en zorgen gewisseld. De onzekerheid die ondernemen met zich meebrengt werd besproken en ook de problemen om aan goede verzekeringen te komen die vaak onbetaalbaar zijn. Ook bedrijfsfinanciering, de opbouw van een pensioen en de moeilijke markt voor bedrijfsvastgoed kwamen aan bod.

Volgens Leijten zit er op die punten ook een belangrijk verschil tussen de positie van het mkb en die van grote bedrijven: ‘Grotere bedrijven maken gebruik van allerlei belastingvoordelen waar de kleinere ondernemers niet bij kunnen komen. Dat is hartstikke oneerlijk. Daarnaast is het ook nog zo dat als een werknemer bij een klein bedrijf uitvalt, die impact veel groter is en het risico voor de ondernemer dus ook. De kosten die een mkb'er moet maken om dat risico af te dekken zijn relatief gezien hoger dan wanneer een groot bedrijf dat moet doen. Ook op dat punt is de verhouding tussen het grootbedrijf en het midden- en kleinbedrijf dus hartstikke scheef.’

Nieuwe ‘Hart voor de zaak’

Eén van de oplossingen die door de aanwezige ondernemers werd aangedragen is een collectieve voorziening om dergelijke risico's af te dekken. Nu worden de hoge kosten voor onder andere verzekeringen individueel opgehoest. Een breedgedragen, collectieve voorziening zou volgens de deelnemers van de ondernemersdag erg helpen voor de betaalbaarheid. Dit zou het ook voor kleinere bedrijven ook makkelijker kunnen maken om nieuwe medewerkers aan te nemen.

Het vervolg op de ondernemersdag is een mkb-brede enquête die binnenkort wordt uitgezet. Met de opgehaalde informatie wordt aan ondernemers in heel Nederland gevraagd hoe hun positie kan worden versterkt. De opbrengst van de vragenlijst wordt gebruikt om volgend jaar een nieuwe versie te schrijven van het rapport ‘Hart voor de zaak’, waarin alle opgedane inzichten zijn verwerkt. Zo blijft de SP ook in de toekomst de meest mkb-vriendelijke partij! •

Emile Roemer bij de MKB-dag in 2016.

De SP heeft al jaren hart voor de zaak.

Ben je ondernemer en wil je meepraten over dit onderwerp of op de hoogte gehouden worden? Jouw ervaringen helpen ontzettend om nieuwe ideeën op te doen voor betere maatregelen. Help mee en stuur een mailtje naar ondernemen@sp.nl

Tekst Xander Topma

MISSTANDEN BIJ WEST-FRIESE DAKLOZENOPVANG

MET SLAAPZAK DE STRAAT OP

foto Pixabay

Tussen 2009 en 2019 is het aantal daklozen in Nederland meer dan verdubbeld. De SP West-Friesland bundelde de verhalen van mensen die op straat belandden. Hierbij kwam Enkhuizer fractievoorzitter Margreet Keesman samen met afdelingsgenoten Gelske Nauta en Wim Hoogervorst mensonterende taferelen in een daklozenopvang in Hoorn op het spoor.

DE TOENAME van het aantal daklozen is in grote mate het gevolg van falend woonbeleid. Ook in West-Friesland (de Noord-Hollandse regio waar onder andere de plaatsen Hoorn en Enkhuizen onder vallen) is er sprake van een groot woningtekort. In 2017 besloot men in Enkhuizen als tussenoplossing economisch daklozen – mensen met een vast inkomen die toch geen eigen woning kunnen vinden – in sloopwoningen te huisvesten. Margreet Keesman, SP-gemeenteraadslid in Enkhuizen: ‘Er is deze mensen toegezegd dat ze hier vijf jaar konden blijven en daarna een vaste woning zouden krijgen.’

Eerder dit jaar dreigden de bewoners toch op straat te belanden. Ze verenigden zich en spanden een rechtszaak aan tegen de woningcorporatie, maar het mocht niet baten. Op 1 maart werden ze uit de sloopwoningen gezet. Op kosten van de gemeente Enkhuizen werden de daklozen twee maanden in

een vakantiepark opgevangen. Met hulp van een kerk konden ze vervolgens op een camping terecht, maar inmiddels dreigt ook daar een einde aan te komen. Per 1 december moet de groep daklozen definitief de camping verlaten.

Flinterdun lijntje

Keesman: ‘Dit was aanleiding voor de SP om de verhalen van deze mensen in kaart te brengen. We wilden laten zien dat het lijntje tussen een dak boven je hoofd hebben en dakloos raken flinterdun is, omdat er geen woningen zijn.’ Wie dakloos wordt, moet

bij een zogenaamde centrumgemeente aankloppen voor hulp. In het geval van de regio West-Friesland is dat Hoorn. De SP kwam in aanraking met daklozen die in opvangvoorziening Startpunt Hoorn (onderdeel van het Leger des Heils) verbleven. ‘Toen kwamen we erachter hoe mensonterend het er daar aan toe gaat’, vertelt Keesman.

De serie interviews voor het zwartboek ‘Niet iedereen telt mee...’ – het waren er negentien in totaal – begon toen Keesman een telefoonnummer kreeg via de straatpastor: ‘Het was het nummer van een man die

‘Hoe vaak heb ik niet gehoord:
het is je eigen schuld...’

quote uit het zwartboek

‘Wat mij betreft blijft mijn probleem zichtbaar: ik ga in het straatbeeld van Enkhuizen liggen!’

quote uit het zwartboek

ongelooflijk wantrouwig was. Toen hij eenmaal doorhad dat ik de daklozenopvang ook zelf had bezocht draaide dat bij. Vervolgens kreeg ik het ene na het andere telefoonnummer. Al belden sommige mensen af omdat ze toch te bang waren.’

Angstcultuur

Tijdens haar gesprekken met daklozen leerde Keesman dat sommige medewerkers van Startpunt er behagen in scheppen om de bewoners zoveel mogelijk te kleineren. ‘Als majoor Bosshardt zou horen wat er nu bij het Leger des Heils gebeurt, draaide ze zich om in haar graf’, vertelde een van de interviewden, verwijzend naar het in 2007 overleden boegbeeld van de christelijke hulpverleningsinstantie. Keesman benadrukt dat Startpunt ook goede, betrokken medewerkers in huis heeft: ‘Maar zij moeten het afleggen tegen de kwaden’.

Keesman vertelt over een hovenier die in Startpunt verblijft en iedere ochtend voor dag en dauw vertrekt om te werken: ‘Hij had op een ochtend een leeg blikje bier en wat shag op de tafel in zijn kamer laten liggen. Als straf moest hij zes dagen eruit. Dan krijg je een slaapzak mee, maar geen eten.’

Het raadslid werd tijdens het schrijven van het zwartboek ook benaderd door een klokkenluider, die bij Startpunt Hoorn werkte. Die kon de klachten van de bewoners bevestigen. In het zwartboek vertelt de klokkenluider: ‘Er heerst een angstcultuur bij Startpunt Hoorn. Onder collega’s en onder bewoners / bezoekers. (...) Bewoners worden gekleineerd, er wordt niet professioneel gehandeld.’

Paniekreacties

De SP in Enkhuizen wil dat dak- en thuislozen niet langer naar Startpunt Hoorn worden gestuurd zolang de kwaliteit van de opvang niet verbetert. Van medewerkers van het Stadsteam Enkhuizen – het team dat hulp biedt aan mensen met een complexe

zorgvraag – heeft Keesman vernomen dat zij kwetsbare jongvolwassenen ook liever niet naar het Startpunt doorverwijzen, omdat het er niet veilig genoeg is. Grote zorgen maakt de volksvertegenwoordiger zich om de groep daklozen die per 1 december de camping moet verlaten en mogelijk ook naar Startpunt wordt doorverwezen.

Op maandag 15 november ging Tweede Kamerlid Sandra Beckerman in gesprek met dak- en thuislozen die hebben meegewerkt aan het zwartboek van de SP West-Friesland. Vier dagen later trok Keesman langs de alle West-Friese gemeenten om gedrukte exemplaren van het zwartboek aan de college- en raadsleden te bezorgen. Het bracht een hoop paniekreacties teweeg. ‘Wethouder Kholoud Al Moyabed, verantwoordelijk voor de maatschappelijke opvang in Hoorn, weigerde het in ontvangst te nemen. Ze wilde het er eerst met haar collega’s over hebben. Waarop ik aangaf dat het dan toch wel handig is om de inhoud van het zwartboek te kennen’, stelt Keesman.

De gesprekken die SP-Kamerlid Beckerman heeft gevoerd, hebben geleid tot actie in het parlement waarbij zij de steun van alle partijen kreeg voor haar motie over dit onderwerp. Door het aangenomen voorstel moet de regering nu uitvoering geven aan de aanbeveling van het College voor de Rechten van de Mens om dakloosheid tot topprioriteit te maken. Dit politieke succes moet landelijk een belangrijke aanzet zijn voor het oplossen van de problemen.

Initiatiefvoorstel in de maak

Tijdens de raadsvergadering van 24 no-

vember wees de Enkhuizer SP-fractie wethouder Dorus Luyckx op zijn persoonlijke verantwoordelijkheid om een einde te maken aan de misstanden bij Startpunt. Ook diende Keesman een motie in die de gemeente opriep om de daklozen, die toen nog op de camping verbleven, desnoods te huisvesten in leegstaande hotelkamers. Dit voorstel is tot grote vreugde van Keesman met één stem meerderheid aangenomen. Na de vergadering gaf de wethouder buiten de raadszaal aan dat hij de motie niet gaat uitvoeren. Wat de SP-fractie betreft is het voor hem nu kiezen: of doen wat de raad wil of zelf het politieke veld ruimen.

De missie van de West-Friese SP-afdeling om de problemen rond de begeleiding, opvang en huisvesting van daklozen en hen die dakloos dreigen te raken aan te pakken is hiermee nog niet ten einde. Keesman gaat de komende tijd aan de slag met een initiatiefvoorstel. Het raadslid pleit onder andere voor de oprichting van een team dat actief op signalen afgaat en daklozen begeleidt, meer opvangvoorzieningen waar mensen 24 uur per dag terecht kunnen en het voorkomen van huisuitzettingen.

Inmiddels heeft Keesman signalen gekregen dat de opvang in Hoorn niet de enige locatie is waar misstanden plaatsvinden. Ze roept daarom hartstochtelijk andere SP-afdelingen op om in gesprek te gaan met bewoners en personeel in hun regio om zo definitief een einde te maken aan de mensonterende omstandigheden. •

Margreet Keesman (links op de foto) met het zwartboek.

foto SP West-Friesland

Tekst Lesley Arp en Xander Topma

LINKSVOOR 'IK ZIE MEZELF NIET ALS EEN LIEVE SP'ER'

Geugie Hoogeveen (43) woont met zijn vriendin en zijn zoontje in Westeremden, een heel fraai klein dorpje zo'n 20 kilometer boven Groningen. Hij werkt als docent kunstvakken in Groningen, en hij is afdelingsvoorzitter van de afdeling Eemsdelta. Met huurders uit het aardbevingsgebied strijdt hij voor meer zeggenschap, beter onderhoud door vakmensen en een betere klachtafhandeling.

tekst Anne-Marie Mineur
foto Karen Veldkamp

› Waar komt de naam Geugie vandaan?

'Ik ben vernoemd naar mijn grootvader van moederskant. Voor zover ik weet ben ik de enige in Nederland met die naam. In de familie gaat het verhaal dat het een oude Franse naam is, die in de zestiende, zeventiende eeuw door Drentenaren is verbasterd naar Geugie.'

› Je bent kunstenaar. Brengt dat een andere kijk op de wereld met zich mee?

'Het is eerder andersom. Op de kunstopleiding werd me vaak verweten dat ik te politiek bezig was. Bij alle projecten waar ik mee bezig was, zat een politiek engagement. Ik geloof in solidariteit, inclusiviteit, en strijd. Als socialist ben je automatisch internationaal gericht. Als je strijdt voor de arbeidsvoorwaarden van Nederlanders, dan moet je strijden voor de arbeidsvoorwaarden van arbeidsimmigranten. Als je knokt voor goede huizen in Appingedam, dan moeten we ook zorgen dat de mensen die in Wit-Rusland aan de grens bevroren goed onderdak krijgen.'

› Hoe strijd je voor de huurders in Eemsdelta?

'In heel Nederland zijn er problemen met

huurwoningen en achterstallig onderhoud, maar in onze regio komt de aardbevingsproblematiek daar nog bovenop. Je hebt hele wijken waar huurders al tien jaar zitten te wachten op renovatie of op sloop. Die mensen gaan dan geen geld steken in onderhoud of verbouwingen. De hele buurt verloedert. Daarom hebben we tijdens een huurdersavond een manifest opgesteld: *Tegen het niet luisterende oor*. We moeten gezamenlijk een vuist maken. Niet alleen de parlementaire route bewandelen, maar ook de buitenparlementaire. Op 28 november komt er een Gronings woonprotest, wij zijn erbij.'

› Wat was jouw SP-moment?

'Op mijn eerste partijraad, bij de bespreking van de uitslagen van de Tweede Kamerverkiezingen, maakte ik een opmerking over de term 'Lieve SP'ers' die Lilian gebruikte. Ik vond dat veel te veel Mies Bouwman. Ik zie mezelf niet als een lieve SP'er. Ik vond het erg komisch maar ook wel intimiderend, zo een zoomgesprek met een heleboel mensen waar niemand je kent.' •

RODE
DENKERS

DEEL 4 - GERRIT MANNOURY

Tiny Kox, Hans van Leeuwen, Ewout Irrgang en Marianne Langkamp tijdens het congres over Heel de mens in 1999.

LATEN WE EEN PARTIJTJE DENKEN

‘Rakkers, ik nodig u uit tot een partijtje denken.’ Dat schreef Gerrit Mannoury in 1925 in de Tribune, een verre voorganger van het huidige ledenblad van de SP. Deze filosoof was lid van de communistische partij (CPN), die na de revolutie in 1917 in Rusland de Sovjet-kant koos en het dogmatische communisme omarmde. Mannoury geloofde echter niet dat één theorie de waarheid kon verkondigen en de wereld zou veranderen; de mensen moesten zélf in actie komen en zélf nadenken over hun socialisme. Iets wat wij als partij opnieuw aan het doen zijn.

Een ideologie is meer dan een mooi verhaal: onze beginselen zijn de wijze waarop wij kijken naar de mens en de wereld; de manier waarop wij politiek willen voeren en de waarden die wij daarin belangrijk vinden. Die beginselen ontwikkelen zich ook, omdat de wereld waarin wij leven verandert. Taal is altijd een sociaal proces, waarin we als mensen gezamenlijk de betekenis van woorden slijpen, aldus Mannoury. Als we die discussie over onze beginselen niet voeren wordt onze taal bot en kunnen we de wereld niet meer goed begrijpen – laat staan veranderen.

‘Want de woorden, die dragers van gedachten en wekkers van daden moeten zijn, zij leven zelf, en wie dat leven uitdooft, wie bij het woord zweert om het woord, en geweld plaatst tegenover het denken, verzet zich tegen een macht, die hoger en geweldiger zal blijken dan het schijngezag der heersers van vandaag.’ De waarschuwing van Mannoury was in die tijd aan dovemansoren gericht. De CPN hield vast aan de dogmatische koers van de Sovjet-Unie – die slecht paste bij de mensen in ons land, die veel meer behoefte hadden aan een eigen socialisme.

De vroege SP lijkt zich de woorden van Mannoury beter ter harte te hebben genomen. In onze beginselen uit 1972 – het

jaar van de oprichting van de partij – staat dat ‘alleen de praktijk’ kan uitwijzen ‘hoe het socialisme er in Nederland zal uitzien’. Afstand werd genomen van mensen die denken de theoretische waarheid in pacht te hebben. Kameraden die ‘vooruit rennen en niets anders doen dan radicale leuzen uitschreeuwen’; zij zullen ‘de zaak van de arbeiders alleen maar schaden’. In 1999 hebben we ons huidige beginselprogramma Heel de mens vastgelegd.

Ik zou u als lezers van de Tribune natuurlijk nooit ‘rakkers’ durven noemen, zoals Gerrit Mannoury dat ooit deed, maar de leden van de SP wel willen oproepen tot ‘een partijtje denken’. In 2022 – het jaar dat de SP vijftig jaar zal bestaan – gaan we onze beginselen bij de tijd brengen. Als ‘dragere van gedachten en wekkers van daden’, zoals Mannoury dat zo mooi zei. Door opnieuw na te denken over ons socialisme van vandaag en hoe we met dat eigen verhaal andere groepen en nieuwe generaties kunnen overtuigen van een andere en betere toekomst. •

tekst Ronald van Raak
foto Akke van Eck

Geachte redactie,

Alle lof voor de Tribune. Jullie blijven onverminderd
zelf: solidair en visionair.
En wij (oud-strijders Threes van Dijk en Jan Peijnenburg)
zijn de socialistische beweging trouw gebleven - vanaf de
tijd dat wij als priesterarbeiders midden in de strijd stonden
voor menselijke gelijkwaardigheid (van 1969 tot 1988).
Wie weet dat - nu de wereld op zijn kop staat - de grote
omwenteling zal plaatsvinden. Jullie blijven moedig en
hebben de tijd mee. De oude vergane wereld komt de eigen
besmetting tegen. Jullie zijn de pioniers van de nieuwe
wereld. De vijfster-tomaat zal de mens redden.
Alle goeds gewenst - hartegroet,

Jan Peijnenburg, Eindhoven

'wonen een recht, dus geen voorrecht'

Puzzelsoap

In het vorige nummer is een deel weggefallen. We kregen
toch nog goede oplossingen van onze toppuzzelaars, die
zich er wel omheen wisten te puzzelen. Maar toch. Het
onderstaande was niet volledig weergegeven en we wil-
len het niet per se moeilijker maken dan nodig. Dus, ter
aanvulling, want echte puzzelaars zullen niet rusten tot ze
het opgelost hebben:

3-4 Wat? Bestaan die dingen nog? Mooie nostalgie! (ra=u)

3-5 Niet te vergelijken met appels. (z+; p=w; r=mm)

Tribune december 2021

DOORLOPENDE MACTHTIGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
kenmerk : machting (in te vullen door SP):
reden : betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen
naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend
een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze
aanschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank.
Vraag uw bank naar de voorwaarden.

**Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws-
en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:**

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

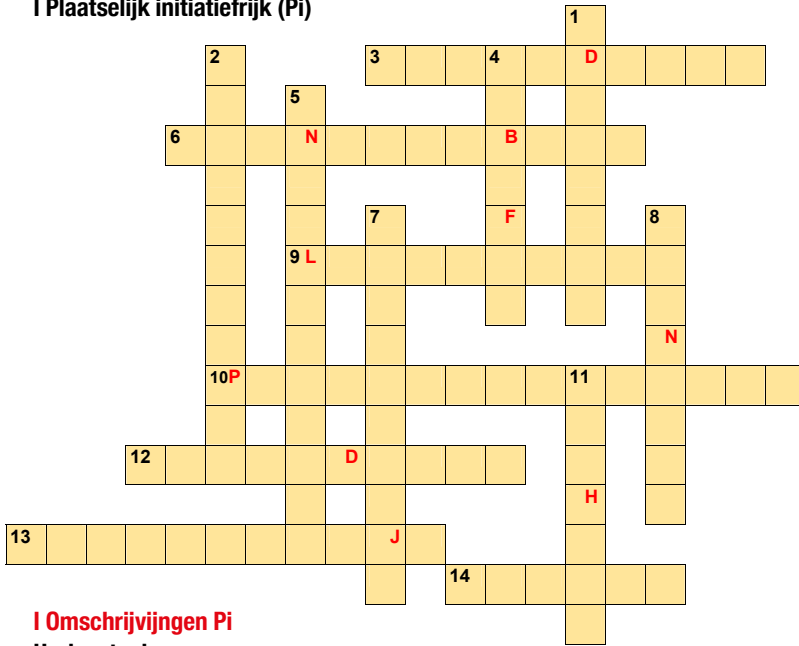
naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
handtekening : _____

DUOGRAM

Opdracht

De SP 'Duogram' Winterpuzzel bestaat uit twee delen: (I) Plaatselijk initiatiefrijk (Pi) en (II) Cultuur te huur ((CtH)). In de Pi vindt u de helft van de oplossing. Zet de letters die u in de met rode letters aangegeven vakjes

I Plaatselijk initiatiefrijk (Pi)

I Omschrijvingen Pi

Horizontaal

3) Deze economische samenwerkingsvorm was eind 19e eeuw van groot belang voor de emancipatie van grote bevolkingsgroepen. Bestaat nog volop. [10] - 6) Sifra en Pua werden al genoemd in bijbelboek 'Exodus'. Hun beroepsgroep werd, door mannen zonder de benodigde ervaring, in de 14e eeuw 'onbevoegd' verklaard. Dat is nu wel anders. [12] -

II Omschrijvingen CtH

A Jobs Wertheim richtte de stichting op, en de losbladige publicatie werd in 1977 opgevolgd door 'Kunstschrift' (vul alleen het eerste van de twee woorden in). - C In Vlaanderen wordt deze service geleverd door 'Kunst in Huis', in Nederland gebruiken we organisaties genoemd ... - E Techniek is erg populair voor films & games; met Virtual Reality gaan musea ook al flink aan de slag om kunst uw kamer in te zenden. - G Als de mens niet naar de collectie kan komen, komt de collectie naar de mens. - I Via commodaat kwam in 1808 'De Nachtwacht' in het Rijksmuseum Amsterdam. - K Begonnen met de verhuur van Betamax, Video 2000 & VHS, zijn we via DVD nu ook op de Blu-Rays gekomen. - M Net als reparateurs-aan-huis voor fietsen of wasmachines, zijn er ook mensen die problemen komen oplossen op je PC (of soortgelijk elektronisch apparaat). - O Opgericht door de Stichting Centrale Discotheek Rotterdam, in 1995. Deze tak is niet het Plein, maar de .nl (website).

OPLOSSING CRYPTOGRAM TRIBUNE NR 10

Horizontaal

3) Soloseks 10) In de boeien geslagen 11) Pulp 13) Wijwater 14) Lens 16) Benzinstation 17) Hoofd 18) Amateursport 20) Kransje 21) Licht 22) Golfengte 24) Gelukwensen.

Verticaal

1) Spookbewoners 2) Rond 4) Klimaatdoelen 5) Oase 6) Nieuwe Haring 7) Knie 8) Samenhangen 9) Eetstokje 12) Puzzelhulp 15) Bofkont 19) Tellen 23) IJker.

OPLOSSING BEELDSPRAAK

Woorden: bal; ei; vieren; vis; kat; fiets; tomaat; mes; ui; geld; oor; haar; tomaat; bij; voet; krant; peren.

Eindoplossing: Als je verdrinkt, is dat niet omdat je niet gered wordt, maar omdat je niet kunt zwemmen. (Wouter Bos)

van deze puzzel vindt in de overeenkomstige vakjes van de horizontale balk van het CtH. De acht vragen van het CtH leveren de overige letters van de totaaloplossing. Veel vragen gaan over plaatselijke, culturele initiatieven en diensten. De gehele oplossing is het woord van zestien letters op de horizontale balk van het diagram Cultuur te huur.

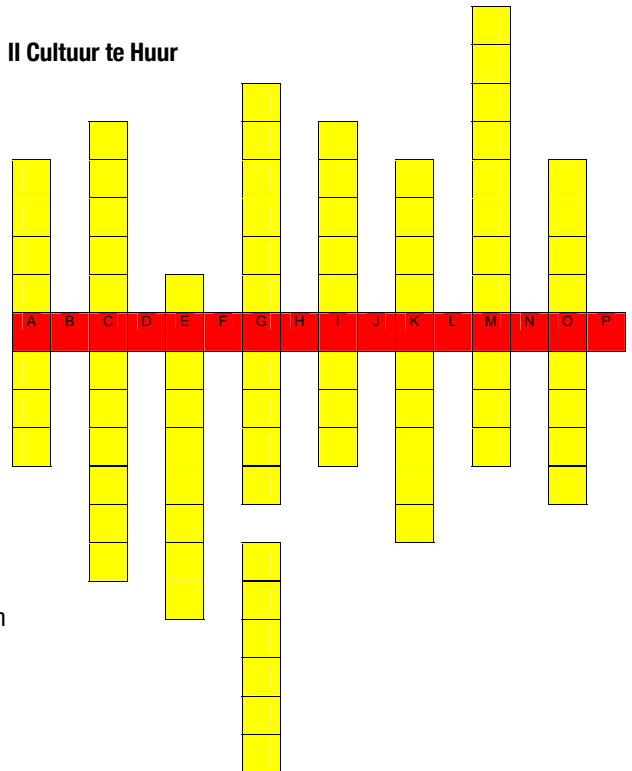
Wij wensen u een fijne tijd & veel puzzelplezier!

- 9) Vaak niet groter dan een tennisbaan, dit idee van de Indiase ingenieur Shubhendu Sharma. Stukje groen in de stad, bedoeld voor allerlei (kleine) dieren, maar ook voor kleine (en grote) mensen. [4,6]
 10) Waarom eerstehands kopen? Stap eens binnen in de moderne Recycling avant la lettre, nu steeds professioneler. [15]
 12) Al eeuwenlang reist hij of zij rond om kleine spullen te verkopen, de merse op hun rug. Jheronimus Bosch' De Verloren Zoon draagt tegenwoordig deze titel. [10]-13) "Buitenspelen zou een vak op school moeten zijn". Aldus Johan Cruijff. Naast de Cruijff Courts startte hij ook initiatieven genaamd14 [11]-14) Waarom alles verslepen over de wereld terwijl het vaak ... geproduceerd kan worden? [6]

Verticaal

- 1) Cursus koken uitproberen? Dan krijg je de smaak te pakken! [8]
 2) Kleine ondernemer op het water. Zoetelaar genoemd op de rivier, kaaidraaier in de haven. [11] - 4) Klein gebied draagt bij aan 'de eetbare stad'. Burgers planten en oogsten er zelf. [7]
 5) Hier kunt u terecht voor (veelal gratis) juridisch advies. Men werkt er om ervaring op te doen, of gewoon uit maatschappelijk besef. [12]
 7) Het proces van socialisatie, waarbij nieuwkomers en minderheden worden opgenomen in de groep, zonder dat deze hun cultuur verliezen. [10] - 8) Ook u kunt hem bijdragen. Let op, ze blijven niet drijven zoals werd geopperd in Monty Python and the Holy Grail. [8]
 11) Werden vroeger, voor plaatselijk nieuws, vaak gepubliceerd op getypte, geniete A4'tjes. Nu is het veelal een glossy magazine. [7]

II Cultuur te Huur

De winnaar van de novemberpuzzel is Els Lemmen uit Helmond.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 5 januari 2022 naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

